L. LAGHIN

INSULA DEZAMĂGIRILOR

ROMAN GAZETĂ

2

CARTEA RUSĂ

L. LAGHIN

INSULA DEZAMĂGIRILOR

Traducere de
PETRU COMARNESCU şi ISABELLA DUMBRAVA

Coperta şi ilustraţii de
R. VOINESCU

PARTEA I

PROLOG

Este îndeobşte cunoscut că în prima marţi a lunei ianuarie 1619, o expediţie alcătuită din trei corăbii mari şi două caravele a părăsit Plymouthul în căutarea împărăţiei Eldorado şi a oraşului aurului Manoa. In fruntea expediţiei se afla un anume Josuah Penticost, medic şi magistru în ştiinţe, un omuleţ uscăţiv, uimitor de vînjos, cu o sănătate de fier şi care dovedise o nemaipomenită încăpăţînare. Aproape optsprezece ani bătuse el la uşile cancelariilor ministeriale şi ale dregătorilor de vază, pînă cînd obţinu în sfîrşit mijloacele materiale şi aprobarea mult aşteptată. Avea atunci peste patruzeci de ani. In rescriptul regal dat cu acest prilej se îngăduia esquire-ului Josuah Penticost ca „în dauna şi spre hula regelui Spaniei, să descopere şi să supună în numele coroanei britanice — ţările păgîne peste care nu se întinde încă stăpînirea vreunui monarh creştin, să apere aceste ţări şi să izgonească pe toţi aceia care ar încerca să-şi facă aşezări la mai puţin de două sute de leghe de locul statornicit pentru colonie".

Primele cincisprezece zile ale călătoriei se scurseră cu bine. In a şaptesprezecea zi însă se stîrni un uragan şi corăbiile lui Penticost se răzleţiră pentru a nu se mai regăsi. Cele două caravele şi una din corăbii se răsturnară şi se scufundară. Bricul nou-nouţ, cu două catarguri, „Regina din Saba", abia lansat, avînd tachelajul rupt şi cala inundată, ajunse cu chiu cu vai aproape de ţărmul portughez, pentru a se scufunda numai la douăsprezece ancabluri de uscat.

Cît priveşte vasul-amiral „Apostolul", acesta ancoră după trei săptămîni de nemaipomenite greutăţi şi spaime în liniştita radă a insulei spaniole sfînta Isabella, pierdută pe întinderile bîntuite de arşiţă ale Atlanticului. Prevăzător, Penticost tăinui celor de pe insulă adevăratul scop al expediţiei, declarîndu-le că se îndreaptă spre una din posesiunile engleze din America. A fost primit cu toată ospitalitatea de către guvernatorul insulei şi de întreaga colonie spaniolă, care se prăpădea de plictiseală şi nu mai putea de căldură. Temerarului călător i se dădu o sumedenie de sfaturi şi de indicaţii folositoare, pe care el le primi cu cea mai sinceră recunoştinţă. Reparaţia corăbiei, serios avariată de năpraznicele furtuni, dură mai bine de o lună. In sfîrşit, după ce-şi completă rezervele de alimente şi de apă potabilă, „Apostolul" se pregăti de plecare. Cu acest prilej, ospitalierul guvernator dădu o masă de adio, care se prelungi pînă tîrziu după miezul nopţii. Aproape de sfîrşitul ospăţului, Josuah Penticost şi însoţitorii săi care nu-şi puteau îngădui a se întrece cu băutura, întrucît porneau într-o lungă călătorie, înge-nunchiară cu evlavie, înălţînd rugi fierbinţi către cerul spuzit de stelele orbitoare ale sudului. După ce isprăviră cu ruga, cucernicii noştri călători se ridicară în picioare şi, cu chipurile străluminate de evlavie, căsăpiră pe guvernator şi pe toţi vitejii *hidalgos,* care zăceau beţi turtă pe canapele; aceeaşi soartă o avură familiile şi servitorii lor. Apoi oamenii lui Penticost dădură foc oraşului San-Juan şi înălţară pe ruinele încă fumegînde mîndrul drapel al patriei lor.

Trei zile ţinu hăituirea rămăşiţelor din garnizoana locală. După ce se încredinţă că spaniolii au fost nimiciţi pînă la ultimul om, Josuah Penticost căzu iarăşi în genunchi şi aduse mulţumiri celui de sus, apoi porunci să se ridice pînzele corăbiei, încărcată din belşug cu tot soiul de trofee. In insula sfînta Isabella, căreia i se dădu numele de insula Neprihănitei Fecioare, în cinstea răposatei regine-fecioare Elisabeta a Angliei, Penticost lăsă o garnizoană sub comanda secundului său James Brown.

Brown se apucă să-şi îndeplinească îndatoririle de guvernator cu o rară sîrguinţă şi pricepere. Mai întîi, exercitîndu-şi puterea cu care fusese învestit de către dumnezeu, de către rege şi de Josuah Penticost, guvernatorul sili pe băştinaşii insulei să renunţe la religia catolică căreia aparţineau fără ca măcar să ştie, şi să treacă în binecuvîntatul sîn al bisericii anglicane. Intrucît la săvîrşirea tainei bo-

tezului Brown nu văzu pe chipurile celor convertiţi nici entuziasmul şi nici emoţia cuvenită, el dădu ordin ca pe malul gîrlei albăstrii şi repezi, unde se făcuse botezul, să fie spînzuraţi cîţiva băştinaşi. In felul acesta Brown arătă tuturor că noii cîrmuitori nu glumesc şi că ei aşteaptă ca populaţia să înţeleagă aşa cum se cuvine noile împrejurări, întîmpinîndu-le cu o bucurie candidă şi cu o supunere deplină.

După îndeplinirea cu succes a convingătoarei execuţii, Brown ţinu o cuvîntare, lămurind pe băştinaşi în privinţa feluritelor şi nespus de înălţătoarelor îndatoriri cerute de convieţuirea sub înalta şi creştinească oblăduire a coroanei britanice.

Publicul gol-goluţ ascultă discursul noului guvernator cu dorinţa sinceră de a înţelege ce i se spune şi de a trage concluziile corespunzătoare, sarcină dealtfel destul de grea, întrucît cuvîntarea fusese rostită bineînţeles în limba engleză, ale cărei sunete desfătau pentru întîia oară urechile acestor băştinaşi. Văzînd că nu înţeleg cuvintele lui Brown, dar bănuind pe bună dreptate că ele nu le făgăduiau cîtuşi de puţin raiul pe pămînt, naivii băştinaşi se folosiră de cel dintîi prilej — anume de cheful straşnic pe care-l trase noua garnizoană — pentru a o trimite pe urmele celei vechi. După aceea, băştinaşii căzură din nou în păgînism şi trăiră pe deplin fericiţi şi liniştiţi aproape trei ani şi jumătate, pînă cînd sosiră din Spania corăbiile trimise să ridice noua recoltă de perle, mirodenii şi alte daruri ale sudului binecuvîntat.

In cursul acestor trei ani, ca să sărbătorească fericita izbăvire de sub protecţia celor două mari naţiuni creştine, indigenii înălţară un templu zeiţei fericirii pămînteşti. Impletit cu meşteşug din nuiele de mahon, santal şi abanos, acest templu — dacă s-ar fi păstrat pînă în zilele noastre — ar fi constituit fără îndoială unul dintre cele mai minunate monumente ale arhitecturii universale. Spaniolii deslușiră încă din larg conturul acestui templu, care se profila în zare şi, pe bună dreptate, bănuiră ceva rău. După debarcare îşi dădură seama că temerile lor fuseseră întemeiate. Iar după ce mai aflară că băştinaşilor nici nu le trecuse prin minte să apere cu trupurile lor garnizoana spaniolă de stiletele şi săbiile expediţiei lui Penticost, spaniolii, abia debarcaţi pe insulă, îngenunchiară într-o rugă fierbinte; după aceea trecură prin foc şi sabie patrusprezece sate învecinate, cu întreaga suflare de la mic la mare, arseră pînă în temelii templul zeiţei fericirii pămînteşti şi înălţară, în locu-i, măreaţa biserică Patimile Domnului şi o închisoare, cu gratii groase minunat împletite din lemn de teck de mîna aceloraşi indigeni. Toţi cei rămaşi în viaţă fură readuşi fără zăbavă la sînul matern al preasfintei şi apostolicei biserici romano-catolice şi puşi la biruri de două ori mai mari decît cele dinainte, întrucît vistieria regelui Spaniei nu trebuia să sufere din pricina micşorării numărului de contribuabili.

Deoarece nu vom mai pomeni de această insulă, trebuie să arătăm că după cele povestite mai sus ea a trecut de două ori de sub ocrotirea coroanei spaniole sub civilizata oblăduire a celei britanice, pînă cînd, în 1897, a încăput în ghiarele Statelor Unite ale Americii, în împrejurări ce se aseamănă cu capturarea insulelor Filipine.

La 25 noiembrie 1897, întreaga populaţie a insulei — cu excepţia unui pumn de moşieri şi a acoliţilor lor grupaţi în jurul plantatorului „neutru" Juan Gomez de Cordova — s-a ridicat cu armele în mînă împotriva cotropitorilor spanioli. In dimineaţa următoare, preşedintele S.U.A. a întrunit la Casa Albă pe corespondenţii de presă şi le-a comunicat că, după rugăciunile înălţate către cel-de-sus, atît de el personal cît şi de sfetnicii săi economici şi militari mai apropiaţi — s-a încredinţat că nu mai are dreptul de a rămîne cu braţele încrucişate cît timp, pe mult încercata insulă a sfintei Isabella se petrec evenimente atît de grave. De aceea el ordonă commodorelui Scott M. Fewt să pornească numaidecît într-acolo în fruntea unei escadre, ca să ajute pe răsculaţi împotriva tiranilor. In ziua de 3 decembrie a aceluiaşi an, commodorele Fewt, care pusese stăpînire pe clădirile cele mai importante, pe băncile, poşta, telegraful, gara şi portul oraşului San-Juan, abia eliberat de către răsculaţi, invită pe bordul vasului amiral pe capul răsculaţilor, Louis Magaso. După ce băură cîte o cupă de şampanie în cinstea victoriei împotriva tiranilor spanioli, commodorele îi propuse lui Magaso să-şi trimită de îndată voluntarii la casele lor şi să depună jurămînt de credinţă „guvernului revoluţionar", creat prin grija commodorelui Fewt şi condus de vechiul „luptător pentru libertate" don Juan Gomez de Cordova. Magaso refuză categoric şi peste un sfert de ceas fu împuşcat ca element primejdios pentru civilizaţie. Apoi, de Cordova trimise la Washington cererea ca insula să fie primită sub înalta protecţie a S.U.A. Washingtonul îşi dădu fără zăbavă încuviinţarea. Peste opt ani şi cinci luni, viceamiralul Fewt socoti că a sosit momentul să ridice starea de asediu şi să treacă insula sfînta Isabella sub conducerea administraţiei americane civile.

Dar să revenim la Penticost. După ce cu prima corabie engleză întîlnită în cale îşi trimise raportul preaplecat privind îmbogăţirea regatului englez cu o nouă posesiune străină, vajnicul navigator se îndreptă spre ţărmul Americii de Sud şi peste puţin aruncă ancora la gura fluviului Orinoco. După indicaţiile pe care le căpătase, de-a lungul acestui fluviu, undeva nu departe de Guyana, se întindea ţara pe care o visase timp de aproape douăzeci de ani.

Corabia „Apostolul" era prea mare şi prea greoaie ca să poată urca spre izvoarele Orinocului. Penticost o lăsă ancorată şi, însoţit de treizeci şi şapte de marinari, porni în susul fluviului.

In scrisoarea adresată lui James Brown, care însă din motivele arătate mai înainte n-a ajuns în mîna acestuia, putînd fi astfel păstrată pentru posteritate în secţia de manuscrise vechi a Muzeului Britanic, Penticost descria în felul următor greutăţile expediţiei:

„Am încărcat într-o corabie veche, construită ca o galeră, treizeci şi şapte de oameni şi provizii pentru şase luni. Oamenii erau siliţi să doarmă pe scîndurile goale, neavînd nici un adăpost, oricît de mic, nici pe ploaie, nici împotriva soarelui dogorîtor. Acolo îşi găteau mîncarea şi tot acolo zăceau în neorînduială lucrurile necesare călătoriei.

Mîncarea, alcătuită mai mult din peşte, îţi părea dezgustătoare pe arşiţa aceea înăbuşitoare şi din pricina mirosului greu pe care îl răspîndeau hainele ude ale oamenilor noştri, îngrămădiţi ca scrumbiile într-un butoi. Sînt sigur că niciodată n-a existat în

Anglia o închisoare mai respingătoare şi mai nesuferită".

Galera înainta trasă cu parîmele de către băştinaşii adunaţi în acest scop de prin satele întîlnite în cale. Oamenii lui Penticost, înarmaţi cu muschete grele şi abia trăgîndu-şi picioarele de oboseală, îi mînau din spate. O singură clipă de neatenţie era deajuns ca indigenii s-o ia la fugă şi corabia cea greoaie să fie dusă de curent la vale. Dar vai de capul fugarilor prinşi! Ei îşi găseau moartea în torturi mult mai groaznice decît victimele lui Pizarro şi ale lui Cortez. În schimb, aceia care izbuteau să scape de urmăritori duceau hăt departe pe valea Orinocului vestea sosirii pe meleagurile lor a unor oameni albi cu păr roşcat, care semănau în cale numai groază, suferinţă şi moarte. Tot mai des se întîlneau sate abia părăsite de locuitori. Bărbaţii şi femeile, copiii şi bătrînii se retrăgeau în bezna umedă a desişurilor tropicale, ascunzîndu-se acolo pînă ce Moartea cu Barbă Roşie va trece mai departe. Cînd se întorceau acasă, găseau în locul colibelor doar cenuşă şi grămezi de tăciuni încă fumegînd.

În felul acesta, Josuah Penticost străbătu peste cincisute cincizeci de mile în susul marelui fluviu fără să fi descoperit mult rîvnitul Eldorado. În faţa acestei situaţii, se hotărî să coboare spre gura fluviului. Luă încă vreo treizeci de soldaţi şi marinari şi, după un repaus de trei zile, o porni din nou la drum pe unul din numeroasele braţe încă necercetate, din nesfîrşita deltă a Orinocului. Dar nici noua expediţie nu-l duse la vreo descoperire care să-i dea cea mai mică nădejde de reuşită. Se întoarse iarăşi la gura fluviului şi, după ce schimbă echipajul galerii, sui pe alt braţ, dar şi de data aceasta fără vreun rezultat. În momentul cînd hotărî să pornească la cercetarea celui de al cincilea braţ, mai bine de jumătate din oamenii lui se şi prăpădiseră. Mulţi şi-au găsit moartea de pe urma unor boli necunoscute în Europa şi care bîntuiau pe meleagurile acelea. Dar un număr şi mai mare de oameni se făcură nevăzuţi.

Chinuitoarele căutări ale acelei împărăţii de basm au durat peste doi ani. În acest răstimp, însuşi Penticost s-a îmbolnăvit de toate bolile tropicale posibile şi imposibile, dar nici o clipă el nu şi-a întrerupt cercetările. Slab de-i numărai coastele, cu părul vîlvoi şi cu barba-i roşcată răvăşită, parcă arzînd în jurul obrazului pămîntiu ca flacăra lăcomiei nesăţioase — Josuah Penticost zăcea pe o podină construită la proră, şi între două accese de friguri asculta rapoarte şi dădea porunci. Era urît, blestemat, temut, dar puterea credinţei sale că împărăţia Eldorado şi oraşul Manoa există aevea şi se află în apropiere era atît de puternică, încît oamenii cădeau pradă deznădejdii numai la gîndul că el ar putea muri fără să-şi fi dus expediţia la ţelul mult dorit. Nimeni nu cuteza să se îndoiască de spusele sale şi oamenii i se supuneau ca unui încercat prooroc al bogăţiei şi al gloriei.

Pentru a cincea oară o luară în susul fluviului şi pentru a cincea oară se înapoiară fără nici un rezultat. Neînduplecat, Penticost o porni din nou şi de îndată pe ultimul braţ — cel de al şaselea, încă neexplorat. În sfîrşit, s-ar fi putut crede că norocul începea să-i surîdă. În cea de a treia zi, pe cînd zăcea nemişcat la prora galerii, pe locul său obişnuit, i-a fost adus un indian abia prins; de data aceasta, urechile şi nasul omului nu mai erau străpunse de obişnuitele beţişoare de os, ci de nişte tubuşoare de aur, arcuite cu măestrie. Era primul aur descoperit de expediţie, după lungile luni de peregrinări de-a lungul malurilor mlăştinoase ale Orinocului!

Într-o clipă, Penticost se schimbă cu totul. Emoţia puternică îl făcu mai întîi să păleasca asemeni unui mort, apoi deveni stacojiu la faţă. Ai fi zis că cineva îi dăduse forţe noi. Sări în picioare cu puterile neaşteptate ale unui posedat. Doi marinari îl sprijiniră de braţe şi îl ajutară să ajungă pînă la bord. Penticost strigă oamenilor care îi mînau pe indieni să tragă galera numaidecît la mal. Glasul însă îi era atît de slab, încît marinarii fură siliţi să repete ordinul. Ecoul voios al glasurilor lor puternice răsună prelung şi victorios peste întinderile marelui fluviu scăldat de razele dimineţii. Peste o jumătate de ceas, soldaţii şi marinarii îmbărbătaţi de speranţă, înconjurau satul în care locuia indianul prins. Strîngînd tot mai mult încercuirea, ei îngrămădiră pe localnici într-o poiană largă, care le servea de obicei pentru ritualurile de sărbătoare. Acolo, Penticost îi cercetă personal pe indieni, care tot nu pricepeau încă ce voia omul acela. Rezultatul cercetării întrecu pînă şi cele mai înflăcărate aşteptări: toată populaţia, începînd cu pruncii, purta la gît şi la urechi podoabe strălucitoare din tubuşoare de aur.

De data aceasta nu numai Penticost, dar pînă şi cei mai neîncrezători dintre însoţitorii săi se convinseră că dacă nu au ajuns chiar în împărăţia Eldorado, în orice caz nu mai erau departe de graniţele ei.

— Să vină căpetenia! — porunci Penticost.

Din mulţime se desprinse un bătrîn înalt, foarte slab, cu ochii inteligenţi, depărtaţi mult unul de altul şi strălucind sub streşinele sprîncenelor cărunte. Păşise înainte liniştit, fără grabă, încercînd să-şi ghicească soarta pe chipul albului cu barba roşcată. Tăcut, plin de demnitate, se înclină în faţa oaspelui nepoftit, dar înfiorător, şi-i aşteptă întrebările.

— Eldorado? — întrebă Penticost, cuprinzînd cu un gest larg împrejurimile. — Aici este Eldorado?

Dar cuvîntul cel magic nu făcea nici o impresie asupra bătrînului. Era limpede că nu-l auzise niciodată. În tăcere, el clătină din cap.

— Manoa? — urmă Penticost. Dar nici acest cuvînt nu-i spunea nimic căpeteniei băştinaşilor.

Penticost trecu apoi la un interogator mai amănunţit. În acest scop, avea cu dînsul un tîlmaci ales dintre pieile roşii care ştiau de bine, de rău, spaniolește. Ce-i drept, Penticost nu cunoştea nici un cuvînt spaniol, dar era medic, magistru în ştiinţe şi cunoştea bine latina — mama tuturor limbilor romanice. Cu tîlmaciul vorbea aşa: un cuvînt în limba lui Cervantes, altul în limba lui Horaţiu şi a lui Ovidiu Naso şi, deşi foarte greu, totuşi se înţelegeau.

— Întreabă de unde au ei aurul! — porunci Penticost tîlmaciului.

Auzind întrebarea, şeful tribului de piei roşii se schimbă la faţă. Îşi ghicise soarta.

A fost iscodit în fel şi chip timp de mai bine de două ore, dar n-au izbutit să scoată de la el nici măcar un singur sunet. Căpetenia nu putea spune adevărul şi nici nu voia să mintă.

Oamenii lui Penticost împinseră la o parte leşul groaznic de schilodit al căpeteniei şi trecură la interogatoriul celorlalţi bărbaţi. În amurg, nu mai rămăsese în sat nici un bărbat viu. Numai femeile şi copiii plîngeau în tăcere, văzînd cum le mureau pe

rînd, fără a scoate o vorbă, taţii, soţii, bunicii, fraţii şi fiii.

E cazul să menţionăm că Penticost, nevoind să-şi murdărească mîinile cu sînge de creştin nevinovat, hotărî de data aceasta să nu mai convertească la creştinism pe păgînii adunaţi în poiană, măcar că în apropiere se afla un rîu minunat, parcă înadins făcut să slujească emoţionantei taine a botezului în masă.

După ce isprăvi cu interogatoriul bărbaţilor, Penticost rămase deplin încredinţat că niciodată nu fusese mai aproape de ţelul dorit.

Bezna tropicală înlocui scurtul amurg. Penticost porunci să se aprindă focul. Cînd primele flăcări sfioase se înălţară în întunericul negru şi înăbuşitor al nopţii, femeile se speriară, strîngîndu-şi la piept copilaşii. Penticost observă mişcarea şi luă o hotărîre strălucită. În loc să înceapă la lumina focului interogatoriul femeilor, el porunci unuia dintre oamenii săi să smulgă pruncul din braţele unei mame. Procedeul economisi timp şi aduse un succes imediat. Tînăra mamă, înnebunită de primejdia care îi ameninţa copilul, îmbrînci pe bătrîna care o ţinea, se desprinse din mulţime, căzu în genunchi în faţa lui Penticost şi, sărutîndu-i botforii, îi strigă ceva.

— Ea vorbit: spus unde luat aur! — tîlmăci în grabă indianul.

— Asta trebuia s-o facă demult! — spuse Penticost satisfăcut, nemaiputîndu-şi stăpîni rîsul convulsiv. Iată, iată în sfîrşit clipa fericită, unică, ce nu se va repeta niciodată, clipa pentru care s-a umilit optsprezece ani prin cancelariile ministerelor, pentru care s-a luptat cu uraganele Atlanticului, pentru care de mai bine de doi ani pribegea pe acest rîu blestemat! Rezemat de pîntecele marinarului care stătea în spatele său, ca de speteaza unui scaun, Penticost chicotea, înăbuşindu-se de rîs.

Iar indiana îngrozită de rîsul său continua să plîngă şi să strige.

— Ea spus pare rău copil; el azi nu mai are tătic! — lămuri tîlmaciul.

— Daţi-i înapoi potaia! — porunci Penticost printre chicotele de rîs, care tot îl mai înăbuşeau.

Indiana apucă pruncul, îl strînse la piept şi-i acoperi cu sărutări obrăjiorul neştiutor, roş-arămiu, picioruşele, mînuţele, ceafa subţire pe care, ca o coadiţă caraghioasă, cădea părul rar, lung, negru şi aspru. Această izbucnire nesăbuită de duioşie maternă sperie copilul. Pentru întîia oară în cursul acestei zile înfiorătoare, pruncul izbucni în plîns şi scîncetul lui gingaş parcă străpunse zăgazul abia stăpînit al durerii omeneşti. Poiana, slab luminată de răsfrîngerile ameninţătoare ale focului, răsună deodată de gemetele şi vaietele văduvelor şi copiilor rămaşi orfani. Înconjurate de soldaţi, pieile roşii se aflau între liziera pădurii şi colibele mărginaşe ale satului şi nu se mai vedeau. De aceea aveai impresia că se tînguiau nu oameni, ci însăşi natura, cuprinsă de nespusa groază pe care o răspîndea în preajma sa, acest mic detaşament de avangardă al sîngeroasei armate de colonizatori britanici. Era un urlet înfiorător, sfîşietor, aproape de nedescris, şi din pricina lui se cutremurară pînă şi inimile împietrite ale conquistadorilor de pe corabia „Apostolul".

— Linişte! Să înceteze numaidecît aceste zbierete sălbatice! — ţipă Penticost, îngălbenind ca un nebun.

Tîlmaciul se repezi spre ceata de femei. Ele amuţiră, închizînd cu mîna gurile copiilor. În tăcerea grea care se lăsa, se auzi din nou doar scîncetul slab al pruncului care deslănţuise tînguirile. Tînăra indiană încercă să-l potolească cu înfrigurare.

— Nu mai plînge, puiul mamii! Nu mai plînge! Nu-l supăra pe domnul cel alb. Altfel, domnul cel alb dă poruncă să fii aruncat în flăcări... Doar nu vrei să fii aruncat în foc?... Hai, fii cuminte! Potoleşte-te!

Penticost îşi pierdu răbdarea. Îi zise tîlmaciului:

— Spune-i să ne ducă la locul de unde scot ei aurul.

Indiana pricepu că primejdia imediată pentru feciorul ei trecuse. Spaima care dăduse puteri nebănuite o părăsi. Genunchii i se muiară. Cu pruncul în braţe, se lăsă pe iarbă şi murmură ceva, cu un glas care din pricina oboselii nu mai avea nici o expresie.

— Ea spus — departe. Ea spus — trebuie mers mîine dimineaţă — lămuri tîlmaciul.

Peste cîteva ceasuri, femeia îi conduse pe englezi la locul tăinuit. Coborîră în vale, mergînd de-a lungul fluviului şi străbătînd cu greu desişurile milenare. Sleit de puteri, Penticost era purtat pe targă, iar oamenii care-l duceau se schimbară de mai multe ori pînă ajunseră în sfîrşit la capătul drumului. Soarele scăpăta spre asfinţit. Umbrele copacilor se oglindeau în valurile tulburi ale fluviului, de parcă ar fi fost nişte uluce lăcuite.

Indiana se opri la umbra unui copac mare, lovit de trăsnet. În apropiere putrezea o pirogă trasă pe jumătate la mal. Apa liniştită care o umplea se acoperise cu un strat de mătasea broaştei. La zgomotul paşilor care se apropiau, cîteva broaşte dolofane săriră plescăind în apă.

— Aici, — şopti indiana, tremurînd din tot trupul.

Nu au avut nevoie să sape mult. Sub un strat subţire de pămînt uscat şi nisipos, soldaţii descoperiră o lădiţă albastră, goală, iar dedesubt trupul unui bărbat cu haine de marinar, pe jumătate putrezite, învelit în coajă de copaci. Cadavrul fu recunoscut: era al marinarului de la gabie, care dezertase de pe „Apostol", în ajunul celei de a cincea expediţii.

— Ea spus — ei luat aur din acest frumos sipet! Ea spus — ei nu ucis. Ei găsit pe el mort, şase luni înainte, — zise tîlmaciul.

La auzul acestor cuvinte, pe chipurile albilor se văzu o furie atît de cumplită, încît indiana, — mai, mai, să-şi iasă din minţi de spaimă, se prăbuşi din nou la picioarele lui Penticost.

— Ea spus — ea jurat, ei găsit mort pe el, — lămuri tîlmaciul. — Ea rugat nu ucideţi tribul. Ei nu vinovat. Ei îngropat pe el şi luat aurul.

E greu de înţeles cum Penticost, istovit de boală, a putut îndura această lovitură năpraznică. Şi totuşi a îndurat-o.

Cum Penticost avea memoria bună a aventurierului, el recunoscu numaidecît lădiţa albastră, întărită cu nişte colţari grosolani de fier. De asemenea nu uitase că stăpînul ei îşi luase de pe corabie partea de trofee spaniole sub forma unor grele monede de aur. Oamenii lui Penticost se ciorovăiră puţintel între dînşii, neştiind căruia dintre prietenii lor aparţinuse această lădiţă; apoi se apucară din nou să sape. Între timp, pe Penticost începuse să-l roadă viermele îndoielii. Chiar atunci cînd cadavrul marinarului dezertor fusese scos la iveală, el tot mai nutrea o slabă speranţă. De aceea porunci să se sape

mai adînc. Dar cu toate sforţările, altceva nu s-a găsit. Nu era greu să te convingi că fugarul nu fusese ucis, ci murise de moarte firească, din pricina vreunei boli grele. Cadavrul nu mai era decît un schelet, învelit cu o pieliţă înnegrită.

În sfîrşit, Penticost înţelese de ce bărbaţii din satul urgisit preferaseră să moară, decît să răspundă deschis la întrebarea lui. Se temuseră că vor fi bănuiţi pentru moartea fugarului şi că drept pedeapsă pentru crima pe care nu o săvîrşiseră, întregul sat va fi nimicit. De aceea s-au gîndit să salveze, cu preţul vieţii lor, măcar femeile şi copiii.

Tînăra indiană, copleşită de cele mai negre presimţiri, se zvîrcolea la picioarele lui Penticost, repetînd într-una că ei nu erau de vină şi că nu l-au ucis pe sărmanul om, şi rugîndu-se de marele, atotputernicul şi prea milostivul stăpîn alb, ca să se îndure de dînsa şi de bietele femei din sat.

Îl apuca pe Penticost de picioare, îi săruta botforii, ponosiţi de atîta purtat şi de vreme rea, în timp ce şedea sprijinit de marginea pirogei pe jumătate putrezită, gîndindu-se cu o linişte pe care n-o înţelegea nici el, că acesta ar putea fi sfîrşitul tuturor strădaniilor sale. Aşadar, mai mult de douăzeci de ani din viaţă risipiţi în zadar! Pentru întîia oară în acest lung răstimp, Penticost se îndoi de spusele acelui soldat pribeag, Oras, care îl încredinţase cu jurămînt că văzuse cu ochii lui Manoa, oraşul aurului, şi Eldorado, şi că acestea se aflau în America de Sud, dincolo de Guyana.

Ca să se convingă pe deplin de temeiul tristelor sale concluzii, Penticost porunci să se scoată din urechile indianei podoabele de aur. Tînăra femeie, crezînd că va fi ucisă, se împotrivi cu furie. Încerca să se smulgă din mîinile soldaţilor, îi muşca, îi zgîria şi, cu toată puterea pe care i-o dădea deznădejdea, îi izbea cu capul în burtă. Pentru a nu pierde vremea de pomană, au ucis-o şi abia atunci au izbutit să-i smulgă din urechi şi din nări tubuşoarele de aur, ciudat răsucite. Penticost le cîntări în mînă: toate aveau aproape aceeaşi greutate. Porunci să fie desfăcute, şi pe partea dinăuntru a fiecărui tubuşor zări figura de iezuit a lui Filip II, turtită de loviturile toporului de piatră folosit de băştinaşi; din pricina acestor lovituri, chipul lui Filip părea şi mai perfid.

Prin urmare, totul se sfîrşise. Merita oare să pierzi atîta vreme, atîta sănătate, atîtea vieţi omeneşti ca pînă la urmă, tocmai în pragul bătrîneţii, să descoperi în urechile şi nările unor piei roşii cîteva sute de dubloni spanioli, furaţi chiar de la tine şi turtiţi de giuvaergiul sălbatic dintr-un sat!

Ar fi însemnat o adevărată nebunie să mai continue a căuta împărăţia Eldorado. Proviziile, drogurile, hainele oamenilor erau pe sfîrşite, ca şi sănătatea şi răbdarea lor. Dar mai ales, Penticost — şi deci şi oamenii lui — nu mai credeau în realitatea ţelului, spre care năzuiseră atîta amar de vreme.

Ar fi fost însă o nebunie şi mai mare ca ei să se întoarcă în Anglia fără a depune la picioarele regelui împărăţia Eldorado, care îi fusese făgăduită de atîta timp. Penticost nu era primul explorator nenorocos şi ştia prea bine că atît pe el, cît şi pe însoţitorii săi îi aşteptau în cel mai bun caz — mizeria, iar în cel mai rău — închisoarea, ba poate chiar şi spînzurătoarea. Aveau însă o corabie bine echipată şi o cantitate destul de serioasă de dubloni şi de giuvaericale pentru ca, în orice parte a globului, în afară de Anglia şi Spania, să poată începe o viaţă nouă.

Toate acestea îi trecură prin minte lui Penticost înainte ca trupul tinerei indiene să se fi răcit. Omul avea obiceiul de a lua hotărîri repezi pe care nu le schimba niciodată.

— Gentlemeni! Vă stimez prea mult şi-mi sunteţi prea dragi ca să-mi pot permite de a vă tăinui adevărul, oricît ar fi el de amar... — zise el însoţitorilor săi, care aşteptau posomoriţi să audă ce le va spune conducătorul lor înfrînt.

A doua zi dimineaţă, coborîră pentru ultima oară cu galera spre gura fluviului, se suiră pe „Apostol" şi odată cu primul flux ridicară ancora, îndreptîndu-se spre coloniile din America de Nord. Cele treizeci de luni de căutări sterpe şi chinuitoare ale împărăţiei Eldorado, fuseseră atît de obositoare, încît printre oamenii lui Penticost nu se găsea unul singur, care să nu se bucure că ele se isprăviseră în sfîrşit. Cît despre Penticost, el nici nu se sinchisea şi nici nu avea timp să se lase pradă amintirilor. Acum îl stăpîneau alte planuri, care dacă nu erau atît de ameţitoare ca descoperirea împărăţiei Eldorado, făgăduiau în schimb profituri mari şi cît se poate de reale. Precizarea acestor proiecte îi răpi tot timpul pînă pe la sfîrşitul lunii septembrie 1621, cînd, într-o dimineaţă umedă şi ceţoasă, corabia ancoră în faţa ţărmului lin care, mai tîrziu, în cinstea lui Josuah Penticost, a fost numit Josuahland. Acest ţinut se întindea de-a-lungul unei văi înfloritoare între actualele oraşe Richmond şi Philadelphia, la nord-est de locurile unde peste doisprezece-treisprezece ani s-a aşezat colonia Maryland.

Nimeni nu se interesă de cei şaptezeci şi trei de emigranţi istoviţi care coborîră de pe corabia „Pelerin" cum fusese rebotezat, din prudenţă, bătrînul „Apostol". Nimeni nu se interesă de ei pentru simplul motiv că pe o distanţă de douăzeci de mile de jur împrejur nu se găsea suflet de om. În schimb peste cinci ani, ei deveniră nişte vechi locuitori, ba chiar cei mai respectabili din Josuahland. Populaţia creştea văzînd cu ochii. În faţa cheiului de lemn din Happytown acostau tot mai des corăbii, aducînd oameni care în primul rînd visau pămînt, iar în al doilea rînd nu doreau să fie supăraţi cu întrebări neroade asupra trecutului lor. Pămîntul îl obţineau prin luptă, smulgîndu-l cu armele din mîinile pieilor-roşii. Nimeni nu-i descosea şi clima era minunat de prielnică pentru cultivarea tutunului, afacere într-adevăr foarte mănoasă dacă s-ar fi găsit oameni care să vrea, pentru o plată de nimic, să se spetească de dimineaţa şi pînă seara pe plantaţiile altora, să semene, să prăşească, să plivească şi să culeagă frunzele lipicioase şi ascuţite de tutun, să usuce şi să preseze în baloturi tutunul altora şi apoi să-l încarce tot pe corăbiile altora. Dar tocmai astfel de oameni lipseau. Mai bine zis, lipseau printre albi. Pămînt se găsea cît pofteai. Era de ajuns să nimiceşti două-trei sate de indieni şi căpătai aproape pe gratis, atîta pămînt încît nu mai aveai ce face cu el. Mai mare necazul să vezi cum se părăgineau aceste terenuri rodnice numai din pricina că cererea pentru sclavii albi întrecea mereu oferta.

Pe atunci, onorabilul Josuah Squeers — aşa i se spunea acum lui Penticost, cel fugit de teama preamilostivului său rege — judecător, medic, cel mai bogat şi cel mai cunoscut latifundiar din Josuahland — împlinise patruzeci şi nouă de ani. Demult se

întremase după bolile îndurate, dar viața tihnită și îmbelșugată nu-l făcuse să se îngrașe. Rămăsese tot uscățiv și vînjos, tot atît de energic și de dîrz în îndeplinirea îndatoririlor sale de judecător și de medic, cît și în îngrijirea întinselor sale latifundii sau în afacerile companiei de navigație comercială și de pasageri, în fruntea căreia se afla și care lega prin curse regulate țărmurile cîtorva colonii engleze. La fel de dîrz ca și în treburile proprii ale familiei sale. Căci onorabilul Josuah Squeers era de trei ani și jumătate fericitul soț al tinerei surori a unui emigrant nu tocmai înstărit din Glasgow, și tatăl a trei băieței voinici, cu părul roșu ca focul, care se tîrau de-a bușilea, alergau, se zbenguiau și făceau gălăgie în încăpătoarea casă de lemn a tatălui lor.

Partea de trofee hărăzită lui de cel de sus pe insula sfintei Isabella reprezenta suma impunătoare de douăzeci și șapte de mii de lire sterline. Zece mii le băgase în compania de navigație și — slavă domnului — îi aduceau un venit frumușel. Restul de șaptesprezece mii îi servise la înființarea unei bănci — cea dintîi din Josuahlang — și nici afacerile acestea nu mergeau prost. Peste trei ani nu se mai găsea la o sută de mile de jur împrejur un singur om care să nu fie dator băncii „Josuah Squeers și fiii", ba încă așa de legat de bancă, încît nu mai putea face nici o mișcare. La un moment dat, cînd dobînzile ajungeau la o sumă destul de serioasă și debitorul era copt pentru faliment, onorabilul Josuah Squeers venea în persoană la el (timpurile binecuvîntate de altă dată, cînd totul se făcea după principii democratice, așa ca în familie, fără mijlocitori și portărei) se ruga ca binecuvîntarea domnului să pogoare asupra capului acestui debitor rău platnic și apoi îl izgonea din casa care nu-i mai aparținea, și intra în posesiunea întregii sale averi mobile și imobile. Coproprietarul companiei de navigație muri subit, în floarea vîrstei. Squeers se prezentă cu niște polițe semnate de decedat, care întreceau cu mult partea lui în companie, și astfel deveni unicul ei proprietar. Mărinimia lui se dovedi atît de mare, încît nu zvîrli în stradă familia răposatului și nici nu-i mai ceru achitarea diferenței. Mai mult decît atît, din banii lui plăti familiei o pensie de trei lire și zece șilingi pe lună. Nimeni însă, în afară de el, nu știa că polițele fuseseră fabricate chiar în noaptea cînd murise asociatul, între mîngîierile aduse văduvei, care plîngea cu hohote și pregătirea unei înmormîntări demnă de un om cu vază. Squeers pășea pe calea bogăției, a stimei și a puterii, călcînd peste cadavrele vecinilor, ale cunoștințelor și ale prietenilor. Gloria lui se răspîndea mult peste granițele Josuahlandului. Era destul de bine cunoscut în Virginia, în Massachusetts și chiar în recenta așezare olandeză, Noul-Amsterdam, care peste treizeci de ani avea să ajungă orășelul englez New-York. Puritanii din Southhapton, acei „Părinți pelerini" sosiți în America pe corabia „Floare de Mai", întemeietorii binecuvîntatei colonii New-Plymouth, vorbeau despre Josuah Squeers ca despre un om care ducea o viață cumpătată și cinstită. În scurt timp Squeers ajunse unul dintre faimoșii aristocrați ai banului în coloniile care — așa zicînd, — n-au recunoscut aristocrația din naștere.

Totuși, nu trebuie să ne închipuim că puterea financiară și politică a casei bancare „Josuah Squeers și fiii" a crescut mereu, chiar și după dispariția sîrguinciosului ei fondator. Dimpotrivă prin deceniul penultim al secolului al optsprezecelea și ca urmare a unei prea furtunoase gospodăriri din partea a trei generații de conducători, ea nu mai era decît o bancă oarecare, una din miile de bănci de provincie, a cărei bogăție consta mai mult în tradiții decît în bunuri materiale. Numai dibăcia de avar și prudența celui de al doilea părinte al firmei Uryel Donald Squeers au ținut-o în viață în zilele groaznicelor crize din anii 1819 și 1837. Războiul civil din 1861—1865, cu belșugul de comenzi militare și cu oamenii săi corupți, care își dădeau aere, dar nu prea făceau mofturi cînd era vorba de mită, refăcu măreția de odinioară a întreprinderii. În cursul acestor patru ani glorioși, firma „Squeers și fiii" a depus pe altarul libertății considerabile eforturi, aprovizionînd cu devotament armata federală cu efecte și fîn putred, pe care caii izbuteau totuși să-i înghită, cînd erau foarte flămînzi și nu prea mofturoși din fire. Îndată după victoria asupra Sudului, Squeers-ii, laolaltă cu Harrimanii, Golzii, Morganii și Vanderbiltii participară din plin la grandiosul jaf al pămînturilor și al fondurilor publice care în istoria americană oficială nu se numește altfel decît marea epocă a construcției de căi ferate. Cam din aceeași epocă, nu tocmai îndepărtată datează și prima mită pe care președintele casei bancare „Squeers și fiii" o dădu nu unui oarecare amărît de funcționăraș, însărcinat cu recepționarea echipamentului militar, ci președinților diferitelor comisiuni ale Congresului Statelor Unite și chiar vicepreședinților republicii. Tot pe atunci a fost înmînată prima mită și lui Garfield, viitorul președinte al S.U.A. De atunci Squeers-ii intrară cu hotărîre și pentru totdeauna în primele rînduri ale patrioților americani cu faimă, ale apărătorilor zeloși ai democrației, iar pe la începutul secolului nostru și în rîndurile luptătorilor împotriva „periculoșilor radicali de peste ocean".

Revenind la Penticost — căci vom continua să-i spunem lui mister Josuah pe adevăratul său nume — trebuie să amintim că diavolul nepotolit al lăcomiei continua să-l chinuiască. Își părăsi cu totul bogata bibliotecă, ne mai găsind răgaz pentru a se desfăta cu citirea autorilor săi preferați — Shakespeare și Ben Johnson — și nici a-și mai îmbogăți cunoștințele cu ajutorul noilor cărți de știință, ce i se aduceau regulat din Anglia și din Olanda. Se purta aspru și disprețuitor cu tînăra și supusa lui soție, pizmuită de femeile sărace și compătimită de cele bogate. Pînă și cu feciorii — fala și speranța lui — nu se vedea decît dis-de-dimineață la gustare, iar duminica și în zilele de sărbătoare la biserica ridicată — trebuie să menționăm acest fapt — prin grija lui.

De la o vreme, întinsele lui plantații începură să-i dea serios de grijă. Și nu fiindcă i-ar fi adus pagube sau un venit prea mic. Dimpotrivă, ele îi aduceau un cîștig la care alți plantatori nici nu îndrăzneau să se gîndească. Pe el însă îl supăra prețul pe care trebuia să-l plătească pentru sclavii negri. Prețul pe piață al unui sclav i se părea peste măsură de mare, dar n-avea încotro, deoarece cererea pentru „marfa neagră" creștea pe fiece zi, iar oferta era relativ mică.

Într-o noapte de veghe, Josuah Penticost socoti că fiecare negru l-ar costa de cel puțin șapte ori mai ieftin dacă l-ar procura nu de la negustorii de sclavi ci de-a dreptul din Africa.

Gîndul acesta îl frămîntă zi și noapte, pînă cînd echipă două corăbii din cele opt ce-i aparțineau și porni să-și procure negrii de care avea nevoie, aducîndu-i — cum s-ar zice — „direct de la sursă". El

însuşi se îmbarcă pe „Pelerinul" de care-l legau atîtea amintiri.

Corabia ajunse la ţărmurile Africei fără prea multe peripeţii. Acolo, fără să piardă un singur om, Penticost făcu una cu pămîntul opt sate de pe litoral, ucise bătrînii, pruncii şi bolnavii, neavînd nici un rost să ocupe cu ei tonajul preţios al corăbiei — precum şi aproape optzeci de războinici, care încercaseră să opună rezistenţă. Pe toţi ceilalţi prizonieri, în număr de peste şapte sute, îi încărcă pe corăbii şi plecă înapoi. Pe drum, şaizeci şi opt de negri muriră sufocaţi de duhoarea şi căldura insuportabilă din calele supraîncărcate, aproape o sută se prăpădiră din pricina diferitelor boli şi totuş, cei care ajunseră vii pe plantaţiile lui Josuah Penticost îi reveniră la un preţ mijlociu de patrusprezece ori mai mic decît preţul mijlociu cu care era plătit pe piaţa de la Josuahland negrul cel mai slăbănog.

După ce noii sclavi fură aduşi — prin grija sa personală — în sînul bisericii creştine, Josuah Penticost porni în cea de a doua expediţie. De data aceasta, scopul expediţiei era de a aduce negri pentru vînzare şi Penticost nu mai plecă cu două corăbii, ci cu cinci. El însuşi se îmbarcă iarăşi pe „Pelerinul". Aceste călătorii îi pricinuiau o nespusă plăcere. Poruncise să i se aducă în cabină cîteva sute de cărţi de acasă, dintre cele mai alese, aşa că cea mai mare parte a timpului şi-o petrecea într-un fotoliu adînc, citindu-şi autorii preferaţi.

Tot de prin acele vremi îndepărtate datează apariţia în Josuahland a unei puternice industrii metalurgice, care încă şi în zilele noastre este un motiv de mîndrie pentru patrioţii acestui vechi stat. Negoţul de sclavi pe care Penticost îl practica pe scară largă, nu cerea numai o intensă dezvoltare a construcţiei de nave. Cererea pentru fiare, lanţuri şi lacăte de cătuşe creştea mereu, deoarece sclavul pus în lanţuri după toate regulile artei, ocupă mai puţin loc pe corabie, nu se plimbă fără rost pe punte, nu poate să se răzvrătească sau — doamne fereşte — să se arunce în mare ca să-şi pună capăt zilelor. Cătuşele, lanţurile, lacătele şi pecetea cu care se înfierau spinările sclavilor, deveniră pentru plantaţii un inventar tot atît de necesar ca şi biciul vătafului şi rugăciunile de seară şi de dimineaţă. Dar aceste obiecte nu durau o veşnicie: se rupeau, rugineau, se stricau, se lărgeau, erau scoase din funcţiune şi trebuiau înlocuite. Pe vremea aceea, Africa mai trăia încă în epoca de bronz sau în cea neolitică, şi trecerea zecilor şi sutelor de mii de nefericiţi africani din aceste epoci în epoca fierului a fost într-adevăr înfiorătoare.

Cu mult înaintea altora, Penticost îşi dădu seama de foloasele pe care le făgăduia această nouă ramură a industriei şi avu grijă să deţină cea mai mare cotă de capital în toate cele trei întreprinderi din Happytown, care începuseră să se ocupe cu producţia de lanţuri.

Peste tot, norocul se ţinea scai de dînsul: din cea de a doua călătorie în Africa aduse aproape trei mii cinci sute de sclavi — vii, iar rechinilor nu le aruncase decît cel mult opt sute de cadavre. Era un procent de pierdere destul de redus, mai ales dacă ţinem seamă de faptul că cea mai mare parte din sclavi fusese achiziţionată de la cîteva căpetenii de negri în schimbul doar a două lăzi cu mărgele de sticlă, o trîmbiţă de alamă şi o sabie ruginită de cavalerie. Restul nu-l costase decît vreo treizeci de focuri de armă, trase împotriva satelor nesupuse. Negrii rămaşi în viaţă în aceste sate, laolaltă cu căpeteniile lor prea puţin practice, fură aduşi la ţărm cu lanţul de gît şi aruncaţi în calele corăbiilor. Calele fuseseră pregătite în mod special, adică despărţite în opt etaje de paturi comune, pe care puteai să şezi cu genunchii la gură sau să te întinzi lipit unul de altul. Datorită acestei amenajări, capacitatea corăbiilor crescuse aproape de cinci ori.

Fără îndoială că pe drum Penticost era nevoit să mai facă unele cheltuieli pentru a hrăni sclavii, dar aceste cheltuieli erau atît de neînsemnate, încît nu meritau nici o atenţie.

După ce vîndu sclavii pe un preţ bun, Penticost porni din nou şi numaidecît spre ţărmul african. Plantaţiile de zahăr şi de tutun cereau necontenit negri şi ar fi fost un păcat de neiertat să scapi din mînă un negoţ atît de mănos. Îşi amenajase acum toate cele opt corăbii în vederea transportării negrilor. Penticost se şi vedea, într-un viitor apropiat, unul din cei mai bogaţi cetăţeni ai coloniilor din America de Nord, şi într-adevăr averea lui creştea mereu ca o avalanşă. Nu acelaşi lucru s-ar fi putut spune despre căpitanii, secunzii şi marinarii săi care împărţeau cu stăpînul lor numai greutăţile istovitoarelor expediţii africane, dar nicidecum veniturile.

Astfel, în vreme ce Josuah Penticost se delecta în cabina lui cu operele lui Shakespeare şi ale clasicilor greci şi romani, nemulţumirile creşteau pe bordul „Pelerinului".

Cam pe la jumătatea drumului spre America se dezlănţui un uragan şi „Pelerinul" pierdu legătura cu celelalte corăbii. Echipajul hotărî că-i semn bun şi, în noaptea următoare, zvîrli peste bord pe căpitan şi pe cei cîţiva marinari care erau potrivnici răzvrătirii. Apoi, răsculaţii pătrunseră cu forţa în cabina lui Penticost şi-l legară burduf, înainte ca el să se trezească bine din somn şi să înţeleagă cele întîmplate.

Secundul corăbiei, care conducea răscoala, porunci schimbarea direcţiei în aşa fel încît vasul să nu se mai poată întîlni cu celelalte corăbii. Trebuia să se lase impresia că „Pelerinul" se înecase. Fără îndoială că cel mai simplu lucru ar fi fost, pentru orice eventualitate, să-l zvîrle peste bord şi pe Penticost, dar nimeni nu îndrăzni să ridice mîna asupra unui om atît de cinstit.

Nouă zile şi nouă nopţi rătăci „Pelerinul" pe valurile oceanului, îndepărtîndu-se din ce în ce mai mult şi mai spre sud de obişnuitele căi maritime, în căutarea unui loc potrivit, unde să-l debarce, fără piedici şi martori de prisos, pe stăpînul făcut prizonier.

În a zecea zi, marinarul de pe arborele trinchet mic zări o insuliţă muntoasă care nici nu era trecută pe hartă. Pe acele vremuri îndepărtate, asemenea insule neştiute constituiau încă un fenomen destul de obişnuit.

Totuşi, de teamă că ar putea da peste pămînt locuit, „Pelerinul" se opri la vreo opt ancabluri de ţărm, rămase în derivă şi trimise în recunoaştere o şalupă.

Marinarii cercetară cu multă atenţie insula. Era plină de verdeaţă, avea cîteva crînguri de palmieri şi rîuleţe cu apă rece, plăcută la gust. Spre sud şi în partea de est, insula era înconjurată de un lanţ de munţi destul de înalţi, care o apărau de vînturile reci de la sud şi de vînturile secetoase, bătînd dinspre pustiurile Africii Centrale.

După cum au putut constata noii veniți, în valea străjuită de semicercul munților, care cobora spre țărm, domnea o climă temperată, fără variații brusce și creștea o iarbă deasă și plină de sevă, care ar fi putut hrăni tot anul sute de cornute mari. Pe povîrnișurile interioare ale munților se zăreau ici-colo, ca niște grămăjioare albe de vată, capre de munte, pe care nimeni încă nu le speriase vreodată. Dar nicăieri — nici pe țărm, nici în vale, nici pe povîrnișuri — nu se vedea vreun semn care să dovedească prezența omului.

Marinarilor plecați în recunoaștere le plăcu atît de mult insula, încît își puseră din nou întrebarea : ce ar fi, să-l ucidă totuși pe mister Penticost? Și într-adevăr ce preț mai putea avea viața pentru un om atît de instruit, dacă ar fi fost silit să trăiască într-o insulă nelocuită, departe de societate și de activitatea cu care era obișnuit? Zău, mai bine ar fi să moară. Iar insula ar fi cazul să și-o păstreze echipajul însuși, ca bază pentru momentul cînd — eventual — s-ar hotărî să se apuce de piraterie, bineînțeles după ce va vinde negrii.

Aproape douăzeci și patru de ore viața lui Penticost a atîrnat de un fir de păr. La urmă, a învins punctul de vedere al acelora, care, după vînzarea negrilor și a corăbiei, voiau să se înapoieze în patrie și să ducă o viață demnă de un gentleman englez , bogat și onorabil.

În zorii zilei de 12 martie 1627, Penticost fu trezit din somn și i se dădu apă ca să se spele. Apoi fu bărbierit pentru cea din urmă oară, i se servi o gustare bine pregătită și hrănitoare, pe care dealtfel o înghiți fără poftă și, în cele din urmă, fu debarcat pe mal.

Zorile abia apucaseră să aureasca crestele munților. Negurile cenușii mai învăluiau încă insula. Nu era frig, ci doar umezeală. De aceea, din considerație față de vîrsta și de înalta lui situație socială, Penticost, care era cu mîinile și picioarele legate burduf, n-a fost azvîrlit pe prundișul țărmului, ci așezat cu destulă băgare de seamă pe unul din cele nouă butoaie pe care marinarii somnoroși și mahmuri le descărcară din șalupă. Patru butoaie conțineau provizii, patru praf de pușcă, iar unul era plin cu rom. Mai aduseră și așezară lîngă Penticost, care continua să tacă, două muschete, două pistoale, cîteva cuțite, un topor, un ferăstrău, două lăzi cu cuie și cîteva obiecte casnice; apoi marinarii se întoarseră pe corabie ca să ia și biblioteca dinainte împachetată. După ce descărcară și cărțile, mai făcură o cursă pînă la „Pelerin“ și se înapoiară cu treizeci și patru de negri și negrese, a căror sănătate era atît de zdruncinată, încît nu exista nici o speranță că vor ajunge vii în portul de destinație. Negrii fură aduși pe țărm legați toți cu o singură frînghie care, de data aceasta, nu avea rostul de a-i împiedica să fugă sau să se împotrivească, ci îi feri ca să nu cadă în apă, din pricina slăbiciunii.

— Sir, vă lăsăm acești negri în deplina dumneavoastră stăpînire, zise secundul. — Vi-i lăsăm ca nu cumva să vă plictisiți fără de societate și pentru ca să vă serviți de acești sclavi, așa precum meritați, ținînd seama de multiplele și înaltele calități pe care le aveți. Nădăjduim, sir, că veți aprecia cu toată bunăvoința atitudinea noastră loială față de onorabila dumneavoastră persoană.

— Ticălosule! — șuieră printre dinți Josuah Penticost.

Ca om de afaceri ce era, el înțelegea prea bine că nici încercările de a-i convinge, nici rugăminții, nici promisiunile sau amenințările nu-l puteau salva. Pe de altă parte, răzvrătiții știau tot atît de bine că ar fi fost de ajuns ca Penticost să se întoarcă acasă și toate jurămintele lui și-ar fi pierdut orice valoare, iar ei și-ar fi pierdut capul. De aceea Penticost nu-și cheltui energia în discuții zadarnice. Cît despre cuvîntul „ticălosule“ acesta îi scăpase numai fiindcă el, ca majoritatea oamenilor perfizi, nu suferea ca perfidia să se întoarcă împotriva sa.

Secundul însă se simți jignit. Împotriva stării de spirit în care se afla cea mai mare parte din echipaj, el căuta totuși să-i lase lui Penticost o amintire cît mai bună.

Tușă supărat și zise:

— Sir, cred că trebuia să vă mai gîndiți înainte de a condamna atît de categoric pe prea plecata dumneavoastră slugă. Firește, aș fi depășit limitele adevărului, dacă aș fi încercat să afirm că aranjamentul cu dumneavoastră și corabia a fost soluționat în mod satisfăcător pentru ambele părți. Trebuie totuși să admiteți că una ca asta nu se prea întîmplă pe aceste vremuri grele. Pe de altă parte, cred că nu puteți contesta că răspunderea pe care o am față de tovarășii mei, nu-mi permite să iau seama prea mult la cele mai multe din pretențiunile dumneavoastră, ori cît de legitime sau ușor de înțeles ar fi ele. Din păcate, sir, împrejurările ne silesc la tot pasul să procedăm altfel decît am fi dorit. Am fi însă fericiți, sir, dacă am ști că apreciați așa cum se cuvine minunata natură a insulei și dacă și dumneavoastră ați fi de acord cu noi că deși viața din rai a strămoșilor noștri, Adam și Eva, a fost poate uneori mai plăcută decît aceea care vă așteaptă aici, în orice caz deosebirea nu-i atît de mare încît să dea naștere unor divergențe serioase între niște oameni de afaceri ca noi. Ne vom ruga lui dumnezeu, sir, ca traiul dumneavoastră aici să fie plăcut, așa cum vi-l dorim din toată inima! Rămîneți cu bine, sir!

Sincer mișcat de propria-i cuvîntare, atît de minunată, secundul care visa să facă o frumoasă carieră diplomatică, se înapoie pe corabie și porunci să se ridice ancora. Nu trecu nici o oră și catargurile „Pelerinului“ se pierdură pentru totdeauna la orizont. Iar onorabilul Josuah Penticost rămase singur cu cei treizeci de negri, mai mult morți decît vii, pe o insulă nelocuită, pierdută în întinderile pustii ale Atlanticului de Sud, departe de obișnuitele căi maritime. Își dădea seama — și nu greșea — că nu va mai izbuti niciodată să scape de pe acest petic de pămînt, pe care în gînd îl și denumise „Insula Dezamăgirilor“, deoarece toate speranțele, toate visurile vieții sale se făcuseră praf și pulbere îndată ce aflase că va fi debarcat pe acele meleaguri uitate de oameni și de dumnezeu.

Pe vremea aceea, Penticost încă nu împlinise cincizeci și doi de ani. Era voinic, sănătos și plin de vigoare, ca și odinioară. Cunoștea multe căi de a face parale. Acolo însă, în Insula Dezamăgirilor, nu avea nici cum, nici pentru ce să mai cîștige bani. Restul vieții sale, esquire-ul Josuah Penticost — medic, magistru în științe, navigator, conquistador, judecător, misionar, bancher, falsificator de polițe, armator, proprietar și negustor de sclavi — era sortit să și-l petreacă în niște împrejurări în care banii nu contau cu nimic mai mult decît nisipul de pe țărm.

I

In seara zilei de 3 iunie 1944, un convoi de vase de transport britanice, alcătuit din nouăsprezece vase comerciale şi cincisprezece nave de escortă, plecat din golful Persic, a fost atacat în Oceanul Atlantic de cîteva submarine germane. Atacul a fost respins, dar convoiul a pierdut vasul comercial care purta numele „Iron Bull". Două torpile au pătruns cu multă precizie în sala maşinilor, rupînd vaporul în două, ca pe o creangă uscată, şi cele două jumătăţi s-au scufundat înainte ca echipajul să fi avut timp să facă ceva ca să se salveze.

Celorlalte vase nu le ardea de salvarea puţinilor „norocoşi" pe care puterea formidabilă a dublului suflu pricinuit de cele două explozii îi azvîrlise de pe bordul vaporului scufundat la o depărtare destul de mare de uriaşa pîlnie, care trăgea vasul în fundul oceanului. In clipa aceea, suprafaţa apei, agitată de uşoare valuri de gradul al treilea, era brăzdată în cîteva direcţii de vîltorile ameninţătoare ale noilor salve de torpile fasciste. Căpitanii vaselor de transport căutau să se ferească de torpile, iar vasele de escortă azvîrleau în grabă nebună spre submarine serii lungi de grenade antisubmarine. Din pricina exploziilor necontenite, oceanul părea că înalţă spre cer trombe de apă şi spumă, o adevărată colonadă pe care soarele în asfinţit o colora în trandafiriu. Pe de altă parte, puternicile şocuri zguduiau corpul vaselor de transport şi al navelor de escortă şi totodată ameţeau şi înecau pe puţinii supravieţuitori de pe „Iron Bull", care se mai ţineau încă la suprafaţă.

Peste puţin timp, două băşici uriaşe se umflară şi se sparseră în două puncte diferite; apoi se iviră pe apă nişte pete mari de ulei. Ceva mai tîrziu, răsăriră la suprafaţă o bancă ruptă, un steag de pupă cu zvastică şi cîteva berete marinăreşti cu inscripţii în limba germană.

Raportul trimis amiralităţii Regale Britanice de către comandantul acestui convoi menţiona scufundarea a două submarine inamice şi naufragiul vasului regal de transporturi militare „Iron Bull", împreună cu întregul echipaj şi cei cîţiva pasageri aflaţi pe bordul vasului.

Dintre toate înştiinţările îndoliate trimise cu această ocazie de către secţia respectivă a amiralităţii, cinci merită o deosebită atenţie.

Două din ele au fost expediate pe adresele unor englezi : prima — la Liverpool, familiei maiorului Ernest Ceratod, fost secretar al organizaţiei locale a trade-union-ului muncitorilor necalificaţi şi a celor din transporturi ; cea de a doua — la Londra, East-End, văduvei lui Samuel Smith, fochist pe „Iron Bull". Alte două înştiinţări au fost expediate cu primul avion peste ocean, în Statele Unite: una la Philadelphia, statul Pensylvania, familiei căpitanului din serviciul sanitar, Robert Flammery, unul din urmaşii vechii şi cunoscutei case bancare „Josuah Squeers şi fiii", şi cealaltă la Buffalo, statul New-York, mamei corespondentului militar al ziarului „Buffalo Daily Voice" John Boynton Moobs.

Cea de a cincea înştiinţare a fost transmisă statului major al Marinei de Război a Uniunii Sovietice de unde, cu condoleanţele respective, a fost transmisă la Moscova, în strada Malaia Bronnaia, familiei căpitanului-locotenet Konstantin Egorîcev. Peste cîtva timp această scrisoare se înapoie la statul major, destinatarii neputînd fi găsiţi, deoarece fiul lui Konstantin Egorîcev, sergentul major Vasili Kuzmici Egorîcev, căzuse eroic pe cîmpul de luptă la eliberarea Sevastopolului, iar fratele mai mic, Serghei Vasilievici, lupta de două luni pe primul front ucrainian.

Să fim drepţi: ofiţerul care întocmise raportul către Amiralitate nu avea nici un motiv să se îndoiască de moartea celor doi americani, a celor doi englezi şi a ofiţerului sovietic din Marina de Război. Totuşi, printr-o întîmplare fericită nici unul din ei nu murise. Îi salvase faptul că în clipa fatală pentru „Iron Bull", dintr-un motiv sau altul, ei se găseau pe dunetă.

Mister Ceratod îşi datora salvarea în primul rînd răului de mare. După ce ziua întreagă fusese chinuit de răul de mare, avînd dese accese, Ernest Ceratod se urcă pe dunetă, în seara aceea de neuitat — în timp ce se vestea o furtună, ca să respire puţin aer curat. Era un om grăsun, scund şi roşcovan, în vîrstă de patruzeci şi trei de ani. Se sprijinea cu toată greutatea trupului pe balustrada umedă şi alunecoasă şi privea trist la norii plumburii, coloraţi ici şi colo, pe margini, de razele purpurii ale soarelui în asfinţit, care nu făgăduia nimic bun. Mister Ceratod îşi scoase chipiul şi, sperînd să se răcorească, îşi lăsă capul pleşuv în bătaia vîntului. Dar vîntul nu-i aduse nici o alinare căci, fiind călduţ şi umed, îi dădea senzaţia unei comprese calde.

In depărtare apăreau şi dispăreau fără zgomot, ca un stol de cufundari zglobii şi nepăsători, siluetele negre ale navelor de escortă. Înaintea şi în urma vasului „Iron Bull", lăsînd o dîră de fum abia vizibilă, se legănau gîfîind masele greoaie ale vaselor de transport. Ele căutau cu grijă să păstreze distanţa reglementară şi ai fi zis că toate, inclusiv „Iron Bull", stăteau pe loc, legănîndu-se triste şi deznădăjduite în ruliu şi în tangaj. Vîntul urla tot mai aprig în greement. Totul, absolut totul îi prevestea bietului mister Ceratod furtună şi chinuri noi. De aceea chipul său palid-verzui, neras (întîia oară după atîţia ani !), cu ochelari cu ramă de aur şi sticle foarte groase, nu schiţă nici măcar umbra unui surîs atunci cînd îl strigă mister Flammery, vecinul său din salonul ofiţerilor.

Trupul uscăţiv al americanului părea de data aceasta, ceva mai plinuţ ca de obicei, din pricina unui colac de salvare, confecţionat în formă de vestă, pe care îl purta sub uniforma împodobită cu semnele distinctive, foarte elegante, ale serviciului sanitar. Mister Flammery ştia că amurgul era timpul cel mai propice pentru atacurile submarinelor şi căuta în aceste ceasuri de primejdie să se afle în preajma şalupelor. Îl salută cu milă pe bietul maior:

— Hallo, mister Ceratod !

— Hallo, mister Flammery ! — mîrîi drept răspuns Ceratod.

— Halal de aşa vreme, sir !

Ceratod nu făcu decît un gest deznădăjduit cu mîna şi pe loc fu apucat iarăşi de vărsături.

— Să nu cădeţi peste bord ! Vă aplecaţi prea tare ! — îl sfătui mister Flammery. — Trebuie să vă rugaţi celui de sus. El ne apără şi ne mîngîie de toate necazurile şi suferinţele... Ce boală îngrozitoare, Johnny !

Cuvintele din urmă fuseseră adresate lui John Boynton Moobs, tînărul însoţitor al lui mister Flammery.

Fața pistruiată a reporterului nu arătă nici măcar un pic de milă față de Ceratod. Reporterul se mulțumi să-i strige cu voie bună:

— Hallo, Ceratod, vezi să nu-ți cadă ochelarii în apă!

Fără să se întoarcă, Ceratod lovi peste buzunarul de sus al tunicii, arătînd astfel că mai avea o pereche de ochelari de rezervă.

Acestea fiind zise, mister Moobs socoti că-și îndeplinise datoria de a fi caritabil și începu să fluiere în bătaie de joc: „Domnește peste mări, Britanie!" Nu putea să-i sufere pe englezi și nu găsea de cuviință să ascundă acest lucru.

Numai doi din pasagerii lui „Iron Bull" îi atrăgeau simpatia. În primul rînd, firește, mister Flammery. Societatea lui îl încînta. Era măgulit că făcuse pe neașteptate cunoștință cu unul din reprezentanții celor „șaizeci de familii" atotputernice, fapt care îi promitea la înapoierea în Statele Unite toate fericirile posibile; tocmai de aceea, pentru tot timpul pe care aveau să-l petreacă împreună pe bordul vasului „Iron Bull", unde se întîlniseră într-un chip atît de fericit, el se transformă în cel mai plăcut, cel mai devotat, și cel mai supus însoțitor al lui mister Flammery.

În afară de acesta, îi plăcea tînărul marinar sovietic, căpitanul-locotenent Egorîcev, care împreună cu șeful său, Kornușov, căpitan de rangul II, mergea în interes de serviciu către unul din porturile răsăritene ale Statelor Unite. Sentimentul acesta era cu totul dezinteresat. Îi plăcea rusul acesta vesel, puțin vorbăreț, cu bărbuța lui blondă de om tînăr, cu umerii largi, totdeauna îngrijit îmbrăcat și care vorbea destul de bine englezește, deși cu un accent grozav de caraghios. Trei ordine și două medalii străluceau pe tunica lui albastră. Moobs îl întrebă, într-o zi, dacă decorațiile nu erau cumva de aur și rămase cam dezamăgit cînd află că erau de bronz. În schimb, îi impunea cu adevărat faptul că noul său prieten rus participase la apărarea Odesei și a Sevastopolului și cu toate acestea era cît se poate de modest. Ceea ce îi plăcea însă cel mai mult la mister Egorîcev — oricît de ciudat ar părea — era faptul că Egorîcev nu era de loc impresionat de prezența lui mister Flammery, a lui mister Flammery în carne și oase! Era un fapt uimitor, de neînțeles, dar fără îndoială vrednic de admirație.

Ca să spunem drept — contrar celor ce credea plăcutul american — Egorîcev nu era cîtuși de puțin încîntat de această călătorie. Și cum putea fi altfel, cînd — după ce năzuise într-una, timp de trei ani, să ia parte la ofensiva împotriva litoralului apusean al Mării Negre, se văzuse nevoit să plece într-o delegație în străinătate, tocmai în momentele în care pe uscat se dădeau luptele de la Iași, iar flota din Marea Neagră putea de la o zi la alta să dezlănțuie atacul împotriva lui Antonescu și a lui Țancov! Era ceva într-adevăr supărător, chiar foarte supărător! Egorîcev nu putea să se împace cu gîndul acesta și, chiar cu o clipă înainte de a se fi urcat pe covertă, fusese din nou mustrat părintește de către căpitanul de rangul II, care nici el nu era cîtuși de puțin încîntat de călătoria în America tocmai într-o atît de măreață perioadă de lupte.

— Îmi permiteți să mă retrag, tovarășe căpitan de rangul II? — întrebă Egorîcev pe un ton extrem de oficial. (De obicei îi spunea superiorului său pe numele patronimic, iar acesta îl striga: Kostea).

— Du-te! Și isprăvește odată pentru totdeauna cu această stare de spirit nesănătoasă.

Egorîcev, făcu stînga împrejur, după toate regulile militare, și părăsi cabina bătînd pasul. În ocazii de acest fel (care se iveau aproape după fiecare informație transmisă de Biroul sovietic de informații), de necaz îl căuta pe Moobs și, pentru a face practică, îl provoca la interminabile discuții în limba engleză. De vorbit vorbea mai ales Moobs, iar Egorîcev nu-și permitea decît replici scurte și rare, care îl înveseleau nespus pe pistruiatul reporter. Dealtfel, pe Moobs îl distra și accentul cu care vorbea mister Ceratod.

Așa că, Egorîcev sui pe puntea de comandă, zări în depărtare silueta înaltă a lui mister Moobs și se îndreptă agale spre dînsul. Lîngă arborele trinchet mare, se plimba cu pași mărunți și legănați un focist îndesat, cu mustăți negre care — după cum a aflat mai tîrziu — se numea Samuel Smith. Cîțiva matrozi gata să intre de cart vorbeau încet, sprijiniți de balustrada scării care ducea la secția de mașini.

Deodată Smith tresări, fața i se schimonosi de groază, deschise larg gura (poate că strigase ceva, Egorîcev însă nu-i auzi glasul) și cu o nemaipomenită grabă începu să-și dezlege șireturile de la bocanci. Altădată, te-ar fi pufnit rîsul să-l vezi astfel pe acest bărbat voinic și mustăcios cum, îndoindu-se de spate ca să-și dezlege mai ușor șireturile și țopăind pieziș ca o broască, se apropie tot mai mult de bord.

Matrozii de lîngă scară nu-și pierdură vremea cu descălțatul, ci se repeziră spre bord și-și făcură vînt, aproape toți deodată, în apă.

Un gînd înfiorător trecu prin mintea lui Egorîcev: „Am fost torpilați! Și Mihail Nikitici a rămas în cabină!..."

Se repezi într-un suflet de-alungul punții alunecoase spre scara care ducea la cabine, dar nu izbuti să facă mai mult de cinci pași...

Egorîcev nu-și aduce aminte nici azi dacă a auzit sau nu exploziile. Își amintește doar că o forță năpraznică l-a luat deodată pe sus, l-a zvîrlit departe de vapor și l-a scufundat adînc în apă. Iar cînd — după ce înghiți din belșug apa aceea călduță și dezgustătoare, sărată și amăruie, izbuti totuși să iasă la suprafață — zări doar pupa lui „Iron Bull" scufundîndu-se în apă, cu elicele-i puternice care se învîrteau încă, ridicate spre cer. Jumătatea dinspre proră se scufundase mai înainte.

Ca și cum nu ar fi așteptat decît această privelițe, soarele dispăru cu repeziciune dincolo de zare.

Peste douăzeci de minute totul fu înghițit de bezna înăbușitoare și umedă a ploioasei nopți tropicale. Dar înainte de aceasta Egorîcev putu zări șirul lung și șerpuitor al vaselor de transport, care scoțînd fum din belșug luau viteză și dispăreau în depărtare, mergînd în zig-zag, ca să se ferească de torpile; contururile nelămurite ale vaselor de escortă, care aproape se contopeau cu oceanul întunecat; trombele de apă ce se învîrtejeau în locurile unde explodau grenadele antisubmarine și ici-colo puncte negre răzlețe, care ba se ridicau, ba se lăsau în jos pe valurile însîngerate de asfințit, ca geamandurile într-un port. Erau capetele oamenilor, care încercau să ajungă înot convoiul ce se depărta cu repeziciune. După fiecare explozie, punctele acestea se împuținau. Egorîcev înțelese că oamenii erau amețiți și înecați de suflul exploziilor și începu să înoate în di-

recția opusă. Printre bubuiturile grenadelor antisubmarine și vuietul crescînd al vîntului, el auzea țipetele de moarte și îl chinuia gîndul la Mihail Nikitici, care desigur că nu mai era în viață și care totuși ar fi putut fi acum alături de dînsul, dacă, în loc să se supere ca un copil, Egorîcev l-ar fi poftit să urce pe covertă și să facă împreună o plimbare.

Înota fără grabă, căutînd să-și cruțe puterile, deși ai fi zis că nu mai avea pentru ce. Oare nu era tot una, la urma urmelor, dacă se va scufunda ceva mai devreme sau ceva mai tîrziu? Peste două-trei minute avea să se facă noapte, iar țărmul cel mai apropiat se găsea la sute de mile depărtare.

In sfîrșit, totul fu înghițit de bezna de iad, străpunsă din cînd în cînd de gemete. Hăul negru și vijîitor se legăna greu și amenințător dedesubt. Stropii sărați îi ardeau ochii. Își strînse tare pleoapele, căci tot nu putea să vadă nimic. Îmbrăcămintea i se umflase de apă, bocancii erau grei, ca de plumb. Egorîcev era totuși un înotător bun. Ar fi știut cum să se descotorosească de tunică, dar de ea erau prinse decorațiile și nu exista primejdie pe lume care să-l facă să se despartă de ele. Și apoi lucrurile trebuiau privite în față: chiar dacă s-ar dezbrăca la piele și și-ar economisi la maximum puterile, era mai mult ca sigur că nu va putea să se mențină la suprafață pînă la răsăritul soarelui. Și apoi cu ce i s-ar ușura situația chiar și după răsăritul soarelui? Totuși, Egorîcev nu avea de gînd să se dea bătut. Nu se agăța de viață, ci lupta pentru ea, lupta dîrz, chibzuind fiecare mișcare, folosind orice șansă și simțind satisfacție în însăși lupta pe care o dădea, în încleștarea lui înverșunată — și ai zice fără speranță — cu forțele întunecate și oarbe ale naturii furioase și atotputernice.

Uimitor lucru: niciodată mintea și memoria omului nu funcționează cu o precizie atît de covîrșitoare, cu adevărat de stereoscop, ca în clipele numărate care-l despart de sfîrșitul vieții. I-a fost de ajuns lui Egorîcev să închidă ochii și în față i se perindă vijelios întreaga lui viață.

...Mama îl duce de mînuță la grădinița de copii din stradela Bolșoi Kozihinski... Tata îi arată pentru întîia oară rotativa zgomotoasă, uriașă, cît un vapor, la care lucrează ca tipograf... Kostea are opt ani și se întoarce de la școală cu prima diplomă de onoare, făcută sul și legată cu sforicica de la pachețelul cu mîncare, pe care și-l ia cu el. Trecînd strada Gorki (care pe atunci se numea Tverskaia), lîngă stradela Staro-Pimenovski, cît pe-aci să-l calce tramvaiul (pe atunci tramvaiele mai circulau încă pe strada Gorki)... Prima vacanță de iarnă, petrecută la bunicul Leoșa, în apropiere de Klin, lîngă Moscova. Omătul scînteiază în mii de culori albăstrii, gălbui, roșii, violete, portocalii, verzui. Crîngul rar de mesteceni se profilează ca prin cristal în văzduhul senin și rece. Codrul de brazi dintre dealurile îndepărtate e albastru ca „marea cea mare" din povestea bunicii. Bunicul îl întîmpină în prag pe nepoțelul rebegit; e vesel, uscățiv, poartă pîslari tălpuiți cu grijă, tușește în pumni. Pînă la revoluție, sufla sticla într-o fabrică din Klin și de atunci a rămas cu tusea aceasta. Moșul clipește tare șiret și se înclină adînc în fața nepoțelului. „O caldă salutare celui care s-a născut odată cu Revoluția din Octombrie! Poftește la ciorbă, prea stimatul meu oaspete..." Elevul școlii de meserii de pe lîngă fabrică, Kostea Egorîcev, capătă cea dintîi notă satisfăcătoare pentru piesa confecționată de mîna lui... Konstantin Egorîcev, student în anul I al Institutului de Arhitectură, desenează pentru prima dată un nud. Îi este rușine de model, de colegi și mai ales de colegele lui... Un căpitan de rangul III, scund, cu umerii largi, înștiințează pe comsomoliștii institutului că se fac înscrieri la școlile marinei militare... Călătoria veselă, plină de cîntece la Sevastopol. Vitea Senovalov, neuitatul său prieten e cu el... Primele clipe la Sevastopol... Prospețimea acelei dimineți senine de septembrie, pe țărmul Mării Negre. Din piața gării, dacă dai capul pe spate, vezi sus-sus de tot, cum pe povîrnișul abrupt, tăiat în stînci, se cațără fără grabă un tramvai mititel și verde, agățat de cablu, cu o rotiță caraghioasă antediluviană...

Un val uriaș îl acoperă peste cap. Cîteva mișcări voinicești și ajunge din nou la suprafață, se scutură, scuipă.

...Comandantul companiei de infanterie marină, locotenentul-major Egorîcev, este primit în partid, în pîlnia săpată de o bombă de o mie de kilograme, în prima linie a frontului, în apropierea munților Mackenzie... El rostește cuvîntarea la mormîntul lui Vitea Senovalov... Prima rănire... Prima întîlnire cu Zoia la spital. E soră de gardă în salonul lui... Ofițerul timonier de pe dragorul rapid „Gleb Hmelnițki", locotenentul-major Egorîcev, aleargă pe strada Frunze, distrusă de bombe și o cotește spre golful Artileriiskaia. Iată școala unde se află spitalul militar. Două trupuri bandajate zac nemișcate cu fața în sus pe paturile albe, vopsite cu ulei, și-și vorbesc fără să se vadă. Unul din ele este al Zoiei. E bandajată toată, numai capul și mîna stîngă sînt libere. Din pricina temperaturii, obrajii îi par rumeni...

O neasemuită duioșie cuprinse sufletul lui Egorîcev. Incearcă să rostească cu glas tare: „Zoia! Zoenka!" Gura i se umple de apă sărată-amăruie, cum e cauciucul. Scuipă cu înverșunare, tușește, răsuflă. Ar vrea să-și depene șirul amintirilor despre dragostea anevoioasă, aspră și curată de la Sevastopol, dar ceva greu îl izbește cu tărie în cap. Cercuri de foc îi joacă în ochii închiși cu putere. Pentru o clipă se scufundă, apoi răzbate din nou la suprafață și se izbește iarăși de ceva, probabil de același obiect. Incearcă instinctiv să înlăture acest obiect ciudat și brațele dau peste un stîlp gros cu resturi de frînghii. Capetele lor îi alunecă peste picioare ca tentaculele unui monstru marin, necunoscut și înfiorător.

„Salvat! Sînt salvat!..." Egorîcev prinde cu amîndouă brațele stîlpul alunecos, bine geluit și încremenește cuprins de senzația desfătătoare a siguranței. Se odihnește. Crestele abia vizibile ale unor valuri trec spumegînd peste el, dar acest lucru nu-l interesează în clipa de față. Se odihnește. Apoi, îi dă prin gînd că s-ar putea ca vreun nefericit, scăpat de pe „Iron Bull", să înoate pe undeva prin apropiere. Dacă ar fi Mihal Nikitici? Își dă foarte bine seama că Mihal Nikitici nu s-a putut salva în nici un caz și totuși strigă prin întuneric: „Mihal Nikitici!... Mihal Nikiiiitici!"

Ascultă atent și bineînțeles nu primește nici un răspuns.

„Mihaaaal Nikiiiiticil" continuă el, cu toate acestea. Strigă pînă răgușește, scuipînd mereu apa ce-i pătrunde în gură. „Miiiihal Nikiiiiticil Hei! Hee-ei!"

Tace ca să răsufle și să-și umple plămînii cu aer, dar în aceeași clipă, printre șuierăturile vîntului și zgomotul valurilor, i se năzare că ar auzi ecoul:

„Hei-heei..."

De necrezut — ecou în plin ocean? Egorîcev încremeneşte şi-şi ciuleşte urechile spre bezna urlătoare. Aude un glas foarte slab şi înăbuşit, ca şi cum cineva ar striga printr-o pernă:

„He-he-heei!... Halloooo! Halloooo!"

In primul moment nu poate preciza de unde răsună glasul. Apoi aude două glasuri. Inoată în direcţia lor, continuînd să strige „he-hei" ca să scape de încordarea îngrozitoare, supraomenească a voinţei, care-l chinuise cu o clipă înainte, şi ca să nu se piardă în iadul clocotitor din preajmă-i, pe care nu-l poate pătrunde cu ochii.

Peste puţin, aude un zgomot slab de vîsle, care pare neverosimil, apoi se iveşte, mai bine zis începe să se ghicească prin beznă marginea întunecată şi legănată a unei plute de salvare destul de înaltă; din ea se întinde un braţ abia zărit, îl apucă de părul ud şi un glas necunoscut, un pic răguşit, rosteşte:

— Prinde-te de copastia din stînga!...

Peste cîteva clipe, Egorîcev care şi-a pierdut pe neaşteptate puterile, e tras în plută.

II

Pe pluta în care puteau încăpea unsprezece oameni, Egorîcev nu găsi decît patru: pe Ceratod, pe Flammery, pe Moobs şi pe acel fochist cu mustaţa neagră care ţopăise atît de caraghios — ca o broască — cu vreo douăzeci de minute mai înainte, pe bordul vaporului, încercînd să-şi desfacă din mers şiretul de la bocanci. Să nu fi trecut într-adevăr decît o jumătate de oră de cînd se plimbaseră, atît de lipsiţi de grijă, pe puntea largă şi solidă a lui „Iron Bull"? Ai fi zis că toate acestea s-au întîmplat demult, cu foarte mulţi ani în urmă, poate chiar într-un alt secol. In vreme ce Moobs şi Smith îl scoteau pe Egorîcev din apă, el se minuna de unde făcuseră rost de o plută de salvare. Să o fi dezlegat de funiile cu care era prinsă de vas? Nu ar fi avut timp. Fusese, de bunăseamă, prost legată şi acelaşi suflu al exploziei o smulsese cu uşurinţă de la locul ei şi o azvîrlise departe de vasul ce se scufunda, trimiţînd-o în acelaş timp în dar celor patru pasageri. Dimineaţa, Egorîcev văzu capetele funiilor de la proră şi pupă şi se încredinţă de adevărul presupunerii sale.

Dar gîndul la proveniența plutei de salvare nu-l preocupase decît atîta timp cît le trebuise lui Moobs şi Smith ca să-l tragă pe plută şi să-l aşeze pe puntea de scînduri, în mijlocul căreia se afla o adîncitură dreptunghiulară în care pleoscăia apa. Dedesubt, Egorîcev dădu bucuros cu picioarele peste o uşiţă cu două canaturi după care, într-o nişă închisă ermetic se afla un butoiaş cu apă de băut şi o rezervă de alimente pentru caz de naufragiu. Această plută, alcătuită din cîteva butoaie de fier goale, legate între ele cu scînduri, nu-ţi încînta privirea cu eleganţa formelor şi nici nu era prea comodă, în schimb avea o însuşire extrem de preţioasă: se putea folosi pe orice parte ar fi căzut în apă. Ambele părţi — şi cea de deasupra şi cea dedesubt — erau prevăzute cu aceleaşi locuri pe care puteai sta, cu aceeaşi adîncitură la mijloc şi cu aceeaşi uşiţă cu două canaturi, care închidea locul unde se aflau apa şi alimentele. Şi tot aşa, de ambele părţi ale plutei la dreapta şi la stînga, erau fixate cîte un complet şi jumătate de vîsle.

— Geme cineva? — întrebă Egorîcev, încercînd în zadar să pătrundă întunericul.

— Mister Ceratod, — răspunse cu o veselie puţin politicoasă reporterul.

— E rănit?

— Nu. Tot răul de mare. Din pricina lui încă n-a murit nimeni... Nici chiar un englez.

De bună seamă, Moobs nu avea cunoştinţe prea vaste în nici un domeniu al ştiinţelor umane, înafară de fotbal şi box, dar pînă şi el nu se putea să nu ştie că englezii se bucură de renumele unor buni marinari. Totuşi, după cum am mai spus-o Moobs nu-i simpatiza de loc pe englezi.

— Trebuie să se întindă. Şi să tragă aerul în piept, atunci cînd pluta este săltată de valuri, — spuse Egorîcev. — Are să se simtă mai bine.

— Se teme să nu-l ia vreun val.

— L-am putea lega.

— Nu vreau să fiu legat! — strigă Ceratod cu un glas neaşteptat de subţire. — Şi dacă pluta se răstoarnă?...

Moobs pufni dispreţuitor, dar în aceeaşi clipă — ca şi cînd ar fi vrut să dovedească cît de întemeiate erau temerile lui Ceratod, pluta se aplecă mult pe o parte.

— Aţi văzut!?... — răsună din întuneric glasul sarcastic al lui Ceratod. — Aţi văzut!?...

Luna albă-albăstrie se ivi de după norii grei, mîzgăli peste crestele uriaşelor valuri înspumate o cărăruie de paloare cadaverică, parcă de mercur, ce se întinse de la plută pînă în zarea apropiată şi dinţată ca un ferăstrău. Lumină pluta a cărei umbră neagră şi compactă se proiectă peste apă, îl lumină pe Ceratod, arătîndu-l cît de pricăjit era în clipa aceea, cu genunchii la gură, ţinîndu-se de şipcile transversale ale platformei de scînduri, ude şi alunecoase, într-o încleştare pe care numai moartea o putea desface; îl lumină pe mister Flammery care, ca să fie în mai mare siguranţă, se aşezase de-a dreptul în adîncitura cu apa ce plescăia deasupra uşiţei cu două canaturi, după care se afla rezerva intangibilă de alimente şi apă, îi lumină pe fochistul Smith, încremenit la vîsla de la cîrmă, pe Egorîcev şi pe Moobs, vîslind din răsputeri ca să salveze pluta de urgia valurilor.

Mai lumină şi peretele negru, lucios, parcă şlefuit şi aproape vertical, al unui talaz uriaş, gata să se prăbuşească peste plută, să o înăbuşe, sub greutatea lui, s-o strivească, făcînd-o ţăndări şi aruncînd în braţele morţii pe cei care navigau pe ea. Era atît de îngrozitor încît toţi, înafară de Egorîcev şi Smith, închiseră fără să vrea ochii în aşteptarea pieirii de neînlăturat şi îi deschiseră numai atunci cînd, parcă în pofida tuturor legilor fizicii, pluta săltă într-un chip de neînţeles pe creasta acestui monstruos munte de apă (sau poate al altuia); pluta săltă sus, deasupra hăului negru, tocmai acolo unde începea să clocotească talazul şi în cîteva clipe se înălţă, şuierînd şi vuind un alt zid de apă şi mai înalt, şi mai înfiorător, care porni greoi împotriva construcţiei fragile, făcută de braţele omului din nişte butoaie de fier legate cu scînduri.

Dar zidul negru se prăbuşi din nou undeva în adînc, scăldîndu-i doar cu o ploaie de stropi săraţi şi lipicioşi. Pluta se răsuci în loc, săltă ca un dop, încercînd să se ridice pe o parte şi să se descotorosească de sforţările oamenilor de pe ea care îi struneau mişcările.

Apoi luna dispăru tot atît de neașteptat după cum se ivise. Parcă o suflase vîntul, iar întunericul se lăsă și mai negru ca înainte.

— Ei, n-ar strica o picătură de vin acum, — mormăi Smith visător. — Am înghețat ca un cîine...

Firește, lui Ceratod nu-i ardea de vin, dar ceilalți fură de acord că un păhărel de vin ar prinde bine în împrejurările de față. Ce-i drept, mister Flammery își exprimă părerea ceva mai rezervat și mai puțin categoric decît Moobs și Egorîcev dar, dacă ținem seama de vîrsta onorabilului căpitan (ori ce ai zice, avea patruzeci și opt de ani bătuți pe muchie) și de principiile sale religioase foarte riguroase, faptul nu avea în sine nimic uimitor.

Schimbară cîteva fraze zgîrcite și tăcură pentru multă vreme, fiecare fiind preocupat de propriile gînduri. Gîndurile nu erau de loc dintre cele mai vesele. Prima bucurie a salvării se risipise demult, și acum își dădeau seama că ar putea să rătăcească mult și bine pe întinderile nesfîrșite și pustii ale Atlanticului de Sud și, chiar dacă vreun val turbat nu-i va curăța de pe plută, călătoria putea să se isprăvească altfel decît printr-o întîlnire cu un vas salvator sau printr-o debarcare pe un țărm oarecare. Mai curînd se puteau aștepta la contrariu.

Puțin cîte puțin, ochii li se obișnuiseră cu bezna ce-i învăluia. Nu li se mai părea că pluta lor atîrnă ciudat peste hăul negru și fantastic. Pe fondul cerului ceva mai deschis totuși decît oceanul, se deslușeau șiruri nesfîrșite de talazuri înalte, negre și grele, de parcă ar fi fost turnate din plumb, care se mișcau cu repeziciune; pe zare, se profilau trupurile pirpirii ale tovarășilor de pe plută; de altfel și pluta se întrezărea acum ca ceva distinct de stihia dezlănțuită care turba de furie primprejur, ba uneori se vedeau — deși nu prea lămurit — chiar limbile de apă negre și înspumate căzînd cu greutate peste ea și prelingîndu-se șuierătoare îndărăt în ocean.

Puțin înaintea zorilor, mister Flammery se sculă cu o energie neașteptată din adîncitura în care stătuse nemișcat pînă atunci, se așeză în fața lui Egorîcev și îi strigă cu o voce răgușită dar puternică:

— Psalmul optzeci și șase. Rugăciunea lui David.

După aceasta își potrivi cu palmele jilave părul ud, se sculă în picioare, își îndoi genunchii și își desfăcu larg brațele pentru menținerea echilibrului, apoi tuși și începu:

„Pleacă doamne urechea ta și mă auzi, căci sînt sărac și sînt obijduit. Păzește sufletul meu, căci sînt cucernic..."

Se smiorcăi și își suflă zgomotos nasul...

— „Ascultă doamne rugăciunea mea, și ia aminte la glasul cererilor mele! În ziua strîmtorării mele, strig către tine, că tu mă auzi..." În mare strîmtorare sînt! Atenție, ladies and gentlemen! Acțiunile oțelului Bethleem au scăzut cu patru puncte!... Trenul spre Boston pleacă peste trei minute!... Aliluia, aliluia, ticăloșilor!...

— A înnebunit! — strigă Egorîcev cu îngrijorare. — Mister Ceratod, ține-l bine, vrea să se arunce în apă!...

Dar mister Flammery i-o luă înainte lui Ceratod, care se cam speriase. Făcu doi pași înainte, căzu în genunchi în fața locului neocupat din dreapta lui Smith, care se dăduse respectuos la o parte, și începu să verse...

Astfel, cei de față aflară că mister Flammery avusese în buzunarul de la spate al pantalonilor un bidon plat, dar mărișor, plin cu coniac și că, ascunzîndu-se de tovarășii săi întru nenorocire, îl băuse tot, fără să le fi lăsat măcar o picătură.

După ce se descărcă de alcoolul îngurgitat, mister Flammery se prăbuși din nou în adîncitura dintre scaune și adormi pe loc.

Peste puțin timp, și aproape fără treceri vizibile, o zi mohorîtă luă locul nopții. Ca și în ajun, cerul rămase acoperit cu nori, care pluteau jos, deasupra oceanului. Acum era și mai anevoios să ții pluta împotriva valurilor. Una din vîsle fu smulsă din mîinile lui Moobs și dispăru într-o clipă în vîrtejul de apă și spumă. Ceilalți trebuiră să-i dea una din vîslele de rezervă. S-ar fi putut, bineînțeles, confecționa din trei vîsle o ancoră plutitoare care, pe o vreme mai liniștită, ar fi menținut cît se poate de bine pluta împotriva valurilor. Dar Egorîcev nu îndrăzni să riște. Ancora ar fi fost de bunăseamă smulsă și atunci ar fi pierdut și vîslele.

Deocamdată Ceratod și Flammery nu erau în stare să ia locul celor care vîsleau — și Egorîcev hotărî că se pot lipsi de cîrmaci, de aceea îi propuse lui Smith să se odihnească.

Nici lui Smith, nici lui Moobs nu le păru ciudat că Egorîcev își asumase rolul de comandant. Faptul se întîmplase oarecum de la sine și chiar din cursul nopții; autoritatea i-a fost recunoscută, pentrucă era singurul dintre ei care cunoștea arta navigației. Cu toții își încredințară soarta în mîinile lui.

Foame nu le era; în schimb cei care înghițiseră din belșug apă sărată și amăruie erau tot mai rău chinuiți de sete.

Smith îl ridică pe mister Flammery, care sforăia de zor pe culcușul lui umed, îl sprijini de mister Ceratod, care avea fața trasă și galbenă, își scoase din picior bocancul de care nu izbutise să se descalțe pe vapor și, cu ajutorul lui, aruncă apa care închidea accesul la rezerva de apă și alimente, deschise ușița mult dorită și scoase din cămăruță butoiașul cu apa de băut și cîteva pachețele cu tablete de lapte presat și pemmican. În butoiaș erau aproape treizeci de litri de apă. Așadar, rezerva pe cap de om era de șase litri. Egorîcev propuse să se dea deocamdată fiecăruia cîte o jumătate de litru pe zi.

— Deocamdată? — întrebă Moobs făcînd o mutră acră. — Și după acest „deocamdată", ce-o să se întîmple, dragă Egorîcev?

— Dacă pînă în trei zile nu ne va salva nici un vas, va trebui să micșorăm rația.

Fochistul încercă să-l consoleze pe Moobs.

— Nu vă necăjiți de pomană, sir, jumătate de litru înseamnă mai mult de două pahare. Nu orice naufragiu asigură o astfel de rație.

— Și apoi gîndește-te, Moobs, ce ar fi fost dacă nu ne salvam cinci, ci zece sau cincisprezece oameni? — adăugă Egorîcev, Așadar, jumătate de litru de apă o vom căpăta de două ori pe zi, dimineața și seara, în cantități egale.

N-a fost ușor să-i convingi pe niște oameni chinuiți de sete să mănînce mai întîi puțin pemmican. Să bei înainte de pemmican ar fi însemnat să consumi de pomană apa prețioasă. După o jumătate de borcan din amestecul acela sățios, dar prea dulce, făcut din nuci pisate, setea i-ar fi chinuit și mai mult. După ce mîncară în silă pemmicanul și înghițiră cîteva tablete de lapte presat, fiecare se desfătă cu rația-i de apă. După propunerea lui Egorîcev, lui Ceratod care, din pricina răului de mare pierduse o

mare cantitate de lichid, i se dădu încă un pahar, adunat din raţiile celorlalţi.

Il treziră şi pe mister Flammery, dar acesta bolborosi ceva nedesluşit şi se apucă din nou să sforăie. Il stropiră cu apă de mare şi cînd se dezmetici cu chiu, cu vai, îl siliră să-şi înghită porţia de pemmican şi-i turnară pe gît paharul de apă dulce. Apa îl dezmetici de-a binelea şi declară că tot îi mai era sete. După ce află că a doua raţie de apă o va căpăta abia seara, voi să se culce din nou, însă Smith, din ordinul lui Egorîcev şi nu fără oarecare teamă, dar şi cu o adevărată plăcere, îl zgîlţîi din nou; măcar mister Moobs trebuia înlocuit cîtva timp la vîsle.

Contrariat, mister Flammery declară că se simte obosit şi îi aruncă lui Moobs — care era cam ruşinat — o priviré dojenitoare; atunci reporterul spuse pe neaşteptate că va vîsli cu plăcere în locul lui Mister Flammery, care este bolnav.

— Johnny, consideră că cincisute de dolari se şi află în buzunarul dumitale, — zise Flammery cu o înclinare binevoitoare a capului, apoi se întinse pe locul lui de mai înainte şi adormi numaidecît.

— Pricepi, Egorîcev, — încercă să se justifice Moobs — omul acesta poate foarte uşor să facă din mine, în Statele Unite, o fiinţă fericită pentru întreaga viaţă.

Egorîcev tăcu, dispreţuitor. Smith nu dădu nici o atenţie celor spuse, fiindcă dormea dus alături de mister Flammery şi mustaţa lui neagră şi deasă tresărea caraghios, de parcă l-ar fi sîcîit muştele, de fiecare dată cînd stropii cădeau pe faţa-i lătăreaţă.

In ceea ce-l priveşte pe mister Ceratod, acesta făcu o mutră ironică şi rosti tărăgănat:

— Acest ajutor, plin de abnegaţie, dat unui om pe care aproape nu-l cunoşti, este din cale afară de mişcător!

Ceratod ştia că nimeni nu se va aşeza la vîsle în locul lui. De aceea era cu adevărat necăjit.

— No, no sir, — se oţărî Moobs furios. — Sînt un cetăţean american liber, vreau — îl ajut pe mister Flammery, nu vreau — nu-l ajut... Asta mă priveşte numai pe mine... Omul nu se simte bine şi datoria mea de bun creştin...

— Este să-l ajuţi pentru cincisute de dolari?...

Moobs scuipă înciudat.

In aceeaşi seară, Moobs voi să împartă cu mister Flammery raţia lui de apă, dar de data aceasta Egorîcev protestă energic.

— Interdicţia dumitale mă va costa exact o mie de dolari, — mormăi Moobs. — Ţine seama, Egorîcev, eu nu sînt milionar. Nu sînt decît un biet ziarist începător, fără nume şi fără protector...

— Mi se pare că nu ai ales un moment tocmai potrivit pentru negoţul cu apă, Moobs, — îi răspunse liniştit Egoricev. Apa, a cărei distribuire mi-a fost încredinţată, nu poate fi în nici un caz comercializată.

— Apoi după o mică pauză adăugă ceva mai încet:

— Dealtfel, dragul meu, cred că degeaba eşti atît de convins că vei primi banii de la mister Flammery... Şi nu numai de la el...

— Crezi?... — rosti deznădăjduit Moobs.

— Deocamdată nu am motive să trag concluzii definitive. Innorat mai e cerul ăsta blestemat, lua-l-ar dracii!

— Prin urmare, dumneata socoţi că...?

— Încerc să-mi amintesc harta Atlanticului şi, nu ştiu de ce, mi se pare că ne aflăm pe la mijlocul lui între Africa şi America de Sud, departe de căile comerciale...

— Şi crezi că...?

— Repet, deocamdată nu avem nici o posibilitate de orientare. Şi chiar dacă am avea... Dealtfel, nu trebuie să ne pierdem capul.

— Johnny! N-ai vrea să mă schimbi măcar o jumătate de oră? Sînt îngrozitor de obosit, — spuse Flammery reporterului.

— Abia mă mai ţin puterile sir! — răspunse Moobs, cu o înverşunare neaşteptată. — Am stat la vîsle aproape douăzeci şi patru de ore în şir.

Şi Moobs se culcă.

Spre dimineaţă începu furtuna. Ai fi zis că sus, în tăriile cerului cineva răsturna într-una, cu un zgomot asurzitor, butoaie uriaşe, din care se revărsa cu putere într-un torent uniform şi greu, o cantitate neînchipuită de apă încropită. Furtuna trecu peste plută, udîndu-i pe toţi călătorii noştri pînă la piele şi zbură spre nord, trăgînd cu uşurinţă după sine norii agăţaţi parcă de zig-zagul fulgerelor. Cerul adînc, de un albastru-închis şi presărat cu miile de stele lucitoare şi nimbate ale constelaţiilor neobişnuite din emisfera sudică, se dezvălui în toată splendoarea lui sărbătorească.

Vîntul se mai potoli, valurile se micşorară. Spre seară era de ajuns vîsla de la cîrmă ca să ţină pluta împotriva valurilor. Soarele dogorea însă îngrozitor. Navigatorii fură siliţi să-şi confecţioneze din cămăşi nişte turbane ciudate, dar destul de practice. Aveau o înfăţişare destul de năstruşnică, ce le dărui cîteva clipe de veselie. Mai ales mister Flammery arăta foarte caraghios, dar firește, nimeni nu îndrăzni să i-o spună. Işi scoase tunica şi cămaşa, dar nu riscă să se despartă de centura de salvare, care nu-l lăsase să se scufunde cu o seară înainte. Şedea nemişcat, leoarcă de sudoare, strîns în această vestă de piele ale cărei şireturi îşi fluturau capetele în aer. Pe spatele vestei scria cu litere negre „U.S. Navy", ba ca să confirme această înştiinţare îl mai împodobea şi steaua albă americană.

Cînd îşi dădu seama că din pricina gîndurilor negre care-l încercau pe Moobs, acesta e cît pe ce să-i scape din mînă şi să nu i se mai supună, Flammery îl sfătui aşa, ca din întîmplare:

— Ar trebui să-ţi întipăreşti bine în minte tot ce se petrece cu noi aici, Johnny. Eşti un băiat cu cap. Ai să scrii o cărticică şi eu îmi iau obligaţia s-o fac să apară. Asta miroase a zeci de mii de dolari şi a glorie — nu glumă. Ai cuvîntul meu. Numai să nu uiţi, băiete, că ai pe umeri un cap care-i făcut nu numai ca să-ţi crească părul pe el.

In acest mod recîştigă pentru multă vreme dragostea curată şi duioasă a reporterului pistruiat, care sub razele necruţătoare ale soarelui tropical căpătă plăcuta culoare a morcovului copt.

Ceasurile se scurgeau într-o tăcere chinuitoare şi ursuză. Oamenii mînuiau în tăcere vîslele, îşi înghiţeau în tăcere hrana, dormeau în tăcere, şi dacă nu le ardea de somn, şedeau tăcuţi, frămîntaţi de gîndurile lor. De cîteva ori Egorîcev încercă să discute cu Moobs despre schimbările care s-au produs poate în cursul acestor zile acolo, departe la mii de mile de ei, pe fronturile războiului. Moobs însă rămînea tăcut. Apoi izbucni:

— Sînt un om mărunt, Egorîcev! Lasă-mă în pace cu războiul dumitale! Mie unul mi-e lehamite... Şi apoi, ce-mi pasă la urma urmelor, de ceea ce se întîmplă cu lumea, dacă azi-mîine voi ajunge prada vreunui afurisit de rechin sau vreunei caracatiţe!

Egorîcev rămase năuc.

— Ce te-a apucat, Moobs?... De ce zici că războiul este al *meu*?... Adu-ţi aminte de discuţiile avute pe bordul lui „Iron Bull". Ideile pe care le-ai exprimat atunci...

— N-a existat nici un fel de discuţii... N-a existat nici o cabină!... N-am avut idei!... Şi nici „Iron Bull" n-a existat!... — urlă isteric Moobs, agitîndu-şi pumnii puternici de boxer. — Au existat şi deocamdată — auzi, dumneata, deocamdată! — există numai cinci viermişori nenorociţi pe care îi leagănă într-o covată de lemn acest ocean clocotitor — fire-ar el să fie de trei ori afurisit!... Pricepe odată acest lucru, om năstruşnic ce eşti!...

— Johnny are dreptate, — îl sprijini mister Flammery. Din partea mea v-aş sfătui să vă rugaţi cît mai des domnului, căci soarta ne este în mîinile sale.

Samuel Smith mînuia ursuz vîsla de la cîrmă. Nu se socotea îndreptăţit să se amestece în discuţia unor gentlemeni atît de suspuşi, dar ştia cine avea dreptate în aceste discuţii. In această privinţă îşi avea o părere bine formată.

— Să lăsăm războiul pe seama comandanţilor noştri — se amestecă împăciuitor în vorbă mister Ceratod. — In clipa de faţă, noi avem griji mai mari... Credeţi-mă pe mine, care-s mai vechi socialist...

— Dumneata, vechi socialist?! Şi mie care mi-se părea că nu faci politică... — spuse Egorîcev plin de sinceră uimire.

— Nu am avut încă cinstea să-mi exprim în faţa dumneavoastră opiniile politice, sir, — răspunse Ceratod cu răceală. — Dealtfel, nu-s încredinţat că sînteţi destul de pregătit pentru o discuţie serioasă asupra chestiunilor politice... Nici prin vîrstă şi nici prin educaţie.

Egorîcev deveni atent.

— Şi ce educaţie se cere pentru acest lucru?

— Oricare în afară de cea comunistă, sir.

— Atunci, cea fascistă, nu?

— Mai curînd. Eu, unul, cunosc oameni foarte cumsecade, care au venit la noi de la fascişti. Au ieşit din ei nişte laburişti de primă clasă.

— Şi viceversa, nu? Cunoaşteţi, de bunăseamă, laburişti de treabă din care cu timpul vor ieşi fascişti de primă clasă? Sir Osvald Mosley al dumneavoastră pare-se că a fost odinioară ministru laburist?...

— Vă credeam mai politicos, mister Egorîcev.

— N-am avut încă cinstea să-mi exprim opiniile politice, sir, — răspunse Egorîcev cu răceală.

— Sînteţi desigur comunist?

— Cu permisiunea dumneavoastră.

— Dacă ar depinde de mine, nu aş fi permis una ca asta.

— Mă bucur că nu depinde de dumneavoastră, sir...

Acest neplăcut schimb de cuvinte s-a petrecut în seara zilei de 5 iunie.

Este momentul potrivit să spunem că — nu numai prin înfăţişare şi prin trăsăturile fundamentale ale caracterului, dar şi prin elocinţă — mister Ceratod amintea în mod mişcător pe colegul său din partidul laburist şi din trade-union-ul muncitorilor din transporturi şi necalificaţi, care îi era dealtfel tiz — mister Ernest Bevin. Dacă ne este permis să folosim această comparaţie la îndemîna oricărui amator de cărţi, Ceratod era într-un anumit sens o ediţie ieftină a răposatului ministru de externe al Imperiului Britanic: o copertă ceva mai simplă, o hîrtie ceva mai proastă, o cerneală ceva mai ieftină, un tiraj mult mai mare dar conţinutul — acelaşi.

In ceea ce priveşte numele de familie, care nu se întîlneşte la tot pasul, al „vechiului nostru socialist", acesta are legătură directă cu ihtiologia, adică cu ştiinţa care se ocupă cu studiul peştilor. Ceratod se numeşte reprezentantul uneia din cele două familii care s-au păstrat pînă în zilele noastre, din subclasa peştilor cu două aparate respiratorii, care după unele însuşiri ce le posedă face trecerea spre clasa superioară a amfibiilor.

Ceratozii locuiesc în lacuri închise de apă dulce în care viaţa — datorită unui intens proces de putrefacţie — ar fi fost imposibilă, dacă în lupta pentru existenţă ceratodul nu şi-ar fi creat organe de respiraţie pulmonară. Merită să notăm că totodată ceratozii şi-au păstrat în întregime aparatul branhial. Băşica înotătoare se transformă în plămîn numai într-o parte.

Şi, în sfîrşit, se mai cuvine să subliniem că peştii cu aparatul respirator dublu ţin de categoria speciilor arhaice, pe cale de dispariţie, şi care vor dispare cu desăvîrşire de îndată ce-şi vor pierde mediul nutritiv obişnuit, adică cel de putrefacţie.

Noaptea se lăsă cam pe la orele şapte. Toţi se culcară, în afară de Egorîcev. „Vechiul socialist" era atît de furios că nici nu socoti de cuviinţă să-i ureze noapte bună, deşi Egorîcev îşi luă obligaţia să facă singur de gardă pînă în zori. Căscînd şi întinzîndu-se — mister Flammery îl sfătui să dăruiască măcar cîteva clipe domnului, în loc de a fi preocupat de deşertăciuni pămînteşti.

— In genere, sir, e bine să-l aşezaţi întotdeauna pe domnul nostru între dumneavoastră şi gîndurile şi suferinţele dumneavoastră. Credeţi-mă, acest lucru liniştеşte sufletul... Este mijlocul cel mai încercat!...

Moobs, al cărui orizont politic era ceva mai larg decît al unei amoebe, înţelese, din toată discuţia dintre Egorîcev şi Ceratod, că — după toate aparenţele — englezul primise un bobîrnac peste nas şi faptul îl mulţumea pe deplin.

La rîndul său, Smith aşteptă ca toţi ceilalţi să adoarmă pentru a-i spune ceva lui Egorîcev, dar după ce le aruncă o privire piezişă, se mărgini să spună:

— Vă urez noapte bună, sir!... Aş fi fericit să vă iau locul după două sau trei ore.

— Îţi mulţumesc, prietene, — răspunse Egorîcev.

Peste puţin, luna plină se ridică deasupra oceanului, amintindu-i lui Egorîcev de Marea Neagră, de vremea fericită a manevrelor de vară, dinainte de război şi de brigada cea dragă a vedetelor de vînătoare, care poate în momentele acelea participă la mult aşteptatele operaţiuni militare de pe litoralul apusean. Îl necăjea şi îl întrista gîndul că tocmai în zilele acestor lupte din zona litoralului inamic el era silit să rătăcească pe o plută neroadă, la mii de mile de tovarăşii lui de luptă, de patrie şi de cei ce îi erau dragi... Unde o fi acum soţia lui, Zoia? Şi-o fi amintind de el? O fi sănătoasă? Unde o fi Serioja? Tatăl, de bunăseamă, cucereşte pentru fecioru-său baza principală — Sevastopolul. Iar fecioru-său, în loc să lupte, cutreieră mările, înaintînd pe plută cu viteza de „patru noduri pe an"! Of, ce rău îi mai părea de Mihal Nikitici! Ce om a fost!

Valurile se potoliseră şi nu-l mai împiedicau să-şi depene gîndurile. Şi Egorîcev se gîndea mereu, fără

să înceteze de a urmări cu atenţie — după un vechi obicei marinăresc — linia tăioasă ca o lamă de brici a orizontului.

„Ce interesantă e viaţa. Cînd eram copil, mă pasionau romanele de aventuri. Am visat un naufragiu, şi încă unul în mările tropicale, şi acum, poftim, sînt un naufragiat — şi tocmai la tropice. După ce am mai crescut, am citit o sumedenie de cărţi despre America şi Anglia şi, poftim, iată-mă acum pe o plută cu englezi şi americani în carne şi oase. Am studiat istoria partidului şi n-am bănuit vreodată că voi fi silit să dau ochii cu un adevărat milionar şi cu un social-trădător, sută la sută".

Şi cu toate acestea, iată-i în faţa lui, dormind pe plută: un adevărat milionar american, pare-se chiar un miliardar, şi un notoriu laburist englez de dreapta, viu şi natural, mă rog, care sforăie în toată legea. Au încredere într-însul... aliaţii... Aliaţi de formă sau de fond? Cel puţin acestora doi nu le prea pasă de soarta Uniunii Sovietice. Dacă ar fi stat în puterea lor ar fi dat cu plăcere o mînă de ajutor ca să fie aruncată în prăpastie ţara care duce pe umerii ei întreaga povară a războiului împotriva inamicului comun... Şi, totuşi, războiul se apropie de sfîrşit, se apropie de victorie. Cea din urmă bombă, cea din urmă explozie de proiectil, cea din urmă rafală de mitralieră şi... victoria, pacea, *pacea!* Atunci vom putea trece numaidecît la vindecarea rănilor şi la construirea comunismului... Şi cînd te gîndeşti ce succese ar fi realizat ţara, în cursul acestor ani, dacă nu ar fi existat fasciştii... Oare numai fasciştii?... Egorîcev îşi aduse aminte de reprezentanţii Angliei şi Franţei, veniţi în 1939 la Moscova, în vederea tratativelor şi de încercarea lor de a face tot ce le stătea în putinţă ca să lungească şi să rupă cu tot dinadinsul aceste tratative. Încercă să-şi închipuie cum s-ar fi purtat în locul acelor delegaţi, Flammery şi Ceratod şi ajunse la concluzia că ar fi fost la fel... „Bine, îşi zise el, o să cîştigăm războiul şi singuri. Şi rănile o să ni le vindecăm tot singuri şi vom construi comunismul. Da, îl vom construi. Stalin e cu noi".

La gîndul către Stalin, un val de căldură îi năpădi fiinţa. Din nou, pentru a nu ştiu cîta oară, îşi aduse aminte de Stalin, sus pe Mausoleu, în timpul manifestaţiilor, de felul în care îşi flutura mîna şi cum atît lui Egorîcev cît şi oricărui alt manifestant i se părea că tocmai lui îi zîmbise, că tocmai pe el îl salutase cu mîna omul cel mai iubit de pe pămînt.

Apoi, Egorîcev încercă să ghicească ce o fi făcînd în clipa aceea tatăl său, Zoia, fratele Serioja, tovarăşii din divizion, din infanteria marină... Pe Marea Neagră acum trebuie să fie dimineaţă. Peste puţin, se va înălţa steagul. Şi-o fi amintind careva de el, pe meleagurile acelea atît de dragi şi de îndepărtate? Firesc că îşi aduc aminte; s-or fi gîndind că, în clipele acelea se află în apele americane sau poate chiar în America... Pe cînd el... uite unde a ajuns. Şi nu vede împrejur decît valurile unui ocean străin şi cărăruia rece a razelor lunii, pe întinderile pustii şi dogoritoare.

Singura porţiune a orizontului luminată de lună era ca şi mai înainte monotonă şi netedă, fără nici o speranţă, curată, curată.

Deodată, atenţia îi fu atrasă de o mică pată neagră, nemişcată, care se profila cu precizie în capătul cărăruiei orbitoare a lunii.

Cîteva clipe cercetă încordat punctul acela, parcă temîndu-se să dea crezare bănuielii ce-i fulgerase prin minte şi neîndrăznind să trezească pe ceilalţi. Pînă la urmă însă îl scutură uşurel pe Smith.

— Îndată, sir... Ce noapte încîntătoare!...

— Ian te uită într-acolo, bătrîne! — spuse Egorîcev încet. — Uite colo, la capătul cărăruiei lunii...

Smith îşi aţinti privirile în direcţia arătată şi privi îndelung, nesfîrşit de lung, apoi se răsuci spre Egorîcev şi rosti sfios:

— E o pată mică, neagră... Dacă nu mă înşel...

— Ce ar putea fi, după părerea dumitale?

— Mă îndoiesc că ar putea fi un vas, mister Egorîcev... Punctul stă neclintit.

— Şi dacă este cumva pămîntul?

— Poate greşesc, dar ar putea fi...

— Să-i trezim?

— Să-i trezim, mister Egorîcev!...

Intr-o clipă, toată lumea era în picioare şi vîslea din răsputeri spre punctul acela mult dorit... Norocul îi ocrotea: vîntul sufla în direcţia uscatului. Peste cîtva timp, văzură lămurit că era pămînt, dar nu un continent, ci o insulă.

III

În noaptea de 6 iunie 1944, la aceeaşi oră cînd flota unită a vaselor de război, de transport şi de şlepuri — sub acoperirea unui ucigător val de foc şi a miilor de bombardiere şi avioane de vînătoare — a început să debarce pe litoralul francez primele eşaloane înarmate pînă în dinţi ale ofensivei anglo-americane — la cîteva mii de mile spre sud, pluta mică de lemn cu cei cinci navigatori ai noştri a fost azvîrlită, de un puternic talaz stîrnit de hulă, pe prundişul de pe ţărmul unei insule stîncoase, pierdute în mijlocul oceanului.

Fără să piardă o clipă, navigatorii săriră pe mal. Trebuiau să se apuce numaidecît de copastii şi, folosindu-se de valul acela înalt, să tragă pluta cît mai departe de apă. Dar mister Ceratod sări atît de prost, încît fu cît pe ce să se înece. Egorîcev fu nevoit să-l tragă afară pe maiorul înebunit de groază, luptînd cu apa neagră care vuia fioroasă şi îi ajungea pînă la gît. Valul care se retrăgea i-ar fi dus înapoi în ocean şi ar fi pierit amîndoi dacă Moobs, părăsind pluta, nu s-ar fi repezit în ajutorul lor. Menţinerea plutei întrecea puterile lui Smith şi Flammery. Ei scăpară din mîini copastia udă şi pluta fu numaidecît luată de valuri în bezna clocotitoare, apoi ridicată de un talaz şi mai înalt şi svîrlită din nou pe ţărm, dar de data aceasta nu pe prundiş, ci pe stîncile ascuţite care ieşeau din apă ca nişte colţi de monstru marin. Îndată se auzi un pîrîit şi pluta încetă să mai existe. Numai butoaiele de fier, invizibile în întunericul nopţii şi desprinse din legătura lor de scînduri, continuară să izbească, la intervale egale, cu nişte bubuituri ca de tun, stîncile care nu se zăreau nici ele.

Navigatorii făcură recunoaşterea locului. Şi-au dat seama, şi pentru aceasta nu le-a trebuit decît foarte puţin timp, că se aflau pe o mică plajă pietroasă înghesuită din două părţi spre ocean de către o stîncă înaltă, pe care ici-colo creşteau nişte tufe ţepoase. În vreme ce se sfătuiau dacă să rămînă acolo pînă în zori sau să încerce să se strecoare de-a lungul ţărmului pe fîşia îngustă de prundiş care ocolea stînca din dreapta, începu fluxul, care imediat acoperi tocmai această fîşie de prundiş.

Avem toate motivele să presupunem că soarta ce-

lor cinci oameni şi, totodată, şi cursul povestirii noastre ar fi luat cu totul altă întorsătură dacă biata fîşie de prundiş s-ar fi înălţat ceva mai mult peste nivelul mării sau dacă ar fi fost ceva mai lată. Dar fluxul care închisese vijelios această unică ieşire în care intraseră eroii noştri, inundă în cîteva clipe şi restul plajei, mînîndu-i în sus, printr-o trecătoare îngustă şi destul de povîrnită, presărată cu cîteva tufe.

Situaţia nu era din cele mai plăcute. Naufragiaţii erau nevoiţi să se caţere pe întuneric, aproape orbecăind şi agăţîndu-se unul de altul sau de tufele care îi zgîriau rău de tot. Trecătoarea putea să-i înşele şi să-i ducă la marginea vreunei prăpăstii. Tălpile ude şi umflate de apă le alunecau pe piatră ca pe o gheaţă iucie şi ar fi fost foarte uşor să se prăbuşească în hăul clocotitor. De aceea, cînd ajunseră la o ieşitură ceva mai largă, cei cinci naufragiaţi hotărîră să rămînă acolo pînă a doua zi, ca să nu-şi rişte viaţa la tot pasul.

Primele raze de soare lămuriră situaţia. N-aveau nici un rost să mai coboare căci se aflau cam la jumătatea drumului. Dealtfel, nu se putea şti unde i-ar fi dus cărăruia aceea, care ocolea stînca din dreapta. S-ar fi putut foarte bine să-i ducă într-o înfundătură şi atunci fluxul următor ar fi fost ultimul pe care l-ar mai fi apucat în viaţa lor. Cît despre trecătoare, ea era mai puţin povîrnită şi înfiorătoare de cît şi-o închipuiseră noaptea. Hotărîră deci să continue urcuşul. Cu atît mai mult, cu cît de sus le era mai uşor şi mai simplu să se orienteze asupra topografiei insulei.

Învioraţi de răcoarea mîngîietoare a dimineţii tropicale, deosebit de strălucitoare şi de liniştită, oamenii îşi urmară drumul voioşi şi cu destulă uşurinţă.

După iadul neîntrerupt al celor trei zile şi trei nopţi petrecute pe plută, li se părea că trăiau ca într-o lume de basm, că visau cum visează numai copiii în somn dulce, că se aflau chiar în rai. Oceanul, potolit acum, de un albastru nespus de deschis şi de senin, pe care soarele îşi prefira miriadele de licăriri jucăuşe, se legăna blînd şi fără zgomot, acolo jos, departe de ei. Deasupra, pe marginea stîncii care semăna cu grumazul unui uriaş monstru antediluvian blajin şi adormit pe vecie, se înălţau nişte copaci împovăraţi cu un frunziş bogat şi plini de sevă, care de departe arăta greu ca nişte fructe. Privelişlea aceasta fermecătoare era încununată de bolta cerească atît de rotundă, încît părea şlefuită de o mînă măiastră. Spălată de ploile torenţiale din ultimele zile, ea sclipea senină şi nu avusese încă timp să albească din pricina arşiţei de la nămiază. Bolta cerească dădea întregii privelişti o precizie stereoscopică şi o strălucire sărbătorească.

Pînă la capătul urcuşului mai rămîneau doar cincişase sute de paşi, cînd Moobs făcu pe neaşteptate o descoperire de importanţă covîrşitoare.

— Gentlemeni! — strigă el repezindu-se să le strîngă la rînd mîinile. — Vai, doamne! Uitaţi-vă, gentlemeni!... Mister Flammery!... Priviţi într-acolo!... Nu, nu acolo, mai la stînga! Aţi văzut? Să-mi tăiaţi capul dacă nu-i o antenă!...

Într-adevăr, la vreo douăzeci de metri în stînga naufragiaţilor noştri, în briza uşoară a dimineţii, se legăna ca un şarpe subţiratic un cablu lung, acoperit cu un izolant verzui şi transparent de clorvinil, şi care cobora de undeva de sus.

Mister Ceratod îşi îndreptă privirea cu luare aminte în direcţia arătată, îşi scoase ochelarii de pe nas,

le frecă cu grijă sticlele, îi aşeză la loc, şi privi mai atent.

— Cunoştinţele mele în domeniul radiotehnicii sînt firească prea reduse ca să-mi pot da părerea în mod atît de categoric ca tînărul nostru prieten, dar fără îndoială că este vorba de un fir metalic. Şi ori nu mai pricep eu nimic, ori peste o jumătate de oră sau o oră vom prînzi în sfîrşit omeneşte, fără pemmican şi tablete de lapte.

— Cu atît mai mult cu cît pemmicanul şi tabletele au fost servite peştilor de prin partea locului... — îl sprijini Moobs extaziat. — Niciodată pînă acum nu mi-a fost atîta milă de bieţii peştişori. Dar dumneavoastră, mister Flammery, ce ziceţi de toate astea?

— Am să spun psalmul o sută şapte, dragul meu prieten. Liber quintus, adică cartea a cincea a Psalmilor regelui David — răspunse smerit mister Flammery şi începu: — Lăudaţi pe domnul, că... că... Iartă-mă, doamne, dar sînt atît de emoţionat... Nu mai ţin minte ce urmează... Mmmm... Aşa să spună cei... mmmm... mîntuiţi de domnul, cei pe care el i-a izbăvit din mîna vrăjmaşului. Mmmm... Flămînzi şi însetoşaţi (în clipa aceasta cu totul nepotrivită, Moobs îşi aminti cît de rău se simţise mister Flammery pe plută după ce înghiţise un bidon întreg cu coniac) ...Mmmm... Ptiu, drace, ce memorie!... Mmmm... Atunci au strigat către domnul... şi... şi... i-a dus pe ei la cale dreaptă (aşa să fie doamne?) ca să ajungă la cetatea cea locuită... Ce aţi păţit, mister Egorîcev? Arătaţi de parcă aţi fi înghiţit ceva tare amar.

— Nu ştiu ce să spun despre cetatea locuită, — răspunse Egorîcev ursuz, — dar mi se pare că v-aţi cam grăbit să-l slăviţi pe domnul vostru în ceea ce priveşte izbăvirea noastră din mîna vrăjmaşului.

Egorîcev ţinea în mînă o bucăţică de hîrtie îngălbenită şi mototolită, care, după toate aparenţele, nu odată fusese scăldată de ploi.

Robinson Crusoe, descoperind pe neaşteptate urma unui picior desculţ pe nisip, nu cred să fi trecut printr-o emoţie mai mare decît aceea a lui Egorîcev, cînd găsi acea bucăţică de ziar vechi, agăţată în ţepii unei tufe.

— Nu este vorba de dumnezeul nostru, ci dumnezeul tuturor, — obiectă cu blîndeţe Flammery. — Dumnezeu e unul singur pentru toţi şi tocmai prin aceasta, noi, oamenii albi, ne deosebim de ticăloşii de păgîni cu pielea colorată care se închină la o mul-

ţime de idoli făcuţi de mîna lor. Ce-i cu bucăţica aceea de hîrtie? Vă uitaţi la ea de parcă ar fi o bombă

Egorîcev încercă să glumească cam acru:

— O veste de la mister Hitler...

Tăcu puţin şi adăugă:

— „Völkischer Beobachter"... data e destul de recentă...

— Glumeşti! — strigă Ceratod, smulgîndu-i peticul de hîrlie din mînă. Cu ochişorii lui miopi se zgîi la bucăţica de ziar, apropiind-o de nasul său jupuit, apoi o trecu în tăcere lui Moobs, acesta lui Flammery şi Flammery lui Smith.

Nu, Egorîcev nu glumea. Era o bucăţică de ziar, ruptă din oficiosul partidului naţional-socialist din Germania, ziarul „Völkischer Beobachter", cu data de 9 aprilie 1944.

IV

— Sîntem pierduţi! — murmură Moobs. — In insulă se află nemţi. E clar...

— Pierduţi? Dece? — obiectă Ceratod cu fermitate. — Ba, de loc, dacă vom proceda fără panică, hotărîţi, cu cap, calculînd fiecare pas.

— Ai perfectă dreptate! — îl sprijini în cor Egorîcev şi Flammery. Egorîcev simţi chiar o uşoară mustrare de cuget: nu se aşteptase la atîta sînge rece din partea acestui gentleman gras şi molîu.

— Numai să nu-i enervăm pe nemţi cu ieşiri absurde şi inutile, — continuă Ceratod, aruncînd o privire plină de înţeles lui Egorîcev. — Oricare din batistele noastre poate servi ca steag alb. Dacă vreunul din noi se teme totuşi că o batistă nu ar fi de ajuns, eu îmi dau cămaşa în acest scop şi... (mister Ceratod îşi roti asupra celorlalţi privirea plină de trufie) iau asupra mea tratativele cu aceşti nemţi de la tropice, dacă vom cînbzui că e primejdios să ne arătăm toţi odată... Fiţi bun şi nu mă întrerupeţi, căpitan-locotenent Egorîcev! Ca cel mai mare în grad, vă voi da tuturor posibilitatea să vă spuneţi cuvîntul. Părerea dumitale, căpitane Flammery?

— Îmi încredinţez soarta mea în mîinile celui de sus, domnule maior.

— Nu m-am îndoit nici o clipă de înţelepciunea dumitale, sir.

— Il voi ruga pe domnul să moaie inimile rătăciţilor noştri fraţi, făcîndu-i să-şi aplece urechea la suferinţele noastre — îşi întregi gîndul căpitanul de la serviciul sanitar.

— Aţi vrut să spuneţi ceva, domnule căpitan-locotenent? — întrebă Ceratod, adresîndu-i-se lui Egorîcev, cu un glas care căpătase rezonanţe metalice de comandă.

— In primul rînd, v-aş propune să ne ascundem în tufiş. Altfel, fraţii rătăciţi ai lui mister Flammery ar putea să ne zărească şi persistînd în rătăcirea lor să arunce în noi cu grenade.

Propunerea fu primită şi executată cu o promptitudine lăudabilă.

— In al doilea rînd, — zise Egorîcev, încercînd din răsputeri să-şi stăpînească mînia ce-i clocotea în suflet, — nu înţeleg de ce trebuie să ne predăm.

— Aveţi altă soluţie? Mai puţin primejdioasă? — întrebă pe un ton înţepător mister Flammery.

— Mai demnă, în orice caz. Singura demnă.

Flammery mîrîi dispreţuitor.

— Sîntem trei ofiţeri, — urmă Egorîcev — şi sîntem datori să luăm hotărîri în spiritul ostaşilor unei armate în plin război. Dealtfel, cred că şi Moobs...

— Eu nu sînt ofiţer! — îl întrerupse cu grabă Moobs. — Vă spun răspicat: nu sînt nici măcar militar. Vă rog să mă socotiţi ca pe un oarecare, ca pe cel mai banal dintre oamenii care a avut să sufere urmările unui naufragiu şi atîta tot.

Smith tăcea ursuz, trăgîndu-se de mustaţa neagră şi deasă care părea caraghioasă, fiind acoperită cu un strat uşor de sare marină.

— Bine, atunci să-l socotim pe mister Moobs ca cel mai banal dintre oameni, — se învoi Egorîcev. — In ceea ce-l priveşte pe mister Smith...

— Eu, gentlemeni, firește, nu sînt ofiţer, — răspunse fochistul cu un glas tărăgănat, — dar cu permisiunea dumneavoastră aş vrea să fiu considerat ca ostaş, sau, mai bine zis, ca un marinar al flotei de război. Eu am unele socoteli cu Adolf Hitler. (Şi zicînd acestea se răsuci înspre mister Ceratod ca şi cum i s-ar fi adresat lui în mod special, pentru a-l dojeni sau pentru a-i cere scuze). Sînt din Coventry de felul meu, iar familia mea locuieşte la Londra...

Egorîcev surîse prietenește fochistului, care tăcu deodată.

— Aşa dar, sîntem patru ostaşi şi, după părerea mea, nu avem dreptul să uităm acest lucru oriunde ne-am afla. Cel puţin aşa am fost învăţat să procedez în ţara mea. Sîntem patru ostaşi făcînd parte din armatele aliate, am ajuns pe un teritoriu ocupat de fascişti şi sîntem datori să luptăm. De bunăseamă este greu de spus deocamdată ce formă ar putea lua operaţiunile noastre militare. Nu ştim ce garnizoană hitleristă se află în această insulă şi cum a ajuns aici.

— Tocmai aici e buba, — îl întrerupse batjocoritor mister Ceratod.

— Nu cred însă că această garnizoană poate fi numeroasă, — urmă Egorîcev. — Pînă la război, Germania n-a avut colonii pe vreun continent sau pe vreo insulă. Pînă acum cîteva zile nici statul major britanic, nici statul major american nu ştiau nimic despre ocuparea de către nemţi a vreunei insule din Oceanul Atlantic. Socot deci că hitleriştii se află aici de puţină vreme şi, prin urmare, într-un număr relativ mic.

— Acest „prin urmare" este cu totul delicios! — exclamă Ceratod ironic. — Iertaţi-mă, domnule căpitan-locotenent, dacă nu greşesc, mi se pare că v-am întrerupt...

— N-aţi greşit, — replică liniştit Egorîcev, uimit de stăpînirea de sine de care dădea dovadă. — Ceea ce vi s-a părut este foarte adevărat. — Îşi dădea seama că tocmai în clipa aceea, mai mult ca oricînd, i se cerea sînge rece şi linişte. Pe cît părea, se putea bizui numai pe Smith. Dar împotriva lui şi a fochistului erau trei oameni, care pentru a-şi salva vieţile erau în stare de orice mîrşăvie. Cunoscîndu-i hotărîrea de a lupta, ei ar fi putut să-l lege şi să-l predea nemţilor ca o dovadă a loaialităţii lor. Puteau să-l şi omoare. Dar în clipele acelea, Egorîcev nu era călăuzit de teama de a cădea prizonier sau de a fi ucis. Pentru întîia oară de la naufragiul lui „Iron Bull", Egorîcev avea putinţa de a lupta din nou împotriva fasciştilor. Şi nu pentru a cădea cu cinste pe cîmpul de luptă (nu se mai gîndea acum la una ca asta), ci pentru a da o lovitură serioasă duşmanului, care nu bănuia nimic, iar în caz de reuşită chiar să-i

aducă pierderi ireparabile în acest sector mic al războiului, dar care părea a nu fi totuşi neglijabil. Intr-adevăr, dacă lăsai la o parte presupunerea, puţin probabilă, că şi nemţii ajunseseră acolo în urma unui naufragiu, era limpede că ei fuseseră debarcaţi cu o misiune importantă de luptă, într-un loc atît de depărtat de teatrele principale ale operaţiunilor militare. A-i stînjeni în îndeplinirea acestei misiuni sau în caz de reuşită, a le-o zădărnici cu totul, era o cauză pentru care făcea să-ţi rişti viaţa sau, în cazul cel mai rău, să mori cu cinste. Îşi dădea seama însă că a expune astfel de consideraţiuni în faţa unor laşi însemna să-i înspăimînţi şi mai rău.

— Cred că ironia lui mister Ceratod este cu totul de prisos, — zise Egorîcev. — Nemţii n-au putut ajunge aici pe nici un vas, căci vasele fasciste de multă vreme nu mai îndrăznesc să se arate prin aceste ape, şi nici cu vreun avion de transport, căci acesta ar fi fost doborît în drum de către avioanele de vînătoare aliate. Prin urmare ei n-au putut ajunge pe aceste meleaguri decît cu un singur mijloc, şi anume, cu submarinul, adică cu un vas de un tonaj relativ mic. Aceste trupe trebuiau asigurate bineînţeles şi cu provizii, şi cu muniţii, şi cu unele instalaţii strict necesare. Prin urmare, subliniez — în pofida neîncrederii lui mister Ceratod — că fasciştii au fost siliţi să se mărginească la debarcarea unui număr cît mai restrîns de oameni.

— Este indiscutabil deci că nemţii sînt înarmaţi, — catadicsi să recunoască mister Ceratod. — Dar noi? N-ar putea mister Egorîcev să ne arăte de ce arme dispunem?...

In tăcere Egorîcev apucă o piatră de jos, o piatră grea, cu marginile ascuţite şi o svîrli în palmă.

— Pentru începutul erei paleolitice ar fi fost o armă acceptabilă! — spuse mister Ceratod, lăudînd batjocoritor piatra. — In copilărie, socoteam şi eu că piatra este un mijloc serios, ba chiar înfricoşător de ofensivă şi de apărare... — (Se întrerupse şi urmă tăios) : — Aşa dar, ca cel mai mare în grad, socot discuţia închisă. Nu ne rămîne decît să-l felicităm pe căpitanul-locotenent Egorîcev pentru cuvîntarea sa, pe care sîntem cu toţii gata să o recunoaştem ca foarte interesantă, atît prin forma cît şi prin conţinutul ei, dar care, din păcate, nu ţine cîtuşi de puţin seama de gravitatea situaţiei în care ne aflăm. Această situaţie ne dictează în mod categoric singura soluţie care ne-ar putea garanta viaţa şi revenirea la cei dragi, fie şi într-un viitor mai depărtat.

— Staţi puţin! — îl opri Egorîcev, văzînd că Ceratod şi începuse să-şi scoată cămaşa ca să meştească din ea un steag alb. — Cum de nu mi-a venit mai repede în minte! De unde sîntem aşa de siguri că acest ziar afurisit a fost lăsat numaidecît de către un soldat german? In apele acestea se află, firește, o sumedenie de insule şi de insuliţe care aparţin Argentinei şi Braziliei. Atît una cît şi cealaltă şi-au păstrat legăturile diplomatice cu Germania. Ba, în ele locuiesc o mulţime de nemţi naturalizaţi. Inchipuiţi-vă ce senzaţie ar stîrni publicarea în ziarele sud-americane şi apoi şi în cele nord-americane a unor articole de scandal, în care să se descrie cu amănunte trase de păr cum doi americani şi doi englezi, înarmaţi cu un steag alb, confecţionat dintr-o cămaşă, s-au înfăţişat unui paşnic telegrafist argentinian sau brazilian, ca să se constituie prizonieri de război.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? — întrebă mister Flammery. — Credeţi că ar fi mai bine să-l omorîm cu pietrele pe acest paşnic telegrafist?

— Unul din noi ar trebui să plece în recunoaştere. Dealtfel, să nu credeţi că v-aţi putea preda fără o recunoaştere prealabilă. Dacă acolo sus sînt nemţi, ei vă vor căsăpi înainte de a apuca să filfîiţi măcar o singură dată onorabila dumneavoastră cămaşă. Dar nici recunoaşterea nu este în sine un lucru tocmai lipsit de primejdie şi a lăsa un om, care nu are o serioasă experienţă a războiului, să plece în recunoaştere este acelaşi lucru cu un asasinat. Bine ar fi ca cel mai înalt în grad dintre tovarăşii noştri de luptă, adică maiorul Ceratod să ia asupra sa acest lucru.

„Vechiul socialist" se prefăcu că nu observă cursa care se ascundea în aceste cuvinte.

— Aş fi fost bucuros s-o fac, dar vai, tocmai experienţa războiului îmi lipseşte cu desăvîrşire. Şi apoi ce cercetaş aş fi, gîndiţi-vă şi dumneavoastră! Şase dioptrii la ochiul drept, şase şi trei sferturi la cel stîng şi un astigmatism infernal.

— Atunci, poate căpitanul Flammery?...

— Sînt căpitan în serviciul sanitar, sir, — îl corectă cu umilinţă mister Flammery. Specialitatea militară pe care o am este distribuirea comenzilor pentru medicamente, creditarea trusturilor de utilaj medical şi aplanarea conflictelor dintre aceste trusturi şi administraţia militară a serviciului sanitar.

— Prin urmare, dintre cei trei ofiţeri aici de faţă, numai eu am luptat pe front, — sublinie Egorîcev cît se poate de reverenţios — şi deci eu sînt acela care trebuie să pornească în recunoaştere. Smith, n-ai vrea să-mi ţii de urît?

— Cu plăcere, sir!

— I-aş ruga numai pe cei care rămîn să stea cît mai liniştiţi.

— Puteţi fi siguri în această privinţă, — îl încredinţă cu grabă Flammery.

— Iar mister Egorîcev, la rîndul său, trebuie să ne promită că, odată ajuns sus, nu-şi va îngădui nici un fel de aventuri donchihoteşti, care ar putea să sfîrşească rău nu numai pentru el, dar şi pentru noi, — insistă Ceratod.

— Nu voi face nimic care să aducă măcar pe departe cu purtarea lui Don Quijotte! — făgădui Egorîcev şi, împreună cu Smith, o luă cu prudenţă în sus, prin trecătoarea scăldată de razele piezişe, puternice dar nu încă dogorîtoare, ale soarelui care răsărea.

— Ca plastunii, Smith, ca plastunii[1]) — îi şopti Egorîcev fochistului.

V

Egorîcev îi spuse lui Smith „ca plastunii" şi-i veni să rîdă: de unde ar fi putut un marinar din flota engleză comercială să cunoască acest sistem rusesc de luptă! Îi arătă cum să se tîrască pe coate, lipit de pămînt. Merge! Răsuflă greu, e leoarcă de sudoare, dar nu se plînge. Bravo, fochistule! Os marinăresc!

O cotitură... Încă una... Se tîrau încet, încremenind de fiecare dată, cînd vreo pietricică, atinsă întîmplător cu cotul se rostogolea în jos cu zgomot uşor.

Iarba pe care o vedeau acum de jos în sus, adică

---

1) *Plastuni* — trupe de cazaci pedeştri. Expresia „ca plastunii" vine dela felul cum se apropiau de inamic în misiunile de recunoaştere tîrîndu-se pe coate. (N. trad.)

de pe pămînt, părea o pădure misterioasă, puternică şi nemaivăzută, pietricelele — nişte stînci abrupte, de neatins; un firişor de apă subţire cît un creion — un fluviu vijelios... „Aşa ar fi şi aventurile noastre în această insulă necunoscută, dacă le-am privi atent, în comparaţie cu evenimentele infinit mai mari, care se petrec în aceste clipe pe lume!" se gîndea Egorîcev.

O cotitură... Incă una... Urcuşul s-a isprăvit. In faţa lor se întindea marginea abruptă a unei poieni înconjurate de copaci, iar la capătul trecătorii un om, întors cu spatele, ba se lăsa pe vine, ba se ridica în picioare, îndreptîndu-şi cu grijă umerii... se lăsa în jos, se ridica, se lăsa în jos, se ridica...

„Oho, pare-mi-se că-şi face gimnastica de dimineaţă!" se minună Egorîcev voios.

Intr-adevăr, chiar la doi paşi de ei, un bărbat vînjos se lăsa pe vine şi se ridica în picioare, răsuflînd adînc. Ceafa îi era cafenie, cu cute trandafirii, părul tuns ca o perie, presărat din belşug cu fire cărunte. Din spate gîtul lui cărnos semăna atît de mult cu un cozonac bine copt, presărat cîte puţin cu praf de zahăr, încît te pufnea rîsul. Cine să fie?

Poate într-adevăr un paşnic argentinian sau brazilian?

Egorîcev şi Smith se lipiră de iarba înrourată.

Liniştea dimineţii fu străpunsă de un glas subţire, care venea dinspre poiană:

— Kurt!

Cozonacul sări în picioare şi luă poziţia regulamentară. Era un vlăjgan în vîrstă, cu maiou şi pantaloni negri SS. Cizmele scurte plezneau de groase ce îi erau picioarele.

— Ordin, herr maior!

— Adu-mi apă să mă spăl! Trap!

— Am înţeles, herr maior!

Pe cărăruia abia bătătorită, Kurt se repezi în goană spre desiş.

De după copaci se ivi herr maior în persoană, ras proaspăt, cu pantaloni bufanţi negri de SS, cu cămaşă albă ca zăpada şi cizme elegante. Părul îi era pieptănat lins, cu cărare la mijloc, de la frunte pînă la ceafă. Cărarea era lată şi albăstruie ca urma unei lovituri de sabie.

Peste puţin se ivi de după copaci şi Kurt, aducînd o găleată cu apă, un prosop pe umăr şi o săpunieră albastră de celuloid.

Maiorul se spălă şi se depărtă plin de măreţie, iar Kurt, frecîndu-şi mîinile, se înapoie la locul lui de mai înainte, pe marginea abruptă a trecătorii, şi-şi reîncepu sîrguincios exerciţiile de înviorare.

— Apucă-l de picioare! — şopti Egorîcev la urechea lui Smith. — Apucă şi trage-l cu putere în jos. Iar eu am să-i astup gura.

Smith păli, dar ascultător îl smuci de picioare atît de zdravăn pe hitlerist, încît amîndoi fură cît pe aici să se rostogolească în prăpastie.

— Ţine-l bine! — şopti Egorîcev, încercînd să vîre în gura hitleristului buimăcit batista sa care nu se uscase încă.

Ţi-era mai mare dragul să vezi mutra prizonierului. Mai întîi, ea nu oglindi decît o uimire nătîngă, apoi, în locul uimirii apăru tulburarea, iar în locul tulburării — groaza. Intr-un cuvînt el se uita la Egorîcev tocmai aşa cum era firesc să se uite un SS care avusese prilejul să dea ochi cu un marinar sovietic.

— Halt! — îi şopti Egorîcev — Schweigen!... Pricepi?

N-a fost uşor să-l facă să-şi descleştezе dinţii. Trebui să-i strîngă nările mari, cărnoase, împodobite din belşug cu fire de păr cărunt. Hitleristul răbdă cît putu, apoi deschise gura şi înainte ca Egorîcev să fi avut timp să i-o astupe, strigă:

— Comisarii negri!...

„Ai fost pe frontul sovietic, drăguţule! Ii ţii bine minte pe marinarii sovietici!" se gîndi Egorîcev cu bucurie răutăcioasă.

Kurt nu mai încercă să ţipe, căci înainte ca Egorîcev să fi izbutit să-i bage în gură batista, Smith îi dădu o scatoalcă atît de puternică cu mîna lui de fochist, încît prizonierul îşi pierdu graiul pentru o bună bucată de vreme.

Ar fi trebuit să-l lege, dar nu aveau nici cu ce şi nici timpul necesar. Atras de ţipătul lui Kurt, răsări un alt militar în partea opusă a poienei, dinspre cărăruia care ducea în inima insulei. Era roşu de alergătură, în uniforma lui neagră SS, cu epoleţi de caporal. La umăr îi atîrna un pistol automat.

Caporalul venea drept spre cei doi cercetaşi, care se pitiseră după un bolovan mai mare. La vreo cinci paşi de ei, caporalul se opri, îşi scoase chipiul şi îşi şterse cu mîneca fruntea năduşită. Era înalt şi cel puţin cu zece kilograme mai greu decît Egorîcev. Avea părul foarte bălai, aproape alb şi rar, aşa încît pielea trandafirie semăna cu aceea a unui purcel de lapte. Dar glasul lui era foarte subţire, nici măcar de adolescent, ci mai curînd de femeie.

— Sînt aici, domnule plutonier! — strigă el, rotindu-şi privirile de jur împrejur. — M-aţi chemat? (După cum reieşi mai tîrziu, numele caporalului era Schwartz, ceea ce înseamnă „negru"). Unde sînteţi, domnule plutonier? Aştept ordinele dumneavoastră!

Mare lucru să fii luat prin surprindere! Lunganul era atît de liniştit, atît de sigur că nici un străin nu putea fi prin partea locului, încît nici nu catadicsi să ia automatul în mînă. Parcă nu era santinelă, ci anume pus acolo ca să bucure pe un cercetaş! Egorîcev nu-şi putea lua ochii de la automatul lui.

Schwartz mai tropăi o clipă pe loc, clipind nedumerit cu genele sale rare şi albicioase, apoi oftă adînc, probabil din pricina greutăţii serviciului şi ridicînd din umeri se întoarse. Nu trebuia să le scape din mînă: domnul caporal parcă se cerea anume să fie luat prizonier. Mai mare păcatul să nu te foloseşti de prilej, pentru a scoate din circulaţie încă un suflet de hitlerist. Şi, apoi, cine ştie dacă se va mai ivi vreo ocazie atît de prielnică pentru a pune mîna pe o armă.

— Culcă-te peste el, — îi şopti Egorîcev lui Smith, arătînd cu capul spre plutonierul care zăcea în nesimţire cu căluşul în gură. — Odihneşte-te. Şi fereasca dumnezeu să-ţi scape din mînă.

Ascultător, fochistul se aşeză peste trupul inert al plutonierului, iar Egorîcev se tîrî înainte ca să-i taie drumul caporalului, care păşea legănîndu-se nepăsător şi fluierînd cine ştie ce nerozie.

Fie că hitleristul mai trecuse cîndva prin situaţii asemănătoare, fie că strigătul plutonierului îl scosese oarecum din visare, cu acesta lucrurile nu merseră tocmai uşor.

Cînd Egorîcev se năpusti asupra lui de la spate şi îşi înfipse mîinile în ceafa-i trandafirie, udă de sudoare şi acoperită cu puf albicios, caporalul scoase un strigăt şi se smuci cu atîta putere şi atît de iute, încît Egorîcev se văzu silit să-i dea drumul şi să facă un efort serios ca să rămînă în picioare. Caporalul

își întoarse în spre dînsul fața rumenă, uluită, cu buzele foarte subțiri, aproape invizibile, păli și, buimăcit, căută să apuce patul armei cu mîna tremurătoare. Tocmai aceste două-trei secunde de zăpăceală îl salvară pe Egorîcev și-l nenorociră pe Schwartz. Caporalul avea de partea sa automatul, de care însă nu avu vreme să se folosească, o forță fizică indiscutabil mai mare de cît cea a lui Egorîcev, brațe mai lungi și pumni mai sdraveni. Dar Egorîcev avea de partea lui pe mama tuturor succeselor militare: surpriza. In afară de aceasta, el știa că era în joc viața întregului grup și că, nereușind, va pierde dacă nu viața apoi, în orice caz, putința de a zădărnici o importantă misiune militară a dușmanului. Principalul însă era că Egorîcev își dădea perfect seama de situație, pe cînd Schwartz abia putea să înțeleagă că un marinar sovietic răsărise tam-nisam pe insulă.

In vreme ce neamțul încerca să-și dea seama ce se întîmplă, Egorîcev cu o lovitură îi svîrli arma din mînă și amîndoi se rostogoliră încleștați prin iarbă pe marginea prăpastiei.

Automatul zăcea alături, dar amîndoi își dădeau seama că nu vor putea ajunge la el și că arma va încăpea pe mîna aceluia care va rămîne în viață. Așa dar, se dădea o luptă pe viață și pe moarte între doi oameni neînarmați. Amîndoi încercau să se strîngă de gît, se mușcau, se loveau cu pumnii, cu picioarele, cu coatele, cu capetele, se zgîriau și se rostogoleau. Se rostogoleau chiar pe marginea prăpăstii, fără a scoate vreun cuvînt sau vreo înjurătură. Nu se auzea decît gîfîitul greoi al unor oameni cu răsuflarea întretăiată și un fel de mîrîit amenințător, înfundat. De ce nu striga Egorîcev — era limpede. Dar caporalul Schwartz? De ce nu striga el: „ajutor"? Poate că îi era teamă să nu-și distragă atenția de la luptă fie și pentru o părticică de secundă, sau poate că de groază își pierduse graiul, ceea ce ar fi fost cît se poate de verosimil. El nu trebuia decît să-și salveze pielea.

Nici astăzi Egorîcev nu-și poate aduce aminte cum s-au sfîrșit lucrurile. Își amintește numai cum caporalul făcuse ce făcuse și îl izbise cu capul în burtă — și asta cu o putere nemaipomenită. Pentru o clipă, Egorîcev văzu negru înaintea ochilor. Și tocmai în clipa aceea făcu ceva ce s-a șters pentru totdeauna din memoria lui. Apoi, se auzi un răcnet pătrunzător și subțire, aproape de femeie, și el zări vag ca prin sită ceva mătăhălos, greoi și negru zburînd într-o parte și prăbușindu-se în prăpastie. Egorîcev se răsuci brusc și abia avu timp să zărească (atît de adîncă era prăpastia!) un trup mic, lunguieț și negru, cufundîndu-se ușor și fără zgomot în întinderea albastră a oceanului.

Poate un sfert de oră sau poate numai un minut, stătu Egorîcev să se odihnească.

Din starea lui apropiată de nesimțire îl scoase vocea cunoscută, dar de data aceasta îngrijorată, a maiorului hitlerist.

Acesta nu era departe de Egorîcev. Căpitanul-locotenent îi vedea prin tufiș picioarele foarte drepte, cu pantaloni negri bufanți și cizme strălucitoare. Maiorul stătea în fața unei scobituri negre (Egorîcev nu-și dădu seama pe loc că era vorba de o peșteră), și plictisit, cu un glas subțire, striga pe plutonier:

— Kurt! Kurt! Ce se petrece? Cine a țipat?... Kurt, nerodule, unde ești?...

Nu-l putea zări pe Egorîcev cît timp rămînea pe

loc, iar Egorîcev se lipise de iarba care era bătătorită de parcă ar fi trecut un tăvălug peste ea. Ce bine i-ar fi prins automatul! Și era acolo, alături, la cel mult trei pași, dar nu mai accesibil decît dacă s-ar fi aflat în lună, pe fundul însuși al vreunui crater lunar.

— Kuuurt!... Unde ai pierit, șobolan bătrîn. Caporal Schwartz, vino încoa!... Nu l-ai văzut pe domnul plutonier? Dumneata ești, Schwartz?...

Făcu o mișcare în direcția de unde auzise un zgomot ușor.

Egorîcev se folosi de această împrejurare ca să ajungă la automat. Cine naiba mai venea? Să fie încă un SS?

Nu, era Smith care, auzind strigătul de moarte al caporalului, se grăbea să vină în ajutorul lui Egorîcev.

Atunci Egorîcev zvîcni în picioare și încet, ca să nu atragă nimănui atenția (cine știe cîți hitleriști se mai aflau prin apropiere), porunci:

— Hände hoch, Herr maior![1])

Nu încercăm să-l convingem pe cititor că fraza ar fi fost rostită într-o germană perfectă, căci pînă și atunci cînd la școală, Egorîcev, într-o stare de spirit relativ calmă, dăduse examenul la limba germană, accentul lui lăsa mult de dorit.

Maiorul se răsuci brusc. Cărarea care îi împărțea părul, din vineție deveni albă ca varul. Holbă ochii, chicoti ciudat și cu sprinteneala unei pisici se repezi în peșteră.

Nu trebuia lăsat în nici un caz să se încuie înăuntru. De acolo ar fi putut trage în voie sau pu-

---

[1]) Mîinile sus, domnule maior! (N. trad.)

ne în picioare, cu vreun semnal special, întreaga haită de SS, răspîndită, după toate probabilităţile prin insulă. Şi mai ales, în timp ce ei ar încerca să spargă uşa, ar putea distruge cine ştie ce acte, aparate sau instalaţii de mare importanţă.

Egorîcev nu se mai îndoia nici o clipă că în peşteră va descoperi şi altceva de cît arme şi obiecte de uz casnic. Judecînd după toate, garnizoana insulei era alcătuită numai din SS şi de bunăseamă acest lucru însemna ceva.

De aceea, Egorîcev se năpusti pe urmele maiorului şi lovi cu toată greutatea corpului în uşa pe jumătate închisă.

— Hände hoch! — urlă el, uitînd orice precauţiune, — Hände hoch, verfluchter Hund! [1])

Smith se apropie în goană şi tăbărî de asemenea peste uşă.

De bună seamă riscul era mare. Dacă maiorul ar fi avut un revolver în buzunar, i-ar fi împuşcat cu uşurinţă de după uşă, ca pe nişte prepeliţe. Fusese însă pînă în ultima clipă atît de încredinţat că se află în deplină siguranţă, încît nu socotise de cuviinţă să se obosească purtînd arma personală la el.

Era peste puterile lui să reziste la presiunea a doi bărbaţi voinici şi grei. Uşa cedă brusc; maiorul se repezi să-şi ia revolverul. Egorîcev şi Smith aproape că se prăbuşiră în peşteră şi se opriră în prag, orbiţi, după lumina puternică a soarelui de dimineaţă, de bezna ce domnea înăuntru.

Maiorul se dovedi un trăgător uimitor de prost. In vreme ce-şi descărca fără nici un rost revolverul, ochii cercetaşilor noştri se obişnuiră cu semiîntunericul peşterii. Maiorul din SS (de data asta purta tunica încheiată la toţi nasturii) stătea aplecat, sprijinindu-se de masa care se afla la perete şi pe care strălucea vag un aparat portativ de radioemisie-recepţie şi încerca să-şi încarce din nou revolverul. Mîinile nu prea îi dădeau ascultare, iar o armă — acest lucru îl ştie orice ostaş — cere să fie încărcată în linişte şi metodic.

Egorîcev strigă din nou „Hände hoch!" Era uşor să-l ciuruiască pe maior cu o serie de automat, dar îi părea rău de aparat. In afară de aceasta, maiorul ştia cu siguranţă mai multe decît plutonierul.

In sfîrşit, hitleristul izbuti să fixeze încărcătorul nesupus, ridică revolverul şi apăsă pe trăgaci.

Aproape simultan răsunară trei împuşcături, zgomote de sticlă spartă, înjurătura cumplită pe care o trase fochistul Smith şi suspinul plin de furie neputincioasă, al maiorului care nu mai era în stare să tragă. Un glonţ pornit din automat, îi străpunsese braţul drept, ceva mai sus de cot.

Era vădit că Smith nu avea destulă experienţă în mînuirea scaunelor. Fochistul voise să-l atingă pe maior, dar nimerise în micul aparat de radio.

— Nu te-a atins, Smith? — întrebă Egorîcev.

— Mulţumesc, sir, totul e în ordine. Dar pe dumneavoastră?

— La fel prietene. Ai apărut la timp.

Atunci maiorului care părea dărîmat, îi veni piuitul. Glasul lui exprima uimire şi bucurie. Intrebă într-o limbă engleză destul de corectă:

— Iertaţi-mă, vă rog, gentlemeni, sînteţi englezi?

— Ce te priveşte! — mormăi Smith. Se aplecă şi ridică de jos revolverul scăpat din mîna maiorului.

---

1) Mîinile sus, cîine blestemat! (N. trad.)

Acesta, susţinîndu-şi cu grijă braţul drept cu cel stîng continuă:

— Vă rog să mă iertaţi, gentlemeni, mi s-a părut mai întîi că sînteţi ruşi. Dacă ştiam că sînteţi englezi...

— Ce aţi fi făcut?

— Atunci, firește, nu aş fi riscat viaţa mea şi pe a dumneavoastră... Englezii şi germanii se vor înţelege întotdeauna... Gentlemeni, sînt prizonierul dumneavoastră! Maior baron von Fremdengut.

Smith izbucni în rîs.

— Doamne, dumnezeule, ce de ceremonii! Eşti prizonierul nostru şi fără permisiunea dumitale.

Tunica neagră a maiorului scotea uimitor în relief paloarea obrazului său, prelung şi îngrijit, cu mustăcioară ca aceea a führerului şi cu o bărbie puternică, proieminentă, bine rasă, avînd o gropiţă la mijloc.

— Germanii se pot înţelege întotdeauna cu englezii, — repetă el cu un ton, care voia să fie binevoitor. — Nu este numai părerea mea. Şi nu este numai părerea führerului meu. Nu am dreptul să spun acest lucru, dar oamenii politici englezi de vază...

Smith se revoltă.

— A, viperă fascistă! Cine ţi-a mai spus şi ticăloşia asta?

— Linişte, Smtih! — îl potoli Egorîcev. — Să nu ne coborîm la discuţii cu un SS.

Nu era totuşi sigur că neamţul minte, vorbind în acest fel despre unii oameni politici ai Angliei.

— Vă asigur, gentlemeni, — insistă conştiincios maiorul Fremdengut. — Vă asigur. Nu-mi arde de minciuni în clipa de faţă.

Şi repetă cu plăcere:

— Şi cînd te gîndeşti că v-am putut lua drept ruşi!

— Ce te tot ascunzi acolo în colţ, ca un şoarece! Apropie-te! — porunci Egorîcev.

Maiorul se supuse. Acum, cînd se afla la cel mult un pas de uşa deschisă şi era luminat de razele piezişe ale soarelui de dimineaţă, Egorîcev dezlueşi pe tunica maiorului trei şiruri lungi de barete ale unor decoraţii. Deasupra lor, îşi desfăcea larg aripile fioroase de vultur rapace insigna SS de argint cu cap de mort, iar la buzunarul de la piept atîrna o insignă mare de bronz, la vederea căreia Egorîcev simţi o furnicătură în şira spinării. Cît de bine o cunoştea! Insigna avea forma unui scut. Vulturul hitlerist stilizat se aşezase parcă asemenea unei fiare dresate pe micul cerc cu zvastica la mijloc. Iar dedesubt se zărea harta peninsulei Crimeia şi, în părţi, cifrele: „1941—1942".

Aşa dar, avea în faţă pe unul din adversarii săi de la apărarea Sevastopolului, pe un ofiţer al generalului von Manstein.

— Smith, stăm împotriva luminii şi maiorul von Fremdengut nu ne vede decît siluetele, — rosti el foarte liniştit. — Fii atît de bun, bătrîne, ia lanterna de pe măsuţa de colo şi luminează-i domnului maior din SS.

Smith aprinse lanterna şi maiorul văzu pe uniforma lui Egorîcev medalia de bronz „Pentru apărarea Sevastopolului" înverzită în cursul rătăcirilor pe plută. Fremdengut păli ca un mort. Falca inferioară îi căzu în jos ca unui spînzurat:

— Un rus!... Un marinar!... Apărătorul Sevastopolului!... Mein gott!...

— Aşa, acum am făcut cunoştinţă, — zise Egorîcev. Apoi, adresîndu-i-se lui Smith: — Ia de aci o funie potrivită ca să-l legi pe plutonier şi chiamă-i pe prietenii noştri. Am grijă eu de maior în vremea asta...

VI

— Şezi!

Maiorul se aşează pe marginea patului făcut cu grijă.

— Vorbeşte! — porunci Egorîcev.

— Despre ce anume?

— Cît de mare este garnizoana dumitale?

Fremdengut nu răspunse.

— Răspunde!

— Nu vreau.

— Faci o prostie!

Fremdengut îl privi cu un zîmbet schimonosit.

— Te sfătuiesc să te grăbeşti, — zise Egorîcev.

Maiorul continuă să zîmbească batjocoritor.

— Şi să nu-ţi treacă prin cap să minţi! — îl preveni marinarul — Am să controlez la Kurt.

— Credeţi că are să vă spună mai mult decît mine?

— În orice caz nu este atît de laş.

— Am două companii sub comanda mea.

— Minţi.

— Dacă ştiţi, de ce mă mai întrebaţi?

— Nu te priveşte. L-ai cunoscut pe caporalul Schwartz?

— Da, îl cunosc.

— Vrei să spui — l-ai cunoscut. Ăsta-i automatul lui.

— Şi unde este Schwartz?

— În fundul mării.

— A căzut în prăpastie?

— L-am aruncat eu.

— Prin urmare, el a strigat?

— Da. Deci?

— Am mai spus: aproape două companii.

— Minţi... Şi am vrut să-ţi mai aduc la cunoştinţă, domnule maior, că în munţii Mackenzie... Ştii, lîngă Sevastopol?...

— Ştiu.

— Acolo, în 1942, la douăzeci şi şase iunie, cei din SS au ucis în chinuri groaznice pe prietenul meu, grav rănit, Victor Senovalov... Ce-i drept, nici pînă atunci n-aş putea spune că aş fi nutrit o simpatie prea înflăcărată faţă de cei din SS... Într-un cuvînt, fii sincer, e mai bine pentru dumneata... Hai, grăbeşte-te. N-am mai mînuit de mult un automat. Ar putea să se descarce singur.

— Am fost patru. Dacă l-aţi înecat cu adevărat pe Schwartz, am rămas trei: eu, plutonierul Kurt Kumacher şi caporalul Alberich Smorke.

— Am să controlez.

— Poftiţi. Am spus adevărul.

— Unde se află caporalul Smörke?

— A plecat după apă şi provizii.

— Unde?

— În interiorul insulei.

— Aveţi un depozit acolo?

— Depozitul nostru se află aici. S-a dus la indigeni.

— Prin urmare pe insulă se află populaţie indigenă?

— Şi încă una foarte interesantă.

— Le daţi nasturi de aramă pentru banane?

— Nasturi de fier.

— Şi dacă n-or să vrea?

— Or să vrea. Caporalul are un automat pe umăr.

— Cînd ai debarcat pe insulă?

— Pe care insulă?

— Pe insula aceasta.

— Acum doi ani şi jumătate.

— Şi ai locuit de atunci în peştera asta?

— Da.

— Nu-i adevărat că ai debarcat acum doi ani şi jumătate.

— Ba da.

— Insigna aceea a campaniei din Crimeia ţi-a fost transmisă prin radio?

— Iertaţi-mă, am greşit. Am debarcat acum douăsprezece zile.

— De pe un submarin?

— Kurt v-a spus acest lucru?

— De unde venea submarinul?

— Din Cartagena.

— Scopul?

— Trebuia să studiem şi să trecem pe hartă această insulă. Nu este menţionată pe nici o hartă a Atlanticului.

— Eşti topograf?

— Da. Adică nu. Eu nu sînt topograf. Topograf era Schwartz.

— Numai el?

— Din păcate.

— Unde sînt aparatele?

— Ce fel de aparate?

— Geodezice.

— Sărmanul, le purta totdeauna cu el. A fost un topograf entuziast.

— De ce minţi? Spune-mi cu ce misiune aţi fost debarcaţi pe insulă.

— N-am să spun.

— Te voi sili.

— N-am dreptul să spun.

— Caraghios: un SS care vorbeşte despre drepturi.

— Bine. Nu vreau să spun.

— Aşa e mai cinstit. Dar nu şi mai cuminte. Te vom percheziţiona, vom percheziţiona peştera şi desigur vom găsi un număr suficient de acte şi materiale. Dar atunci să nu dai vina pe altul... Şi pentru fericirea dumitale veşnică nu mai face mişcări atît de violente. S-ar putea să trag din greşeală.

— Nu veţi pricepe nimic din ele.

— Din mişcări?

— Nu, din acte.

— Avem tot timpul să le descurcăm, fie ele chiar şi cifrate.

— Cu cifru german?

— Kurt are să ne dea o mînă de ajutor.

— Kurt e un ticălos!

— Indiscutabil. Altfel nu ar fi făcut parte din SS.

— Vreţi să mă insultaţi cu tot dinadinsul?

— Nu. Îmi precizez atitudinea faţă de SS.

— O să mă ucideţi?

— Depinde de dumneata.

— Aş vrea să vorbesc cu superiorul dumitale.

— Eu sînt cel mai mare.

Tăcere.

— Poate te-ai hotărît să vorbeşti?

— Ucideţi-mă, — strigă Fremdengut cu un scheunat isteric. I-am jurat credinţă führerului.

— Te dezleg de jurămîntul dumitale.

— Cine sînteţi ca să dezlegaţi oamenii de jurămîntul de credinţă?

— Nu e vorba de oameni, ci de niște SS. Sînt căpitan-locotenent în Flota Roşie a muncitorilor şi ţăranilor. Nu-ţi ajunge? Sînt reprezentantul omenirii progresiste, lua-te-ar toţi dracii!

— Nu-mi pasă de omenirea progresistă. Astea nu sînt decît niște vorbe frumoase.

— Bine. Să trecem atunci la cele urîte. Eşti însurat?

— Da. Dar ce legătură are?

— Cît se poate de directă. Adresa o voi afla din acte. Cu prima ocazie, voi comunica văduvei dumitale că bărbatul ei a murit ca un idiot! Asta-i tot! Număr pînă la zece.

Egorîcev îşi dădea seama că nu trebuia să-l lase pe maior să-şi vină în fire. Începu să numere:

— Unu, doi, trei, patru, cinci...

Cînd ajunse la nouă şi ridică trăgaciul, Fremdengut scheună din nou şi făcu un gest disperat cu mîna sănătoasă:

— Bine. Dar trebuie să-mi promiteţi că în Germania nu va afla nimeni.

— Promit.

— Cuvîntul unui ofiţer sovietic?

— Da.

— Daţi-mi voie să-mi pansez braţul.

— Pansează-l.

— Vă mulţumesc, domnule căpitan-locotenent.

— N-ai pentru ce. Pansează-ţi braţul şi răspunde la întrebările mele. N-o să-ţi fie prea greu?

— De fel, domnule căpitan-locotenent.

— Numele şi pronumele dumitale.

— Baron Walter von Fremdengut.

— Domiciliul?

— Oraşul Köln.

— Ofiţer de carieră?

— Vai de mine, domnule căpitan-locotenent! Sînt rezervist!

— Eşti de multă vreme în armată?

— Din luna septembrie 1941.

— Ce ocupaţie ai avut înainte de război?

— Inginer. Am activat în industrie.

— Mai precis?

— Îmi ajut tatăl. El activează în industrie.

— Mai precis!

— Tatăl meu este vicepreşedintele unei societăţi pe acţiuni.

— Şi mai precis! Despre ce societate este vorba?

În clipa aceea, în spatele lui Egorîcev se auzi glasul plin de curiozitate al lui mister Flammery, care tocmai intrase în peşteră.

— Nu cumva este vorba de societatea „Dinamit Actiengesellschaft"? Domnul von Fremdengut, dacă am auzit bine? Nu aveţi nici o legătură cu baronul Johan-Wolfgang von Fremdengut?

— Este tatăl meu, — răspunse maiorul Fremdengut cu prudenţă, după o clipă de gîndire.

— Numele Flammery vă este cunoscut?

— Annoym Dynamite Corporation of Philadelphia? Flammery din casa Squeers-ilor?

— Firește!... Doamne! Ce întîlnire neaşteptată! Cu adevărat necunoscute sînt căile domnului! — exclamă mister Flammery. — Auzi! Să întîlneşti într-un colţ atît de părăsit al pămîntului pe cel mai vechi corespondent al firmei noastre!... Dă-mi mîna, dragă prietene!

— Iertaţi-mă, mister Flammery, — îl opri Egorîcev. — Avem o discuţie cît se poate de importantă cu maiorul. Trebuie să-mi comunice...

— N-am să vă spun nimic! — strecură trufaş printre dinţi maiorul von Fremdengut. — M-am răzgîndit... N-aveţi decît să mă împuşcaţi, dacă vreţi...

VII.

— Mister Flammery, vă rog să veniţi afară cu mine, pentru un moment, — rosti cu blîndeţe Egorîcev. — Trebuie să ne sfătuim cu toţii.

— Vai de mine, mister Egorîcev, dar începem de minune cu toţii în peştera asta, — ripostă Flammery, neînţelegînd sau prefăcîndu-se că nu pricepe ce voia de la el Egorîcev. Noi cinci şi cei doi reprezentanţi ai armatei germane, ne vom aranja aici de minune. Şi apoi sînt obosit ca un cîine. Vreau să mă aşez, fie şi pe ceva care aduce cît de departe cu un scaun. Şi pe urmă nu vi se pare că e timpul să luăm gustarea de dimineaţă?

Egorîcev turba de necaz. Nemţii trebuiau să creadă că cei care i-au luat prizonieri nu erau decît o mică parte a forţelor aliate debarcate pe insulă. Oare Flammery nu putea înţelege acest vicleşug militar atît de simplu?

Maiorul îi ghici gîndurile şi surîse batjocoritor.

— Mister Flammery, cer insistent să veniţi cu mine pînă afară, — repetă Egorîcev şi mai blînd. — Grupul nostru *trebuie* să discute *numaidecît* o anumită chestiune de mare importanţă.

— Nu cumva aveţi de gînd să-mi daţi porunci, tinere domn? — întrebă Flammery cu arţag. Era caraghios la culme cu vesta lui de salvare din capoc cu şireturi lungi şi steaua albă pe spate. Tunica o pierduse odată cu pluta. Obrazul, înnegrit de soare şi de vînt, fusese acoperit în cursul rătăcirii pe ocean, cu o barbă căruntă şi deasă şi întreaga figură părea un negativ fotografic: părţile feţei mai deschise la culoare erau negre, iar părul, barba, mustaţa şi sprîncenele ieşeau în evidenţă ca niște pete albicioase. Pare-mi-se că vă permiteţi cam multe, *tovarişci* Egorîcev!

Rostise cuvîntul „tovarăşe" în limba rusă, pentru a fi mai ironic.

— Vă rog frumos, mister Flammery. În caz contrar... în caz contrar voi fi silit să-l împuşc pe loc pe maiorul din SS, baron von Fremdengut, ca unul care constituie o primejdie directă pentru grupul nostru.

— Of, doamne! Curat nebun! — pufni Flammery enervat, dar se grăbi totuşi să părăsească peştera.

— Smith! — strigă Egorîcev, fără să-l scape din ochi pe maior.

Se auziră paşi.

— Sînt aici, mister Egorîcev.

— Unde este celălalt prizonier? — întrebă Egorîcev cu voce scăzută.

— L-am legat şi, ca să nu se altereze, l-am aşezat la rece, sub un tufiş. Cred că se simte de minune, — răspunse fochistul tot atît de încet.

— A încercat să opună vreo rezistenţă?

— Vai de mine, mister Egorîcev! E blînd ca un miel. Mi-a cerut numai să nu-l ucidem fiindcă are familie numeroasă; mi-a spus că este fost social-democrat, că în fundul sufletului a rămas totdeauna un social-democrat, firește nu extremist, ci moderat, şi că va fi fericit să spună tot ce i se va cere.

— Auzi dumneata, ce întîlnire plăcută! Bine, să stea acolo pînă una alta. Te rog, şezi aici, pe patul acesta şi păzeşte-l pe maior, în timp ce eu am să stau de vorbă cu prietenii noştri. Ia pistolul şi vezi ca domnul maior să nu facă mişcări de prisos. E foarte dăunător pentru sănătatea dumnealui. Primejdie de moarte. I-am şi spus-o.

— Am înţeles, domnule căpitan-locotenent.

— Şi vezi să nu-i mai arunci cu scaunul în cap. N-ai atins încă gradul necesar de îndemînare în aruncarea scaunelor.

— Am înţeles, sir, — răspunse fochistul zîmbind pe sub mustaţă — fie şi aşa. N-am să le mai arunc.

— Am să-ţi fiu adînc recunoscător, — spuse Egorîcev zîmbind la rîndul lui, şi ieşi afară.

Moobs şi Flammery şedeau pe iarba zvîntată de razele soarelui, la umbra unui copac rămuros, care aducea oarecum cu o magnolie de pe litoralul caucazian. Ceratod se tolănise pe spate, cu mîinile sub cap. Era posomorît. În sticlele groase ale ochelarilor săi se oglindeau frumos, ca în lentila unui aparat fotografic, şi priveliştea un pic convexă a poieniţei, şi copacii, şi tufişurile, şi cerul înalt, care pălea cu repeziciune. Cu ochii închişi, Ceratod se gîndea — se vede — la ceva de mare însemnătate. Cînd auzi paşii lui Egorîcev îşi deschise pentru o clipă ochii, îi aruncă o privire dispreţuitoare şi îndurerată şi îi închise din nou.

Poate că, în alte împrejurări, Moobs şi-ar fi exprimat admiraţia faţă de Egorîcev. Dar Flammery era furios şi de aceea Moobs doar îl privi în treacăt pe rusul acesta năbădăios, continuînd să se preocupe de cercetarea amănunţită a unei flori, pe care abia o rupsese.

Robert Flammery fierbea de indignare.

— Ne-aţi putea oare lămuri, sir, cine v-a dat dreptul să ne porunciţi? — se răsti el aproape urlînd.

— In primul rînd, n-are nici un rost să strigaţi, — spuse Egorîcev. — În peşteră se aude tot. Şi maiorul cunoaşte limba engleză.

— Să nu mă învăţaţi cum trebuie să-mi întrebuinţez glasul! — continuă Flammery pe acelaşi ton. — Dacă vreodată nu voi şti cum anume să procedez, mă voi adresa lui dumnezeu, rugîndu-l să mă îndrumeze, şi el, iar nu dumneavoastră, mă va povăţui.

— Liniştiţi-vă, mister Flammery. Nici prin gînd nu mi-a trecut să vă învăţ cum să vă întrebuinţaţi glasul. Dar pare-mi-se că v-aş putea da cîteva sfaturi în ceea ce priveşte arta războiului.

— Arta războiului, arta războiului!... Ce legătură are asta cu războiul?... Ptiu! Cum îndrăzniţi să-mi închideţi gura cu laba dumneavoastră murdară!

— Nu trebuie să strigaţi, mister Flammery. Vă purtaţi ca o cucoană isterică sau... sau ca un trădător...

— Sir! Uitaţi cu cine vorbiţi! — strigă Flammery indignat.

— Pentru numele lui dumnezeu, fără .strigăte! Din grupul lor mai este încă unul liber. Pentru ce să ţipăm? Pentru ce să arătăm sau să le spunem prizonierilor că sîntem puţini? Sau că nu sîntem destul de uniţi? Pentru ce trebuia să interveniţi în interogatoriul prizonierului? Maiorul tocmai era pe cale să-mi spună ce misiune militară aveau ei aici...

— Nu-mi pasă de nici un fel de misiune militară! — îl întrerupse Flammery. — Nu sînt atît de tînăr ca să mă mai joc de-a soldaţii. La naiba, despre ce misiune de luptă poate fi vorba aici, în insula asta, la mii de kilometri de front!

— Misiunea de luptă pe care o are grupul lui, — continuă calm Egorîcev...

— Nu sînt curios din fire.

— Păcat! Dacă comandamentul german socoteşte de cuviinţă să debarce în mod special un grup de SS, adică de hitlerişti verificaţi în mod deosebit şi care se bucură de încrederea lui, pe o insulă care nu este menţionată în nici o hartă din lume...

La aceste cuvinte din urmă, chipurile celor de faţă se lungiră vizibil.

— Şi dacă în fruntea acestui grup, alcătuit din cîţiva oameni, se află un ofiţer superior, un maior — şi nu un simbriaş oarecare, ci fiul unui mare industriaş cu prestigiu, mi se pare că misiunea dată acestui grup merită cea mai mare atenţie.

— Indiscutabil. Dar cu o singură condiţie, — se amestecă în sfîrşit în discuţie Ceratod, întorcîndu-se pe burtă.

— Care anume?

— Să avem putinţă să comunicăm comandamentului nostru cele ce vom izbuti să aflăm.

— În primul rînd, poate că vom izbuti să zădărnicim pe loc această misiune. In al doilea rînd, mister Ceratod, de unde ştiţi că nu vom putea lua legătura cu comandamentul nostru?

— Sînt sigur. Smith mi-a spus că postul de radio a fost deteriorat.

— Va putea fi reparat cu uşurinţă.

— Mă îndoiesc. Cine îl va repara? Eu, dumneata, Moobs, mister Flammery sau Smith?

— Va trebui să-l silim pe radiotelegrafistul lor.

— Şi dacă n-o să vrea?

— O să vrea.

— Mă tem, sir, că există unele divergenţe în felul între care vedem noi situaţia şi felul în care o vedeţi dumneavoastră. După cîte înţeleg, socotiţi că i-aţi capturat pe aceşti nemţi şi că ei sînt prizonierii dumneavoastră.

— Sînt prizonierii noştri, — îl corectă Egorîcev. — I-am capturat împreună cu mister Smith.

— Îmi pare foarte rău că nu este şi Smith printre noi şi astfel sînt lipsit de posibilitatea de a-i exprima şi lui profunda indignare în legătură cu acţiunea dumneavoastră necugetată şi sît se poate de dăunătoare, — zise Ceratod.

— Nu vă înţeleg prea bine.

— Se pune întrebarea: cine sînt prizonieri aici — îşi lămuri mister Ceratod ideea. — Mai curînd nu nemţii sînt prizonierii noştri, ci noi sîntem prizonierii lor. Judecaţi şi dumneavoastră: ne aflăm pe o insulă cunoscută numai de către comandamentul german. N-avem nici un fel de speranţă ca vreun avion sau vreun vas de-al nostru — oricare ar fi: navă sau submarin — să ajungă pe aceste meleaguri. In schimb este mai mult ca sigur că peste cîtva timp va sosi aici din nou un submarin german.

— Tocmai aceasta trebuie să ne-o spună în primul rînd Fremdengut, — zise Egorîcev. — Numai după ce ne va spune, vom putea face planurile necesare de viitor. Să ne înţelegem deocamdată asupra acestui punct.

— Mă tem că nu avem altă soluţie deocamdată, — se învoi Ceratod oftînd. — Părerea dumneavoastră, gentlemeni?

— Vai! — răspunse mister Flammery şi pentru Moobs. — Trebuie să ne rugăm domnului ca nemţii să uite răul pe care dumneavoastră şi Smith i l-aţi pricinuit orbiţi de nebunia dumneavoastră războinică.

— Prin urmare totul e în ordine, — rosti Egorîcev. — Vă rog foarte insistent să nu intraţi în vorbă cu prizonierii pînă cînd voi isprăvi cu interogarea lor. Acest lucru este necesar în interesul cauzei noastre comune... şi a victoriei noastre...

— Cum stăm cu gustarea? — întrebă Moobs, care isprăvise în sfîrşit cu studierea florii pe care o avea în mînă.

— Intr-adevăr, ar fi timpul să mîncăm ceva, — îl susţinu Flammery. — Astfel o să aflăm cu ce-şi hrăneşte soldaţii mister Adolf Hitler.

Fericit de schimbarea discuţiei, Egorîcev declară:

— Am să fac numaidecît recunoaşterea necesară. O clipă, vă rog!

Kurt Kumacher zăcea liniştit, la răcoare, legat de Smith de mîini şi de picioare cu multă conştiinciozitate. Respira adînc şi uniform; ochii îi erau închişi. Dar nu dormea. Judecînd după frînghia cu care era legat, nu încercase să fugă. Kurt Kumacher era fericit că isprăvise cu războiul.

— Iţi recomand să nu ţipi, — îl sfătui Egorîcev, scoţîndu-i căluşul din gură.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule căpitan-locotenent, — spuse plutonierul într-o foarte stricată limbă engleză. — Nu s-ar putea să-mi vorbiţi ceva mai rar? Nu sînt prea tare în limba engleză.

— Cum te simţi? — întrebă Egorîcev.

— Vă mulţumesc, domnule căpitan-locotenent, relativ bine, — răspunse Kumacher cu toată bunăvoinţa. — Dar sper bineînţeles, că nu voi fi ţinut toată ziua în această poziţie.

— Asta depinde de purtarea dumitale.

— Vă mulţumesc, domnule căpitan-locotenent. O să-mi dau toată silinţa.

— Unde păstraţi alimentele?

— In peşteră, afară de acelea care se strică uşor, — răspunse plutonierul.

— Şi cele care se strică uşor?

— Le aducem din vale, din sat, de la indigeni.

— E cineva plecat acolo, în clipa de faţă?

— Da, domnule căpitan-locotenent. Caporalul Smorke.

— Cîţi nemţi sînt pe insulă? Dar să te ferească dumnezeu să minţi!

— Domnule căpitan-locotenent! — exclamă plutonierul cu glas tremurător. — Nu mi-aş ierta niciodată dacă mi-aş permite să mint un om atît de onorabil ca dumneavoastră. Sîntem patru: domnul maior baron von Fremdengut, eu, caporalul Alberich Smorke şi caporalul Bernhardt Schwartz.

— Atîta tot?

— Atîta, domnule căpitan-locotenent. Imi permit să vă aduc la cunoştinţă — aici Kurt Kumacher socoti că este preferabil să continue în şoaptă, pe un ton confidenţial, — că în momentul de faţă caporalul Schwartz trebuie să fie prin apropiere. E înarmat. Are un automat. Vă comunic acest lucru pentru siguranţa dumneavoastră. Este un individ extrem de primejdios. Un fanatic! Trebuie să fie ascuns pe undeva.

— Ştiu.

— O, ştiţi despre caporalul Schwartz şi ştiţi că se ascunde?

— Ştiu pînă şi unde stă ascuns.

— Dacă-mi este permis să întreb: e prin apropiere?

— Nu, mult mai jos.

— La indigeni, în vale?

— Şi mai jos.

— Se poate să fie pe ţărm?

— Şi mai jos.

Plutonierul se schimbă la faţă.

— O, mein gott! S-a înecat?

— Se prea poate să fi murit înainte din pricina unui atac de cord. Cînd cazi de la o astfel de înălţime...

— In fundul sufletului meu nu l-am simpatizat niciodată, — mărturisi Kumacher, căruia îi clănţăneau dinţii în gură. — Ca fost social-democrat...

Acest linguşitor şi slugarnic plutonier din unităţile SS era dezgustător la culme, atît de dezgustător cum poate fi doar o corcitură dintre un hitlerist şi un social-democrat de dreapta.

— Sper că ai să fii cuminte, — îi spuse Egorîcev.

— Nu vă îndoiţi de acest lucru, domnule căpitan-locotenent. Vă jur pe tot ce am mai sfînt!

„Nu prea ai pe ce să juri, scîrnăvie!" se gîndi Egorîcev.

— In scopuri tactice, m-am decis acum unsprezece ani să intru în partidul naţional-socialist, — turuia mai departe Kumacher, privindu-l linguşitor în ochi. — Dar în fundul sufletului meu... O, în fundul sufletului, am rămas totdeauna un social-democrat.. O, dacă aţi şti, stimate domnule căpitan-locotenent cît de dragi îmi sînt luminoasele idealuri ale socialismului...

— Incetează odată cu flecăreala asta dezgustătoare! — îl întrerupse Egorîcev tăios. Să nu care cumva să mai vorbeşti despre socialism că te împuşc ca pe un cîine!

Kumacher se sperie.

— Am înţeles, domnule căpitan-locotenent! Mai aveţi vreun ordin să-mi daţi?

— Cînd aţi debarcat în insulă?

— Anul acesta în ziua de douăzeci şi două mai, domnule căpitan-locotenent.

— Ce misiune vi s-a dat?

— Nu îndrăznesc să vă răspund, înainte de a vă cere făgăduiala.

— Ce făgăduială?

— Să nu mă trădaţi. Nimeni nu trebuie să ştie că aţi aflat-o de la mine. In caz contrar, voi fi ucis. Indiferent unde, aici sau în Germania, acum sau după război. Şi întreaga mea familie va fi asasinată: şi scumpa mea mamă, şi iubita mea soţie, şi dragii mei copilaşi, pe care îi iubesc atîta! ...O, dacă mi-aţi fi văzut copilaşii! Adevăraţi îngeraşi!... (Kurt Kumacher se smiorcăi înduioşat) Indrăznesc să vă cer să-mi făgăduiţi acest lucru, domnule căpitan-locotenent.

— Bine, îţi făgăduiesc. Ajunge?

— O, domnule căpitan-locotenent! Cuvîntul unui ofiţer sovietic, şi încă al unui marinar! Ar trebui preţuit cu caratul, ca diamantele cele mai scumpe.

— Bine. Vorbeşte.

— Fireşte, nu ştiu tot.

— Spune ce ştii.

— V-aş ruga numai, domnule căpitan-locotenent, să ţineţi seama că mie, lui Schwartz şi lui Smorke ni s-a spus doar atît: „In scopul îndeplinirii unei importante misiuni militare". Am însă un prieten la statul major, un fost coleg din partidul social-democrat. Şi el mi-a spus — fireşte, în cea mai mare taină — că debarcarea noastră este în legătură cu o nouă armă perfecţionată. Tocmai în legătură cu această armă am fost debarcaţi aici.

— Ce veţi face?

— Nu știu. Știu doar că în ziua și la ora pe care o cunoaște numai domnul maior, va trebui să recepționez un ordin al statului major.

— Ești radiotelegrafist?

— Da, domnule căpitan-locotenent.

— Ocupația dumitale înainte de război?

— Reparații de patefoane, aparate de radio, biciclete, motociclete, mașini de cusut, de scris și de calculat. Am avut un atelier propriu la Köln. Firma „Erich Kumacher și fiul". Fiul — era neuitatul meu tată. Eu sînt nepotul. Firma există din 1892. Am o mulțime de referințe bune.

— Prin urmare, ești din același oraș cu maiorul dumitale?

— O știți și pe asta! Aveți o minte ageră, domnule căpitan-locotenent.

— Nu mai face pe caraghiosul!

— Am înțeles, domnule căpitan-locotenent.

— Gîndește-te mai bine, domnule plutonier Kumacher, dacă mi-ai spus tot ceea ce știi. Deocamdată nu mi-ai comunicat nimic nou.

— V-am spus tot ce știu, — răspunse Kumacher cu un surîs devotat.

— Să încerc să te cred o clipă. În cazul acesta, caută să-ți aduci bine aminte ce echipamente au fost debarcate în insulă odată cu voi.

— Să vi le înșir pe toate?

— Da.

— Am înțeles. Prin urmare: patru pistoale automate, o mitralieră grea, trei lăzi cu cartușe, două lăzi cu grenade, o ladă cu mine de infanterie, un post de emisie recepție portativ, cuplat cu un generator acordat, efecte de dormit pentru patru persoane, vase de bucătărie și de masă, o farmacie de campanie, două butoaie de gaz, o cantitate de alimente, ținîndu-se seama că se pot completa de la populația indigenă... ceva piese de schimb — înșiră plutonierul în grabă, dînd ochii peste cap ca să-și arate sîrguința.

— Asta-i tot?

— Așa mi se pare.

— Adu-ți bine aminte.

— Au mai fost două lăzi cu fel de fel de marafeturi pentru sălbaticii de pe insulă, dar ele au căzut în mare cu prilejul debarcării.

— Cum de s-a întîmplat una ca asta? Vai, ce pagubă!

— Nu sîntem de vină, domnule căpitan-locotenent. Noi ne mai aflam încă pe bordul submarinului. Lăzile au fost scăpate în apă de către matrozii care au debarcat cu prima șalupă. Domnul maior baron von Fremdengut a fost cu ei, așa încît nu a avut pe cine să certe.

— Și nu le-ați scos?

— Nu. Apa e destul de adîncă în locul acela. Dealtfel cred că au fost luate numaidecît de curent. Caporalul Schwartz a încercat să se dea la fund. Spunea că lăzile nu se mai zăresc.

— Într-un cuvînt, vi s-a poruncit să le căutați, dar totul a fost în zadar.

— Ba nu, domnule căpitan-locotenent. Domnul maior a priceput deîndată că orice căutare ar fi fost zadarnică și n-a insistat.

— Așaaa. Ei, ce să-i faci. Da ia spune-mi, dacă te dezleg ai să te porți bine?

De recunoștință, pe Kumacher îl podidiră lacrimile.

— Vai, domnule căpitan-locotenent!

— De fapt acest lucru e mai mult decît în interesul dumitale. E în interesul numeroasei dumitale familii și să nu îndrăznești să vorbești cu maiorul fără aprobarea mea.

— Am înțeles, domnule căpitan.

Egorîcev îl deslegă. Plutonierul se ridică în picioare, se întinse ușurat, își îndreptă umerii cărnoși și luă poziție regulamentară:

— La ordinele dumneavoastră, domnule căpitan-locotenent!

— E timpul să luăm gustarea de dimineață.

Amîndoi dispărură în semiîntunericul peșterii, unde Smith îl păzea cu strășnicie pe maiorul Fremdengut, care ședea întins pe pat. Deschiseră o ușă care ducea spre dormitorul gradelor inferioare. Acolo, într-un ungher adînc, erau aranjate cu grijă, una peste alta, niște lăzi de zinc și de lemn cu provizii.

Peste puțin, Kumacher — acum întruchiparea însăși a devotamentului și a rîvnei — așternu la umbra unui copac o față de masă curată și așeză farfuriile, cănile și patru tacîmuri. Apoi, deschise două cutii cu lapte condensat, patru pachete cu biscuiți și pe două cutii cu spirt uscat începu să prepare cafeaua și să încălzească cele mai autentice conserve de porc americane.

— Doamne milostive! Ai binevoit să prelungești suferințele noastre și pe uscat! — exclamă Moobs pe un ton tragic în timp ce chipul lui exprimă cel mai profund dezgust.

În ziua aceea îi fusese sortit să facă două descoperiri senzaționale. În zori, zărise cel dintîi sîrma verde care se dovedise a fi antena postului de radio SS, iar acum tot el fusese acela care atrăsese atenția celorlalți că plutonierul avea de gînd să le servească conserve americane. Etichetele de pe borcane și cutii confirmară această descoperire în modul cel mai convingător.

— Plutonier Kumacher, de unde aveți aceste produse americane? — întrebă Egorîcev pe prizonierul care se învîrtea lingușitor pe lîngă ei.

— E un dar al excelenței sale feld-mareșalul Rommel, domnule căpitan-locotenent.

Se lăsă o tăcere stingheritoare.

VIII

O veche ghicitoare glăsuiește: un țăran avea odată un lup, o capră și o varză. Trebuia să treacă peste un rîu, dar nu putea să ia cu el în luntre decît sau lupul, sau capra, sau varza. Cum să facă țăranul ca să nu lase nici lupul cu capra, nici capra cu varza?

Și acum iată o altă ghicitoare, de data aceasta foarte contemporană: împrejurările războiului aruncă pe aceeași insulă doi englezi, doi americani, un marinar sovietic și trei SS, dintre care unul — hitlerist notoriu — rănit, dar ușor; altul — o javră nu mai puțin dezgustătoare — deși se preface că e un prizonier-model, ar mușca fără îndoială la prima ocazie pe oricine ar putea — și un al treilea — dealtfel bine înarmat — rătăcind dumnezeu știe pe unde și care ar putea să pice dintr-o clipă în alta. Marinarul sovietic, într-o ambianță de antipatie pe care o nutresc față de el trei din cei patru însoțitori ai săi (hai să zicem nu antipatie, ci o regretabilă lipsă de înțelegere), trebuie să hrănească gașca susmențională, să mănînce și el, să cerceteze cu grijă peștera, să facă o recunoaștere pe insulă, să ia măsuri pentru prinderea hitleristului rămas încă în libertate și să sfîrșească cu interogatoriul prizonierilor, avînd grijă ca»

a) să nu-l lase în nici un caz pe maiorul SS între patru ochi cu plutonierul său, fără supravegherea lui însuşi sau a fochistului englez, pentru ca cei doi nemţi să nu se poată înţelege între dînşii ;

b) să nu-i lase în nici un caz pe aceşti SS singuri cu cei doi americani şi cu laburistul englez, fără să-i supravegheze personal (căci din păcate Smith n-avea destulă autoritate faţă de aceştia din urmă) şi aceasta ca să nu le dea posibilitate să se înţeleagă în dauna cauzei comune a aliaţilor şi

c) nici chiar în prezenţa sa, marinarul sovietic să nu admită pentru nimic în lume ca „aliaţii" să stea de vorbă cu prizonierii, măcar pînă la încheierea interogatoriului.

Prima ghicitoare cu capra, lupul şi varza puteai s-o rezolvi sau să n-o rezolvi. Cea de a doua însă trebuia rezolvată în timpul cel mai scurt.

Ba, colac peste pupăză, mister Flammery propuse ca maiorul von Fremdengut să fie invitat la masă.

Motivul : „Firmele noastre au de mai bine de o jumătate de secol cele mai strînse legături de afaceri. Va fi foarte neplăcut pentru mine să mă întîlnesc cu mister Fremdengut după război, dacă nu-l vom pofti la masa noastră".

Egorîcev zise :

— Mă opun. Deocamdată sîntem în război. Abia a fost luat prizonier cu arma în mînă, cu arma din care a tras în noi.

Flammery : — Nu trebuie să uităm că este ofiţer şi încă dintr-o familie onorabilă. Trebuie să urmăm regulile bunei-cuviinţe.

Egorîcev : — Nu trebuie să uităm că este un SS.

Flammery : — Nu sîntem la miting, sir !

Egorîcev : — Şi la bursă cu atît mai puţin.

Atunci Flammery îşi aduse deodată aminte că este militar. El apelă la Ceratod :

— Sir, apelez la dumneavoastră ca fiind ofiţerul cel mai înalt în grad dintre toţi reprezentanţii de aici ai armatelor aliate. Cuvîntul dumneavoastră este hotărîtor.

„Pare-se că începe o discuţie serioasă. Fie ce o fi, de cedat într-o astfel de chestiune, nu pot ceda", se gîndi Egorîcev.

Nu ajunseră însă la o ciocnire. Ceratod spuse că socoteşte ca fiind „deocamdată inoportun" micul său dejun alături de maiorul Fremdengut. Un oportunist rămîne un oportunist ! „Deocamdată inoportun" — înseamnă că lui mister Flammery i se dădea a înţelege că poate va sosi clipa cînd propunerea lui va fi „oportună". Pe de altă parte, mister Egorîcev nu se va lega, firește, de subtilităţile formulei „deocamdată inoportun" şi care pînă una alta aducea respingerea propunerii lui mister Flammery. Şi cine poate şti cînd va ajunge „oportun" !

Flammery se supără, se bosumflă ; în schimb, Egorîcev simţi că o povară grea i-a fost luată de pe umeri.

Micul dejun trecu repede şi într-o tăcere adîncă.

Apoi, Egorîcev îl înlocui pe Smith ca să-i dea putinţa de a prinde noi puteri.

„Bun băiat ! se gîndea Egorîcev, urmărindu-l pe Smith cu privirea. Fără el m-aş fi prăpădit în mijlocul acestor laşi care vorbesc cu atîta ifos. Oare sînt numai laşi ? Cu cît judec mai mult situaţia, cu atît mă încredinţez că nu este vorba numai de laşitate fizică. Adevărul este că pe ei nu-i interesează cîtuşi de puţin rezultatul războiului. Adică fiecare este interesat în felul său. Flammery cîştigă destul de bine de pe urma războiului şi are de gînd să cîştige şi mai bine în cazul victoriei asupra Germaniei ; Ceratod presupune că este necesar să se cîştige războiul pentru ca să fie adus la realitate îngîmfatul rival al Imperiului Britanic — Germania hitleristă; Moobs vrea să facă o carieră de corespondent militar. Pentru toţi trei nu este vorba de războiul pe viaţă şi pe moarte cu ciuma cafenie, cu primejdia care ameninţă libertatea întregii omeniri, ci de *cel mai obişnuit război.* Ceva mai mare, ceva mai sîngeros, cu mize ceva mai importante, cu perspective de cîştig şi pierdere mai ameţitoare — şi atîta tot. Pentru un război oarecare, pentru reîmpărţirea sau păstrarea sferelor de influenţă şi a coloniilor, chiar că nu ar avea nici un rost să-ţi rişti capul, fără să fii într-adevăr silit. În schimb, atunci cînd va veni vorba de soarta lor personală, de fericirea lor personală, de primejdia care va ameninţa direct atît vieţile lor cît şi pe cele ale persoanelor care le sînt dragi, ei se vor apăra cu furie şi pînă la ultima suflare. Fără să mai vorbim de cazul în care revoluţia comunistă ar ameninţa S.U.A. sau Anglia. În cazul acesta, şi Ceratod, şi Flammery vor sări şi în foc. Smith e cu totul altfel. El este un antifascist cinstit. Şi un bun ostaş, curajos, disciplinat. Chiar dacă Flammery îi impune prin bogăţia lui, el nu-l va putea influenţa niciodată. În schimb, Ceratod este pentru dînsul „omul nostru", liderul sindicatelor, cum s-ar zice, apărătorul intereselor clasei muncitoare. Nu degeaba timp de douăzeci de ani diferiţi ceratozi l-au îmbrobodit după sistemul laburist. Ce să-i faci, o să-i declarăm un război ascuns lui mister Ceratod pentru sufletul curajos şi cinstit de proletar al fochistului Samuel Smith !"

Era ora opt şi zece minute, cînd Smith îl înlocuia din nou în peşteră. Egorîcev îi dădu ordin lui Kumacher să stea alături de maior, dar în nici un caz să nu schimbe cu acesta un singur cuvînt măcar. Lui Smith îi dădu automatul lui Fremdengut, iar el cu automatele lui Schwartz şi Kumacher în braţe ieşi din peşteră şi se alătură celorlalţi.

— Gentlemeni, — zise el, — interogatoriul preliminar la care i-am supus în treacăt pe cei doi SS a confirmat bănuielile mele. Nu există nici o îndoială că în cazul cînd noi efective ale armatelor inamice vor sosi pe insulă vom fi ucişi numaidecît, în primul rînd în interesul păstrării depline a secretului de război. Asta nu înseamnă, firește, că hitleriştii aici de faţă nu vor încerca să ne facă felul deîndată ce li se va ivi cea mai mică ocazie. Şi vă asigur, mister Flammery, că ei nu vor ţine cîtuşi de puţin seamă de faptul că firmele dumneavoastră întreţin de mai bine de o jumătate de secol cele mai strînse legături de afaceri în domeniul comerţului cu explozibili. Deocamdată, nu ştiu prea multe. Ca să aflu mai mult, am nevoie de făgăduiala dumneavoastră că pînă la dezlegarea mea nu veţi intra în nici un fel de tratative cu prizonierii. Puteţi să mă credeţi pe cuvînt, nu exagerez nimic.

Vorbele lui pare-se că făcură o impresie puternică.

— Dintr-o clipă într-alta s-ar putea înapoia cel de al patrulea SS, — urmă Egorîcev. — El s-a dus în vale după provizii şi apă. E înarmat. Este limpede că nu-l putem lăsa liber. Trebuie să punem mîna pe el şi cît mai repede. Şi nu o putem face decît dacă-l luăm prin surprindere.

IX

Poienița, unde se petreceau evenimentele descrise mai sus, dădea spre partea de miazănoapte a insulei, ca un semicerc verde într-un golf întins și adînc de un albastru de peruzea. Țărmurile golfului, acoperite cu prundiș cenușiu albicios pînă la linia extremă a fluxului, se prefăceau aproape brusc într-un amfiteatru stîncos, acoperit din belșug cu păduri; ele aduceau cu o gigantică strachină spartă, din care apa, ca prin minune nu se vărsase. Colțurile acestei semilune întinse pe aproape cincisprezece kilometri, alcătuiau niște promontorii înalte și abrupte.

Platoul acesta de la extremitatea de miazănoapte a insulei nu era mare; avea cel mult trei-patru mii de metri pătrați. Să nu fi fost iarba deasă, împestrițată de florile acelea minunate, în culori minunate, copacii și tufele, pe care el nu le cunoștea, Egorîcev ar fi zis că platoul îi amintea de cel de pe stînca Balaklava, din fața cunoscutului turn genovez, unde luptase în primăvara neuitatului an 1942. Doar numai că platoul acela era ceva mai lunguieț și mai puțin plăcut, poate, fiindcă acolo cădeau și se spărgeau zilnic în medie două-trei sute de proiectile fasciste. Pe cînd aici domnea o liniște încîntătoare pe care cîntecul păsărilor și țîrîitul grijuliu al greierilor nu o tulburau, ci dimpotrivă parcă o întăreau.

La Balaklava, ca și în întreaga regiune fortificată a Sevastopolului, n-au existat păsări în primăvara anului 1942. Le gonise războiul.

Din punctul de vedere al siguranței, platoul pe a cărui margine de sud-est se așezaseră la pîndă Egorîcev și Moobs, corespundea celor mai exigente cerințî. Dinspre sud-est și nord-est era mărginit de stînci prăpăstioase, iar dinspre miazănoapte de o stîncă aproape verticală, cu acea unică trecere pe care o cunoaștem și la care aveai un acces destul de îndoielnic — și nu dinspre uscat, ci dinspre mare. De sus, drumul care ieșea din trecătoare putea fi supravegheat aproape pe întreaga întindere. Ar fi fost de ajuns un singur om cu un pistol automat ca să închidă această trecere. De fapt nu se cerea nici un fel de armă căci ar fi fost de ajuns să rostogolești la momentul oportun cîțiva bolovani, care s-ar fi prăvălit în trecătoare cu putere și viteză crescîndă, măturînd și strivind totul în calea lor.

Egorîcev simțea cum i se strînge inima, cînd se gîndea ce s-ar fi întîmplat cu el și cu ceilalți, dacă Kumacher și-ar fi părăsit o clipă exercițiile de gimnastică și ar fi ascultat zgomotele care veneau din trecătoare. Ar fi avut la îndemînă bolovani mai mulți decît i-ar fi trebuit, ca din toți cinci să nu se mai aleagă nici praful.

Numai din partea de sud-est a poieniței, trecînd peste o porțiune nu tocmai lată, presărată cu pomi rari; cobora la vale o cărăruie îngustă și cotită, șerpuind prin desișul tropical, scăldat de razele soarelui și dispărînd în vale printre copaci, dincolo de rîulețul care de departe semăna cu o brățară metalică de ceas.

Tocmai pe această cărăruie trebuiau ei să aștepte înapoierea caporalului Smorke. Nu era de loc sigur că sunetele înăbușite ale împușcăturilor de revolver din peștera pe jumătate închisă fuseseră auzite pînă în vale. Probabil că nu se auzise nici strigătul de moarte al lui Schwartz, care dealtfel nu se prăbușise în valea aceasta, ci în prăpastia exterioară ce dădea în ocean.

De s-ar întoarce mai repede acest ultim reprezentant al garnizoanei SS nimicite!

Acum, cînd cei trei SS fuseseră scoși din luptă relativ ușor și cu bune rezultate, Egorîcev nu se îndoia că și cu ultimul lucrurile vor merge la fel.

Numai nu trebuiau să-l alarmeze înainte de vreme, ci mai curînd să-l lase să treacă înainte și apoi să-l prindă în clește.

Egorîcev se strecură lute de partea cealaltă a cărării ca să-i împărtășească lui Moobs aceste considerente suplimentare.

— Moobs! — îi șopti el americanului, care zăcea tolănit pe burtă.

Nu primi însă nici un răspuns.

Egorîcev se tîrî mai aproape și-i auzi răsuflarea monotonă, întreruptă din cînd în cînd de un sforăit ușor.

Moobs dormea!

Desigur, după cîteva zile și nopți de navigare cu pluta, după ultima noapte petrecută destul de puțin comod și mai ales după sățiosul prînz de dimineață, era primejdios să te lungești și să stai nemișcat în iarba moale, la umbră, chiar atunci cînd aveai în mîini un automat. Lucrul era ușor de înțeles. Și totuși de neiertat.

Egorîcev se stăpîni cu greu ca să nu-l izbească pe american în spate cu patul armei. Te pomenești că Moobs se apucă să țipe prin somn și țipătul lui se aude pînă departe în vale. Și apoi, în general, nu făcea să strice raporturile cu flăcăul acela, care și așa juca după cum îi cînta mister Flammery.

De aceea, puse mîna ușor pe umărul reporterului adormit, care ca și cum și-ar fi bătut joc de Egorîcev, începu să sforăie și mai tare.

Atunci Egorîcev îl trase zdravăn de mînecă.

— Ce este?... Ce s-a întîmplat?... Unde sînt?... — mormăi Moobs, dezmeticindu-se. — A, dumneata erai Egorîcev?... M-ai speriat de moarte... Ai pus mîna pe el?...

Îți venea totodată și să plîngi și să rîzi! Pare-se că drăguții de aliați ajunseseră la părerea că la spatele lui pot dormi în lege, chiar și în cursul unei operațiuni militare. De bună seamă, era foarte măgulitor pentru dînsul, dar de convenit nu putea să-i convină.

— Ascultă, Moobs, și eu sînt frînt de oboseală, dar gîndește-te și dumneata ce se întîmplă dacă îl scăpăm din mînă pe ticălosul acela, — rosti Egorîcev, încercînd să păstreze un ton prietenos.

— Ce vis minunat! — mormăi Moobs, întinzîndu-se și căscînd; dar văzînd că Egorîcev e gata să se supere de-a-binelea adăugă: — Bine, bine!... M-am purtat ca un porc!... Ai vrut să-mi spui ceva?...

— Am vrut să-ți spun că pentru faptul de a fi adormit în post, pe front ai fi fost silit în cel mai bun caz să faci o mică plimbare pînă la batalionul disciplinar. Acum, însă, nu mai avem timp să-ți facem educație ostășească.

— Ar fi și inutil, — îl întrerupse îngăduitor reporterul, continuînd să stea cu ochii pe jumătate închiși, să caște și să se întindă.

— Să lăsăm deocamdată discuția. Important este să nu-l scăpăm din mînă pe SS-ul nostru. Vom proceda astfel: eu mă urc ceva mai sus și dumneata îl lași să treacă pe cărare. Cînd va fi făcut vreo cinci pași dela locul unde te afli, vei sări pe cărare și îi vei striga: „Hände hoch!" El va fugi înainte și eu îl voi întîmpina la cotitură... Dar, te rog, pentru numele lui dum-

nezeu nu mai dorml ! Ştii ceva, cred că ar fi mai bine să şezi în capul oaselor.

— Pentru ce? Dacă stau lungit nu bat la ochi... Altfel am putea să-l speriem din greşeală... — obiectă Moobs stăruitor.

Se scurseră încă vreo douăzeci de minute de aşteptare chinuitoare... Soarele bătea drept în ochi şi dogorea moleşitor. Ţîrîitul greierilor parcă îl legăna îmbiindu-l pe Egorîcev să doarmă. De cîteva ori simţi că i se închid ochii. In asemenea cazuri extreme, ca să se distreze — începea să-şi pieptene bărbuţa. Operaţia aceasta care încă nu-i intrase în obicei, îl amuza chiar întrucîtva. Cu atît mai mult cu cît, după o trecere de cîteva zile, tinereasca lui bărbuţă onduiată nu era uşor de pieptănat, fiind nevoit a o descurca cu pieptenul. Oamenii care, ca şi Egorîcev, au lăsat să le crească pe front barba, pot confirma că îngrijirea unei bărbi pricinuieşte cîteodată senzaţii neplăcute, care alungă de minune somnul.

Egorîcev tocmai îşi scosese pieptenul, cînd la cotitura care se afla ceva mai la vale de locul unde şedea Moobs se auzi zgomotul uşor şi abia perceptibil al unor paşi. Cineva, care răsufla greu, suia cărăruia povîrnită.

Peste o clipă, Smorke (Egorîcev nu se îndoia că el era) avea să se ivească de după cot. Ce mai aştepta Moobs? De ce nu făcea nimic? Să fi adormit din nou?

Planul pus la cale de Egorîcev dădea greş. Nu-l mai putea prinde în cleşte. Trebuia numaidecît să ia o altă hotărîre.

Acum nimeni nu-i mai închidea din spate calea lui Smorke. Să-l laşi să treacă însă înainte şi să-i tai drumul de retragere era cît se poate de primejdios, căci ar fi putut răzbi înarmat în poieniţă împuşcîndu-i pe Flammery şi pe Ceratod, înainte ca aceştia să-şi vină în fire. Auzind împuşcăturile în apropierea peşterii, s-ar putea ca Smith să-şi piardă şi el cumpătul, iar cei doi prizonieri să se năpustească asupra lui. Atunci totul ar fi fost pierdut.

Ce s-a întîmplat oare cu Moobs?

Nu mai avea timp să se gîndească la reporterul american, căci prin tufişul rar se şi zăreau nişte picioare. Nu erau însă ale lui Smorke. Erau nişte picioare negre, desculţe. Apoi se ivi încă o pereche de picioare negre şi desculţe. In sfîrşit, iată-i şi pe stăpînii acestor picioare: doi negri mergînd unul după altul, la vreo trei metri depărtare, goi pînă la brîu şi cu nişte chiloţi cenuşii-albicioşi de pînză groasă. Ţineau pe umeri capetele unei prăjini de bambus, de care atîrnau cîţiva ciorchini de banane, şase nuci de cocos, două bidoane de aluminiu — cu apă de bunăseamă — şi leşul unei capre albe ca zăpada, cu lînă mătăsoasă. Zări şi cizmele caporalului Smorke. Indărătul celui de al doilea negru păşea ostenit un SS mic la trup cu părul negru şi mustăcioară ferchească, subţire ca un arc, chiar deasupra gurii. Era descheiat la tunică, lăsînd să i se vadă cămaşa albă cu pete sure de sudoare. Automatul îi atîrna de gît. Se scobea în dinţi — care erau foarte albi şi egali, de bună seamă o proteză — şi totodată îl mîna agale pe negrul din faţa lui cu o nuia subţire de bambus. La fiece lovitură, negrului îi trecea un fior prin spate, ca unui cal ostenit de fugă. Chipul uscăţiv şi oacheş al caporalului, împodobit cu o pereche de ochelari de aur foarte eleganţi, de forma cea mai la modă, exprima plictiseală. Nici nu-i trecea prin gînd că i s-ar putea întîmpla ceva.

Se scurse încă o clipă de aşteptare chinuitoare. Moobs nu dădea nici un semn de viaţă. Caporalul se afla la cel mult cinci paşi. Faţa îi era acoperită de mici broboane de sudoare, care scînteiau dezgustător în bătaia soarelui. Ii era probabil lene să le şteargă, ba îi era lene să mai ţină şi nuiaua în mînă. De aceea o zvîrli în tufiş fiind cît pe-aci să-l nimerească pe Egorîcev. Caporalul îşi puse amîndouă mîinile pe automat, al cărui oţel întunecat avea luciri reci ţinîndu-se de el ca de o balustradă.

— Halt! — răcni Egorîcev din răsputeri sărind din tufiş drept pe cărare. — Hände hoch !...

— Aaaaa! — ţipă piţigăiat neamţul şi se repezi glonţ înapoi pe cărăruie. De frică rămăsese cu mîinile încleştate pe armă.

— Fascist ticălos, stai că trag!... Stai!... — strigă Egorîcev pe ruseşte şi, deoarece caporalului nici prin gînd nu-i trecea să se oprească, trimise din urmă o serie lungă de împuşcături.

In clipa aceea, de jos, din locul unde se afla Moobs, se auzi de asemenea un „hände hoch!" şi Egorîcev îl zări în sfîrşit pe reporter. Acesta răsări din tufişuri ca un spiriduş dintr-o cutie cu arc. Deşi caporalul, luat prin surprindere şi înnebunit de groază nu se mai putea opri şi alerga tropăind greoi din cizme drept în spre dînsul, Moobs nu trase. In loc să folosească arma aşa cum ar fi fost firesc, el o apucă de pat şi o agită în aer ca pe o bîtă. Nici Egorîcev nu putea să tragă acum, ca să nu-l nimerească pe Moobs. Fără voie, americanul se dădu la o parte spre a se feri de Smorke, care venea drept în spre el, încercînd să-l lovească din fugă cu patul armei. Smorke sări ca un iepure în tufişuri, dispărînd după cotitură.

— Trage!... Trage!... — strigă Egorîcev, înfuriat la culme, dar reporterul făcu un semn descurajat cu mîna.

Blestemînd cumplit şi pe afurisitul de SS, şi întreaga bandă de hitlerişti, şi pe nenorocitul ăsta de papă-lapte american, şi cărăruia neroadă care şerpuia ca un tîrbuşon, Egorîcev se repezi pe urmele neamţului. Dar era prea tîrziu. Tropotul cizmelor caporalului se pierdeau în depărtare şi peste puţin se stinse cu totul.

Egorîcev nu putea să-şi dea seama dacă Smorke izbutise să ajungă aşa de departe sau se ascunsese în tufişurile de la marginea cărăruiei cu gîndul de a se preface din vînat în vînător. In orice caz, era nu numai lipsit de rost, dar şi primejdios să continue urmărirea.

Caporalul Smorke le scăpase din mînă şi nu era greu să-şi dea seama de urmările neplăcute ale acestui fapt.

Cu ce plăcere l-ar fi snopit în bătăi pe nătăfleţul cu pistrui, care avea şi neobrăzarea să se uite furios la dînsul, continuînd să ţină arma de pat ca pe o măturâ !

— Iţi dai seama ce ai făcut? De ce n-ai tras? Ai dormit?

— Cocoşul era înţepenit, — răspunse Moobs enervat. — Am încercat să-l ridic şi n-am putut. Am încercat să apăs pe trăgaci — şi nu trăgea. M-ai pricopsit cu o armă defectă...

Egorîcev rămase năuc.

— Glumeşti! Ia dă-o încoace!

Descărcă arma şi controlă la iuţeală mecanismul de tras.

— Arma e în bună stare.

— Dar n-am izbutit să trag nici măcar o singură dată.

— Te cred... nici nu se putea altfel, din moment ce n-ai ridicat piedica.

Moobs căscă gura de uimire, apoi se făcu stacojiu de ruşine.

— Ptiu, ce prostie! Te rog să mă ierţi, Egorîcev... Am fost foarte emoţionat... Prima mea luptă — şi ce ruşine!

Egorîcev aruncă o privire fugară reporterului, copleşit de nimicnicia lui.

— Şi de ce ai zăbovit în tufiş? De ce n-ai strigat „Hände hoch!“ atunci cînd a trebuit?

— M-am gîndit că ar fi mai bine să trag mai întîi în aer...

— Şi?

— Pe urmă am văzut că arma nu trage şi neamţul se întoarce în fugă.

— Şi?... (Chipul lui Egorîcev se lumina puţin cîte puţin de un surîs binevoitor).

— Am dat buzna să-i tai drumul... Aveam de gînd să-l lovesc cu patul puştii, dar el...

Şi Moobs abătut făcu un gest de deznădejde.

— Ascultă, Moobs, l-am scăpat din mînă pe neamţ şi, firește, e foarte trist ceea ce s-a întîmplat, — spuse Egorîcev nu fără o oarecare stimă. — Este însă adevărat că dumneata participi pentru prima dată în viaţă la o operaţiune militară. Nu m-am gîndit la asta... Şi ştii, frăţioare, să te năpusteşti asupra unui duşman cînd ai în mînă o armă care ştii că nu trage, pentru una ca asta se cere curaj... Ai putea ajunge un adevărat ostaş... dacă ai vrea...

Egorîcev strînse mîna reporterului zăpăcit.

— Te felicit pentru botezul luptei!...

Moobs îl privi pe sub sprîncene: nu cumva rusul acesta, care pare de neînţeles, îşi bătea joc de dînsul? Dar nu, după toate aparenţele, Egorîcev era cît se poate de serios. Atunci Moobs se învioră trecînd vertiginos dela simţămîntul de totală ruşine la o prea mare mulţumire de sine.

— Nu, zău? Aşa-i că nu-i rău pentru început?

— Să ne înapoiem, — zise Egorîcev.

— Bine, să mergem, — răspunse voios reporterul.

La cotitură dădură peste negrii de care uitaseră cu desăvîrşire, în vălmăşagul celor petrecute. Negrii îşi aruncaseră povara şi zăceau tolăniţi cu faţa în iarbă, astupîndu-şi urechile cu degetele. Nu-şi puteau încă veni în fire, după împuşcăturile auzite şi aşteptau îngroziţi ca ele să continue.

— Ia ridicaţi-vă în picioare, băieţi! — le spuse Egorîcev în rusește, judecînd că putea să li se adreseze cu acelaşi succes în orice limbă europeană.

Negrii rămaseră nemişcaţi şi tăcuţi.

Egorîcev se lăsă pe vine şi-l bătu pe unul din ei pe umăr:

— Scoală, scoală, frăţioare! Nu te mai teme...

Negrul continua să tacă chitic, încercînd să-şi afunde şi mai mult capul în iarbă.

Moobs se uită dezgustat la insulari.

— Nu ştii să te porţi cu oamenii de culoare, — îi zise el lui Egorîcev, cu tonul unui om experimentat şi hotărît. Să vezi cum au să capete glas îndată...

Ridică piciorul ca să dea în negrul care era mai aproape de dînsul. Faţa lui, cu puţin mai înainte blajină şi aproape de copil, căpătă o expresie de cruzime, răutate şi dezgust.

Egorîcev însă îi dădu o lovitură tare peste picior.

— Eşti nebun?!

Reporterul scoase un ţipăt de durere şi se îmbufnă ca un băieţaş, căruia nu i se dă prilejul de a răspunde la singura lecţie pe care o ştie pentru nota cinci.

— Ei, flăcăule, de ce ţi-e frică? — îi spuse Egorîcev negrului în ruseşte, pe un ton şi mai blînd. — Hai, scoală! N-are să te muşte nimeni...

Pe neaşteptate, negrul care tot nu îndrăznea încă să-şi ridice capul şi să privească pe acela care îi vorbea, răspunse în englezeşte:

— Milord! O, sir, nu vărsaţi peste noi focul aducător de moarte al muschetei dumneavoastră!

Egorîcev rămase înmărmurit.

— Ehe, da'tu vorbeşti englezeşte mai bine ca mine! Cum te chiamă prietene?

— Hamlet, sir, — răspunse negrul, neîndrăznind încă să se scoale.

— Îl chiamă Hamlet, milord, — întări celălalt, de asemenea fără să-şi schimbe poziţia.

— Ia scoală Hamlet, prinţ al Danemarcei! — rosti Egorîcev amuzat şi încercă să-l ridice.

Încurajaţi de intonaţia prietenoasă a acestor cuvinte, negrii îşi ridicară în sfîrşit capul. Ei întîlniră faţa surîzătoare a lui Egorîcev şi chipurile lor, care încă nu-şi pierduseră expresia de spaimă naivă, oglindiră pe neaşteptate o adevărată teamă plină de evlavie, apoi bucurie, admiraţie, fericire, extaz.

Zvîcniră în picioare, ca şi cum un arc nevăzut i-ar fi aruncat în aer, şi dispărură în goană pe cărăruie, ţipînd vesel. „Un alb cu barba galbenă! O, albul cu barba galbenă!“.

X

— Ai înţeles ceva? — întrebă Egorîcev.

— Nimic, la drept vorbind, — mărturisi Moobs cinstit. Pare-se că s-au speriat de barba dumitale.

— Nu-mi vine a crede. Mai curînd vederea ei le-a adus o mare bucurie. Pentru întîia oară, întîlnesc nişte oameni cărora să le placă barba mea, bineînţeles în afară de mine... Şi, apoi, ai auzit: vorbeau englezeşte!

— Nu-i de mirare. Toţi negrii din Statele Unite vorbesc englezeşte.

— Altceva e în America... Dar aici nu sîntem în America... Cei mai autentici şi despuiaţi sălbatici de pe o insulă care nu-i menţionată pe nici o hartă vorbesc englezeşte!... Uimitor!... Ba, pe unul din sălbaticii aceştia goi îl mai chiamă şi Hamlet! Apoi, nu ţi se pare ciudat, Moobs, că am dat în insula asta tocmai peste nişte negri? Ne-am fi putut aştepta mai curînd la pieile roşii. Ne aflăm doar mai aproape de ţărmul Americii de Sud decît de Africa...

— Ei, asta-i curată filozofie. După părerea mea, trebuie să ne înapoiem cît mai repede sus. Ai noştri sînt desigur alarmaţi. Mai ales după împuşcăturile dumitale şi strigătele noastre.

— Ai dreptate, Moobs, — încuviinţă Egorîcev. — Să mergem!

Ridicară povara lăsată de negri şi peste cîteva clipe ajunseră în poieniţă.

Îngrijoraţi, Flammery şi Ceratod le ieşiră în întîmpinare de după nişte copaci mai retraşi.

— L-aţi ucis? — întrebă Ceratod, reluîndu-şi automat tonul de şef.

— Ne-a scăpat printre degete ca un ţipar, — răspunse Egorîcev.

Moobs îşi lăsă capul în piept. Dintr-o clipă într-alta povestea nenorocită cu piedica avea să fie cunoscută de toţi. Dar Egorîcev nu spuse nimic.

Lăsîndu-l pe Moobs să povestească fără înfloriturî cum a izbutit să scape pe ultimul SS rămas liber, Egorîcev intră în peșteră. Cei doi nemți dormeau sau se prefăceau că dorm. Fochistul ședea în prag pe o ladă de lemn și se lupta cu somnul.

Cînd dădu ochii cu Egorîcev, tresări înviorat:

— Ei, ați pus mîna pe el?

— Sst! Să nu-i trezim pe prizonieri! — răspunse Egorîcev, făcîndu-i cu ochiul. Apoi se așeză pe marginea lăzii și îi povesti în șoaptă, la ureche, cum stau lucrurile. Dar nici lui nu-i suflă nici o vorbă despre greșeala săvîrșită de reporter.

— Trebuie să mai stai de pază, — adăugă el ca încheiere. — Am să-l trimit la culcare pe reporterul nostru ca peste un ceas să te poată înlocui.

— N-ar fi rău să mai stea de gardă și mister Flammery ăsta, — își dădu cu părerea fochistul. — Să nu se îngrașe prea mult de atîta trîndăveală.

— Poate că nu i-ar strica; nouă însă — vreau să spun cauzei noastre — ar putea să-i strice.

Pentru a-și lămuri mai bine gîndul, Egorîcev arătă cu capul pe cei doi prizonieri și își strînse cu tîlc mîna dreaptă cu cea stîngă.

— Pricep. M-am gîndit și eu la asta, — răspunse fochistul după ce-i cîntări cu grijă vorbele.

— Ei vezi! — spuse Egorîcev dînd din mîini, și ieși din peșteră.

La ieșire Moobs îl apucă de mînă.

— Egorîcev! Îți mulțumesc din toată inima, — rosti patetic reporterul. — Te-ai purtat ca un adevărat gentleman și de aceea să știi că îmi ești și mai drag.

— Du-te de te culcă acum, frățioare, — îi răspunse preocupat Egorîcev, care nu putea suferi cuvintele mari. — Peste o oră, va trebui să-l înlocuiești pe Smith.

— N-ar fi rău să-l punem și pe mister Ceratod la o treabă ca asta, — spuse Moobs, îndemnat nu atît de simțul dreptății cît de antipatia lui față de englez.

— Face oare să încercăm? O să mai avem timp să-i dăm de lucru și lui. Are să fie berechet de lucru pentru noi toți.

— N-am spus decît așa, pentru că a venit vorba, — încercă să se dezvinovățească reporterul. — Sînt fericit să-ți fac acest serviciu.

— Nu mi-l faci doar mie, ci tuturor și, printre altele, chiar dumitale personal. Dar cu o singură condiție, Moobs: să nu admiți ca cei doi SS să stea de vorbă între ei sau cu dumneata. Și în nici un caz să nu se scoale de la locul lor. Pricepi de ce?

— Mi se pare că mă socotești cam copil, Egorîcev?

— Să mă ferească dumnezeu de una ca asta! Și în timp ce vei sta de gardă să nu lași în peșteră pe nimeni, în afară de mine și Smith. Ai înțeles?

Moobs încuviință dînd din cap.

— Nici chiar pe mister Flammery.

— Nici chiar pe mister Flammery? — întrebă reporterul acru.

— Nici pe el. Îmi făgăduiești?

— Da.

— Am să-ți explic mai tîrziu pentru ce am cerut acest lucru. Și acum du-te de te culcă. Sînt grăbit.

— Cu plăcere. Numai că va trebui să mă sculați. Nu cred să mă pot trezi singur atît de curînd.

— Avem noi grijă.

În sufletul lui Moobs se trezi deodată sentimentul camaraderiei.

— N-ar fi mai bine să te culci dumneata? Ești mai obosit decît noi toți.

— Pentru mine este încă prea devreme să mă culc. Du-te și te odihnește. Nu mai pierde din timpul acesta prețios! — răspunse Egorîcev, îndreptîndu-se spre „comandamentul puterilor aliate", după cum îi botezase în gînd pe Flammery și pe Ceratod.

Moobs nu-și pierdu vremea. Peste o clipă, sforăitul lui voios umplu întreaga poieniță.

„Comandamentul puterilor aliate" îl întîmpină cu mutre îngrijorate pe Egorîcev.

Cu un gest magnific, Ceratod îl pofti să ia loc. Egorîcev se așeză și abia atunci simți cît de obosit era.

„Oare nici măcar din politețe nu-mi vor propune să mă odihnesc și eu?" se întrebă el curios.

Dar una ca asta nici nu le trecea prin minte celor de la „comandamentul puterilor aliate".

Dealtfel, Egorîcev pentru nimic în lume nu ar fi admis să se culce. Hotărîse dinainte că-și va îngădui să atipească abia după ce măcar cele mai importante treburi, imposibil de amînat, vor fi duse la bun sfîrșit. Și treburi avea pînă peste cap. Trebuia să ia o hotărîre cu privire la hitleristul rămas în libertate, să percheziționeze amănunțit peștera și împrejurimile ei, să adune laolaltă toate armele, toate documentele, toate instalațiile și proviziile, să se gîndească bine cum să-i izoleze pe prizonieri (în privința asta trebuia să se sfătuiască separat cu Smith), să stabilească sistemul gărzilor, să încerce chiar în ziua aceea să repare aparatul de radio emisie și încă multe, multe altele.

După toate acestea, mai rămînea interogatoriul maiorului Fremdengut, în scopul de a lămuri misiunea pe care o avuseseră hitleriștii pe această insulă.

— Mister Egorîcev, întrucît din pricina lipsei de respect pe care ați arătat-o față de voința majorității (fapt care, avînd în vedere educația dumneavoastră specifică, nu mă uimește dealtfel cîtuși de puțin) am ajuns într-o încurcătură atît de mare, eu și cu mister Flammery am fi fericiți să auzim părerea pe care o aveți despre situația creată, — zise maiorul Ernest Ceratod, adresîndu-se eroului nostru și apăsînd semnificativ pe fiecare cuvînt.

Egorîcev, înțelegînd perfect despre ce încurcătură vorbea maiorul, îi răspunse printr-o întrebare:

— Se poate, domnule maior, să vă mai îndoiți că am fi fost uciși încă din prima zi, dacă, uitîndu-ne datoria de ostași, ne-am fi predat de bunăvoie acestor asasini de profesie?

— Nu sîntem la miting și nu este nevoie să ne speriați ca pe niște nerozi, — răspunse „vechiul socialist", încruntîndu-se. — V-aș fi foarte recunoscător, mister Egorîcev, dacă în discuțiile cu noi ați renunța la tonul de agitație — care este de prisos — și la reflecțiile prea sincere cu privire la nazism.

Egorîcev n-avea timp pentru o discuție principială și vădit lipsită de sens cu Ceratod. Dar, văzînd că mister Flammery încearcă să dea o replică, socoti de cuviință să-și precizeze ideea.

— Să nu vă treacă prin minte, căpitane Flammery, că ei ar fi făcut o excepție pentru dumneavoastră. Ei aveau de îndeplinit aici o sarcină prea serioasă și prea secretă.

— Îmi permit să am o părere proprie asupra acestui punct, — strecură printre dinți căpitanul din serviciul sanitar.

— Mă bucur că n-ați avut ocazia să verificați în

practică această părere. Ar fi fost cea din urmă şi încă una care nu s-ar fi adeverit pe această lume, care, totuşi, este minunată.

Apoi, fără să le mai dea celor doi gentlemeni răgaz pentru replici inutile, Egorîcev îşi expuse planul de acţiune.

Era limpede că în cazul în care caporalul Smorke va încerca, pentru lămurirea situaţiei, să se strecoare pînă la ei, pe platou, el nu va risca acest lucru pe lumină. Prin urmare, pînă seara, se puteau socoti feriţi de această primejdie. Întrebarea dacă Smorke prezenta sau nu o primejdie era indiscutabilă, dar nici nu trebuia exagerată. În primul rînd, el nu avea decît o singură cale de acces pe platou — o porţiune de pădure rară, relativ îngustă, care putea fi lesne supraveghiată. În al doilea rînd, avea cartuşe puţine. Un singur încărcător. Cu fiecare foc tras, el devenea deci tot mai inofensiv. Prin urmare, trebuia să se întreprindă ceva care să-l silească să-şi consume cît mai curînd provizia de muniţii. Egorîcev luă asupra lui soluţionarea acestei probleme. Deşi, de bunăseamă ar fi fost fericit, dacă onoraţii domni ofiţeri ar fi avut vreo propunere în această privinţă.

Dar onoraţii domni ofiţeri nu aveau nici o propunere de făcut în această privinţă.

— În orice caz, — urmă Egorîcev, după ce din politeţe aşteptă o clipă răspunsul, — dacă pînă seara nu vom izbuti să punem mîna sau să-l lichidăm pe caporalul Smorke (la cuvîntul „lichidăm" maiorul Ceratod se strîmbă) va trebui să minăm cărăruia. Avem mine destule — o ladă întreagă.

— Mi-ar plăcea să pot fi tot atît de optimist ca dumneata, — mîrîi Ceratod.

— Vă încredinţez că optimismul meu este întemeiat pe cea mai chibzuită cîntărire a situaţiei. Dealtfel, v-aş ruga să vă amintiţi că aseară nici nu îndrăzneam să sperăm că azi vom fi nu numai în viaţă, dar şi sătui, şi că ne vom afla pe un petic de pămînt destul de plăcut.

— Adevărat petic! — pufni căpitanul Flammery.

— Vă deranjează dimensiunile insulei, domnule căpitan?

— Vai de mine, de fel. Sînt entuziasmat.

— Şi, desigur, trebuie să facem tot ce ne stă în putere ca să reparăm cît mai repede aparatul de radioemisie, — urmă Egorîcev, făcîndu-se că nu aude pufăitul ironic al celor doi gentlemeni.

— Dar dumneavoastră domnule căpitan-locotenent, vă pricepeţi să reparaţi acest fel de aparat?

— Nu prea, domnule maior. Mă bizui în deosebi pe plutonierul prizonier Kumacher.

— Atunci, slabă speranţă!

— M-am şi înţeles cu dînsul în această privinţă.

Cei doi gentlemeni fură plăcut uimiţi de această înştiinţare. Iar Egorîcev căută să-şi precizeze gîndul:

— Numai dacă prizonierii nu vor avea motive să se îndoiască de unitatea dintre noi!

— Doamne, ce cuvinte frumoase! — murmură Flammery.

— Frumoase? Atîta tot? Despre necesitatea unităţii între aliaţi a vorbit nu odată şi cît se poate de convingător nimeni altul decît însuşi preşedintele dumneavoastră, mister Flammery.

— Se prea poate. N-am fost niciodată un admirator al lui mister Franklin Roosevelt.

— Totuşi este preşedintele şi comandantul dumneavoastră suprem, domnule căpitan Flammery.

— Casa noastră nu ţine seamă de el în Statele Unite. Cu atît mai puţine motive şi cu atît mai puţin chef am să ţin seama de neghiobiile lui pline de îngîmfare, tocmai aici pe insula asta.

— Dacă prizonierii îşi vor da seama că între noi există divergenţe, ei nu ni se vor supune şi vor încerca în fel şi chip să ne pună bete în roate. Înţelegeţi odată că am putea să reparăm aparatul de radio-emisie-recepţie şi să încercăm să luăm legătura cu Europa, sau în orice caz cu America de Sud.

— Dacă memoria nu mă înşeală, aţi declarat cu puţin înainte că nu cunoaşteţi nici măcar coordonatele insulei? — întrebă Ceratod politicos, ascunzîndu-şi cu palma un căscat involuntar.

— Nu numai eu nu le cunosc dar nici maiorul Fremdengut nu le ştie.

— Şi atunci, iertaţi-mi întrebarea, unde veţi cere să ni se trimită ajutorul?

— Ne vor găsi cu ajutorul radiogoniometriei. Nu este atît de greu. Cu radiotehnica de astăzi...

— Trebuie să admiteţi, totuşi, că este tot atît de uşor şi pentru ai noştri ca şi pentru nemţi ca să vină încoace.

— Nemţilor însă are să le fie mult mai greu să ajungă aici.

— Credeţi?

— Sînt convins. Nu mă îndoiesc că în clipa de faţă lui Hitler nu-i mai arde de insula asta.

— Aveţi motive să judecaţi în acest fel? — întrebă Flammery.

— Da. Situaţia lui Hitler pe frontul sovietic devine pe zi ce trece tot mai grea.

— Să zicem că sîntem de aceiaşi părere. Nu va putea însă fi împiedicat de a trimite ajutoare pe insulă, decît cu condiţia de a-i închide ieşirea spre Atlantic.

— Socotiţi nereală această perspectivă?

— Ar fi reală într-un singur caz: cînd s-ar deschide cel de al doilea front.

— Şi asta ar fi imposibil?

— Ba da, dar numai în două cazuri: sau atunci cînd voi şi nemţii vă veţi nimici reciproc, pînă la totală epuizare...

— Sau...?

— Sau dacă voi veţi ajunge cel puţin la graniţa de est a Franţei... Eu, unul, însă tare mă îndoiesc de acest lucru.

— Dar dacă s-ar întîmpla mai curînd, mister Flammery?

— N-ar avea nici un sens, mister Egorîcev. — (Rostind aceste cuvinte, mister Flammery îşi dădu deodată seama că poate spusese prea mult). — Dar să lăsăm asta, mister Egorîcev! Doar nu sîntem la club! Să lăsăm discuţiile pe teme abstracte pentru vremuri mai bune.

— Ce să-i faci! O să ajungem şi în Franţa, — spuse Egorîcev. — Dacă va fi nevoie o să ajungem şi la Canalul Mînecii. Să lăsăm în plata domnului cel de al doilea front al dumneavoastră!

— Gentlemeni! — rosti Ceratod dojenitor. — Era vorba de unanimitate...

— Bine, să zicem că sîntem de acord în ceea ce priveşte unanimitatea, — răspunse Egorîcev. — Sau cel puţin de o atitudine unanimă în faţa prizonierilor.

Mister Ceratod zîmbi cu duioşie.

— Firește, dacă dumneavoastră, mister Egorîcev, n-o să abuzaţi de loialitatea noastră. Mie personal mi se pare că...

— Vă rog să mă scuzaţi, gentlemeni, nu auziţi nimic? — îl întrerupse Flammery.

Într-adevăr, de jos din vale se auzea un vuiet îndepărtat. Dacă ar fi existat clopote de lemn ai fi putut crede că este vorba de un semnal de alarmă. Cineva bătea tare şi des într-un instrument care aducea cu un xilofon uriaş.

In sat se petrecea ceva neobişnuit.

— Nu cumva acest concert plăcut este în legătură cu sosirea noastră pe insulă? — întrebă Flammery, îngrijorat. — Cam seamănă cu o chemare la luptă

— Nu cred, răspunse Ceratod, — nu se vede nici o mişcare dinspre sat.

Şi, ca şi cum ar fi vrut să-i dezmintă spusele, de după copacii care înconjurau ca un cerc compact satul, începură să se ivească grupuri abia vizibile de băştinaşi. Grupurile se măriră mereu pînă cînd se contopiră într-o gloată care, după ce rămase cîtva timp locului, o porni spre partea de nord a insulei.

— Ar fi cazul să luăm unele măsuri de precauţie, — zise Egorîcev şi ceilalţi doi încuviinţară pe dată.

Imediat, el aduse din peşteră mitraliera, împărţi celor doi gentlemeni automatele pe care ofiţerii le priviră cu oarecare teamă şi le aminti cum trebuiau să se folosească de ele.

— Veţi trage numai la ordinul meu. Nu cred ca mulţimea să vină cu intenţii rele... Dar, de bună-seamă, prudenţa nu strică niciodată.

Gloata se apropia repede. Băştinaşii se aflau la cel mult opt sute de metri de rîuleţ. Laolaltă cu bărbaţii, neînarmaţi, care băteau cadenţa în nişte tobe lungi, de lemn, veneau şi femei şi copii. Cu chipurile vesele ei intonau un cîntec destul de trist şi băteau din palme în mod ritmic.

— Pot jura că am mai auzit aşa ceva, — rosti Ceratod cu un glas tărăgănat, dus pe gînduri, ascultînd cu atenţie melodia ce se apropia.

— Şi eu. Dar unde?... Şi cînd? — zise Flammery şi îngînă fără să vrea: — Tra-ta-ta-ta-a-ram, tra-ta-ta-ta-a-ram...

Deodată îşi aduse aminte:

— Doamne! E pur şi simplu psalmul al patrusprezecelea!... Da, da, aşa e: psalmul patrusprezece! Dar cît de fals cîntă! Păgîni nelegiuiţi! Să-i linşezi pentru una ca asta şi tot n-ar fi de ajuns!

— Aşa e! Pare-se că e un psalm, — catadicsi să recunoască şi Ceratod. — Vin la noi, cîntînd psalmi. Este o demonstraţie paşnică.

— Asta rămîne de văzut, — răspunse Flammery, surîzînd. — Ar putea să vină cu psalmii pe buze şi cu paloşul sub mantie.

— Pe nişte oameni aflaţi pe treapta cea mai de jos a civilizaţiei niciodată nu i-ar tăia capul să procedeze astfel, — obiectă sever Ceratod. Dealtfel, în cel mult douăzeci de minute, o să putem verifica în practică acest lucru...

Fără să înceteze bătaia tobelor şi cîntecul, mulţimea trecu rîul prin vad, sărind de pe o piatră pe alta.

Dar după ce mai bine de o treime din băştinaşi trecură apa şi începură să suie cărăruia, ba dispărînd, ba apărînd din nou la cotiturile scurte, alaiul se opri pe neaşteptate. Oamenii, cu palma streaşină la ochi începură să privească spre sat, apoi se repeziră ţipînd înapoi. Abia atunci cei care îi urmăreau de pe platou părăsiră din ochi priveliştea pitorească a solemnei procesiuni şi zăriră deasupra satului vălătuci de fum care se întunecau tot mai mult, izbucnind de după gardul viu de palmieri. Satul ardea.

— Priviţi! Priviţi! — strigă Flammery, întinzîndu-i lui Egorîcev binoclul lui Fremdengut. — Nu, nu într-acolo! Dincolo!

Din desişul care ascundea un alt sat de munte aflat pe povîrnişul de sud-vest al depresiunii, vreo sută de bărbaţi se repeziră spre satul care ardea agitînd în aer topoare de piatră şi nişte prăjini lungi, care de la depărtare puteau fi luate tot atît de bine drept suliţe sau altă armă încă necunoscută europenilor. Oamenii alergau cu o sprinteneală uimitoare, sărind peste piedicile din cale cu graţia şi repeziciunea unor adevăraţi munteni, şi ţipau ceva.

— Aleargă să jefuiască satul incendiat! — rosti Flammery cu căldură, coborînd nu se ştie de ce glasul pînă la şoaptă. — Doamne, dumnezeule, peste tot numai războaie, războaie!

În această exclamaţie se simţea nu atît prefăcuta amărăciune pentru soarta tristă a omenirii, cît mulţumirea rău ascunsă a omului care găseşte ultima verigă ce-i mai lipsea pentru a-şi confirma definitiv o teorie proprie de care avea neapărat nevoie.

— O situaţie caracteristică! — se învoi Ceratod cercetînd cu atenţie prin binoclu cele două grupuri de oameni care alergau cît îi ţineau picioarele spre satul în flăcări. — Omul e lup cu semenul lui. Pretutindeni acelaşi lucru... Uite-i cum aleargă ca să tragă folos din nenorocirea vecinilor! Aşa a fost, şi aşa va fi cît îi lumea...

Egorîcev ar fi vrut să arate celor doi gentlemeni că nu este de acord cu dînşii, dar se gîndi că era mai bine să tacă.

— Daţi-mi binoclul! — rosti în aceeaşi şoaptă plină de emoţie Flammery, zmulgîndu-l literalmente din mîna lui Ceratod. Se simţea pasionat, entuziasmat cum nu fusese decît o singură dată, în Mexic, la o luptă de tauri, cînd — deasemenea în deplină siguranţă — urmărise cum animalul turbat, cuprins de o furie de moarte, luase în coarne pe nefericitul toreador şi apoi se prăbuşise numaidecît, primind lovitura de graţie de la picadorul sosit la timp. — Se apropie!... Acuşi va începe lupta între sălbatici!... O, cineaştii ar fi dat o sută de mii de dolari pentru astfel de scene minunate.

Dar împotriva prezicerilor atît de sigure ale lui mister Flammery, nu se petrecu nici o luptă. Băştinaşii intrară în satul cuprins de flăcări aproape în acelaşi timp pe la marginea de sud şi pe la cea de nord şi dispărură din cîmpul vizual.

— O luptă în jurul colibelor în flăcări, — rosti Flammery, exaltat. — Sălbatici străpunşi de suliţe şi spărgîndu-şi capetele unul altuia!... Gentlemeni, aş da două săptămîni din viaţă să mă pot desfăta la un spectacol atît de senzaţional. — Apoi se adresă lui Egorîcev, care nu suflase o vorbă cît dură focul: — Dar dumneavoastră ce ziceţi? N-aţi vrea să fiţi chiar numai pentru cîteva clipe în satul acela?

— Ba da, chiar foarte mult, — răspunse Egorîcev. — Dealtfel, de ce sînteţi aşa de sigur că oamenii aceia cu topoare alergau ca să jefuiască satul şi nu ca să dea o mînă de ajutor la stingerea focului?

— Nu-i cunoaşteţi pe sălbatici, sir, — rînji mister Flammery.

— Mie mi se pare că dumneavoastră nu cunoaşteţi oamenii, — ripostă cu răceală Egorîcev.

Greu s-ar fi găsit o clipă mai prielnică pentru a dovedi insularilor intenţiile lor bune. Ar fi fost de ajuns să ia parte la stingerea focului, dar situaţia delicată — ţăranul, lupul, capra şi varza — nefiind

rezolvată încă, nici Egorîcev, nici Smith nu puteau în nici un caz părăsi platoul.

Dealtfel, peste cîteva minute Egorîcev se încredință că n-ar fi ajuns nici pînă la poalele dealului, căci focul și începu să se potolească. Mai întîi dispărură vîlvătăile albicioase, apoi deasupra palmierilor se înălțară cîteva suluri de fum des (s-or fi prăbușit colibele care ardeau), după care răsfirîndu-se încet pe fondul cerului alburiu, dogorît de soarele de amiază, se prefăcură în dîre subțiri. Peste zece minute, doar coroanele arse ale cîtorva palmieri mai aminteau nenorocirea care se abătuse asupra satului. După încă un sfert de ceas, la marginea lui sudică, se iviră niște pîlcuri de oameni obosiți, care se îndreptau agale spre satul din munți. Ajungînd la jumătatea drumului, pîlcurile se opreau și se împărțeau în două; o parte — cea mai mare — își continua calea spre munți, iar cealaltă, care pesemne îi petrecuseră pe cei dintîi se grăbea să se întoarcă în satul ars unde sinistrații aveau treburi urgente.

Egorîcev se uită batjocoritor la Flammery și la Ceratod. Englezul își ștergea calm ochelarii cu sticlele groase, lăsînd destoinicului său camarad, mister Flammery, dreptul exclusiv de a răspunde în discuția care avea să urmeze ca încheiere.

Egorîcev nu se mai putu stăpîni.

— Așadar, eu nu-i cunosc pe sălbatici?

— Nu-mi rămîne decît să aduc laude celui de sus! răspunse pios căpitanul din serviciul sanitar și ridică spre tăriile cerului alburiu ochișorii săi mici și răutăcioși de culoarea unei cacao cu lapte foarte slabă.

XI

Iată ce se petrecuse în sat, cu puțin înainte de clipa cînd procesiunea solemnă se înapoiase acolo în împrejurări atît de dramatice.

În semiîntunericul înăbușitor al unei colibe, bătrîna Kitty Brown își legăna nepoțelul de un an care nu se mai astîmpăra. Pe copil îl treziseră tobele și clopotele de lemn. Totuși, pe măsură ce procesiunea sărbătorească se depărta de sat, nepoțelul Kittiei Brown se liniștea și cu siguranță că îndată ar fi căzut într-un somn adînc, de copil sănătos. De aceea bătrîna Brown, gîndindu-se dinainte la odihna ei apropiată era cît se poate de voioasă.

Impingea trudită în leagănul greu, împodobit cu măiestrie, în care își petrecea primul an de viață un omuleț din a cincea generație a familiei Brown. Leagănul atîrna de o grindă a tavanului. Bătrîna îngîna, cu jumătate de glas, un vechi cîntec de leagăn plin de duioșie, fără să se deosebească în această privință de toate mamele și bunicile din toate timpurile, din toate țările și de orice neam.

Pe măsură ce băiețelul adormea, cîntecul devenea tot mai tărăgănat și mai domol. În sfîrșit, sosi clipa mult așteptată cînd pînă și cîntecul cel mai duios și mai lin n-ar fi făcut decît să-l trezească. Bătrîna încetă să mai cînte și îi ascultă mulțumită răsuflarea egală.

Dar tocmai în clipa aceea, urechea ei ageră de femeie care-și trăise întreaga viață în sînul naturii, dezlușì tîrșîitul ușor al unor pași furișați. Imediat după aceasta, în întunericul aproape deplin care se lăsase în colibă, bătrîna, care încremenise deasupra leagănului, gata să se ridice, simți că cineva cu răsuflarea întretăiată de încordare, încearcă să se strecoare înăuntru peste pragul înalt al intrării, care servea și de ușă și de fereastră, iar în nopțile reci și de coș pentru fum.

Kitty Brown chibzui că ochii vizitatorului necunoscut și nepoftit vor mai avea nevoie de cîteva clipe ca, după lumina orbitoare de afară, să se obișnuiască cu întunericul din colibă. Ea se întoarse cu prudență spre cel care intrase și se încredință că presimțirile ei cele mai negre se adevereau. Bîjbîind cu amîndouă mîinile ca să nu se împiedice pe întuneric și ridicînd cît mai sus picioarele lungi cu cizme de filfizon, înainta dinspre ușă către fundul colibei chiar acel alb rău și neobrăzat, care mai coborîse de cîteva ori în sat tocmai din Peștera Sfîntă ca să ia provizii. Bătrîna zări în mîna lui dreaptă automatul. Știa că arma aceasta era la fel cu legendarele muschete ale lui Josuah, legendarul alb despre care de sute de ani se istoriseau din generație în generație poveștile cele mai uimitoare; dar mai știa că arma aceea era și mai înfiorătoare decît muschetele, fiindcă nu numai că vărsa foc și moarte, dar o făcea mult mai iute și cu mult mai multă dărnicie. Bătrîna Brown văzuse cu ochii ei cum, a doua zi după apariția primilor albi pe insulă (ieșiseră din pîntecele unui uriaș pește negru care pe înserate se cufundase din nou în apă și de atunci nu se mai arătase) un alb roșcovan la față și cu păr bălai culcase la pămînt cu ajutorul acestei muschete, doi indigeni, fiindcă aceștia nu voiseră să ducă sus, în Peștera Sfîntă, alimentele luate prin schimb de la insulari. După aceea, bătrîna Brown și cu ceilalți oameni din sat cercetaseră cu multă atenție pe cei uciși dar n-au găsit nici o urmă care să aducă cît de cît cu vreo rană mortală făcută cu sulița sau cu toporul de piatră. Nu aveau decît cîteva găurele mici în piept. Era uimitor și de aceea și mai înfricoșător.

In timp ce caporalul Smorke încerca cu prudență să pătrundă în colibă, bătrîna hotărî să lupte pînă la ultima picătură de sînge pentru viața micului Tommy.

In ceea ce îl privește pe caporalul Smorke, crimele pe care le săvîrșise de la începutul războiului în Franța, în Olanda și în Bielorusia, îi asigurau într-atîta dreptul la spînzurătoare, încît nu avem nici un motiv să precizăm cît de negre îi erau gîndurile. Se prea poate însă ca în cazul de față să nu fi avut intenția de a folosi arma. Apariția neașteptată și inexplicabilă a puterilor aliate pe insulă îl adusese într-o stare de nemaipomenită tulburare. Ca toți oamenii cu chipul lui moral și politic, deîndată ce-și pierduse siguranța impunității, se muie și, dintr-un SS atotputernic, se transformă într-un iepure hăituit. Nu avusese încă răgaz să cîntărească lucrurile pînă la capăt, dar fiind un om destul de deștept din fire, înțelegea că situația creată era departe de a fi ideală și că singurul lucru ce-i mai rămînea de făcut, era să dea cît mai puțin semne de viață atît celor care se aflau sus pe platou, cît și celor care locuiau în satul din vale.

De aceea, cu toate că i se făcuse foame (îmbucase în pripă cîte ceva, în zori, înainte de a coborî în vale după alimente), caporalul Smorke fu destul de prudent ca să nu se repeadă orbește înainte și să nu apară în sat, în mijlocul oamenilor, ci să aștepte o împrejurare mai prielnică. Soarta părea că-i surîde: dintr-un motiv necunoscut de către caporalul Smorke, întreaga populație — cel puțin așa i se păruse lui — se

adună pe neașteptate la marginea satului și o porni cu cîntări bisericești și în bătaia tobelor spre capătul de miazănoapte al insulei. Avu destulă putere de stăpînire ca să aștepte în tufișuri pînă cînd ultimele rînduri ale procesiunii ajunseră la cel puțin un kilometru de sat . Și numai atunci îndrăzni să-și scoată prudent ,de după un palmier gros cît un chioșc pentru reclame, mutra lui oacheșă, cu un tic nervos, cu ochelari de aur la modă și cu buza de sus — subțire și vineție — împodobită cu o mustăcioară cît un firicel de ață. Ascultă atent și nu auzi nimic care să-i zdruncine convingerea că satul rămăsese pustiu.

Cu toate acestea, luă toate măsurile ca trecerea lui prin piața pustie și adormită în arșița de la amiază a satului să fie cît mai neobservată. Nimeri cu ușurință coliba acelui Hamlet Brown pe care îl cunoaștem și unde, cu cel mult șase ore în urmă, discutase cu stăpînul ei în calitate de reprezentant atotputernic al atotputernicei garnizoane SS. Alesese această colibă, fiindcă în dimineața aceea, după ce ochii i se obișnuiseră cu întunericul care domnea într-însa, zărise pe o policioară ceva pastramă de capră și cîteva nuci de cocos, iar pe o laviță înaltă de bambus văzuse nelămurit cîteva piei albicioase de capră care — după nevoie — puteau să servească și de manta de ploaie, și de pătură. Trebuie să amintim că domnul caporal Smorke, om cu educație aleasă și constituție delicată, răsfățat de viața îmbelșugată din țările ocupate urma să înnopteze de acum încolo în pădure, avînd drept acoperiș cerul albastru, într-adevăr foarte frumos și poetic, dar care nu-l apăra cîtuși de puțin de umezeală.

Ar fi greu de spus de ce își închipuise el că și bunica cu pruncul plecaseră odată cu procesiunea. Poate că-l înșelase tăcerea care domnea în colibă, poate că-l indusese în eroare faptul că printre cei plecați zărise mai multe femei cu copii în brațe. În sfîrșit, n-ar fi exclus ca Smorke, ostaș trecut prin ciur și prin dîrmon, făcînd parte din garda hitleristă, să se fi obișnuit pur și simplu ca în țările ocupate să nu țină seamă de niște amănunte atît de neînsemnate ca bătrînele și sugarii.

Fie că așa stăteau lucrurile, fie că nu, fapt este că el trecu pragul înalt cu toată hotărîrea, pătrunse în întunericul colibei și se îndreptă cu destulă siguranță tocmai spre ungherul unde zărise policioara și lavița pe care era pielea de capră.

Leagănul copilului lui Hamlet Brown și bătrîna Brown se aflau cam la jumătatea drumului. Caporalul Smorke, cu brațele larg întinse — (într-o mînă ținînd arma automată, care se contura limpede pe fondul mai luminos al intrării) se îndrepta prin urmare de-a dreptul spre leagăn.

Ceea ce s-a petrecut apoi n-a cerut mai mult de două-trei minute. Bătrîna se năpusti în tăcere asupra caporalului și se agăță de brațul în care ținea arma. Speriat, caporalul sări într-o parte; bătrîna îl scăpă din mîini și în cădere izbi leagănul. Copilul se trezi și începu să țipe ca din gură de șarpe. Bătrîna sări ușor în picioare, și, tăcută ca și mai înainte, se năpusti din nou asupra hitleristului. Dar acesta se și obișnuise cu întunericul și văzu că nu avea de-a face decît cu o bătrînă neputincioasă. Ca să scape de ea o lovi cu patul armei în cap. Nu avusese de gînd s-o ucidă, dar lovitura o nimeri drept în tîmplă și negresa Kitty Brown se prăbuși moartă. Copilul continua să urle, ceea ce îl făcu pe caporal să se gîndească că dacă în sat mai rămăsese cineva, plînsetele copilului ar putea atrage musafiri nepoftiți. Ca să nu mai țipe, neînfricatul caporal Smorke puse din nou în funcțiune patul automatului. Copilașul amuți pe loc. Smorke își șterse arma cu scîrbă. Apoi găsi fără greutate alimentele, le înveli în două piei de capră și porni spre ieșire. Blestema de zor, fiind furios pe el însuși. În cîteva clipe își dădu seama că în situația lui nu trebuia să fi omorît pe cei doi negri. În prag îi trecu prin minte o idee care, în clipa aceea, îi păru salvatoare. Se înapoie lîngă cei uciși, îi întinse pe lavița de bambus, îi acoperi cu rogojini de trestie și turnă peste ei toată benzina din bricheta lui mare. O scînteie scăpără slab și coliba lui Hamlet Brown se aprinse deodată, ca și cum ar fi fost făcută din praf de pușcă.

Caporalul Smorke se liniști întrucîtva, socotind că focul va ascunde urmele crimei sale. Dădu buzna afară din coliba în flăcări și o zbughi de-a dreptul în pădure cu atîta grabă, încît uită de orice prudență. Tropăitul cizmelor lui atrase atenția unui bătrîn care, fiind bolnav, nu putuse lua parte la procesiunea solemnă și zăcea acasă întins pe niște piei de capră. Zgomotul neobișnuit al pașilor îi trezi curiozitatea. Se tîrî cum putu pînă în pragul colibei sale și izbuti să-l zărească pe alb, trecînd în fugă pe lîngă dînsul și dispărînd peste o clipă în pădure.

XII

După cum era și de așteptat, în ziua aceea băștinașii nu mai apărură la poalele dealului. După ce ca măsură de precauție mai așteptară aproape o oră și îl lăsară pe mister Flammery la paza căilor de acces ale platoului, Egorîcev și mister Ceratod se înapoiară în peșteră. Egorîcev îl trezi pe Moobs, care îl înlocui supus pe Smith. Dar Egorîcev nu-i dădu drumul fochistului ci, împreună cu el, cu mister Ceratod și Kurt Kumacher, care se arătă nemaipomenit de zelos, mută din încăperea dosnică a peșterii în cea din față tot ce se afla acolo, în afară de două așternuturi. Apoi percheziționară peștera cu toată grija și o transformară în loc de arest temporar pentru cei doi SS. După aceea, îi încuie înăuntru, cu ajutorul unui zăvor primitiv, prevenindu-i că la prima încercare de fugă vor fi legați de mîini și de picioare, iar la cea de a doua — împușcați.

De bunăseamă nu era prea înțelept să-i lași între patru ochi, fără să fi isprăvit în prealabil interogatoriul, dar și mai puțin înțelept ar fi fost să ocupi cea mai mare parte a „garnizoanei aliate“ cu paza prizonierilor. Cu atît mai mult, cu cît Egorîcev socotea că, percheziționînd încăperea principală, va descoperi materialele care îi vor ușura interogatoriul.

Inspectarea încăperii luă mai bine de cinci ceasuri, cu un scurt interval pentru prînz. După masă, Smith se culcă pentru o oră-două, dar Egorîcev nu-l trezi decît seara. Ceva mai tîrziu ieși din post și John Boynton Moobs. Acesta găsi în geamantanele lui Kumacher și a lui Smorke o mulțime de cărți poștale pornografice și se adînci în contemplarea lor, extaziindu-se cu toată pasiunea unui tînăr derbedeu american. În ceea ce-l privește pe mister Ceratod, el își ceru scuze, sub pretextul miopiei și al junghiurilor la inimă care nu-i permiteau, fără să-și riște viața, să se aplece sau să care de colo pînă colo cele mai mici greutăți. Și cum Egorîcev avea toate motivele să se îndoiască de zelul și de vigilența atît a

lui Ceratod cît şi a lui Moobs în cercetarea încăperii şi a documentelor, luă asupra sa cu inima uşoară această muncă grea şi migăloasă.

Ar fi timpul să vorbim acum puţintel şi de felul cum arăta încăperea pe care avea s-o cerceteze.

Era o peşteră destul de înaltă, care în medie trecea de o statură şi jumătate de om, aproape pătrată, cu o suprafaţă de aproape şaptezeci de metri pătraţi, cu lutul de pe jos bine bătătorit, şi cu pereţi de bazalt, destul de netezi, şlefuiţi nu atît de mîna omului, cît de timp. În peretele din fund, deasupra măsuţei pe care — ca o mustrare fără grai la adresa lui Smith care sforăia liniştit — se afla aparatul de radio-emisie-recepţie, se zărea o firidă întunecoasă şi afumată, nu tocmai adîncă, ci îngustă şi înaltă, în care odinioară băştinaşii aprindeau cu siguranţă nişte lumînări primitive spre slava domnului. Egorîcev cercetă firida în speranţa că tocmai acolo va descoperi cele mai importante şi secrete documente, dar nu găsi decît două lădiţe cu ţigări de foi. Ciocăni pereţii firidei centimetru cu centimetru, dar ei răsunau peste tot la fel. Apoi ciocăni pereţii întregii încăperi, dar cu acelaşi rezultat puţin îmbucurător. Cercetă cu grijă mesele, paturile, aşternutul, geamantanele, lăzile, pînă şi cutiile de zahăr şi sare, urmărit din cînd în cînd de privirile ironice ale lui Ceratod, care se simţea atît de mahmur, încît curînd se întinse pe un pat, luptîndu-se eroic cu toropeala plăcută care te cuprinde după ce ai mîncat.

Contrar aşteptărilor lui Egorîcev, documente erau relativ puţine şi nici unul nu prezenta vreun interes deosebit, cu excepţia doar a unui plic ce conţinea foile calificative, pe care maiorul baron von Fremdengut le căpătase , la diferite intervale, de la comandantul său. Aceste acte atestau că maiorul baron von Fremdengut, cu prilejul operaţiunilor de mare răspundere efectuate în Franţa, în Norvegia, în Polonia şi în sudul Uniunii Sovietice s-a dovedit un ofiţer SS credincios pînă la abnegaţie führerului, manifestînd o dîrzenie şi o cruzime exemplară, atît în luptele împotriva partizanilor cît şi în „operaţiunile de curăţire în masă“ de la Varşovia, de lîngă Kerci, şi din Babi Iar lîngă Kiev.

Cum Egorîcev — şi înainte de descoperirea acestor referinţe lugubre — nu se înşelase în privinţa maiorului Fremdengut, el se mărgini să ascundă aceste acte în buzunarul dinăuntru al tunicei şi îşi continuă investigaţiile. Pe la nouă şi jumătate fu silit să se declare învins: nu izbutise să descopere nici cea mai mică indicaţie privitoare la misiunea pe care comandamentul german o încredinţase grupului SS al maiorului Fremdengut.

In ultima oră de cercetare, fusese singurul om treaz din peşteră. Cei doi prizonieri din încăperea vecină încetaseră demult să se mai răsucească pe paturile lor şi să-şi vorbească în şoaptă. John Boynton Moobs sforăia de zor. Şi nici bravul maior al armatelor regale, Ernest Ceratod, nu rezistă ispitei şi, la un moment dat, i se auzi şi lui răsuflarea regulată prin somn. Din cînd în cînd striga furios. Cel care îl supăra în vis era tocmai mister Flammery; dar să nu ne închipuim că în felul acesta s-ar fi manifestat cumva ura liderului mişcării muncitoreşti faţă de un duşman de clasă, faţă de un capitalist înveterat. Nici mister Ceratod, nici colegii săi din partidul laburist n-au ştiut nici dată ce înseamnă această ură. In cel mai rău caz — şi aceasta foarte rar — mister Ceratod era cuprins de o oarecare antipatie, întemeiată mai ales pe invidia obişnuită a micului burghez faţă de un rival mai bogat şi mai influent. Ura de clasă a revoluţionarului proletar îl duce pe acesta la lupta pentru socialism, pe cînd invidia micului burghez se mulţumeşte doar cu un os zvîrlit de stăpîni. Ceratod şi cei de teapa lui stăruiau doar ca să ajungă în posturi de lachei bine plătiţi şi la reputaţia unor oameni de stat.

Ceratod visa tocmai că ţinea o cuvîntare electorală şi că totul merge strună. Deodată, răsări ca din pămînt mister Flammery, ridicîndu-se împotriva candidaturii lui mister Ceratod. Mister Flammery declară că atît lui personal, cît şi casei bancare americane „Josuah Squeers şi fiii“, pe care o reprezenta, le-ar fi convenit mai curînd o altă candidatură pentru camera comunelor de la Londra. De ce? Fiindcă onorabilul mister Ceratod, era — vedeţi dumneavoastră — un socialist înverşunat şi ar fi avut odată neobrăzarea de a se opune să fie poftit la masă un gentleman atît de vrednic ca maiorul baron von Fremdengut, cu care casa bancară „Josuah Squeers şi fiii“ întreţinea vechi şi cordiale legături de afaceri. Mister Ceratod încerca să-l contrazică în somn, să înlăture învinuirile neîntemeiate ale lui mister Flammery, susţinînd că nu era de loc un socialist înfocat; ba încercă chiar să treacă de la apărare la ofensivă. Dar în vis, memoria şi dibăcia, care în viaţă îi înlocuiau de obicei inteligenţa şi convingerile, îl trădaseră. Acest fapt îl înfuria grozav pe mister Ceratod, care profera prin somn înjurături nu prea dezluşite şi îşi încleşta pumnii netezi şi grăsulii, acoperiţi cu un puf uleţ roşcat.

In acelaşi timp, mister Flammery, care nici nu bănuia în ce lumină macabră îl visa judiciosul său coleg întru aventuri nemaiauzite, veghia plin de bărbăţie la postul său, păzind căile de acces ale platoului. Din cînd în cînd, se auzea prin apropiere cîte un troznet abia perceptibil, sau vreun foşnet uşor. Coroanele copacilor vînjoşi pe care nu putea să le dezlueşească pe întuneric, şuşoteau duios deasupra capului său. Liliecii iuţi şi tăcuţi se zbăteau în beznă ca sufletele neîmpăcate ale păcătoşilor. Într-un cuvînt, dacă mister Flammery ar fi fost un laş, ar fi avut de ce să se sperie. Dar obişnuitele zgomote şi foşnete ale nopţii nu-i tulburau liniştea sufletească. Acum, cînd bunăstarea lui şi poate chiar şi viaţa atîrnau doar de bărbăţia lui, căpitanul din serviciul sanitar american, Robert D. Flammery era liniştit şi neînfricat ca un tigru, gata să întîmpine pieptiş orice primejdie. Pentru nimic în lume nu ar fi adormit în post, chiar şi dacă nu ar fi izbutit să tragă din timp un pui de somn zdravăn.

Asculta ropotul visător al valurilor grele, dar liniştite. Departe-departe, la mii de kilometri spre nord, pe îndepărtatul ţărm încorsetat în beton armat şi granit al rîului Delaware, scînteiau în clipa aceasta nenumăratele lumini electrice ale oraşului Philadelphia — capitala dinastiei Squeersilor. Flammery se gîndea că intrarea lui în armată a fost cu totul lipsită de sens; putea să facă un mare „business“, la fel de avantajos şi în condiţii infinit mai sigure — fără să îmbrace haina militară — chiar din biroul său de la Philadelphia, unde totul îi era aşa de familiar.

Incă un gînd tulbura liniştea sufletească a căpitanului Flammery. Să nu credeţi cumva că se gîndea la primejdiile care îl aşteptau poate în viitor pe această insulă afurisită.

Nu! Căpitanul Flammery nu se îndoia nici o clipă că,

orice soartă ar fi fost hărăzită grupului din care făcea parte, lui personal toate aveau să-i meargă în plin. Pînă şi în cazul cel mai rău — adică şi în cazul cînd mister Hitler, în pofida încredinţărilor acestui băieţandru de Egorîcev, ar binevoi şi ar izbuti să trimită pe insulă întăriri de trupe SS mai mult sau mai puţin mari — Fremdengut nu va îndrăzni niciodată să piardă un prilej atît de favorabil pentru a întări, fără nici o cheltuială, legăturile de prietenie ale firmei sale cu puternica casă bancară a Squeersilor. În cel mai rău caz, el va fi nevoit să rămînă pînă la sfîrşitul războiului ca prizonier într-un lagăr confortabil. Nu! Egorîcev nu părea să aibă dreptate.

De asemenea, căpitanul Robert Flammery era convins că, deşi Ceratod făcea unele încercări de a-şi impune propria lui linie de conduită, acesta era atît de departe de comunism, încît între ei doi — Flammery şi Ceratod, căci Moobs se subînţelegea de la sine — nu se putea să nu se stabilească pînă la urmă relaţii stricte de afaceri, adică singurele relaţii normale.

Nici Egorîcev nu-i inspira vreun motiv de îngrijorare. Un băieţaş nepriceput! Un slav sălbatic din stepele Ucrainei! Nu avea nici cea mai mică idee de ceea ce înseamnă logica de fier şi voinţa nestrămutată a unui om de afaceri civilizat din America, descendentul direct a douăsprezece generaţii de bancheri!

Nici o clipă nu se gîndea la ceea ce se petrecea pe fronturile războiului mondial. În clipa aceea faptul acesta nu-l interesa mai mult decît persoana fochistului Smith. Îl neliniştea însă altceva: cît de curînd va sosi la Philadelphia ştirea oficială a presupusei sale morţi şi cît de curînd, după primirea acestei ştiri dureroase, vor fi puşi în drepturi moştenitorii săi legitimi?

Ştia cît de greu i-ar fi după aceea, la înapoierea în patrie, să-şi restabilească drepturile asupra banilor şi a averii împărţite între moştenitori. Îşi închipuia însă perfect de bine cum ar fi procedat el însuşi, dacă s-ar fi aflat în situaţia lor, la ce subterfugii juridice ar fi recurs, ca să se agaţe de bogăţia ce i se strecura printre degete. Şi, firesc, că un asemenea fapt nu putea să nu-i chinuiască sufletul pus la multe încercări.

Frămîntat de aceste gînduri triste, se uita distrat spre depresiunea neagră din mijlocul insulei, pe care linia zimţată a zării împădurite o despărţea la o înălţime de cinci-şase sute de metri de cerul nopţii, mai deschis la culoare.

Luna răsări, inundînd cu razele ei frumuseţea paşnică a golfului, fîşia albicioasă de prundiş a ţărmului şi satul în care izbucnise focul, şi celălalt sat, din munţi, şi pădurea care le înconjura şi în care mişunau ca nişte licurici leneşi o puzderie de făclii (de plictiseală Flammery se apucă să le numere; numără pînă la optzeci şi şapte, pierdu şirul şi părăsi această preocupare inutilă şi fără rost). În mişcarea acestor puncte de foc se putea întrezări o oarecare regularitate: ele înaintau într-un semicerc larg, de la sud spre nord-vest. De cîteva ori, semicercul se închise. Dacă mister Flammery ar fi avut auzul ceva mai fin, el ar fi prins poate în clipele acelea un ţăcănit des şi sacadat, asemănător cu sunetul pe care l-ar produce cineva aruncînd în sus, pe o tavă de metal, nişte boabe de mazăre. În acest caz, ar fi înţeles şi pricina pentru care, de fiece dată, cercul de foc care se închisese cu totul se desfăcea din nou, transformîndu-se într-o semilună, şi îşi continua înaintarea spre nord-vest. Dar cum mister Flammery nu auzea acest ţăcănit caracteristic, rămase cu convingerea că, din întîmplare, era martorul unei vînători de noapte, făcută de sălbatici, pentru prinderea vreunei fiare mai mari din pădure — ceva de felul unui mistreţ. Se gîndi chiar că, dacă ar fi aşa, ar trebui a doua zi să capete măcar o parte din carnea acelui mistreţ, oferind în schimb panglicile şi podoabele ieftine aduse de nemţi, precum şi alte nimicuri de acelaşi soi.

Apoi făcliile se strînseră în două grupuri, unul mai mare, şi altul mai mic. Unul din ele se înapoie în satul cel mai apropiat, celălalt o porni spre satul din munţi. (După cum aflară mai tîrziu, primul sat se numea Noul Bethleem, iar celălalt, din munţi — Buna Speranţă). Se făcu linişte şi din nou se auzi mugetul regulat şi puternic al oceanului, ca şi cum prin apropiere şi-ar fi făcut culcuş de noapte un animal uriaş din poveste.

Flammery îşi zise că ar fi timpul să-i vină schimbul.

Şi, ca şi cum i-ar fi auzit acest gînd, se iviră din bezna călduţă a nopţii Egorîcev care de-abia-şi mai tîra picioarele de oboseală şi Ernest Ceratod, cu automatul pe umăr şi căscînd alene.

Egorîcev ducea în mîini, ca un teanc de farfurii, trei mine de infanterie, iar la subţioară ţinea o cazma.

— Poate că, totuşi, nu face să minez cărarea? — se întrebă el cu glas tare.

— După părerea mea, nu-i cazul, — zise Ceratod, continuînd să se întindă şi să caşte cu toată gura. — Ar putea să treacă pe aici vreun nenorocit de căţel şi să sară în aer făcînd să zboare schijele în toate părţile. Şi apoi trebuie să economisim minele...

— Important este să ţinem cărarea în bătaia armei, — sublinie Egorîcev cu înţeles. — Dacă o păzim cu atenţie, am putea să nu o mai minăm...

Îi era teamă ca nu cumva unii băştinaşi mai curioşi să vină pe platou dis-de-dimineaţă şi să sară în aer, înainte ca să-i poată opri cineva. Şi apoi se mai punea întrebarea dacă santinelele — după Ceratod trebuia să facă de gardă Moobs — vor binevoi să-i oprească. Dacă ei ar hotărî cumva că pentru a-i speria pe ceilalţi, n-ar strica să sară în aer cîţiva negri? Nu, era mai bine să nu mineze poteca.

Ceratod găsi de cuviinţă să se arate jignit.

— Sir, nu sînt mai puţin interesat decît dumneavoastră să mă aflu în siguranţă şi aş fi încîntat dacă aţi ţine seama că am împlinit de multă vreme zece ani.

— Atunci, n-o să minăm cărarea, — zise Egorîcev, simţindu-se uşurat la gîndul că nu o va face. — Vă urez serviciu uşor, domnule maior. Moobs are să vă schimbe la ora patru.

— Noapte bună — răspunse Ceratod.

— Noapte bună, Ceratod! — rosti Flammery. — Nici n-ai să-ţi dai seama cum zboară vremea. E o noapte încîntătoare... Aş vrea să-ţi atrag atenţia asupra stelelor. Sînt foarte frumoase... Fără îndoială, are să-ţi facă mare plăcere să te uiţi la ele...

— Mulţumesc, sir, — răspunse Ceratod, strîngîndu-i mîna. — Noapte bună, sir.

Apoi amîndoi — Egorîcev şi Flammery — se mistuiră în întuneric, înghiţiţi de umbrele copacilor ca nişte stafii de operă. Egorîcev cu mîinile lui şi cu tîrnăcopul mergea înainte, iar căpitanul Flammery îl urma cu paşi îndesaţi ţinînd automatul în mînă.

— După părerea mea, negrii au vînat astă noapte un animal mare, — zise el dezbrăcîndu-se. — Dacă ar fi un mistreț, ar trebui să încercăm mîine...

Egorîcev nu-l auzi. Adormise de îndată ce se întinsese pe pat.

Așa s-a încheiat prima zi din viața pe insulă a căpitanului locotenet Constantin Egorîcev și a celor patru însoțitori ai săi.

SFIRȘITUL PRIMEI PARȚI

PARTEA A DOUA

I

Așa cum i se întîmpla totdeauna cînd dormea într-un loc cu care nu era obișnuit, Egorîcev se trezi foarte devreme. Afară era încă întuneric. Incetișor, căutînd să nu-i trezească pe Smith, pe Ceratod și pe Flammery, Egorîcev deschise ușa care dădea afară și fu învăluit de liniștea răcoroasă, mîngîietoare și înmiresmată, care cuprinde natura înainte de a se crăpa de ziuă. Nici o frunză nu se mișca în copacii negri și uriași. Era acea clipă scurtă a nopții tropicale cînd liliecii se culcă și păsările nu se trezesc încă. Din vale, se auzea prin bezna deasă suflul liniștit al fluxului, însoțit la răstimpuri egale de un sunet ciudat. Nu puteai să-ți dai seama dacă era freamăt de strune sau zăngănit, dar era pricinuit fără îndoială de un obiect metalic.

Egorîcev își ciuli urechile. Sunetele ajungeau pînă la el, venind de la poalele stîncii, cam dinspre plaja unde valul înalt aruncase în noaptea trecută pluta. Egorîcev se apropie cu băgare de seamă de prăpastie și ascultă din nou: da, firește, era zăngănitul domol al butoaielor plutei distruse, pe care valurile le aruncau pe prundiș și le tîrau cu ele, cînd se retrăgeau.

„Cum de am scăpat din vedere butoaiele!" se gîndi Egorîcev. Curentul ar putea să le ducă în larg. Chiar azi trebuie să le pescuim și să le ascundem într-un loc ferit. Cine știe dacă vom izbuti să plecăm de aici fără plută...".

Incă seara, înainte de a se culca, Egorîcev simțise că n-a îndeplinit ceva ce își propusese și de care uitase, sub povara grijilor ce-l copleșiseră. Găsise printre hîrtiile lui Fremdengut un carnețel nou și frumos, cu scoarțe de piele, și se hotărî ca în fiecare dimineață să-și noteze în el planul pentru ziua aceea. Cînd voi să-și însemneze ce are de făcut cu butoaiele, Egorîcev constată că își uitase carnețelul sub pernă. Fără grabă, străbătu platoul, intră în peșteră cu băgare de seamă, în vîrful picioarelor, aprinse lanterna electrică, închisă într-o cutie de lemn, se așeză pe pat, își notă cîteva lucruri în carnețel — între altele și chestiunea butoaielor — și ascultă atent dacă nu se aude ceva în încăperea de alături. Acolo însă domnea liniștea: prizonierii nu se treziseră încă. Egorîcev ieși în vîrful picioarelor din peșteră și se îndreptă spre Moobs care stătea de gardă la locul de unde începea coborîșul de pe platou.

In vreme ce Egorîcev își vedea de treabă în peșteră, afară se luminase de-a binelea. Păsările mai sprintene și mai îndrăgostite de viață începură să cînte. Prima adiere a zefirului făcu să foșnească frunzișul încă somnoros și umed. In vale, întunericul se prefira cu repeziciune, cedînd locul unei ceți dese și fluide ca smîntîna. Apoi, cînd soarele trecu în sfîrșit peste crestele înalte și împădurite din partea de răsărit a insulei, întinsul de cleștar al golfului se lumină și în curînd se făcu albastru de tot; peste puțin — de la țărm către culmile munților — începu să se risipească în grabă și ceața dezvelind în fața soarelui bărcile negre care zăceau pe țărmul portocaliu, firul subțire și liliachiu al cărării care ducea de la aceste bărci în sat, vîrfurile trandafirii ale copacilor, și în luminișurile dintre palmierii de-un verde deschis, care înconjurau satul — petice din acoperișurile lui înalte, galben-cenușii, făcute din frunze de palmieri. In sfîrșit, primul șuvoi de fum se înălță dintr-un hogeac ca un șirag tremurător de mărgăritar și în întreaga insulă se făcu ziuă.

Moobs îl întîmpină pe Egorîcev căscînd, dar cu multă voie bună.

— Ți-e somn? — îl întrebă Egorîcev.

— Nicidecum! — răspunse vesel reporterul. Nimeni n-ar fi putut jura că nu trăsese un pui de somn după ce a rămas singur de gardă. Dar hoțul neprins e om cinstit. Ori ce s-ar fi întîmplat, Moobs era uimitor de proaspăt, de vesel și plin de energie. — Nu mi-e somn cîtuși de puțin, dar m-aș spăla cu plăcere. Este apă în peșteră?

— Este o căldare pe bolovanul din dreapta, cum intri în peșteră, — răspunse Egorîcev distrat și adăugă îndată: — Caută numai, dragul meu, să nu o risipești. Pînă cînd nu-l vom pune pe cel de-al treilea SS în imposibilitate de a ne face vreun rău, va fi primejdios să coborîm în vale după apă. Ar putea să ne împuște pe unul cîte unul de după orice tufă, ca pe niște... (ar fi vrut să spună „prepeliță", dar uitase cum se spune prepeliță în englezește)... ca pe niște papagali.

— Doamne, dumnezeule, cînd se va sfîrși odată cu aceste restricții! — exclamă reporterul, enervat. Ca un copil răsfățat, care pentru prima oară și spre uimirea lui însuși își pregătise în mod cinstit lecția, Moobs socotea că după ce stătuse de două ori de gardă avea tot dreptul să facă nazuri.

Zărind însă privirea nedumerită a lui Egorîcev, schimbă prudent tonul.

— Egorîcev, cum socotești că vom ieși din această situație? — îl întrebă el îngrijorat, lăsîndu-se — după pilda lui Flammery și Ceratod — la cea mai mică încurcătură pe seama lui Egorîcev.

— Dar dumneata ce crezi? — îl întrebă necăjit Egorîcev. — Pare-se că mă socotiți cu toții dădaca voastră. Mai bine v-ați pune și voi mintea la contribuție. Tare aș fi curios să știu ce soluții ai avea de propus.

— Ce aș putea propune? — oftă Moobs abătut. — Mă aflu pentru prima oară în viață într-o asemenea situație.

— Pe cînd eu, după părerea dumitale, mă pomenesc în fiece zi pe astfel de insule, nu? — se înfurie de-a binelea Egorîcev, dar îndată, înveselit de propria lui exclamație, îl pufni rîsul. — De ce te-ai întristat, Moobs? Nu-i nimic, o să născocim și noi

ceva, de vreme ce te găseşti într-adevăr pentru prima oară pe o astfel de insulă. Ştii ceva? Mai bine du-te de te culcă pînă se scoală ceilalţi. O să ne spălăm după aceea cu toţii.

Moobs îi întinse automatul, îl salută prietenește cu mîna şi, fluierînd, porni legănat, cu mersul mulţumit şi lipsit de grabă al omului care şi-a îndeplinit cinstit şi pînă la capăt o datorie grea şi primejdioasă.

Egorîcev căscă şi se aşeză la piciorul copacului, pe un pietroi adus acolo de mister Flammery, obişnuit cu confortul. Se sprijini de trunchiul care încă nu avusese timp să se încălzească la soare şi începu să admire privelişte a uimitor de paşnică şi de sărbătorească a insulei.

Deodată, în depărtare, din pădurea din vale, ceva mai încoace decît satul, răsunară nişte ţăcănituri seci şi dese, ca şi cum cineva ar fi răsucit în aer o pîrîitoare de lemn. Egorîcev deveni atent. S-ar fi putut, de bunăseamă, ca pîrîitoarea să le servească localnicilor drept instrument muzical de ansamblu sau solo. Dar nu, în ultimii trei ani, Egorîcev auzise prea des acest ţăcănit. Sunetul suspect se repetă şi Egorîcev stabili cu precizie că era vorba de focurile unui automat. Cineva trăgea serii cînd mai scurte, cînd mai lungi. Şi numai un singur om acolo, în vale, avea şi ştia să mînuiască un automat. Acest om era caporalul Smorke. Ce făcea: ataca ori se apăra?

Egorîcev asculta cu încordare. Împuşcăturile se auzeau tot mai tare şi mai lămurit; Smorke se apropia de poalele dealului. Focuri izolate luară locul seriilor de automat. Smorke îşi economisea pesemne muniţiile.

La poalele dealului răsună din nou o serie lungă, apoi împuşcăturile conteniră. În schimb, peste puţin se auziră strigătele unor oameni care alergau gîfîind. Ce anume strigau, Egorîcev încă nu-şi putea da seama.

Mai trecură vreo cinci minute şi se auzi un tropăit de picioare, apoi de după tufişuri, pe cotiturile cărării, răsări de cîteva ori, dispărînd imediat, o faţă oacheşă şi crispată de groază, împodobită cu o mustăcioară subţire şi cu ochelari de aur la modă. Cel mult la două sute de paşi în urma caporalului — căci a lui era faţa — alergau vreo zece negri, vînturîndu-şi în aer sulițele şi topoarele de piatră.

Şi iată că Smorke ţîşni de după ultima cotitură, gîfîind, leoarcă de sudoare, cu părul zburlit, cu hainele ferfeniţă şi desculţ, ţinînd arma în mîna dreaptă şi pachetul cu piei de capră la subţioara celei stîngi. Era totodată şi înfricoşător, şi vrednic de milă, şi caraghios.

— Mă predau! Mă predau! Mă predau! — horcăi el, trăgîndu-şi cu greu suflarea şi zvîrlind la picioarele lui Egorîcev automatul şi pieile de capră şi năpustindu-se mai departe, spre peşteră, ca să se ascundă de băştinaşii care se apropiau.

— Halt! — îi strigă din urmă Egorîcev. — Inapoi! Zurück! Ich werde schiessen!

Şi Egorîcev ţăcăni cu înţeles închizătorul armei.

Numai acest sunet metalic sec şi nu strigătul lui Egorîcev îl făcu pe Smorke să se oprească. Dar ai fi zis că nici o putere din lume nu-l putea sili să se înapoieze acolo unde, dintr-o clipă într-alta, trebuiau să apară urmăritorii.

Alarmaţi de zgomot, din peşteră dădură buzna, cu armele în mînă, Smith, pe jumătate dezbrăcat, şi Moobs, care tocmai atunci se culcase, fără să-şi mai scoată hainele.

— Păzeşte-l, undeva mai departe de cărare! — i se adresă Egorîcev lui Smith. — Iar dumneata, Moobs, vino la mine, iute!

— Iată-l! Iată ucigaşul, iată cel care a pus focul! — strigară băştinaşii, zărindu-l pe Smorke. Ar fi vrut să se năpustească asupra lui, dar Egorîcev îi făcu semn cu ochiul lui Moobs şi amîndoi se aşezară cu armele în mînă de-a curmezişul drumului.

— Staţi prieteni! — le zise Egorîcev. — In primul rînd lămuriţi-ne ce se petrece. Ce aveţi împotriva acestui om?

Văzînd că urmăritorii au fost opriţi în loc de Egorîcev şi de Moobs, Smorke prinse curaj şi îşi recăpătă numaidecît obrăznicia şi îngîmfarea. Aruncînd negrilor priviri nimicitoare, el încercă să-şi pună în ordine uniforma jerpelită. Picioarele îi sîngerau. Cînd se pomenise înconjurat pe neaşteptate, îşi uitase pesemne cizmele undeva în pădure, fugind în grabă.

— O, omule alb cu barba galbenă! — strigă unul din negri. Egorîcev îl recunoscu numaidecît pe Hamlet, băştinaşul cu care se întîlnise în ajun. Toţi negrii, ca şi cum le-ar fi comandat cineva, începură să intoneze îngrozitor de fals, un cîntec religios.

(Mai tîrziu, cînd Egorîcev îi cunoscu mai bine pe băştinaşi, fu uimit de faptul că melodiile laice — fără îndoială proprii — erau cîntate foarte îngrijit şi cu mult simţ muzical, pe cînd vechile imnuri religioase şi psalmii de proveniență engleză sau americană le cîntau fals, îngrozitor de fals. A fost nevoie de găsirea unui anumit document, de mare însemnătate, despre care vom vorbi mai tîrziu şi de o seamă de raţionamente suplimentare, pentru ca Egorîcev să ajungă la concluzia paradoxală că tocmai datorită muzicalităţii lor desăvîrşite şi auzului foarte fin erau în stare să cînte atît de îngrozitor. Dar despre aceasta vom vorbi mai tîrziu).

— Ce? Aţi înnebunit? — le strigă Egorîcev zăpăcit, fiindcă dezlușise în atitudinea faţă de el un vădit extaz religios. — Încetaţi numaidecît să cîntaţi şi spuneţi-mi pentru ce urmăriţi pe acest om.

Ascultători, insularii tăcură.

— O, tinere alb cu barbă galbenă! — strigă Hamlet. — Acest alb cu ochi rotunzi (era vorba de ochelarii lui Smorke) a ucis ieri pe mama şi pe feciorul meu, a dat foc casei mele şi la alte trei case, iar azi, în vreme ce-l căutam prin pădure, i-a ucis pe Michael Black şi pe Sam Church! Am venit aici ca să punem mîna pe el şi să-l judecăm.

— Alungă-i! — îl sfătui Moobs pe Egorîcev. — Negrii aceştia îşi permit prea mult.

Egorîcev nu dădu nici o atenţie cuvintelor reporterului şi ca să-şi sublinieze această atitudine, îi strigă lui Smith:

— Smith, adu-l, te rog, încoace pe acest individ!

Smith nu izbuti să-l convingă lesne pe Smorke să se apropie de insulari, nici chiar sub protecţia a trei automate. Dar pumnul fochistului era atît de impunător şi de greu, încît fu de ajuns să-l simtă în umăr şi neamţul se supuse, aplecîndu-şi capul în piept. Nu-l mai despărţea de urmăritori decît o pavăză alcătuită din trei oameni — ce-i drept, înarmaţi şi albi. Acestei situaţii din urmă, Smorke îi atribuia o importanţă hotărîtoare.

Egorîcev îi spuse în nemţeşte:

— De ce tremuri? Dacă nu te simţi vinovat în faţa acestor oameni, n-are de ce să-ţi fie teamă... M-ai în-

țeles? — întrebă el, nefiind tocmai sigur de accentul său nemțesc.

— Să trăiți, am înțeles domnule căpitan-locotenent! — răspunse caporalul Smorke cu glas tremurător, întinzîndu-se ca o coardă, cu brațele de-a lungul trupului și încercînd chiar să bată din călcîiele desculțe.

Toate acestea, îmbinate cu surîsul acela lingușitor și cu privirile lașe pe care le arunca în toate părțile erau atît de absurde, de respingătoare și caraghioase, încît Egorîcev, cu toată gravitatea clipei nu-și putu stăpîni un surîs disprețuitor. Mutra lingușitoare a hitleristului părea și mai dezgustătoare, dacă o comparai cu figurile naive, dar pline de demnitate ale negrilor veniți să-și ceară dreptate.

Caporalul Smorke însă, văzînd privirea lui Egorîcev care alunecase de pe fața lui pe fețele negrilor, își zise că surîsul disprețuitor al domnului căpitan-locotenent nu se referea la el ci la negri. Rînji mulțumit și îi făcu înțelegător cu ochiul, ca și cum l-ar fi socotit de teapa lui. Greșeala aceasta era întărită de atitudinea lui Moobs, de-a dreptul disprețuitoare față de insulari.

Pe un ton oficial, Egorîcev îi întrebă pe Smith și pe Moobs dacă înțeleg nemțește. După ce primi răspunsul afirmativ, se adresă lui Smorke:

— Este adevărat ceea ce spune acest om, anume că dumneata i-ai ucis mama și fiul, ai dat foc la cîteva case din satul lor și azi dimineață ai mai ucis doi negri?

— Acești negri își permit prea multe, domnule căpitan-locotenent, — răspunse caporalul, pe un ton plin de siguranță. — Cu permisiunea dumneavoastră, domnule căpitan-locotenent, bătrîna aceea m-a atacat.

— Te-a atacat?! Cu arma în mînă?... Unde, în pădure, pe stradă?...

— Nicidecum, domnule căpitan-locotenent, m-a atacat în cocioaba ei. Credeți că altfel mi-aș fi murdărit mîinile? Aș fi luat ceea ce aveam nevoie și aș fi plecat în pace, fără să mă fi atins de cineva. Dar ea m-a atacat cu o mare îndrăzneală.

— Și copilul?

— Ce-i cu copilul? — întrebă Smorke respectuos.

— Copilul te-a atacat și el?

Smorke iscodi chipul rece, dar crispat de indignare al lui Egorîcev, își zise că domnul căpitan-locotenent binevoiește să glumească și de aceea socoti de cuviință să chicotească.

— Avea o voce prea sonoră ca să trăiască fericit pe lumea asta, domnule căpitan-locotenent! Și apoi mi-era teamă că bunica se va plictisi rău, în iad, fără el...

Pe Moobs îl mulțumi pe deplin acest grațios umor hitlerist. Rînji, dar văzînd privirea nedumerită a lui Egorîcev, se grăbi să dea mutrei sale pistruiate o expresie de seriozitate.

Observînd rînjetul lui Moobs, Smorke se înveseli de-a binelea și se gîndi că ar fi bine să facă puțină teorie.

— Dumnealor au îndrăznit să urmărească un alb, un reprezentant al rasei nordice și n-au pierdut decît doi oameni! După părerea mea, ar trebui să se socotească fericiți că au scăpat așa de ieftin. Vă spun acest lucru ca un arian altui arian. Dacă ar fi să le îngăduim acestor...

— Atenție! — îl întrerupse Egorîcev, trecînd din nou la limba engleză și adresîndu-se negrilor, lui Smith și Moobs. — Ca reprezentant al comandamentului aliat trag concluziile acestei anchete judiciare. Am stabilit — și faptul este confirmat de mărturisirea inculpatului însuși — că el a săvîrșit într-adevăr crimele de care îl învinuesc reprezentanții populației, care a avut să sufere de pe urma lui. Caporalul Smorke — dacă lăsăm la o parte numeroasele crime pe care le-a săvîrșit ca militar în unitățile SS pe teatrul de război din Europa — a ucis, în mai puțin de douăzeci și patru de ore, patru locuitori ai acestei insule, printre care o bătrînă și un copil și a dat foc la trei case.

Se opri ca să răsufle. Era foarte emoționat. Inima îi bătea iute și precis, ca și cum cineva l-ar fi ciocănit pe dinăuntru cu putere.

Smorke căsca ochii, nedumerit, drept în gura lui, așteptînd să vadă cînd va binevoi domnul căpitan-locotenent să zîmbească și să-l bată pe umăr, spunîndu-i că toate acestea n-au fost decît o glumă și alungînd pe acești negri obraznici cu o serie strașnică de automat. Puțin cîte puțin însă gîndul că-și săpase singur groapa, că făcuse ultima și cea mai îngrozitoare prostie din viața lui, începu să-i apară în minte cu o siguranță necruțătoare. Și totuși continua să stea în poziția de drepți, căutînd să se încredințeze că totul are să se termine cu bine, că nu e posibil să o isprăvească rău, tot zicîndu-și că dacă rasele inferioare se vor obrăznici din cale-afară, atunci s-a isprăvit cu cultura și civilizația. Nu se poate ca un alb să nu înțeleagă acest lucru.

— Luînd în considerație faptul că raporturile dintre oameni, independent de culoarea pielii, trebuie să se bazeze neapărat pe un deplin respect reciproc și în primul rînd pe respectarea deplină a vieții, a demnității și a avutului — urmă Egorîcev, stăpînindu-și în sfîrșit respirația — eu, ca reprezentant al comandamentului aliat, predau pe caporalul din SS Alberich Smorke... („Numele dumitale este Alberich, dacă nu greșesc?“ — „Întocmai, domnule căpitan-locotenent, Alberich“, — răspunse tîmp caporalul)... aflat în stare de arest — reprezentanților populației băștinașe, pentru ca aceștia să ia măsurile pe care le vor socoti de cuviință, în baza legilor și a obiceiurilor locale. Sentința este definitivă și executorie. Mister Samuel Smith, fii atît de bun și predă pe condamnatul Alberich Smorke din unitățile SS — ucigaș, tîlhar și incendiator — reprezentanților populației băștinașe.

Negrii care ascultaseră sentința în tăcere, dădură din cap în semn de aprobare, plescăind din buzele lor groase și foarte roșii. Nici nu le trecea prin minte să-i mulțumească lui Egorîcev. De ce să-i mulțumești unui om numai pentru că nu și-a călcat pe conștiință, numai pentru că a procedat după dreptate?

Timp de cîteva clipe după pronunțarea sentinței, Smorke rămase încremenit ca o stană de piatră. Samuel Smith îl apucă de umeri și îl împinse ușurel spre băștinași.

Abia atunci Smorke începu să țipe pătrunzător ca un iepure.

— Aaaaa! Ajutooor!... N-am să mai fac!... Ajutooor!

Încercă să se zmulgă din brațele lui Smith și acesta fu silit să-l pocnească ușor cu pumnul lui greu ca să mențină ordinea.

Atunci Smorke se muie dintr-odată și, fără să se mai împotrivească, îi lăsă pe băștinași să-l lege de mîini și de picioare cu niște curele lungi, netăbăcite. Dar cînd doi negri zdraveni îl aruncară pe umerii lor, legat burduf, el începu din nou să țipe și să se zvîr-

colească, muşcînd pe unul de gît atît de tare, încît negrul gemu de durere, iar dinţii lui Smorke, despre care am avut prilejul de a spune că erau falşi, pocniră şi se rupseră în două, subliniind parcă în acest fel că posesorul lor nu mai avea să se folosească nici de ei şi nici de vreo altă proteză dentară.

Negrii îl duseră pe Smorke nu spre cărarea care dădea în sat, ci la marginea prăpastiei din partea opusă a platoului. Mult mai tîrziu, Egorîcev află că tocmai acolo, pe marginea nordică a platoului — exact la două sute cincizeci de paşi de capătul nord-vestic al peşterii — era locul permanent al execuţiilor, consacrat de o tradiţie veche de peste trei sute de ani. De-a lungul acestor trei secole, legenda vorbea despre patru execuţii. Caporalul din SS Alberich Smorke trebuia să fie al cincilea executat.

In vreme ce Smorke, zvîrcolindu-se şi urlînd (răcnea acum cu un glas puternic şi sonor de bîtlan) era ţinut la doi paşi de prăpastie, Hamlet Brown, emoţionat şi triumfător, rosti cîteva fraze:

— Noi nu te-am chemat in Insula Dezamăgirilor (în acest fel, Egorîcev şi însoţitorii lui aflară în sfîrşit cum se chema insula pe care se găseau). Tu ai venit nepoftit... Tu ai ucis pe mama şi pe fiul meu, şi pe Michael Black şi pe Sam Church, care nu ţi-au făcut nici un rău. Tu ai dat foc casei mele şi încă la două case... Omenirea [1]) nu-ţi poate ierta toate acestea. Du-te în marea din care ai ieşit !...

— Amin ! — rostiră cu evlavie negrii, făcînd vînt din răsputeri ucigaşului, amuţit de groază, şi azvîrlindu-l în prăpastie.

In acest fel, puţin obişnuit, îşi încheie socotelile cu viaţa caporalul Alberich Maria Smorke, fost chelner la casa de toleranţă pentru ofiţeri de pe lîngă divizia SS „Cap de mort".

Toate acestea, din clipa cînd Smorke se ivise pe platou şi pînă la dispariţia lui în prăpastie, la marginea lui opusă, nu cred să fi durat mai mult decît i-a trebuit cititorului ca să citească descrierea acestor evenimente, dramatice în cel mai înalt grad. De aceea Ceratod şi Flammery, care se treziseră la primele văicăreli ale lui Smorke şi se îmbrăcaseră cît mai repede, dădură totuşi buzna afară din peşteră abia atunci cînd Smorke se şi afla în fundul oceanului.

Cînd apăru înaintea destoinicului său coleg, Flammery nu făcu nici o impresie asupra negrilor. Nu era pentru ei decît un alb. Dimpotrivă, Ceratod îi uimi, făcîndu-i să se depărteze şi să se sfătuiască în şoaptă, plini de însufleţire. Peste vreo trei minute se înapoiară cu toţii şi, Hamlet Brown, care pe semne era un fel de conducător, ieşi din rînd, tuşi cu sfiiciune şi li se adresă dintr-odată şi lui Egorîcev, şi lui Ceratod, care se afla alături de marinar, cu faţa lui încadrată de un păr aspru, des, destul de lung şi blond:

— O, voi, vrednicilor milorzi cu bărbi galbene ! O nedumerire a pus stăpînire pe sufletele noastre. Spuneţi-ne care din voi doi a sosit la noi pogorîndu-se din lună ?

Egorîcev rămase uimit.

— Adică cum din lună ?

Ernest Ceratod însă avu pe loc o inspiraţie.

— Eu m-am pogorît din lună ! — rosti el, încrucişîndu-şi braţele pe piept. Dar nu le încrucişă ca Napoleon Bonaparte, ci aşa cum şi le încrucişează sfinţii creştini ai antichităţii, în pozele din cărţile menite mîntuirii sufletului.

Negrii îngenunchiară plini de evlavie.

II

Ca şi în ajun, cînd văzură pentru întîia oară bărbuţa blondă a lui Egorîcev, negrii săriră numaidecît în picioare şi schimbînd din fugă strigăte triumfătoare, al căror înţeles era destul de greu de prins, se repeziră la vale, spre sat, rupînd pămîntul.

Pînă ajunseră acolo, pînă îşi vestiră consătenii că s-a arătat omul cu barbă galbenă despre care se ştia bine că pogorîse din lună în Insula Dezamăgirilor (chiar el a spus-o !), pînă cînd li se mai potoli extazul şi ajunseră într-o stare mai mult sau mai puţin normală, pînă cînd adunară lumea, în sunetele aprige ale trîmbiţelor şi în bătaia zgomotoasă a tobelor, chemînd-o pentru o nouă procesiune solemnă şi pînă cînd această procesiune, însoţită de sunetul tobelor, ajunse în sfîrşit pe platoul din faţa peşterii — Egorîcev avu, în prezenţa lui Smith şi Moobs, o discuţie neplăcută cu Flammery şi Ceratod.

Era vorba de executarea caporalului Smorke.

După ce află pe scurt de la Moobs cele întîmplate, mister Flammery protestă în modul cel mai categoric.

— Nu ştiu precis la ce părere aş fi ajuns, — spuse el, bazîndu-se pe înţelegerea vădită a lui Ceratod, — dar sînt nevoit să protestez în modul cel mai categoric împotriva faptului că problema de a preda pe acest nefericit unui grup alcătuit din zece sălbatici furioşi a fost rezolvată, fără ca s-o analizăm cu toţii în mod amănunţit, cu calm şi pe toate feţele — şi asta în mod colegial şi pe baza principiilor de democraţie, singure posibile.

Incă înainte de a deschide gura căpitanul din serviciul sanitar, Egorîcev ştia ce avea să spună şi ce gîndea el. Mai mult decît atît, ştia că dacă problema ar fi fost pusă în discuţie, apoi chiar în cazul cînd Smith ar fi trecut de partea lui (deşi acesta ar fi putut să se abţină) mai mult de jumătate de voturi (trei din cinci) s-ar fi pronunţat împotriva predării banditului „alb". Tocmai de aceea se şi grăbise să-l dea pe mîna insularilor. Dar oricît se obişnuise — cel puţin aşa i se părea — cu mentalitatea politică şi morală a tovarăşilor săi întru nenorocire, Egorîcev fu cît pe aci să-şi iasă din fire din pricina tîlcului abia camuflat al declaraţiilor lui Flammery. Ştiu totuşi să se stăpînească şi dădu lămuririle cu o voce atît de egală şi de nepăsătoare, de parcă ar fi socotit că şi Flammery, şi Ceratod, şi Moobs, nu puteau fi decît de aceeaşi părere cu dînsul — şi asta întotdeauna şi în mod indiscutabil.

— Înţelegeţi, trebuia să iau o hotărîre pe loc. Nu mai era timp pentru consfătuire.

— I-am propus să-i dăm la toţi dracii pe negrii ăştia, mister Flammery, — se plînse Moobs atotputernicului său compatriot, — iar pe neamţul acela...

---

1) Este interesant de menţionat că populaţia Insulei Dezamăgirilor — ca şi locuitorii multor insule mai mult sau mai puţin izolate, — de la cele mai îndepărtate, făcînd parte din arhipelagurile Noii Guinee, şi pînă la cea mai populată dintre insulele britanice — era deplin convinsă că tocmai ea şi numai ea constituie ceea ce se poate numi pe pămîntul acesta, **omenirea**. Ce-i drept, pentru locuitorii insulei Dezamăgirilor ar putea servi drept scuză faptul că, izolaţi secole întregi de restul lumii şi neştiind nimic despre existenţa ei, — în afară de cîteva legende vagi învăluite în ceaţa deasă a vremurilor apuse — ei îşi socoteau într-adevăr insula singura parte reală, populată, a lumii şi deci şi centrul ei. (Nota autorului).

— Nu era neamţ, ci un SS. Nu este unul şi acelaşi lucru, — îl corectă Egorîcev cu un glas uimitor de calm.

— Nu văd nicio deosebire, dar fie şi aşa precum spui... deci pe acest SS trebuia să-l închidem împreună cu camarazii săi. Şi Smith...

— Eu n-am zis nimic, mister Moobs, — îl întrerupse scurt fochistul. — Puteţi considera că din trei, care am fost aici de faţă, doi au fost pentru predarea acestui nemernic.

— Oho! Smith, ai început să ţii cam prea categoric partea lui mister Egorîcev! — rosti Ceratod cu un surîs prefăcut. — N-ar trebui să uiţi atît de iute că eşti englez.

— Cinstit vorbind, sir, — răspunse fochistul cu blîndeţe, de parcă şi-ar fi cerut scuze, — nu socotesc că din moment ce sînt englez, sînt dator să mă ridic împotriva lui mister Egorîcev chiar atunci cînd sîntem de aceiaşi părere. Îmi pare foarte rău dacă acest fapt vă dă motive să vă îndoiţi că aş fi un bun englez. Credeţi-mă că greşiţi, mister Ceratod.

Tăcut, Ceratod ridică din umeri.

— Nu uitaţi că acest SS, în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, a ucis patru localnici, între care o bătrînă şi un sugar şi s-a făcut vinovat de punerea focului pe care l-am zărit împreună de aici, — spuse Egorîcev.

— Asta trebuia dovedit! — obiectă Flammery enervat. — Aceşti sălbatici sînt în stare să pună în sarcina unui alb, care nu le este pe plac, cîte în lună şi în stele!

— Dar el a recunoscut faptele.

— A recunoscut?! — (Flammery rămase năuc, dar pe loc, fără ca măcar să clipească, declară): — Asta nu-i o dovadă.

— Cuum ?? Cum adică nu e o dovadă ?!

De uimire Egorîcev simţi că-şi pierde graiul.

— Foarte simplu, — lămuri cu sînge rece americanul, — cîte nu-şi ia omul asupra-şi, cînd se află într-o stare de surescitare. Nu l-aţi lăsat să se gîndească bine. Să fi fost calm, nu cred să fi mărturisit... De bună seamă, dacă nu era un idiot. Presupun însă că mister Hitler a interzis primirea idioţilor în rîndurile unităţilor SS... Ai putut şi erai dator să găseşti un pretext ca să abaţi măcar pentru cîtva timp atenţia preferaţilor dumitale. În vremea asta, el ar fi cîntărit lucrurile şi ar fi înţeles că nu avea nici un motiv ca să mărturisească. Iar dacă nu ar fi mărturisit, n-am fi avut nici un drept, nici în calitate de militari, nici în calitate de creştini cinstiţi, să-l dăm pe mîna lor. După părerea mea este limpede...

— Acest neamţ credea că îi sîntem prieteni şi ne-a mărturisit ca unor prieteni, — se amestecă Moobs. — Dacă Egorîcev i-ar fi dat să înţeleagă, de la bun început, că are faţă de el o atitudine duşmănoasă, el n-ar fi recunoscut pentru nimic în lume... Mister Egorîcev n-are să refuze să confirme că i-a spus: „De ce tremuri? Dacă nu te simţi vinovat, n-ai de ce te teme". Am redat exact cuvintele dumitale, mister Egorîcev?

Egorîcev încuviinţă cu o înclinare a capului.

— Vedeţi! Neamţul, firește, nu se simţea de fel vinovat, aşa că a mărturisit, — încheie Moobs jubilînd. — În locul lui aş fi procedat la fel...

— Pare-se că l-aţi silit să recunoască, folosind o metodă de curată provocare, — rosti dojenitor Flammery. — Aş fi fericit dacă aţi înţelege că este o cale nedemnă şi am să-l implor pe cel de sus să vă ierte, mister Egorîcev.

— Nu face să-l deranjaţi cu rugile dumneavoastră, — răspunse Egorîcev liniştit (calmul lui îi scotea din fire pe cei doi acuzatori). — Am procedat conform cu hotărîrile conferinţei de la Teheran: criminalii de război trebuie şi vor fi judecaţi de popoarele care au fost victimile mîrşăviei lor.

— Demagogie! — strigă Ceratod. — Cea mai ordinară demagogie sovietică! Hotărîrile care privesc popoarele Europei, sau în cazul extrem, să zicem popoarele Asiei, le extindeţi în mod automat asupra unui oarecare popor de sălbatici, necunoscut de nimeni şi care locuieşte în nu se ştie care parte a lumii!

Egorîcev se prefăcu că nu aude această tiradă plină de dragoste pentru oameni şi spuse:

— Şi apoi, în afară de toate celelalte, în afară de toate consideraţiunile de ordin moral şi politic, nu se ştie cîtă vreme va mai trebui să rămînem în insulă. Ar trebui să fii nebun de legat ca, în astfel de împrejurări, să-ţi strici raporturile cu întreaga populaţie băştinaşe pentru un bandit din SS.

— Pe cît înţeleg, mister Egorîcev binevoieşte să le facă ochi dulci negrilor, — observă Ceratod îndurerat. — Vezi ca într-o zi sau două să nu ni se urce în cap!

Moobs se amestecă din nou în vorbă. El spuse că a recunoaşte că un alb ar putea fi vinovat faţă de un negru nu e mai prudent decît dacă, în fiecare zi, după ce te-ai ras, ţi-ai băga capul în gura unui tigru.

— A, fiindcă a venit vorba de ras, — îl întrerupse Ceratod, mîngîindu-şi barba. — Cred că mai am vreme să mă rad pînă cînd manifestaţia acestor despuiaţi va ajunge pe platou. Un englez, chiar dacă pogoară din lună, trebuie să fie proaspăt ras.

Şi el se depărtă cu măreţie — îngrijorat nu atît de punerea la punct a înfăţişării sale, cît de posibilitatea de a ieşi în mod convenabil şi motivat din discuţia cu Egorîcev, care se lungise prea mult. Nu izbutise nici să-l facă să-şi schimbe părerea, nici, — cu atît mai mult — să-l îngenunchieze. Discuţia avea toate şansele să se transforme într-o ceartă serioasă, sau poate chiar în ruptură făţişă. Cine ştie ce întorsătură vor lua lucrurile în viitor? Deocamdată însă ruptura cu Egorîcev ar fi fost lipsită de sens şi, în orice caz, într-un moment nepotrivit. Pe deasupra — şi considerentul acesta n-a fost cel de pe urmă, care l-a silit pe onorabilul „vechi socialist" să se gîndească la ras — discuţia aceasta extrem de delicată era dusă în prezenţa fochistului Smith. Şi era mai bine ca Smith să nu fie martor la un schimb de păreri relativ sincer. Smith trebuia să aibă încredere deplină în Ceratod, în toate gîndurile şi faptele lui. Şi aşa pierduse terenul! Nerodul acela cădea din ce în ce mai mult sub influenţa bolşevicului Egorîcev. Nu, pe viitor va trebui să acţioneze şi să vorbească cu mai multă prudenţă. Dacă va izbuti să nu-l lase pe Smith să se îndepărteze de dînsul — Egorîcev va fi de o sută de ori mai puţin primejdios.

Peste cîteva clipe, cam la aceeaşi concluzie ajunse şi căpitanul Flammery, fiind, ce-i drept, liniştit în privinţa lui Moobs al său.

— Socot că pe viitor o să fiţi mai cu băgare de seamă şi mai democrat, — rosti el şi surîse mieros. — Să sperăm că, de data asta, greşeala dumneavoastră, n-are să ne coste prea scump. Sîntem amîndoi oameni de înaltă cultură şi nu putem uita nici o

clipă că avem în fața lui dumnezeu și a guvernelor noastre răspunderea morală pentru viața și bunăstarea oamenilor care au avut nenorocirea să cadă prizonieri în mîinile noastre.

— Fiindcă a venit vorba de prizonieri, — spuse Egorîcev, care nu arăta nici un semn de recunoștință pentru iertarea ce i-o acordase în treacăt mister Flammery, — cred că ar fi timpul să le dăm de mîncare și să-i scoatem la aer. Ce zici, Moobs, n-ai avea nimic împotrivă să-i păzești, în vreme ce vor mînca și își vor completa rezervele de oxigen?

Tăcut, Moobs ceru din ochi aprobarea căpitanului Flammery. Acesta fu de acord și Moobs se îndreptă fără nici un chef spre peșteră.

— Nu uita să ții arma în poziția de tragere! — îi strigă din urmă Egorîcev. — Nu te încrede prea mult în dragostea lor de pace și nu intra în vorbă cu ei! O singură frază nepotrivită ne-ar putea crea o mulțime de greutăți noi!

— Mi se pare că n-ați ales forma cea mai potrivită de a vă comporta față de Moobs, mister Egorîcev, — rosti Flammery, dojenindu-l cu o blîndețe prefăcută. — Uneori rugămințile ce i le adresați sună ca un ordin.

— Paza prizonierilor de război este o acțiune militară, — răspunse Egorîcev.

— Da, da, firește, — mîrîi Flammery supărat. — Ah, cît de mult vă place să vă jucați de-a războiul!

Egorîcev nu-i răspunse.

In momentul acela, Fremdengut și Kumacher, escortați de Moobs, ieșiră din peșteră, închizîndu-și ochii din pricina luminii prea tari a soarelui, întinzîndu-se și căscînd. Plutonierul se lăsa pe vine și se ridica, încercînd să execute în grabă cîteva mișcări de gimnastică, spre marea ciudă a lui Fremdengut, care ar fi vrut să folosească timpul acesta pentru plimbare și mai ales pentru cunoașterea situației.

Egorîcev îi urmărea de departe. Prizonierii mergeau unul după altul, avînd o ținută corectă, de adevărați militari, dar fără să se grăbească, desfătîndu-se în răcoarea și în tihna aurie a dimineții. Judecînd după faptul că nu schimbau nici o vorbă între dînșii, se putea crede ori că se înțeleseseră de mai înainte în această privință, ori că-și spuseseră tot ce aveau de spus în celula lor.

Chiar pe locul unde cu mai puțin de o oră înainte insularii îl legaseră cu curele pe Smorke, care se împotrivise cu înverșunare, Kumacher se aplecă și ridică un obiect subțire, ușor, străveziu, care scînteia la soare, cu gingașe reflexe aurii. Erau ochelarii caporalului executat. Kumacher se grăbi să-i bage în buzunar, de teamă ca să nu-i ia Moobs. Dar acesta nu avea ce face cu ochelarii și de aceea se gîndi că îi poate lăsa prizonierilor ca o amintire din partea nefericitului lor camarad. Nici prin cap nu-i trecu, firește, că cei doi nu auziseră răcnetele lui Smorke și totuși așa era. Nu trebuie să uităm că prizonierii erau izolați de lumea din afară atît de ușa dinăuntru, care dădea din încăperea lor în încăperea principală, cît și de ușa din afară a peșterii, precum și de perdeaua de copaci din fața ei. Ca să nu poată să tragă cu urechea la cele ce se vorbeau și se petreceau în încăperea din față, Egorîcev acoperise încă din ajun această ușă cu două pături groase de lînă și, pentru mai multă siguranță, mai atîrnase peste ele și mantalele celor doi caporali.

Cum, necum, prizonierii habar n-aveau de moartea lui Smorke. Dimpotrivă, găsindu-i ochelarii pe jos, ei își șușotiră cîteva cuvinte, care nu puteau da nimic de bănuit celor care nu știau ce discutaseră prizonierii în timpul nopții. Prin șoaptele acestea, ei își exprimau credința că Smorke trebuia să fie prin apropiere, că în grabă își pierduse ochelarii (știau că avea o pereche de rezervă, tot de aur — poate tocmai aceea îi căzuse din buzunar), dar că era liber. Deci și ei aveau șanse să scape din acest prizonierat rușinos (cînd te gîndești că numai doi oameni neînarmați au putut dezarma și lua prizonieri doi SS înarmați pînă în dinți și ucide pe al treilea!) Caporalul Smorke — își ziceau ei — era un flăcău foarte îndemînatic, care știa să facă față oricărei împrejurări. Prin urmare, cei doi prizonieri aveau toate motivele să spere că Smorke îi va scoate din captivitate și va spăla onoarea unităților SS încă înainte de sfîrșitul săptămînii. Era cît se poate de important ca întreaga operațiune să ia sfîrșit tocmai pînă la sfîrșitul săptămînii.

Vedeți că, după socoteala baronului von Fremdengut, submarinul care trebuia să aducă oameni, arme, diferite instalații și materiale ajutătoare, trebuia să iasă la suprafață în rada interioară a Insulei Dezamăgirilor cel mai tîrziu în ziua de 9 sau 10 iunie. Cîtă vreme Smorke era liber, prizonierii puteau spera că el va face tot ce îi va sta în putere ca să-și elibereze maiorul și plutonierul. Cu toate că, pe de altă parte... Ei, da, din cînd în cînd maiorului îi trecea prin minte că Smorke ar putea face o carieră frumoasă datorită faptului că el singur din întreaga garnizoană scăpase de prizonierat și că poate nu avea nici un rost să-și pună pielea în joc ca să salveze onoarea și cariera militară a celor doi superiori ai săi. Mai mult decît atît, în cazul cînd el ar fi izbutit să-i scape din temniță, acest merit al lui și faptul că el singur a rămas liber vor trebui date uitării pentru a se salva renumele de buni SS al lui Fremdengut și Kumacher. Dar dacă Smorke, în loc să-i scape, va aștepta liniștit sosirea întăririlor? (Fremdengut se gîndi că el personal așa ar fi procedat, dar numaidecît își explică singur că fiind maior în unitățile SS și fiul directorului uneia din cele mai mari firme germane, putea astfel aduce mai mult folos führerului și reichului, fără să-și riște viața pentru salvarea a două grade inferioare). Ar trebui poate să se înțeleagă cu Kumacher, ca, în cazul extrem, cînd Smorke nu le-ar veni în ajutor, ei să-l ponegrească în fața viitorilor eliberatori, spunîndu-le că au căzut prizonieri numai datorită lașității, sau mai bine de-a dreptul datorită trădării lui... Dar nu, lui Smorke nu i-ar trece niciodată prin minte o mișelie atît de mare — să-și părăsească prietenii de luptă tocmai cînd sînt la ananghie!... Vai, doamne la ce bun toate aceste temeri! Smorke doar nu știe cînd trebuie să sosească submarinul! Nu, el va face totul ca să-i salveze încă înainte de 9 Iunie. E îngrozitor să te gîndești ce s-ar întîmpla dacă ar fi salvați de întăririle ce aveau să sosească: rușine, tribunal militar, degradare, dizgrația führerului, luarea decorațiilor, trimiterea la batalionul disciplinar, frontul! Frontul sovietic!... Brrrr!...

Că submarinul avea să sosească și să se ridice la suprafață la data stabilită, maiorul von Fremdengut nu se îndoia nici o clipă.

Intr-un cuvînt, dacă mister Flammery, fără să mai vorbim de Ceratod și Moobs, ar fi putut pătrunde gîndurile care îi frămîntau pe cei doi prizonieri, după ce găsiseră ochelarii caporalului executat, ei ar fi

admis să se facă orişice cu dînşii, să se ia pînă şi cele mai extreme măsuri împotriva aşa zişilor „fraţi rătăciţi“ ai săi — căci, orice s-ar spune, Flammery îşi preţuia foarte mult pielea.

Dar în clipele acelea, mister Flammery se gîndea că i-ar fi fost mult mai plăcut să-l vadă arestat pe acest „bolşevic fanatic, atît de agasant“, decît pe Fremdengut, care — colac peste pupăză — mai era nevoit să-şi împartă captivitatea cu un plutonier vulgar şi prost crescut.

După o plimbare de un sfert de oră, prizonierii nu ziseră nici cîrc cînd li se ordonă să se înapoieze în celula lor; ei înşişi erau bucuroşi să poată chibzui între patru ochi cele ce trebuiau să facă în viitor.

De îndată ce prizonierii fură înghiţiţi de gura neagră a peşterii — mister Ceratod, solemn şi ferchezuit, cu obrajii strălucitori, bine raşi şi un pic puhavi, ieşi plutind ca o corabie (altă expresie nici nu putem găsi, la drept vorbind). Pînă una alta, o batistă înnodată la cele patru colţuri, după sfatul lui Egorîcev, îi apăra chelia de razele soarelui. Ceratod îşi frecă cu cealaltă batistă sticlele groase ale ochelarilor şi privi atent alaiul care străbătuse cea mai mare parte a urcuşului.

— După cîte înţeleg, — zise el printre dinţi, — indigenii, care îi sînt atît de dragi scumpului nostru mister Egorîcev, se grăbesc să vină la noi cu tot satul lor. Cîntă ei psalmi, dar ar trebui să fim pregătiţi, căci s-ar putea să le vină cheful să ne zvîrle în ocean pe urmele *criminalului* (Ceratod sublinie ironic acest cuvînt) Smorke. Începutul e greu, că pe urmă... Şi începutul a fost făcut cu amabilul concurs al scumpului nostru căpitan-locotenent. Mister Egorîcev, nu ne mai rămîne decît să vă rugăm să nu ne lăsaţi între patru ochi cu sălbaticii dumneavoastră. Trebuie să plătim cu toţii oalele sparte.

— Vă neliniştiţi de pomană, mister Ceratod, — zise Egorîcev. — Judecînd după cele petrecute, v-aţi zeificat singur în ochii acestor flăcăi naivi, spunîndu-le că v-aţi pogorît din lună. Dealtfel, am vrut să vă întreb, pentru ce i-aţi mînţit într-un mod atît de absurd? Că doar — pe lîngă altele — înşelătoria se va descoperi mai curînd sau mai tîrziu.

Egorîcev îşi dădea bine seama că „vechiul socialist“ căutase să profite pe ascuns de faptul că băştinaşii erau superstiţioşi. Îi pusese întrebarea numai pentru ca fochistul Smith care se afla alături de Ceratod — să-şi înţeleagă mai bine compatriotul din răspunsurile emfatice pe care le va da.

— Vai, dragul meu, — răspunse Ceratod, plecînd tocmai de la aceste considerente. — Nu v-a dat niciodată prin minte că aceşti bieţi negri sînt fraţii noştri mai mici? Că doar ăsta-i adevărul. Pentru binele fratelui mai mic, fratele mai mare poate, ba adeseori trebuie chiar, să recurgă la cîte o minciună. Oare dumneavoastră nu vi s-a întîmplat niciodată, deşi sînteţi un om de a cărui dragoste de adevăr nu am nici un motiv să mă îndoiesc — să speriaţi un copil spunîndu-i că-l va lua baubau, aghiuţă, hoţul, canibalul, cotoroanţa sau sergentul, dacă — să zicem — nu-şi papă grişul sau nu se lasă spălat? Trebuie să admiteţi domnul meu, că în afară de minciuna păcătoasă, mai există şi neadevărul sfînt al omului iubitor.

Astfel, mister Ceratod declară în mod oficial, că este fratele mai mare şi iubitor al populaţiei băştinaşe.

Egorîcev zîmbi tăcut. Smith îşi zise că toate acestea erau grozav de caraghioase. Un maior din armata majestăţii sale regele Marii Britanii, devenit acum oaspe căzut din lună! Totodată, Smith îşi propuse să cîntărească mai bine toate cuvintele lui mister Ceratod, cînd va avea răgaz. Există fără doar şi poate neadevărul omului bun şi iubitor. De pildă, dacă eşti ameninţat să te concedieze de pe vapor, dacă te aşteaptă şomajul şi tu ascunzi acest lucru nevestii şi copiilor tăi, ca să nu-i necăjeşti mai dinainte, fiindcă şi aşa viaţa lor este departe de a fi numai lapte şi miere...

Se făcu tăcere. Pîlcurile dese ale insularilor se zăreau din ce în ce mai aproape. Cîntecul sacadat al oamenilor care suiau cu greu dealul, zgomotul tobelor, plînsetele sugarilor speriaţi, se contopeau într-o larmă mai curînd gălăgioasă decît solemnă.

III

In sfîrşit, mulţimea aceasta de oameni care gîfîiau leoarcă de sudoare ajunse sus şi umplu cu repeziciune jumătatea de sud a platoului. Bătrînii, flăcăiaşii, babele, flăcăii, fetele, femeile cu prunci în braţe, bărbaţii în floarea vîrstei, tropăiau pe loc cu chipurile obosite, acoperite cu broboane de sudoare, dar fericite. Cei din ultimile rînduri îşi lungeau curioşi gîturile, căutînd înadins pe cineva cu privirile, schimbînd între dînşii cuvinte pline de nedumerire şi căutînd din nou.

Aşa trecu un minut. Egorîcev, Ceratod, Flammery, Smith şi Moobs, care abia îi închiseseră pe cei doi SS cu zăvorul se aflau la cîţiva paşi de insulari, dar privirile acestora alunecau pe lîngă ei, peste întreg platoul, aţintindu-se mai cu seamă asupra intrării în peşteră.

Văzînd că nu-l pot descoperi pe cel căutat, insularii, ca la o comandă, se lăsară pe vine, iar un grup mic de bărbaţi — de bunăseamă cei mai de frunte — se depărtă şi se sfătui în şoaptă. După aceea, se înapoiară la consătenii lor şi cu un semn îi făcură să se ridice. Hamlet Brown, care, după cum se vedea era căpetenia lor, ridică mîna dreaptă şi toată lumea, cu mîinile aduse pentru rugăciune, începu să cînte îngrozitor de fals:

Arată-te, fiu al cerurilor...

Apoi, negrii făceau cîte o mică pauză în timpul căreia cercetau din ochi platoul; astfel ei repetară rugăciunea de patru ori la rînd. Pierzîndu-şi încrederea în rezultatul ei, mai făcură o pauză. Cîţiva negri mai în vîrstă ieşiră înainte, în cap cu Hamlet, care, deşi nu avea mai mult de treizeci şi opt de ani, era nelipsit de la orice treabă. Din rîndurile din urmă, li se întinseră vreo cincisprezece nuci de cocos alese una şi una, cinci ciorchini mari şi grei de banane şi cîteva hălci de pastramă de capră, cafenie, învelită cu băgare de seamă cu frunze lătăreţe de banan. În tăcere, aceste daruri fură aşezate grămadă în faţa celor cinci naufragiaţi de pe „Iron Bull“, care stăteau şi ei tăcuţi, înşiraţi unul lîngă altul. Apoi negrii, împreună cu Hamlet se retraseră dea-ndaratelea, plini de veneraţie, dar şi cu neprefăcuta demnitate a oamenilor liberi şi se făcură nevăzuţi în mijlocul mulţimii.

Pentru a cincea oară insularii intonară: „Arată-te, fiu al cerurilor“ şi pentru a cincea oară văzură că

ruga îi-e zadarnică. Atunci Hamlet Brown, ca o veche cunoştinţă a oaspeţilor albi, păşi iarăşi înainte, tuşi uşor şi zise:

— Vrednicilor milorzi, vă aduc salutul meu şi al întregii omeniri!

Se înclină cu un prietenesc respect, dar fără umbră de linguşire.

Apoi îşi drese din nou glasul şi urmă:

— Omenirea vă roagă să ne spuneţi unde se află omul cu barba galbenă, care s-a pogorît din lună.

În rîndul albilor se produse o mică stinghereală. Atunci, scoţîndu-şi grăbit de pe chelie batista înnodată la cele patru colţuri şi băgînd-o în buzunar, maiorul din armata majestăţii sale regelui Marii Britanii, Ernest Ceratod, ieşi înainte, îşi potrivi nervos tunica militară, albă din pricina sării de mare, îşi drese şi el glasul şi rosti tare, puţin cîntat, socotind că acest fel de a vorbi se potrivea mai bine înaltei şi noii sale situaţii:

— Eu sînt acela pe care-l căutaţi!

Hamlet primi aceste vorbe ca o glumă nu tocmai reuşită, dar surîse politicos.

— Milord, trebuie să vă spun că noi, omenirea, toţi acei care locuim în Insula Dezamăgirilor, aşteptăm a doua venire pe lume. Ne punem în ea nădejdi foarte mari, sir. Spuneţi-ne unde se află omul pe care-l căutăm.

— Dar eu sînt acela! — răspunse Ceratod enervat. — Se poate să nu-l recunoaşteţi pe omul de care v-aţi despărţit abia acum un ceas?

— Gentlemanul din lună are barbă galbenă, — îi explică greşeala Hamlet, pe un ton politicos.

— Mi-am ras-o chiar acum, — spuse Ceratod, care începea să înţeleagă că probabil nu trebuise să se grăbească cu rasul. — Am avut barbă pînă adineauri... Mi-am ras-o...

Zărind figurile nedumerite ale băştinaşilor, el crezu că oamenii nu pricep ce înseamnă „a se rade" şi îi lămuri:

— Am dat-o jos cu ajutorul unui cuţit ascuţit care se numeşte „brici".

— Noi, părinţii noştri, bunicii noştri şi bunicii bunicilor noştri aşteptam să pogoare din lună fiul domnului, omul cu barba galbenă, — răspunse dezamăgit dar categoric Hamlet, iar consătenii încuviinţară cu tristeţe din cap. — Barba nu-i lutul care ţi se prinde de picioare şi pe care îl poţi da jos şi zvîrli în iarbă. Credinţa creştină ne învaţă că un om cu pielea albă şi barbă galbenă, bun, milostiv şi atotputernic va veni din lună în Insula Dezamăgirilor şi atunci pentru întreaga omenire se va statornici pe pămînt împărăţia cerurilor. Dar ea nu ne învaţă că acela care va să vină îşi poate rade barba-i sfîntă...

— Asta-i păgînism! Batjocorirea celor sfinte, — şopti Flammery la urechea lui Moobs, şuierînd ca o pompă stricată. — Ce are a face aici luna? Unde-i creştinismul?... Auzi, mîntuitorul să pogoare pe o insuliţă caraghioasă?! Linşajul ar fi o pedeapsă prea uşoară pentru aceşti păgîni!...

Flammery socotea că dacă s-ar dovedi cu adevărat existenţa lui Isus Christos şi dacă ar veni a doua oară pe pămînt, el şi-ar alege fără îndoială, pentru pogorîre, nu Insula Dezamăgirilor, pierdută în întinderile oceanului, ci Statele Unite ale Americii, marele oraş Philadelphia, statul Pensylvania — reşedinţa slăvitei şi atotputernicei case bancare „Josuah Squeers şi fiii".

In vremea aceasta, Ceratod, deşi îşi dădea seama că pierduse definitiv partida, continua să se agite:

— Te încredinţez, dragul meu prieten, că nu va trece nici o săptămînă şi iarăşi o să am o barbă mare şi cît se poate de galbenă...

Egorîcev, care cu puţin înainte se frămîntase cum să pună capăt acestei înşelătorii fanatice puse la cale de „vechiul socialist", se linişti, surîzînd în gîndul său la deznodămîntul grabnic şi puţin glorios al acestei idei năstrusnice.

Dar mister Flammery, care pleznea de o răutăcioasă bucurie — nu se mai putu stăpîni şi strigă insularilor, care rămăseseră posomorîţi:

— Negri! Prietenul meu, mister Ceratod (făcu un gest dispreţuitor cu capul în spre Ceratod, care era descurajat şi furios din pricina nereuşitei lui — a glumit din bunătate). Toţi cinci am sosit abia ieri, venind pe mare şi niciodată n-am fost nici în lună, nici în vreun alt astru ceresc! Nu-i aşa că ai făcut o glumă, dragul meu mister Ceratod?

— Firesţe, mister Flammery. Se înţelege de la sine că... am glumit... — răspunse nefericitul pretendent la postul de fiu al domnului, acum la strîmtoare, şi surîse atît de acru, încît Egorîcev, care făcea sforţări eroice ca să-şi păstreze seriozitatea, nu se mai putu ţine şi, pentru prima dată de la naufragiul vasului „Iron Bull", pufni în rîs ca un copil. După el, izbucniră în rîs Samuel Smith, care îşi muşca caraghios mustaţa neagră şi deasă, şi John Boynton Moobs, dezvăluind două şiraguri de dinţi minunat de frumoşi (curat reclamă pentru pastă de dinţi) şi Robert D. Flammery, care, din politeţe îşi acoperea cu mîna lată şi grăsuţă gura-i cu dinţi lungi şi cu buze subţiri şi vineţii. Pînă şi Ceratod socoti de cuviinţă să chicotească de două-trei ori printre dinţii săi galbeni, încleştaţi, ceea ce mări veselia în primul rînd a celor doi americani, care erau încîntaţi de eşecul său.

Uitîndu-se la ei, izbucniră în rîs şi insularii. Bineînţeles, ei nu aveau nici cea mai mică idee de pricina care îi înveselise pe cei cinci albi. Dar fiind impresionabili şi rîzînd uşor, le era prea de ajuns să vadă cinci oameni puşi pe rîs, ca să facă la fel. De altminteri, şi mai înainte abia îşi stăpîniseră rîsul, auzind un grai care semăna atît de ciudat cu acela folosit în insulă şi care totuşi se deosebea de el în multe privinţe, părînd foarte caraghios. Aveau însă destul bun simţ ca să nu se dea de gol. Pricepeau că pentru două zile petrecute printre ei, aceşti albi îşi însuşiseră destul de bine limba Insulei Dezamăgirilor, în orice caz mult mai bine decît oamenii cu hainele negre. Vreo cinci minute o gălăgie veselă domni în poiană, alungînd astfel supărarea care pusese stăpînire pe insulari. Era momentul să se încurajeze cît mai repede această stare de spirit.

Egorîcev şi Smith schimbară cîteva cuvinte, dădură fuga pînă în peşteră şi se înapoiară, încărcaţi cu mărunţişurile aduse de nemţi pentru a face schimb cu băştinaşii.

Flammery spuse îngrijorat:

— După mine, ne ajung deocamdată alimentele pe care ni le-au adus ieri şi darurile de azi.

— Eu cred acelaşi lucru, — se învoi Egorîcev.

— Atunci, poate că n-are rost să facem acum schimbul. Mai bine peste cîteva zile, căci aşa vom avea mereu fructe proaspete.

— Şi eu cred la fel, — încuviinţă din nou Egorîcev.

— Atunci pentru ce aţi adus toate fleacurile astea? — întrebă Ceratod.

— Ca să le dăruiesc, — răspunse Egorîcev.

— Nu vi se pare că asta înseamnă o irosire fără rost a rezervelor noastre? — întrebă Flammery cu răutate. — E doar valută. Şi una care nu poate fi refăcută.

— Nu, nu mi se pare, — i-o tăie Egorîcev. — Nu este o răsplată prea scumpă pentru simpatia şi încrederea localnicilor.

— Nu am poftă să fac exces de amabilitate faţă de aceşti sălbatici! — se aprinse Flammery, care nu suferea ca sugestiile lui să nu fie executate numaidecît. — Simpatia şi încrederea lor îmi sînt tot atît de necesare în condiţiile de faţă ca şi timbrele poştale sau o pompă de automobil.

— N-ar fi rău totuşi, mister Flammery, dacă aţi ţine seama că nu sîntem singuri aici şi că trebuie să trăim în bună prietenie cu ei, chiar dacă n-ar fi decît motivul că ei sînt stăpînii insulei, iar noi oaspeţii lor şi încă nişte oaspeţi nepoftiţi.

— Oamenii superioarei civilizaţii apusene sînt oricînd şi oriunde la ei acasă, — obiectă Flammery cu trufie.

Egorîcev ridică tăcut din umeri.

— Dar la urma urmelor, sir, cine v-a dat dreptul să dispuneţi atît de categoric de trofeele noastre comune? — se înfurie Ceratod, care avusese vreme să-şi acopere iarăşi capul cu batista, ca să se apere de razele soarelui. Rostind aceste cuvinte din urmă, Ceratod, trezit la demnitatea lui de militar, îşi înălţă fruntea cu mîndrie. Batista îi alunecă încet pe urechea dreaptă şi Ceratod o prinse cu mîna, aşezînd-o furios la loc.

—Iertaţi-mă! V-aş ruga să-mi amintiţi în care luptă dumneavoastră, mister Ceratod, aţi capturat aceste trofee, — întrebă Egorîcev cu răceală.

Ai fi zis că „vechiul socialist“ va crăpa de necaz. Da de unde! Se stăpîni şi fluieră în silă „Tipperary“.

Moobs, totdeauna încîntat de înfrîngerile lui Ceratod, rînji mulţumit. Smith, văzînd trufia şi lipsa de tact a compatriotului său, se simţi prost. Flammery se prefăcu că nu mai ştie ce discută ceilalţi şi se lăsă fermecat de o fetiţă de un an şi jumătate, într'adevăr adorabilă. Atrasă de gălăgia veselă din poiană, fetiţa rîdea fericită în braţele maică-sii şi bătea din palme, ridicîndu-şi stîngaci, copilăreşte, mînuţele sănătoase şi grăsulii.

— Începem? — întrebă Egorîcev, adresîndu-i-se lui Smith.

— Gata! — răspunse fochistul, mulţumit că se pusese capăt acestei scene penibile.

Împărţiră femeilor panglici de toate culorile. Fiecare căpătă aproape o jumătate de metru. Bărbaţii căpătară cuie sau cîrlige pentru pescuit. Bucuria indigenilor nu mai cunoştea margini. Trebuie să spunem că ei îşi exprimau sentimentele cu multă spontaneitate, dar şi cu demnitate.

Nota discordantă o făceau — şi acest lucru îl observară cu toţii pînă şi Moobs — patru băştinaşi. Unul din ei avea cel mult douăzeci şi trei de ani, doi trecuseră de mult de treizeci şi al patrulea — de cincizeci. Deşi toţi patru participau la veselia generală, deşi rîdeau mai tare şi cum s-ar zice mai cu zel decît toţi, se simţea totuşi că le lipseşte tocmai acea sinceritate şi demnitate deplină care se întrezăreau în fiecare cuvînt, în fiecare gest şi în fiecare faptă a compatrioţilor lor. Aveau gesturile sperioase şi nehotărîte ale oamenilor disprețuiţi, sau în cel mai bun caz ale unor toleraţi. Ceilalţi negri se fereau de ei, ca de nişte străini. Li se răspundea parcă în silă şi cît mai scurt. Într-un cuvînt, lumea se purta cu dînşii aşa după cum meritau. Poate chiar ceva mai blînd decît ar fi trebuit. Aceasta, pentru că cel mai tînăr se arătase laş în luptă, cel mai în vîrstă se prefăcea bolnav de îndată ce trebuiau să iasă la munci mai grele, fiind în schimb neobosit în răspîndirea celor mai neghioabe şi mai jignitoare bîrfeli. Ceilalţi doi erau şi mişei, şi trîntori, şi bîrfitori şi pe deasupra — nu fără temei — bănuiţi de furt.

Mai tîrziu vom mai avea din păcate prilejul să revenim la aceşti patru oameni.

Ei se dădeau la o parte, slugarnici, făcînd loc chiar şi compatrioţilor mai tineri. Să nu fi fost uneori licăriri de răutate în ochişorii abia deschişi şi linguşitori ai celor patru, ţi-ar fi fost greu să găseşti oameni mai smeriţi şi mai supuşi decît dînşii.

Umili, ei lăsară să le treacă înainte cei care se îmbulzeau în jurul lui Egorîcev şi a lui Smith, aşteptînd darurile. Cînd toţi ceilalţi se şi bucurau de comorile căpătate, cei patru se apropiară în sfîrşit să primească şi ei cîrligele ce le erau destinate. Atît Egorîcev cît şi Smith simţiseră o repulsie neînţeleasă faţă de aceşti oameni, dar nu aveau nici un motiv să nu le dăruiască şi lor ceva.

Pricina, care provocase dezgustul celor doi prieteni împărţitori ai darurilor, atrase atenţia deosebită (doamne fereşte, nu simpatia!) lui Flammery şi a lui Ceratod asupra lor. Desigur nu era la ei decît o pură intuiţie, căci nici maiorul, nici căpitanul din serviciul sanitar nu aveau deocamdată nici un gînd precis — după cum am văzut, între aceştia doi erau multe contradicţii şi antipatii lăuntrice care îi dezbinau — dar fără să-şi dea seama de ce, ceva nelămurit îi sili să ofere în plus celor patru, cîte un ac de siguranţă, care strălucea minunat — şi asta ca o favoare personală din partea lor.

După ce mulţumiră cu umilinţă neaşteptaţilor binefăcători, cei patru negri se amestecară în mulţime.

Era o plăcere să vezi pitoreştile pîlcuri de indigeni, discutînd cu aprindere calităţile darurilor căpătate. Ca marea majoritate a reprezentanţilor rasei negre, băştinaşii Insulei Dezamăgirilor erau înalţi şi bine făcuţi. Culoarea pielei lor se apropia mai curînd de cafeniu închis decît de negru. Părul lor creţ, de un negru mat, era împodobit sărbătoreşte cu flori. Bărbaţii aveau umeri largi. Călcau uşor şi liber, cu fruntea sus. Femeile erau graţioase şi destul de drăguţe. La oamenii mai trecuţi şi la bătrîni, anii se cunoşteau nu după grăsimea sau moliciunea urîcioasă a trupului, ci mai ales datorită cutelor care le brăzdau obrazul prietenos. Aproape nici unul nu era cărunt. Chelia lui mister Ceratod le provoca o uimire plină de respect, căci nici unul nu era chel. Pantalonii scurţi care dacă ar fi fost unica îmbrăcăminte a lui Flammery şi Ceratod i-ar fi făcut să arate foarte caraghioşi — dădeau indigenilor înalţi la stat, aerul unor adevăraţi sportivi.

Se apropia ora mesei. Insularii se pregăteau să plece acasă. In vreme ce Flammery, Ceratod, Moobs şi Smith primeau manifestările lor de simpatie şi prietenie, Egorîcev se înţelese uşor cu Hamlet în privinţa butoaielor de metal; negrul îl asigură că în aceeaşi zi oamenii vor pleca după ele în două bărci, vor culege scîndurile de la plută, dacă se mai păstrase vreuna, vîslele, lăzile cu provizii, butoiaşul pentru apă şi vor trage butoaiele pînă în golf. Aceste

bunuri le vor ţine într-un loc ferit, în tufişurile de pe ţărm, cît mai departe de perfidele valuri. N-avea nici un rost să cari butoaiele sus pe platou.

Apoi, Hamlet şi alţi doi negri mai de vază îi poftiră în mod solemn pe iubiţii oameni albi să le viziteze satul şi părăsiră cei din urmă platoul.

Coborînd cu paşi uşori şi mlădioşi cărarea, Hamlet Brown îşi întoarse de cîteva ori înspre Egorîcev şi Smith, care stăteau pe marginea platoului, faţa deşteaptă şi fină, cu o cicatrice pe obrazul stîng, zîmbindu-le şi făcîndu-le semne ca un vechi şi bun prieten, cu mîna în care ţinea strîns darul primit de la oamenii albi: un cui mare de fier, din care avea de gînd să-şi meşterească un sfredel de toată frumuseţea.

Ar fi putut desigur să pună cuiul în gentuţa frumuşică, împletită din cureluşe netăbăcite pe care şi-o atîrnase, ca şi ceilalţi băştinaşi, la umărul stîng. Dar cuiul era un obiect prea preţios ca să rişti a-l pierde. În mînă era mai sigur.

După prînz (la care aveau ca desert banane şi lapte de cocos), „comandamentul aliat", laolaltă cu Moobs şi Smith, se depărtă să se întindă la umbra copacilor şi să doarmă o oră sau două, fiindcă noaptea trebuiau să facă de gardă. Iar Egorîcev reîncepu interogatoriul prizonierilor.

De data aceasta, şi Kumacher, căruia Fremdengut îi încredinţase secretul sosirii întăririlor, refuză să dea declaraţii. Bineînţeles nu într-o formă atît de categorică şi definitivă ca Fremdengut. Kumacher dădea din colţ în colţ, se ferea de răspunsuri directe, pretexta că memoria îi slăbise în ultimele două zile, explica foarte amănunţit că faptul acesta se datora de bunăseamă emoţiilor puternice pe care le trăise, insista asupra unor amănunte care nu aveau nici o legătură cu întrebarea, dar nici nu renunţa în mod făţiş la declaraţiile date cu o zi înainte. Mai mult decît atît, dădu a înţelege că este aproape sigur că peste două-trei zile îşi va recăpăta memoria şi atunci va fi încîntat să răspundă domnului căpitan-locotenent la orice întrebare la care va fi în măsură a-i spune ceva.

Sufletul lui Kurt Kumacher era cuprins de o serioasă frămîntare; domnul plutonier se temea să nu dea greş.

Se gîndea astfel: dacă într-o zi sau două vor sosi întăririle, atunci va izbuti uşor să frîngă împotrivirea celor cinci adversari, dintre care — judecînd după toate cele văzute — cel puţin trei nu prea ştiau ce-i aceea lupta. Dar, în primul rînd, se îndoia că submarinul cu întăririle va sosi la timp. S-ar putea ca baronul să fi născocit pur şi simplu povestea cu întăririle ca să-l înşele, pe el care e împovărat de o familie numeroasă şi iubitoare. Nu cumva baronul, care nu se ştie din ce motive putea refuza să dea declaraţii, o fi căutînd ca printr-o înşelătorie mîrşavă (plutonierul Kumacher nu putea găsi alt epitet decît mîrşavă), da, cu adevărat mîrşavă — să-l silească pe bietul Kumacher a fi solidar cu dînsul, deşi acest fapt putea duce la cele mai neplăcute urmări pentru amîndoi? Apoi, chiar dacă submarinul cu întăririle ar sosi, nu era de loc sigur că anglo-americanii şi mai ales bolşevicul acela, căpitanul-locotenent, nu-i vor ucide pe amîndoi înainte de a cădea ei înşişi. Kumacher nu se bizuia de loc pe caporalul Smorke. Acesta are să stea ascuns în fundul pădurii pînă la sosirea întăririlor. Atunci, desigur, va desfăşura o activitate aprigă şi în primul rînd îi va denunţa pe cei doi superiori ai săi ca pe cei mai netrebnici laşi, sau poate chiar ca trădători ai sfintei cauze a führerului.

Plecînd de la aceste considerente, nu atît nobile pe cît rezonabile, plutonierul Kurt Kumacher nu îndrăznea să refuze în mod categoric şi definitiv să dea declaraţiile cerute. Poate că i-ar fi povestit acelui îndrăzneţ căpitan-locotenent tot ceea ce îi împărtăşise în noaptea trecută baronul, dar se temea că Egorîcev, preocupat de nişte mărturisiri atît de importante, va scăpa o vorbă în faţa lui Fremdengut şi atunci maiorul fără îndoială că l-ar ucide de îndată ce ar rămîne singur cu dînsul. Şi chiar dacă nu l-ar omorî numaidecît, tot l-ar împuşca în faţa plutonului, de îndată ce ar sosi întăririle şi ar fi eliberaţi din prizonierat.

— Peste două-trei zile, domnule căpitan-locotenent, pe cuvîntul meu de vechi social-democrat; numai două-trei zile şi am să-mi recapăt memoria... Numai, vă rog pe tot ce aveţi sfînt pe lume, să nu suflaţi o vorbă despre această făgăduială maiorului meu!

Interogatoriul se prelungea. Cum trecuse multă vreme, rînd pe rînd, Flammery, care schimba salutări cordiale cu Fremdengut, sau Ceratod, sau Moobs, uimiţi de răbdarea lui Egorîcev de a interoga nişte oameni hotărîţi să nu spună nimic, îşi tot băgau capul prin uşa întredeschisă. Şi cu toate acestea, datorită unei ocupaţii care de la bun început nu făgăduia nici un rezultat (ce mult îi plăcea acestui bolşevic să se joace de-a judecătorul de instrucţie!) cei trei oameni de treabă erau siliţi — vezi bine — să se abţină de a intra în propria lor peşteră!

In urma interogatoriului, singurul lucru de care Egorîcev se încredinţă, era că amîndoi SS, deşi nu la fel de convinşi, scontau un eveniment care ar putea schimba radical situaţia de pe insulă. Judecînd după aluziile temătoare ale lui Kumacher, acest eveniment era aşteptat în cursul următoarelor două sau trei zile.

Ce să-i faci, nici astfel de informaţii nu sînt de lepădat, mai ales atunci cînd nu ai altele mai bune.

Il închise pe Kumacher, pe care-l interogase ultimul, ieşi afară, trase cu nesaţ în piept aerul proaspăt, înmiresmat de parfumul florilor, al mării şi al frunzişului încins, toropit de soare, şi zise:

— Uf, ce obosit sînt! Parcă aş fi cărat pietre de moară în spinare! Asta-i tot! Cei care doresc, pot să poftească în peşteră.

Gentlemenii intrară fără întîrziere, ca şi cum ar fi fost demult nerăbdători să se retragă din poiană în semiîntunericul acela înăbuşitor. Veniră înăuntru, dînd să înţeleagă lui mister Egorîcev, cu mutrele lor posace, că erau nemulţumiţi de purtarea lui şi că vor lua măsuri ca pe viitor bunul său plac să nu mai incomodeze traiul celorlalţi locatari ai peşterii (locatari legitimi, ce dracu'!)

Smith nu luă parte la acest joc. Îi zîmbea lui Egorîcev, cu toate că nu se simţea cu sufletul împăcat. Cuvintele pline de venin pe care Ceratod, tolănit pe iarbă, le schimbase cu Flammery în timpul nedoritei şederi afară, zgîndăriseră inima fochistului Samuel Smith, lăsîndu-i un ecou nelămurit, dar cît se poate de dezgustător şi sîcîitor.

Deasupra insulei se adunau norii. Din clipă în clipă, putea să înceapă ploaia.

Oceanul se înnegrea cu repeziciune. Bolta cerului se întuneca şi ea, rămînînd totuşi — dacă te uitai mai bine — ceva mai deschisă decît hăul care lăr-

muia alene jos. Timp de cinci minute între cer și ocean se mai zări dunga lată, vie și multicoloră a crepusculului, care aducea cu un fel de curcubeu mare și greu, întins de-a lungul orizontului. Dunga aceea de lumină sărbătorească, și totuși tristă, se topea iute, subțiindu-se de sus și din părți, apoi cerul întunecat se uni cu oceanul negru. O beznă înăbușitoare și caldă învălui firea. Dar mai trecu o jumătate de oră pînă cînd se auzi primul bubuit de furtună.

IV

În ziua de 8 iunie 1944, la ceasurile patru și două minute, după ora Greenwich, mai multe posturi de radio din Africa, Spania, Portugalia, America de Sud, statele din sudul S.U.A., Italia și unele țări arabe recepționară niște semnale misterioase de radio. Nu se știa nici cui erau adresate, nici de la cine veneau, nici limba în care erau transmise, dacă într-adevăr punctele și liniuțele acelea alternative și neînțelese aveau vreun sens și se supuneau regulilor vreunei limbi.

Fură încercate toate codurile cunoscute de către serviciile militare de spionaj în limbile engleză, germană, franceză, italiană, spaniolă, norvegiană, portugheză și arabă. Nu se obținu decît ceva cu totul abracadabrant.

Singurul lucru pe care izbutiră să-l constate chiar cei mai experimentați cifratori, era că, după un interval anumit și destul de mare, erau repetate aceleași combinații de semne ale alfabetului Morse, ceea ce îngăduia presupunerea că semnalul consta dintr-un text repetat de mai multe ori.

A doua zi, adică la 9 iunie, exact la ceasurile patru și două minute dimineața, după ora Greenwich, se repetă același lucru. Radiogramele fură controlate, comparate cu cele primite cu o zi înainte și se constată că ele coincideau. Două sau trei stațiuni militare de radio izbutiră să stabilească prin radiogoniometrie, locul unde se afla misteriosul post de radioemisiune. Rezultatul nu numai că nu lămuri nimic, ci dimpotrivă încurcă și mai mult situația. Coordonatele obținute erau tocmai ale celei mai pustii regiuni din Atlanticul de Sud, care pe hărți este acoperită cu o vopsea albastră uniformă și neîmbietoare, neînviorată de nici o porțiune de uscat, fie cît de mică, și care nu era brăzdată de liniile punctate ale obișnuitelor trasee maritime.

Pentru orice eventualitate, se cercetară listele navelor militare și comerciale, care se aflau în drum la această latitudine. Nici unul din ele nu trecea prin punctul reperat, nici unul din ele nu rătăcise drumul în zilele acelea și nu suferise vreun naufragiu în zona aceea.

Trei zile, cifratorii a zeci de posturi militare din țările mai sus arătate s-au străduit să descopere sensul tainic al misterioaselor radiograme. S-au folosit cele mai variate coduri, chiar cele mai secrete; s-au născocit, verificat și apoi respins, ca imposibile, soluții dintre cele mai ingenioase și mai neașteptate. Rezultatele n-au dus la nimic. Atunci s-a luat hotărîrea de a se aștepta mesajele undelor la orele patru și două minute, în dimineața zilei de 10 iunie.

Dar nici în 10, nici în 11, nici în 12, nici în zilele, săptămînile și lunile următoare, misteriosul transmițător nu mai dădu nici un semn de viață. Își încetase cu desăvîrșire activitatea.

Nimeni nu ar fi putut ghici ce dramă ascundeau faptele acestea; dealtfel, nimeni nu avea vreme de așa ceva. În Europa se desfășurau evenimente de însemnătate capitală.

Armatele de pe frontul Leningradului trecuseră la ofensivă în ziua de 10 iunie în istmul Kareliei. Ele străpunseră apărarea de lungă durată a finlandezilor, lărgiră breșa pînă la patruzeci de kilometri de-a lungul frontului, ocupară orașul Terioki și peste optzeci de centre locuite. La 15 iunie, ele străpunseră cea de a doua linie de apărare, la 17 cea de a treia. În ziua de 22, domnul von Ribbentrop sosi la Helsinki ca să salveze situația. Dar toți acei care nu voiau sau nu puteau să se opună logicei faptelor, înțelegeau perfect că Finlanda se afla în preajma ieșirii din război. Acest lucru îl înțelegeau pînă și Statele Unite, care din 1941 nu se putuseră decide să declare război Finlandei, deși ziarele și cuvîntările oficiale ale personalităților de seamă nu încetau să cînte osanale eroismului locuitorilor Leningradului, care îndurau cu stoicism nenumăratele greutăți ale blocadei, și, totodată, ale bombardamentului de fiecare zi al artileriei grele finlandeze.

La 15 iunie, corespondentul din Istambul al agenției TASS a comunicat că Filov, unul din membrii consiliului de regență din Bulgaria și noul prim-ministru Bagrianov fuseseră în ziua de 4 iunie la Cartierul General al lui Hitler. Acesta le-a cerut să înăbușe mișcarea de partizani din Bulgaria și să încheie pregătirile militare pentru intrarea efectivă în război împotriva Națiunilor Unite.

La 16 iunie, Morrison, ministrul afacerilor interne al Angliei, a declarat în mod oficial că hitleriștii au început să folosească împotriva Angliei bombe zburătoare dirijate prin radio.

Și, în sfîrșit, cel de al doilea front, deschis de aliați de îndată ce s-au încredințat definitiv că Uniunea Sovietică va putea sfîrși în mod victorios războiul și fără ei, era totuși un fapt care schimba raportul de forțe pe teatrele operațiunilor militare și în culisele diplomației anglo-americane și hitleriste.

Punctele de radiorecepție începură să funcționeze cu mai mult avînt încă. Văzduhul era suprasaturat de comunicări cifrate, care conțineau cheile istoriei din deceniile ce aveau să urmeze. Se părea că nimeni nu se va mai interesa de acel post de radio necunoscut, care amuțise după două scurte emisiuni. De fapt însă, situația nu era chiar așa.

Încă din ziua de 9 iunie, cifratorul unuia din cele mai importante comandamente americane, un oarecare James Poddl, cunoscut în fișele contraspionajului dintr-o serie de țări, cînd sub numele de George Darue, cînd sub acela de Olaf Petersen, Bojidar Rancovici sau U-Pei-lean, sau sub toate aceste nume laolaltă și care numai printr-o minune scăpase de ștreang în ajunul războiului, se gîndi — după terminarea orelor de serviciu — să mai studieze cîte ceva din domeniul specialității sale. Avea o înfățișare ideală pentru un om care își cîștiga existența din spionaj, adică uimitor de banală, și un caracter tot atît de ideal. Era singur pe lume, nu-i plăcea societatea, era tăcut, nu destul de frumos ca să placă fetelor fără să le plătească, și nu destul de bogat ca să poată cumpăra pe acelea care îi erau pe plac. Era un spion de carieră, căzut în dizgrație, și se plictisea în mijlocul cifratorilor comuni și neinteresanți. De aceea, dacă nu avea bani pentru pocher, își petrecea orele de răgaz în doi, cu sticla de coniac di-

nainte. Şi cum cu o seară mai înainte pierduse mult la joc şi se înglodase în datorii, pînă peste urechile lui vineţii cu lobi moi, atîrnîndu-i ca nişte cercei — Poddl nu mai avea bani nici pentru coniac. Fără băutură şi fără pocher, el nu înţelegea rostul orelor de răgaz şi de aceea se gîndi să facă pe autodidactul.

James Poddl alias George Darue, alias etc., etc. nu avea de gînd să rămînă multă vreme cifrator. Îşi dădea seama că foarte curînd, chiar înainte de sfîrşitul războiului, serviciul american de spionaj va alcătui în grabă o nouă reţea suplimentară de spioni pentru timp de pace, aşa încît, cu încăpăţînarea şi sîrguinţa omului a cărui viaţă depinde, în înţelesul cel mai strict şi mai necruţător al cuvîntului, de abilitatea lui profesională (cel puţin în aceeaşi măsură, dacă nu şi mai mare, ca a unui acrobat), se antrena în fiecare zi în detaliile meseriei sale primejdioase, dar bănoase.

De data aceasta, se gîndi să se exerseze cu transcrierea alfabetului Morse în diferite limbi. Aceste transcrieri le avea notate în carnetul său, cu precizia unor linii de desen, deşi cele folosite în Europa Apuseană, unde „lucrase" înainte de război, le cunoştea pe de rost. Dealtfel, nu era nici o mirare, fiindcă ele erau pentru el pîinea cea de toate zilele.

De trei ori pe săptămînă frecventa cursurile neoficiale de limba rusă de pe lîngă organizaţia C.I.C. din localitatea sa. Fusese odată în Rusia în calitate de umil secretar al unor consilieri tehnici, în vremea primului cincinal. Acum încerca să-şi perfecţioneze cunoştinţele de limbă rusă ca să plece acolo bine pregătit, de îndată ce C.I.C. va avea nevoie de serviciile lui de specialist.

Am putea oare să-l mustrăm pe acest gentleman puţin respectabil că nu se gîndise mai înainte la alfabetul Morse rus? Mai curînd nu decît da. Trebuie să ne amintim de coordonatele misterioasei staţii de radio pentru a înţelege că ideea unui post de emisiune rusesc pe acele meleaguri nu ar fi fost mai întemeiată decît organizarea unei vînători de struţi în nordul Norvegiei. Şi dacă îi veni totuşi în gînd să vadă dacă nu cumva alfabetul rus se potrivea cu radiograma nedescifrată a postului care amuţise, — faptul acesta nu trebuie să-l atribuim vreunei inspiraţii a lui mister James Poddl, etc. Nici pomeneală. Mister James Poddl se plictisea, voia să-şi petreacă timpul cu ceva şi luase la nimereală exerciţiul respectiv.

Acum, vă închipuiţi lesne uimirea acestui gentleman cînd, în mai puţin de douăzeci de minute, văzu în faţa sa radiograma descifrată. În ea se repetau de trei ori aceleaşi patru versuri, care, judecînd după toate cele, erau de provenienţă militară:

Pe fascişti să-i batem — ne e legea.
Le-am dat viaţă [1]) — ticăloşii
Mult timp vor visa batalionul
Şi pe marinarii noştri roşii.

Căpitan-locotenent **Konstantin Egorîcev**

Nu se prea înţelegea ce însemnau cuvintele „Le-am dat viaţă — ticăloşii". Sovieticii le zic ticăloşi naziştilor şi forţelor lor armate. Dar ce însemna „a le da viaţă"? Să îi readucă în simţire? Să salveze răniţii? Să se îndure de viaţa ticăloşilor căzuţi prizonieri? Să le redea vlaga cu o alimentaţie mai bună? Dar atunci primul vers se afla în contradicţie vădită cu celelalte. Într-un cuvînt, mister Poddl fu nevoit a recunoaşte cu amărăciune, că nu cunoştea încă destul de bine limba rusă vorbită.

Dar şi simplul fapt că două zile la rînd, de cîte trei ori în şir şi la aceeaşi oră, a fost transmisă prin văzduh aceeaşi strofă de patru versuri, aparent absolut inofensivă, semnată cu un nume şi un pronume, era destul de misterios. Abia acum se punea problema de a se descifra cu adevărat aceste patru versuri prea simple, ca să nu ascundă un secret.

În primul rînd trebuia firește, respinsă ipoteza că această perlă mai mult decît modestă a poeziei ruse a fost transmisă pe calea undelor de către un om sovietic şi cu atît mai mult de către un militar. Din pură prudenţă, un sovietic nu ar fi întrebuinţat limba rusă, ci vreuna mai folosită la acea latitudine: engleza sau spaniola. Şi apoi ce putea căuta un rus tocmai la acea latitudine atît de îndepărtată?

Firește, uneori era folositor să născoceşti — în scop de agitaţie — că sovieticii pun la cale intrigi dăunătoare pînă şi în vreo îndepărtată ţară exotică, dar pentru uzul intern al serviciului de contraspionaj nu se foloseau astfel de născociri, care nici nu erau bine văzute. Prin urmare, undeva la dracu' în praznic, aproape la capătul pămîntului, cineva, pentru a păstra un anumit secret — se folosea de limba rusă, tocmai ca să cifreze o comunicare sau un ordin de mare însemnătate sau poate altceva de o aceeaşi importanţă.

James Poddl se frămîntă cu dezlegarea celor patru versuri de la ora unsprezece seara pînă la ora trei în ziua următoare, şi nu ajunse la nici un rezultat. Îşi dădea seama că taina pe care o ascundeau acele versuri ar putea cere măsuri urgente şi că în cazul descoperirii ei la timpul oportun i s-ar ierta păcatele de altă dată, fiind scos din fundul prăfuit al secţiei de descifrare în aerul liber al ţinuturilor operative. Poddl se hotărî prin urmare să raporteze şefului său direct descoperirea, mai bine zis semidescoperirea făcută.

Comandantul îşi arătă tot interesul faţă de considerentele unui colaborator atît de experimentat şi trimise, cu un curier special, centrului de spionaj strategic raportul lui Poddl, însoţit de ipoteze şi lămuriri personale. Acolo, seriozitatea problemei a fost numaidecît apreciată, lucrarea fiind încredinţată la doi colaboratori cu mare experienţă, specialişti în codurile ruseşti.

În acelaşi timp, s-a cerut ambasadei americane de la Moscova să încerce să afle dacă în cadrele Marinei de război sovietice există un oarecare căpitan-locotenent Konstantin Egorîcev, unde se găseşte şi ce face. Adresa trimisă reproducea textul complet al versurilor pe care le cunoaştem. Era necesar să se stabilească proveniența şi sensul acestor patru rînduri, iar dacă au fost transmise, să se afle unde anume.

Cam la aceeaşi oră tîrzie, în seara zilei de 11 iunie, cînd această radiogramă cifrată era transmisă sub forma unei comunicări de serviciu şi de un ziar new-yorkez de seamă corespondentului său din Moscova, — la mai bine de zece mii de kilometri de Moscova, într-unul din oraşele de pe ţărmul brazilian, care era şi staţiune balneară, sosi o altă radiogramă din partea aceleeaşi „redacţii". În mai puţin de douăzeci de minute, ea fu înmînată unui negustor mai în vîrstă, cu înfăţişare blajină, care cu zece ani în

---

[1]) Expresie folosită de ostaşii sovietici — noi i-am bătut. (N. trad.).

urmă își limitase activitatea comercială și ducea viața lipsită de griji a unui chefliu și pasionat iahtsman.

Don Largo Prietto — așa se numea fostul negustor — ceru scuze de la oaspeții lui și se retrase în biroul său. Apoi se înapoie în salon. Degetele îi erau mînjite de cerneală. Își ceru din nou scuze de la oaspeți, spunîndu-le că cel mai bun prieten al său din Buenos-Aires s-a îmbolnăvit grav, probabil că-i pe moarte, și trebuie să se ducă la căpătîiul său.

Peste două ore, don Largo Prietto ieși în larg pe bordul iahtului său, care purta un nume cam de operă : „Carmencita". Cu toată această denumire oarecum frivolă, era un vas mare, foarte solid, rapid și stabil, care rezista cu cinste celor mai aprige furtuni din oceanele Atlantic, Indian și Pacific. Spionajul american avea toate motivele să fie mîndru de acest iaht.

Dacă vreun senor, dintre acei care cu cîteva ceasuri mai înainte fuseseră în vizită la don Prietto s-ar fi pomenit întîmplător pe bordul „Carmencitei", el ar fi rămas foarte uimit văzînd că iahtul luase cu totul alt drum decît acela care ducea la Buenos-Aires.

Să părăsim deocamdată iahtul „Carmencita" și pe stăpînu-i neconsolat, lăsînd vasul să despice valurile albastre ale Atlanticului și să se depărteze cu fiece clipă tot mai mult de cel mai bun prieten, aflat pe patul de moarte la Buenos-Aires. Mai bine să aflăm ce răspuns a primit „redacția" new-yorkeză de la „corespondentul" ei din Moscova. Din informațiile culese de acest gentleman expeditiv de la ambasada americană, reieșea că un oarecare ofițer al marinei sovietice, căpitanul-locotenent Konstantin Egorîcev, obținuse, pe la sfîrșitul lunii mai, viza de intrare în Statele Unite ale Americii, avînd o delegație în interes de serviciu la departamentul Marinei de război.

In aceeași zi, statul major al flotei de război din Statele Unite primi prin radio cererea oficială de a lua măsuri pentru a găsi și a salva pe căpitanul-locotenent Konstantin Egorîcev, naufragiat în apele Atlanticului, de la care cîteva posturi de radio sovietice primiseră semnale în cele două zile precedente. Erau menționate și coordonatele postului emițător, stabilite prin radiogoniometrie, care corespundeau întocmai cu acelea către care se îndrepta „Carmencita".

In legătură cu cererea sovietică, se precizează și însărcinarea dată lui don Largo Prietto. Dacă inițial el nu trebuia decît să lămurească ce anume ascundea misterioasa radiogramă transmisă în limba rusă și să ia pe loc măsurile necesare, acum respectabilul comerciant în retragere primi chiar pe drum ordinul de a-l găsi pe ofițerul marinei sovietice Egorîcev — de a-l izola, lipsindu-l de posibilitatea de a comunica cu restul lumii și de a-l aduce în mare taină într-unul din porturile sudice ale S.U.A., la dispoziția C.I.C.-ului de acolo. Comandamentului sovietic trebuia să i se comunice că, în ciuda tuturor măsurilor luate, nu s-a descoperit nici o urmă a lui Egorîcev și că desigur el pierise cu adevărat. Un ofițer din marina rusă, și încă unul trimis într-o delegație de serviciu în străinătate, era o bucățică prea ademenitoare pentru spionajul american „aliat" pentru ca măcar să-i treacă prin minte să-l scape din gheare.

Și, totuși, din motivele pe care cititorul le va afla mai tîrziu, această idee aventuroasă a C.I.C.-ului dădu greș. Mai mult decît atît: de pe urma ei, spionajul american a avut pierderi atît de grele, încît nu-i face nici o plăcere să-și amintească de ea.

In ceea ce-l privește pe James Poddl, alias George Darue, alias Bojidar Rancovici, etc., etc., semidescoperirea lui nedînd nici un rezultat de seamă, nu se ținu socoteală de ea. El fu nevoit să se mai chinuiască încă aproape un an și jumătate pînă cînd C.I.C.-ul îl lansă pe arena vastă a activității de spionaj, în calitate de ataşat de presă-adjunct al unei misiuni diplomatice americane într-una din țările de democrație populară. Apoi, a petrecut mai mult de un an ca împuternicit al Societății Biblice în capitala unei alte țări de democrație populară. Nu se știe cîte exemplare din Vechiul și Noul Testament a răspîndit el în acest timp. In schimb, s-a aflat mai tîrziu și cu precizie cîți dolari a distribuit, recrutînd în acea țară agenți pentru C.I.C. Izgonit în urma unui mare scandal diplomatic, el și-a mutat sediul, în calitate de cel de al doilea rezident al C.I.C.-ului în Iugoslavia, avînd ca zonă de activitate întreaga peninsulă Balcanică. La Belgrad, se simte ca la el acasă și e bine văzut de cei mari. S-ar putea ca în anul în curs să fie numit într-un însemnat post diplomatic într-una din marile țări marșalizate din Apusul Europei.

Acestea fiind zise, ne permitem să ne întoarcem la evenimentele care se petreceau în Insula Dezamăgirilor.

V

In peșteră, era o căldură înăbușitoare. Felinarul cu cutia lui primitivă de tablă moale, care atîrna din tavanul stîncos și inegal, vicia aerul cu mirosul de gaz.

Deschiseră puțin ușa. Răcoreala ploii de noapte pătrunse în peșteră, însoțită de picuratul stropilor și de foșnetul frunzelor. Furtuna se dezlănțuise departe de insulă. In zarea invizibilă se aprindeau mereu fulgere albăstrii-albicioase. Pentru o părticică de secundă, ele zmulgeau din bezna de nepătruns talazurile, parcă încremenite, cu crestele lor orbitor de albe și cu ramificații negre, umbrite, parcă date din belșug cu tuș; copăceii și tufișurile, strălucind de-ai fi crezut că sînt de sticlă, și aruncînd peste ierburile înalte, plecate și argintii, umbre groase și lungi ca niște crăpături în pămînt; perdelele groase, punctate ale stropilor de ploaie; conturul precis al frunzelor care atîrnau pieziș de pe ramurile negre chiar deasupra intrării în peșteră.

Cînd fulgerul era mai puternic, lumina felinarului pălea neputincioasă și conturul frunzelor se întipărea, pentru o clipă în apropierea ușii, pe pardoseala mai deschisă la culoare, a peșterii. Apoi afară se făcea din nou întuneric beznă. Dar abia începeau ochii să se obișnuiască cu lumina gălbuie a felinarului, cînd un nou fulger scăpăra, fără zgomot și totul se repeta de la început. Tunetul se auzea mult mai tîrziu, precedînd fulgerul următor, abia cu o fracțiune de secundă. Abia-abia se auzea și nu era de fel amenințător. Ai fi zis că undeva, hăt-departe, o căruță huruia pe un caldarîm de piatră.

Ploaia continua mereu, ducînd pe fiecare cu gîndul la liniștea căminului său. Se părea că dărnicia ei tropicală și înverșunarea nu i se vor mai potoli niciodată.

Cîtva timp, cei cinci naufragiați rămaseră tăcuți pe paturile lor, ascultînd susurul melodios al ploii.

Tăcerea fu întreruptă de Robert Flammery, care zise cu un oftat:

— Doar bunul Dumnezeu ştie cît de mult doresc să mă întorc din nou în oraşul părintesc şi să-mi strîng la piept moştenitorii (se corectă numaidecît), adică am vrut să spun: familia...

Nu primi nici un răspuns, fiecare fiind pierdut în gîndurile lui.

— Cerul nu mi-a hărăzit fericirea să mă întorc în sînul familiei, — continuă Flammery, necăjit că cei-lalţi se arătau nepăsători la spusele lui, lucru cu care nu era de loc deprins. N-aş putea spune că inima mi s-a împietrit din această pricină. Credinţa mea în vrerea Domnului este prea puternică... (rostind aceste cuvinte, mister Flammery îşi înălţă privirile pioase spre felinar) — ca să mă înrăiesc, dar gîndul la suferinţele pe care probabil că le îndură cei dragi, de cînd au primit înştiinţarea despre presupusa mea moarte — mă duce la deznădejde.

— Fireşte că suferinţele dumitale sînt de înţeles... — răspunse Egorîcev într-o doară, simţind că tăcerea ar fi de-a dreptul nepoliticoasă.

— Şi eu vă înţeleg, — se amestecă Moobs cu grabă. — Iau parte din suflet la necazurile dumneavoastră, mister Flammery.

Ceratod şi Smith păstrară tăcerea.

— În cazul acesta, de ce n-am încerca să stabilim cît mai repede legătura cu Philadelphia, ca să scăpăm scumpa mea familie din această suferinţă nemotivată şi nemeritată? — întrebă Flammery.

— Să luăm legătura cu Philadelphia? Dar cum? — îl întrerupse Ceratod.

— Prin radio, bineînţeles.

— Şi de ce tocmai cu Philadelphia? Şi eu am familie, dar nu locuieşte în Philadelphia, ci la Liverpool.

— Familia mea este la Londra, — zise Smith.

Moobs ar fi vrut să arate că şi el are rude la Buffalo, dar nu îndrăzni.

Fără să răspundă la aceste obiecţii, mister Flammery continuă, adresîndu-se în primul rînd lui Egorîcev:

— Cred că ar trebui chiar azi să dăm semne de viaţă prin radio. Bine înţeles, dacă aţi reuşi într-adevăr să vă înţelegeţi în această privinţă cu Kumacher.

— M-am înţeles într-adevăr cu Kumacher, — răspunse Egorîcev. — Încă de ieri. Şi cred că va repara aparatul, numai dacă lucrul este posibil din punct de vedere tehnic. (Zărind chipurile dezamăgite ale celorlalţi, se grăbi să adauge): — Eu personal sînt cu totul convins că lucrul este posibil. Chiar acum o să ne sfătuim... Dar vă rog, luaţi-vă aerul că nu vă îndoiţi de dorinţa lui Kumacher de a ne îndeplini ordinul.

Luă de pe uşa care dădea în încăperea alăturată păturile şi mantalele, trase zăvorul şi îl strigă pe plutonier, care se simţi fericit să respire aer curat, apoi închise din nou uşa cu zăvorul şi atîrnă păturile şi mantalele.

Kumacher stătea în mijlocul încăperii cu ochii pe jumătate închişi. După întunericul în care şezuse cîteva ceasuri, lumina felinarului îl orbea.

— Trebuie reparat aparatul de radioemisie, — îi spuse Egorîcev, cu tonul cu care ar fi vorbit cu un meşter chemat de la cooperativa de reparat aparatele de radio. — După părerea mea, nu-i decît o oră de lucru.

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnule căpitan-locotenent, aş vrea să-l văd, — zise plutonierul, cu o voce înăbuşită, uitîndu-se pieziş la uşa acoperită de mantale.

— Tocmai pentru asta te-am chemat.

La aceste cuvinte, Ceratod şi Flammery, dîndu-şi importanţă, înclinară capetele, ca şi cum ar fi vrut să-i confirme lui Kumacher că situaţia se prezenta întocmai cum o arătase Egorîcev.

— Dar să te ferească dumnezeu să faci pe nebunul, — îl preveni Egorîcev. — Nu cunosc destul radiotehnica spre a repara un aparat, atunci cînd pot lăsa acest lucru pe seama unui specialist, dar pot foarte bine deosebi ce înseamnă repararea şi ce înseamnă stricarea unui aparat. Aşa încît nu te-aş sfătui să rişti...

De teamă că maiorul Fremdengut l-ar putea auzi din cealaltă încăpere, Kumacher se mulţumi să apese cu mîna în dreptul inimii, făcînd astfel un semn cu tîlc.

Egorîcev, care găsise timpul de a cerceta mai înainte aparatul, cam ştia în ce consta stricăciunea şi ce trebuia reparat, aşa că în clipa de faţă nu-l interesa părerea plutonierului, ci ce anume va spune el şi cum va spune. Şi asta nu atît în privinţa stricăciunilor — aparatul putea fi reparat destul de repede — cît în privinţa atitudinii pe care o va lua Kumacher.

Dar plutonierul, după ce cercetă în grabă aparatul, îşi zise că într-adevăr căpitanul-locotenent rus se cam pricepe la radio, deoarece timpul necesar pentru repararea aparatului îl apreciase just. De aceea Kurt Kumacher se gîndi că nu făcea să rişte.

— Aveţi dreptate, domnule căpitan-locotenent, — spuse el, ridicînd în sfîrşit capul tuns ca o perie căruntă şi luminat în plin de puternica lanternă electrică — într-o oră — o oră şi jumătate totul are să fie gata. După o lovitură cu scaunul te puteai aştepta la stricăciuni mult mai serioase.

Faţa lui lătăreaţă şi roşie din pricina sîngelui ce i se urcase la cap, părea numai cinste, sîrguinţă şi devotament.

Egorîcev era mulţumit că se putea lipsi de ameninţări. Îşi dădea seama că, într-o oarecare măsură, Kumacher se simţea la strîmtoare şi în cazul de faţă se va arăta de bună credinţă numai din laşitate. De fapt, nici nu se aştepta la mai mult.

Cuvintele plutonierului făcură cea mai bună impresie asupra „comandamentului aliat". Privirile pe care i le aruncau din cînd în cînd lui Egorîcev se îndulciră: acest tînăr bolşevic era de neînlocuit în asemenea situaţii!

— Dar vă rog, în numele celui de sus, nici o vorbă domnului baron! — şopti Kumacher, umil. — Ar fi în stare să mă sugrume ca pe un puiu de găină.

— Bine, — răspunse Egorîcev şi „comandamentul aliat" întări promisiunea cu o înclinare majestuoasă a capului.

— Cum mai stai cu memoria? — întrebă Egorîcev, ca şi cum ar fi vorbit despre un lucru cu totul neînsemnat. — Tot îţi mai este răvăşită?

Kumacher rînji conspirativ şi, dîndu-i a înţelege că totul vine cu timpul, făcu un gest expresiv cu braţele.

— Permiteţi să încep reparaţia, domnule căpitan-locotenent?

— Începe! — zise Egorîcev.

— Dacă îmi permiteţi, v-aş ruga să mai puneţi

ceva la ușă. Domnul maior are un auz foarte fin, — șopti Kumacher.

Ușa, după care zăcea posomorît pe pat maiorul von Fremdengut — într-o beznă deplină — fu acoperită cu încă două pături și plutonierul Kumacher — ferindu-se, totuși, pe cît putea să nu facă nici cel mai mic zgomot — începu reparația cu îndemînarea și iuțeala unui adevărat cunoscător.

„Comandamentul aliat" și Moobs ațipiră pe paturile lor așteptînd să se termine reparația. Smith ședea, sprijinindu-se cu spatele lui vînjos de peretele de piatră — plăcut pentru că era răcoros — și privea alene prin întunericul umed al nopții. Stătea pe gînduri. Dealtfel, în tot cursul zilei se lăsase mereu furat de gînduri.

Egorîcev nu-l slăbea din ochi pe Kumacher. Cine putea garanta că acest smerit membru al unităților SS nu aștepta decît prilejul ca dintr-o lovitură să transforme aparatul de radioemisie-recepție într-o grămadă de cioburi de sticlă și fier vechi? Trebuia să fie tot timpul cu ochii în patru. Afară de aceasta, Egorîcev nu făcuse niciodată caz de cunoștințele sale radiotehnice și găsea că era necesar să și le împlinească, urmărind cu atenție cum plutonierul demonta și repara aparatul. Cu atît mai mult cu cît nu voia să recurgă întotdeauna la ajutorul altuia.

Pe capacul argintiu de duraluminiu al emițătorului, licărea slab un plumb rotund, zvîrlit cu nepăsare, pe care se zărea o zvastică și niște litere gotice necitețe, prost imprimate. Potrivit ordinului primit de baronul Fremdengut de la comandamentul său, numai acesta, în ziua și la ora anumită, cunoscută numai de el, avea dreptul să rupă plumbul pentru ca, prinzînd unda cunoscută numai de dînsul, să recepționeze ordinul referitor la ceea ce avea de făcut garnizoana SS de pe Insula Dezamăgirilor. Acum, această bucățică de plumb, prin care se trecuseră capetele unui șnur de mătase, zăcea pe capacul aparatului. Pînă și în absența lui Fremdengut, Kumacher nu îndrăznea să rupă plumbul, așa că Egorîcev fu acela care îl zmulse. Altă dată ar fi insistat ca acest lucru să-l facă plutonierul, căci s-ar fi putut foarte bine ca plumbul să fie legat cu o mașină infernală. Egorîcev însă se mărgini să-i roage pe Smith și pe Moobs să ia armele în mînă și să-l supravegheze pe Kumacher, pe care îl sili să stea alături, lipit de el.

Nu se produse nici o explozie. Kumacher, cu un aer de nevinovăție jignită, se depărtă de aparat. Un generator de aluminiu, aducînd cu o mașină mare de tocat carne, era așezat într-o parte, pe niște piciorușe lungi, cu articulații ca ale unui tripied fotografic. Generatorul era prevăzut cu un dispozitiv de acționare manuală pentru alimentarea aparatului cu curent electric. Kumacher găsi numaidecît în lădița frumoasă de lemn, în care se păstrau accesoriile, mînerul în formă de S. Îl potrivi la generator și astfel sosi clipa hotărîtoare a probei, care avea să arate calitatea reparației.

Plutonierul își scuipă în palme și începu să învîrtească anevoie mînerul. Judecînd după înfățișarea lui, nu era ceva prea ușor.

Rotorul generatorului scoase un zbîrnîit gros, ca un bondar mare și furios. Pe măsură ce turația creștea, sunetul se făcea mai subțire și mai pătrunzător. Becul care se afla la baza mînerului se aprinse mai întîi cu o lumină roșie vișinie, apoi roșie ca focul, portocalie, galbenă și în sfîrșit albă. Zbîrnîitul deveni uniform și strident. Prin deschiderile din peretele lateral al aparatului de recepție se strecurau luminițele înguste și gălbui ale lămpilor oscilatoare. Scala cu diviziunile transparente — galbene și roșii — se lumină ademenitor.

— Poftiți, domnule căpitan-locotenent, aparatul este în ordine! — raportă Kumacher în șoaptă.

Continua să învîrtească anevoie mînerul cu mîna dreaptă iar cu stînga îi întinse lui Egorîcev căștile unite printr-un arc de oțel mlădios.

La auzul huruitului generatorului, „comandamentul aliat" se trezi.

— Gata? — se minună Flammery.

— Așa se pare. O să aflăm numaidecît ce se mai petrece pe lume, — răspunse Egorîcev.

— Și emițătorul? — întrebă Flammery. — In primul rînd, trebuie să luăm legătura cu Philadelphia...

— De ce cu Philadelphia? Familia mea locuiește la Liverpool, — obiectă Ceratod, enervat.

— Iar a mea la Londra, — se amestecă Smith.

Moobs ar fi vrut să ridice și el pretenții, dar, din nou, nu îndrăzni.

— Cunoașteți alfabetul Morse? — îl întrebă Egorîcev pe căpitanul Flammery.

— Nu-l cunosc, firește. In schimb, trebuie să-l cunoască Moobs.

— De unde v-a venit ideea aceasta, sir? — ripostă Moobs. — Sînt un simplu civil.

— Dar dumneavoastră, domnule maior? — întrebă căpitanul-locotenent adresîndu-i-se lui Ceratod.

Ceratod nu răspunse.

— Așadar, nimeni dintre noi nu cunoaște alfabetul Morse englez, — conchise Egorîcev.

— O să-l rugăm pe domnul Kumacher, — spuse Flammery.

— Plutonierul Kumacher nu cunoaște decît alfabetul german. Nu-i așa?

— Exact, domnule căpitan-locotenent, — răspunse plutonierul schimbînd mîna. Fața lui aplecată în jos era roșie din pricina sforțării, vinele i se umflaseră pe brațul obosit și semănau cu liniile ramificate ale rîurilor de pe o hartă geografică. Să învîrtești mînerul generatorului însemna o muncă fizică destul de serioasă, de care domnul plutonier se dezobișnuise de cînd era în unitățile SS. — Domnule căpitan-locotenent, îmi dați voie să nu mai răsucesc acest mîner afurisit, pînă veți rezolva problema?

— Nu, de ce? O să încercăm chiar acum să aflăm ce se mai petrece în lume. Iar problema cum, cu cine și cînd vom lua legătura prin radio, propun s-o rezolvăm mai tîrziu, și nu în prezența plutonierului Kumacher.

Nimeni nu obiectă. Nu fără emoție, Egorîcev puse mîna pe buton. Indicatorul se mișcă încet, de la dreapta la stînga, pe scala luminată cu roșu și galben. Prin căștile rotunde și urîte de metal, în semiîntunericul peșterii de pe insulița învăluită de bezna tropicală și de ploaia torențială, pierdută în nemărginitul pustiu de apă — năvăliră zgomotele înăbușite ale tumultului impresionant al undelor radiofonice din univers. O răsucire abia perceptibilă a butonului, o diviziune de nimic pe scală — și aparatul de recepție prinse undele, care se născuseră abia cu o sutime sau o miime de secundă înainte din sunetele rostite, cîntate din gură sau produse de instrumente muzicale la mii de kilometri de Insula Dezamăgirilor. Cît de neînsemnate păreau, în comparație cu aceste divi-

ziuni abia vizibile pe scala aparatului de radio, cele mai mărunte, cele mai reduse dimensiuni ale hărților geografice! Ce importanță aveau scările convenționale, existente numai pe hîrtie, de o sută, două, cinci sute de kilometri la un centimetru, în comparație cu distanțele reale de mii de kilometri, străbătute cu ajutorul unei mișcări a indicatorului, pe o părticică infimă a scalei aparatului de radio.

Insoțite de pocniturile descărcărilor electrice ale furtunii care se îndepărta, apăreau și dispăreau într-o clipă, pentru totdeauna, glasuri de oameni necunoscuți, care cîntau în spaniolă și portugheză dragostea pentru o senioră minunat de frumoasă, gelozia, întîlnirile, serenadele și despărțirile dureroase, sau glasurile crainicilor, care citeau cu iuțeală ceva în spaniolă, portugheză, arabă; apoi iarăși cîntece, cadele tumultoase și dezmățate ale jazurilor, acordurile duioase pînă la dulcegărie ale orchestrelor de salon, niște dialoguri de neînțeles între un bărbat și o femeie sau între două femei; apoi, un zdrăngănit de ghitară acompaniind un tenor dulce și trilurile neînchipuit de înalte ale unei soprane necunoscute. Aproape de tot, ca și cum ar fi răsunat alături de cei șase oameni îngrămădiți în jurul aparatului, se auzi „Orientalia" de Albeniz, o compoziție visătoare și plină de noblețe.

Egorîcev auzise ultima dată această compoziție în 1939, la Moscova, în timpul vacanței, în nou-nouța sală Ceaikovski. Îi plăcea foarte mult Albeniz, dar în clipa aceea nu-i ardea de muzică. Continua să răsucească încet butonul negru de ebonit.

Deodată, se auzi o voce în nemțește. O voce de bariton îmbuibat. Un sfîrșit de frază: „...în felul acesta, rezultatul acestei operațiuni indiscutabil mari și indiscutabil extrem de primejdioase este încă departe de a fi lămurit".

— Germania! — șopti Kumacher cu înflăcărare și învîrti cu mai mult zel mînerul generatorului.

Ceilalți ascultători se lipiră și mai mult de căștile aparatului, care zăceau pe capac și care de nevoie înlocuiau cu chiu cu vai difuzorul.

— Dacă nimeni nu e împotrivă, să ascultăm pentru început Germania, — zise Egorîcev.

Dar abia avură timp cu toții, în afară de Kumacher, care desigur nu conta, să cadă de acord cu propunerea lui Egorîcev cînd se constată că nu era vorba de nici un post german. După o pauză scurtă, de cîteva clipe, același glas de bariton îmbuibat continuă:

„Vorbește Rio-de-Janeiro. Am transmis comentariul militar al comentatorului nostru politic și militar, domnul doctor-inginer Hugo Schmaltz, referitor la evenimentele din Normandia. Ascultați acum quartetul nostru de bărbați în limba germană din care fac parte:..."

Mai întîi, cei șase asculători nu-și dădură seama de rostul cuvintelor „evenimentele din Normandia". Neoprit de nimeni, Egorîcev continuă în mod automat să caute undele văzduhului.

— Evenimentele din Normandia, — rosti el, dus pe gînduri. Privirea lui se încrucișă cu aceea a lui Ceratod și, în aceeași clipă, amîndoi fulgerați de același gînd strigară „Din Normandia!" În culmea emoției, Ceratod îl apucă de umeri pe flegmaticul Flammery, căruia, ca și compatriotului său pistruiat, această denumire geografică părea a nu-i spune nimic.

— Pricepi dumneata, Flammery: evenimentele din Normandia! Adică pe litoralul canalului Mînecii!..

Mister Flammery zîmbi neîncrezător.

— Nu cumva îți închipui că asta înseamnă...

Nu izbuti să sfîrșească fraza, fiindcă Ceratod îl întrerupse:

— De bună seamă. De ce n-ar fi vorba de cel de al doilea front?

— Și de ce ar fi vorba tocmai de cel de al doilea front? „Evenimente" este o noțiune prea generală. S-ar putea potrivi de minune și pentru... eeeee... și pentru o răscoală, și pentru înfrîngerea unei bande de partizani, și pentru o inundație care iese din comun...

— *O bandă* de partizani?! Nu vă este rușine, căpitane Flammery, să vorbiți astfel despre eroii luptei antifasciste? — exclamă Egorîcev indignat. — Pe cuvîntul meu, dacă...

— Mister Flammery nu este obișnuit să se obosească alegînd termenii cei mai potriviți, — zise Ceratod împăciuitor, socotind că nu era momentul potrivit pentru o ceartă cu Egorîcev. — Sînt convins că mister Flammery a vrut să spună cu totul altceva, ceva mai potrivit cu meritele acestor oameni nobili și curagioși.

— Nu fac decît să-mi exprim umila mea părere, — susținu Flammery cu sînge rece, fără să dea nici o atenție gesturilor pline de înțeles ale lui Ceratod. — Socot că și aici, pe insulă, am tot dreptul să mă bucur de întreaga libertate pe care mi-o asigură constituția Statelor Unite, și între altele și de libertatea gîndirii și a cuvîntului... Imi pare foarte rău că mister Egorîcev, ca prototipul nedemocratului, nu este obișnuit să respecte părerea altuia, mai ales cînd ea îi contrazice categoric părerile personale. Am spus ceea ce am vrut să spun.

Smith nu găsi de cuviință să-și ascundă dezaprobarea provocată de izbucnirea lui Flammery. Îi făcuse plăcere că Ceratod se ridicase în apărarea onoarei partizanilor, față de care fochistul nostru nutrea sentimentele cele mai frumoase, și că se ridicase cu atîta tact și într-un mod atît de hotărît (intervenția lui Ceratod îi păruse foarte hotărîtă, cu atît mai mult cu cît conducătorii săi sindicali nu prea îl răsfățaseră pînă atunci cu tactul și hotărîrea lor).

In ceea ce-l privește pe Moobs, acesta disprețuia în aceeași măsură și pe englezi, și pe francezi, și în general toate națiunile, în afară de cea americană. Independența provocatoare a părerilor lui Flammery îi plăcea. Dealtfel, se alătura dinainte și pe deplin la orice ar fi spus acesta.

Nu era însă timp de discuții și, cu atît mai mult, de discuții vădit inutile. Trebuiau să afle amănuntele „evenimentelor din Normandia". Furios și încruntat, din care pricină chipul său tineresc căpăta o expresie și mai copilărească, mormăind nedeslușit niște fraze ruseți, care nu cred să fi contribuit la îmbunătățirea relațiilor, dacă ar fi fost înțelese de mister Flammery și de credinciosul său Moobs. Egorîcev continuă să învîrtească cu băgare de seamă butonul. După ora Moscovei, era aproape două după amiază, după ora de la Greenwich aproape cinci, deci era timpul cel mai puțin potrivit pentru a prinde pe calea undelor informațiile militare.

Dar iată că din căști, prin vălmășagul vocilor de bărbați, femei și copii, care cîntau și vorbeau în zeci de limbi diferite, printre frînturi de melodii executate de orchestre, prin țăcănitul cînd gros, cînd subțire al telegrafului fără fir și prin hîrîielile sîcîitoare

ale paraziților — ajunse în sfîrșit în peșteră glasul rece al unui crainic englez:

„...minute dimineața, unitățile de tancuri au rupt linia de apărare germană în Normandia, raionul Bayeux și au ocupat acest oraș. Cîmpul de operațiuni anglo-americane în acest sector s-a lărgit pînă la șaizeci de kilometri".

De teamă ca nu cumva vreunul dintre ei să întrerupă audiția, rostind vreun cuvînt, Egorîcev duse degetul la buze. Dar și fără acest gest semnificativ, în peșteră se făcuse o tăcere atît de adîncă, încît se auzeau pînă și stropii grei, care se prelingeau de pe frunze și picau cu zgomot monoton în băltoaca de lîngă ușă. Ploaia părea a fi încetat.

După o scurtă pauză, urmară informațiile asupra operațiunilor militare de pe frontul italian, apoi o biografie a lui Montgomery, plictisitor de amănunțită și puțin interesantă pentru un marinar sovietic care luptase timp de trei ani în Marele Război pentru Apărarea Patriei. Interesante se dovediră doar primele cuvinte: „Transmitem biografia unuia din cei mai de vază comandanți militari britanici, conducătorul armatelor care au debarcat în Nordul Franței în noaptea de 6 iunie". Apoi urmă o pălăvrăgeală cam încîlcită dar plină de admirație, pe măsura imaginației auditorilor englezi care n-au prea fost răsfățați de belșugul unor mari talente militare ivite din rîndurile compatrioților lor. Judecînd după introducerea amplă, biografia trebuia să țină cel puțin zece minute.

— Căutăm altceva? — întrebă Egorîcev, minunîndu-se cît de rece îl lăsase pînă la urmă știrea, care l-ar fi emoționat serios în 1942 sau 1943.

— Să încercăm, — se arătă de acord Ceratod, care, fie că știa pe de rost biografia renumitului său comandant, fie că aflase destule despre el, care-l făceau să nu mai dea o importanță deosebită biografiei oficiale.

Peste puțin, dădură peste o emisiune germană care vorbea despre „eroismul plin de abnegație al armatelor germane care apără pas cu pas pămîntul românesc de năvala hoardelor roșii, cu toată nepăsarea criminală și răufăcătoare a trupelor romîne".

Era plăcut să deduci din aceste relatări ocolite confirmarea gravelor insuccese ale lui Hitler pe frontul sovietic.

Apoi, același crainic atrase atenția ascultătorilor săi cît de dăunătoare era panica pe care o răspîndeau dușmanii reichului și ai führerului în legătură cu situația din Apus. Dealtfel nu spunea ce anume se petrecuse în Normandia, mărginindu-se doar să arate că numai niște copii naivi și niște lași incurabili pot da importanță faptului că un oarecare număr de detașamente anglo-americane au debarcat pe furiș pe litoralul Normandiei, sub ocrotirea nopții (în aceste împrejurări, judecînd după intonația mustrătoare, ba chiar oarecum disprețuitoare a crainicului, se subînțelegea ceva complet necinstit, neserios și dinainte condamnat la insucces). Crainicul făgăduia că pe anglo-americani îi așteptă un al doilea Dunkerque și trecu iute-iute, aproape fără să răsufle, de la această problemă delicată la anunțuri.

Anunțurile germane nu interesau pe nimeni în afară de Kumacher. Și indicatorul se mișcă din nou încet de la dreapta la stînga scalei.

Cu toate acestea și oricît de ciudat ar părea, cel de al cincilea anunț avea legătură directă cu Insula Dezamăgirilor. Fusese transmis de trei ori în zilele de 7, 8 și 9 iunie, de fiecare dată fiind al cincilea la număr și în fiecare zi în altă redactare.

N-avem nici o nevoie să menționăm cele trei variante. In ziua de 8 iunie el era formulat astfel:

> FIRMA GUSTAV GRABENAUER
> ȘI FIII
> **(comerț en-gros de articole de vopselărie și de menaj)**
> își înștiințează prin prezenta clienții că din motive tehnice și-a încetat temporar operațiunile. Toate pretențiunile vor fi adresate pînă la data de 11 iunie a.c. După 11 iunie, rugăm a trimite întreaga corespondență din străinătate pe adresa reprezentanței noastre sud-americane.
> Cu stimă,
> **Gustav Grabenauer și fiii**

Intr-unul din capitolele următoare vom mai reveni asupra acestui anunț, în aparență cît se poate de obișnuit. Nu ne îndoim nici o clipă că dacă Egorîcev și cei cinci însoțitori ai lui, care ascultau emisiunea germană în peșteră, ar fi auzit acest anunț ei nu i-ar fi dat nici cea mai mică atenție. Cu toate acestea, tocmai acest anunț constituia o dovadă că de fapt comandamentul militar german considera situația din Normandia mult mai gravă decît era apreciată de către comentatorii plătiți ai lui Goebbels.

Egorîcev dorea cu nesaț să prindă un post sovietic, dar toate încercările lui dădură greș. Nu era ora potrivită. Cînd își dădu seama că încercările erau zadarnice, hotărî să amîne căutările pe a doua zi dimineața. După ora Moscovei ar fi miezul nopții. Diferența de timp între ora locală și ora Moscovei era de șapte ore.

— Poate că e destul? — întrebă el.

— Să căutăm din nou Anglia, — spuse Ceratod.

— Nu vi se pare, sir, că doi cetățeni americani au și ei dreptul legitim de a asculta un post american? — întrebă Flammery cu arțag, iar John Boynton Moobs îl susținu cu înflăcărare:

— Chiar așa!

Primul post peste care dădură fu însă un post englez. Se transmitea un articol referitor la necesitatea unei economisiri severe a cărbunilor și a curentului electric. Hotărîră să nu-l asculte și prinseră, unul după altul două posturi americane. Ambele conțineau primele știri, sumare însă, asupra luptelor din Normandia.

VI

Kumacher, zguduit de știrea auzită și destul de obosit, fu trimis în încăperea arestaților. În urma sa ușa fu încuiată și astupată ca și mai înainte.

— Așadar, cel de al doilea front a fost deschis! — rosti Ceratod ceremonios, frecîndu-și ochelarii și privindu-și colegii cu ochișorii lui bulbucați și miopi. — Vă felicit, gentlemeni! Primiți felicitările mele, în mod deosebit, mister Egorîcev! După cum vedeți, forțele unite anglo-americane nu-și precupețesc viața pentru a veni în ajutorul curajoșilor aliați sovietici! — Își potrivi fără grabă ochelarii groși de aur pe nasul cărnos, zîmbi politicos și îi strînse mîna lui Egorîcev. Pentru prima oară de la naufragiul lui „Iron Bull", marinarul sovietic simți în mînă palma dolofană, umedă și foarte netedă a „vechiului socia-

list", fapt care nu-i făcu nici cea mai mică plăcere. Il cunoştea în destul pe Ceratod ca să-şi dea seama de adevăratul preţ al acestei strîngeri de mînă.

— Mulţumesc, domnule maior, — răspunse Egorîcev.

Flammery nu se grăbi cu felicitările, dar se gîndi că era cazul să rostească o cuvîntare. De aceea zise:

— Prieteni! In clipa aceasta solemnă să ne aducem aminte de primele rînduri ale psalmului o sută cinci, al lui David: „Lăudaţi pe domnul! Propovăduiţi numele lui! Vestiţi între popoare lucrările lui! Cîntaţi-l pe el, proslăviţi-l în psalmii voştri!", deoarece numai un orb nu vede în marele eveniment militar, care ne interesează şi ne emoţionează, îndeplinirea de către comandamentul anglo-american a uneia dintre cele mai sfinte şi mai nobile porunci ale domnului nostru: „Iubeşte-ţi aproapele ca pe tine însuţi!"

Işi roti asupra ascultătorilor privirea pioasă, se opri o clipă asupra lui Egorîcev, zări în ochii tînărului o licărire batjocoritoare, dar nu se fîstîci cîtuşi de puţin şi urmă:

— Sper că nu mă voi face niciodată vinovat de o trufie nelalocul ei, dar să-mi fie permis a aminti prietenilor mei că nu m-am îndoit o clipă că debarcarea noastră în Europa va avea loc... de îndată ce domnul ne va îndemna sufletele la aceasta!

Era greu de presupus că cineva ar fi putut lua în serios cuvintele lui Flammery, fătarnice în cel mai înalt grad, şi chiar el însuşi mai abitir decît alţii n-ar fi putut presupune acest lucru şi, totuşi, nu exista nici o forţă care să-l împiedice de a le rosti.

Egorîcev era cît pe aici să-l întrebe pe mister Flammery dacă vorbele lui nu trebuiau tîlmăcite în sensul că armatele sovietice şi germane se măcinaseră reciproc pînă la totală epuizare sau dacă nu cumva credea că armatele sovietice ajunseseră deja la graniţa de răsărit a Franţei. Doar în cazul contrar, conform declaraţiei din ajun a piosului Flammery, deschiderea celui de al doilea front „n-avea nici un rost". Dar după ce se gîndi puţin, hotărî că nu face să încordeze fără rost relaţiile dintre ei, cu atît mai mult cu cît şi aşa nimeni nu considera sincere efuziunile căpitanului Flammery. Şi apoi, chiar dacă armatele sovietice nu se aflau încă la graniţele de răsărit ale Franţei, posibilitatea ajungerii lor acolo, într-un răstimp foarte scurt, devenise pesemne evidentă, chiar şi pentru capii cei mai înceţi la acţiune ai alianţei anglo-americane, porniţi împotriva Uniunii Sovietice. De aceea deschiderea celui de al doilea front îl bucura pe căpitanul-locotenent Egorîcev, văzînd într-însa şi o oarecare uşurare pentru Forţele Armate ale Uniunii Sovietice, şi încă o recunoaştere cît se poate de concretă, a înaintării lor victorioase spre apus.

— Şi acum n-ar fi oare momentul să trecem de la evenimentele de importanţă generală la ceea ce ne priveşte personal? — întrebă mister Flammery, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. — Cred că ar fi timpul să ne gîndim cum să intrăm în legătură cu America (văzînd nerăbdarea lui Ceratod, adăugă) sau cu Anglia — în cazul de faţă este unul şi acelaşi lucru — şi să dăm de ştire că sîntem în viaţă, cerînd să ni se trimită un vapor sau un avion?

— Problema nu este chiar atît de simplă, după cum am crezut-o ieri, — zise Egorîcev. — Mă gîndesc de două zile la acest lucru. Nici unul din noi nu cunoaşte alfabetul Morse în limba engleză. Şi chiar dacă l-ar cunoaşte, nu ne-ar uşura cu nimic situaţia în momentul de faţă — accentuez: în momentul de faţă. Sper că nimeni nu se mai îndoieşte că SS-iştii debarcaţi în insulă aveau de îndeplinit o misiune extrem de importantă. Orice radiogramă transmisă de noi va fi negreşit recepţionată nu numai de posturile aliate şi neutre, dar şi de cele germane...

— Acelaşi lucru l-am spus şi eu ieri, — îl întrerupse Ceratod cu un surîs răutăcios. — Mi-aţi obiectat atunci, dacă nu mă înşeală memoria, că după părerea dumneavoastră nemţilor nu le arde acum de insula noastră şi că ei — iarăşi după părerea dumneavoastră — au destule griji pe frontul sovietic. Cu atît mai de neînţeles este declaraţia pe care o faceţi astăzi cînd, pe deasupra s-a deschis şi funcţionează activ cel de al doilea front.

— Nu, memoria nu vă înşeală, mister Ceratod, — răspunse Egorîcev. — Trebuie să mărturisesc că aseară n-am cîntărit întreaga problemă. Firesţe, nemţii în nici un caz nu vor mai fi în stare să trimită aici o nouă expediţie din Germania sau să zicem din Algesiras. Dar nu avem dreptul să uităm că ei posedă o reţea de spionaj destul de puternică în emisfera occidentală. Mă refer la America de Sud.

— Uneori, am impresia că cineva încearcă cu tot dinadinsul să mă tîrască de mînuţă, ca pe un băieţel, la un cinema unde rulează cel mai idiot film de spionaj — mormăi Flammery. — Şi aş vrea să vă spun, sir, că am trecut de mult de vîrsta aceea fragedă şi încrezătoare, cînd vezi peste tot numai piraţi şi spioni!

— De aceea, nu este de loc exclus, — continuă Egorîcev, — ca aceşti spioni ai lui Hitler sau să ne repereze ei înşişi, sau să primească de la comandamentul german, care ne va repera, ordinul de a verifica de urgenţă ce forţe aliate au apărut deodată în Insula Dezamăgirilor. Şi cum garnizoana SS aflată aici avea o misiune de importanţă excepţională, se vor lua toate măsurile ca ei să ajungă aici înaintea vapoarelor sau avioanelor aliate. Şi atunci, de bunăseamă, n-o să ne meargă bine de loc...

Ceratod scoase un sunet nearticulat de vădită nemulţumire, ca şi cum împrejurările defavorabile stabilirii unei legături prin radio ar fi depins de Egorîcev.

— Nu ne rămîne decît o singură posibilitate de a intra în legătură cu restul lumii şi anume aceea de a ne folosi de alfabetul Morse în limba rusă.

Flammery se aprinse de ciudă.

— Binevoiţi să glumiţi, mister Egorîcev?

— Nu, nu glumesc de loc, — i-o tăie cu calm Egorîcev.

— Am putea să ne folosim cu acelaşi succes de alfabetul persan sau tibetan!

— Nu este aşa, domnule căpitan. Succesul ar fi mult mai mic şi totuşi mai sigur decît dacă ne-am folosi de alfabetul englez. Nu cred ca nemţilor din America de Sud să le vină în minte că au de-a-face cu o radiogramă în limba rusă. Mai curînd o vor lua drept o radiogramă în limba engleză, spaniolă, portugheză, arabă, franceză sau italiană, foarte abil cifrată — într-un cuvînt drept orice radiogramă, în afară de una în limba rusă. Şi nu au decît să o descifreze cît le poftesţe inima. In schimb, dacă orice post sovietic ar recepţiona radiograma noastră, ea se va afla în mîini sigure.

— Nu vi se pare că de aici şi pînă la cel mai

apropiat post de radio sovietic este grozav de departe, sir? — întrebă Ceratod cu aceeaşi răutate.

— Ştiu că e departe. Dar ce putem face? In cazul extrem, îmi pun speranţele în serviciile de spionaj americane şi engleze. Ele au destulă experienţă în folosirea alfabetului Morse în limba rusă.

Ceratod şi Flammery înghiţiră aluzia cu expresia unor stane de piatră.

După un răstimp de gîndire, destul de lung, căpitanul Flammery zise oftînd:

— Ce să facem? S-ar putea ca mister Egorîcev să nu greşească în totul. In acest caz, propun să elaborăm laolaltă textul. Eu personal propun... Ce este, Moobs? — exclamă el cu silă. — Te rog nu te mai agăţa de umărul meu. Nu pot suferi intimităţi de acest fel.

— Auziţi, gentlemeni? — întrebă Moobs alarmat, făcînd nişte ochi mari.

Undeva, aproape de tot, răsunau glasuri însufleţite de bărbaţi.

Toţi luară armele şi alergară în poieniţă. Inaintea celorlalţi, blestemîndu-se singur pentru ruşinoasa lui lipsă de grijă — trebuia, cu toată ploaia, să asigure apărarea căilor de acces — alerga Egorîcev cu o lanternă electrică în mînă.

Dar lanterna era inutilă. Pe cerul senin, presărat cu constelaţii foarte luminoase, strălucea cornul lunii, aducînd cu o barcă albastră, cu borduri foarte înalte cu prora şi pupa ascuţite. Era luna culcată din emisfera sudică, neobişnuită pentru un nordic. Aproape de zenit se întindea minunata constelaţie a Crucii Sudului. O noapte limpede şi răcoroasă învăluia insula. Dar pe cărarea care ducea spre poiană era întuneric. Şi tocmai de acolo din valea în beznă, răsunau strigăte şi se auzeau răsuflări grele. Se deslușea lipăitul unor picioare desculţe pe pămîntul ud. Cîţiva oameni urcau în grabă spre platou. Erau foarte aproape, la ultima cotitură.

— Cine-i acolo? — strigă Egorîcev şi aprinse din nou lanterna. — Cine vine încoace?

— Prieteni! — răspunse din beznă gîfîind, un glas care nu era necunoscut. — Vin oamenii din Noul Bethleem!

— Ce dracu' veniţi la o oră atît de tîrzie? — întrebă Moobs şi pentru a-i înfricoşa pe băştinaşi ţăcăni cu piedica armei.

— Venim să tăiem din rădăcini nedreptatea şi hoţia!

—Aveţi tot timpul s-o faceţi dimineaţa! — strigă Flammery în întuneric. — Duceţi-vă cu dumnezeu pînă nu vă împuşc ca pe nişte prepeliţe!

Dar insularii ajunseseră în poieniţă. Erau vreo zece. Patru din ei aveau mîinile legate la spate. Ceilalţi, care formau paza, erau conduşi de neobositul şi veşnic preocupatul Hamlet Brown, vechea noastră cunoştinţă.

— Bună seara, milorzi! — îi salută el pe albi.

— Bună seara! Totdeauna aveţi obiceiul să veniţi în vizită noaptea? — îl întrebă Egorîcev cu asprime. — Oamenii trebuie să doarmă la o oră atît de tîrzie.

— Nu, sir, — răspunse Hamlet politicos. — De obicei venim în vizită ziua. Dar atunci cînd stimaţii noştri oaspeţi albi sînt jefuiţi, nu putem aştepta pînă cînd soarele se va trezi dincolo de marginea pămîntului... Sîntem foarte întristaţi, sir, foarte întristaţi... Frumoasa noastră întîlnire de dimineaţă a fost întunecată de o faptă urîtă. Uitaţi-vă! Priviţi...

Glasul lui Hamlet tremura de indignare. Işi roti privirile dispreţuitoare asupra celor legaţi. Aceştia încercară să spună ceva în apărare, dar amuţiră numaidecît sub privirea-i de gheaţă. Hamlet desfăcu un pachetel, înfăşurat cu grijă într-o frunză de banan, pachetel pe care pînă atunci îl ţinuse strîns în pumnul drept şi întinse albilor nedumeriţi patru din cele mai obişnuite ace de siguranţă, care sclipiră în lumina blîndă a lunii ca patru mici fulgere.

— Aceşti oameni vrednici de dispreţ, — spuse Hamlet, arătînd pe cei patru negri legaţi, în care puteai fără nici o greutate recunoaşte pe cei patru inşi copleşiţi în dimineaţa aceleeaşi zile de bunăvoinţa lui Flammery şi Ceratod — sînt nişte mişei şi nişte ticăloşi, de trei ori vrednici de dispreţ! — repetă Hamlet cu înverşunare. — De multă vreme, ei sînt ruşinea neamului nostru, mare şi nobil. Aduceţi-vă aminte, vă rog, gentlemeni, de vorbele lui Hamlet, prinţul Danemarcei, actul doi, tabloul al doilea: „Dacă soarele naşte viermi într-un cîine mort, e şi el prin urmare un zeu care sărută leşuri". Şi iată că azi aceşti viermi nu s-au mulţumit cu minunatele daruri pe care le-au căpătat, fără a le merita, alături de toţi locuitorii cumsecade din Noul Bethleem. Ei au furat de la voi aceste lucruşoare strălucitoare şi minunate, iar noi am venit aici ca să vi le aducem înapoi şi să hotărîţi voi înşivă după legile voastre ce pedeapsă merită aceşti hoţi pentru fărădelegea săvîrşită.

Cu un gest larg, el arătă spre prăpastia în care în dimineaţa aceea fusese azvîrlit în ocean caporalul Alberich Smorke.

La auzul acestor cuvinte, al căror tîlc nu era prea greu de înţeles, băştinaşii cei legaţi scoaseră nişte ţipete de groază. Unul din ei strigă disperat:

— Milorzi! Oare nu voi înşivă...

— Tăcere! — răcni Hamlet. — Cum de îndrăzniţi să deschideţi gura, în prezenţa acelora pe care i-aţi înşelat atît de ruşinos!

Şi el tăcu, aşteptînd să audă ce vor spune albii. Ei aveau acum cuvîntul. Ei fuseseră jefuiţi de către oamenii, cărora şi aşa le dăruiseră lucruri nepreţuite, şi ei aveau să spună acum cuvîntul hotărîtor.

— Ascultă, tu de colo, cum îţi zice? — strigă Flammery rîzînd.

— Pe mine mă chiamă Hamlet, sir, Hamlet Brown, cu îngăduinţa dumneavoastră.

— Iţi îngădui. Aşadar, mister Hamlet Brown, binevoieşte de le dă înapoi acestor flăcăi acele de siguranţă şi cere-le frumuşel scuzele cuvenite.

— Cum să le dau înapoi? Să le cer scuze? Dar pentru ce, sir? Pentru că v-au furat?...

— Pentru că voi i-aţi jefuit pe ei.

— Le-am luat ca să vi le înapoiem dumneavoastră, sir.

— N-am rugat pe nimeni să-mi înapoieze lucrurile dăruite de mine acestor oameni.

— Dumneavoastră le-aţi dăruit? Dumneavoastră?

— Da, eu, chiar eu! — întări supărat Flammery.

— Dar asta nu se poate, sir! Este vorba de o greşeală la mijloc! — strigă Hamlet Brown, înmărmurit. — Să dăruieşti ceva în plus celor care nu merită nici măcar o coajă de banană! Atunci unde este dreptatea, sir?...

— Dreptatea este acolo unde doresc eu. Ai înţeles? Şi să-ţi intre bine în capul tău cel sec că atunci cînd un alb porunceşte unui negru, negrul nu discută, ci execută. Ai priceput?

— Vă cer iertare, sir, dar nu înţeleg.

— Ce? Ai venit aici să faci pe bufonul?! — zbieră Flammery şi ridică arma ameninţînd pe Hamlet (ne folosim de această ocazie ca să arătăm că era prima dată în tot cursul războiului cînd căpitanul Robert Flammery se folosea de o armă). — Fă ce ţi-am spus şi du-te cu dumnezeu la toţi dracii!

Simţind că Flammery ar fi în stare să facă irreparabilul, Egorîcev se amestecă în vorbă:

— Înţelege, Hamlet, că acest gentleman le-a dăruit, *le-a dăruit*, aceste biete ace de siguranţă. Ei n-au furat nimic. Trebuie să le daţi înapoi acele de siguranţă. Sînt ale lor.

— Dar nu se poate una ca asta, sir! — exclamă din nou Hamlet, uimit la culme şi toţi însoţitorii lui îl susţinură indignaţi. — Este o încurcătură! Oamenii aceştia nu au meritat cu nimic mai multe daruri de cît ceilalţi. Este cu totul de neînţeles şi cît se poate de nedrept!

— Permite-mi să ştiu eu ce este drept şi ce nu este drept, sir! — răcni Flammery! — Moobs!

Reporterul se apropie la repezeală de ocrotitorul său. Flammery îi şopti ceva la ureche. Moobs se repezi în peşteră şi peste cîteva clipe se înapoie cu o grămadă de panglici.

— Imparte-le fleacurile astea! — zise Flammery.

Braţele celor patru inşi din Noul Bethleem fură dezlegate şi Moobs le împărţi conştiincios panglicile.

Dacă în toiul nopţii ar fi răsărit soarele, dacă oceanul şi bolta cerească şi-ar fi schimbat deodată locurile, dacă fatalele ace de siguranţă s-ar fi transformat în şerpi şi s-ar fi ascuns şuierînd prin tufişuri — toate acestea nu i-ar fi năucit aşa de cumplit pe insulari ca faptul că cei mai disprețuiţi şi mai nedemni dintre locuitorii Noului Bethleem fură de două ori — nu se ştie de ce şi în pofida tuturor noţiunilor de cinste şi dreptate — scoşi în evidenţă din rîndul compatrioţilor lor. Dealtfel în Insula Dezamăgirilor şi cei mai buni dintre buni se bucurau de aceleaşi drepturi ca şi compatrioţii lor.

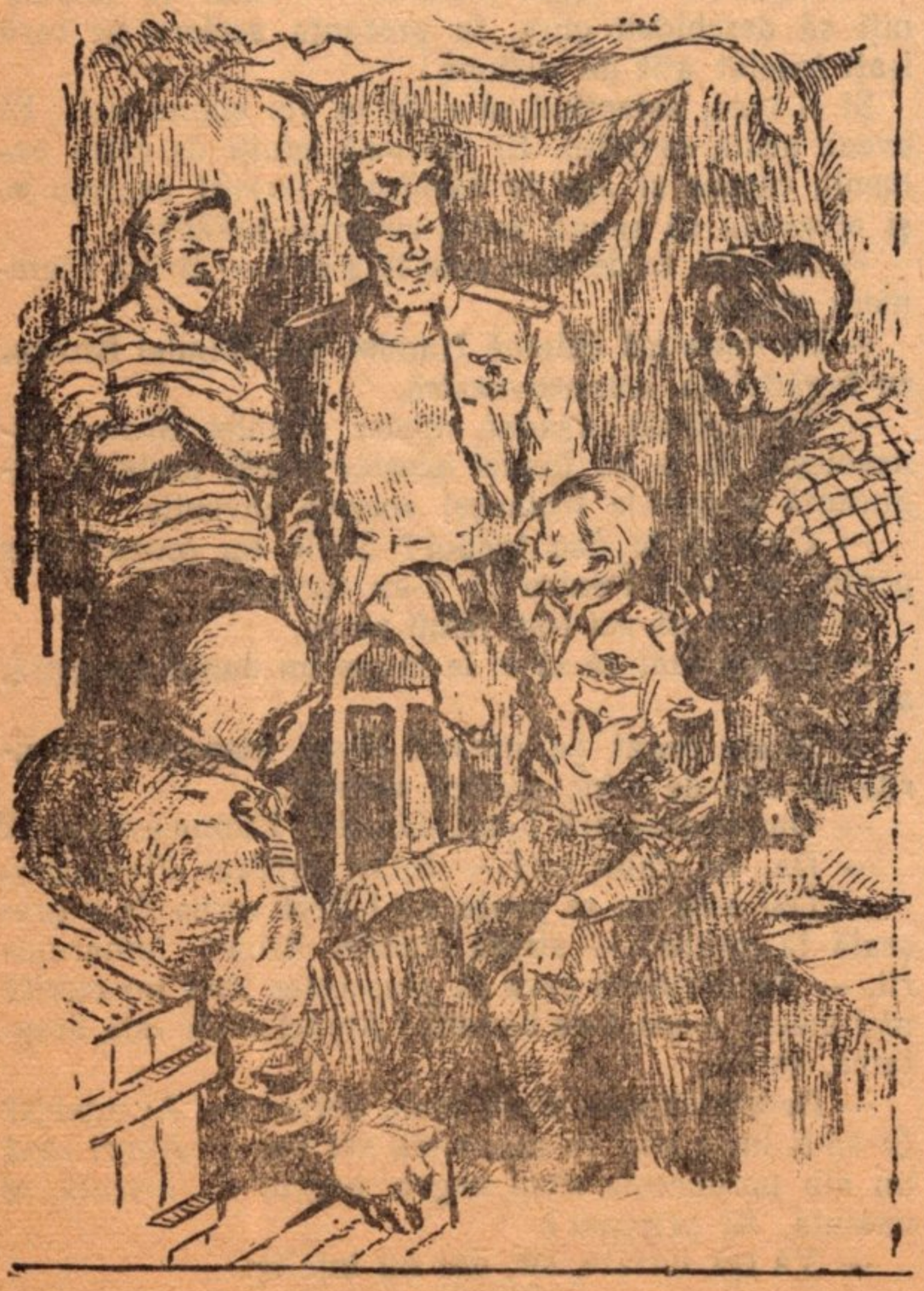

— Şi să nu care cumva să vă treacă prin minte să le luaţi darurile făcute de mine! — rosti Flammery pe ton ameninţător. — Din moment ce le-au căpătat, înseamnă că aşa trebuie să fie! Aţi priceput?

— Nu, n-am priceput, sir, — răspunseră sincer băştinaşii, care erau foarte departe de a fi diplomaţi. — Dar am dori foarte mult să pricepem.

— Aveţi creier în cap?

— Avem, sir.

— Mă îndoiesc. Dar dacă aveţi creier cu adevărat, atunci străduiţi-vă să-l folosiţi. Şi acum ascultaţi: aveţi o părere greşită despre compatrioţii voştri. Ei sînt incomparabil mai buni decît vă închipuiţi. Sînt incomparabil mai buni decît cel mai bun dintre voi. Asta v-o spun eu, un om alb, care a venit în insula voastră ca să vă înveţe adevărata credinţă a lui Christos, ca să vă înveţe ce înseamnă binele, ce este smerenia, fără de care nu există împărăţia cerească. După cum a spus regele David, cartea întîia, psalmul treizeci şi patru: „Veniţi, fiilor, ascultaţi-mă, căci vreau să vă învăţ frica de domnul...". Ei acum, aţi înţeles?

— Nu, sir, tot n-am înţeles încă! — răspunseră băştinaşii lesne crezători, uluiţi de citatul din cartea psalmilor. — Tot n-am înţeles încă, dar ne vom strădui să înţelegem.

— Atunci căraţi-vă şi slăviţi-l pe domnul pentru că mi-a oprit la timp braţul.

Unul după altul, negrii porniră înapoi spre sat. Lipăitul picioarelor desculţe se depărtă iute în bezna cărării pînă se stinse cu totul în tăcerea tihnită a nopţii.

— De ce-aţi făcut asta? — îl întrebă Egorîcev pe Flammery. — Să dai daruri unor ticăloşi, în ciuda unor oameni cumsecade!

— N-aveţi decît să socotiţi că a fost un capriciu al meu! — răspunse Flammery.

Ceratod, care din prudenţă păstrase tăcere în cursul acestei scene, se mărgini să surîdă la cuvintele americanului, în aşa fel, încît, şi Flammery şi Egorîcev puteau deopotrivă să-i ia surîsul drept o aprobare din partea sa. În sufletul său, Ceratod îl aprobase, firește, pe Flammery: aceşti patru ticăloşi, puteau să le servească la un moment dat şi încă bine de tot.

— Ştiţi cum îi cheamă pe aceşti patru vlăjgani? — întrebă Moobs, căscînd şi întrerupînd astfel tăcerea ce se lăsase. — O să vă prăpădiţi de rîs: pe cel mai tînăr — Rosenkranz, pe ceilalţi: Iago, Guildenstern şi Polonius! Le-am scris numele cînd le-am împărţit panglicile. Ceva asemănător n-am mai pomenit decît, pare-mi-se, într-o operetă!...

Egorîcev izbucni în rîs.

— Sîntem în plin Shakespeare!

Ceratod zîmbi acru. Judecînd după spusele lui Egorîcev, Shakespeare era cu adevărat popular în Rusia. Acest fapt îi făcea plăcere fiindcă era englez, dar totodată îl necăjea, fiindcă era laburist şi îi dărîma ideea preconceputăă despre sistemul de instrucţiune sovietic.

— Se prea poate — mormăi Flammery cu prudenţă, deoarece nu avea decît o ideie foarte vagă despre literatura clasică în general şi despre opera lui William Shakespeare în particular.

— Sigur! Uite că mie nu mi-a dat prin minte! — exclamă Moobs. — Mister Flammery, aceşti eroi de cinema m-au rugat să vă exprim recunoştinţa lor.

Ştiu că vă datorează viaţa şi nu vor uita niciodată acest lucru.

Flammery rînji mulţumit, iar Ceratod se gîndi necăjit că poate făcuse o greşeală ţinîndu-se deoparte în toată această poveste.

Smith tăcea. Nu-i plăcuse procedeul lui Flammery; deasemenea atitudinea compatriotului şi colegului său de la sindicatul muncitorilor din transporturi şi necalificaţi nu-i părea clară.

Noaptea era minunată, dar se făcuse tîrziu, aproape ora douăsprezece şi trebuiau să se culce ; înainte de a se culca, trebuiau să stabilească textul radiogramei, pe care Egorîcev avea s-o transmită în aceeaşi noapte în limba rusă.

Se înapoiară în peşteră. După aerul proaspăt de afară, izul greoi de dugheană cu gaz al încăperii le izbi nările.

In primul rînd, se discută ora cea mai potrivită şi cea mai neprimejdioasă pentru transmisiune. La discutarea acestei chestiuni luară parte toţi cei cinci naufragiaţi de pe „Iron Bull". Apoi Samuel Smith intră de gardă spre a păzi căile de acces în poieniţă.

S-a acceptat propunerea lui Egorîcev de a transmite radiograma la ora douăzeci şi patru zero-zero. La Moscova va fi ora şapte dimineaţa, iar în zona meridianului de la Greenwich, unde radiograma avea mai multe şanse să fie recepţionată de posturi nedorite — ora patru dimineaţa.

Ceva mai greu a mers cu textul. Flammery şi Ceratod, firește cu asentimentul deplin al lui Moobs, insistară la început ca textul să spună clar următoarele: căpitanul Robert Flammery din Philadelphia, maiorul Ernest Ceratod din Liverpool, căpitanul locotenent Konstantin Egorîcev din Moscova, John Boynton Moobs din Buffalo şi fochistul Samuel Smith, salvaţi de pe vasul militar britanic „Iron Bull" se află aproximativ în cutare zonă a Atlanticului de Sud, roagă să se comunice această ştire rudelor (despre comandamentul militar nici pomeneală) şi aşteaptă să li se trimită un vapor sau un avion.

Egorîcev se împotrivi. Socotea că trebuia transmisă o radiogramă de acest fel, dar nu imediat, ci peste vreo cinci zile, deoarece ar fi fost relativ uşor de descifrat. Pentru început, trebuia să se transmită o radiogramă, care nu putea fi înţeleasă cu adevărat decît în Uniunea Sovietică. Peste cinci-şase zile, în care timp comandamentul sovietic va lua măsurile necesare, poate chiar prin intermediul comandamentului aliat, s-ar putea transmite o a doua radiogramă cu conţinutul propus de Ceratod, Flammery şi Moobs. Dacă totuşi ea ar fi descifrată împotriva aşteptărilor de către nemţi, comandamentul aliat ar avea un avans de o săptămînă. Afară de aceasta, între timp nemţii se vor îngloda şi mai rău pe front şi le va fi şi mai greu să întreprindă ceva în legătură cu Insula Dezamăgirilor. Faptul că sînt nerăbdători să-şi înştiinţeze cît mai repede familia este firesc. Şi el arde de aceeaşi dorinţă: să-şi înştiinţeze familia şi comandamentul. Dar, zău, era mult mai bine să mai rabde cinci-şase zile şi să aştepte pînă vor sosi ai lor, decît să se ciocnească, cu cinci zile înainte, nas în nas cu vlăjganii lui Hitler.

Ce text să propună? Îi trecu prin minte refrenul unui cîntec din dragul lui batalion de infanterie marină. Laolaltă cu numele întreg al lui Egorîcev, cîntecul va pune de bunăseamă comandamentul flotei de război sovietice pe urma cea justă.

Toţi fură de acord cu Egorîcev, deşi cu oarecare

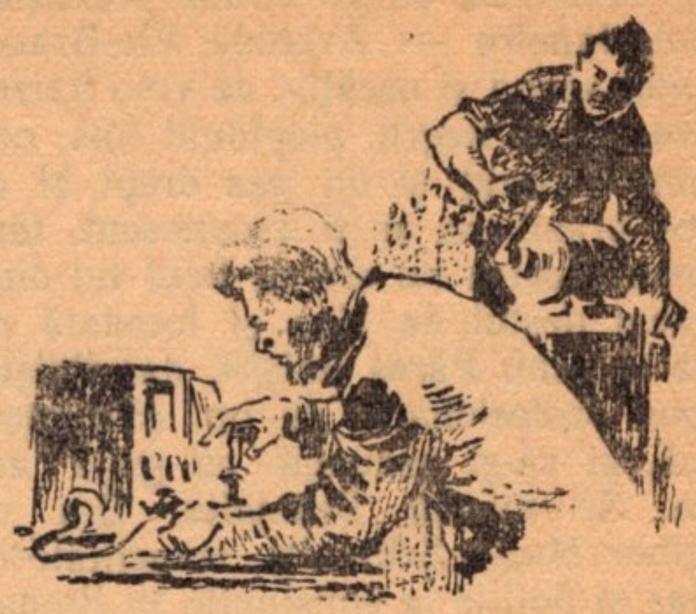

ciudă. Şi nu-i necăjea atîta faptul că nu trecuse textul propus de ei (Egorîcev izbutise să-i încredinţeze că avea dreptate), cît faptul că pentru a nu ştiu cîta oară trebuiau să accepte o propunere făcută de el. Bine, cel puţin, că Smith nu fusese de faţă.

De necaz, „comandamentul aliat" se culcă. Moobs rămase ca să răsucească mînerul generatorului, iar Egorîcev se aşeză la măsuţa de lemn, acoperită cu muşama, ca să scrie dinainte textul. Făcu foarte bine, căci în cursul transcrierii îşi dădu seama că de emoţie uitase cîteva semne. In timp ce îşi aducea aminte de ele şi transcria textul, ceasul baronului Fremdengut, care atîrna deasupra mesuţei cu brăţara-i îngustă de aur, arătă miezul nopţii fără două minute.

— Invîrteşte, Moobs— zise Egorîcev, şi aşezîndu-se mai bine în faţa emiţătorului, strînse manipulatorul Morse cu degetul mare şi arătătorul mîinii drepte.

La ora douăzeci şi patru zero-zero, precis, începu să-şi transmită radiograma. La ceasurile posturilor care îşi calculau timpul după meridianul de la Greenwich, minutarele arătau ora patru şi două minute — ceasul baronului Fremdengut rămăsese în urmă cu două minute.

După ce transmise de trei ori radiograma, Egorîcev îl lăsă pe Moobs să se culce. Moobs trebuia să-l înlocuiască pe Smith înainte de răsăritul soarelui. Egorîcev ar fi putut să se culce şi el, dar nervii îi erau prea încordaţi şi nu-i ardea de somn. Pînă la ora trei citi ca să se mai exerseze în limba germană un roman de aventuri, apoi ieşi să respire puţin aer curat.

Luna apusese de mult. Golful adormit abia se desluşea prin întuneric, jos în vale. De cîte decenii sau secole nici un vas de pe pămîntul cel mare nu mai pătrunsese acolo? Şi cine ştie cîte zile, cîte luni sau ani vor mai trece înainte ca vreun vas să apară în sfîrşit?

Egorîcev oftă obosit, se întinse aşa de tare încît îi trosniră încheieturile umerilor şi se duse să-l scoale pe Moobs. Aşteptă ca Smith să se înapoieze în peşteră, se desbrăcă şi se culcă.

Mînerul generatorului, pentru orice eventualitate, îl ascunse sub pernă.

In mai puţin de un minut, dormea dus.

Aşa se încheie cea de a doua zi petrecută de el pe insulă.

VII

In aceeaşi zi, adică la 7 iunie, la ora şapte şi ceva seara, cu aproape cinci ceasuri înainte de clipa în care Egorîcev începuse să transmită radiograma, în-

Intr-una din cafenelele de pe strada principală a oraşului Rio-de-Janeiro — Avenida Rio-Branco — şedea un senior scund şi uscăţiv, de vreo treizeci şi cinci de ani. Avea părul negru, pieptănat lins, ochi căprui, obrazul bine bronzat şi un nas drept şi cărnos. Şi totuşi orice braziliero ar fi recunoscut, fără să dea greş, că omul nostru nu era de felul lui din Brazilia. Era îmbrăcat destul de bine şi totodată discret, ca să nu bată la ochi. Părea liniştit, dar liniştea lui era impusă, pur profesională, de om silit mereu să se stăpînească, şi să-şi ascundă cu grijă adevăratele sentimente. Se numea Schmaltz. Era chiar acel doctor-inginer Hugo Schmaltz, comentatorul permanent militar şi politic la emisiunile în limba germană ale corporaţiei de radio braziliană. Ultimele cuvinte din cronica sa fuseseră auzite în aceeaşi zi de către oamenii aflaţi în peştera de pe Insula Dezamăgirilor.

In faţa doctorului-inginer, pe măsuţa de marmură, se afla o minusculă ceşcuţă cu cafea. Pe o seară înăbuşitoare, ca aceea, un braziliero ar fi preferat poate o halbă de bere de la gheaţă. Dar lui Schmaltz nu-i plăcea berea locală.

Din pricina zăpuşelii, uşa cafenelei era dată de perete şi cîteva măsuţe fuseseră scoase pe trotuar.

Hugo Schmaltz aştepta pe cineva. Intr-adevăr, peste puţin timp, un senior mai în vîrstă, cu aer respectabil, destul de gras, se aşează la măsuţa lui şi comandă o bere rece. Pînă fu servit, îi întinse lui Schmaltz o foaie de hîrtie, împăturită cu grijă, pe care era notat cuvînt cu cuvînt anunţul transmis la radio de către casa comercială „Grabenauer şi fiii“ (comerţ engros pentru articole de vopselărie şi de menaj), prin care firma anunţa încetarea temporară a operaţiunilor din motive tehnice. Data de 11 iunie, după care întreaga corespondenţă din străinătate trebuia expediată pe adresa reprezentanţei din America de Sud a firmei îl făcu pe doctorul-inginer Hugo Schmaltz să strîmbe din nas.

Duse la gură ceşcuţa cu cafea rece, dar o aşează pe farfurioară, fără să soarbă din ea şi spuse:

— Comunică-i lui Cargas să fie gata să iasă în larg.

Nu mai atrase atenţia că dispoziţia dată trebuia îndeplinită în cel mai mare secret. Aceasta se înţelegea de la sine.

In noaptea de 10 iunie, după ce fură recepţionate toate cele trei variante ale anunţului firmei „Grabenauer şi fiii“, goeleta cu pînze şi motor „Carioca“ părăsi portul Rio-de-Janeiro şi pe la orele două din noapte porni spre Insula Dezamăgirilor.

VIII

In dimineaţa zilei de 8 iunie, căpitanul din serviciul sanitar al forţelor armate ale Statelor Unite ale Americii, Robert D. Flammery, se sculă mai devreme ca de obicei, se bărbieri, se spălă, făcu o mică plimbare de unul singur şi după ce dejună cu poftă îşi rugă prietenii dragi şi mult stimaţi — Ceratod, Egorîcev şi Moobs — să-i sacrifice cîteva clipe. Fochistul Samuel Smith, ca fiinţă inferioară din punct de vedere social, nu fusese invitat de către mister Flammery şi rămase cu modestie în peşteră.

In ropotul domol al valurilor oceanului, în cîntecele păsărilor şi ţîrîitul greierilor, Insula Dezamăgirilor îşi începea o zi nouă, plină de culori vii şi de tihnă idilică.

Se putea vedea uşor că Flammery este emoţionat şi caută să ia un aer cît mai solemn.

Se aşezară cît mai departe de peşteră, la umbra unui arbore înalt şi bătrîn, cu scoarţa cafenie foarte netedă, de parcă ar fi fost lustruită şi care strălucea în soare asemeni cojii de castană coaptă.

— Gentlemeni! — începu Flammery, după ce-şi drese glasul. — Nu am dreptul să vă ascund că de două zile şi mai bine nu încetez de a mă ruga în genunchi domnului nostru preamilostiv, implorîndu-l să mă lumineze şi să mă înveţe cum să fac ca să-i îndeplinesc mai bine dorinţele privitoare la insula în care ne aflăm acum cu toţii...

La auzul acestor cuvinte, maiorul din armata regală britanică, Ernest Ceratod, îl privi cu un surîs bănuitor, pe care nici nu încercă să şi-l ascundă, Moobs îl privi cu admiraţia şi aprobarea lui apriorică, iar căpitanul-locotenent Konstantin Egorîcev cu nedumerire. Egorîcev nu înţelegea încă unde voia să ajungă Flammery. Acesta însă părea că nici nu bagă de seamă privirile aţintite asupra lui şi care erau atît de deosebite, aşa cum nu dădea nici o atenţie razelor de soare — care se prefirau prin frunzişul greu şi des, ca să joace pe mutra lui bronzată şi sătulă — sau bondarului singuratic şi gras — care se încăpăţîna să se rotească în jurul capului său cărunt — sau păsăruicii nemaipomenit de pestriţe care se aşezase pe o crenguţă, aproape în faţa ochilor săi, făcîndu-şi socoteala cum să prindă şi să înghită mai lesne bondarul atît de atrăgător, tocmai pentru că era gras.

Mister Flammery însă vorbea înainte, înflăcărîndu-se din ce în ce mai mult.

— Şi iată că astănoapte am avut o revelaţie divină. Nici eu nu ştiu cum s-a întîmplat, dar a fost aşa: „Robert Flammery — mi-a spus cineva atotputernic şi atotstăpînitor; cineva a cărui existenţă nu o poţi pune la îndoială — nu ai dreptul de a refuza noua povară mare şi copleşitoare, pe care proniaa cerească a binevoit a o pune pe umerii tăi şi ai poporului tău. Insoţitorii tăi întru luptă şi necazuri afle prin gura ta că pe umerii tăi slabi apasă de-acum înainte răspunderea în faţa lui dumnezeu şi a oamenilor pentru această biată insulă, care se zbate în sălbăticie, în nimicnicia vieţii lumeşti şi în desfrîul păgînesc...“.

— Cuuuum?! — îl întrerupse Ceratod, rînjind răutăcios şi fără pic de pietate, ridicîndu-se încetişor de pe bolovanul pe care se aşezase. — Eşti sigur, mister Flammery, că nu ai visat toate aceste minuni?

—Sînt sigur, mister Ceratod, — răspunse căpitanul Flammery cu blîndeţe. — Nu puteam să visez una ca asta. Am petrecut o noapte de veghe şi de rugă. Vă redau toate cu precizia unui document.

Egorîcev tăcea. Se gîndea că era mai bine să nu se grăbească şi să asculte cele ce aveau să urmeze.

— M-am aşteptat la o discuţie de acest fel, — rosti cu pătrundere Ceratod, reluîndu-şi locul pe bolovan. — Şi eram aproape sigur că va începe cu ceva dumnezeesc. Ei, nimic de zis, este un procedeu foarte acceptabil...

Căpitanul Flammery se încruntă, dînd a înţelege că e indignat de această blasfemie. Dar Ceratod nu găsi de cuviinţă să ţină seamă de mimica destoini-

culul său interlocutor şi continuă, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat :

— Mi se pare că în cazul de faţă nu este necesar a se invoca vrerea proniei cereşti care este ceva de mare efect, dar nu totdeauna eficace, fiind firește foarte greu de controlat prin documente. Sîntem destul de pregătiţi amîndoi pentru o discuţie serioasă, şi de o logică impecabilă, ca să ne lipsim de motivări accesorii...

Mister Flammery găsi de cuviinţă să-şi ridice glasul indignat :

— Sir ! — protestă el, dar maiorul Ceratod se făcu că nu aude dojana monosilabică, plină de noblețe sufletească, de evlavie şi dezinteresare, aşa cum norul de furtună este plin de electricitate sau — dacă vă place mai mult — aşa cum portofelul unui om de afaceri este plin de bancnote.

Pe chipul lui Moobs puteai urmări, cu toată precizia, sentimentele care puseseră stăpînire pe atotputernicul său compatriot. In clipa aceea, chipul lui Moobs exprima o indignare amestecată cu blîndeţe.

Egorîcev tăcea. Se simţea ca la o minusculă conferinţă de pace, la care avea să apară ca reprezentant al Uniunii Sovietice, ca reprezentant al comunismului în tabăra imperialistă. De la început îşi dăduse perfect de bine seama de poziţia pe care avea s-o ocupe, dar voia să-şi cîntărească şi să-şi ascută mai bine vorbele. Niciodată nu se gîndise nici el, nici numeroşii lui prieteni, cunoştiinţele şi familia, că el, Kostea Egorîcev, va trebui să apară în rolul de diplomat fără a-şi asigura o pregătire specială, şi fără să se consulte cu tovarăşii mai experimentaţi. N-avea însă de ales. In insulă, Egorîcev era singurul reprezentant al poporului sovietic şi nu putea să nu-şi expună părerea, care totodată trebuia să exprime şi părerea poporului său. Dar Egorîcev se gîndi să mai aştepte, lăsînd pe american şi pe englez să spună tot ce avea de spus, şi abia după aceea să-şi rostească şi el cuvîntul.

Mister Ceratod încercă să-şi dezvolte ideea.

— Socot că în primul rînd ar trebui să stabilim dacă nu cumva împărţim o proprietate, care are de multă vreme un stăpîn oarecare.

„Intocmai !“ se gîndi Egorîcev, aprobînd. Aţi uitat cu totul de stăpîn !“

— Intr-adevăr, îmi voi permite să vă atrag atenţia asupra populaţiei locale de negri...

„Oare acest vulpoi laburist va fi cu adevărat de partea negrilor ?“ se întrebă Egorîcev, dar cuvintele următoare rostite de Ceratod îl încredinţară că maiorul din armata regală nu-şi schimbase cîtuşi de puţin concepţia asupra lumii şi că bine procedase el, căpitanul-locotenent Egorîcev, amînînd să-şi exprime cu glas tare aprobarea.

— Oare, pe domniile voastre, gentlemeni, nu v-a uimit faptul că populaţia insulei vorbeşte englezeşte şi numai englezeşte ? — continuă mister Ceratod, adresîndu-se de data asta nu atît lui mister Flammery cît celorlalţi doi. De ce nu v-aţi dat osteneala de a pune întrebarea : cum se face că, în pofida a tot ceea ce ştim noi despre sălbatici, această limbă este limba maternă a populaţiei băştinaşe de pe o insulă pierdută pe întinderile necunoscute ale uriaşului ocean ? Şi nu vi se pare oare că singura explicaţie îndreptăţită, logică şi legitimă, ar fi că aceşti negri, sau mai bine zis strămoşii lor, mai îndepărtaţi sau mai apropiaţi, au fugit în această insulă de la stăpînii lor englezi ? Incercaţi doar pentru o clipă să admiteţi această presupunere şi totul devine clar. In acest caz, este cu totul indiscutabil că insula trebuie să aparţină acelei naţiuni, acelui stat, acelor cetăţeni — cărora le-au aparţinut aceşti sclavi fugiţi, adică, în cazul de faţă, Angliei, Regatului Unit al Britaniei şi al Irlandei de Nord. Ca încheiere, aş vrea să atrag atenţia prietenilor mei mult stimaţi asupra faptului că Anglia nu este o naţiune interesată. Caracterul ei dezinteresat a devenit de multă vreme proverbial. Ea nu pretinde niciodată ceva ce nu-i aparţine de drept, iar dacă Anglia pretinde ceva, atunci puteţi fi încredinţaţi că are drepturile cele mai evidente şi indiscutabile.

Mister Ceratod se şterse pe chelia năduşită cu batista albastră în pătrăţele a maiorului Fremdengut şi se pregăti să asculte obiecţiunile lui Flammery.

— Aş fi fericit, — zise acesta, — dacă mi-aţi acorda cinstea de a asculta consideraţiunile mele referitoare la cuvîntarea lui mister Ceratod, deopotrivă de strălucită prin forma cît şi prin logica şi conţinutul ei profund.

Maiorul îl aprobă cu o înclinare politicoasă a capului şi Flammery urmă în felul acesta :

— Mi s-au părut deosebit de preţioase concluziile dumneavoastră cu privire la limba pe care o vorbesc indigenii acestei insule. Nu mai puţin preţioase şi — indiscutabil — corespunzătoare realităţii sînt şi presupunerile dumneavoastră referitoare la faptul că populaţia de aici este alcătuită din sclavii fugiţi toţi odată sau în mai multe rînduri, de la stăpînii lor. Trebuie oare să mai spun că nu voi înceta să înalţ slavă şi recunoştinţă celui de sus pentru că el ne-a luminat la amîndoi minţile în această problemă de mare importanţă, netezind în acest fel căile pe care va urma discuţia noastră amicală ? Ar trebui să binevoieşti, sir, a recunoaşte totuşi după o matură chibzuinţă că în ceea ce priveşte ultimele vorbe ale cuvîntării domniei tale — logica şi-a trădat favoritul ! Intr-adevăr, n-a devenit oare proverbială nu numai atitudinea dezinteresată a Angliei, dar şi bunăstarea plină de tihnă, în care trăiesc, în umbra coroanei britanice, toţi supuşii ei, independent' de culoarea pielii lor ? Dacă este aşa — şi eu nu am nici un motiv sau dorinţă să mă îndoiesc de declaraţiile date în acest sens de către miniştrii majestăţii sale — atunci ce i-a putut îndemna pe aceşti negri — în cazul că ar fi supuşii majestăţii sale — să fugă de o viaţă îndestulată, fericită şi lipsită de griji, undeva — pardon — la dracu' în praznic, într-o insulă, unde nu se află nu numai funcţionari ai coroanei britanice, care să aibă grijă de fericirea lor, dar nici măcar cei mai obişnuiţi pantaloni, pe care îi poartă tot creştinul ? N-ar fi oare mai simplu de presupus că negrii aceştia au fugit dintr-un loc unde trăiesc aşa cum le este scris să trăiască oamenilor de culoare ? Mă gîndesc la Statele Unite ale Americii. Chemînd mărturia celui de sus, susţin că dacă pe întinsul întregului glob pămîntesc există un locşor care să nemulţumească — nu ştiu de ce — în mod deosebit aceste fiinţe incapabile de recunoştinţă, apoi acest loc este tocmai Statele Unite ale Americii. Trebuie să fiţi de acord cu mine, gentlemeni, că orice naţiune mai răzbunătoare şi mai puţin mărinimoasă şi-ar fi întors cu dezgust faţa de la asemenea cetăţeni peste măsură de pretenţioşi. Dar pesemne că cerurile au hărăzit Americii să poarte fără cîrtire crucea apăsătoare a omului alb şi noi o vom purta cu smerenie atîta vreme cît va voi atotputernicul Mai mult decît

atît, pînă la ultima suflare şi, dacă va fi necesar, şi cu armele în mînă, vom apăra dreptul nostru sfînt de a duce cu precădere această povară divină şi am socoti faptă de mişel şi de om necinstit, dacă am ceda măcar o parte din această trudă, din această grea răspundere. Firește, am putea pur şi simplu renunţa la aceşti nesinceri şi nerecunoscători negri fugari, lăsîndu-i în voia soartei, ca să fie cît de cît pedepsiţi pentru purtarea lor potrivnică evangheliei care le arată cum trebuie să se poarte faţă de stăpînii lor. Dar aceasta ar însemna din partea mea nu numai un semn de proastă gospodărire, care ar discredita Statele Unite, dar şi o aventură primejdioasă, deoarece aceşti sălbatici sînt cu desăvîrşire incapabili de a se guverna singuri şi ar putea ajunge oricînd la anarhie şi la dezordini atît de distrugătoare încît viaţa noastră — fără să mai vorbim de liniştea noastră — ar fi serios ameninţată. De aceea, mie, ca reprezentant al forţelor civile şi militare ale statului, căruia i-au aparţinut strămoşii fugari ai acestor negri, şi deci şi ei înşişi, nu-mi rămîne altceva decît să iau sub ocrotirea mea pe toţi indigenii acestei insule, să-i luminez, să-i înalţ şi să-i civilizez, dîndu-le adevărata credinţă creştină, deoarece ei sînt fraţii noştri şi Christos a murit şi pentru ei. Am isprăvit, gentlemeni!

— Bravo! — strigă Moobs. — Sir, mă mîndresc că aparţin aceleiaşi naţiuni cu dumneavoastră! N-am bănuit niciodată că sîntem atît de nobili la suflet, sir!

Flammery tăcea dispreţuitor. Se sprijini satisfăcut de sine de trunchiul puternic şi neted, la a cărui umbră se ţinea această consfătuire memorabilă, surîse politicos auditoriului care păstra tăcerea şi se pregăti să asculte obiecţiunile lui Ceratod.

Soarele avusese timpul să se înalţe destul de sus. Cerul albise vizibil. Intinderea oceanului era acoperită cu o puzderie de sclipiri orbitoare de soare, semănînd cu argintul topit. Prundişul de pe ţărmul golfului se zvîntase şi se făcuse alb. Ca nişte puncte negre, se zăreau cele cîteva piroge ale indigenilor, în jurul cărora forfoteau agitaţi negrii, care se înapoiaseră de la pescuit. Un nouraş alb, scămos, se ivi din dosul palmierilor de un verde deschis, care împrejmuiau Noul Bethleem, şi se mistui peste puţin printre arborii care acopereau povîrnişurile, ce începeau chiar la marginea satului. Păstorii duceau turmele de capre ale obştei la păscut. Din colibele ascunse îndărătul palmierilor, se ridicau coloane albăstrii de fum. Adierea uşoară ducea fumul, care mirosea plăcut a mîncare de oameni simpli, spre munţii împăduriţi, bătînd în verde închis.

Şi nimeni, acolo în vale, nu bănuia că-şi trăia ultimele zile de viaţă paşnică. Poeţii locali — şi în Insula Dezamăgirilor existau poeţi, care după un pescuit bogat, după o recoltă îmbelşugată şi în multe alte împrejurări îşi exprimau simţămintele — ar fi compus de data aceasta versuri de mînie, arătînd felul în care se hotăra soarta ultimelor cîteva sute de oameni liberi cu pielea neagră, dacă ar fi ştiut despre discuţia ce se aprinsese colo sus, în preajma Peşterii Sfinte, între cei doi albi în vîrstă şi nemaipomenit de politicoşi.

S-ar putea — dar fără a fi de loc siguri de aceasta — ca vreun zelos istoric englez sau american al celui de-al doilea război mondial, urîndu-i-se să tot descrie curajul şi iscusinţa militară imaginare ale comandanţilor patriei sale, să-i treacă prin minte să pomenească şi despre evenimentele petrecute în Insula Dezamăgirilor între 8 şi 13 iunie 1944.

„In ziua aceea — va scrie el — se mai discuta care drapel trebuia să fîlfîie peste acea insulă: cel britanic, cel american, sau amîndouă laolaltă. In tot cazul, se hotărîse dinainte, cel puţin de către ofiţerii anglo-americani, că Insula Dezamăgirilor — cu voia sau fără voia băştinaşilor — era inclusă definitiv şi pentru totdeauna în familia popoarelor civilizate. Şi depindea numai de populaţia indigenă ca acest fapt să se petreacă fără suferinţi şi doar cu pierderi minime. Dacă aceste intenţii ale reprezentanţilor ţărilor anglo-saxone n-au putut fi totuşi înfăptuite imediat şi întocmai, motivele stau într-o seamă de împrejurări care nu depindeau de ei".

Dar să ne întoarcem la descrierea nemijlocită a acestor evenimente, remarcabile din toate punctele de vedere.

— Sir, te rog să-mi dai voie a susţine că adevărul este cea mai acceptabilă şi mai obişnuită formă de politeţe, — zise Ceratod, adresîndu-se de-a dreptul domnului Flammery. — Permite-mi aşa dar, sir, să fiu drept în discuţia noastră amicală, potrivit profundului şi sincerului respect pe care ţi-l port. Aş dori, în primul rînd, să-ţi atrag atenţia asupra faptului că populaţia acestei insule este întrucîtva la curent cu operele marelui dramaturg englez William Shakespeare. Acest simplu fapt ar fi cu totul de ajuns ca să dea peste cap încercările dumitale de a susţine că populaţia băştinaşă îşi trage obîrşia de la nişte negri fugiţi din America.

— De ce? — îl întrerupse Flammery. — Explică-mi, te rog, de ce, dacă bineînţeles nu este un secret.

— Nu este nici un secret, sir. Şi este aşa cum îţi spun eu, sir, fiindcă între senatorii dumneavoastră nu se găsesc mulţi care pot deosebi pe Hamlet de Falstaff şi pe Ofelia de Othello, iar majoritatea oamenilor dumneavoastră de afaceri nu ştiu mai multe despre Shakespeare decît locuitorii de aici despre cursul acţiunilor lui „Standard oil of New-Jersey". Dacă-i aşa, ce să mai vorbim despre negrii dumneavoastră! Asta-i una la mînă. A doua, mărturisesc, sir, că mi-a venit să rîd, ascultîndu-ţi referinţele naive, — da, iartă-mi cuvîntul acesta cam tare, dar naive sînt referinţele dumitale asupra condiţiilor de viaţă ale negrilor americani pe care le invoci ca o dovadă indiscutabilă că negrii de aici sînt de proveniență americană. Aş vrea să consider motivarea dumitale ca neîntemeiată nu din pricina nesincerităţii — nu am nici un motiv să mă îndoiesc de sinceritatea dumitale — ci doar din pricina lipsei de informaţie. Intr-adevăr, cînd e vorba de condiţiile de viaţă ale populaţiei de culoare de pe teritoriile lipsite de autoconducere ale Commonwealth-ului britanic — dovedeşti o totală lipsă de informaţie. De aceea, sir, mă văd nevoit să răspund cu aceeaşi sinceritate la sinceritatea dumitale. Nu vreau să spun mai mult decît că în virtutea unui întreg şir de împrejurări — despre care nu este nici locul, nici timpul să vorbim acum — în cuprinsul Imperiului Britanic există un număr destul de mare de teritorii din care populaţia de culoare s-ar simţi îndemnată să fugă, în orice caz într-o măsură tot atît de mare ca şi negrii din America. Mă simt fericit că, în cazul de faţă, nu mă înfăţişez cu o declaraţie nefondată, după cum a făcut scumpul meu prieten, mister Flammery, ci în deplină cunoştinţă a

stărilor de fapt şi cu orice număr de cifre şi date aţi cere.

Abia cu doi ani înainte de război am dat peste nişte documente care arătau situaţia dintr-o seamă de teritorii lipsite de autoconducere ale Commonwealth-ului britanic. N-aş avea de ce să-i pomenesc pe indieni, pe hinduşi, malaezi, chinezi, birmani şi celelalte popoare de culoare, care totuşi nu sînt la fel cu supuşii negri ai coroanei britanice. Am să vorbesc numai despre acele teritorii, unde populaţia este alcătuită din negri. Am să vorbesc numai despre Africa Britanică Răsăriteană, despre Kenia, Uganda, Zanzibar, insula Mauriciu, Nyassaland, insula sf.-Elena, insula Ascension, insulele Tristan da Cunha, insulele Seishellen, Somalia, Basutoland, Betciuanaland, Rodezia de Nord şi de Sud, Svaziland, Nigeria, Gambia, Coasta de Aur, Sierra Leone, Tanganica, Togo Britanic şi Camerun, despre Sudanul anglo-egiptean, insula Barbados şi insula Jamaica, insulele Leeward şi Windward, insulele Fiji, insulele Tonga, insulele Pitcairn, Ellice, Noile Hebride, ţara Papuaşilor, Noua Guinee, Samoa de Apus, Naurru şi Africa de Sud-Vest...

Mister Ceratod se opri ca să răsufle. Se îmbujorase de emoţie. Un nod i se punea în gît. „Vechiului socialist" i se tăia răsuflarea, simţind atîta mîndrie, cînd vorbea despre marele număr de colonii şi de sclavi coloniali, pe care îi poseda imperiul „democrat" britanic, scumpul lui „Commonwealth".

— Imi amintesc perfect de bine datele de bază ale ultimelor cercetări, — continuă el, admirîndu-şi cunoştinţele şi memoria. — In Jamaica, un număr colosal de muncitori şi copiii lor suferă de distrofie. Dar asta nu-i destul. Starea li se înrăutăţeşte mereu din pricina framboesiei, a ankilostomiazei şi a malariei. Ştii dumneata, sir, care este media de răspîndire a ankilostomiazei în mijlocul populaţiei din Jamaica? Şaptezeci la sută în oraşele mici şi nouăzeci şi şase la sută în majoritatea localităţilor rurale! In Barbados, majoritatea copiilor nu se mai alimentează normal, începînd din fiecare miercuri, şi se duc la şcoală joia şi vinerea flămînzi, fiindcă părinţii lor primesc salariul sîmbăta şi nu le-ajunge ca să-şi hrănească familia întreaga săptămînă. La San-Vincent, care, băgaţi de seamă, este considerat ca principalul furnizor al lumii în ceea ce priveşte arrout-ul — un aliment extrem de nutritiv pentru bătrîni şi copii — caşexia la copii este un fenomen foarte răspîndit şi nu uimeşte pe nimeni. In Hondurasul Britanic, ankilostomiaza şi malaria au căpătat o răspîndire cu adevărat catastrofală. In Guineea Britanică, distrofia este o boală foarte răspîndită printre copii. In insulele Bagame, pelagra face ravagii din pricina nutriţiei îngrozitoare. In insula sfînta Elena, caşexia începe de la vîrsta cea mai fragedă. In Nigeria, oamenii sînt seceraţi de framboesie, de malarie, de friguri galbene şi de boala somnului; în Sierra Leone bîntuie avitaminoza, care ia mai ales forme de rahitism. Pe Coasta de Aur bîntuie tuberculoza şi avitaminoza; la Svaziland, dintr-o sută de noi născuţi, optzeci suferă de caşexie, în Rodezia, pînă şi datele oficiale constată că într-adevăr consumul cărnii, al laptelui şi al legumelor este „insuficient". Dar, despre munca forţată din coloniile britanice ştiţi ceva? Aţi auzit măcar cît de cît? Nu, n-aţi auzit nimic, sir? Ei bine, eu am avut ocazia să vizitez Rodezia de Sud. Negrii care muncesc în mine, sînt nişte adevăraţi sclavi. Ei nu pot părăsi mina decît dacă devin invalizi. In amîndouă cazurile sînt zvîrliţi în stradă. In fabricile de tutun, principalul contingent de muncitori îl constituie copiii. Dacă îşi îndeplinesc norma, capătă pentru o lună de muncă în înfiorătorul praf de tutun din şoproanele semiîntunecate — muncă de adevărat ocnaş — şapte şilingi şi şase peni. Ceva mai mult decît o treime de liră sterlină! De ce tocmai copiii sînt puşi la o astfel de muncă? Fiindcă li se poate plăti mai puţin. Nu cu mult. Abia cu trei şilingi. Vă interesează poate de ce în aceste fabrici sînt puţini negri vîrstnici? Fiindcă micii muncitori mor de tuberculoză înainte de a creşte mari. Negrii sînt ţinuţi după un gard de sîrmă ghimpată, în compound-uri. Acestea sînt tot un fel de lagăre de concentrare, dar ceva mai murdare şi mai strîmte. In lagărele de concentrare, paturile comune sînt aşezate pe cîte două rînduri, în compound în trei rînduri suprapuse. Dacă ai ştiut să fii pe placul conducerii, ţi se îngăduie să locuieşti pe terenul care aparţine companiei. Pentru aceasta, întreaga familie, toţi membrii în stare de muncă, trebuie să robotească gratuit pentru companie. Şi băgaţi de seamă, copiii mici sînt socotiţi capabili de muncă!

Dar ce ştiţi dumneavoastră despre impozitul pe cap de om? Fiecare negru vîrstnic este obligat să plătească de la un dolar la patru pe an, în banii dumneavoastră, sir. O nimica toată, nu-i aşa? Dar venitul anual al unei familii de negri, de pildă în Africa britanică de răsărit, atinge în medie doar *doisprezece* dolari pe an!

Şi vă mai îndoiţi, sir, dacă din America sau din coloniile engleze au fugit strămoşii negrilor de aici? Mi se pare că v-aţi plîns că aţi fost nevoit să vă scoateţi un permis special pentru o călătorie în Iran? Dar ştiţi dumneavoastră, sir, cîte permise trebuie să poarte la el orice indigen care nu locuieşte în altă parte decît în patria lui, în Uniunea Sud-Africană? Unsprezece. Trebuie să aibă un permis special pentru a-şi căuta de lucru, altul pentru a ieşi de pe teritoriul ghetto-ului în care este obligat să locuiască, altul pentru dreptul de a umbla pe stradă între orele nouă seara şi şase dimineaţa şi aşa mai departe. Un poliţist are dreptul să-i ceară oricare din aceste permise la orice oră sub orice motiv sau fără nici un motiv. Neprezentarea permisului la prima cerere este socotită infracţiune, pasibilă de amendă sau de pedeapsă cu închisoarea.

Veţi spune poate că aceşti nefericiţi n-au avut niciodată ocazia să se ducă la şcoală şi deci habar n-au de Shakespeare, ba de obicei nu prea ştiu nici englezeşte? Insă, în acest caz, uitaţi intelectualitatea indigenă, ce-i drept, puţin numeroasă. Printre intelectuali există unii chiar cu studii universitare. Aceştia sînt scutiţi de către departamentul treburilor indigene de portul permiselor. In cazul cînd ar fi opriţi de poliţie, sînt obligaţi a avea la ei doar o adeverinţă specială, care să arate că nu au nevoie de permise. Dar dacă au uitat cumva acasă această adeverinţă, sînt arestaţi, la fel cu concetăţenii lor mai puţin instruiţi. Nu vi se pare, mister Flammery, că astfel de intelectuali, chiar atunci cînd nu au poftă să-şi rişte capul în lupta pentru îmbunătăţirea vieţii poporului lor, sînt totuşi gata să fugă oriunde cu ceilalţi compatrioţi ai lor şi le pot transmite cunoştinţele, căpătate de ei în ciuda tuturor piedicilor întîlnite?

Făcu o pauză ca să-i dea lui mister Flammery posibilitatea să răspundă, dar mister Flammery nu se grăbi. Voia să-şi adune gîndurile.

Atunci John Boynton Moobs nu se mai putu stăpîni şi zise cu glas tare :

— Uitaţi că la noi negrii nu pot căpăta munci calificate, că n-au voie să călătorească în aceleaşi vagoane cu albii, nici să intre în aceleaşi restaurante, precum n-au voie să locuiască în cartierele albilor, sau să ia apa de la aceeaşi fîntînă cu ei. Uitaţi că la negri procentul analfabeţilor este uriaş ?

Ceratod zîmbi cu condescendenţă.

— Pe Coasta de Aur, patru din cinci copii nu primesc nici un fel de instrucţiune şi numai unul din douăsute isprăveşte şcoala elementară. Autorităţile britanice au calculat că, în ritmul existent, va fi nevoie de cel puţin şapte sute de ani pentru ca numai indigenii de pe Coasta de Aur să înveţe să citească şi să scrie în limba maternă sau de trei mii cinci sute de ani, dacă ţinem seama de creşterea firească a populaţiei din această ţară.

— De ce nu puneţi la socoteală linşajul ? — continuă să atace Moobs.

— E o metodă primitivă ! — răspunse Ceratod cu un gest de dispreţ. — Linşajul înseamnă o moarte rapidă. Am avut ocazia să vizitez sudul Statelor Unite. Mizerie ? Berechet ! Lipsă de drepturi ? Fără doar şi poate ! Teroare din partea albilor ? Fără discuţie ! Boli ? O populaţie neagră firavă, pe jumătate flămîndă ? Nimeni nu le-ar putea contesta. Dar ce spuneţi despre moartea lentă, prelungită timp de cîţiva ani ? Unde, în afara coloniilor britanice, mai puteţi vedea oameni care mănîncă pămînt, greieri, iarbă, frunze, larve ? Unde mai vedeţi copii cu burţile umflate de foame şi cu ochi bolnavi, în jurul cărora zumzăie muştele verzi, mereu nesăţioase, sau oameni al căror trup este acoperit de plăgi purulente, în care colcăie insectele ? Sau familii întregi, care se vînd pentru a trăi nu sătule, ci ceva mai puţin flămînde ?...

Egorîcev asculta această discuţie monstruoasă nu fără o oarecare buimăceală. De cînd îşi cunoştea însoţitorii, se obişnuise cu cuvîntările lor făţarnice, mieroase şi cu ocolişuri, iar acum această uşurinţă şi încîntare cu care se lăudau — din pofta de a stăpîni Insula Dezamăgirilor — arătînd înfiorătoarea viaţă pe care o duceau negrii „lor", îi pricinui o impresie dezgustătoare şi cu adevărat năucitoare. Mai ales „vechiul socialist" îl scîrbea îndeosebi !...

Ascultînd discuţia aceasta de canibali, el se întreba dacă tovarăşii lui l-ar crede cu adevărat, cînd le-ar povesti despre această ciocnire între doi din cei mai creştini gentlemeni. Era nevoit să-şi mărturisească că nu l-ar crede. Se obişnuise în ultimele zile să-şi păstreze pe cît era cu putinţă, o expresie politicoasă sau în orice caz calmă, şi iată că acum faţa i se schimonosea fără de voie, ca şi cum l-ar fi durut cumplit dinţii.

— Mi se pare că aţi vrut să spuneţi ceva, mister Egorîcev ? — îl întrebă Flammery, amabil. Nu găsise încă ce să-i obiecteze lui Ceratod şi de aceea socotea că va afla la Egorîcev dacă nu un ajutor, în ceea ce susţinea el, în orice caz nu un sprijin pentru pretenţiunile lui Ceratod.

IX

— În primul rînd, socot că e bine să fie de faţă şi Smith, — zise Egorîcev.

— Face oare să-l chemăm ? — întrebă Ceratod, cu un glas tărăgănat care vădea neplăcerea. Ar fi preferat, desigur, ca Smith să nu cunoască „această murdară bucătărie diplomatică".

— Da, e bine să-l chemăm, — întări Egorîcev. — Nu văd nici un motiv pentru care o problemă atît de importantă ar trebui şi ar putea fi soluţionată în lipsa unuia din membrii grupului nostru, care se bucură de aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi.

— De fapt, acum nici eu nu mai văd vreun motiv pentru care nu l-am chema, — zise mister Flammery, alăturîndu-se lui Egorîcev. Ca politician cu mintea trează, el îşi dădea seama că, oricum, căpitanul-locotenent va insista asupra acestui lucru ; apoi vedea bine că lui Ceratod nu-i convenea prezenţa lui Smith. — Democraţia cere totdeauna anumite jertfe şi eu, unul, sînt gata să le accept.

— Şi eu sînt de aceeaşi părere, — întări Moobs.

— S-ar putea crede că eu sînt împotriva invitării lui Smith aici, — spuse cu grabă Ceratod. — Dar eu, pur şi simplu, nu sînt convins că trebuie să împuiem capul acestui flăcău simplu şi de treabă cu probleme atît de serioase şi, în fond, atît de abstracte.

— Trebuie să-l chemăm. Nu-i mai prost decît noi, — zise Egorîcev, — ba este în stare să se orienteze tot atît de bine ca şi noi în politică şi nu este mai puţin interesat ca această politică să fie dreaptă. Nu mai vorbesc de faptul că el a avut un rol hotărîtor în eliberarea insulei din mîinile bandei de SS.

— Nu mă împotrivesc cîtuşi de puţin ca Smith să fie poftit aici ! Doamne, cum de vă mai îndoiţi de acest lucru ? — spuse cu căldură Ceratod şi, agitîndu-şi mînuţele scurte şi groase, strigă : — Smith ! Smith ! Vino încoace, prietene ! Avem o discuţie cît se poate de interesantă !... Haide, haide, vino, nu mai face pe sălbaticul !...

În felul acesta, Smith avu impresia că nu fusese invitat împotriva dorinţei compatriotului şi colegului său de sindicat, ci tocmai datorită insistenţelor lui.

Se apropie fără grabă, cu un chip posomorît de om profund jignit, se sprijini nepăsător de copac şi se pregăti să asculte.

Toate privirile se îndreptară asupra lui Egorîcev.

— Mister Ceratod, — începu acesta, — a citat fapte şi cifre cît se poate de convingătoare cu privire la situaţia negrilor din teritoriile lipsite de autoconducere ale Commonwealth-ului britanic. Aceste fapte şi cifre atît de tragice sînt deplin lămuritoare. Indiscutabil că oricare din noi — dacă s-ar fi pomenit în locul supuşilor negri ai coroanei britanice, ar fi fugit unde vedea cu ochii, dacă... dacă nu ar fi preferat, aşa cum se cuvine oricărui iubitor de libertate, să dea lupta pentru această libertate. Repet, argumentele aduse de mister Ceratod pentru a dovedi că strămoşii negrilor care populează Insula Dezamăgirilor au fugit la vremea lor din coloniile engleze — nu sînt lipsite, în orice caz, de o motivare serioasă.

Ceratod care nu se aştepta la sprijinul lui Egorîcev, se arătă plăcut surprins.

— Pe de altă parte, — urmă marinarul, — ar fi greu de negat că negrii, care nu au destul curaj ca să lupte pentru drepturile lor, n-ar fi destul de îndreptăţiţi ca să fugă rupînd pămîntul şi din Statele Unite ale Americii. Dealtfel, lucrul acesta îl ştie orice om cu carte din oricare colţ al globului pămîntesc. Judecata lui Lynch şi sistemul discriminării rasiale, elaborat cu atîta precizie, ar fi făcut cinste celui mai inventiv om politic din cel de al treilea reich (la aceste cuvinte, mister Flammery găsi de cuviinţă să facă o strîmbătură). Nu ştiu dacă are rost să-mi spun

în mod amănunţit părerea privitoare la situaţia negrilor şi a altor aşa numiţi „oameni de culoare", sau asupra diferitelor „grupări de oameni făcînd parte din naţiuni sau rase inferioare" din Statele Unite şi Regatul Unit. Sînt un om sovietic, un comunist şi cu aceasta sper că am spus destul.

— Evident ! — se învoi cu grabă Ceratod. — Punctul de vedere al comuniştilor ne este cît se poate de bine cunoscut.

— Îmi pare foarte bine ! — răspunse Egorîcev. — Aşadar, ţinînd seama de caracterul concludent al argumentelor aduse de către reprezentanţii celor două state democrate, fiecare din acestea s-ar putea considera în egală măsură patria de obîrşie a populaţiei care trăieşte acum în Insula Dezamăgirilor. În acest caz, capătă o explicaţie mai mult sau mai puţin logică şi denumirea cam nelămurită a insulei. Aici, în această pustietate înfiorătoare a oceanului, au fugit oamenii care pierduseră orice speranţă de a trăi în condiţii omeneşti în America şi în Imperiul Britanic. Aşa a apărut numele de Insula Dezamăgirilor. Prin urmare, dacă am porni de la ideea că insula şi populaţia ei trebuie să aparţină acelui stat de unde au fugit strămoşii populaţiei actuale din Insula Dezamăgirilor — şi aceasta din pricina lipsei de drepturi, caracteristice sclavagismului, şi a foamei — atunci, după părerea mea, şi Statele Unite ale Americii şi Regatul Unit sînt îndreptăţite deopotrivă a pretinde acest lucru.

— E prea mică pentru a fi împărţită în două ! — îl întrerupse Moobs.

— Nici nu cred că ar trebui împărţită în două, în trei, în patru sau mai ştiu eu în cîte părţi. Socot, în principiu, că împărţirea nu ar avea nici un rost... A fost odată un scriitor, pe care îl chema Cervantes, şi care a scris „Don Quijotte"...

— Nu cumva ai de gînd să ne povesteşti subiectul acestui film ? — îl întrerupse din nou Moobs, încurajat de mutra acră a ocrotitorului său.

Dar Flammery îl puse la punct :

— Nu întrerupe pe orator ! ... Unde ai crescut ?...

— Cervantes a fost şapte sau zece ani rob al maurilor. Înseamnă acest fapt că... Dar de ce să mergem aşa de departe ! Chiar străbunicul meu a fost rob, a fost ţăran iobag al conţilor Şeremetiev...

Flammery nu-şi putu ascunde neplăcerea pricinuită de această mărturisire.

Smith îl privi pe Egorîcev cu o vie curiozitate.

„Un amănunt straşnic pentru viitoarea mea carte! Strănepotul unui rob — ofiţer în marina sovietică ! se gîndi Moobs. Amănuntul va putea fi exploatat de minune !"

— Nu ştiu unde, în străinătate, pare-mi-se chiar la Londra, îşi sfîrşeşte zilele ca pianist, într-o casă de toleranţă, unul din ultimii Şeremetievi. Înseamnă de aici că el are dreptul de a se pretinde proprietarul meu şi al copiilor mei ? (Egorîcev dorea să aibă copii de îndată ce se va isprăvi războiul).

— Ne abatem de la subiectul nostru, mister Egorîcev, — observă Ceratod.

— Cîtuşi de puţin.

— Iobăgia a fost desfiinţată de multă vreme în Rusia şi, prin urmare, orice pretenţii bazate pe acest drept abrogat n-ar avea nici un temei.

— Dar oare sclavia nu a fost abrogată în Statele Unite şi în Regatul Unit ?

— Simplificaţi îngrozitor problema, — spuse Flammery.

— Zău aşa, — întări Moobs.

— Se vede numaidecît că domnul căpitan-locotenent Egorîcev nu prea e deprins cu uzanţele diplomatice, — strecură Ceratod, zîmbind cu înţeles.

— Se prea poate. Nici nu pretind una ca asta. În schimb, am buna deprindere de a susţine ceea ce-mi dictează dreptatea şi bunul simţ.

— Îmi pare rău că trebuie să remarc acest lucru, dar mi se pare că mister Egorîcev începe să se cam înfierbînte, — rosti Ceratod, surîzînd din nou.

— De fel. Aşadar, din moment ce sclavia a fost abrogată, iar oficial — măcar în forma ei manifestă — este interzisă de lege, atît în Anglia cît şi în America, desigur că şi trimiterea la locul de baştină a acestei populaţii este ilegală, chiar dacă într-adevăr strămoşii ei ar fi fugit de-acolo. Există dovezi mai reale — ca să nu zic mai legale — că insula aparţine Americii, Angliei sau vreunui alt stat ? Nu. Nu există nici un fel de dovadă. Dar insula nu-i un ac. Ea n-a putut fi pierdută ca un ac. Hărţile geografice din zilele noastre menţionează insule mult mai mici decît insula noastră. Şi n-a existat nici un caz în care cartografii să nu indice cui aparţin astfel de insule. Este cert că Insula Dezamăgirilor nu figurează pe nici o hartă.

Flammery îşi pierdu răbdarea.

— Trebuie să ne purtăm ca nişte politicieni realişti, sir ! Există, aşadar, o insulă care nu figurează pe hartă şi care a fost ocupată de către reprezentanţii unor state civilizate. Dacă insula nu aparţine nici unui stat, datoria noastră este ca să-i determinăm apartenenţa.

— Pînă şi un ceas care nu merge, tot arată vremea precisă de două ori în douăzeci şi patru de ore, — obiectă, zîmbind Egorîcev. Adineauri, mister Ceratod a susţinut o părere pe care o subscriu cu amîndouă mîinile. El a spus cam aşa : „În primul rînd, ar trebui să stabilim dacă nu cumva împărţim o proprietate care are de mai multă vreme un stăpîn". Am redat just ideea, mister Ceratod ?

— Cam aşa ceva, — mormăi Ceratod.

— Şi totodată n-aţi spus că vă permiteţi să ne atrageţi atenţia asupra populaţiei negre băştinaşe ?

— Cam aşa ceva, — mormăi din nou Ceratod. — Numai că în felul în care îmi expui ideea o lipseşti de dezvoltarea-i firească.

— Dimpotrivă, o curăţ de zgura unor motive neîntemeiate şi ilegale şi îi păstrez sîmburele raţional. Insula are un singur stăpîn legal — şi anume — populaţia ei.

— Populaţia nu este capabilă de o viaţă politică de sine stătătoare ! — îl întrerupse Ceratod. — Acest lucru este clar pentru oricare om netendenţios.

— Socotiţi-mă tendenţios, dacă vreţi...

— Comuniştii sînt tendenţioşi cu toţii ! — strigă Moobs şi, pentru întîia oară în cursul discuţiei, se dovedi vrednic de surîsul binevoitor al lui mister Flammery.

— ...Puteţi să mă socotiţi şi de o mie de ori tendenţios, dar eu tot nu voi pricepe de ce un popor, care a trăit de sine stătător, pe cît se pare o vreme destul de îndelungată, lipsindu-se de orice conducători străini, devine deodată incapabil de o viaţă politică de sine-stătătoare şi de ce ajunge în această stare de neputinţă de îndată ce în preajma lui se ivesc unul sau mai mulţi gentlemeni americani sau englezi, înclinaţi să rotunjească proprietăţile coloniale ale statelor lor cu noi teritorii.

Scos din fire, Flammery sări în picioare.

— Sînteţi un materialist, sir ! Aţi fost învăţat să ve-

deţi în faptele altora doar intenţii interesate. Şi asta are să vă încurce totdeauna în viaţă, sir!

— Trebuie să înţeleg acest lucru în sensul că dumneavoastră aveţi în primul rînd grijă numai de binele aproapelui?

— V-am dat vreun motiv ca să bănuiţi contrariul, mister Egorîcev?

— Atunci de ce n-am cere aproapelui nostru să ne spună el singur dacă are sau nu nevoie de serviciile dumneavoastră, fie ele chiar şi dezinteresate?

— Nu-i exclus să-l întrebăm, — răspunse Flammery, potolindu-se deodată şi se tolăni din nou pe iarba înaltă şi mirositoare.

Atunci mister Ceratod intră din nou în luptă.

— Este foarte greu să discuţi probleme serioase cu un om care din copilărie a fost crescut în spirit materialist...

— Nu-mi amintesc unde, dar mi se pare că într-o carte engleză am citit că există idealişti care idealizează lucrurile reale şi materialişti care fac din ideal o realitate, — îl întrerupse Egorîcev.

— Nu-mi amintesc nici eu, — obiectă tăios Ceratod. — Dar pare-se că m-aţi întrerupt, nu-i aşa?

— Scuzaţi-mă, — spuse Egorîcev. — Este pentru prima şi ultima oară. Eu am fost întrerupt astăzi de cel puţin zece ori... Staţi, mi-am adus aminte! Este în cartea lui Wordsworth care se numeşte „Moft".

— Se prea poate. Eu însă nu am timp să citesc tot felul de mofturi! — pară Ceratod. — Tot timpul, dar absolut tot timpul mi l-am închinat şi mi-l închin apărării intereselor muncitorilor din transporturi şi necalificaţi. Lectura romanelor este un lux nepermis pentru activiştii unui trade-union ca al nostru.

Lui Flammery îi plăcu felul în care Ceratod îl „puse la punct pe băieţandrul de Egorîcev". Surîse în semn de aprobare.

— Bine zis! — strigă Moobs, trădînd de data aceasta, vechea lui antipatie pentru englezi.

Zîmbise şi Smith. Răspunsul lui Ceratod îi păru plin de demnitate şi de dispreţ faţă de tot ce nu ţinea de apărarea intereselor muncitoreşti.

— Îl felicit pe mister Ceratod pentru faptul că i se recunosc meritele de către nişte prieteni atît de verificaţi ai clasei muncitoare, ca mister Flammery şi John Boynton Moobs, — zise Egorîcev. Smith se gîndi că aprobarea acestor doi gentlemeni nu însemna ceva măgulitor pentru un activist din mişcarea sindicală, ci dimpotrivă.

— Imi permiteţi să continui, mister Egorîcev? — întrebă „bătrînul socialist" enervat.

— Scuzele mele, mister Ceratod.

— In acest caz, îmi voi permite să-mi exprim în primul rînd profunda convingere că indigenii din Insula Dezamăgirilor au nevoie de un guvern efectiv şi capabil de muncă, în stare să stabilească ordinea internă, securitatea şi dreptatea. Ceea ce mister Egorîcev este înclinat să considere drept autoguvernare şi ordine — nu este de fapt, adică din punctul de vedere al civilizaţiei apusene, decît anarhie şi dezordine. Dealtfel, cum ar fi putut ajunge pînă aici adevăratul spirit de autoguvernare? Cînd rostesc acest cuvînt, mă gîndesc la o autoguvernare întemeiată pe instituţii reprezentative, o autoguvernare la care nu se poate ajunge decît în urma unui proces treptat, lung şi, în unele etape, chiar dureros, sub controlul permanent şi sever al fraţilor mai mari ai acestui popor şi cu ajutorul acestora. In acest caz, mă refer la popoarele conducătoare ale lumii civilizate.

Pentru a doua oară, în cursul ultimelor două zile, mister Ceratod se proclama fratele mai mare al insularilor.

— Să presupunem, acum, că am fi de acord cu argumentele lui mister Egorîcev. Să admitem că oamenii din insulă nu au ajuns aici nici din coloniile engleze, nici din Statele Unite şi că din această pricină nici Anglia, nici America nu pot pretinde că au drepturi asupra insulei ca asupra unui pămînt care le-a aparţinut de totdeauna. Dar noi avem şi drepturi cîştigate. Insula a fost zmulsă din mîinile hitleriştilor. Prin urmare este un trofeu de război. In cazul acesta, haideţi să dispunem de ea în strictă conformitate cu normele dreptului internaţional, aşa cum se procedează cu trofeele de război...

— Mi-e teamă că mă siliţi să încep o discuţie cam lipsită de tact, — spuse Egorîcev.

— Un adevărat gentleman nu se va coborî niciodată pînă la o discuţie lipsită de tact.

— In primul rînd, trofeele de război, dacă trebuiesc împărţite, apoi se împart între acei care le-au dobîndit... Poate că ar fi mai bine să nu mai urmez, nu?

— Vai de mine, de ce nu? — rosti Ceratod, cu un zîmbet acru. — Continuaţi, este foarte interesant...

— N-aş fi pomenit niciodată de acest lucru, dacă nu ar fi venit vorba despre împărţirea acestei insule independente şi acestui popor liber, — şi asta în virtutea dreptului asupra capturilor de război. Dar, din moment ce insistaţi, sînt nevoit să declar că insula a fost eliberată din mîinile hitleriştilor numai de doi din cei aici de faţă...

— Principiile dumneavoastră comuniste vă interzic să aveţi colonii, — îi aminti cu mare grabă Moobs.

— Principiile noastre ne obligă să ducem o luptă hotărîtă împotriva ocupaţiilor coloniale... Repet, numai doi din cei aici de faţă au eliberat insula din mîinile hitleriştilor. Şi eu, ca unul din aceşti doi, declar că nu mi-am riscat viaţa şi nu am angrenat în această acţiune primejdioasă pe prietenul meu, Samuel Smith, pentru ca insula să treacă de sub jugul hitlerist pe trista listă a aşa ziselor teritorii lipsite de autoconducere din aşa zisa Comunitate britanică de naţiuni sau pe aceea a coloniilor americane. Mister Ceratod şi mister Flammery au zugrăvit în culori destul de vii şi pitoreşti farmecul acestei Comunităţi britanice.

— Anul viitor, partidul laburist va veni la putere şi Anglia va avea un guvern muncitoresc. Incepînd cu anul viitor, vom construi socialismul, sir, socialismul civilizat, european, sir! Coloniile vor răsufla din plin, sir!

— Veţi relua această discuţie atunci cînd vor răsufla din plin.

— Mi se pare că aveţi de gînd să-l lipsiţi de cuvînt pe Smith!?

— S-ar putea crede că nu eu, ci dumneavoastră aţi insistat ca mister Smith să fie invitat la discuţia noastră, — zise Egorîcev cu răceală.

O directă la plex!

Ah, dacă mister Ceratod ar fi tăcut din gură măcar acum! Dar prudenţa obişnuită îl părăsi şi nu născoci ceva mai bun decît să se prefacă că n-a înţeles despre ce vorbea Egorîcev.

— Iertaţi-mă, nu prea am înţeles ce aţi binevoit să spuneţi, — mormăi el.

— Am binevoit să spun că unul care nu ar fi fost aici de faţă ar fi putut crede că nu eu, ci tocmai dumneavoastră aţi insistat ca mister Smith să fie invitat la consfătuirea noastră. Cu toate acestea, tocmai dum-

neavoastră aţi protestat împotriva propunerii mele. Tocmai dumneavoastră v-aţi îndoit „dacă face să împuiem capul acestui flăcău simplu cu probleme atît de serioase". Sper că n-am alterat cuvintele dumneavoastră, mister Ceratod ?

Şi tocmai acum cînd multe depindeau de ce va spune mister Ceratod, acesta tăcu mîlc.

Faţa lui Smith căpătă o expresie enigmatică.

Mister Flammery încercă să salveze situaţia. Sări iute în picioare şi cu o voce, care era mai presus de aceste discuţii lumeşti, anunţă :

— Toate gîndurile şi faptele noastre, gentlemeni, sînt în mîinile domnului. Pe cît se pare, mister Smith mai vrea să se gîndească. Să nu-l zorim... Dealtfel, văd nişte negri venind spre noi. Să mergem în întîmpinarea lor. Iar după ce îi vom conduce, va fi timpul să-i scoatem la plimbare pe prizonieri. In ceea ce priveşte problema fundamentală a discuţiei noastre, ne rezervăm dreptul de a face unele lucrări preliminare, sir...

Egorîcev ori nu auzi, ori nu socoti de cuviinţă să răspundă. Oricum ar fi fost „comandamentului aliat" nu-i trecea prin minte să se certe cu el, deoarece era singurul dintre ei care putea menţine legătura prin radio cu lumea exterioară. De aceea mister Flammery spuse, urmărindu-l din ochi :

— Sper din toată inima că aceste divergenţe întîmplătoare şi nehotărîtoare nu vor avea nici o influenţă asupra prieteniei noastre sincere şi asupra respectului ce-l nutrim unul faţă de altul.

Egorîcev încuviinţă cu o înclinare a capului şi porni spre păduricea de unde veneau glasurile puternice ale noilor oaspeţi.

Ceratod şi Flammery rămaseră dinadins puţin în urmă. Cînd distanţa dintre ei şi Egorîcev fu destul de mare, Ceratod furios la culme îi şuieră la ureche lui Flammery care îşi mai păstrase expresia de blîndeţe :

— Acest mongol obraznic nu are nici pic de respect faţă de mine !

La aceasta, mister Flammery răspunse îndurerat :

— Vai, sînt dezolat. Relaţiile noastre cu căpitanul-locotenent Egorîcev se înrăutăţesc în mod fatal cu fiece zi, cu fiece oră.

X

John Boynton Moobs nu era chiar atît de naiv după cum părea sau voia să pară faţă de ceilalţi, şi, în primul rînd, faţă de mister Flammery şi de Egorîcev.

Tatăl său, un bătrîn lup al presei, Hiram F. Moobs, un omuleţ vioi, iute, zbîrcit ca un cimpanzeu, cu o chelie enormă şi cu o conştiinţă minusculă, cîştiga cincizeci de mii de dolari pe an, încercînd să-i convingă pe americani că este spre folosul lor ca proprietatea serviciilor comunale să fie deţinută de particulari. Era vorba despre uzinele electrice, transportul orăşenesc şi canalizare. El nu slujea interesele companiilor de gaz şi de telefoane.

Nu încercăm să susţinem că Hiram F. Moobs credea el însuşi cu sfinţenie în această minciună sfruntată. El credea cu o adîncă devoţiune numai în statornicia dividentelor acţiunilor trustului „United states steel corporation" şi ale companiei de oţel din Bethleem.

Totuşi, în anul 1929, cînd izbucni criza, Hiram F. Moobs se încredinţă, cu o serioasă şi ireparabilă întîrziere, că învestindu-şi economiile în acţiunile acelea care păruseră atît de stabile s-a pomenit în pragul bătrîneţii tot atît de sărac, ca şi la începutul carierei sale nu prea fericite. Îşi trimise un glonţ în frunte, fără să aştepte ca metalurgia Statelor Unite, care îi înşelase atît de amarnic speranţele, să revină la nivelul din 1890. Pentru aceasta, ar fi trebuit să aştepte încă trei ani. Micul Johnny — în ziua sinuciderii tăticului abia împlinise unsprezece ani — rămase cu mama lui, o cucoană anemică şi nu prea tînără, într-o locuinţă mare şi puţin confortabilă, a cărei chirie nu o mai puteau plăti, şi cu o mobilă pe care nu se putea obţine nimic, în anii aceia de ruină generală.

Pînă în 1944, micul Johnny avu timp să ajungă un flăcău voinic, care nici ca statură, nici ca însuşiri nu-l amintea cu nimic pe taică-său. Trebuie să fim drepţi cu el ; omul nu avea o părere prea bună despre sine însuşi. In schimb, văduva lui mister Moobs credea lucruri mari despre odrasla ei şi avea mereu grijă să facă cunoscut această greşită părere celor care numai să fi vrut — îl puteau ajuta, pe fiul bietului şi bătrînului Hiram.

Aşa s-a făcut că John Boynton Moobs a ajuns corespondent militar şi a pornit-o spre lumea veche, fără prea multe cunoştinţe, fără nici cea mai mică dorinţă de a se expune primejdiilor şi fără convingeri şi scopuri hotărîte — dacă nu considerăm ca o convingere părerea că pentru un flăcău ca dînsul este mai uşor să parvină tocmai dacă-i lipsit de convingeri şi de scopuri ferme şi ştie să se folosească în chipul cel mai avantajos de această fericită lipsă.

Întîlnirea cu mister Flammery pe bordul vasului „Iron Bull" îi aduse o a doua convingere fermă în viaţă şi anume, că tocmai această întîlnire poate deveni temelia serioasă a viitoarei sale bunestări. De atunci se preciză şi ţelul vieţii lui : anume de a intra în voie, pe orice cale, atotputernicului său compatriot şi de a-i face pe plac.

Trebuie să deducem de aici că John Boynton Moobs a fost de la bun început un ticălos şi că sufletul său nu asculta niciodată de îmbolduri şi sentimente dezinteresate ? Nu. Nu a fost chiar aşa. Se cade să nu uităm că pînă şi mister Walter Lipman de la „New-York Herald Tribune" şi-a început cariera ca un om oarecum de treabă.

De aceea nu este lipsit de interes să citäm alături de fragmentele din cartea pe care Moobs o scria la îndemnul lui mister Flammery, şi cîteva scurte extrase din jurnalul pe care îl ţinea numai din propria sa plăcere.

Cartea încă nescrisă a lui Moobs se numea „Robinsonada cu un bolşevic" şi avea subtitlul următor: „Uimitoarele aventuri a doi americani, a doi englezi şi a unui comunist sovietic, într-o insulă care nu figurează pe nici o hartă".

Cît priveşte jurnalul, el nu avea nici un fel de titlu şi nici nu se numea jurnal. Din prudenţă, Moobs şi-l stenografia într-un obişnuit carneţel de notiţe. Şi faptul că îi ascundea lui Flammery cu atîta grijă nu numai conţinutul jurnalului, dar pînă şi simpla lui existenţă arăta că nu se considera încă un adept sută la sută al înaltului său ocrotitor.

Dealtfel, este uşor să ne încredinţäm de acest fapt, dacă citim cîteva fragmente luate la întîmplare din jurnalul acela secret :

„...Este o muncă înfiorător de grea. Trebuie să mă folosesc de fiece clipă liberă ca să scriu „Robinso-

nada". Trebuie să fie gata cînd vaporul va veni să ne ia de aici. Să amîn scrierea pînă la înapoierea în Statele Unite ar însemna o sinucidere. Şacalii noştri (în felul acesta puţin respectuos îşi poreclise Moobs-junior colegii de profesie) vor sări pe babacu meu (aşa îşi numea în gînd Moobs-junior idolul, adică pe mister Robert D. Flammery), îl vor peria bine şi astfel vor scoate de la el material pentru cel puţin o jumătate de milion de cuvinte. N-o să le pot face faţă. Şi atunci cărticica mea se va duce dracului. Eu nu am învăţat încă să scriu aşa *cum trebuie*. Dacă aş scrie, însă, *aşa cum este*, ar însemna tot una cu editarea cărţii într-un singur exemplar: nici o editură serioasă nu mi-ar publica-o şi atunci nu mi-ar rămîne decît să aştept un nou naufragiu. Babacu mi-ar scăpa din mînă, zburînd şi şuierînd la distanţa celei mai îndepărtate stele. Şi atunci, adio carieră!...

Adevărul e ca un fel de coca-cola. Dar eu am nevoie de untură de peşte. Coca-cola are gust mai bun, dar numai cu untură de peşte te îngraşi. Trebuie să mă pătrund bine de acest adevăr, căci numai atunci cărticica mea are să meargă strună.

Deocamdată însă, vorbind cinstit, mă simt dezgustat. Egorîcev este un om adevărat, creierul său funcţionează perfect şi mă dezgustă numai faptul că este atît de familiar cu aceşti negri, dar, după părerea mea, acesta este defectul tuturor ruşilor. Cred şi eu că-i tare plăcut să-l repezi pe babacu şi să-i scuipi mutra acră. Aşa ceva va rămîne pentru mine toată viaţa un vis irealizabil. Este puţin probabil ca eu — chiar dacă aş face o carieră strălucită — să valorez mai mult de cincizeci de mii de dolari pe an. Iar pentru a-l scuipa în faţă pe babacu trebuie să ai un venit anual de cel puţin cincizeci de milioane. Atunci ar fi pentru el un vis irealizabil ca să mă scuipe în obraz. Deocamdată, nu-mi rămîne decît să visez această plăcere şi să iau aerul că-mi place tot ce spune, tot ce face, tot ce gîndeşte. Oamenii încercaţi susţin că pînă la urmă te obişnuieşti cu acest lucru, ba chiar că-i ceva plăcut. Prin urmare, am să mă obişnuiesc şi eu. Trebuie să mă obişnuiesc ca să pot măcar la bătrîneţe, scuipa în obraz pe cîte cineva (firește, nu pe hodorog, şi nici măcar pe cei mai tineri dintre colaboratorii săi, dar totuşi pe cîte cineva, într-un obraz care să zîmbească slugarnic...).

Mi-e lehamite să tot sar înainte cu devotamentul unui cretin extaziat, numai ca babacul să se asigure mereu de devotamentul meu încă nerăsplătit, dar de pe acum fără margini. Probabil că şarjez puţin, dar, naiba să-l ia! Dacă-i place, totul e bine. În orice caz, este mai bine ca în ochii lui Egorîcev să apar ca un idiot, decît ca un ticălos. Nu-i nimic; am să mă obişnuiesc. Ce, sînt eu mai bun decît alţii?...

...Iată-mă din nou la Buffalo. Dichisit ca un prinţ. Portofelul mi-e doldora. Fotografiile mele se lăfăiesc în toate ziarele şi revistele, iar numele mi-e trîmbiţat la toate emisiunile de radio. Mă duc la Peggy cu un buchet uriaş de flori scumpe şi rare. Neisprăviţii ăia de părinţi ai ei, îmi sar înainte cu braţele deschise. Peggy... Dealtfel, de ce tocmai Peggy? E prea provincială pentru a fi logodnica regelui reporterilor americani, John Boynton Moobs. Fotografiile ei n-ar face destulă senzaţie pe manşeta unui ziar. Îţi vei alege o logodnică mai elegantă, mister Moobs!... Poate că e păcat totuşi de biata Peggy. A plîns atîta cînd am plecat!... Ei, ce să-i faci! Dacă în lipsa mea ar da peste un băiat mai bine decît mine, s-ar agăţa de norocul ei cu toate cele zece degete manicurate...

...Firește, nu puteam fi de acord cu părerea lui Egorîcev. Cînd ai avut noroc şi ai descoperit o insulă care nu apare pe nici o hartă, ai fi curat un neghiob dacă nu ai încerca să pui mîna pe ea. Altfel, aceşti negri ar continua să rămînă departe de civilizaţie. Asta o ştie orice şcolar, care măcar odată în viaţă şi-a aruncat ochii în manualele de istorie a Statelor Unite. Dar e ceva supărător şi jignitor în faptul că nu Egorîcev a susţinut acest lucru, ci babacu meu, împreună cu gînsacul cu ochelari (sub această poreclă jignitoare vedea el pe maiorul armatei regale, Ernest Ceratod).

...Caută de poţi şi pricepe-l pe acest Egorîcev! Nu pare prost şi totuşi a mărturisit aşa, netam-nisam, că strămoşul său a fost rob. La ce bun? Nimeni nu l-a tras de limbă!

E acelaşi lucru ca şi cum m-aş apuca să povestesc şi eu deodată că bunicul meu a fost tinichigiu. Bine mi-ar mai şedea în ochii babacului sau în ai oricărui om de treabă! Vreţi neapărat să ştiţi cine a fost bunicul meu, sir? Bunicul meu, sir, a fost toată viaţa legat de industria producătoare de tablă!... Iată, mister Egorîcev, cum ar fi trebuit să răspundă un gentleman cu scaun la cap, la astfel de întrebări. Dar să te apuci să mărturiseşti de bunăvoie!...

...Nu-i pot suferi pe oamenii de culoare. Hamlet ăsta, însă, îmi place, şi nu ştiu de ce. Mi-ar plăcea chiar să-l am în serviciul meu, cînd îmi voi lua o maşină mare, care să necesite un şofer. Guildenstern, Rosenkranz, Iago şi Polonius sînt cei mai nemernici dintre nemernici! Iago Truman! Un burtălău cu şezutul mare şi cu ochii mici de mikadou japonez. Are acelaşi nume de familie ca şi vicepreşedintele nostru şi aceeaşi mutră inexpresivă, doar ochelarii îi lipsesc! Guilldenstern Black, cu gîtul său lung, cu braţe scurte, cu burta mare, cu picioare lungi parcă ar fi cangurul din grădina zoologică. Rosenkranz Hegoat — un slugoi tînăr şi zvelt, cu ochişorii care joacă în toate părţile pe chipu-i lătăreţ şi osos. Mai bine să te lipseşti o viaţă întreagă de şofer decît să ai mereu în faţă spinarea vreunuia din liota asta afurisită. Dar nouă — adică mie şi babacului — pramatiile astea ne vor face un serviciu special (deocamdată nu spune ce anume), aşa că sînt nevoit să le fiu pe plac, ca un moş Crăciun — trebuie să le dăruiesc cîrpele acelea neghioabe şi nasturi, să-i bat amical pe spinarea asudată şi murdară şi să alerg după ei pe căldura asta etiopiană, tocmai pînă în sat, ca să-i invit să vină mîine la noi. Trebuie să vină mîine, atunci cînd Egorîcev şi Smith se vor duce la Noul Bethleem ca să vadă la faţa locului ce se poate face cu butoaiele salvate şi ce trebuie adus de aici, de sus, ca să construim o plută, în cazul cînd nu vom izbuti să construim un vas de lemn ceva mai solid, cu pînze şi vîsle. Toate acestea pentru cazul cînd, din cine ştie ce motive, nici un vas obişnuit de fier, cu coşuri fumegînde n-ar veni în căutarea noastră. Frumoasă perspectivă, n-am ce zice!... Nici babacu, nici gînsacul nu au de gînd să plece de aici pe un vas ceva mai puţin solid şi comod decît cel puţin un torpilor de escadră, dar n-au obiectat nimic împotriva acestei idei a lui Egorîcev. Prin urmare, nu vor ca Egorîcev şi Smith să fie aici cînd vor sosi cele trei pramatii. Interesant! Ce şi-or fi pus în gînd?...

Dacă Egorîcev află că îi ascundem ceva, n-are să se lase. Babacu zice că Egorîcev este un ateu şi de aceea trebuie să-i tăinuim orice faptă mai mult sau mai puţin cu adevărat creştinească. Pesemne că mă socoteşte idiot de-a binelea. I-aş face cu multă plă-

cere serviciul ăsta dubios, dacă mi-ar vorbi ca unui om de afaceri. Dar babacu are mai mulţi bani decît evlavie şi trebuie să ţin seama de acest lucru, dacă nu am de gînd să rămîn toată viaţa un golan idealist. Dealtfel, uneori mi se pare că făţărnicia îi este mai mare chiar decît averea. Cred că pînă şi odraslei sale dacă o bănuieşte că a luat în guriţă o bucată prea mare de tortă, nu-i spune omeneşte : „Cască gura ticălosule“ ! — ci ceva cam în genul acesta : „Vino, fiul meu, să te iau în braţe, aşa cum i se cuvine unui părinte iubitor şi drept credincios“ ! — pentru ca sărutîndu-şi odrasla, să verifice pe pipăite, cu buzele, gradul exact al crimei săvîrşite de vrednicul său vlăstar. Despre mine, unul, i-aş da dracului pe amîndoi.

Astăzi, după discuţia asupra chestiunii cui trebuie să aparţină insula, babacu l-a întrebat pe Egorîcev dacă este încredinţat că radiograma lui a şi fost recepţionată şi descifrată de vreun post sovietic. Egorîcev i-a răspuns că nu este sigur, şi că, după părerea lui, este necesar să fie transmisă cel puţin de trei ori, pentru ca noi să putem fi reperaţi prin radiogoniometrie. Azi o va transmite pentru a doua oară, iar în noaptea de mîine pentru a treia oară. Apoi, va trebui să aşteptăm cîteva zile spre a vedea dacă nu vom prinde cumva semnale de răspuns ale postului care a primit mesajul. Numai dacă aceste semnale ne vor parveni, numai atunci va încerca el să transmită textul celălalt care fusese amînat temporar ca fiind prea clar şi deci prea periculos. După părerea mea, Egorîcev prea face pe deşteptul. Nu s-ar fi întîmplat nimic grav, dacă blegul acela de Kumacher ar fi transmis radiograma în limba germană. Pentru orice eventualitate, am fi putut să-l ameninţăm că dacă va încerca să transmită altceva decît ceea ce i se ordonă, va fi împuşcat în văzul vaselor germane chemate de el, chiar de ar fi o întreagă escadră.

Dar dacă ne este sortit într-adevăr să rămînem toată viaţa în această insulă ? Atunci toate se duc pe copcă. Atunci, nici cartea mea nu mai are nici un rost şi babacu nu mai e un sac plin cu bilete de bancă şi protecţii, ci doar un sac de făţărnicii, bigotism şi mîrlănie, iar gînsacul se transformă într-un borţos prăpădit şi trist, cu ochelari caraghios de groşi. Iar Egorîcev nu mai e duşmanul babacului şi deci nu mai este nici duşmanul meu, ci un flăcău curajos, priceput şi vesel, cu care e de o mie de ori mai plăcut să petreci oricîţi ani, decît un ceas în plus cu babacu şi gînsacul.

Nu, dragul meu mister John Boynton Moobs, nu se poate să rămînem aici toată viaţa. Şi ce-i dacă radiograma noastră n-a fost încă descifrată ? Va fi descifrată o dată şi o dată — peste o lună, peste un an sau peste zece ani. Sau poate că nici n-a fost recepţionată şi a pierit fără urmă ? Nici în cazul acesta nu trebuie să te prăpădeşti cu firea. Peste o lună, peste un an sau peste zece, un avion sau un vaporaş tot se vor abate pe aici şi tot vor da peste insulă. Dragul meu mister Moobs, degeaba te amărăşti în halul ăsta ! Fii ceva mai răbdător. Cu metodele astea nu se face o carieră mare. Dacă, dimpotrivă, în aceşti zece ani pe care eşti poate sortit să-i petreci în Insula Dezamăgirilor vei rămîne neclintit, dacă, dimpotrivă, nu te vei lăsa pradă sentimentelor spontane ca un mucos şi vei rămîne un om de afaceri, cu sînge rece şi stăpînire de sine, prieten fidel al evlaviosului mister Robert D. Flammery — cel putred de bogat — atunci să ştii că te aşteaptă o carieră cu adevărat strălucitoare. Prin urmare, fii bărbat, mister John Boynton Moobs şi croieşte-ţi soarta cu calm şi cumpănire. Dă-ţi seama că omul pe care ocrotitorul dumitale nu-l are la stomac nu-ţi poate fi prieten, chiar dacă ar trebui să aştepţi ajutorul Americii ani mulţi, foarte mulţi. Chiar dacă nu ţi-ar rămîne decît o şansă la un milion...

Firește, ar fi fost mult mai plăcut dacă numele şi puterea lui Robert Flammery ar fi aparţinut lui Konstantin Egorîcev...

...Auzi dumneata ! Mister Egorîcev are poftă să asculte la radio chiar de la şapte dimineaţa ! Gînsacul mai dormea şi zbîrnîitul regulatorului l-a trezit numaidecît. Ce s-a întîmplat ? De ce este deranjat dumnealui, care s-a zbuciumat atîta în ultimele zile tocmai din vina lui mister Egorîcev ? Oare nu mai putea răbda o leacă, pînă se trezesc toţi ? Oare mister Egorîcev nu ştie că gînsacul suferă de miocardiodistrofie ? Egorîcev însă i-a explicat că voia să asculte un post rusesc şi era tocmai ora cea mai potrivită ca să prindă ştirile Biroului sovietic de informaţii. Gînsacul s-a bosumflat : Asta le întrece pe toate ! Mister Egorîcev nu respectă comoditatea celorlalţi ! Mister Egorîcev se simte un fel de dictator aici ! Să ţină minte bine că din pricina capriciilor lui, ceilalţi au avut şi aşa de suferit prea mult. Nu-i decît o întîmplare fericită că au rămas cu toţii în viaţă după toate aventurile lui nesăbuite ! Ce sentimentalism curat copilăresc să ţii numaidecît să asculţi informaţiile de război în limba-ţi maternă ; de ce nu observă că el, gînsacul, ca şi toţi oamenii într-adevăr civilizaţi, se poate mulţumi şi de fapt se mulţumeşte cu orice informaţie, în orice limbă pe care o înţelege ? Ba în situaţia, în care ne aflăm cu toţii, în momentul de faţă, nu trebuie să ne gîndim la ceea ce se petrece la celălalt capăt al pămîntului, ci cum şi în ce fel să ieşim cît mai repede şi mai sigur din acest loc uitat de lume ! Ar fi bine ca mister Egorîcev să nu se mai prefacă mai interesat decît toţi ceilalţi în ceea ce se petrece pe teatrul operaţiunilor militare ; mai bine s-ar gîndi cum să scoată la liman întregul grup din situaţia asta îngrozitoare la care ne-a adus prin faptele lui samavolnice !

În vreme ce se desfăşura această discuţie, babacu se afla la postul de pază al coborîşului, iar Smith era în peşteră. Smith tocmai învîrtea mînerul generatorului şi l-a învîrtit tot timpul cît gînsacul şi-a ţinut pologhia, ca şi cum nici n-ar fi ştiut de existenţa lui. Doar că se roşise pînă în creştet. Egorîcev n-a izbutit să asculte ştirile. El voise, firește, să se înţeleagă în această privinţă încă de cu seară, dar gînsacul se culcase cu atîta grabă, încît Egorîcev n-a mai avut timp să stea de vorbă cu el şi n-a vrut să-l trezească în puterea nopţii. Auzind acestea, gînsacul i-a aruncat mai întîi lui Egorîcev o privire grozav de satisfăcută, apoi s-a uitat la mine şi la Smith şi parcă dinadins — sînt convins că a făcut-o dinadins — s-a culcat din nou, ba chiar a început să sforăie numai ca să rămînă pe poziţie. Egorîcev i-a spus lui Smith că nu-i nimic de făcut şi că vor trebui să asculte ştirile Biroului de informaţii la o oră cînd mister Ceratod nu va mai fi atît de nervos. Apoi, amîndoi ieşiră din peşteră ca să se plimbe. Imediat după plecarea lor, gînsacul s-a sculat, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic şi a început să mi se plîngă de Egorîcev. Of, politica, politica ! Am scăpat de el, spunîndu-i că din pricina strigătelor sale m-a apucat durerea de cap şi m-am grăbit să ies în poiană, fiind foarte curios să aud ce vorbesc Egorîcev şi cu Smith. F este,

m-am făcut că nu bănuiesc nimic şi m-am apropiat de ei ca şi cum m-aş fi plictisit de unul singur. Egorîcev mi-a spus că n-are nici un rost să-mi pierd vremea ascultîndu-le sporovăiala şi că ceea ce discută ei nu mă poate interesa de fel. Da, îmi pierd vremea în zadar, dar dacă pe mister Flammery îl interesează cu adevărat ceea ce vorbeau Egorîcev în clipa aceea cu mister Smith, apoi pot să-i spun hotărît şi fără să greşesc că amîndoi discutau faptul că în Rusia Sovietică copiii fochiştilor învaţă în institutele de învăţămînt superior şi că din ei ies medici, ingineri, jurişti, savanţi şi oameni de stat tot atît de buni ca şi din copiii oricăror alţi cetăţeni sovietici.

Firește, după o astfel de declarație nu m-am putut depărta numaidecît de acest duo puţin prietenos şi am mai mers cîtăva vreme alături de ei, fiind silit să aud un schimb destul de viu de păreri între Egorîcev şi Smith, care nici nu se uita la mine, de parcă nici nu aş fi existat pe lume. Nenorocitul acela de fochist îl întreba pe Egorîcev cum învaţă copiii fochiştilor sovietici, de unde au mijloace de trai în timpul învăţăturii şi cu ce bani îşi plătesc învăţătura. Egorîcev a început să-i explice ceva despre bursele de stat ; m-am plictisit şi am plecat, ştiind bine că nici un ziar serios şi care se respectă nu va publica în S.U.A. vreun rînd despre faptul că în Rusia Sovietică orice băiat şi orice fată pot învăţa pe socoteala statului. Cu o astfel de informaţie nu cîştigi nici o para chioară la noi ! M-am depărtat încetişor. Firește aveam mare poftă să-i spun hodorogului că după cîte văd, Egorîcev face o adevărată propagandă bolşevică. Totodată voiam să mă plîng şi de faptul că mi se spusese verde în faţă că aş avea obiceiul de a trage cu urechea la discuţiile altora spre a ţine la curent pe patronul meu — învinuire pe care oamenii de treabă nu-şi permit să o aducă, nici chiar cînd este adevărată. Pînă una-alta, m-am aşezat pe iarbă şi am văzut cum peste puţin timp gînsacul a ieşit din peşteră şi a alergat la babacu ca să i se plîngă. A turuit vreo cinci minute, apoi gînsacul, cu cel mai nevinovat aer din lume, s-a dus la Egorîcev ca să-i spună că acum, după ce s-a sculat, e liber să prindă la radio cîte ştiri o pofti, fie ele şi în limba malaeză. Căuta în mod vădit să se împace. Egorîcev îndrugă ceva drept răspuns şi intră împreună cu Smith în peşteră. Dar oricît a învîrtit butonul n-a prins nimic în afară de paraziţi, fluieraturi şi diferite transmisiuni în toate limbile, în afară de cea rusă. Este vădit că Rusia lui este totuşi tare departe şi cît timp va rămîne în insulă va trebui să se mulţumească cu informaţiile în limbile engleză, spaniolă sau germană. Ba, dacă are poftă, n-are decît să asculte şi în arabă...

...Abia se încheiase discuţia asupra chestiunii cui trebuie să-i aparţină insula, că ne-au sosit iar musafiri, nepoftiţi, insistenţi, nemanieraţi, veniţi de data aceasta fără muzică, dar ca şi în ajun — cu muierile şi pruncii lor. Zărindu-ne, muierile au început să strige tare şi s-au ascuns la spatele cavalerilor lor. Urmînd pilda mamelor, şi pruncii au început să scîncească, făcînd o zarvă nemaipomenită. După cum am aflat peste puţin, era vorba de o excursie în scop instructiv. Din Noul Bethleem nu veniseră decît vreo cinci oameni, care serveau drept călăuze sau conducători ai excursiei. Aşa ne-a explicat, rînjind vesel, nelipsitul Hamlet Brown. Acesta, vedeţi dumneavoastră, venise înadins să-şi ceară scuze că din satul lui nu sînt de faţă decît cîţiva oameni. (Fapt care i se părea că ne întristează grozav). Dar atît el, cît şi vecinii lui, care au suferit de pe urma focului, îşi ridicau noi locuinţe în locul celor pîrjolite şi toţi sătenii cu vlagă îi ajutau. In schimb, el îi va cinsti diseară. Asta a spus, apoi a zîmbit şi a tulit-o.

Ceilalţi — după cum am aflat — nu erau cunoştinţele noastre din ajun (tare mai seamănă unii cu alţii la chip), ci excursionişti, mai precis nişte turişti veniţi din curiozitate de prin alte sate. Au venit să caşte gura la Minunea Secolului al XX-lea, să vadă pe „Adevăraţii Gentlemeni“ Albi, în carne şi oase. Puritatea Rasei Garantată. Se pot vizita la Orice Oră şi zilnic. Celor mai Insistenţi dintre Turişti li se vor acorda Suveniruri Preţioase şi Gratuite.

Cînd babacu află că printre cei sosiţi nu se află nici Iago, nici banda lui, m-a trimis imediat în vale să mă înţeleg cu ei pentru întîlnirea secretă de mîine. Polonius nu era acasă. Mister Polonius binevoise să plece pentru cîteva zile în satul Elsinor ca să viziteze familia primei sale soţii. Ceilalţi se pregăteau să ne onoreze chiar în ziua aceea cu prezenţa lor. Hienele astea îşi făceau socoteala că vor căpăta mereu noi daruri. Şi oricît am încercat să-i conving că se înşeală, s-au ţinut totuşi scai de mine. Hamlet şi ceilalţi consăteni priveau cu nedumerire în urma noastră dar mie, unul, îmi păsa prea puţin de nedumerirea lor. Cînd omul îşi face business-ul nu trebuie să se sinchisească de sentimentele pe care le trezeşte în sufletele altora.

Babacu şi gînsacu au întîmpinat banda lui Truman ca pe nişte prinţi de pur sînge. Iar atunci cînd începu împărţirea articolelor de galanterie şi a cuielor, Guildenstern, Rosenkranz şi Iago căpătară iarăşi de cinci ori mai mult ca toţi ceilalţi, luaţi în parte. Babacu şi gînsacu mi-au explicat că aşa se cuvine şi m-au sfătuit să nu-mi vîr nasul unde nu-mi fierbe oala, ca şi cum marafeturile acelea le-ar fi aparţinut numai lor. Dacă e să vorbim cu mîna pe inimă apoi dreptul la distribuirea lor o au numai doi dintre noi : Egorîcev şi cu Smith. Dar firește că n-am crîcnit, ci m-am gîndit numai aşa, şi cu destul necaz. Gînsacul a dat explicaţiile necesare sălbaticilor. El le-a spus că şi Rosenkranz şi Guildenstern şi Iago şi Polonius — acesta fiind lipsă în clipa de faţă — sînt oameni înadins aleşi de dumnezeu, fapt pe care şi el şi gentlemenii albi sosiţi odată cu dînsul îl pot întări cu jurămînt. Gînsacul a mai declarat că el, firește, nu are de gînd să facă presiuni asupra opiniei nimănui, dar că el n-ar fi de loc uimit, ci dimpotrivă, ar saluta cu bucurie dacă ar vedea că aceşti patru gentlemeni vrednici ar primi cele mai înalte onoruri. Se uită apoi îndărăt (aş putea jura că a făcut-o ca să se încredinţeze că Egorîcev nu era prin apropiere) şi mai spuse că insularii vor răspunde cu capul pentru fiecare fir de păr ce ar cădea de pe capul unuia din cei patru. Acest lucru impresionă serios mulţimea băştinaşă. Oamenii răspunseră că vor ţine seamă de acest sfat şi că vor căuta să procedeze în consecinţă.

N-am auzit ce s-a mai vorbit după aceea, fiindcă atenţia mi-a fost atrasă de o tînără lady. I-am făcut parte din daruri după norma lui Iago şi a bandei sale. A chicotit foarte drăguţ, mi-a aruncat o privire cu ochii ei mari, a zîmbit (are nişte dinţi admirabili) şi a dispărut în mulţime. Celelalte ladies negre o pizmuiau. Am aflat şi cum o cheamă : Peggy !... Ce coincidenţă emoţionantă !...

După ce am scăpat de excursionişti, am stat la

masă. Apoi ne-am odihnit. Gînsacul s-a agăţat de Smith. L-a condus în colţişorul cel mai retras al poienei, chiar acolo unde cu două zile înainte l-au capturat pe Kumacher, în timp ce el îşi făcea exerciţiile de gimnastică. Au stat acolo cel puţin două ceasuri şi el a tot vorbit şi a tot vorbit, zumzăind ca un bondar şi încercînd să-l atragă pe fochist de partea lui. Fochistul însă mai mult tăcea sau răspundea scurt: „da", „nu", „am să mă mai gîndesc", „o să vedem". Discuţia s-a sfîrşit, fiindcă la aceeaşi oră ca şi ieri, cerul începu să se înnoureze a ploaie şi amîndoi se înapoiară în peşteră supăraţi, nemulţumiţi. Nu s-au înţeles. Îmi dau seama că interesul nostru, adică al babacului şi al meu, este ca Smith să se lase convins de către Ceratod, totuşi am fost mulţumit văzînd că gînsacul se făcuse de ruşine.

De furios ce era, gînsacului i s-a părut că Egorîcev zîmbise cînd l-a zărit venind în peşteră cu Smith. Şi gînsacul a procedat aşa cum îi şade bine unui gînsac. S-a apropiat de Egorîcev şi a şuierat printre dinţi:

— Nu vă sfătuiesc, sir, să daţi prea multă importanţă divergenţelor trecătoare dintre mine şi Smith. In general nu vă sfătuiesc, sir, să daţi o importanţă deosebită vorbelor sau faptelor sale. Nu cunoaşteţi în destul pe muncitorii englezi, sir! Cunoaşterea muncitorilor englezi constituie profesia mea, bucăţica mea de pîine. Muncitorul englez poate să discute în contradictoriu cu liderul său sindical, ba chiar să se certe cu el, dar niciodată, auziţi — niciodată! — nu va fi de altă părere de cît conducătorii lui, dacă discuţia nu va privi salariul sau problemele de securitate a muncii şi asigurarea muncitorească! Dealtfel şi în aceste probleme... (Ceratod s-a poticnit, s-a umflat în pene, tot sîngele i s-a urcat la cap şi a continuat zvîrlindu-i o privire fugară lui Smith:) — Într-un cuvînt, băgaţi-vă bine în cap, toate acestea, sir!

Surîsul dispăru de pe faţa lui Egorîcev; puse la o parte carnetul de notiţe, în care scrisese ceva cu litere mărunte, economice şi se uită liniştit mai întîi la gînsac, apoi la Smith. Fochistul se trîntise pe pat şi se prefăcea că nu ascultă discuţia.

Egorîcev zise:

— Oare dumneavoastră, mister Ceratod, şi colegii dumneavoastră vorbiţi totdeauna cu atîta cinism despre membrii sindicatului din care faceţi parte?

— Acest lucru nu vă priveşte, sir! — ţipă gînsacul.

— Firește, nu-i treaba mea, — răspunse Egorîcev la fel de liniştit. — Este treaba membrilor sindicatului dumneavoastră... In cazul de faţă însă este treaba lui Smith...

Dacă cineva mi-ar fi spus că unul dintre cei doi gentlemeni care schimbaseră aceste cîteva cuvinte este prost, aş fi ştiut numaidecît că tocmai gînsacul e acela.

Iar Smith şedea tolănit pe patul său, cu ochii închişi ca şi cum nu ar fi auzit nimic...

...Egorîcev şi cu Smith iarăşi au stat de vorbă despre nu ştiu ce. Cum au o clipă liberă, unul îl ia de braţ pe celălalt şi se plimbă şi discută, discută spre marele necaz al gînsacului. Acum însă nu mai pot să mă alătur de ei, căci de fiece dată cînd încerc, ei mă întîmpină cu surîsuri atît de batjocoritoare, încît îmi vine să le trag cîteva directe; dar cum amîndoi sînt aşa de voinici, iar babacu mi-a interzis categoric pînă, una-alta, să întind coarda relaţiilor cu Egorîcev — mă las păgubaş. Uneori, însă izbutesc să prind de la distanţă cîteva frînturi din conversaţia lor. Mai adineauri, Egorîcev vorbea despre sanatoriile şi casele de odihnă din Rusia lui mult iubită, în care se odihnesc muncitorii, ţăranii şi funcţionarii. Smith era numai urechi. Egorîcev a început să laude minunatul palat de pe ţărmul Mării Negre, în care îşi petrec concediul minerii, şi îl lăuda aşa ca şi cum ar fi fost plătit pentru a face reclama acestui sanatoriu. Iar Smith în loc să riposteze la propaganda acestui bolşevic, a declarat că în Anglia nu există nimic asemănător. Ca şi cum Anglia, America şi alte state civilizate nu ar avea ceva mai bun de făcut decît să construiască palate pentru odihna şi tratamentul muncitorilor şi al funcţionarilor...

In aceeaşi seară, Egorîcev i-a adus pe cei doi SS să asculte la radio, pentru ca Fremdengut să afle despre cel de al doilea front. Kumacher s-a prefăcut că află abia acum despre luptele din Normandia, iar Fremdengut îşi luă aerul de a fi ştiut de multă vreme acest lucru.

Ceva îmi spune că Egorîcev are dreptate. Pare-se că Fremdengut avea într-adevăr de îndeplinit o misiune secretă de mare importanţă. Şi pare-se că se bizuie pe simpatia şi pe sprijinul babacului. Şi-au schimbat nişte zîmbete cît se poate de prietenoase. La rîndul meu trebuie să fiu prietenos şi binevoitor cu omul căruia babacu îi arată prietenie şi bunăvoinţă. Cînd privirea lui Fremdengut s-a oprit o clipă asupra mea, am riscat să schiţez un surîs şi acest fapt i-a plăcut babacului. Ce vrei! Business e business... Doar că de atunci mă simt şi mai prost, cînd întîlnesc privirea lui Egorîcev. Acest bolşevic surîzător mă scoate din sărite! Ce vrea de la mine cu privirile lui? Tace chitic şi numai din cînd în cînd îmi trage cîte o ochiadă grozav de neplăcută. Cu ce drept mă priveşte în felul acesta? Cîte mii de dolari îmi poate oferi el anual în schimbul celor cincizeci de mii pe care, oricum, mi-i făgăduieşte bunăvoinţa babacului? Dumneata, tinere venit din stepele ruse, trebuie să capeţi suficientă experienţă în viaţă şi abia după aceea să-i înveţi pe ceilalţi de o vîrstă cu dumneata cum să trăiască în lume!...

...Babacu nu s-a putut stăpîni. In timpul mesei, l-a întrebat cît se poate de politicos pe Egorîcev dacă este sigur că procedează just discutînd cu fochistul Smith, un om lipsit de cultură şi necopt din punct de vedere politic, lucruri care ar putea fi lesne socotite propagandă comunistă? (Smith lipsea, firește. Era de gardă la coborîş). Babacu se uită cu atenţie la Egorîcev, bănuind că vorbele lui au să-l facă să moară de ruşine. Greşise însă. Egorîcev l-a ascultat cît se poate de liniştit şi i-a răspuns:

— Nu, nu pot socoti discuţiile mele cu Smith propagandă comunistă. El mă întreabă şi eu îi spun cum trăiesc, cum muncesc şi cum se odihnesc la noi două sute de milioane de compatrioţi de-ai mei, cum luptă ei împotriva fascismului şi pentru ce îşi riscă viaţa. Dealtfel, mă văd nevoit să vorbesc de cele mai multe ori despre familia mea şi despre prietenii mei. Socot că astfel de discuţii cu caracter pur informativ nu au şi nu pot avea nimic condamnabil. Nu văd ce s-ar putea obiecta împotriva lor. Pe de altă parte, eu nu am nimic împotrivă ca mister Flammery — în aceleaşi ţeluri informative — să povestească, chiar şi douăzeci şi patru de ore la şir, lui mister Smith cum trăiesc, cum muncesc şi cum se odihnesc oamenii simpli din Statele Unite.

De asemeni, mister Egorîcev nu ar avea nimic îm-

potrivă ca mister Flammery să-i comunice cu lux de amănunte lui mister Smith cum trăiesc, cum muncesc, cum se odihnesc şi cum luptă împotriva fascismului membrii familiei sale şi prietenii săi.

Babacu scoase doar o exclamaţie:

— O-o-o-o!

Nu l-am văzut niciodată atît de indignat.

Gînsacul dădu din umeri. Împărtăşea pe deplin sentimentele babacului şi ale mele.

Cu aceasta, schimbul de păreri referitoare la problema propagandei comuniste a fost tăiat de la rădăcină.

La urma urmelor, acest ofiţeraş sovietic, acest sălbatic strănepot de sclav mă scoate serios din sărite! Mi se pare că încep să-l urăsc! Imi îndrept privirea spre babacu, care cată la mine cu bunătate şi duioşie, ca un părinte. El îmi este sprijinul moral şi material. El nu mă va mustra niciodată fiindcă scriu cu totul altceva decît ceea ce gîndesc sau ceea ce nu corespunde întocmai realităţii prost înţelese. El ştie perfect de bine ce înseamnă business şi ce este un om de afaceri, ce rol şi ce loc are în business ceea ce agitatorii bolşevici numesc conştiinţă. Aş vrea să-mi arate cineva odată pentru totdeauna şi mie conştiinţa şi să-mi spună ce este. Eu ştiu că nu este palpabilă, nu are nici miros, nici culoare, nu poate fi depusă la nici o bancă, fie cît de neînsemnată, şi nimeni nu-ţi dă pe ea nici măcar un gallon de benzină, cînd porneşti cu un Ford vechi şi hîrbuit în căutare de lucru. Dar eu nu vreau numai să am de lucru; eu vreau să fac carieră. Nu am poftă ca lumea să spună despre mine, măsurîndu-mă cu indulgenţă de sus pînă jos: „Este feciorul bătrînului Hiram Moobs, acela care s-a sinucis", ci vreau ca despre taică-meu să se spună: „E tatăl lui John Boynton Moobs al nostru, care, după cum spune lumea, făcea şi el gazetărie. Se spune că şmecherul ăsta de John scoate din stiloul lui o sută de mii de dolari pe an".

„Parisul face cît o singură mesă!" a spus în cu totul altă ocazie unul din Henricii, al cîtelea nu mai ţin minte, care era rege englez, german, sau mai ştiu eu ce. Şi zău, Henric ăla nu era de loc un nătărău...

Mă uit la Egorîcev, de data aceasta cu ură şi dispreţ nestrămutat, dar plin de calm. Slavă domnului, sînt *absolut* gata să scriu cu uşurinţă şi fără sentimentalism cartea pe care trebuie s-o scriu, cartea pe care o doresc şi eu, şi mister Flammery, şi mister Ceratod, şi mister Cutare, care o va edita într-un tiraj nu de o mie, şi nici măcar de cinci mii de exemplare, ci într-un tiraj de o sută, două sute, cinci sute de mii, *un milion* de exemplare. — Îmi simt sufletul nespus de uşor. Rubinşteinul[1]) a fost trecut! Totul e limpede. Sînt vesel. Mîna mea jinduieşte după un stilou cu o peniţă şi cerneală bună. De îndată ce Egorîcev, acest pedant admirator al purităţii sufleteşti, îşi va transmite radiograma şi se va culca, mă voi aşeza să scriu. Nu m-am obişnuit încă să-mi scriu „Robinsonada cu un bolşevic" atîta timp cît bolşevicul e treaz şi ar putea din întîmplare să se uite la mine. Am tot timpul impresia că va înţelege numaidecît că scriu o carte în care nu totul corespunde ideilor lui primitive, ideilor lui de sălbatic despre adevăr... Mai bine ar muri! Dar fără el s-ar putea să nu mai ieşim niciodată din această insulă de trei ori afurisită... Doamne, doamne, niciodată în viaţă n-am fost silit să gîndesc aşa de mult!"

1) Pesemne că Moobs voia să spună „Rubiconul a fost trecut!" (N. aut.)

XI

Din motive pe care cititorul le va afla mai tîrziu, nu avem la dispoziţie decît cîteva foi răzleţe din manuscrisul „Robinsonadă cu un bolşevic". Judecînd după ştersăturile dese, după scrisul dezordonat şi stilul necizelat şi grăbit, reiese că manuscrisul nu-i decît o ciornă, în care autorul lăsînd la o parte frumuseţea stilului şi finisajul fiecărei fraze, se grăbeşte să-şi fixeze pe hîrtie doar ideile principale, faptele şi evenimentele hotărîtoare, care vor constitui temelia lucrării.

Nu ne îndoim că în manuscrisul definitiv, acela căruia i se zice „manuscrisul curat", rîndurile de mai jos ar fi sunat mai concis, mai categoric şi mai dezmăţat, întrucît erau destinate cititorilor americani deprinşi cu literatura senzaţională.

Iată prima foaie:

„...precum şi comunitatea de limbă şi aceeaşi patrie au asigurat de la bun început între noi şi băştinaşi raporturile cele mai cordiale. Era ceva extrem de mişcător să vezi pe cîte un adorabil copilaş negru căţărîndu-se pe genunchii tăi şi implorîndu-te cu glăscioru-i argintiu ca „bunul unchi, gentlemanul alb", să-i povestească ceva despre „scumpa şi bătrîna noastră patrie". Aşa li se spune în insulă Statelor Unite...

Pe Egorîcev acest lucru îl înfuria grozav. Neîndrăznind să se ridice făţiş împotriva umanităţii şi civilizaţiei, el s-a gîndit să-şi verse focul, încercînd să provoace o ceartă între noi şi indigeni, atunci cînd a făcut împărţeala trofeelor destinate schimbului, dînd mai mult preferaţilor săi şi căutînd în fel şi chip să nu dea nimic acelora care nu au avut fericirea de a fi pe placul acestui tînăr demagog incult. (Cifrele nu prea sînt rotunde: întreaga insulă — cu excepţia a patru ticăloşi — preferaţii săi! Trebuie să mai cîntăresc şi să scriu acelaşi lucru, dar într-un mod mai puţin grosolan). Insă dragostea seculară a populaţiei indigene pentru „bătrîna şi scumpa lor patrie" a ajutat micul nostru detaşament unit al civilizaţiei apusene să..."

Fila a doua:

„...depindea de căpeteniile satelor. Chiar în prima zi, locuitorii satului Noul Bethleem au venit cîntînd psalmi şi bătînd din tobe, în Poiana Sfîntă, unde ne aflam. In fruntea lor, se aflau conducătorii spirituali, foarte iubiţi în sat, Rosenkranz, Guildenstern, Iago şi Polonius. Din prima clipă, aceştia s-au ataşat cu tot sufletul de grupul nostru. Un respect deosebit le-a inspirat în mod instinctiv mister Robert Flammery, în care venerau nu numai pe businessmanul de vază, dar şi pe ofiţerul american neînfricat şi atît de bine pregătit, precum şi pe coborîtorul direct al unuia din stăpînii lor posibili de odinioară.[1]). Era ceva profund simbolic şi însufleţitor în faptul că impunătorul şi înţeleptul patriarh al insulei, Iago, purta acelaş nume de familie ca şi vicepreşedintele nostru, mister Harry Truman. (Ne-a trecut chiar prin minte, mai bine zis această idee i-a venit lui mister Flammery, să botezăm insula cu numele lui). Trebuia să vezi gestul măreţ şi plin de noblеţe cu care a respins orice daruri din partea noastră. „In ce

1) După cum se va încredinţa mai departe cititorul, în cazul de faţă avem de-a face cu o coincidenţa uimitoare, datorită căreia ziaristul american — om de afaceri, sincer, convins că minte cu nerusinare — a atins din greşală şi în treacăt adevărul. (N. aut.)

parte a lumii este aşezată scumpa noastră patrie?“ a întrebat el cu emoţie. I-am arătat spre nord-vest. Atunci s-a petrecut ceva nemaipomenit de emoţionant: Iago şi ceilalţi trei aldermani, iar apoi toţi musafirii noştri au îngenunchiat ca la comandă, cu faţa spre nord-vest. Iago a intonat cu o voce tremurătoare psalmul al douăzeci şi unulea, iar noi toţi — indigeni şi albi — firește în afară de ateul de Egorîcev — i-am ţinut isonul: „De tăria ta, o, doamne, regele se bucură şi cît de mult se veseleşte el de biruinţa ce i-ai dat! Pofta inimii lui i-ai împlinit-o şi dorirea buzelor lui nu ai respins-o“. La aceste cuvinte venerabilul bătrîn nu şi-a mai putut stăpîni sentimentele ce-l copleşeau şi a izbucnit în lacrimi. Apoi au izbucnit în lacri...“

Fila a treia:

„Cu dîrzenia şi încrederea unui adevărat american, mister Flammery nu s-a lăsat intimidat. El a spus: „Eu şi Statele Unite nu vrem decît să ştim că am făcut tot ce s-a putut pentru fericirea şi bunăstarea populaţiei din Insula Dezamăgirilor. Este singurul dividend pe care am căutat să-l obţin şi-l voi obţine chiar dacă m-ar ameninţa gloanţele a o sută de mii de bolşevici şi a zece milioane de comunişti! Dar pentru aceasta este nevoie ca reprezentantul Statelor Unite să concentreze în mîinile sale pachetul de acţiuni asupra încrederii populaţiei pentru ca să poată dirija satisfacerea nevoilor vitale ale insulei. Insist asupra acestui lucru în primul rînd, în calitatea mea de creştin“.

Egorîcev a adus nişte obiecţiuni caraghioase care aveau la bază doctrina lui comunistă. Din vina lui, dezbaterea problemei s-a încheiat cu o scenă dezgustătoare, pe care numai tactul uimitor şi spiritul de toleranţă ale lui mister Flammery au ştiut cum s-o înlăture.

Fila a patra:

„...duioasa dragoste a unei adorabile sălbatice. Dar omul care are o logodnică la Buffalo nu are dreptul să pro...“

Fila a cincea:

„...dar mister Robert D. Flammery, fără să ţină seamă de primejdia de moarte, se năpusti asupra uşii. Maiorul german s-a dat de o parte şi l-a întîmpinat cu o serie de automat. A avut loc o adevărată bătălie, la care a luat parte — pe cît a fost în stare — şi Egorîcev. În sfîrşit, maiorul a fost rănit. A scăpat arma din mînă şi a rostit cu glas din ce în ce mai slab: „Mă predau în mîinile curajosului meu adversar. Sînt baronul von Fremdengut“. Flammery a tresărit. „Baronul von Fremdengut din Köln?“ — „Da, sînt din Köln. Dar domnia-voastră cine sînteţi?“ — „Eu sînt căpitanul Robert Flammery din Philadelphia!“ — „Doamne! Ce întîlnire! — exclamă maiorul cu bucurie... — Credea că astfel de coincidenţe se petrec numai în filme...“

XII

Guvernul Statelor Unite ale Americii, prin Robert D. Flammery, căpitan în serviciul sanitar
şi
Guvernul Regatului Unit, prin maiorul Ernest Ceratod,
pe de o parte,
şi
Populaţia indigenă din Insula Dezamăgirilor, prin reprezentanţii ei Guildenstern Black, Rosenkranz Hegoat şi Iago Truman, pe de altă parte,
de faţă fiind secretarul John Boynton Moobs,
au încheiat prezenta convenţie, după cum urmează:

1. *Populaţia indigenă din Insula Dezamăgirilor încredinţează de bunăvoie, cu deplină stimă, încredere şi recunoştinţă, iar guvernele Statelor Unite ale Americii şi ale Regatului Unit, îndemnate de nestrămutata şi veşnica lor bunăvoinţă faţă de populaţia Insulei Dezamăgirilor, primesc conducerea generală a progresului cultural, economic, moral, religios şi militar al Insulei Dezamăgirilor.*

Nota I. Amănuntele, dacă vor fi necesare, vor fi stabilite printr-un protocol special, care va fi păstrat împreună cu prezenta convenţie.

Nota II. Înaltele părţi Contractante consideră ca o datorie sfîntă să declare în faţa lumii întregi că Guvernul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste poate adera la această convenţie oricînd şi în condiţii egale cu celelalte Înalte Părţi Contractante, atît prin căpitanul-locotenent Konstantin Egorîcev, cît şi prin oricare alt reprezentant învestit cu puteri depline şi speciale, în acest sens.

Nota III. Reprezentanţii populaţiei din Insula Dezamăgirilor, cu profundă durere iau cunoştinţă de comunicarea Reprezentanţilor Statelor Unite ale Americii şi Regatului Unit referitoare la faptul că reprezentantul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, căpitanul-locotenent Konstantin Egoricev, a refuzat să accepte partea de răspundere ce-i revine în conducerea progresului cultural, moral etc., etc., etc., al Insulei Dezamăgirilor.

2. *Înaltele Părţi Contractante declară în mod solemn că autonomia Insulei Dezamăgirilor va constitui obiectul grijei deosebite şi permanente a Înaltelor Părţi Contractante, precum şi o condiţie necesară pentru pace şi civilizaţie şi prin aceasta îşi iau obligaţia de a apăra susnumita autonomie prin toate mijloacele de care dispun.*

3. *Înaltele Părţi Contractante îşi dau seama de răspunderea grea ce şi-o iau şi îşi pun nădejdea în ajutorul Proniei Cereşti ca factor permanent şi nestrămutat de control al îndeplinirii juste, sincere şi dezinteresate a acestei convenţii de către toate cele trei Înalte Părţi Contractante.*

4. *Prezenta convenţie va fi considerată provizorie şi îşi va pierde puterea de îndată ce reprezentanţii Statelor Unite ale Americii şi ale Regatului Unit, învestiţi cu puteri speciale vor ajunge la concluzia că populaţia indigenă din insula Dezamăgirilor a ajuns la nivelul minimal de cultură, de stabilitate morală, de bunăstare şi maturitate politică, necesar pentru a i se acorda independenţa.*

5. *Convenţia intră în vigoare odată cu semnarea ei de către reprezentanţii Înaltelor Părţi Contractante.*

Semnat:
Din partea guvernului Statelor Unite ale Americii,
căpitanul din serviciul sanitar
Robert D. Flammery.
Din partea guvernului Regatului Unit,
maior Ernest Ceratod.
Din partea populaţiei băştinaşe a Insulei Dezamăgirilor,
Guildenstern Black
Rosenkranz Hegoat şi
Iago Truman

cărora fiind analfabeți — li s-a citit de trei ori la rînd cu glas tare și rar prezenta convenție, pe care au semnat-o prin punerea degetului mare de la mîna dreaptă.

Secretar,
John Boynton Moobs.

Intocmit în Insula Dezamăgirilor, iunie, ziua a noua, vara anului una mie nouăsute patruzeci și patru de la nașterea Domnului nostru preamilostiv Isus Christos".

Flammery semnă lăbărțat și nu fără o oarecare neglijență voită : cu doi ani înainte de război participase la semnarea convenției de cartel cu „I. G. Farbenindustrie", care prin importanța ei nu era cu nimic mai prejos decît orice convenție încheiată între două respectabile state suverane, iar prin trăinicia și influența pe care o va exercita asupra vieții și soartei milioanelor de oameni o întrecea cu mult.

Ceratod își puse semnătura apăsat și citeț, scriind-o cu îngrijire. Cum-necum, era prima sa semnătură pe un document cu caracter internațional.

Apoi turnă puțină cerneală pe un petic de hîrtie, întinse pata cu un alt petic, trase înspre dînsul pe reprezentanții celei de a treia Înalte Părți Contractante, mai mult morți de groază decît vii — le apucă la fiecare degetul cel mare, pe care-l mînji cu pata de cerneală întinsă pe hîrtie ; apoi trei amprente digitale împodobiră cu urmele lor sinuoase și violete convenția, întărind definitiv valabilitatea ei față de toți locuitorii insulei.

Oricît de ciudat ar părea — nu conținutul convenției, ci tocmai procedura luării amprentelor digitale îi aduse pe cei trei insulari într-o stare vecină cu leșinul. Fețele lor pămîntii exprimau o groază cumplită și era atît de vădit că nu se mai puteau ține pe picioare, încît reprezentanții celorlalte două Inalte Părți Contractante se grăbiră să-i așeze pe paturile vecine și să destupe o sticlă de coniac.

Cei cinci participanți la încheierea convenției cinstiră cum se cuvine, în prezența secretarului John Boynton Moobs, băutura aceasta zdravănă. Pentru Flammery aceasta era prima din numeroasele convenții semnate la răstimpuri diferite și cu persoane diferite, care nu trebuia tăinuită ministerului de război și Departamentului de Stat. De obicei, convențiile de cartel erau aproape o trădare a intereselor statului și se păstrau în cea mai mare taină. In ceea ce privește convenția referitoare la Insula Dezamăgirilor aceasta era o convenție obișnuită între gangsteri, foarte folosită și încurajată de către Guvernul Statelor Unite ale Americii. Prin urmare, mister Flammery avea toate motivele să aștepte o glorie de erou național și o bunăvoință deosebită la obținerea comenzilor militare.

La rîndul său, Ernest Ceratod, în afara avîntului patriotic, stîrnit de alipirea la Commonwealth a unui nou teritoriu lipsit de autoconducere, savura de pe acum impresia pe care o va produce anul viitor, în campania electorală povestea curajosului candidat laburist Ernest Ceratod, care, în împrejurările vitrege ale naufragiului și în ciuda lipsurilor suferite într-o insulă sălbatică, nu numai că nu s-a lăsat pradă deznădejdii, dar a izbutit chiar să rotunjească posesiunile coloniale ale Regatului Unit, fără să fi cheltuit măcar un pen din sumele plătite de către contribuabili.

Moobs și insularii, pe care nu-i mai copleșeau nici un fel de emoții deosebite, se declarau mulțumiți cu simpla îndeletnicire a băutului.

Peste un sfert de oră, indigenii neobișnuiți cu băuturi spirtoase atît de tari, deveniră extrem de veseli și „comandamentul aliat" îi trimise acasă cu îmbelșugate daruri, constînd din nasturi, ace de siguranță și cuie dintre cele mai mari care s-au găsit.

Zărind privirile drăgăstoase, pe care cel mai vîrstnic din insulari, Iago Truman le arunca tunicei uzate de lucru a răposatului Alberich Smorke, care atîrna în cui, Flammery își permise gestul mărinimos de a i-o dărui. Iago Truman era nebun de fericire. Rosenkranz și Guildenstern nu putură și nici nu voiră să-și ascundă apriga invidie care pusese stăpînire pe sufletele lor, la vederea acestui gest mișcător. De aceea, albii fură siliți să le ofere daruri suplimentare. Moobs scotoci prin lada cu rufe murdare și le înmînă cîte o flanelă albastră decolorată. Toți trei își puseră noile vestminte — ceea ce pricinui o bucurie estetică neasemuită atît insularilor, cît și reprezentanților celor două Inalte Părți Contractante.

Dacă „comandamentul aliat" — în prezența secretarului John Boynton Moobs — nu ar fi fost cu atîta chef, poate că ar fi observat că partea stîngă a hainei lui Iago se umfla în mod ciudat. Ce-i drept, se folosise de buzunarul interior pentru a-și ascunde darurile. Dar, firește, tunica nu se umflase din pricina acestor fleacuri, ci din pricina unui obiect atrăgător, ce strălucea plăcut și pe care Iago, șezînd pe patul lui Egorîcev, îl dibuise la întîmplare sub pernă. După cum se știe, nimic nu-l împinge mai ușor pe un om lipsit de o morală solidă pe calea acaparării și a crimei ca bogăția picată din senin. Iago, care pentru simplul fapt de a fi ascultat lectura unei hîrtii plicticoase și de neînțeles și de a-și fi lăsat pe ea amprenta degetului cel mare — primise o întreagă avere, ardea de dorința de a-și mări averea cu acest obiect misterios, dar nespus de ademenitor. Își satisfăcu dorința cu o îndemînare acceptabilă pentru un om care abia pășea pe calea spinoasă a civilizației capitaliste.

Dar așa cum se întîmplă adeseori cu cei care apucă pentru prima dată pe această cale, Iago se sperie rău de tot. I se păru că dispariția obiectului va fi descoperită numaidecît și atunci atotputernicii și darnicii gentlemeni albi se vor supăra de-a binelea. Gîndul că cele făptuite, sub îndemnul beției, ar putea să-l lipsească de bunăvoința și oblăduirea lor și să-l arunce din nou în nemernicia de mai înainte — îl duse la concluzia că cu cît se va descotorosi mai curînd de lucrul furat, cu atît va fi mai bine.

Avu destulă minte să nu arate fîrtaților săi tulburarea ce-l copleșea. La înapoierea în Noul Bethleem, se plînse de dureri de cap și se hotărî să ia aer, adică să respire nițeluș aer curat de mare. Cum în sat nimeni — nici chiar Rosenkranz, Guildenstern și Polonius — nu nutrea față de el sentimente bune i se dădu voie să facă o mică plimbare cu barca cu toate că omul era cu chef, iar marea destul de neliniștită.

După ce se depărtă bine de mal, Iago oftă îndurerat și dărui oceanului obiectul fatal, care fusese cît pe ce să-i distrugă cariera diplomatică și administrativă. Dar jucăria aceea îndoită și argintie era atît de minunată încît Iago nu-și putu lua ochii de la ea cînd se afunda în apă. El se aplecă și un val puternic izbi luntrea ușoară, răsturnînd-o.

Iago mai avu vreme să gîndească :

„Iată cumplita răzbunare a gentlemenilor albi! M-a ajuns chiar și pe mare!..."

O groază de moarte îi înţepeni mădularele şi el căzu la fund ca un pietroi...

La miezul nopţii, cînd Egorîcev se pregătea să transmită pentru a treia oară în văzduh refrenul din cîntecul batalionului N. de infanterie marină, el constată că mînerul generatorului dispăruse.

XIII

Căutările au durat toată noaptea. Ceratod şi Smith au fost treziţi din somn. Flammery, care moţăia la postul de gardă a fost şi el întrebat. Dar nimeni nu putu să spună unde se rătăcise mînerul. Nimeni nu-l văzuse. Cînd află că Egorîcev îl păstra sub pernă, Flammery îşi exprimă cu întîrziere părerea de rău că pentru păstrarea lui se alesese un loc atît de puţin potrivit: mai bine l-ar fi ascuns în geamantan sau în ladă şi atunci nu s-ar fi rătăcit dumnezeu ştie unde. Îşi amintea vag că unul din insulari se aşezase pe patul lui Egorîcev, dar care anume nu-şi putea aduce aminte. Într-ascuns îşi împărtăşi bănuiala lui Ceratod şi Moobs. Mai puţin obişnuiţi cu folosirea băuturilor spirtoase, aceştia păstrau în minte amănunte şi mai vagi ale celor întîmplate după semnarea convenţiei şi a destupării celei de a doua sticle. Erau uimiţi. Cum, va să zică negrii au stat pe pat? Nu au băut în picioare? Li se făcuseră daruri? Este oare mister Flammery sigur de ceea ce spune? Cu toate că s-ar putea să aibă dreptate... Parcă au rîs cu toţii, poate chiar de sălbaticii aceia... Da, firește! Erau atît de caraghioşi cu chiloţii lor de lînă de capră, desculţi, negri, cu flanele albastre, vechi şi peticite! Pare-se chiar că unul din ei se împopoţonase cu o tunică veche de SS? Era grozav de caraghios şi totodată vrednic de milă! Nu cumva chiar mister Flammery în persoană, cuprins de mărinimia omului beat — să ne fie cu iertăciune expresia — a dăruit vreunuia din ei mînerul acela afurisit?...

Din motive lesne de înţeles, i se tăinui lui Egorîcev vizita pe care renegaţii din Noul Bethleem o făcuseră în peşteră. Paza secretului diplomatic întrecea dorinţa de a se sfătui cu el, deşi se obişnuiseră să ţină seama de părerile lui.

Moobs fu trimis la Noul Bethleem. Se înapoie obosit şi descurajat: Iago Truman, acela care părăsise peştera gătit cu vechea tunică a caporalului Smorke, se înecase cu o zi înainte în golf. Ceilalţi doi nu izbuteau să priceapă ce voia Moobs. Aşa cum le poruncise gentlemianul cu capul alb, adică mister Flammery, nu suflaseră o vorbă în sat despre faptul că fuseseră în peşteră şi că-şi lăsaseră acolo pe o hîrtie albă urmele degetelor. Despre mînerul dispărut de sub pernă nu ştiau nimic. Moobs li-l desenase ca să vadă mai bine cum arăta, dar ei se jurau că nu au văzut niciodată un lucru asemănător. Era de crezut că spuneau adevărul.

Un singur lucru rămînea limpede: mînerul era pierdut şi nu putea fi înlocuit. Dar naufragiaţii nu-şi dădură seama numaidecît de acest fapt. Egorîcev mormăia supărat că data viitoare va purta mînerul la el, fiindcă aici eşti ca într-o grădiniţă de copii; să te ferească dumnezeu să laşi un lucru în văzul tuturor. Flammery, pe care nu-l părăsea bănuiala că dispariţia mînerului era în legătură cu banda lui Truman, ajunse în cele din urmă la concluzia că pierderea mînerului nu însemna o catastrofă. Nu sînt oare nemţii cunoscuţi ca oameni prevăzători? De bunăseamă că au pe undeva ascuns şi învelit cu grijă, în vreo douăzeci de hîrtiuţe îmbibate cu ulei, un mîner de rezervă. Scotocîră prin toate lăzile şi geamantanele, dar nu găsiră nimic. În împrejurări normale, un mîner de rezervă la un generator nu este mai necesar decît un tavan de rezervă la o peşteră. Doar nu este un obiect fragil şi durează o veşnicie.

— Doar nu s-a evaporat! — exclamă Egorîcev şi pentru a zecea oară se apucă să caute şi să mute tot ce era mobil în peşteră, începînd cu masa şi paturile şi sfîrşind cu cîrligele de pescuit şi celelalte fleacuri, destinate activităţii diplomatice şi comerciale din Insula Dezamăgirilor. Apoi, deşi acest lucru era un act de disperare, Poiana Sfîntă fu împărţită în cinci sectoare şi deîndată ce se crăpă de ziuă toţi cei cinci naufragiaţi cercetară fiece fir de iarbă şi fiece tufiş din porţiunea lui.

Dar dacă noaptea, în vreme ce toţi dormeau, prizonierii au izbutit să se strecoare afară din temniţa lor şi au furat mînerul, pentru a-şi lipsi duşmanii de posibilitatea de a intra în legătură cu restul lumii? Îşi dădu seama că presupunerea era dintre cele mai naive, căci dacă cei doi SS ar fi izbutit într-adevăr să iasă în cursul nopţii din temniţa lor, ei nu s-ar fi mărginit să fure mînerul, ci sau şi-ar fi luat armele şi ar fi fugit, sau, mai curînd, i-ar fi căsăpit pe cei adormiţi şi ar fi restabilit situaţia existentă în insulă pînă în dimineaţa zilei de 6 iunie. Şi, totuşi, gîndul dispariţiei definitive a mînerului era atît de nedorit, încît au dat la o parte păturile şi mantalele din uşa celeilalte încăperi şi au controlat dacă nu cumva zăvorul fusese rupt sau exista vreun dispozitiv secret care să permită prizonierilor de a părăsi încăperea fără să spargă uşa sau dacă nu cumva uşa avea crăpături recente.

Pe la ora opt, căutările încetară definitiv, fiindcă naufragiaţii îşi dădură seama de zădărnicia lor.

Egorîcev se aşeză pe marginea patului şi spuse:

— Şi aşa... Eu şi cu Smith vom fi nevoiţi să fabricăm un alt mîner... Să sperăm însă că în clipa de faţă un post oarecare a şi descifrat radiograma noastră şi că el a avut atîta prezenţă de spirit ca să stabilească prin radiogoniometrie locul unde ne aflăm.

— Dacă nu v-am fi ascultat... — începu Flammery şi tăcu brusc.

— Continuaţi, continuaţi, — îl încurajă obosit Egorîcev. — Mi se pare că aţi vrut să spuneţi ceva? Dacă nu m-aţi fi ascultat? Cum anume? Ce s-ar fi întîmplat, mă rog, dacă nu m-aţi fi ascultat?

— Vreau să spun că dacă nu v-am fi ascultat şi am fi transmis pe calea undelor radiograma propusă de mine...

— ...un vas hitlerist s-ar fi zărit de pe acum la orizont? Asta aţi vrut să spuneţi?

— De ce neapărat un vas hitlerist? — obiectă Flammery fără chef, făcîndu-se stacojiu la faţă. — Şi de ce oare, în situaţia idioată în care ne aflăm, ar trebui să renunţăm la un vas hitlerist? Avem de ales? Oferta e prea mare? Ne copleşesc vasele aliate?

— Nu ne copleşesc, — răspunse Egorîcev, sec. — Socotiţi că avem un motiv destul de serios ca să ne predăm de bună voie fasciştilor?

Moobs sări cu gura pe el.

— Tremuri pentru viaţa dumitale, asta e! Principalul pentru dumneata este să-ţi salvezi pielea. Ca şi cînd noi am fi de vină că hitleriştii nu-i au la inimă pe bolşevici! Nici nu te gîndeşti măcar că din pricina dumitale s-ar putea prăpădi persoane care nu sînt în cauză?

— Care nu sînt în cauză?... Mdda! ...Se vede că

totuşi nu prea înţeleg limba engleză. In ruseşte astfel de cuvinte ar fi imposibile...

— Mister Egorîcev n-a binevoit să ne explice ce anume a vrut să spună prin cuvintele din urmă, — rosti maiorul armatei regale, Ernest Ceratod, surîzînd afabil. — Nu sînt filolog, sînt soldat. Şi eu am în Anglia o familie de care nimeni nu va avea grijă dacă voi cădea victimă înclinaţiei sale nestăvilite pentru jocul de-a soldaţii.

— Mister Egorîcev vrea să spună că ruşii în primul rînd caută să cîştige războiul şi că ei nu ne socotesc drept persoane în afară de cauză în acest război, — spuse deodată Samuel Smith, care tăcuse tot timpul. Faţa lui ursuză şi arsă de soare pălise, scoţîndu-i în relief şi mai mult mustaţa neagră şi deasă.

— Intocmai ! — strigă Moobs cu arţag. — Şi noi...

— Şi noi, — continuă Smith cu vocea aceea nefiresc de liniştită a omului foarte tulburat, — deşi sîntem departe de a fi filologi (pare-se că pentru el cuvîntul necunoscut „filolog" însemna ceva apropiat de cuvîntul „laş"), ne permitem uneori să ne gîndim mai mult la viaţa noastră proprie decît la soarta războiului...

— Intocmai ! — strigă din nou Moobs, — şi noi...

— V-aş fi foarte recunoscător, sir, dacă nu m-aţi întrerupe atît de des, — i-o tăie Smith, în timp ce Flammery se uită îngrijorat la Ceratod. Ar fi fost greu să nu-ţi dai seama de însemnătatea acestei replici, perfect de politicoasă la prima vedere. Era pentru întîia oară, de cînd cu naufragiul vasului „Iron Bull" şi de cînd se cunoscuseră cu toţii, că Samuel Smith îndrăznea să se aşeze făţiş şi plin de hotărîre pe picior de egalitate cu Moobs şi cu „comandamentul aliat". — Sînt nevoit să recunosc — urmă fochistul — că, după părerea mea, îi oferim lui mister Egorîcev motive serioase pentru a ajunge la nişte concluzii jignitoare, da, foarte jignitoare. Cît mă priveşte, ţin să-l încredinţez pe căpitanul-locotenent Egorîcev că nu toţi cei aici de faţă împărtăşesc punctul de vedere al lui mister Flammery, Moobs... şi... (Smith făcu o pauză abia vizibilă, parcă pentru a-şi face curaj) şi a lui mister Ceratod.

— Smith, dumneata uiţi că şi eu mă pricep întrucîtva în ceea ce priveşte viaţa şi datoria de ostaş, — răspunse Ceratod, umflîndu-se în pene. Nu-i venea încă să creadă că se întîmplase ireparabilul şi că tocmai în clipa aceea unul din cei mai supuşi şi în aparenţă devotaţi membri ai sindicatului muncitorilor din transporturi şi necalificaţi, fochistul Samuel Smith, îl părăsea definitiv. — Iar dacă susţin în această chestiune părerea lui mister Flammery şi a lui Moobs, poţi fi sigur că aşa trebuie.

— Nu pot s-o cred sir. Spre marea mea părere de rău, sînt convins de contrariu. Şi apoi, sir, mai am încă o convingere, anume că poporul englez n-a fost niciodată şi nu va fi niciodată filolog, sau, cu permisiunea dumneavoastră, pe înţelesul nostru — laş.

Ar fi fost greu de închipuit o întrebuinţare mai neaşteptată şi mai caraghioasă a respectabilei noţiuni de „filolog", şi totuşi nimeni nu surîse.

Ceratod îndură posomorît lovitura neaşteptată şi destul de simţită pe care i-o dăduse Smith. Lovitura nimerise din plin în ambiţia lui profesională, în „patriotismul" său — în accepţia de compromis, „ceratodiană" a cuvîntului, — şi mai ales însemna o lovitură zdrobitoare pentru măreţele sale planuri politice şi deci personale, care acum trebuiau coordonate cu noua diviziune a forţelor. Crescut prin birourile întunecate ale trustului sindical al lui Bevin, Ceratod îşi însuşise la perfecţie metodele fundamentale, foarte puţin curate, caracteristice „conducerii" mişcării trade-unioniste, şi care aducea politicienilor de teapa lui recunoaşterea pe jumătate condescendentă, pe jumătate dispreţuitoare a claselor engleze conducătoare. Dar una era sindicatul în care, sub ameninţarea excluderii, poţi ţine într-un frîu umilitor şi ferm pe membrii lui şi altceva era politica în Insula Dezamăgirilor. Mister Ceratod abia făcea primii paşi pe tărîmul acestei politici şi o scrîntea de îndată ce uita de prudenţă, de îndată ce îşi închipuia că şi acolo, în insulă, putea proceda cu aceleaşi metode ca şi în sindicatul său. I-a fost de ajuns, însă, să vadă că dăduse greş, că făcuse prostii de neiertat, că nu-şi asigurase flancurile şi spatele pentru ca numaidecît reflexul de autoapărare să „intre în funcţie". Ceratod, dispunînd de un instinct propriu gîndacilor, socialiştilor de dreapta şi altor fiinţe necurate, se prefăcu că nu ştie nimic şi nu-i pasă de nimic. Parcă era un gîndac răsturnat pe spate cu picioarele în sus şi privirea absentă.

Şi cînd te gîndeşti că abia cu un ceas mai înainte i se păruse că izbutise să-l ţină pe Smith de partea sa. Acum tabloul devenea necruţător de limpede : Egorîcev avea toate motivele să se bizuie în viitor pe sprijinul total al fochistului.

Ceratod era un om cu mintea destul de trează (firește, atunci cînd era stăpîn pe el) ca să-şi dea seama că hotărîtoare va fi nu superioritatea numerică (trei — Ceratod, Flammery, Moobs, contra doi — Egorîcev şi Smith), ci superioritatea morală. Iar superioritatea morală era indiscutabil de partea lui Egorîcev şi a lui Smith, oameni cu o mare putere de voinţă, buni camarazi, plini de curaj şi care ştiau bine ce voiau.

Tot atît de dureroasă era şi schimbarea raportului de forţă în interiorul lagărului aşa zis „antiegorîcian". Mai înainte, forţele acestui bloc se împărţeau în măsură egală între englezi şi americani. De acum încolo, Ceratod rămînea izolat în faţa a doi americani, care se ţineau strîns uniţi.

O, dacă Smith ar fi înţeles ce lovitură ireparabilă adusese intereselor vitale ale compatriotului său, care scontase cu atîta sinceritate, cu atîta încredere, pe naivitatea lui, pe disciplina lui de sindicalist şi pe presupusa lui prostie ! Cu cîtă plăcere l-ar fi sugrumat Ceratod pe fochistul „său", care a găsit cu cale să se răzvrătească într-un moment aşa de nepotrivit ! Dar din parte-ne ar fi un sentimentalism de neiertat dacă am presupune că ideea nimicirii fizice a lui Smith trecuse prin mintea enervată a lui Ceratod doar în clipa cînd nu-şi mai putu stăpîni indignarea — pentru ca să cedeze apoi unor intenţii mai umane.

In schimbul de păreri fugitiv şi strict confidenţial atît de important şi de secret, încît nu se făcuse nici o aluzie de faţă cu Moobs (schimbul de păreri avusese loc în dimineaţa aceea, pe cînd căutau mînerul prin poiană) se discutase într-o formă foarte prudentă, aproape numai în aluzii, oportunitatea unui accident a cărui victimă să fie Egorîcev, accident pregătit cu inteligenţă şi multă grijă. N-ar fi fost oare posibil ca tînărul, foarte impresionabil din fire, să cadă din întîmplare în prăpastie, fiindcă se lăsase în voia visării sau, dimpotrivă, în vălmăşagul unei discuţii violente ? Dar un accident care să se întîmple deodată şi lui Egorîcev şi lui Smith ar fi fost anevoie de adus la îndeplinire. Fără ajutorul direct al lui Moobs

ar fi fost curată nebunie să se apuce de una ca asta. Iar Moobs, ca părtaş la două accidente sau numai ca martor al lor, ar trebui să fie idiot ca după întoarcerea acasă să nu încerce a şantaja pe cei doi colegi mai în vîrstă. Cel puţin Ceratod, să fi fost în locul lui Moobs, nu ar fi scăpat ocazia de a transforma un secret atît de tulburător într-o sursă sigură şi permanentă de venituri, care să-i asigure o existenţă îmbelşugată pentru mulţi ani. Trebuia deci să-l nimicească şi pe Moobs ? Dar atunci ar fi rămas numai ei doi în faţa întregii populaţii a insulei [1]). Într-un cuvînt, soluţia era şi înfricoşătoare şi nepractică.

Aceste reflexiuni umanitariste îi duseră pe Ceratod şi pe Flammery la aceeaşi concluzie. Şi anume : deocamdată, fiecare din ei trebuia să facă pe mortul în păpuşoi. Cu atît mai mult cu cît odată cu dispariţia lui Egorîcev şi a lui Smith, s-ar fi irosit deocamdată şi unica lor posibilitate de a scăpa din insulă.

Şi aşa, într-o clipă se înfăptui manevra aceea grea şi complicată, care în termeni marinăreşti se cheamă atît de expresiv „schimbare de front".

XIV

Iată acum ce i-a povestit Egorîcev lui Smith, în seara aceleiaşi zile, înainte de a-i comunica cele întîmplate în Noul Bethleem în timpul vizitei oficiale pe care o făcuseră Egorîcev, Flammery, Ceratod şi Moobs (Smith rămăsese în peşteră. Era primejdios să fie lăsată fără pază. Afară de aceasta, Smith simţea nevoia să rămînă singur).

— ...Probabil că pe atunci nu se gîndiseră să provoace ruptura definitivă. In orice caz, Flammery, nu. Iţi aminteşti cum a început deodată să ne linguşească : „Dragi prieteni ! Se pare că nu ne stăpînim îndeajuns nervii noştri mult încercaţi. Să ne aducem aminte că astăzi e sîmbătă. Măcar în ajunul sfintei zile de duminică să ne gîndim şi să vorbim numai despre dragostea frăţească, numai despre bine şi pace !" Din mers, Ceratod a acceptat noua manevră a prietenului şi adversarului său (între ei sînt ca păianjenii în borcan, dar cînd e vorba de mine încheie imediat o „sfîntă alianţă"). Deci Ceratod a făcut o mutră acră şi a exclamat : „Da, e sîmbătă ! ...şi cînd te gîndeşti că a trecut doar o săptămînă de la naufragiul lui „Iron Bull" !... Flammery i-a ţinut isonul, vorbind ca din biblie :

„Să ne reculegem inimile, rugîndu-ne pentru sufletele acelora care odihnesc în fundul oceanului !... Şi cînd te gîndeşti că într-adevăr n-a trecut decît o săptămînă ! Doar şapte zile de cînd a murit Mihail Nikitici, prietenul meu bun, prietenul drag şi inteligent. L-ai fi îndrăgit fără îndoială, Smith, dacă ai fi avut ocazia să stai de vorbă cu el măcar două-trei minute. Iată — Ceratod, Flammery şi Moobs al lor sînt în viaţă, pe cînd un om ca el s-a înecat în afurisita aceea de cabină, pe un vapor străin, departe de ţărmurile patriei. Avem şi noi parte de nişte însoţitori, prietene, halal să le fie ! Mi-e ruşine s-o mărturisesc, dar pînă ieri îl socotisem pe Moobs un tînăr stîngaci şi lenevos, un ţînc pe care vicleanul de Flammery îl duce de nas. Îmi părea rău de el, socotind că poate fi adus pe calea cea dreaptă. Acum, îmi dau seama că dacă aş fi încercat s-o fac, aş fi avut acelaşi succes ca şi cînd aş fi cerut bălegarului să miroasă a apă de colonie de flori, căci şi unul şi celălalt sînt produsele descompunerii. Nu, Moobs nu este un prostănac. Este mormolocul unei reptile primejdioase. Şi care creşte şi se dezvoltă văzînd cu ochii. Iată, mi-am zis, încă o lovitură dată sentimentalismului tău, dragă băiete ! Dacă poţi, încearcă să tragi concluziile necesare pentru cazul cînd vei face noi cunoştinţe, firesc, dacă în general vei mai avea prilejul. Deocamdată, însă, e bine că dumneata, Smith, ţi-ai dat în sfîrşit seama ce pramatie este acest Ceratod. În doi, are să ne fie şi mai vesel, şi mai uşor. Dar să ne întoarcem la gentlemenii noştri. Gentlemenii se uitau la mine şi surîdeau. Le-am zîmbit şi eu. Diplomaţie !... „Mister Egorîcev nu binevoieşte să facă împreună cu noi o plimbare pînă la Noul Bethleem ?" „Încîntat !" Eram mulţumit cu adevărat. Aseară, cînd dăduserăm amîndoi fuga pînă acolo, mă tot frămîntase gîndul că prizonierii rămăseseră fără pază sigură. Ne grăbisem aşa de mult, încît n-am văzut nimic din ceea ce trebuia ! Auzi ! Să nimereşti în era de piatră şi să nu vezi nimic din ea ! Ce-i drept însă, vom mai avea această posibilitate şi nu o singură dată. Totuşi, mi-era necaz. Grupul nostru coborî domol şi demn la vale. Eu şi cu Flammery mergeam în faţă. La trei paşi în urma noastră, veneau Ceratod şi Moobs. Mergeam fără să vorbim. Ce lipsă de politeţe ! Am început deci o discuţie oarecare. Despre era de piatră. „Peste o jumătate de ceas, — am zis, ajungem în perioada neolitică". Flammery mă întrebă uimit. „Iertaţi-mă, cum aţi spus ?" I-am explicat :

---

[1]) Doi gentlemeni respectabili şi cu frica lui dumnezeu premeditînd un asasinat — ar putea să pară o exagerare nepermisă a autorului. Nu ne rămîne decît să amintim că, în primul rînd, asasinatele acestea aveau lăudabilul scop de a consolida civilizaţia apuseană în Insula Dezamăgirilor, iar în al doilea rînd că tocmai tatălui lui Robert D. Flammery, Herbert E. Flammery, un om tot atît de respectabil dar şi mai evlavios, îi datorăm o vorbă celebră şi care la vremea ei a stîrnit destulă vîlvă în Statele Unite : „Nu poţi conduce mine de cărbuni fără să fii înarmat cu mitraliere". Atragem atenţia cititorului asupra faptului că în acel caz era vorba de o asasinare în masă, pusă la cale, oficial, a unor cetăţeni din Statele Unite, pe cînd în cazul de faţă nu era vorba decît de „înlăturarea" a doi neamericani (N. aut.).

„Am spus că peste treizeci-patruzeci de minute vom ajunge în era de piatră, în era neolitică. Pare un vis, nu-i aşa ?" Flammery : „Cînd nervii omului sînt sănătoşi el nu se apucă să viseze". Mai pricepe ceva, dacă poţi ! Află dacă omul are sau nu habar despre era de piatră ! Dacă are, în orice caz, lucrul nu-l interesează cîtuşi de puţin. Aveam însă chef să lămuresc acest punct. Pentru una ca asta face să devii o clipă cam plicticos. I-am spus deci : „Multă lume nu are o idee tocmai justă despre însuşirile uneltelor de piatră. Mă gîndesc la uneltele neolitice, cu care s-a făcut următoarea experienţă: s-a luat dintr-un muzeu un topor de piatră şlefuită şi în zece ore, fără să mai fie ascuţit, s-au tăiat douăzeci şi şase de molifţi, cu diametrul de opt ţoli fiecare, au fost curăţaţi de crengi şi coajă şi ciopliţi pe toate feţele. Apoi, iarăşi cu ajutorul topoarelor de piatră, s-a ridicat o casă cu acoperiş, uşi şi ferestre... Nu-i aşa că la prima vedere pare uimitor ? „In America sînt destule topoare de oţel", a răspuns Flammery pe ocolite. Am văzut deci că era neolitică nu-l interesează şi nu cred să-l fi interesat vreodată. Peste cîteva clipe, am aflat ce anume îl interesează. Îl interesează sticlele. De data asta, goale. Deodată s-a întors spre Moobs si a strigat : „Moobs !" Reporterul s-a apropiat repede. „Johny, ce ai făcut cu sticlele de coniac de ieri ?" Prin urmare, ieri în lipsa noastră, au băut zdravăn. Interesant ! Cu ce ocazie ? Dealtfel, dracu' să-i ia ! Puţin îmi pasă. Moobs a încercat să-şi aducă aminte. „Eu cred că sînt în dosul peşterii, în tufişuri". „Să le cauţi neapărat. Dar dopurile ?" „Zău nu ştiu, sir... Cred că sînt tot acolo..." „Să cauţi şi dopurile"... Apoi Flammery ne-a spus, mie şi lui Ceratod : „Deoarece pentru moment nu putem face nimic cu racliul, trebuie să încercăm ceva cu sticlele. In copilărie, am citit odată că naufragiaţii scriau mesaje, le puneau în sticle şi le azvîrleau apoi în ocean... Nu e mare ispravă, totuşi. „O idee minunată", l-a lăudat Ceratod. „Cu atît mai mult cu cît nu avem de ales". Flammery era încîntat. „Înţelegi dumneata, mă frămîntă într-una gîndul la moştenitorii mei... (s-a corectat numaidecît) adică la familia mea". Încă o dovadă că un crocodil chiar dacă e un bun tată de familie, rămîne tot crocodil. Chipul lui mister Flammery, de pildă, nu s-a înduioşat cîtuşi de puţin, rostind aceste cuvinte mişcătoare, ci dimpotrivă a căpătat o expresie hrăpăreaţă, ca de ştiucă. Totuşi, şi-a încetinit pasul, s-a oprit, şi-a ridicat capul formînd un unghi de şaizeci de grade şi şi-a împreunat cucernic mîinile. Ştiam cu toţii ce însemna asta : mister Flammery avea de gînd să se adreseze cu o cerere domnului dumnezeu. Ne-am oprit şi noi. Ar fi fost nepoliticos să-l lăsăm singur. Şi căpitanul Flammery a rostit cu înflăcărare : „Gentlemeni ! Simt nevoia de a-mi arăta recunoştinţa în faţa proniei cereşti, care m-a învrednicit cu ideea sticlelor !" A oftat adînc şi a început: „Tu-mi eşti adăpostul cel sigur ! Voi crede de-a pururea în tine şi voi răspîndi laudele ce ţi se aduc !" După ce i-a făgăduit lui Dumnezeu reclamă şi complimente din belşug, mister Flammery a socotit că s-a înţeles cu cerul în toate privinţele. Apoi, ne-am continuat drumul în tăcere. La marginea satului am fost întîmpinaţi sărbătoreşte de către locuitori şi de aici încolo dragul meu prieten Smith, a început un adevărat roman de aventuri.

SFÎRŞITUL PĂRŢII A DOUA

PARTEA A TREIA

I

Nu cred ca istoria războiului care a izbucnit în Insula Dezamăgirilor în ziua de 11 iunie 1944 şi care s-a sfîrşit în ziua de 13 iunie a aceluiaşi an, în împrejurări cu totul neobişnuite, să ajungă vreodată obiectul unui studiu special din partea zeloşilor istorici englezi şi americani. Nu. Acest război nu se potriveşte de fel cu concepţia oficială despre modul în care se răspîndesc binefacerile civilizaţiei apusene în ţările încă neatinse de adierea ei aromată. Dealtfel, aceşti istorici nu socotesc că Egorîcev, Smith sau — cu atît mai mult — băştinaşii insulei ar fi vrednici de atenţia lor sau ar constitui surse destul de sigure. Cît priveşte pe mister Flammery şi mister Ceratod, care indiscutabil merită toată încrederea, sau pe devotatul lor Moobs, ei — asta-i altceva... Dar să nu ne grăbim.

Se cade să menţionăm de pe acum că, din motive pe care cititorul le va înţelege mai tîrziu, numai povestirea noastră îi poate da o imagine mai mult sau mai puţin închegată, deşi departe de a fi completă, a evenimentelor care s-au petrecut în cursul celor trei zile de groază, care au răsturnat cu dosul în sus acel petic de pămînt necunoscut, pierdut în întinderile nemărginite ale oceanului. Iar dacă este aşa — şi sîntem încredinţaţi că aşa este — trebuie în primul rînd să-i dăm cititorului ideea despre cîmpul de bătaie unde s-a desfăşurat acel război vitelios şi cel mai distrugător din cîte au avut loc vreodată în Insula Dezamăgirilor (şi oare numai în această insulă ?).

Autorul se simte totodată obligat să enumere în primul rînd punctele locuite de pe insulă şi să schiţeze, în linii largi, raporturile care existau între locuitorii ei.

Cu aceasta să ne fie permis a începe partea a treia a povestirii noastre.

Din relatările lui Hamlet Brown ştim că în afară de satele Noul Bethleem şi Buna Speranţă (satul de unde sosiseră ajutoarele pentru a stinge focul care izbucnise în Noul Bethleem) în insulă existau încă trei sate : Elsinor, Eldorado şi Capul Verde. Din Poiana Sfîntă aceste trei sate nu puteau fi zărite nici măcar cu binoclul.

Primul din ele era aşezat în mijlocul unui desiş verde-închis, la şapte kilometri spre sud-vest de Noul Bethleem, pe o terasă largă, care domina oceanul de la o înălţime de vreo treizeci şi cinci — patruzeci de metri. Nu putea fi zărit decît dinspre mare. Eldorado şi Capul Verde se aflau tot în partea de sud a insulei : Eldorado la o oră de mers de la Elsinor, iar Capul Verde — după cum arată şi numele — la extremitatea de sud a insulei, acoperită din belşug cu păduri ; şi acestea se aflau cu mult deasupra nivelului mării.

La jumătatea drumului dintre Noul Bethleem şi Elsinor se afla o trecătoare lată de vreo cincizeci de metri şi destul de lungă, începînd aproape din vîr-

ful muntelui şi sfîrşind la linia fluxului. După fiecare ploaie torenţială, trecătoarea se transforma în matca unui rîu de munte vijelios şi adînc.

Despărţiţi numai de această rîpă şi aflîndu-se la distanţe relativ mici unii de alţii, locuitorii din satele sudice şi cei din satele nordice se deosebeau întrucîtva între dînşii atît prin felul de viaţă şi podoabe, cît şi prin arhitectura locuinţelor şi poate, mai ales, prin credinţă, fiecare socotind în naivitatea lui că ai lui şi nu cei care locuiau de partea cealaltă a rîpei erau creştini adevăraţi.

De pildă, „sfîntul duh" la Eldorado lua chipul unui fluture cu aripioare înguste şi străvezii, la Elsinor tot al unui fluture, ce-i drept cu aripioare mai late şi de culoare liliachie. Iar la Noul Bethleem „sfîntul duh" lua, nitam-nisam, chipul unui gîndăcel auriu.

Ţinînd seama de aceste divergenţe atît de covîrşitoare, în probleme de primă importanţă, lipsa oricăror războaie religioase în Insula Dezamăgirilor, cel puţin atît cît ţineau minte ultimele generaţii, era de-a dreptul uimitoare.

Am fi îndemnaţi să atribuim această lipsă de războaie scăzutului nivel cultural al populaţiei indigene, dar este indiscutabil că în cazul de faţă factorul geografic are un rol destul de însemnat. Şi în primul rînd trecătoarea.

Se prea poate ca certurile religioase dintre doi insulari, care se aflau de o parte şi alta a acestui obstacol natural de netrecut, lat de cincizeci de metri, nu se transformau într-un conflict armat numai din pricina nivelului scăzut al tehnicii de război, caracteristic insulei. Nici săgeţile, nici lăncile, nici suliţele nu puteau atinge pe adversar peste o trecătoare atît de lată. Lipsit nu numai de mitralieră, dar pînă şi de cea mai obişnuită puşcă, insularul — oricît de mare i-ar fi fost dorinţa să-l mulţumească pe bunul dumnezeu — era neputincios să culce la pămînt pe ereticul nerușinat. Să te strecori în vale prin desişuri neumblate şi de-acolo să te caţări, pe partea cealaltă a trecătorii, prin desişuri tot atît de neumblate, tocmai sus la acela care l-a jignit pe domnul? De! Pentru una ca asta se cereau cel puţin trei-patru ore de drum greu şi un fanatism religios mult mai mare decît acela al locuitorilor din Insula Dezamăgirilor.

De aceea rarele certuri dintre locuitorii din sud şi cei din nord aveau de obicei motive mai pămînteşti.

Dar şi atunci, de regulă, nu ajungeau la ciocniri armate. Spre deosebire de principiile diriguitoare ale civilizaţiei apusene, insularii preferau să rezolve neînţelegerile ivite mai ales prin acoperirea pagubelor materiale suferite de partea lezată, adică prin tratative. In cazuri extreme, dacă spiritele se aprindeau mai tare, se organiza un duel între doi reprezentanţi, aleşi în mod special de părţile respective. Totodată, alţi reprezentanţi, de asemenea aleşi special, urmăreau cu strictețe ca lupta să se desfăşoare după toate regulile şi să nu ajungă la rezultate mortale.

Atunci ce anume a împins populaţia Insulei Dezamăgirilor la renumitul Război de Trei zile din 1944?

Unul din cele trei motive formale (mai tîrziu vom vorbi şi despre celelalte două) a fost cercetarea magică făcută cu grijă, după metodele cele mai perfecţionate, asupra trupului lui Iago Truman, pe care valurile l-au scos la ţărm a doua zi după moartea lui tragică. Ancheta a arătat, fără putinţă de tăgadă, că pricina morţii lui Iago Truman se datora vrăjitoriei.

Iar în ceea ce priveşte cauza adevărată a Războiului de Trei zile ea va deveni limpede pentru cititor după ce se vor cerceta cu atenţie evenimentele din ultimele douăzeci şi patru de ore, care au precedat declanşarea lui...

In clipa cînd trupul neînsufleţit şi ud leoarcă al primului diplomat şi om de stat civilizat din Insula Dezamăgirilor se aşează moale pe prundişul încins al ţărmului, patru din cei cinci gentlemeni albi, salvaţi din naufragiul vasului britanic regal de război „Iron Bull", se aflau în satul Noul Bethleem. Este vorba despre Egorîcev, Flammery, Ceratod şi Moobs. Smith după cum ne aducem aminte rămăsese sus, în peşteră.

Nimic ciudat, deci, în faptul că cei patru musafiri puţin obişnuiţi au devenit numaidecît obiectul celei mai mari atenţii şi al unei ospitalităţi ce ieşea din comun, pe care le meritau din toate punctele de vedere şi ca oameni cu o culoare atît de uimitoare a pielii, şi fiindcă erau înarmaţi cu muschete superuimitoare şi superînfiorătoare, cu tragere rapidă.

Intr-un cuvînt, ei prezentau un interes atît de multilateral şi de înfricoşător, încît toţi locuitorii Noului Bethleem şi cei mai curioşi — şi deci şi cei mai îndrăzneţi — dintre locuitorii Bunei Speranţe înconjurară pe noii locuitori ai Peşterei Sfinte, formînd un cerc strîns în jurul lor. Ii urmau pas cu pas, surîzînd politicos de fiece dată cînd privirile unui oaspe se opreau pe chipul vreunuia din ei, sau schimbînd în şoaptă cîteva cuvinte cu vreun vecin — cînd această privire prevestitoare de primejdii necunoscute se muta cu bine într-altă parte.

Unsprezece focuri mari începură să scoată fum şi să pîlpîie vesel; au fost tăiaţi, jupuiţi şi îmbucătăţiţi cu ajutorul unor cuţite lungi de bambus, foarte ascuţite, patru iezi mari şi graşi; apa dăduse în clocot în cele unsprezece oale mari împletite din nuiele şi lipite gros cu lut.

Strengarii, care în toate ţările lumii au aceleaşi slăbiciuni, se căţărau cu îndemînarea şi iuţeala unor maimuţe, în cocotierii înalţi, căutînd să arunce de-acolo cît mai repede şi cît mai multe nuci de cocos, pentru ca după aceea să se alăture în goana mare alaiului care îi însoţea pas cu pas pe străinii cei neobişnuiţi.

Cîţiva flăcăi zdraveni cu chipurile lor cafenii-închise, îngrijorate şi lucind din pricina sudorii îmbelşugate, cărau de zor apă de la izvorul apropiat, în căuşe mari de bambus, galbene şi tari ca fierul. Alţii tîrau din pădure trunchiuri de copaci doborîţi de furtună. Trunchiurile erau desigur prea lungi pentru focuri. Un capăt era vîrît sub oală şi împins treptat în foc, pe măsură ce flăcările îl mistuiau, aşa cum se face cu cărbunii din arcul voltaic. Nu era o treabă prea complicată, mai ales dacă ţinem seama că a tăia trunchiurile, cu ajutorul unor topoare de piatră, ar fi fost mult mai greu.

Fetiţele cu feţişoarele fericite ale unor participante absolut necesare sărbătoririi, alergau pînă la cocotieri şi se înapoiau cu nuci verzi de cocos. De o parte, pe buturuga mare, care abia servise pentru tăiatul cărnii celor patru iezi, un insular, zîmbind la gîndul unui ospăţ de cinste, reteza îndemînatic, cu un topor ascuţit şi subţire de piatră, — şi asta dintr-o singură lovitură — vîrfurile nucilor de cocos, care fuseseră între timp cojite de învelişul lor verde. Laptele de cocos era apoi turnat într-o oală mare, iar nuca trecea în mîinile femeilor, care şedeau pe vine, lîngă rogojinile curate şi frumos împletite, aşternute pe iarbă. Femeile scoteau miezul fraged care semăna la gust cu nuca şi un pic cu cartoful crud şi-l aşezau în

părți egale pe frunze de banan. Ceva mai încolo, se vedeau ciorchini întregi de banane coapte. Intr-un cuvînt se prevedea un chef în toată legea.

In vremea aceasta, oaspeții vizitară Noul Bethleem. Satul era alcătuit din cîteva zeci de colibe, care nu se deosebeau cu nimic — afară de una singură, mult mai mare — de coliba lui Hamlet Brown, înghițită nu demult de foc. Colibele mărgineau o piață întinsă și curată. In acest fel, excursia devenea o plimbare neobositoare de-a lungul laturilor interioare ale unui dreptunghi aproape perfect. Nici un gard nu apăra satul de lumea din afară. Dealtfel, nici nu avea nevoie de așa ceva, căci din cele patru părți satul era străjuit de un desiș neumblat, străbătut doar de două cărări înguste: una ducînd la țărm, cealaltă la Poiana Sfîntă.

Nici arhitectura, nici ornamentele din colibe nu stîrniră curiozitatea lui Flammery, Ceratod și Moobs. Topoare de piatră minunat șlefuite, cu coada îndoită, sape de piatră, mărturie a unei nemaipomenite trude și răbdări omenești, ace de cusut făcute din os, piepteni din scoici de diferite mărimi, ascuțite cu ajutorul unei pietre, cuțite, brice din plăci subțiri de bambus, seceri de os cu tăișuri ascuțite de cremene, rîșnițe de piatră, tobe din bușteni ciopliți pe dinăuntru și împodobiți cu crestături fine, mici ferăstraie din cremene, burghiuri, dălți, răzuitoare de cremene, răzuitoare din scoici, vase din coajă de cocos și vase de bambus, unelte de pescuit fabricate din fibre de cocos, arcuri și săgeți, tolbe, scuturi de lemn acoperite cu piei, scuturi de piele împodobită cu blană de capră, de care atîrnau diferite amulete — toate aceste nu treziră decît zîmbetul lor disprețuitor.

Hamlet Brown literalmente dădea pe brînci ca să le facă pe toate. Dispărea ca să dea unele porunci, șoptea îngrijorat ceva la urechea vreunui compatriot, ștergea nasul copiilor, alunga caprele care se țineau nepoliticoase de sărbătorescul alai, prezenta oaspeților pe indigenii întîlniți în cale, sau tăcut, cu un zîmbet larg, fericit, însoțea pe musafiri gata să răspundă la orice întrebare care i s-ar pune sau să le îndeplinească orice dorință — într-un cuvînt, să le asigure o vizită cît mai plăcută la Noul Bethleem.

Nu departe de ei, dar mai mult în preajma lui Flammery și Moobs se învîrtea Guildenstern Black, care zîmbea lingușitor de fiece dată cînd privirea plictisită a vreunuia dintre binefăcătorii săi se oprea din întîmplare pe chipul său.

— Pe acesta îl cheamă Billy, — spunea Hamlet, trăgînd de mînă cîte un compatriot care încerca să se tragă înapoi din pricina sfiiciunii sale. — Haide, Billy, vino încoace, nu te teme. Acești gentlemeni nu seamănă cîtuși de puțin cu cei în haine negre. Nu sînt cu nimic mai răi decît mine, sau decît tine. Și dacă pielea le este albă și nu neagră, nu sînt ei de vină. Cine știe, poate că acolo de unde vin, pielea neagră e o raritate tot atît de mare ca și pielea albă la noi. Iată-l pe Malcolm. Vino încoace, Malcolm, nu te sfii...

Dîndu-și seama că reflecțiile lui Hamlet privitoare la culoarea pielii îi înfuriau serios pe Flammery, pe Ceratod și pe Moobs, și că se putea isca cine știe ce tărăboi, Egorîcev se gîndi să schimbe cît mai iute tema conversației.

— Am tot vrut să te întreb, Hamlet, cum le dați voi nume noilor născuți? De unde le luați? După sfinți?

— Firește, — răspunse Hamlet, bucuros ă-i satisface curiozitatea. — Socot că toată lumea știe că numele se dă după sfinți.

— Aș vrea și eu să văd cum arată sfîntul Hamlet, — bodogăni Ceratod, ironic.

— Aveți dreptate, — spuse Egorîcev, — există oare sfîntul Hamlet sau sfînta Desdemona?

Hamlet chicoti plin de neîncredere. I se părea că Egorîcev glumea.

— Parcă dumneavoastră nu știți, sir, că nu există astfel de sfinți! Nici sfînta Ofelia, nici Macbeth, Othello, sir John Falstaff și alții... Fiindcă nici nu au fost sfinți, ci personaje...

Un bătrîn înalt, foarte vesel, cu părul ridicat într-o splendidă coafură și care se afla aproape de ei, întări:

— Sînt personaje, sir, Hamlet nu minte niciodată. Sînt personaje. — (Văzînd ciudata necunoaștere a albilor în ceea ce privește sfinții, nu era convins că vor pricepe nici ce sînt personajele și de aceea adăugă :) — Personajele fac parte din piese.

— Prin urmare, ai căpătat numele după piesa lui Shakespeare? — întrebă Egorîcev.

Insularii rămaseră înmărmuriți. Așa dar, Shakespeare era cunoscut și dincolo de hotarele Insulei Dezamăgirilor!

— Firește. Mai înainte mă numeam Jim, Jim Brown. Dar după ce am scos pe fetița lui Simon Fleenk din prăpastie, consătenii, ca să-mi facă plăcere, m-au poreclit Hamlet...

— Și îți face plăcere cu adevărat?

— Da. O mare plăcere.

— Dar de ce nu te-au poreclit Guildenstern? — întrebă Egorîcev, privind pieziș la Guildenstern Black, care se făcu mic de tot.

Indigenii zîmbiră răutăcios. Black se făcu nevăzut în mulțime. Iar Hamlet răspunse fără urmă de zîmbet:

— Vai de mine, sir! Numele de Guildenstern nu se poate da decît unui om rău!

— Atunci ar fi putut să te poreclească Polonius, Rosenkranz sau Iago, — continuă să-l zădărască Egorîcev. Dar Hamlet spuse cu căldură:

— Și ei au fost niște netrebnici, sir! Aduceți-vă bine aminte, sir!...

Și urmărit de privirile uimite ale oaspeților, Hamlet Brown se transformă pe loc într-un autentic Polonius, așa cum era reprezentat pe scena engleză în secolul al XVII-lea. Tuși tare, păși înainte cu piciorul desculț, cu chiloții scurți și cenușii, lucrați din lînă de capră și făcu o plecăciune adîncă și ceremonioasă presupusului rege danez, unchi și tată vitreg al adevăratului Hamlet shakespearian; chipul său sincer și plin de vioiciune luă o înfățișare lingușitoare și vicleană și, îndreptîndu-se ușor de spate, își întinse la fel de lingușitor brațul drept, strîns mai sus de cot cu o lată panglică galbenă, darul lui Egorîcev, și mormăi cu o voce neașteptată de om bătrîn:

La ora asta am să i-o trimit pe fiică-mea,
Iar noi ne vom ascunde după o perdea.

Apoi, cu expresia obișnuită a feței și cu vocea lui de toate zilele, lămuri:

— Polonius vorbea în acest fel chiar de fata lui, sir! Te apucă groaza numai la gîndul acesta! Sau să-l luăm de pildă pe Iago...

Își drese iarăși glasul, zîmbi josnic, își frecă

mulţumit mîinile şi spre marea bucurie a consăteni-lor săi răcni :

.....Nu există pe lume ceva
Mai nevinovat în aparenţă ca iscodirile iadului.
În timp ce Cassio se va duce
S-o plictisească pe Desdemona cu rugile lui,
Iar ea o să înceapă să stăruie pe lîngă maur,
Am să-i otrăvesc auzul cu aluzii,
Spunînd că mila Desdemonei nu-i a bine...

Aţi văzut ce ticălos, sir ! Să înşeli atît de urît pe un om din acelaş sat cu tine ! Vorbesc de Veneţia, sir !...

— Tt-tt-tt ! — In semn de laudă supremă, insularii plescăiră din limbă foarte tare şi toţi odată. Dădeau adesea din cap cu aerul unor cunoscători ai artei teatrale, mulţumiţi de cele ce văd.

— Ttt-tt-tt ! Mai zi ceva, Hamlet ! Zi-ne ceva ! Ne place cînd vorbeşti din piese !... Zi-ne : „A fi sau a nu fi“, Hamlet !... Hai, încă ceva !... Ttttt !

Pe chipul lui Hamlet se vedeau toate sentimentele proprii unui actor care a stabilit contactul strîns cu spectatorii. Îi făceau plăcere semnele acelea naive de aprobare, ştia să le preţuiască, deşi se vedea că e obişnuit cu ele.

— Poimîine, fîrtaţilor din Noul Bethleem ! — spuse el, cu mîna la inimă şi mişcînd cu vioiciune din cap. — Poimîine, săteni din Buna Speranţă ! Duminică, după obicei, în Pîlnia Sfîntă va avea loc sărbătorirea anuală a lui Hamlet şi a lui Othello ; ne vom întîlni acolo ; veţi asculta şi vedea amîndouă piesele, făurite de cei mai de treabă bărbaţi ai omenirii...

— Pare-mi-se că au un teatru pe aici ! — se minună Egorîcev plin de admiraţie. — Nu m-ar mira să descopăr aici şi un conservator sau vreun institut de ziaristică !

În lipsa unui interlocutor mai plăcut, Egorîcev se adresă lui Ceratod, oricum, singurul din însoţitori care putea aprecia la justa-i valoare faptul extraordinar al existenţei unui teatru acolo — ba încă a unui teatru cu repertoriu shakespearian.

— N-aş putea spune că este problema cea mai vitală, care ar trebui să ne preocupe în clipa de faţă, — răspunse sec maiorul armatei regale, deşi era vădit că îl intriga foarte mult existenţa unui teatru shakespearian în lumea acestor sălbatici goi-goluţi. Anglia, ca să nu mai vorbim de Statele Unite, nu se putea lăuda cu prea multe teatre care să reprezinte, chiar rar de tot, piesele marelui dramaturg din Stratford. Egorîcev nu încercă să-l contrazică, cu atît mai mult cu cît Flammery îl luă pe maior la o parte.

— Aţi auzit? — îl întrebă el cu jumătate de glas. — Aţi băgat de seamă, mister Ceratod, un amănunt foarte ciudat în spusele acestui negru?

— Rămîne întrebarea dacă toate acestea aduc cu arta adevărată, — încercă să-l liniştească Ceratod pe Flammery ca şi pe sine însuşi.

— Nu, eu vorbesc despre altceva, — făcu Flammery cu un gest plictisit. — N-aţi băgat de seamă data fixată pentru sărbătoarea lor idioată?

— Cinstit vorbind, soco... — începu Ceratod, dar Flammery, care nu prea se ţinea de regulile bunei-cuviinţe cînd ele îl încurcau, îl întrerupse la jumătatea cuvîntului.

Coborî şi mai mult vocea ca să nu-l audă în primul rînd Egorîcev şi spuse:

— N-aţi băgat de seamă că măscăriciul acela a spus „poimîine, duminică“? Doar nu mi s-a năzărit!

— Da. Cam aşa a zis. Şi ce-i cu asta ?

— Dar, dragul meu mister Ceratod, poimîine va fi luni şi nu duminică! Dacă n-am înnebunit, mîine e duminică şi nu poimîine. Azi e sîmbătă...

— Aşa e, — se învoi Ceratod, — dar în acest caz... Stai, stai! — se alarmă deodată Ceratod, dar mister Flammery, fără să ţină din nou seama de cele mai simple reguli ale bunei-cuviinţe, îi închise gura cu palma lui năduşită.

— Ssst! — şuieră el. Tăcere deocamdată!... Vom cumpăni toate mai tîrziu... Noi doi... Fără martori de prisos...

II

In vreme ce oamenii pregăteau masa, iar Egorîcev însoţit de cîţiva negri se dusese în peştera unde Hamlet ascunsese butoaiele pescuite în ajun, ca să discute la faţa locului cum ar fi mai bine să construiască pluta, Ceratod şi cei doi americani avură timp să schimbe o seamă de păreri în legătură cu unele probleme de mare importanţă şi cu totul neobişnuite. În jurul lor se învîrteau cu mutre pline de devotament Guildenstern şi Rosenkranz. După cum cititorul ştie, Polonius era în vizită la familia primei sale soţii în satul din partea cealaltă a trecătoarei. Ceilalţi insulari, după ce-şi îndepliniră primele îndatoriri ale ospitalităţii, se împrăştiară în grabă pe la locuinţele lor ca să-şi facă toaleta şi să vină la ospăţ, împodobiţi ca de sărbătoare (cuvîntul „gătiţi“ nu se potriveşte în cazul de faţă).

— Mi se pare că pe tine te cheamă Guildenstern? — îl întrebă Ceratod pe Black.

— Chiar aşa, bunul meu sir!

— Atunci tu te numeşti Rosenkranz? — urmă Ceratod, adresîndu-i-se fîrtatului său mai tînăr.

— O, cum de aţi ghicit, sir! — strigă Rosenkranz, plin de extazul linguşitor al supuşilor prea devotaţi. Ai auzit, Guildenstern? Acest bun gentleman gras, vai de mine ce spun, acest gentleman nespus de gras (Ceratod se strîmbă: nu ştia că în Insula Dezamăgirilor nu exista un compliment mai mare decît să-i spui cuiva că este gras), acest minunat şi darnic gentleman gras mi-a făcut o mare cinste! O, Guildenstern, acest gentleman nespus de gras îmi ştie numele!...

Să fi căutat dinadins şi n-ar fi putut să-l atingă mai rău pe Ceratod. Vorba ceea : l-a călcat tocmai pe bătătura cea mai dureroasă! Moobs, care încerca să-şi stăpînească rîsul, fu cît pe-aci să se înăbuşe. Mister

Flammery socoti de cuviinţă să întoarcă capul ca să-şi ascundă un zîmbet. Dar amîndurora le era greu şi-şi ascundă — sub privirile bănuitoare ale lui Ceratod — buna dispoziţie ce îi cuprinsese datorită vorbelor lui Rosenkranz. In alte împrejurări, Ceratod nu ar fi scăpat ocazia de a-l pune la punct pe acest fluieră-vînt de Moobs. Dar condiţiile se schimbaseră. Trădat de Smith, Ceratod nu trebuia să uite de raportul fatal de forţe din interiorul grupului lor, unde el rămăsese într-o minoritate umilitoare şi foarte stabilă. Toate acestea îl făcură să-şi verse furia pe capul lipsit de apărare al lui Rosenkranz.

— Taci! — tună el, cu o mutră atît de înfiorătoare, încît Rosenkranz amuţi pe loc. — N-am să mă apuc acuma să te întreb pentru care motiv un tînăr atît de bine făcut, atît de zvelt şi de îngrijit, cu o faţă... (Ceratod se opri o clipă şi adăugă cu răutate): — cu o faţă atît de fină, a căpătat porecla ruşinoasă de Rosenkranz (Ceratod nu-şi putea refuza cea mai neprimejdioasă grosolănie, aceea de a-şi bate joc de un om, care nici nu-şi dădea seama de această batjocură. Fără să bănuiască însă, Ceratod îl lovise drept în inimă, căci fantele de Rosenkranz se fudulea tocmai cu figura lui rotundă ca o lună plină). N-am să stau să te întreb ce nume ai purtat înainte de a fi săvîrşit crima pentru care ai fost pedepsit, dîndu-ţi-se porecla ştiută şi nici de ce natură a fost crima. Mi-ajunge să ştiu că pentru fapte frumoase nimeni nu-i poreclit Rosenkranz. Pentru fapte frumoase porecla de Hamlet este cea mai indicată!

La auzul acestui nume, chipurile celor doi renegaţi se umplură de o ură atît de cumplită, încît Ceratod se felicită pentru rezultatul provocării sale. Ultimele cuvinte rostite pentru a cerceta situaţia locală îl făcură să înţeleagă ca dislocarea forţelor în Noul Bethleem nu lăsa nimic de dorit. Firește, din punctul de vedere al lui Ceratod şi Flammery.

Ticăloşiile săvîrşite prin surpriză au fost totdeauna punctul cel tare în activitatea lui Ernest Ceratod, politician laburist în ascensiune. Verificînd ura pe care cei doi negri i-o nutreau lui Hamlet, el socoti deci de cuviinţă să întărească acest sentiment.

— Unii oameni din Noul Bethleem, — născoci „din mers" „vechiul socialist", — ne-au rugat de multe ori să vă facem felul, fiindcă, să fim drepţi, nici pe tine, Rosenkranz, nici pe tine, Guildenstern, nici pe Polonius nimeni nu vă are la inimă...

Pe feţele celor doi ticăloşi se putea citi totodată şi înţelegerea propriei lor nimicnicii şi teama şi devotamentul; simţeai că sînt gata în orice clipă să dea bir cu fugiţii, sau, dimpotrivă, să îndeplinească orice poruncă, temători de a nu face cine ştie ce greşeală tocmai în această clipă hotărîtoare pentru vieţile lor.

— Noi însă ne-am hotărît să nu vă ucidem, ci să vă apărăm de intrigile compatrioţilor voştri. Mai mult decît atît, am hotărît să vă înălţăm peste ei, ca să le puteţi dovedi cine sînteţi, — rosti Ceratod, mărinimos, în timp ce negrii prindeau din nou curaj. — Pe noi nu ne interesează matrapazlîcurile tale din trecut, — spuse el uitîndu-se din nou la Rosenkranz. — Pe noi ne interesează altceva... Spune-mi, tu ştii să faci minuni?

Drept răspuns, Rosenkranz se trînti la pămînt, tremurînd din tot trupul.

— De ce nu răspunzi cînd eşti întrebat de omul cel alb? — stărui Ceratod, cu asprime. Bagă-ţi în cap odată pentru totdeauna: dacă nu răspunzi la întrebarea unui gentleman alb, faci un păcat de moarte, pe care domnul dumnezeu nu-l iartă niciodată unui om negru. (Pentru a sublinia şi mai mult cuvintele, Ceratod ridică degetul deasupra capului vrînd să arate locul unde se presupunea a fi sălaşul domnului dumnezeu în clipa aceea). Dacă ţi-e frică de dumnezeu, răspunde-mi numaidecît: ştii să faci minuni sau vrăji? Dealtfel, aceeaşi întrebare ţi-o adresez şi ţie Guildenstern.

Şi cel de al doilea renegat căzu cu faţa la pămînt. Întinşi pe jos, amîndoi dădură din cap cu atîta înversunare, încît parcă numai printr-o minune nu le-au căzut capetele de pe umeri şi nu s-au rostogolit cît colo prin iarbă.

— Bine! Sculaţi-vă! — porunci Ceratod.

Cei doi negri rămaseră însă mai departe cu feţele lor îngropate în iarba mototolită, de îngroziţi ce erau.

— Sculaţi-vă! — se răsti la ei Ceratod. — Nu v-am poruncit, ai?

Moobs întări porunca cu cîţiva ghionţi zdraveni şi cei doi renegaţi se ridicară în sfîrşit în picioarele care abia îi mai ţineau de atîta slăbiciune.

— Am să vă învăţ cum să faceţi minuni! — spuse Ceratod. — Chiar azi le veţi arăta consătenilor voştri şi atunci ei îşi vor da seama cine sînteţi şi vă vor stima. Numai să nu vă fie teamă. Din moment ce un gentleman alb vă promite ceva, nu aveţi a vă teme de nimic... Şi acum plecaţi, dichisiţi-vă şi voi ca să veniţi la sărbătoare aşa cum se cuvine. Aţi priceput ?

După ce Guildenstern şi Rosenkranz dispărură în colibele lor, Ceratod îi spuse lui Moobs:

— Cheamă un băiat. Dar mai repejor! N-avem vreme de pierdut...

Vorbea cu glasul sigur şi aspru al unui chirurg în timpul unei operaţii grele şi primejdioase, cînd fiece clipă îşi are însemnătatea ei. Moobs se supuse, fără să crîcnească.

Pînă se întoarse cu un băiat, Ceratod scrisese un bileţel lui Samuel Smith.

— Ştii să alergi repede? — îl întrebă el pe băiat.

Copilul zîmbi cu indulgenţă. Orice băiat din oricare parte a lumii ar fi răspuns la fel la această întrebare.

— Ai să alergi şi mai repede dacă îţi promit pentru treaba asta un cui mare de fier ? — Ceratod socoti în minte dacă nu cumva era prea darnic, apoi cu un gest larg, adăugă: — Şi o frumoasă panglică roşie.

— Mai bine două cuie, — zise băiatul, după ce se gîndi puţin.

— Bine, fie. Vei avea două cuie.

Ceratod mai scrise ceva pe hîrtie, o împături şi o întinse băiatului.

— Fugi cît te ţin picioarele pînă la Peştera Sfîntă şi dă acest bilet gentlemanului alb. Îl cheamă Smith. Ai să ţii minte, Smith?

— Şi pe mine mă cheamă tot Smith, — răspunse copilul plin de demnitate. — Am să ţin minte.

Întreaga-i îmbrăcăminte, dacă se poate numi îmbrăcăminte, consta dintr-o legătură foarte economicoasă în jurul şoldurilor, o brăţară împletită din iarbă verde ceva mai sus de cotul drept şi o pană galbenă, înfiptă în părul vîlvoi, aşa cum cerea moda. Dar chiar dacă ar fi purtat uniforma de gală a colegiului Eton, acolo unde îşi capătă educaţia floarea aristocraţiei engleze şi unde sentimentul respectului de sine constituie poate principalul obiect de predare — şi tot nu ar fi putut răspunde cu mai multă demnitate.

— Îi vei duce acest bilet lui Smith şi el îţi va da

pe loc cele două cule, pe care le vei alege, iar pentru noi o legăturică. Ai înţeles?

— Am înţeles. Pot pleca?

— Fugi! O să vedem îndată dacă ştii să alergi chiar atît de iute cum spui, sau eşti doar un mic lăudăros...

— Ho-ho-ho! — se încurajă tînărul Smith, dîndu-şi capul pe spate aşa de tare încît pana din păr fu cît pe aci să-i atingă omoplaţii ascuţiţi. Apoi, îşi duse energic mîna dreaptă la spate, în timp ce îşi întinse înainte braţul stîng. Doar călcîiele lui trandafirii, tari ca sticla, care nu cunoscuseră vreodată ce-i aceea încălţăminte, scăpărară şi pieriră în coridorul întunecat al potecii din pădure.

Nu, băiatul din Noul Bethleem nu era un lăudăros.

Abia se stinse în depărtare ropotul des al paşilor săi şi Egorîcev se înapoie însoţit de Hamlet. Hamlet se dusese în coliba vecinului (a lui încă nu fusese isprăvită) ca să se dichisească pentru sărbătoare.

Egorîcev rămase cu Ceratod şi cu cei doi americani. Dar Flammery tuşi şi cei doi demni adepţi ai lui, ca la comandă, îşi arătară interesul faţă de un copac mare, rămuros, care se înălţa la capătul cel mai îndepărtat al satului, încărcat de o inflorescenţă bogată galben-aurie, şi cu o grabă lăudabilă, se îndreptară spre copac, lăsîndu-l pe Egorîcev între patru ochi cu Flammery.

— Dragul meu Egorîcev, — rosti americanul cu o neobişnuită cordialitate, — hai să luăm loc şi să stăm un pic de vorbă!

Se aşezară la răcoare, în apropierea colibei neisprăvite a lui Hamlet, pe un maldăr de trunchiuri uscate de bambus care sunau de parcă ar fi fost din os.

— Dragă prietene, — urmă Flammery, — îmi vei permite să vorbim ca doi bărbaţi, sau mai bine zis, ca doi oameni de afaceri?

— Poftim, te ascult bucuros, — răspunse Egorîcev.

— Trebuie oare să-ţi spun, dragă Egorîcev, că ţin la dumneata din toată inima? — începu Flammery pe un ton afectat.

Egorîcev clătină negativ din cap şi surîse. Gestul său putea fi interpretat în aceeaşi măsură şi ca o confirmare a încrederii în dragostea lui mister Flammery, dar şi ca o dovadă de vădită neîncredere în dragostea acestui evlavios gentleman. Mister Flammery preferă prima interpretare.

— N-aş putea afirma că acest lucru s-a petrecut din prima clipă a cunoştinţei noastre. Dar după trecerea cîtorva zile, m-am convins că dumneata, mister Egorîcev, eşti un tînăr minunat, plin de curaj şi inteligent, un om energic şi instruit şi pe lîngă toate acestea, foarte de treabă. N-am să mă refer la Moobs, care e de aceeaşi vîrstă cu dumneata, dar pînă şi pe mister Ceratod, pe care-l preţuiesc, păstrîndu-i o stimă nemărginită, îl handicapezi cu o sută de puncte...

Egorîcev îşi aduse mîna la piept, cu un gest de glumeaţă recunoştinţă.

— Nu vă este frică c-o să încep să mă cred după atîtea laude?

— Nu, nici pomeneală! — răspunse neînfricatul căpitan din serviciul sanitar. — Nu eşti omul pe care laudele l-ar putea zăpăci. De aceea, îmi pare foarte rău că uneori se iscă între noi certuri tîmpite. Dar ele provin din cuvinte fără importanţă aruncate întîmplător şi nu trebuie să constituie motivul unor neînţelegeri între nişte tovarăşi de arme ca noi...

Se opri puţin, aşteptînd ca Egorîcev să răspundă ceva. Dar căpitanul-locotenent tăcea. Nu-şi dădea seama unde voia să-l aducă vulpea aceasta bătrînă. De un lucru însă era sigur: se punea la cale o ticăloşie.

Glasul americanului susura dulce ca un şipot, dar cine ar putea spune ce pietroaie ascuţite sau gropi pline de nămol ascundea fundul şipotului?

— M-am gîndit mult spre a-mi da seama ce anume ne împiedică să trăim în bună înţelegere şi am ajuns la concluzia că la baza divergenţelor noastre se află o neînţelegere absurdă.

Mister Flammery se apropie mai mult de Egorîcev şi, deşi în jurul lor nu se zărea ţipenie de om, îi şopti pe un ton confidenţial:

— Mi se pare că dumneata, dragul şi scumpul meu prieten, te comporţi aici în insulă, ca şi cum şefii dumitale din *celula* de partid te-ar pîndi necontenit (mulţumit de vastele lui cunoştinţe, Flammery îşi permise folosirea unui cuvînt rusesc, ca să facă impresie, dar Egorîcev nu pricepu numaidecît ce însemna acest cuvînt). — Poţi fi sigur că aici nu există nici şefi din celula de partid, nici agenţi deghizaţi ai G.P.U.-ului. Te încredinţez că nici eu, nici prietenii noştri, Ceratod şi Moobs, n-ar spune nimic, niciodată şi în nici o împrejurare, de modul în care te-ai comportat aici, oricum ar fi această comportare. Noi sîntem educaţi în spiritul unui respect adînc faţă de orice manifestare a intelectului uman, căci cine, dacă nu omul însuşi, ştie ce este mai avantajos pentru el în cutare clipă? Omul are dreptul şi un drept sfînt (la aceste vorbe, Flammery, ca un adevărat prooroc, ridică degetul arătător al mîinii drepte deasupra capului său) repet, e dreptul lui sfînt să-şi precizeze, să perfecţioneze şi dacă este necesar, să-şi schimbe din temelii convingerile sale, din moment ce găseşte perspective mai prielnice pentru liniştea lui sufletească, pentru bunăstarea şi fericirea sa şi a celor ce-i sînt aproape (vorbesc despre cei apropiaţi nu în sensul creştin general, ci în sensul familial al cuvîntului). Sper că mă exprim destul de lămurit?

— Cît se poate de lămurit, — încuviinţă Egorîcev, depărtîndu-se puţin de Flammery.

— Ei vezi, — zise Flammery, apropiindu-se din nou de Egorîcev. — Să mergem mai departe. Ţările noastre luptă împreună împotriva unui duşman comun şi în numele aceleeaşi idei, nu-i aşa?

— Aşa sper, — răspunse Egorîcev.

— Şi atunci nu este oare indiferent ce steag va flutura în această bătălie deasupra capului nostru?

— Deasupra capului dumneavoastră sau deasupra capului meu?

— În cazul de faţă, deasupra capului dumitale. Mă cunoşti destul de bine, Egorîcev, şi ştii că nu-mi stă în obicei să-mi ascund gîndurile şi nici să mă prefac. De aceea, îţi propun să continuăm lupta pentru democraţie, împotriva totalitarismului sub steagul celei mai mari democraţii, sub steagul înstelat al Statelor Unite.

— Oare nu este indiferent ce steag va flutura în această bătălie deasupra capului meu? — întrebă Egorîcev.

— Firește că nu este indiferent. De fel! Fiindcă eu mă gîndesc la binele dumitale şi la binele Rusiei, pe care o iubim amîndoi!...

Curios, Egorîcev îl privi drept în ochi. Flammery rezistă la această privire şi îi răspunse cu o blîndeţe de porumbel.

„Se poate să mă socoteşti atît de copil? se gîndi Egorîcev. Ei, drăcie, ce situaţie absurdă! Să-i trag o

palmă? Ar fi o neghiobie! Precupeţului ăsta nici nu i-ar păsa. Nu merită ca un om sovietic cinstit să se supere pe el... E ca un fel de vibrion al holerei. Doar nu te superi pe vibrion şi nici nu stai să discuţi cu el. Totul e să ai imunitate. Linişte, Kostea! Ascultă ce-ţi va spune acest vibrion al ticăloşiei. Lasă-l să spună totul pînă la capăt... Interesant — ce va face ca să mă ispitească... Nu m-aş fi gîndit niciodată că mi se va propune una ca asta şi că nu voi împuşca pe loc pe acela care ar cuteza să mă recruteze pentru astfel de scopuri!"

— De cînd cu naufragiul lui „Iron Bull", — continuă să gîngurească mister Flammery, — nu mai eşti pentru ţara dumitale decît una din multele milioane de victime anonime ale acestui groaznic război. Ai fost uitat, şters de pe liste şi din memorie. Nimeni nu are să te mai caute: doar zaci în fundul oceanului. Rusia e atît de departe, încît legătura dumitale cu ea se preface într-o ficţiune, într-un nimic, în praf şi pulbere, într-o prejudecată. Îmi vei spune — dar tatăl meu? El este soldat. Îşi riscă de o sută de ori pe zi viaţa, şi sfîrşitul războiului nici nu se vede încă. Îmi vei spune — dar soţia? Mi-ai mărturisit că aţi locuit sub acelaşi acoperiş mai puţin de o lună. Copii nu aveţi. În afară de aceasta, ştiu că la voi, în Rusia, familia este considerată ca o prejudecată burgheză, iar căsătoriile se înregistrează la biroul administratorului casei doar cu prilejul eliberării cartelei pentru obţinerea doicei de serviciu la noul născut. O să-ţi uiţi foarte uşor soţia. Mai ales, după ce vei vedea prima duzină de americane frumoase. Gîndeşte-te cîţi oameni îşi vor mai aminti de dumneata a doua, hai să zicem a treia zi, după ce se va primi înştiinţarea presupusei dumitale morţi? Poate doar şeful celulei de partid, din care faci parte, cînd va propune în locul dumitale pe altcineva, pentru postul de timonier al vasului-pavilion (mi se pare că aşa se numeşte postul pe care-l deţii) al... di... diviziei vedete de vînătoare... Cu toate acestea, şi aici, în această insulă, şi în Statele Unite, americanii, naţiunea viitorului, naţiunea puternică şi bogată, care se află pe culmile culturii şi înţelepciunii, naţiune care ştie să răsplătească cu dărnicie eforturile acelora care o ajută cinstit să-şi îndeplinească misiunile de morală superioară — au nevoie şi de dumneata — de mintea dumitale, de cunoştinţele dumitale, de curajul dumitale, de devotamentul ce-l porţi cauzei democratice. Secolul al XX-lea este secolul american, dragul meu Egorîcev, şi omenirea trebuie să se împace cu acest gînd, cum s-ar împăca cu un fapt împlinit şi indiscutabil. Şi numai aceia care vor merge sub comanda marii democraţii americane vor putea prospera cu adevărat. Ascultă-mă, tinere prieten, acum, după ce ai murit cu cinste pentru gloria Rusiei — te chem să reînvii pentru o nouă activitate, glorioasă şi bănoasă, spre binele întregii omeniri, spre binele culturii.

— Ce-ar fi dacă am vorbi mai puţin declamator? Dacă am vorbi ca între oameni de afaceri? — întrebă Egorîcev cu un surîs ciudat.

— Dacă vrei să vorbim aşa, cu atît mai bine, — se învoi Flammery, simţindu-se mai uşurat. — Mi se pare că locuieşti la Sevastopol?

— Da, — răspunse Egorîcev cu un oftat, care-i scăpă fără voie.

— Ai o locuinţă frumoasă? Cîte camere?

— Foarte frumoasă. O singură odaie mare. Douăzeci şi trei de metri pătraţi şi jumătate.

— Vei avea o locuinţă compusă din opt camere, cu o suprafaţă de o sută, o sută douăzeci sau cîţi metri pătraţi vei dori. O baie pentru dumneata, o baie pentru soţia dumitale, o baie pentru servitori. Ce leafă primeşti lunar?

Egorîcev spuse suma.

— Vei putea căpăta tot atît sau chiar mai mult în dolari, pricepi, *în dolari,* în unica valută *adevărată* din lume! Nu dintr-odată, firește, dar îţi garantez că o vei dobîndi în decurs de cîţiva ani. Nu mai vorbesc de veniturile literare. Cu oarecare tragere de inimă şi cu dragoste de muncă, ai putea deveni autorul cel puţin al unei cărţi senzaţionale despre Rusia. Pricepi ce înseamnă asta? Asta înseamnă sute de mii de dolari şi fotografii în toate ziarele şi revistele din lume, în afara celor ruseşti, firește...

— Pricep despre ce este vorba, — răspunse Egorîcev. — Nu m-am gîndit niciodată că mi s-ar putea face o propunere de acest fel, dar înţeleg despre ce e vorba... Firește, toate revistele şi ziarele, înafara celor sovietice...

— Ai comandat vreodată un vas, dragul meu Egorîcev?

— Timp de două zile, am comandat o vedetă de vînătoare, după ce comandantul nostru a fost ucis.

— Ce-ai spune de un distrugător nou-nouţ, ultramodern, adică nu un distrugător, ci un crucişător! La dracu' vei comanda cel mai rapid crucişător american! Te îndoieşti? Nu eşti sigur că recomandaţia mea ar avea atîta putere? Dar fă bine şi priveşte cum se învîrte în jurul meu idiotul ăla. Mă gîndesc la Moobs. E prost ca noaptea, dar pricepe ce-i aceea *business.* N-avea grijă, ştie el cui să dea tîrcoale!

— Nu sînt de loc neliniştit, — spuse Egorîcev. — Firește, dumnealui ştie cui să-i dea tîrcoale.

— Bineînţeles, foarte departe de mine gîndul de a te aşeza pe acelaşi plan cu Moobs. Am vrut doar să te asigur că mă bucur de destulă influenţă, ca să am dreptul să fac propuneri şi promisiuni în numele Statelor Unite. Am onoarea şi plăcerea de a-ţi propune să devii ofiţer în marina americană. America are nevoie de oameni care cunosc şi iubesc Rusia; care cunosc şi iubesc această ţară şi flota ei de război. Noi, americanii, iubim foarte mult Rusia, dar nu o cunoaştem destul. În calitate de ofiţer al marinei de război americane, vei putea aduce patriei dumitale — nefericite şi ruinate — atîtea foloase cîte nu i-ar putea aduce zece timonieri de vas-pavilion a zece divizii ruse de vînătoare! Guvernul nostru, cercurile noastre de afaceri ar ţine seamă de părerea dumitale, atunci cînd se vor lua hotărîri în privinţa ajutorării Rusiei, a ajutorului fără de care ea nu se va putea ridica niciodată din ruină, sir, nici măcar pînă la nivelul pe care l-a atins la sfîrşitul secolului trecut. Aceasta nu-i numai părerea mea; este părerea celor mai buni cunoscători ai Rusiei, ai economiei şi moravurilor ei. Ştiu, vrei să-mi obiectezi ceva. Vrei, desigur, să-mi spui că vei reface ţara, scoţînd-o fără nici un ajutor din haosul distrugerii? Poate vrei să-mi spui că peste zece-cincisprezece ani, fie şi peste douăzeci şi cinci de ani, veţi face să renască din ruină oraşele voastre pîrjolite, milioanele de case ţărăneşti, uzinele bombardate, minele inundate, turmele căsăpite, ogoarele călcate în picioare? Nu mai ştiu cine mi-a povestit că a fost de faţă la un banchet care s-a dat la Washington, cînd unul din ofiţerii dumneavoastră a afirmat cu multă seriozitate că Rusia poate să se refacă nu numai cu ajutor străin, dar şi cu propriile ei puteri. Mai mult, acest gentleman, lipsit de simţul umorului, a promis că în două-

trei decenii după victoria asupra lui Hitler *se va construi comunismul!* Ştiu că te simţi dator să aduci obiecţii în spiritul doctrinelor dumneavoastră comuniste...

— Greşiţi, mister Flammery, — îl întrerupse Egorîcev. — Nu găsesc de datoria mea a vă obiecta în spiritul doctrinei mele comuniste.

Flammery îl privi bănuitor. Chipul ofiţerului sovietic nu exprima decît un interes foarte stăpînit. Cel mult, cu bunăvoinţă, ai fi putut presupune că Egorîcev cîntărea propunerea făcută de căpitanul Flammery. Bineînţeles, căpitanul Flammery dorea din suflet să fie aşa.

— Gîndiţi-vă numai ce înfăţişare tristă va avea biata dumitale patrie a doua zi după război. Şi cine, înafară de America, ar putea-o ajuta? Nimeni, dragul meu Egorîcev! Şi ca să ajuţi, trebuie să cunoşti pe cine ajuţi, părţile lui vulnerabile şi părţile lui tari, ce anume îi este necesar, de ce anume se poate lipsi şi ce se cere neapărat. Trebuie să ştii, în sfîrşit, ce compensaţii se pot cere pentru acest ajutor fără primejdia de a întinde prea mult coarda. Pentru toate acestea avem nevoie de experţi care să cunoască Rusia...

— Aţi uitat cuvîntul „iubesc", — îi aminti Egorîcev. — Adineauri spuneaţi acei care „cunosc şi iubesc".

— Da, firește, acei care o iubesc.

Flammery amuţi, cu aerul omului care şi-a exprimat atîtea gînduri încît acum are dreptul la răspuns chiar de la cel mai domol şi taciturn interlocutor.

Dar Egorîcev tăcea.

— De ce taci?

— Mă gîndesc, — zise Egorîcev.

— Nu avem prea mult timp la dispoziţie, — îi dădu ghes Flammery. — Dintr-o clipă într-alta vom fi poftiţi la masă. Nu vezi?

Arătă spre cei cîţiva insulari, care aşteptau cu delicatețe ca oaspeţii din Peştera Sfîntă să-şi isprăvească discuţia spre a-i invita la masă.

— Trebuie totuşi să recunoaşteţi, — rosti Egorîcev rar, simţind că tot sufletul i se umple de o furie rece, — că atunci cînd unui om i se propune să-şi trădeze patria...

Se sculă în picioare. Flammery sări şi el şi îl sili să ia loc.

— Rosteşti nişte cuvinte al căror sens nu-l pricepi! Ruşine, Egorîcev! Oare Statele Unite şi Rusia nu mai sînt aliate? Atunci despre ce trădare e vorba? Zorile prieteniei abia mijesc pentru ţările noastre şi dumneata vorbeşti de trădare! Atunci întregul popor american este alcătuit din trădători! Dar una ca asta n-ai putea-o spune niciodată. Şi totuşi, întregul popor american e format din urmaşii şi numai din urmaşii oamenilor sosiţi din cele mai diferite ţări ale lumii ca să-şi clădească fericirea! Şi dumneata vorbeşti de trădare! Auzi! Un om invitat în propriul său interes, în interesul patriei lui, în interesul omenirii întregi să vină în ajutorul aliatului — şi cînd colo acest om se dovedeşte destul de uşuratic ca să numească acest lucru trădare! Ce înseamnă atunci să slujeşti cu sfinţenie civilizaţia, democraţia, omenirea împilată?

— Cînd unui om i se propune să-şi trădeze patria, — repetă Egorîcev, ca şi cum toate vorbele înălţătoare şi umanitariste ale lui Flammery nici nu ar fi fost rostite, — nu trebuie cel puţin să-l grăbiţi. Nu vorbim doar ca doi oameni de afaceri? Prin urmare, trebuie să vorbim despre preţ. Mă tem că nu ne vom înţelege în această privinţă. Că patria mea îşi va reface economia distrusă fără ajutor străin şi va construi comunismul, de asta sînt tot atît de sigur, ca şi ofiţerul care v-a făcut să rîdeţi, mister Flammery, pe dumneavoastră şi pe colegul dumneavoastră pe care nu-l cunosc. Dar între noi are loc acum, după cum aţi arătat foarte bine, o discuţie de oameni de afaceri. Este vorba de preţul pe care l-aţi oferit pentru trecerea mea în serviciul american. Ei bine, condiţiile pe care mi le oferiţi nu-mi convin. După cum văd, trebuie să vă învăţaţi a cunoaşte nu numai adevăratele posibilităţi ale ţării mele, dar şi preţul pe care-l are un om sovietic.

— Vreţi un preţ mai mare, sir? Spuneţi-o deschis!

— Nu, domnule căpitan. Vreau să-l precizez, să-l precizez odată pentru totdeauna. Preţul meu este mult mai mare decît cel oferit!

— Care este acest preţ?

— Puterea Sovietică!

— Iartă-mă, Egorîcev, dar nu te înţeleg.

— De asta nu m-am îndoit niciodată. Voi căuta să fiu mai explicit. De îndată ce se va stabili Puterea Sovietică în Statele Unite, sînt gata să cumpănesc serios propunerea făcută.

— Eşti nebun! Cum de ţi s-a răsucit limba ca să spui una ca asta! Puterea Sovietică în America! Va trebui să aştepţi mult şi bine, sir!

— Bine, voi aştepta.

— Doamne, dumnezeule! Şi tocmai acestui demagog i-am propus...

— ...să-şi vîndă patria! — îi suflă cu o dispreţuitoare bunăvoinţă Egorîcev.

— Mofturi, auzi, mof-turi! — urlă căpitanul Flammery, sărind în picioare şi uitînd de orice precauţie. — Este cea mai ordinară propagandă şi te-aş ruga să mă scuteşti de ea! Oamenii sînt tot oameni, oriunde s-ar afla! Pretutindeni, trupul lor este construit la fel, circulaţia sîngelui se face după aceleaşi legi, au acelaşi număr de dinţi şi acelaşi aparat digestiv. Tuturor, deopotrivă, le place o viaţă îndestulată şi lesnicioasă; le place căldura, nu pot suferi foamea şi frigul, şi visează să-şi umple burta cu tot felul de bunătăţi. Asta-i legea firii! Aşa a fost, sir, şi aşa va fi! Şi atunci cînd discuţi cu un om preţul pentru serviciile lui, indiferent de ce natură ar fi ele — auzi: indiferent de natura lor! — nu poate fi vorba decît de bani, de dolari, de numărul mai mare sau mai mic de dolari, şi nicidecum despre ceva insezisabil şi cu caracter propagandistic, pe care respectivul ar dori să-l capete drept răsplată pentru serviciile sale! Poftește şi obiectează-mi ceva, dacă-ţi dă mîna!

— Pentru ce am preface o discuţie serioasă de afaceri într-una lipsită de orice temei şi inutilă? — obiectă Egorîcev, liniştit. — Haideţi mai bine s-o curmăm, cu conştiinţa că a început şi s-a sfîrşit ca o discuţie între oameni de afaceri. Doi oameni de afaceri nu s-au înţeles asupra preţului şi atîta tot. Să mergem mai bine la masă. Vedeţi insularii, grozav de gătiţi, se apropie de noi cît se poate de solemn...

— Ei, ce se aude? — se informă Ceratod, luîndu-l pe Flammery de braţ şi îndreptîndu-se spre poiana unde se servea masa.

— Pare-mi-se că a sosit clipa unei politici mai aspre faţă de acest Egorîcev.

— Am ştiut de la început că din discuţia asta n-are să iasă nimic, — strecură Ceratod, nu fără o bucurie răutăcioasă.

— Nici eu nu mi-am pus prea multe speranţe în ea. Dar dacă s-ar fi învoit? Niciodată nu trebuie să-ţi

pierzi speranța în providență! — rosti Flammery, împăciuitor.

— Mmda. De acum încolo are să ne stea ca un os în gît! — spuse Ceratod, tărăgănat.

— Îmi dau prea bine seama de calitățile lui Egorîcev ca să mă pot împăca cu prezența lui ostilă în mijlocul nostru. Pentru noi și el insula este prea strîmtă. Și nădăjduiesc că domnul dumnezeu ne va ajuta să găsim cît mai repede un mijloc comod și nu prea zgomotos pentru a ne descotorosi de acest agent al Cominternului, dragul meu mister Ceratod!

Ceratod își privi cu teamă piosul companion care se grăbi să-l liniștească:

— Am să implor cerul să-mi arate calea cea mai plăcută lui, pentru înfăptuirea planului nostru...

III

Oaspeții fură conduși într-o poiană atît de bine ascunsă de copaci, dincolo de marginea sudică a satului, încît singuri nu ar fi găsit-o niciodată. Din trei părți, ea se înfunda, ca într-un semicerc perfect, în desișul compact și întunecos din care venea o adiere umedă, călduță și izuri de frunze putrede. In ultima parte, însă, datorită faptului că acolo copacii erau mai rari, se deschidea o priveliște minunată asupra oceanului aurit de soarele care se pregătea să apună.

Masa era gata. Frunzele late de palmier, ofilite și îngălbenite de aburii grași — căci acestea țineau loc de capace — fură ridicate de pe oale. Aroma unei ciorbe bune de carne se răspîndi prin întreaga poiană. După ce se încredință că toată lumea se adunase la masă, Hamlet, însoțit de trei căpetenii ale satului, străbătu cu gravitate și într-o tăcere adîncă satul și ajunse pe cărarea care ducea la țărm. Acolo, la capătul cărării, ei se opriră și strigară de cinci ori cît îi țineau plămînii lor sănătoși :

— Vestim întreaga omenire!... Vestim pe toată lumea!... Cui i s-a făcut dor de o mîncare bună și sățioasă de carne?... Noul Bethleem a tăiat patru iezi!... Patru iezi din cei mai mari și cei mai grași!... Cei mai buni din cîți a cunoscut omenirea! Iar doi iezi au fost prăjiți pe pietroaie încinse!... Toată lumea care dorește să mănînce carne fiartă sau friptă!... Toată lumea care vrea să-și bucure stomacul cu o ciorbă gustoasă și grasă!... Veniți cît mai repede!... Începem!...

Nimeni nu sosi la chemarea sinceră și ospitalieră a căpeteniilor satului, întrucît nici țipenie de om nu se afla prin împrejurimi. Dar legea cerea ca de fiece dată cînd se punea la cale un ospăț ca în ziua aceea, căpeteniile satului să iasă afară din sat și să strige de cinci ori, cît de tare puteau, poftind pe toți acei ce s-ar afla prin apropiere. Era o lege foarte bună, căci în Insula Dezamăgirilor carnea era mare raritate, nu ca peștele, nucile de cocos sau bananele.

După ce se încredințară că prin apropiere nu se află nici un amator, cei patru fruntași ai satului Noul Bethleem se înapoiară tot atît de măreți și tăcuți în poiană și se opriră în fața oalelor. Fiece mișcare a lor era măsurată, fiece gest era calculat, ei participînd la săvîrșirea unei ceremonii religioase, a unui ritual statornicit și îndeplinit mereu, timp de decenii, poate chiar de secole. Era vorba de ritualul ospătării cu carne a unor oameni care, deși înconjurați de natura bogată care părea atît de darnică, erau totuși siliți să-și cîștige existența în greua luptă zilnică.

Larma veselă și plină de nerăbdare, care domnea în poiană, încetă brusc. Începea o nouă fază a ceremoniei. Hamlet striga pe rînd compatrioții și pe oaspeții de la Buna Speranță. Oaspeții albi fură serviți înafară de rînd.

Unul din fruntașii satului dădea fiecăruia din cei strigați un blid făcut dintr-o jumătate de nucă de cocos. Blidul nu putea fi pus jos fiindcă avea fundul oval așa încît în tot timpul folosirii trebuia ținut în mînă. Altă căpetenie cu un linguroi făcut de asemenea dintr-o jumătate de nucă și dintr-o coadă îndoită și prinsă cu măiestrie, scotea din oală ciorba fierbinte și deasă, care mirosea plăcut a o seamă de rădăcini necunoscute și umplea ochi blidul. Al treilea dădea fiecăruia, cu o plecăciune măreață, niște scoici cu marginile teșite sau bucăți de nucă de cocos șlefuite în mod special, care trebuiau să servească drept linguri, și cîte zece banane coapte, care în Insula Dezamăgirilor țineau loc de pîine.

Oaspeților li se oferiră rogojini. Ceilalți comeseni își înghițiră repede porțiile, stînd fie în picioare, fie culcați pe burtă, în iarbă, fie într-o rînă ca niște patricieni romani sau sprijinindu-se de trunchiurile aspre și răcoroase ale copacilor.

In vremea aceea, dinspre cărarea croită prin pădure, care ducea la Noul Bethleem se auzi un șuierat ușor. Cel mai tînăr dintre cîrmuitorii satului se depărtă ca să afle ce se întîmplă. Peste două minute reveni și se apropie de albi.

— Flăcăuașul Smith îl cheamă pe gentlemanul alb.

— E vorba de mine, — declară Flammery, care îi înmînă lui Moobs blidul și se îndreptă repede spre cărare.

Moobs se pomeni într-o poziție incomodă și caraghioasă trebuind să țină în mîini două jumătăți de nucă de cocos, pline de ciorbă.

— Ce flăcăuaș? Care Smith? — întrebă Egorîcev nedumerit. — Iarăși or fi încurcat ceva. Poate că e ceva urgent din partea lui Smith.

De aceea, îl urmă pe Flammery și văzu cum acesta lua din mîna băiatului, care încă gîfîia, un pachet legat cu grijă.

— E pentru mine, — îi zise Flammery.

Apoi îl întrebă pe băiețel :

— Ți s-au dat cuiele?

— Da.

— Trebuie să spui: „Mulțumesc, sir, le-am primit", îl corectă Flammery, ca un adevărat apărător al civilizației.

— Mulțumesc, sir, le-am primit, — repetă flăcăuașul ascultător, suflînd din greu.

— Cîte?

— Două.

— Trebuie să spui: „Două, sir".

— Două, sir. Iată-le!

Și băiețelul îi arătă cele două cuie pe care le strîngea cu putere în pumnișorul nădușit.

— Pot pleca? — întrebă el.

— Trebuie să spui: „Pot pleca, sir?" — îl corectă din nou Flammery, cu aceeași răbdare îngerească.

— Pot pleca, sir? — repetă cu tot atîta răbdare tînărul Smith.

— Du-te, tînărul meu prieten, și caută să dai acestor cuie întrebuințarea cea mai conformă moralei.

Cînd mister Flammery își isprăvi urarea, care l-ar fi arătat în cea mai frumoasă lumină dacă nu l-am cunoaște, băiețelul se și îndepărtase.

Flammery și Egorîcev se înapoiară, tăcuți, în poia-

nă. Abia cînd se aşezară din nou pe rogojini, Egorîcev spuse:

— Cred că va trebui să mai încetăm cu împărţirea cuielor. S-ar putea să avem nevoie de ele la construirea plutei.

— Să lăsăm pentru altă dată discuţiile serioase, — răspunse Flammery, pe un ton profesoral, liberînd în sfîrşit mîna chinuitului Moobs de blidul său şi băgînd în el o scoică mare, cu marginile teşite, ce băteau într-un trandafiriu gingaş. — Să nu uităm că sîntem în vizită, chiar dacă gazdele noastre sînt negri. Apoi, cît priveşte o a doua călătorie a noastră cu pluta...

Nu isprăvi şi se apucă să mănînce.

Egorîcev ridică din umeri, dar nu insistă. Era curios să afle ce anume se găsea în pachetul pentru care alergase băieţelul pînă în Poiana Sfîntă la tizul său cel alb.

„O fi iarăşi vreun dar pentru ticăloşii aceia de Guildenstern şi Rosenkranz (ia te uită ce linguşitor îl privesc pe Flammery!). Prea mult cochetează cu ei. Va trebui să limpezesc chiar azi situaţia", se gîndi Egorîcev, în timp ce consuma din ciorba destul de plăcută, deşi cam prea acrişoară.

După ce toată lumea sfîrşi cu ciorba — şi pentru aceasta a fost nevoie de cel mult trei pînă la cinci minute — se descoperiră gropile în care, pe pietroaie încinse, se frigea carnea învelită cu grijă în frunze de palmier. Mirosul îmbietor de ciorbă fu înlocuit de mirosul nu mai puţin atrăgător de carne friptă. Acum începu împărţirea cărnii fierte şi fripte. Carnea era îmbucătăţită cu mîna şi acest lucru constituia iarăşi apanajul şi datoria capilor satului. Cu o mişcare îndemînatică şi viguroasă, unul din ei sfîşia carnea, altul aşeza dedesubt o frunză de banan şi altul o oferea cîte unui conviv.

De strigat, ca şi mai înainte, striga Hamlet Brown. O făcea cu grijă şi plăcere. De fiecare dată cînd poftea la ospăţ, el zîmbea cu toată gura şi numai atunci puteai recunoaşte într-însul pe Hamlet cel de toate zilele. Cele cîteva linii albe şi roşii, care îi împodobeau faţa luminoasă şi veselă, îl schimbau atît de mult încît nici unul dintre oaspeţii albi nu l-ar fi putut recunoaşte, ceea ce îi pricinuia o bucurie sinceră acestui flăcău de treabă. Cînd Egorîcev, de pildă, îl întrebă unde era Hamlet Brown, el de bucurie bătu din palme şi rîse multă vreme, iar atunci cînd se încredinţă că tînărul acela simpatic, cu bărbuţa galbenă, îl recunoscuse în sfîrşit, el veni şi-l îmbrăţişă, bătîndu-l peste spate. Era de-a dreptul fericit. Dacă nici acest om puternic şi înţelept nu l-a recunoscut, apoi cum să-l recunoască vreun duh rău!

Pe Egorîcev îl interesa nespus tot ce vedea în jur: se afla la ospăţul unor oameni din epoca de piatră! Cîţi oameni de ştiinţă (fără să mai vorbim de muritorii de rînd) ar fi dat un an din viaţă ca să fie în locul său! Ce comoară, cu adevărat nepreţuită, prezenta priveliştea aceasta pentru un etnograf, pentru un istoric al formelor sociale, pentru un istoric al culturii materiale, pentru un scriitor şi, în genere, pentru oricare om cult, dornic de a cunoaşte mai mult.

In schimb, ceilalţi oaspeţi albi nu simţeau nimic, înafară de convingerea propriei lor superiorităţi şi de un dispreţ magnific faţă de sărăcăciosul fel de viaţă al sălbaticilor. Ce-i drept, toate acestea nu-i împiedicau însă de a lua o parte activă la ospăţ.

După carne, se servi peşte, apoi desertul — un fel de budincă rece din miez de nucă de cocos, banane răscoapte, cafenii şi nişte fructe mici, acrişoare, de culoare portocalie cu sîmburei ca ai coacăzelor, pe care insularii le numeau „ochişori de capră". Mîncarea aceasta — însoţită din belşug de brînză dulce amestecată cu lapte de cocos — era destul de acră şi stîrnea setea. Iar setea era tăiată cu un fel de băutură spirtoasă, acrişoară şi uşor spumoasă, care după miros şi culoare amintea de departe cumîsul, şi pe care oamenii obişnuiau s-o bea din blidele de supă. Cum băutura aceasta se găsea din belşug şi insularii o apreciau după merit, peste puţin poiana începu să răsune de larma veselă o oamenilor care prinseseră chef.

Cîţiva flăcăi alergară la focurile care se şi acoperiseră cu o spuză cenuşie şi scămoasă, împinseră în foc rămăşiţele tulpinelor care nu arseseră încă, suflară în tăciunii ce abia mai mocneau şi peste puţin poiana fu scăldată de pălălăile jucăuşe ale focurilor iarăşi aţîţate. Umbrele lungi, vii, fantastice ale pomilor, ale oamenilor, ale lăncilor sprijinite de copaci, şi ale tobelor care aduceau în semi-întuneric cu nişte crocodili adormiţi, scurţi şi foarte graşi, jucau pe iarbă.

Soarele coborîse dincolo de oceanul întunecat, cerul se împodobi cu stele şi se făcu noapte. Era aproape de ora şapte. Dar programul mai cuprindea cîntece şi apoi jocurile războinice, fără de care ospăţul şi-ar fi pierdut tot farmecul.

Hamlet Brown tuşi cu subînţeles. Larma se potoli. Insularii îşi dreseră glasurile şi se pregătiră să cînte.

Părintele lor spiritual, vraciul Noului Bethleem, ridică braţul în semn de tăcere. Acesta era un bătrîn vînjos, cu faţa brăzdată şi inteligentă. O cruce de lemn îi atîrna la gît, prinsă de un şnur subţire, împodobit cu dinţi de capră. Părul rărit, pieptănat cu grijă în sus, era împodobit cu cel puţin cincizeci de pene, de diferite culori şi mărimi. Dar ceea ce îl deosebea erau mai ales chiloţii săi cenuşii, mult mai lungi decît ai celorlalţi negri şi împodobiţi din belşug cu figuri magice, înfăţişînd păsări, oameni, peşti, sori şi lune. La vreo zece centimetri sub genunchi, pantalonii erau prinşi cu nişte panglici late, roz, căpătate ca un dar dezinteresat de la baronul von Fremdengut. In ciuda bogatei libaţiuni, sfinţia sa părintele James se ţinea uimitor de drept, ceea ce se putea explica în aceeaşi măsură şi prin faptul că era conştient de răspunderea pe care o avea, şi prin faptul că era destul de obişnuit cu folosirea băuturilor tari.

— Feţii mei! — rosti el. — Oameni din Noul Bethleem şi din Buna Speranţă! Mai întîi, se cade să-i mulţumim celui-de-sus pentru că ploaia nu ne-a întrerupt cina, precum şi pentru aceea că iezii au fost gustoşi şi au dat tărie ciorbei.

Insuportabil de fals, insularii intonară în cor un imn, care avea cel puţin trei sute de ani vechime.

— Doamne, dumnezeule, cît de fals cîntă! — şopti mister Flammery, îndurerat din suflet, ca un om care în cîntările religioase se socotea în elementul său şi le considera o a doua specialitate după operaţiunile de bursă. — Cîntă ca nişte păgîni!... Dragă domnule Ceratod, prietenul meu scump, te rog, pentru numele lui dumnezeu, pentru tot ce ai mai sfînt pe lume, opreşte sacrilegiul acesta!

— Lasă-i în pace! — răspunse „vechiul socialist"

cu un calm filozofic. Important este că sînt cît se poate de bine intenţionaţi.

Pocnind din degete în tactul muzicii, insularii sfîrşiră imnul. Egorîcev fu uimit de precizia cu care cîntau fals tocmai anumite pasaje muzicale care se repetau. Pentru una ca asta — oricît de paradoxal ar părea — trebuiau să aibă o bună memorie muzicală şi o ureche foarte fină. Că insularii aveau amîndouă aceste însuşiri preţioase o dovediră peste cîteva clipe, cînd trecură la interpretarea cîntecelor laice.

Dar Flammery, după ce cercetă şi ceasul lui Egorîcev şi constată că era destul de tîrziu, ceru o clipă de atenţie.

— A venit vremea să mergem la culcare, — spuse el. — Vă mulţumim pentru cina dată în cinstea noastră şi pentru desăvîrşita ospitalitate. Plecăm de aici mai prieteni încă decît eram înainte de această masă minunată, dacă se poate zice aşa, căci prieteni buni v-am fost din prima clipă a recentei noastre cunoştinţe. Sperăm că şi voi ne sînteţi prieteni.

— O, da! — strigă Hamlet cu înflăcărare, fiind imediat susţinut de sfinţia sa părintele James şi de toţi participanţii la ospăţ. — Vă sîntem cei mai buni prieteni!

— Am fost fericiţi să vedem în voi nişte fii credincioşi ai bisericii şi am venit aici pentru a întări legăturile noastre frumoase nu prin vorbe, ci prin fapte. Am venit să vă deschidem ochii asupra unor greşeli foarte grave pe care le săvîrşiţi şi în primul rînd, asupra nedreptăţii, pe care o faceţi unor compatrioţi ai voştri — oameni fără cusur — Guildenstern, Rosenkranz, Polonius şi Iago Truman, care acum, vai, e pe lumea cealaltă. Diavolul v-a orbit ochii cu deşertăciuni mărunte şi voi, ca nişte oi lipsite de minte, aţi disprețuit pe oamenii aceştia, care merită toată stima, tot respectul şi aş spune chiar toată veneraţia. Noaptea trecută, mi s-a arătat ceva minunat. Am văzut un serafim cu şase aripi... (Un freamăt plin de admiraţie trecu printre ascultătorii îngrămădiţi în jurul lui Flammery. Egorîcev încercă să spună ceva, dar Flammery îl opri, făcînd un gest măreţ de prooroc biblic).

Nu mă întrerupeţi, sir, atunci cînd vorbesc acestor creştini ca un bun creştin!... Aşadar, un serafim cu şase aripi a venit la mine şi mi-a spus: „Vai şi amar de Noul Bethleem! Vai şi amar de bărbaţii lui, vai şi amar de femeile şi de copiii lui, căci ei nu respectă pe copiii iubiţi ai domnului, pe Guildenstern, pe Rosenkranz, pe Polonius şi pe Iago! Cel-de-sus, în bunătatea-i fără seamăn, le-a dat harul de a face minuni şi ei vor dovedi chiar mîine — adică astăzi — că au acest har pentru că locuitorii Noului Bethleem să ia aminte cît de adîncă şi de grea este rătăcirea lor...

Flammery îşi roti privirile asupra insularilor, rămase mulţumit de impresia produsă şi adăugă:

— Unul din voi să dea fuga pînă la ţărm şi să aducă două-trei blide cu apă de mare!...

— Ce faceţi? — şopti Egorîcev indignat, la urechea lui Flammery cînd doi flăcăi o porniră iute spre ţărm, la semnul făcut de părintele James. — Toate acestea sînt nişte şarlatanii josnice!

— Nu am avut încă cinstea de a vă raporta ce am de gînd să fac, sir, — şuieră printre dinţi Flammery. — Şi vă rog supus şi insistent să nu vă amestecaţi în lucruri care întrec înţelegerea dumneavoastră... Ca ateu, nu sînteţi în stare să pricepeţi ce anume întreprind eu... sir...

— Protestez categoric împotriva acestei şarlatanii! Auziţi? Dacă nu veţi înceta numaidecît...

Se opri la jumătatea frazei, din pricina strigătelor care veneau dinspre ţărm:

— Veniţi încoace!... Veniţi încoace!... Mai iute, veniţi cu toţii aici!... Voi, din Noul Bethleem, veniţi la ţărm!...

Cu făclii aprinse în mîini, insularii se repeziră în vale, spre Golf. Cornul subţire al lunii răsărise, luminînd cu licăriri moarte, sinilii, întinderea de oglindă a golfului, pădurile negre şi crestele zimţate ale munţilor.

Pe prundişul jilav al ţărmului, scăldat uşor de valurile sfioase şi argintii ce abia se auzeau, se zărea o mogîldeaţă neagră. În jurul ei se agitau, dînd încurcaţi din mîini cei doi tineri negri care alergaseră să aducă apa pentru săvîrşirea minunii. După cele povestite de către gentlemanul alb despre diavol şi serafimul cu şase aripi, cadavrul lui Iago Truman, care se clătina uşor izbit de valuri, îi îngrozea.

— Marea nu îndrăzneşte să ţină la sînul ei un om atît de sfînt, — lămuri mister Flammery situaţia. — Un om ca el trebuie să fie înmormîntat în pămîntul natal — şi asta cu cele mai mari onoruri, după ritul creştin... şi *răzbunat*, — adăugă el după o scurtă pauză. — Acela care poartă vina morţii de mucenic al unui drept credincios merită cea mai grea pedeapsă...

— Faceţi loc! — spuse părintele James.

Toată lumea se dădu deoparte, negrul se aplecă peste trupul neînsufleţit, rămase aşa vreo jumătate de minut cu ochii închişi, cu braţele sale vînoase, strînse în verigi de piele, încrucişate pe piept, apoi deschise ochii şi rosti obosit un singur cuvînt:

— Vrajă!

— Şi eu cred că-i vrajă! — i se alătură numaidecît mister Ceratod. — Bietul om a murit din pricina vrăjilor, asta-i sigur. Dar cine oare este răufăcătorul care i-a făcut felul bătrînului şi bunului Iago Truman?

— Pentru asta trebuie să vedem mai întîi încotro priveşte faţa bietului Iago, — spuse părintele James.

Faţa sărmanului Iago era întoarsă spre miazăzi.

— Vrăjile au fost făcute de un om care locuieşte la sud de coliba lui Iago Truman, — declară, părînd sincer convins, respectabilul pastor, ale cărui spuse nu puteau fi controlate în nici un caz. — Dar numai ziua vom putea stabili dacă acest ucigaş, potrivnic lui dumnezeu, trăieşte în Noul Bethleem, la Buna Speranţă sau de partea cealaltă a trecătorii. Deocamdată, să ne rugăm celui-de-sus ca să ne ajute să găsim cît mai degrabă pe vinovat şi să ne răzbunăm pe el, aşa cum se cuvine, pentru crima lui grea.

Se întoarse spre insularii care păstrau o tăcere cuviosă şi rosti:

— Repetaţi după mine!

Negrii îşi împreunară mîinile ca pentru rugă şi căzură în genunchi, Flammery şopti ceva lui Ceratod, acesta lui Moobs şi toţi trei îngenunchiară şi ei, spre deplina mulţumire a insularilor, care se simţiră foarte măguliţi de acest gest. Era o acţiune foarte abilă din partea bandei lui Flammery, subliniindu-se astfel în mod mişcător unitatea religioasă dintre indigeni şi albi şi izolarea morală totală a lui Egorîcev. Nimeni nu s-a aşteptat ca albii să îngenunchieze. În orice caz, nimeni nu s-ar fi gîndit să le reproşeze, dacă nu ar fi făcut-o. Dar din moment ce trei albi, în avîntul lor religios, nu s-au lăsat mai prejos decît insularii — Egorîcev rămînînd în picioare (Flammery nu s-a îndoit nici o clipă că necredinciosul Egorîcev va proceda tocmai aşa) se afla de-a dreptul într-o situaţie cît se poate de dubioasă. Doar nu era glumă ca din toţi care

se aflau în clipa aceea lîngă trupul lui Truman, numai unul să refuze a lua parte la o rugăciune atît de solemnă!

Pentru a rezolva această problemă de mare însemnătate principială şi tactică, Egorîcev nu avea decît cîteva clipe. La prima vedere, cel mai simplu ar fi fost să îngenunchieze şi el. Ce-i drept, nefiind obişnuit, nu i-ar fi fost tocmai plăcut să stea în genunchi pe prundişul acela destul de mare. In schimb, nu ar fi adus nici o jignire negrilor, care nici nu concepeau că un om care nu are legături cu diavolul ar putea să nu creadă în dumnezeu, în vrăji, în deochi şi în alte minuni, cărora mintea omului simplu nu le poate da de rost. Nici o speranţă să poţi lămuri unor oameni din epoca de piatră ce înseamnă ateismul. Pe de altă parte, conştiinţa lui de om sovietic nu-i îngăduia să întărească cu autoritatea lui ceremonia absurdă, pusă la cale de nişte şarlatani, prin care se cerea unui dumnezeu inexistent numele şi adresa unui criminal inexistent. Egorîcev îşi dădea seama că grupul Flammery-Ceratod-Moobs voia să-l provoace la acţiuni, pe care ei nu ar pregeta apoi să le speculeze, ridicînd în contra lui pe insularii naivi. Totodată, nu era de loc exclus că şi în cazul în care ar fi înşelat speranţele „bunilor săi prieteni" şi ar fi participat la această ceremonie fanatică şi nedemnă pentru un om civilizat, nu ar fi dat în mîinile lor murdare un atu important, cu cîştig sigur. Nimic nu i-ar fi împiedicat ca la prima ocazie să-l demaşte, totuşi, în ochii localnicilor, arătînd că un necredincios ca el a pîngărit, prin participarea-i făţarnică, ruga curată a unor credincioşi. Şi asta fără să mai vorbim că faţă de grupul lui Flammery s-ar fi dovedit ca un om neprincipial.

Egorîcev rămase în picioare.

Ca să sublinieze acest lucru, Moobs se adresă dinadins cu glas tare binefăcătorului său:

— Sir, mister Egorîcev nu vrea să ia parte la rugăciunea noastră!

— Doamne! — rosti cu evlavie căpitanul Flammery, înălţînd spre cerul albastru închis mutra sa lunguiaţă — iartă-i tînărului meu prieten şi robului tău, mister Egorîcev, păcatul său fără de voie!

Fraza suna nu numai cucernic, dar şi cît se poate de uman.

Ochii indigenilor se îndreptară întrebători spre Egorîcev.

„Unu la zero pentru babacu" se gîndi Johnny Moobs.

— Nu vă neliniştiţi, prieteni, — spuse Egorîcev insularilor. — Cunosc cel puţin tot atît de bine ca şi mister Flammery adevăratul preţ pe care-l are ruga voastră. Am mijloace de mii şi mii de ori mai puternice decît rugile pentru a vă ajuta să lămuriţi cine este vinovat de moartea lui Truman...

— Mijloace mai puternice ca rugăciunile! — Insularii îl priviră cu un vădit interes.

Flammery preferă să înghită în tăcere pilula amară pe care i-o servise Egorîcev. Se răsti la Moobs:

— Nu mai tărăgăni povestea! Să ne prefacem ca şi cum lucrurile ar merge strună. Incă nu e nimic pierdut!

„Scorul: unu la unu. Atacă Egorîcev!" conchise în gînd Johnny Moobs.

Sfinţia sa părintele James îşi îndreptă brăţările de piele căzute pînă la încheetura mîinii, îşi drese glasul şi îi îndemnă din nou pe păstoriţii săi:

— Repetaţi după mine! Sfinte dumnezeule!

— Sfinte dumnezeule!... repetară cu toţii, în cor, afară de Egorîcev.

— Ajută-ne să găsim...

— Ajută-ne să găsim...

Cînd rugăciunea se isprăvi, Flammery strigă tare: Rosenkranz Hegoat! Unde eşti Rosenkranz?

— Sînt aici! — răspunse tînărul renegat, în silă. Sperase că va fi uitat în zarva ce se stîrnise!

Moobs însă îl smulse din mulţime ca pe un morcov din pămînt.

— Ia un tăciune aprins şi aţiţă bine flacăra! — porunci Flammery.

Rosenkranz aţiţă un tăciune. Flacăra gălbuie pîlpîi vesel, luminîndu-i faţa lătăreaţă, pe care se citea slugărnicia amestecată cu teama de necunoscut.

— Şi acum aş vrea să ştiu care din voi, oameni din Noul Bethleem şi Buna Speranţă, ar putea aprinde apa cu ajutorul acestui tăciune, chiar şi lîngă ţărm? — întrebă Flammery.

Oamenii nu răspunseră.

— Prin urmare, nimeni nu poate? Hamlet Brown, de ce nu vrei să dai foc mării?

Tăcut, Hamlet ridică din umeri.

— Dar dumneata, sfinţia ta, părinte James?

— Parcă apa se poate aprinde? — răspunse cît se poate de logic vrăjitorul. — Apa fierbe şi se preface numaidecît în fum ud.

— Atunci luaţi aminte cum Rosenkranz, supunîndu-se voinţei mele, va face o minune! Voi stropi doar marea cu apă sfinţită!

Flammery scoase din buzunar o sticlă, o destupă cu dinţii şi lăsîndu-se pe vine făcu cu ea cîteva cruci deasupra apei care clipocea domol la picioarele lui.

Adierea serii duse spre ocean mirosul pătrunzător al spirtului.

— In numele tatălui, al fiului şi al sfîntului duh! — rosti Flammery cu o voce tremurătoare (era sincer emoţionat). — Robul lui dumnezeu, Rosenkranz Hegoat, grăbeşte-te şi îndeplineşte minunea!

De groază, Rosenkranz încremenise cu desăvîrşire. Scoase un sunet nearticulat şi încercă să se facă nevăzut prin mulţime.

— Zoreşte-l pe idiotul ăsta! — şopti Flammery lui Moobs şi reporterul, apucînd de cot pe făcătorul de minuni îngrozit, îl trase spre ţărm şi-l împrînci spre apă.

— Aprinde, frate! — răcni Moobs, care se distra din suflet cu rolul lui de maestru de ceremonii în această comedie şi-i trase o scatoalcă zdravănă peste ceafă.

Cu mîna tremurîndă, Rosenkranz apropie tăciunele aprins de apa neagră.

Insularii scoaseră un strigăt de uimire. Minunea se înfăptuise. Apa de lîngă ţărm ardea cu o flacără albăstrie, gingaşă.

— Stinge marea! — strigă cu glas sălbatic sfinţia sa părintele James. — Nu ne lăsa fără peşte!...

Dar făcătorul de minuni zăcea cu faţa înfundată în prundişul jilav.

Moobs îl ridică pe picioare şi cu un nou ghiont zdravăn îl făcu să-şi vină în simţire.

— Oamenii te roagă să stingi marea! — gînguri Flammery, ţintuindu-l pe Rosenkranz cu ochişorii săi glacial: de culoarea unei cacao slabe, diluate cu lapte. — Spune, prietene: „Mare — stinge-te!"

— Mare stinge-te! — şopti Rosenkranz, gata să leşine.

Şi din nou se prăbuşi cu faţa la pămînt, băgat în sperieţi de însăşi minunea făptuită.

Focul se stinse. Să fi întîrziat o clipă cu porunca, s-ar fi stins de la sine.

— Scoală-te, Rosenkranz! — rosti mister Flammery. — Scoală, iar cei care te-au înjosit să-şi recunoască rătăcirea şi să vadă că eşti un om ales, binecuvîntat de mîna celui-de-sus.

— Iartă-ne, Rosenkranz! — zise sfinţia sa părintele James. — N-am ştiut că eşti alesul domnului.

— Doriţi poate ca Guildenstern să repete aceeaşi minune? — întrebă mister Flammery.

— Iartă-ne, Guildenstern! — zise din nou părintele James. — Nu ştiam că şi tu eşti alesul domnului!

— Vă îndoiţi, poate, că minuni de acest fel poate face şi Polonius, care lipseşte momentan din mijlocul nostru?

— Îi vom cere iertare de îndată ce se va înapoia la Noul Bethleem, — făgădui sfinţia sa.

— Nu mai vorbesc despre răposatul Iago Truman, — încheie mister Flammery. — Din toţi patru el era cel mai drag celui atotputernic.

Băştinaşii priviră cu interes trupul neînsufleţit, strîns în tunica ponosită de SS-ist.

În vreme ce cîţiva, luîndu-l de umeri şi de picioare, ridicară trupul ca să-l transporte în sat, sfinţia sa părintele James se sfătui din mers cu căpeteniile satului.

— Opriţi-vă, voi cei din Noul Bethleem! — rosti el, după ce sfîrşi această consfătuire fulger. — Să ştiţi că am hotărît să desfiinţăm poreclele ruşinoase, pe care din vina noastră le-au purtat pe nedrept Rosenkranz şi ceilalţi trei bărbaţi vrednici. Oamenii din Noul Bethleem şi întreaga omenire să afle că de acum încolo nu mai există Rosenkranz Hegoat, ci Othello Hegoat; nu mai există Guildenstern Black, ci Horaţiu Black; nu mai există Polonius Littletable, ci Romeo Littletable şi nici răposatul Iago Truman, ci există şi va trăi veşnic în inimile noastre chipul prea fericit al lui sir Falstaff Truman!... Poimîine, duminică, în timpul reprezentaţiei, vom vesti întregii omeniri noile nume ale celor patru oameni, cei mai de seamă din satul nostru.

— Ai greşit, sfinţia ta, — îl îndreptă Flammery mieros pe vraciul Noului Bethleem. — Poimîine nu va fi duminică; poimîine va fi luni. Mîine e duminică. Azi e sîmbătă, sfinte părinte!

Sfinţia sa James îl privi nedumerit. Chipul americanului era solemn şi posomorît.

— Nu se poate, sir! — spuse vraciul. — Glumiţi, desigur?

— Nu, scumpul meu prieten! — răspunse Flammery, cu o rară cordialitate. — Oamenii albi nu glumesc niciodată, cînd este vorba de week-end, vreau să spun cînd este vorba de sfînta duminică. Mîine e duminică şi nu poimîine. Azi e sîmbătă.

— Nu se poate! — murmură sfinţia sa părintele James, simţind că-i fuge pămîntul de sub picioare.

— Întreabă pe cine vrei, chiar şi pe mister Egorîcev, — stărui Flammery.

— Pentru dumnezeu, sir, — strigă părintele James, repezindu-se la Egorîcev. — Liniştiţi-mă! Spuneţi-mi că respectabilul gentleman alb a glumit sau a greşit!

— Nu, dragă părinte James, de data aceasta nu-i vorba de o glumă, — spuse Egorîcev. — E adevărat: azi e sîmbătă. Dar de ce te necăjeşti atîta? Ce importanţă are? Amînaţi reprezentaţia pe duminica viitoare, dacă nu aveţi timp să o pregătiţi pentru mîine.

— Cum ce importanţă are? — strigă părintele James, în culmea deznădejdii. — Dacă este aşa după cum spuneţi dumneavoastră, atunci eu şi enoriaşii mei din Noul Bethleem, şi întreaga omenire am călcat toată viaţa porunca domnului privitoare la duminică! În loc să-l lăudăm pe cel-de-sus în această zi aleasă de el, am pătat-o o viaţă întreagă cu treburi deşarte, lumeşti! O, vai şi amar de Noul Bethleem! O vai şi amar de întreaga omenire!

IV

— Să treci pe la mine mîine, mai devreme, Othello, — porunci mister Flammery fostului Rosenkranz, care îi părea cel mai ager din cei trei renegaţi rămaşi în viaţă, adică acum foşti renegaţi. — Adu cu tine pe Romeo şi pe Horaţiu...

Locuitorii Noului Bethleem — posomorîţi, căci încă nu-şi reveniseră după emoţiile zilei — îşi petreceau acum oaspeţii pînă dincolo de marginea satului. Politicoşii, binevoitorii, ospitalierii şi darnicii insulari erau totuşi mulţumiţi că gentlemenii albi, care în timp doar de cîteva ore le complicaseră atît de mult existenţa, îi lăsau, în sfîrşit, în pace.

Din sat, se auzeau bocetele sfîşietoare ale văduvei şi ale mamei lui sir Falstaff Truman. Cadavrul umflat şi înfiorător al soţului şi fiului lor zăcea pe o rogojină în faţa pragului casei. A doua zi la amiază trebuia să se facă ancheta suplimentară. Ce-i drept, mister Flammery îi făgăduise părintelui James că-şi va petrece noaptea în rugăciuni şi va căuta să afle de la dumnezeu sau de la îngerii lui cine este vinovat de moartea bietului Truman. Atunci, dacă o da dumnezeu, se vor putea lipsi şi de această tristă anchetă suplimentară.

Hamlet Brown, care din prima zi simţise o deosebită stimă şi simpatie pentru tînărul gentleman cu barba galbenă, vedea că — spre deosebire de ceilalţi trei albi — acesta părea prost dispus. Îşi dădea seama că supărarea lui avea o anumită legătură cu cele ce se petrecuseră în ultimele ore, dar nu putea ghici nimic precis. Cu stăpînirea de sine, înnăscută la omul care ştie să preţuiască şi demnitatea lui, şi demnitatea altuia, el nu îndrăznea să intre în vorbă cu Egorîcev, dar căuta să fie tot timpul aproape de el. Poate că va dori să-i vorbească.

Cît timp a durat această înscenare şarlatanească — Egorîcev n-a putut face nimic. Cum era să explice indigenilor înmărmuriţi — ca nişte oameni obişnuiţi să dea crezare tuturor superstiţiilor — că nu apa se aprinsese, ci alcoolul turnat de mister Flammery, cînd făcuse semnul crucii cu sticla destupată?

Dacă nu-i o minune, atunci onorabile Toma Necredinciosul, binevoieşte de repetă pe loc acest uimitor fenomen al naturii! Aşa i s-ar fi zis. Şi dacă i-ar fi cerut atunci lui mister Flammery sticla cu alcool? Putea fi sigur că acest gentleman cu frica lui dumnezeu va găsi un motiv destul de convingător ca să nu-i îndeplinească cererea. Prins la strîmtoare, ar fi dat pe gîtul lui argăsit de băutură conţinutul sticlei şi basta.

Şi apoi, nu era oare o minune apa care arde?

Nu, să dai de gol aşa, dintr-odată, fără pregătiri prealabile, înşelătoriile lui mister Flammery însemna să te încurci şi, fără să vrei, să-i faci jocul.

Egorîcev se înveseli un pic cînd părintele James anunţă schimbarea numelor date liotei lui Rosenkranz. Desigur, ar fi fost greu de închipuit ceva mai caraghios şi mai absurd decît să dai acestor oameni de nimic, acestor ticăloşi bine cunoscuţi, numele nobile ale lui Othello, Romeo şi Horaţiu. Dar şi mai caraghioasă era schimbarea postumă a numelui lui Iago Truman, care

ajunsese sir Falstaff. Deşi era foarte posibil că cei din Insula Dezamăgirilor îl ţineau minte şi-l venerau pe John Falstaff, eroul tragic din „Henric al IV-lea", şi nu pe pungaşul şi lacomul Falstaff din „Nevestele vesele din Windsor".

Dar farsa cu schimbarea poreclelor nu-i putea distrage pentru multă vreme atenţia, deoarece el îşi dădea seama că raporturile cu grupul lui Flammery intraseră în faza decisivă, mai bine zis într-o situaţie care nu mai avea alternativă. Lucrurile mergeau cu repeziciune spre o ruptură definitivă, care nu ar fi putut fi prevenită decît prin trecerea lui Egorîcev în sfera de influenţă a politicii de fiară dusă de grupul Flammery-Ceratod. Adică să participe şi el la înrobirea insulei, ceea ce era tot atît de imposibil ca şi trecerea lui Robert D. Flammery de partea comunismului.

Judecînd după cele spuse de Flammery şi Ceratod, acestora nici nu le trecea prin gînd să iasă în larg cu pluta aceea primitivă, chiar dacă altfel ar fi fost siliţi să rămînă multă vreme în Insula Dezamăgirilor. Cel mai simplu ar fi fost ca Egorîcev şi cu Smith să plece în doi cu pluta, lăsîndu-i pe ceilalţi trei să aştepte mijloace de transport mai sigure. N-aveau nici ei nevoie să se grăbească, ci trebuiau să amenajeze cît mai bine pluta, făcîndu-i o pînză, întocmindu-i o cîrmă simplă, şi luînd cuvenitele rezerve de apă potabilă şi provizii. Egorîcev nu se despărţea de busola de buzunar pe care o găsise în peşteră. Ce bine le-ar fi prins o busolă după salvarea de pe „Iron Bull"!

Existau, însă, două motive pentru care Egorîcev nu-şi putea permite deocamdată să părăsească insula. Misiunea de luptă a garnizoanei SS nu fusese încă lămurită. Se putea bănui că era la mijlor un secret militar de mare importanţă. Dacă secretul ar fi privit numai insula, Fremdengut nu s-ar fi agăţat aşa de el, mai ales după ce a aflat de cel de-al doilea front. Tot atît de însemnat era şi cel de al doilea motiv, — Egorîcev îşi dădea seama de primejdia care ameninţa populaţia locală.

Locuitorii Peşterii Sfinte se înapoiau de la Noul Bethleem frînţi de oboseală şi dezbinaţi, însoţiţi de trei indigeni. Doi purtau pe o prăjină de bambus ciorchini de banane, nuci de cocos şi peşte prins în dimineaţa aceea. Cel de al treilea ţinea în mîna dreaptă făclia, iar în stînga o oală cu ciorbă şi o bucată zdravănă de carne — porţia lui Smith, care, după cum ştiau căpeteniile satului, fusese reţinut de treburi în peşteră şi nu putuse lua parte la ospăţ.

Hamlet Brown ştiu să se stăpînească pînă la urmă. Aşteptă ca Egorîcev să-l cheme şi auzi de la el ceva care îi tulbură şi mai mult închipuirea şi făcu ca inima lui să bată mai tare pentru a patra oară în această zi bogată în emoţii.

— Să nu spui nimănui, deocamdată, — îi spuse Egorîcev. (Vorbiseră în şoaptă). — Voi încerca mîine să fac în aşa fel, încît toţi acei care vor voi să poată da foc apei cu ajutorul meu.

Hamlet scoase o exclamaţie uşoară.

— O, şi dumneavoastră ştiţi să faceţi din oameni făcători de minuni, sir!

Era mulţumit că tînărul cu barba galbenă stăpînea şi el forţele naturii, ca şi gentlemanul cu capul alb care-l impresionase profund, dar care totuşi îi era antipatic.

— Nu, nimeni nu poate să-i facă pe oameni făcători de minuni, — răspunse Egorîcev.

— Inafară de bătrînul gentleman cu capul alb? — întrebă Hamlet, dezamăgit.

— Nici omul cu capul alb nu poate să facă acest lucru... Voi încerca mîine să arăt şi să explic că Rosenkranz (nu izbutea să-i spună acestui ticălos după numele lui cel nou) n-a făcut nici un fel de minune.

— Păi cum, oare nu-i minune... — începu Hamlet, dar Egorîcev îl întrerupse cu blîndeţe.

— E prea tîrziu acum ca să discutăm. Intoarce-te acasă. Ne vom vedea mîine şi vom mai vorbi. Ne-am înţeles?

— Ne-am înţeles, — răspunse fără nici o tragere de inimă Hamlet, necăjit că trebuia să plece fără să fi lămurit o problemă atît de importantă.

— Aşadar, fără permisiunea mea nu vei spune nici un cuvînt.

— Nu sînt dintre aceia cărora trebuie să li se spună de două ori acest lucru!

— Iartă-mă, prietene, n-am vrut să te jignesc!

— Noapte bună, sir!

— Noapte bună, Hamlet!

Şi Brown se înapoie în Noul Bethleem.

Evenimentele următoare se desfăşurară mult mai repede decît ar fi crezut Egorîcev.

După ce se sfătui pe drum cu Ceratod, Flammery hotărî să dea lupta hotărîtoare încă înainte de a se înapoia la peşteră: în toate privinţele era mai înţelept să se lipsească de prezenţa lui Smith. Dealtfel, nu era exclusă nici intenţia lui Flammery de a feri de certuri mărunte şi deşarte ziua de duminică, preferînd a pîngări cu ele sîmbăta.

Iacă înainte de a ajunge la vadul rîului care despărţea partea de nord de restul insulei, Flammery şi Ceratod îşi încetiniră paşii ca să fie ajunşi de către Egorîcev care păşea îngîndurat în urma tuturor, închizînd procesiunea.

Flammery apucă taurul de coarne.

— Dragă Egorîcev, — zise el. — M-am sfătuit cu mister Ceratod şi am hotărît să nu ne aventurăm într-o nouă navigare cu pluta. Firește, nu vrem cîtuşi de puţin să vă impunem punctul nostru de vedere, nici dumitale... şi nici lui Smith, dacă acesta ar dori să te urmeze... La prima cerere, vă vom da fără discuţie partea voastră de trofee.

Cele opt zile de practică diplomatică îl obişnuiseră pe Egorîcev să cîntărească cu o băgare de seamă îndoită fiecare cuvînt. Ar fi fost de ajuns să declare că este de acord să plece şi i-ar fi dat lui Flammery şi grupului său un motiv formal de a-l lipsi de vot la definitivarea soartei insulei.

De aceea răspunse că, deocamdată, nu se gîndea să părăsească insula, cu atît mai puţin de unul singur sau în doi. O astfel de acţiune ar crea complicaţii serioase atît acelora care s-ar hotărî să plece într-un număr atît de mic la un drum atît de lung şi de istovitor, cît şi celorlalţi care ar risca să rămînă în trei în insulă, avînd pe capul lor doi prizonieri.

Mister Ceratod se grăbi să-l liniştească, spunînd că nu trebuie să-l îngrijoreze soarta celor care rămîneau pe loc, deoarece aceştia erau obişnuiţi să se bizuie în toate numai pe propriile lor puteri.

— Şi pe ajutorul atotputernicului, — preciză mister Flammery. — Cît despre prizonieri, şi în privinţa lor ar fi timpul să luăm o hotărîre definitivă.

— Cuvinte de aur! — strigă Egorîcev. — Intr-adevăr, aceşti doi SS-işti ne leagă de mîini şi de picioare. Am putut amîna rezolvarea problemei atîta timp cît am socotit că peste puţin va veni un vas sau

un avion să ne scoată de aici. Acum însă, cînd viitorul ne este învăluit într-o ceață atît de deasă...

— ...cel mai just ar fi să le dăm drumul pe cuvînt de onoare, — îi luă Ceratod vorba din gură cu aerul de a nu se îndoi o clipă că tocmai asta voise să propună și căpitanul-locotenent Egorîcev.

— Cel mai just ar fi să-i judecăm, — îl corectă calm Egorîcev. — Sîntem trei ofițeri ai armatelor aliate și deci avem dreptul și datoria de a forma un tribunal militar ca să judecăm doi criminali de război de teapa prizonierilor noștri.

— Asta pentru că fac parte din unitățile SS? — întrebă mister Ceratod, caustic. — Nu este un motiv.

— Pentru că au săvîrșit crime de război atît de mari, încît și a suta parte din ele ar fi fost de ajuns ca să-i trimitem la spînzurătoare.

— Afirmații goale! — pufni Flammery. — Fără dovezi, nu fac nici o ceapă degerată!

— Avem dovezi, — zise Egorîcev.

— Împotriva lui Kumacher? Prostul ăsta e în stare să facă orice fel de mărturisiri și să confirme chiar lucruri care nu s-au petrecut niciodată.

— Împotriva lui Fremdengut.

— Declarațiile lui? Pentru o judecată civilizată nu sînt dovezi.

— Mister Flammery, știți foarte bine că Fredengut a refuzat să dea declarații. Știți tot atît de bine de ce a găsit de cuviință că poate refuza să le dea. Dar ce veți zice de un mic fragment dintr-o foaie matricolă a lui? E atît de interesant, încît l-am învățat pe de rost.

Și Egorîcev reproduse din memorie fragmentul care ne e cunoscut din dosarul personal al maiorului unităților SS, baronul Walter von Fremdengut, care atesta că maiorul este un ofițer SS devotat pînă la abnegație führerului, fapt pe care l-a dovedit în operațiunile de mare răspundere din Franța, Norvegia, Polonia și sudul Uniunii Sovietice, manifestîndu-se ca om de o dîrzenie exemplară, energic și necruțător, atît în lupta cu partizanii cît și în „operațiunile de curățire în masă" de la Varșovia, Kerci și Kiev. Din februarie și pînă în iulie 1943, fiind rănit pe frontul sovietic, căpitanul von Fremdengut, cu multă stăpînire de sine și pătruns de importanța problemelor de stat, a deținut postul de delegat special al reichsführerului SS, doctor Himmler, pe lîngă șeful lagărului de concentrare „Maidanek".

— Înțelegeți ce înseamnă „acțiuni de curățire în masă" și Maidanek? — întrebă Egorîcev.

Tocmai atunci urcau cărarea care ducea la platou. Sus, se zărea o luminiță gălbuie. Samuel Smith deschisese larg ușa peșterei ca să răsufle mai lesne.

— Spuse așa, verbal, ele nu înseamnă nimic, — zise Ceratod.

— Le am negru pe alb! — răspunse Egorîcev, pocnind cu mîna peste buzunarul dinăuntru al tunicii sale, acum descheiată. — Am un extras autentificat din statul lui de serviciu.

— Mă tem că pentru tribunal extrasul nu constituie o dovadă, — spuse maiorul Ceratod cu părere de rău. — Nimeni nu va recunoaște ca legală hotărîrea noastră, bazată pe un extras oarecare. Dealtfel, extrasul este de bunăseamă scris în nemțește?

— Da, dar împreună îl putem traduce ușor.

— Nu, — (Ceratod își clătină capul, posomorît) — pentru o instanță atît de serioasă ca tribunalul militar nu este suficient să-l traducem noi. Trebuie neapărat un interpret autorizat.

— Dar de unde să luăm aici un interpret autorizat? — întrebă Egorîcev, stăpînindu-se cu greu ca să nu spună vreo necuviință. — Știți foarte bine că în Insula Dezamăgirilor nu există oameni cu această specialitate!

— Tocmai la asta mă și gîndeam! — rosti Ceratod, oftînd. — Și fără de interpret nu avem nici un drept...

— Și apoi chiar dacă documentul ar fi fost tradus așa cum se cere, — sări Flammery în ajutorul lui Ceratod, — ce ne-ar certifica el de fapt? Că maiorul Fremdengut este un ofițer SS devotat și disciplinat? Trebuie să fim destul de nepărtinitori ca să respectăm pînă și pe ofițerii dușmani care sînt vrednici. Că hitleriștii s-au purtat aspru, militărește, cu oamenii care în timp de război stînjeneau desfășurarea normală a activității în spatele frontului lor sau cu oamenii pe care, în virtutea împrejurărilor create de război, au fost siliți să-i izoleze în lagăre de concentrare?

— Partizanii îi „stînjeneau" pe cotropitori pe pămîntul lor natal! — se aprinse Egorîcev, dar cu o sforțare serioasă de voință se stăpîni numaidecît. — Dumneavoastră știți tot atît de bine ca și mine pe cine, din ce motive și în virtutea căror împrejurări băgau hitleriștii oamenii în lagărele de concentrare și ce metode bestiale domneau acolo!

—De data asta, dragul meu Egorîcev, nu aveți cîtuși de puțină dreptate! Nu trebuie să fiți atît de părtinitor! Ordinea trebuie menținută și pe front, și în spatele frontului. Trebuie să fie menținută în aceeași măsură și în grădinița de copii, și în lagărul de concentrare, și la școala de balet. În Anglia domnește ordinea engleză, în Rusia — ordinea rusă, în America — cea americană, iar în Germania, bineînțeles, domnește ordinea germană. Este logic. Numai un om care a pierdut cu desăvîrșire capacitatea de a gîndi cu nepărtinire poate cîrti împotriva ei.

Maiorul Ceratod întări:

— Chiar așa! — și-și șterse nădușeala ce i se prelingea din belșug pe față. Era mulțumit că pierde atîta lichid. Se gîndea că datorită urcușului va pierde cel puțin două sute, poate chiar trei sute de grame.

— Nu pot, nu vreau și nu am dreptul să gîndesc cu nepărtinire atunci cînd este vorba de barbarii care au năvălit în patria mea și au nimicit milioane de oameni sovietici nevinovați! — spuse Egorîcev.

— Ei, vedeți! — rosti Flammery, cu un gest de neputință, ca și cum cuvintele lui Egorîcev ar fi confirmat justețea argumentației sale. — Vedeți și dumneavoastră că nu avem nici un motiv legal ca să-i judecăm pe acești oameni, care au avut nenorocirea de a cădea prizonieri în mîinile noastre, fiindcă — și-mi permit să vă fac această remarcă — nu există o nefericire mai mare pentru un ostaș decît să cadă prizonier în mîinile dușmanului. Vă spun acest lucru și ca militar, și ca bun creștin.

— Acest lucru ar fi putut să-l spună de mii de ori cu mai mult temei oamenii sovietici care au avut nefericirea de a cădea în ghiarele hitleriștilor!

— Ei, vedeți! — zise pe ton dulceag Flammery, după ce, binevoitor, îl lăsase pe Egorîcev să-și isprăvească gîndul. — Dar nu am dreptul să-ți ascund, scumpul meu prieten, că această cuvîntare a dumitale cît se poate de dramatică m-a pus serios pe gînduri.

Auzind una ca asta Ceratod se opri uimit.

— Să nu ne oprim din drum, dragul meu mister Ceratod, — urmă Flammery cordial, luîndu-l de braț pe maior. — Sîntem aproape de peșteră. Am vrut doar să-i spun scumpului nostru prieten, mister Egorîcev, că patima cu care a vorbit despre lucruri care cer o

raţiune rece m-a pus serios pe gînduri. Şi ştiţi la ce concluzie am ajuns, mister Ceratod? Anume la aceea că trebuie să-l prevenim, în modul cel mai categoric, pe tînărul şi emotivul nostru prieten Egorîcev, că orice măsură samavolnică luată de el împotriva prizonierilor noştri comuni, va fi considerată ca un act ilegal şi duşmănos îndreptat împotriva noastră.

— Absolut just, — aprobă maiorul Ceratod. — Consider că declaraţia dumneavoastră, sir este cît se poate de umană şi de justă şi sînt de acord în totul cu ea.

— N-am auzit încă părerea lui Smith... şi a lui Moobs, — zise Egorîcev.

— Nu te mai zbate de pomană, băiatule! — zise Moobs, răsucindu-se spre cei care discutau. Deşi mergea în faţă, Moobs asculta foarte atent tot ce se vorbea. — În locul dumitale, eu aş schimba placa. Cu melodia asta n-ai să strîngi parale...

— Fireşte, mai rămîne Smith, — zise nepărtinitor Flammery, — dar chiar dacă el ar fi de acord cu punctul dumitale de vedere, plin de temperament, dar amoral (da, prietene, nu mă tem să folosesc acest cuvînt cam tare) tot nu veţi avea decît două voturi din cinci. Sper că majoritatea rămîne totuşi majoritate! Este una din bazele sfinte ale democraţiei. Nu-i aşa, dragul meu Egorîcev?

Egorîcev tăcu.

Flammery; însă, nu voia să-şi refuze plăcerea de a-l scoate din fire pe Egorîcev, care-l înfuria îndeobşte tocmai cu stăpînirea-i de sine.

— Aş fi foarte bucuros să aud părerea dumitale în ceea ce priveşte majoritatea democratică, simpaticul meu prieten!

— Aş fi bucuros dacă aţi fi în stare să ascultaţi părerea soldaţilor americani şi englezi în ceea ce priveşte esenţa discuţiei noastre, — răspunse Egorîcev. — Fără să mai vorbim de ostaşii sovietici.

Dar acum tocmai seninul mister Flammery îşi ieşi din fire.

— Un soldat nu trebuie să ştie pentru ce luptă sau ce cusur au duşmanii lui! Noi nu ne precupeţim eforturile ca să ajungem la acest rezultat, sir! Cînd un soldat ştie prea multe, ştiinţa lui împiedică semnarea tratatului de pace, sir! Soldaţii noştri sînt învăţaţi să aibă încredere în comandamentul lor. Restul, comandamentul şi-l ia asupră-şi!

Deoarece Egorîcev nu găsi de cuviinţă să răspundă, Flammery aruncă pe masă ultimul atu.

— Haideţi să vorbim deschis, — spuse el, fără să mai încerce să pară bun şi vesel. — Mi se pare că mister Egorîcev nu înţelege tocmai ceea ce este mai important. Din clipa în care a devenit clar că nu avem, sau aproape nu mai avem nici o speranţă de a ne înapoia curînd în patrie, din clipa în care s-a lămurit că sîntem mai degrabă sortiţi să rămînem multă vreme, poate chiar o viaţă întreagă, în această insulă blestemată, noi nu mai sîntem nici englezi, nici germani, nici americani, nici ruşi. Sîntem cetăţeni ai unui stat nou, care poartă un nume nu tocmai vesel, dar cît se poate de potrivit — Insula Dezamăgirilor. Este un stat nou cu cetăţenie nouă. Un stat democrat, oricît de neplăcut ar fi acest fapt pentru dumneata care ai fost crescut în doctrina comunistă. Tratatele de odinioară, care legau ţările noastre, se anulează automat pentru noi, fiindcă sîntem cetăţenii unui alt stat. Aş vrea să amintesc că populaţia ţării mele — vorbesc de Statele Unite ale Americii — a fost alcătuită şi ea din cetăţeni din diferite ţări, care au sosit la diferite răstimpuri în Statele Unite. Ar fi caraghios să credem că Statele Unite ar permite unor cetăţeni noi să se simtă legaţi de tratatele încheiate de ţările din care au plecat ei. Sper că vorbesc destul de clar. Lui mister Egorîcev i se dă fie dreptul de a deveni primul emigrant din noul nostru stat, fie de a deveni un cetăţean loial, conformîndu-se legilor lui, un cetăţean care respectă voinţa majorităţii — oricît de neplăcut i-ar fi acest lucru.

— Teritoriul acestui stat este Capul de Nord? — întreabă Egorîcev zîmbind, deşi nu se simţea cîtuşi de puţin vesel.

— Cu permisiunea dumneavoastră, este vorba de întreaga Insulă a Dezamăgirilor, cu toate aşezările, pădurile, subsolul, proprietăţile şi cu apele ei mari şi mici.

— Cred că înainte de a-mi cere permisiunea trebuia să aveţi permisiunea populaţiei insulei.

— Am uitat să vă spun, mister Egorîcev, că în noul nostru stat, sînteţi, din păcate, doar un cetăţean de rînd şi încă unul destul de suspect. Problemele de înaltă politică vor fi rezolvate de reprezentanţii majorităţii, sir!

— Aţi şi făcut alegeri?

— Ele se vor ţine chiar astăzi, dacă voiţi. După ce vom ajunge în peşteră. Dar să nu vă treacă prin minte cumva să întreprindeţi vreun pas nesocotit împotriva noastră. Oameni de nădejde au fost însărcinaţi de către noi să iasă în larg chiar în noaptea aceasta şi să arunce trei sticle cu un text anumit. În aceste texte arătăm că ne temem de acţiuni agresive din partea marinarului sovietic, căpitanul-locotenent Egorîcev Konstantin, (sper că nu v-am încurcat numele!) şi că dacă ni se întîmplă ceva rău — asta trebuie pusă pe seama acestui căpitan-locotenent Konstantin Egorîcev.

— M-aţi salvat de la o crimă, sir! Era cît pe aci să vă căsăpesc, chiar în noaptea asta. Înţelepciunea şi spiritul dumneavoastră prevăzător au salvat cugetul meu şi vieţile dumneavoastră, — zise Egorîcev cu ironie.

Satisfăcut, Moobs scoase un sunet, care aducea cu un guiţat de porc. O, Egorîcev ăsta ştie totdeauna cum să răspundă! Moobs simţea acel ceva confuz şi urîcios care bucură pe o slugă cînd cineva îl pune într-o situaţie caraghioasă pe stăpînul său şi care totodată se simte prost, deoarece în comparaţie cu acel cineva, trăsăturile lui caracteristice de slugă ies şi mai mult la iveală.

În timp ce indigenii aşezau pe iarbă darurile, Smith îl luă deoparte pe Egorîcev, pentru a-i face o comunicare de mare însemnătate.

Intrară în peşteră, urmăriţi de privirile batjocoritoare ale lui Flammery şi ale acoliţilor săi.

— Înţelegeţi, sir, — îi şopti fochistul la ureche. — Am vrut să mă folosesc de timpul liber pentru a cerceta arsenalul nostru ca să nu rămînem cu buzele umflate dacă ei (fochistul făcu cu capul în direcţia din care venea glasul voios al lui Flammery, care se simţea învingător) ar voi cumva să ne lase dezarmaţi. Şi închipuieşte-ţi că au dispărut cele două lăzi cu cartuşe...

— ...şi singura ladă cu focoase pentru grenade? — îl completă Egorîcev. — Nu te nelinişti, bătrîne! Să se neliniştească cei cărora nu le pasă ce steag flutură peste capetele lor! Să se necăjească ei, fiindcă, în lipsa noastră nu vor mai putea chema aici submarinele hitleriste, fiindcă de la aparatul de radio lipseşte o mică piesă. Am scos-o şi o păstrez cu străşnicie,

pentru orice eventualitate. Aşa încît nu te nelinişti. Şi ştii ceva? Nu mai ai nici un motiv să-mi spui sir, mister, şi aşa mai departe!

Smith se înveseli şi-l bătu peste umăr.

— Of, ce mai om eşti şi dumneata, tovarăşe Egorîcev!

— Dacă vrei să mă vezi viu şi nevătămat, prietene, bate-mă mai des, dar nu atît de tare! —spuse Egorîcev. — Trebuie să-ţi cruţi tovarăşii.

— Am înţeles, tovarăşe Egorîcev! — răspunse fochistul, repetînd cu nesaţ frumosul, respectabilul şi mîndrul cuvînt sovietic — „tovarăşe".

V

De două ori pe zi, Egorîcev şi Smith, pe rînd (cu o singură excepţie) îi scoteau pe prizonieri la plimbare. Apoi, Kumacher gătea pentru el şi pentru baron. După mîncare, spăla cu grijă vasele, căutînd să lungească cît mai mult şederea în aer liber. Apoi, uşile se închideau în urma lui pînă la plimbarea următoare.

Cititorii noştri cunosc motivul pentru care paza celor doi SS-işti nu era încredinţată nici „comandamentului aliat", nici lui Moobs. Fremdengut, însă, nu se putea dumiri de cauzele acestui mister. Cu toată tinereţea lui relativă, Egorîcev juca printre aliaţi rolul conducătorului. Acest lucru Fremdengut îl sezisase de la început, din prima clipă cînd făcuseră cunoştinţă într-un chip atît de furtunos. Dar de ce oare conducătorul îşi asuma şi sarcina suplimentară a unui paznic de rînd? Respectul faţă de superiori? Nu voia să-i încarce cu o muncă, ce nu corespundea nici cu vîrsta, nici cu gradul pe care îl aveau? Dar, în primul rînd, bolşevicul acela avea acelaşi grad cu Flammery; în al doilea rînd, americanul acela pistruiat era de aceeaşi vîrstă cu Egorîcev şi n-avea nici un grad. Prin urmare, nu era vorba de respectul datorat superiorului. Şi apoi mai putea fi vorba de respect deosebit faţă de o oarecare diferenţă de vîrstă sau chiar de grad, din moment ce comandamentul a găsit de cuviinţă să nu ţină seama de această diferenţă şi l-a numit comandant tocmai pe cel mai mic ca grad şi ca vîrstă?

De îndată ce Fremdengut se dumiri cum stau lucrurile, dispoziţia lui se îmbunătăţi văzînd cu ochii. Nu mai zăcea ursuz în pat, ci cea mai mare parte din cele douăzeci şi patru de ore (nu putem spune ale zilei, fiindcă în încăperea lor domnea întunericul fie zi, fie noapte) se plimba prin chilia lui înăbuşitoare, evitînd cu sensibilitatea unui liliac colţurile paturilor. Umbla neobosit încoace şi încolo pe diagonală şi fără să se coboare la legături mai strînse cu un oarecare plutonier de neam prost, cumpănea situaţia existentă şi elabora diferite variante ale planului său de acţiune.

Din corespondenţa antebelică cu reprezentantul american al companiei „Dinamit A. G." din Köln, el avea idee despre caracterul şi opiniile politice ale lui Robert D. Flammery de la „Anonyme dynamite corporation of Philadelphia". Întîlnirea dramatică din dimineaţa fatală de 6 iunie, cînd făcuseră personal cunoştinţă, i-a dovedit că interesele de afaceri ale lui „Anonyme dynamite corporation of Philadelphia" precumpăneau desigur în sufletul căpitanului Robert D. Flammery faţă de antipatia ce-o nutrea lui Hitler şi Germaniei hitleriste. Asta în cazul cînd această antipatie ar fi existat cu adevărat, fapt de care baronul von Fremdengut, cel puţin înainte de război, avea toate motivele să se îndoiască. Surîsurile şi strîngerile de mînă pe care le schimbaseră în clipa cînd s-au cunoscut. Zîmbetele ce i le dăruia Flammery de fiecare dată cînd se întîlneau şi mai ales surîsul cam sfios (de teama căpitanului-locotenent) al americanului mai tînăr ca vîrstă şi care, vădit lucru, se afla sub cizma lui Flammery, îl încredinţau că nu totul fusese pierdut. Avea de gînd să se folosească de discordia ce se vădea între aliaţi, dar nu pentru a-şi uşura pe această cale situaţia de prizonier. Aştepta o împrejurare mai favorabilă care să-i îngăduie să sfîrşească dintr-odată şi cu prizonieratul şi cu acei care-l ţineau prizonier.

N-au izbutit doar acest băieţandru rus şi englezul acela mustăcios şi taciturn să înfrîngă în chip atît de iscusit patru bărbaţi zdraveni şi înarmaţi, patru nemţi, patru SS-işti? (Calităţii din urmă îi dădea importanţa deosebită). Numai la amintirea acestei ruşini, Fremdengut începea să se simtă jenat.

Temerile lui cu privire la caporalul Smorke se adevereau întocmai: ticălosul acela nu dădea nici un semn de viaţă, nu voia să-şi rişte pielea lui de mişel şi, desigur, aştepta în pădure, la răcoare, desfăşurarea evenimentelor fără să-i pese de ceva!

Nu-i nimic! Cu Smorke are să încheie el socotelile! Deocamdată, însă, trebuia să acţioneze dimpreună cu Kumacher.

Cînd erau scoşi la plimbare, Fremdengut iscodea tot ce ar putea servi, fie şi în cea mai mică măsură, la reuşita fugii proiectate. Chiar a doua zi, după ce căzuse prizonier, adică miercuri 7 iunie, el îşi dăduse seama că scoaterea prizonierilor la plimbare încetase de a mai trezi un interes deosebit. De cîteva ori au fost scoşi cînd în peşteră nu se aflau decît ei doi şi paznicul. Se poate oare ca cei doi arieni pur sînge (unul ce-i drept era rănit, dar rănit uşor) să nu poată face faţă unui slav de rasă inferioară sau unui englez de rasă ceva mai bună decît cel dintîi, dar care în schimb nici nu era militar?

In ziua de 8 iunie, Fremdengut auzi informaţiile privitoare la frontul din Normandia. Îşi luase un aer de nepăsare, dar ştirea îl lovise ca un trăsnet. Pînă atunci, împărtăşise părerea, destul de motivată, a comandamentului său superior, care socotise că faimosul al doilea front nu era decît o promisiune sentimentală, sortită să nu se realizeze niciodată. Ca unul care fusese printre apropiaţii conducerii hitleriste, el auzise zvonurile vagi, dar destul de persistente, şi pe care nimeni nu le dezminţea, că cineva ar fi încredinţat undeva pe unul din demnitarii cei mai apropiaţi ai führerului să nu ia în serios discuţiile anglo-americane cu privire la cel de al doilea front şi să caute „să-i facă praf" cît mai repede şi cît mai categoric pe bolşevici. Şi iată că deodată — lupte înverşunate în Normandia! Mai întîi, Fremdengut îl bănui pe mister Winston Churchill şi pe acela care, în numele său îl încredinţase pe führer de netemeinicia celui de al doilea front — de a fi făptuit o înşelătorie şi o trădare conştientă. Dar după ce îşi mai veni în fire şi recăpătă putinţa de a judeca la rece, înţelese că treburile stau mult mai rău: era vădit că bolşevicii se aflau atît de aproape de victorie, încît aliaţii fuseseră siliţi să intre în război ca să nu-i lase să pătrundă în Germania, precum şi în sudul şi apusul Europei.

Fremdengut nu avea de ce să se neliniştească prea tare pentru interesele companiei „Dynamit A. G.". Printr-o uimitoare coincidenţă (coincidenţă care ar fi împins în mrejele misticismului pe toţi aceia care nu ştiau că această coincidenţă era stipulată cu stricteţe de forurile respective ale statelor majore ale partenerilor săi anglo-americani, în cadrul Cartelului general al

dinamitei) bombele cădeau totdeauna departe de uzinele lui. De aceea, baronul putea şi trebuia să se consacre în întregime misiunii pe care o avea în Insula Dezamăgirilor. Nu se îndoia nici o clipă că submarinul cu ajutoare va sosi. In legătură cu deschiderea celui de al doilea front ar putea să întîrzie puţin, dar numai atît. Tocmai pentru că Germania hitleristă se apropia fatal de înfrîngere, submarinul trebuia să sosească cu orice preţ în Insula Dezamăgirilor. In joc erau interesele reichului, interese prea mari, poate chiar soarta războiului celălalt, cel nou, pe care Germania îl va porni peste cîtva timp, ţinînd seama de toate greşelile războiului actual, deja pierdut — pentru ca în răstimpul cel mai scurt să-şi îndeplinească marea misiune istorică — dominaţia mondială.

Mai întîi, fuga fusese proiectată pentru ziua de 9 iunie. Apoi fuseseră siliţi s-o amîne pentru ziua de 10 iunie, căci situaţia din peşteră nu favoriza proiectul: de ambele dăţi, cînd fuseseră scoşi la plimbare, în peşteră era prea multă lume. In schimb, ziua de 9 iunie cei doi SS-işti o petrecuseră cu urechea lipită de uşă. Aşteptau răbdători vreo mărturie a faptului că submarinul mult aşteptat debarcase întăriri sau măcar se arătase în golf. Dar oricît şi-au ciulit urechile, prizonierii nu auziră nimic care să le adeverească speranţele. Atunci îşi ziseră că din prudenţă submarinul aştepta să se facă întuneric. S-ar putea ca, prevenit de caporalul Smorke că în insulă se află forţe aliate, comandamentul submarinului să pregătească debarcarea în cursul nopţii şi tot atunci un atac neaşteptat asupra Capului de Nord. Mai cu seamă, în acest caz prizonierii trebuiau să fie în gardă. Nu era exclus ca acel căpitan-locotenent rus să aibă cheful de a lua cu dînsul pe lumea cealaltă pe cei doi prizonieri... Fremdengut nu prea era îngrijorat pentru persoana sa. Era convins că şi în cazul în care unităţile debarcate ar fi ocupat căile de acces ale peşterii, el nu ar fi fost împuşcat. Sconta pe bunul simţ şi pe interesele de afaceri ale lui Flammery. In schimb, îl preveni pe Kumacher cam laş din fire să fie cu ochii în patru cînd e vorba de Egorîcev şi să aibă grijă de preţioasa lui viaţă. Acest lucru trebuia să-i dea şi curaj şi îndîrjire.

Pentru cazul în care ar fi fost siliţi să recurgă la apărare, hotărîseră să stea pe rînd de gardă la uşă şi să asculte ceea ce se petrecea de partea cealaltă.

In noaptea de 9 spre 10 iunie, pe la orele unu, Kumacher, care stătea la postul de observaţie de la uşă, dădu semnalul convenţional: bătu de trei ori cu călcîiul în podea, îl ridică în acest fel în picioare pe maior şi îl pofti la uşă.

— Auziţi, domnule maior...

Din încăperea cealaltă se auzea zgomotul slab al paturilor mutate, scîrţîitul mesei împinsă de la locul ei şi nişte vorbe repezite, de neînţeles.

— Se petrece ceva neobişnuit, — zise plutonierul în şoaptă.

— Ssst ! Lasă-mă să ascult ! — se răsti Fremdengut.

Mai întîi se auziră două voci, iar peste vreo douăzeci de minute încă una. Se auzi din nou scîrţîitul paturilor mutate. Apoi vocile se stinseră. Uşa scîrţîi.

— Au ieşit la aer, — şopti plutonierul, răsuflînd tare, de emoţionat ce era.

— Doamne, tare mai eşti flecar! In sufletul dumitale tot a rămas ceva de la Scheidemann al vostru... Flecăreşti, flecăreşti într-una...

— Mă jigniţi foarte tare, domnule maior! Din treizeci şi trei, n-am nimic de-a face cu social-democraţii... Sînt un nazist cinstit şi devotat, domnule maior! Am dovedit acest lucru la Kiev!...

— Încetează odată!

— Am înţeles, domnule maior, — răspunse cu bravură disciplinatul plutonier. — Am socotit doar necesar să vă raportez că...

— Doamne, dumnezeule! — se căină Fremdengut. — Flecarul ăsta bătrîn are să mă scoată din minţi!... Stai, stai!... Kumacher, n-auzi?... N-auzi o mitralieră?!...

— Îndrăznesc să vă raportez, domnule maior, că îmi clănţănesc dinţii în gură.

— Ptiu! Te-ai speriat?

— Sînt emoţionat, domnule maior. Îndrăznesc să vă raportez că sînt foarte emoţionat.

Uitînd alături de cine se afla, Kumacher se smoci şi baronul făcu o strîmbătură.

Peste cincisprezece — douăzeci de minute, uşa de afară scîrţîi din nou şi în încăperea din faţă reîncepură agitaţia şi discuţiile pe un ton scăzut, care nu încetară pînă a doua zi.

Prizonierii obosiră să tot tragă cu urechea. Ceea ce se petrecea dincolo de uşă nu amintea cu nimic forfota febrilă a unor oameni luaţi prin surprindere de primejdia morţii. Era sigur că submarinul încă nu se arătase în golf.

In ziua de 10 Iunie, pe la orele opt dimineaţa, Kumacher, care tot făcea de gardă în faţa uşii, bătu din nou de trei ori din călcîi. Fremdengut era treaz de multă vreme şi dacă Kumacher i se adresa în acest fel nereglementar, fără să-şi dezlipească urechea de uşă, însemna că avea motive serioase să nu întrerupă nici o clipă ascultarea a ceea ce se petrecea dincolo. Ieri şi alaltăieri în aceasta nu i s-ar fi părut nimic deosebit: paznicul scotea cu o oarecare întîrziere mantalele şi păturile de la uşă ca să-i ducă la plimbare şi atîta tot. De data asta însă, de partea cealaltă a uşii se auzeau vocile celor cinci locatari ai peşterii. Aveau poate de gînd să-i împuşte pe prizonieri, ca să se descotorosească de o grijă? Să fi fost în locul celor cinci, Kumacher şi Fremdengut ar fi făcut-o demult.

Plutonierul luă în mîna dreaptă, iar maiorul în mîna stîngă (pe cea dreaptă o mişca încă anevoie) cîte un pumn de piper pitit de Kumacher pe cînd pregătea mîncarea. In buzunare, amîndoi aveau cîte un pumn de cenuşă pregătită de asemenea de către plutonierul grijuliu. Cinstit vorbind, el le pregătise pentru a se apăra de maior, în cazul cînd acesta ar fi vroit să-l sugrume pentru trădare, dar acum se simţea grozav de măgulit de laudele pe care i le adusese superiorul pentru simţul lui patriotic, pentru viclenia şi agerimea minţii sale, curat ariene şi cu adevărat nordice.

Pe măsură ce învelişurile erau scoase de la uşă, glasurile se auzeau tot mai tare şi mai clar. In sfîrşit, putură deslui şi cuvintele. Nu-i mai despărţea de încăperea din faţă decît o uşă subţire alcătuită din scînduri prost îmbinate.

Maiorul şi credinciosul său plutonier se îndreptară de spate, pregătindu-se să arunce cu piper în ochii duşmanilor. Dar, împotriva aşteptărilor, zăvorul n-a fost tras. In loc de scîrţîitu-i caracteristic, care de două ori pe zi însemna pentru ei ieşirea la aer curat, auziră un fel de ciocănit foarte ciudat, foşnete şi un briceag ce se deschidea.

Apoi glasul englezului cel gras:

— De ce sînteţi aşa de sigur că numai ei au putut-o face?

Îi răspunse glasul tînărului american:

— Totuşi... Ar fi fost de ajuns să iasă noaptea...

— Dar cum? Şi apoi dacă ar fi ieşit cu adevărat, n-ar fi stat să fure un fleac ca ăsta, ci cu inima uşoară ne-ar fi trimis după sufletul răposatului caporal Smorke.

— Tare aş fi curios să ştiu dacă şi pe lumea cealaltă umbra lui poartă mustăcioară şi ochelari de aur? — chicoti tînărul american.

Va să zică Smorke era mort!

Kumacher fu atît de zguduit de această ştire, încît pentru a doua oară în ultimele douăsprezece ore uită cu cine avea cinstea să împartă soarta de prizonier şi îi dădu un ghiont maiorului baron von Fremdengut.

— Aţi auzit, domnule maior? — şopti el la urechea şefului. — Smorke a fost ucis.

In loc de răspuns, baronul binevoi să închidă cu mîna gura mare a plutonierului.

Din moment ce Smorke fusese ucis, în insulă nu mai exista nimeni, care să prevină comandamentul submarinului că situaţia se schimbase. Moartea lui Smorke nu-l întrista de loc pe maiorul Fremdengut. In schimb, faptul că ea complica situaţia, îl necăjea cu adevărat. Dar ce li s-o fi întîmplat acelora care se aflau de partea cealaltă a uşii?...

— Ce puteau face cu mînerul generatorului? — insistă tînărul american. — Nu cumva au de gînd să se ducă cu el la vînătoare de raţe?

Şi Moobs chicoti din nou.

— Este suficient să ştie că nu avem un mîner de rezervă ca să...

— Vă rog, mai încet! — se auzi glasul marinarului sovietic. — Parcă faceţi dinadins ca să daţi în vileag secretele noastre...

— Mister Egorîcev, uneori vorbiţi cu oamenii pe un ton atît de grosolan de parcă ar fi salariaţii dumneavoastră, — se auzi glasul lui Flammery. — Eu nu-mi permit să vorbesc în acest fel nici cu un inginer de rînd sau cu un salariat oarecare (mister Flammery apăsă pe cuvîntul „eu", subliniind astfel diferenţa dintre el şi căpitanul-locotenent Egorîcev).

— Vă asigur că eu şi cu Smith sîntem de ajuns aici, — răspunse marinarul şi cei care se certau se depărtară de uşă, aruncîndu-şi, jigniţi, replici furioase.

Peste puţin, zgomotele şi ciocăniturile încetară. Se lăsă o tăcere deplină şi cei doi SS-işti înţeleseră că uşa fusese din nou acoperită cu mantale.

Aşadar, mînerul generatorului dispăruse în împrejurări misterioase. Din păcate, o pierdere uşor de înlocuit. Dar ar fi interesant de ştiut: cine, cînd şi în ce scop l-a furat?...

Pe la orele nouă şi jumătate, zăvorul scîrţîi din nou, uşa se dădu de perete şi prizonierii fură scoşi la plimbare, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Cum primejdia directă a morţii trecuse, prizonierii nu încercară să fugă. Din nou era prea multă lume în peşteră. Fuga trebuia amînată pentru a doua zi, 11 iunie, dar de data aceasta trebuia să aibă loc orice ar fi şi orice s-ar întîmpla. Aşa cel puţin a declarat, pe un ton categoric baronul von Fremdengut şi plutonierul l-a susţinut, plin de devotament: „Am înţeles, domnule maior!"

In dimineaţa aceea, Kumacher completă rezervele de cenuşă şi de piper.

Toată ziua şi noaptea următoare rămaseră de gardă în faţa uşii. Dar nu auziră nici un sgomot suspect. De fapt, în general nu auziră nimic. Ceilalţi păreau să se fi dus cine ştie unde, iar la înapoiere s-au culcat numaidecît.

In dimineaţa zilei de 11 iunie, scîrţîitul greu al zăvorului se auzi cu un ceas mai devreme de ora obişnuită. Dincolo de uşă, răsunau voci sacadate şi însufleţite.

Glasul lui Robert Flammery răsuna atît de tare, de parcă le-ar fi strigat la ureche.

— Moobs, ai să strici totul cu automatul dumitale! Nu trebuie să vadă nici o armă.

— Ei, plutonier, — şopti Fremdengut simţind un fior în spate. — Treci la dreapta mea şi de îndată ce uşa se deschide...

Nu apucă să sfîrşească şi uşa se dădu de perete, iar în prag, surîzînd cu încordare, se iviră mutrele celor doi americani. In urma lor, la o oarecare distanţă se zărea figura rotundă ca o lună plină a maiorului Ceratod, cu ochelari foarte groşi pe nasu-i cărnos şi jupuit.

— Aruncă, Kumacher! — strigă piţigăiat Fremdengut, zvîrlind neîndemînatic un pumn de piper în ochii domnului Flammery, însă greşi ţinta, şi îşi vîrî iute mîna în buzunar ca să ia o nouă porţie din această muniţie aromată şi uşoară. Dar nu izbuti s-o scoată, căci plutonierul Kumacher îl prinsese cu amîndouă braţele de la spate şi striga, plin de devotament, americanilor care făcuseră un salt înapoi:

— Nu vă temeţi, domnilor, îl ţin bine!...

— A înnebunit? — întrebă Flammery speriat. — Ţine-l bine, dacă a înnebunit!...

— Nu, domnule căpitan! Domnul maior n-a înnebunit! — raportă Kumacher, gîfîind, dar fără să-l slăbească din strînsoare pe Fremdengut, care încerca tăcut şi furios să se elibereze din braţele lui puternice. — Îmi permit să vă raportez că domnul maior voia să vă arunce cu piper în ochi, domnule căpitan!

— Cu piper?... In ochi?... Mie?... Nu mai înţeleg nimic!...

Şi atunci lui Fremdengut îi veni încă o dată o mare inspiraţie, acea inspiraţie plină de insolenţă care la timpul ei i-a creat gloria de talentat om de afaceri şi prestigiul de iscusit SS-ist. Se liberă liniştit din îmbrăţişarea plutonierului cel gras şi zăpăcit, scutură cu batista rămăşiţele de piper de pe tunică şi zîmbi.

— Trebuie să vă cer iertare, dragul meu mister Flammery. Lumina zilei m-a orbit... Mi s-a părut că în faţa mea se află... comisarul dumneavoastră bolşevic...

— Comisarul? — chicoti mister Flammery cu o veselie de neînţeles. — Şi aţi crezut că...?

— Am crezut că venea să ne împuşte...

— Dragul meu prieten! — rosti căpitanul Flammery cu căldură şi strînse neîndemînatic, dar cu duioşie mîna cea sănătoasă a lui Fremdengut. — Tocmai voiam să vă înştiinţez că suferinţele dumneavoastră au luat sfîrşit. Voiam să vă fac cunoscut că noi, adică eu şi cu cei doi colegi ai mei, nu vedeam şi *n-am văzut niciodată* vreun motiv care să ne îndreptăţească de a vă ţine închis... Cît despre căpitanul-locotenent Egorîcev, noi neputînd fi de acord cu părerile sale, am rupt orice relaţii...

— ...şi el şi-a schimbat domiciliul! — adăugă entuziasmat tînărul american John Boynton Moobs, mutîndu-şi privirea cu adevărat filială de la mister Flammery la baronul Fremdengut şi înapoi.

Plutonierul Kurt Kumacher, nici mort, nici viu, cu braţele atîrnîndu-i de-a lungul trupului, în poziţia reglementară, îşi sorbea din ochi superiorul.

„Subsemnații:
Robert D. Flammery, personal și pentru John Boynton Moobs,
Ernest Ceratod, personal
de o parte
și
baronul Walter-Friedrich-Gottlieb von Fremdengut, personal și pentru Kurt-Christian-Albert-Gustav Kumacher
pe de altă parte,
de față fiind secretarul John Boynton Moobs,
avînd în vedere:

Că părțile, care au răspunderea conducerii economice, culturale, morale și militare a Insulei Dezamăgirilor, precum și apărarea dezinteresată în viitor a intereselor suspomenitei insule înafara granițelor ei, în măsura în care această apărare s-ar dovedi necesară — au fost stabilite și precizate pentru totdeauna prin convenția din 9 iunie a. c., încheiată între reprezentantul Statelor Unite ale Americii, căpitanul Robert D. Flammery, reprezentantul Regatului Unit al Marii Britanii, al Irlandei de Nord și al dominioanelor britanice de peste mări, maiorul Ernest Ceratod, pe de o parte, și reprezentanții populației indigene a Insulei Dezamăgirilor, Guildenstern Black, Rosenkranz Hegoat și Iago Truman, pe de altă parte ;

Că precizarea împărțirii răspunderii și conducerii Insulei Dezamăgirilor de către părțile susmenționate trebuie să constituie obiectul unei convenții speciale între reprezentanții mai sus numiți ai Statelor Unite ale Americii și Regatului Unit ;

Că motive serioase impun stabilirea unui statut temporar de conducere — pînă la sosirea aici a primului vas sau avion din Statele Unite ale Americii sau din Regatul Unit — avînd la bază asigurarea colaborării baronului Walter-Friedrich-Gottlieb von Fremdengut și a lui Kurt-Christian-Albert-Gustav Kumacher la îndeplinirea, sub controlul și conducerea lui Robert D. Flammery și Ernest Ceratod, a unor funcții administrative, care însă nu implică din partea lor nici o răspundere pentru soarta și bunăstarea Insulei;

Că neprecizarea funcțiunilor acestora sau lipsa lor totală ar putea constitui în mod inevitabil obiectul unor discuții, greutăți și conflicte regretabile;

Că prin urmare ar fi folositor a se stabili o concepție oficială, uniformă și obligatorie pentru toți subsemnații, în această problemă de mare importanță;

Că subsemnații, practicînd cu strictețe ei înșiși religia creștină și primind cu recunoștință mîngîierile ce le aduce această religie, contestă deopotrivă dreptul și dorința de a-și impune religia sau explicarea diferitelor ei dogme oricărei persoane, în general și locuitorilor insulei, în particular ;

Că subsemnații, neputînd totuși să nu țină seamă de tristele evenimente ce ar putea decurge din faptul că în diferite părți ale Insulei Dezamăgirilor sînt în funcțiune calendare deosebite și știind că nimic nu leagă omenirea civilizată, în năzuințele ei către fericire, bunăstare înflorire și o rodnică înțelegere reciprocă, mai mult decît uniformitatea în numărătoarea zilelor săptămînii;

Că aceste țeluri înalte ar putea fi înfăptuite numai dacă se vor lua ca model idealurile și metodele de realizare existente în Statele Unite ale Americii și ținînd seama, în unele cazuri, de unele metode folosite în Regatul Unit al Marii Britanii, al Irlandei de Nord și al dominioanelor britanice de dincolo de mare;

Că prin urmare, nu există ceva mai firesc decît ca reprezentantul Statelor Unite să fie însărcinat cu conducerea Insulei Dezamăgirilor pînă la sosirea primului vapor sau avion din S.U.A. sau din Regatul Unit; și

Că reprezentanții Statelor Unite ale Americii, Robert D. Flammery și John Boynton Moobs, în urma unor dezbateri temeinice au desemnat în unanimitate pentru postul de guvernator general al Insulei Dezamăgirilor pe Robert D. Flammery, convenind a se înțelege cu privire la mijloacele necesare pentru atingerea acestui țel și căzînd de acord în această privință, au adoptat următoarea declarație:

1. Robert D. Flammery este însărcinat cu guvernarea generală a Insulei Dezamăgirilor pînă la sosirea primului vas sau avion, menționat în preambulul prezentei convenții.

2. Pentru durata arătată în paragraful 1 al prezentei convenții, baronul Walter-Friedrich-Gottlieb von Fremdengut și Kurt-Christian-Albert-Gustav Kumacher sînt însărcinați cu rezolvarea chestiunilor tehnice militare, de îndată ce se va resimți nevoia lor.

Notă. *Kurt-Christian-Albert-Gustav Kumacher, în afară de aceasta mai este însărcinat cu curățenia zilnică a peșterii și a teritoriului alăturat, cu umplerea cu gaz a lămpilor, cu prepararea de trei ori pe zi a mîncării și a gustărilor reci — în măsura în care vreunul din subsemnații ar simți nevoia lor atît fiecare în parte cît și toți împreună — precum și cu curățirea în fiecare zi a încălțămintei tuturor celor menționați în preambulul prezentei convenții, înafara reprezentanților populației locale, care nu se folosesc de încălțăminte.*

3. Subsemnații își asumă obligația de a lua toate măsurile ce depind de ei, pentru a contribui la stabilirea — dacă se va simți nevoia și pe cît posibil evitînd orice vărsare de sînge — a calendarului creștin unic în Insula Dezamăgirilor, conform calendarului acceptat în Statele Unite ale Americii.

4. Punînd la baza bunăstării pacea lăuntrică, subsemnații socotesc ca o datorie creștinească și își asumă obligația de a lua toate măsurile necesare, de îndată ce pacea lăuntrică în Insula Dezamăgirilor ar fi serios amenințată de către persoane izolate, grupuri sau așezări omenești.

5. Spre a sărbători cum se cuvine înțelegerea reciprocă, acordul unanim la care s-a ajuns într-un mod atît de fericit în dezbaterea și acceptarea punctelor sus menționate ale declarației, Insula Dezamăgirilor va purta de acum înainte numele de Insula Armoniei.

Subsemnații ne luăm obligația de a face cunoscută această declarație lui Samuel Smith și Constantin Egorîcev, care temporar nu se află aici de față și a-l invita să adere la ea.

Convinși că hotărîrile proclamate în prezenta declarație vor fi acceptate cu recunoștință în întreaga lume, subsemnații nu ne îndoim că sforțările noastre de a o face să fie recunoscută de către toți, vor fi încununate de succes.

Robert D. Flammery
Ernest Ceratod
baron Walter-Friedrich-Gottlieb von Fremdengut
secretar
John Boynton Moobs
Încheiată în Insula Armoniei, în trei exemplare au-

tentice în limba engleză, fiecare din semnatarii prezentei convenţii păstrînd cîte unul.

11 iunie, anul una mie nouăsute patruzeci şi patru de la naşterea mîntuitorului nostru".

VII

Din jurnalul lui Moobs:

„Babacu este un om şi jumătate! Calitate extra! Alaltăieri încă, aveam în peşteră trei şefi. Babacu era al doilea în ordinea importanţei. Liderul era Egorîcev. Azi dimineaţă aveam doi şefi: babacu şi gînsacu. Amîndoi cu puteri egale", în conformitate cu convenţia din 9 iunie a. c." Dar seara babacu a luat-o înainte cu o lungime de corp şi cu ajutorul lui dumnezeu se va menţine la această distanţă. Plecarea lui Smith l-a dat gata pe gînsac. Acum nu ne mai poate ţine piept mie şi babacului. De aceea, mister Ceratod umblă ca un gînsac văduv. Iar pe dumneata, mister John Boynton Moobs, am plăcerea să te felicit pentru că ţi-ai plasat cum trebuie capitalul: căluţul dumitale va sosi primul la potou! Şi nici în privinţa lui Fremdengut nu te-a înşelat mirosul. Iată ce înseamnă să surîzi la momentul oportun: i-ai zîmbit ieri — el îţi zîmbeşte azi. La el în Germania, acest baron face tot atîta cît şi babacu. Am găsit marfă straşnică, care sfidează orice concurenţă! Răposatul taică-meu spunea că relaţiile cu oamenii influenţi constituie jumătatea succesului în viaţă. Bietul şi prostuţul meu tată! Ele constituie nu jumătate, ci trei sferturi din succes! Cinci şesimi! Nouăzeci şi nouă la sută!...

Niciodată nu am desfăşurat o activitate atît de febrilă ca astăzi şi simt cum din mine se plămădeşte cu repeziciune un bărbat de stat. Babacu mi-a spus-o direct: „Johnny, dragul meu, am greşit un pic faţă de tine. Nu te-am apreciat la justa valoare. Dacă n-ai să fii un gură-cască, am să fac din tine un bărbat de stat. Ce ai zice, Johnny, de pildă, dacă în curînd ai rămîne pentru un an sau doi guvernatorul Insulei Dezamăgirilor?" Fireşte babacu e cam darnic în făgăduieli — dar dacă am să fiu băiat deştept, am şanse sigure dacă nu să ajung guvernator, măcar să fiu mîna lui dreaptă. Şi zău că n-ar fi rău! Biata mea miss Peggy din Buffalo-City, îmi pare foarte rău de dumneata... Dar, vai, nu te pot ajuta cu nimic...

Chiar dacă, în cazul cel mai rău, n-am să ajung un grangur în colonii, tot îmi rămîne pentru totdeauna în mod sigur prietenia cu babacu şi cu baronul. (Ptiu, drace, cunosc şi eu acum şi încă de aproape pe un adevărat aristocrat european!) Am să-i zugrăvesc în opera mea în aşa fel încît ei singuri au să cumpere jumătate din tiraj, ca să aibă ce trimite în dar rudelor şi prietenilor!...

Uf! Am scăpat în sfîrşit de zîmbetul răutăcios al lui Egorîcev! Acum am ajuns să-l înţeleg! Şi eu care credeam că mă priveşte cu dojană! Nu! Mă invidiază şi asta-i tot. A scăpat ca cel din urmă cretin unica şansă de a se împrieteni cu un om de afaceri atît de important ca babacu şi acum, de necaz, tot bodogăneşte nu ştiu ce despre trădarea patriei, despre înţelegerea cu fasciştii şi alte mofturi de soiul ăsta. Dar permite-mi să te întreb, sir, ce rău mi-a făcut mie baronul von Fremdengut şi Hitlerul lui? Mie, nu dumitale. Absolut nici un rău. Au ucis nu ştiu ce număr încă neprecizat de oameni şi au ars nu ştiu cîte oraşe şi sate? Dar în primul rînd este vorba de un oarecare număr încă neprecizat de oameni *sovietici* şi de un număr oarecare de oraşe şi de sate *sovietice*. În al doilea rînd, îi înţeleg perfect de bine pe oamenii care dau foc oraşelor şi nimicesc populaţia pentru a-şi consolida puterea: ei nimicesc oameni, care în orice caz vor muri odată şi ard oraşe, care tot au să se transforme în ruine. Nu este ideea mea ; am auzit-o nu ştiu de la cine. Dar este o idee vrednică de un om serios şi mi se pare foarte justă pentru oamenii de acţiune şi nu pentru nişte papă lapte sentimentali. Nu poate fi niciodată bine pentru toţi. Pentru ca unii, foarte puţini, dar cei mai puternici şi care ies din comun, să trăiască bine, trebuie ca ceilalţi, cei mulţi, să trăiască prost. Şi dacă nu eşti o domnişoară cu nervii slabi, ci un bărbat adevărat, trebuie să cauţi să ajungi cu orice preţ în rîndul celor puţini care trăiesc bine. Asta-i ideea mea şi mi se pare indiscutabilă. Cam aşa ceva i-am spus astăzi în treacăt babacului şi pentru prima dată de cînd îl cunosc s-a uitat la mine cu adevărată stimă. Imediat după asta mi-a vorbit despre postul de guvernator.

Bineînţeles şi babacu şi gînsacu tot îmi mai ascund cîte ceva. N-au decît să se mîngîie cu pseudo-neştiinţa mea. După părerea mea, se tem să-mi dea un atu în plus împotriva lor. Am înţeles acest lucru în zori, cînd babacu i-a spus foarte amabil lui Egorîcev că de acum încolo nu vom mai putea sta sub acelaşi acoperămînt. Noi — adică babacu, gînsacu, eu şi cei doi SS-işti. Babacu are dreptate: din moment ce nu avem de gînd să plecăm de aici cu pluta, ne putem lipsi foarte bine de Egorîcev şi de Smith! Insula Armoniei a intrat definitiv şi pentru totdeauna în circuitul ţărilor civilizate şi basta! Pentru noi războiul s-a sfîrşit: albii sînt albi în primul rînd şi trebuie să se ţină strîns uniţi împotriva primejdiei pe care o reprezintă oamenii de culoare. Egorîcev nu va înţelege niciodată acest lucru pentru că, de fapt, toţi ruşii sînt cei mai autentici oameni de culoare. În vinele lor, curge sînge mongol sau volgian (nu ştiu care anume, dar în orice caz de culoare). Şi asta a spus-o însuşi gînsacul, care este îndopat cu tot felul de informaţii, ca o duzină de rafturi de bibliotecă. Şi comunismul este tot o născocire tipic asiatică. Unui om cu cultură apuseană i-ar sta tot atît de bine să fie comunist ca şi părul strîns într-o singură coadă chinezească unui membru al camerii lorzilor. Asta tot gînsacul a spus-o. E socialist şi se pricepe la afaceri d-astea!

Aşadar, toată noaptea, Egorîcev şi cu Smith nu au dormit o clipă şi au tot şuşotit între ei, iar dimineaţa babacu a declarat că noi nu mai putem sta împreună în peşteră, ci că ar fi mai frumos să ne despărţim cu bine. Şi cum noi împreună cu nemţii sîntem cinci faţă de ei doi, majoritatea democratică noi o avem şi deci va trebui să cedăm nu noi, ci minoritatea, deşi Smith, de fapt, nici nu ar avea de ce să plece fiindcă nimeni nu-l goneşte.

Situaţie ca într-un film de senzaţie: babacu surîde, Egorîcev rînjeşte, eu şi gînsacul stăm alături de babacu, Smith e alături de Egorîcev şi toţi ţinem armele în mînă. Cum se zice: cu cît e mai înalt gardul, cu atît ai vecini mai buni. Ne dădeam foarte bine seama că dumnealor tare ar mai fi avut chef să-i ia şi pe cei doi prizonieri. Frumos am mai fi arătat noi, dacă ar veni vreun submarin ca să-i ia pe Fremdengut şi pe Kumacher şi din el ar debarca aşa, ca la vreo treizeci de vlăjgani zdraveni din SS întrebîndu-se: „Unde sînt prietenii noştri, maiorul Fremdengut şi plutonierul Kumacher?" Şi noi să le răspundem: „Ah, iertaţi-ne, stimaţi gentlemeni. Noi personal n-avem nimic împotriva lor, dar mister Egorîcev şi mister Smith i-au luat cu

ei!“ — „Așa! Plutonier! Împușcă-i pe mister Moobs, și pe mister Flammery și pe puturosul ăsta de mister Ceratod!“ Nu, nu-i puteam permite lui Egorîcev să se atingă nici de un fir de păr din capul baronului și al lui Kumacher. Nici noi n-am închis ochii toată noaptea și nu am luat mîna de pe armă. Cînd ai de-a face cu niște oameni atît de primejdioși trebuie să fii mereu în gardă.

Un altul în locul lui Smith — un om normal — auzind reflecțiile babacului, ar fi stat să se gîndească. Dar acest satelit mustăcios al lui Egorîcev s-a răsucit spre noul său boss și i-a spus: „Eu socot că nu mai avem ce căuta aici, tovarășe Egorîcev“. Așa a spus: „tovarășe“. Ei bine, tovarășe Smith, nu vei apuca cea dintîi cină și-ți vei da seama că în înfierbîntarea dumitale ai mizat greșit. Dar are să fie prea tîrziu.

Acum n-aș mai da nici un nasture de la vesta mea pentru viața tovarășului Egorîcev. Doamne ferește, nu ne gîndim să-i facem ceva... Dar cîte nu i se pot întîmpla unui om, care trăiește printre niște sălbatici, printre dușmani. Da, da, dușmani! Și chiar dacă nu-i sînt încă dușmani, îi vor fi în cel mai scurt timp. Știu eu ce spun. Babacu și gînsacu pînă și în somn îl văd pe Egorîcev zburînd de-a dreptul în iad, la strămoșii lui de culoare. I-ar da și ei o mînă de ajutor, dar mi se pare că se tem de mine, ca de un martor de prisos. Ca și cum n-aș avea și așa destule știri senzaționale — chiar de primă clasă — pentru a le strica de-a binelea bucuria revederii cu prea iubitele lor familii. Ehei! John Boynton Moobs nu este atît de prost pe cît îl socotiți voi, dragi prieteni mai vîrstnici! Dar deocamdată nu văd nici un motiv să-mi stric relațiile cu voi: unul ar putea să ajungă de azi pe mîine ministru al majestății sale regelui Marii Britanii, Irlandei de Nord și Dominioanelor britanice de peste mări, și apărător al religiei, iar celălalt este mister Robert D. Flammery, și cu asta am spus totul. Dacă vor fi destul de chibzuiți să nu uite ce am însemnat eu pentru dînșii în Insula Armoniei, pe vremea cînd se numea încă Insula Dezamăgirilor, nu voi fi niciodată silit să dau cărțile pe față...

Spre cinstea lui Egorîcev, trebuie să recunosc că n-a încercat să intre în discuții inutile cu babacu. I-a spus doar atît: „Moobs să dea o fugă pînă la Noul Bethleem și să aducă vreo șase oameni, care să ne ajute la căratul lucrurilor. O să le plătim bine“.

Cum nu sînt mîndru din fire, am dat o fugă pînă în sat, și am adus șase hamali, iar celor trei oameni ai noștri le-am spus să treacă pe la noi ceva mai tîrziu, peste vreo jumătate de ceas. Polonius se întorsese de la familia lui.

Cît am lipsit, Egorîcev a avut timp să împartă proviziile și toate nimicurile acelea de galanterie aduse pentru schimbul cu băștinașii, în cinci grămezi, de o parte, și în două grămezi de alta, acestea pentru dînsul și pentru Smith. Și cînd a fost vorba de cuie, fără să ceară permisiunea cuiva și ca și cum ele ar fi proprietatea sa, le-a luat pe toate, gîndindu-se la cazul cînd ei doi ar urma să construiască pluta.

Drept rămas bun, a declarat cu curaj că noi, adică babacu, gînsacu și cu mine, răspundem personal de faptele noastre și că el și cu Smith rămîn în stare de război cu bandiții hitleriști. N-ai decît să-l vezi pe baronul von Fremdengut ca să-ți dai seama cît i se potrivește acestui aristocrat excepțional de bine crescut, gentleman din cap pînă în picioare, epitetul de „bandit“.

Ce să mai vorbim? Nu am nici pe departe atîta putere de stăpînire ca babacu. Să fi fost în locul său, aș fi împușcat pe omul care ar fi îndrăznit să-i zică bandit celui mai vechi și mai bogat prieten al meu. Babacu însă a surîs, ca și cum ar fi auzit cine știe ce veste plăcută și i-a spus că speră să ne despărțim buni prieteni, ca totdeauna! Știe el cum să ia pe fiecare, n-am ce zice! Om cu cap!

Cei doi nici n-au apucat să plece și noi le-am și dat drumul nemților. (S-a petrecut și o oarecare neînțelegere, dar am povestit-o pe larg în cartea mea, așa încît nu vreau s-o mai repet în jurnal). Ca oameni serioși ce sînt, nemții s-au apucat în primul rînd să verifice armele. Și ce credeți? Am constatat cu toții că Egorîcev și cu Smith ne-au lăsat fără cartușe și fără focoase pentru grenade. În schimb, în lada cu conserve de carne, am găsit un bilet al lui Egorîcev, scris în mare grabă și foarte scurt. Nu era adresat nimănui:

„Ați declarat că ați sfîrșit cu războiul. Prin urmare, nu aveți nevoie nici de cartușe, nici de grenade. Cu vasta experiență de război pe care o aveți, ele ar putea să vă cauzeze o mulțime de neplăceri. De asemenea, dacă ținem seama de sforțările depuse de voi pentru a le captura de la naziști, faptul că le-am luat cu noi nu vă poate necăji prea tare. Egorîcev. Smith.“

Babacu s-a năpustit asupra gînsacului, imputîndu-i că a lăsat să ni se fure cartușele. Gînsacul a răspuns că toți sîntem de vină și că acum trebuie să vedem împreună cum să ieșim din încurcătură. Mai mult încă: de fapt, el personal nu are nici o vină, fiindcă tocmai el și nu altcineva s-a gîndit, încă în ziua de 6 iunie, să ascundă de Egorîcev o ladă cu cartușe. Să fi văzut mutra babacului în clipa aceea! Gînsacu a crescut mult în ochii mei. Mai înainte crezusem că socialiștii sînt aproape același lucru cu comuniștii. Acum însă mă încredințez tot mai mult că socialiștii, dacă sînt toți ca gînsacul, apoi sînt de fapt niște oameni destul de serioși, dar un pic cam molîi, dacă nu sînt bine ținuți în frîu.

Abia ne-am liniștit cu cartușele că din nou era să-l apuce damblaua pe babacu. Știți — l-a întrebat pe Kumacher dacă poate face un alt mîner pentru generator în locul celui dispărut. Plutonierul a răspuns că poate, neavînd nevoie decît de un bulon, de o cheie franceză și de puțină sîrmă. Toate acestea se află în lădița cu sculele de lăcătușerie. Lădița însă — ia-o de unde nu-i: îi purtase de grijă mister Egorîcev! Atunci Kumacher a spus: nu-i nimic, ne-om descurca noi și fără lădiță. Băiat de treabă acest plutonier! Serviabil și sîrguincios nevoie mare! Dar nu s-a apucat numaidecît să facă mînerul. Mai întîi s-a repezit la aparatul de radioemisierecepție. Și tocmai atunci era să-l apuce damblaua pe scumpul meu babac, căci din aparat lipsea o piesă de mare importanță: bobina circuitului— sau cam așa ceva. Într-un cuvînt, o adevărată catastrofă! Nu mai era nevoie să ne obosim cu fabricarea mînerului. Acum, legătura cu restul lumii depindea de faptul dacă vom izbuti să smulgem din mîna lui Egorîcev această bobină afurisită. Și Egorîcev are mîini vînjoase și un caracter cu totul imposibil...

Peste puțin a sosit în goană trupa lui Truman cel răposat înainte de vreme. Babacu n-a găsit nimic mai inteligent decît să mă roage pe mine să păzesc căile de acces ale platoului. Se vede treaba că tot nu-i vine să aibă încredere deplină în mine. Ceea ce mă ruga el era cusut cu ață albă și se vedea de la o poștă, dar eu am făcut pe prostul, am coborît pînă la prima cotitură a cărării și acolo am așteptat cu răbdare pînă voi fi chemat înapoi la peșteră.

Peste vreo douăzeci de minute, au coborît cu nişte mutre îngrijorate Horaţiu Black şi Othello Hegoat. Iar peste alte zece minute, Romeo Littletable, fost Polonius. Pînă să vină el, am avut timp să le fac vînt acasă colegilor lui.

Din moment ce babacu n-a vrut să aud cele ce va vorbi cu aceste adorabile canalii, era logic să aflu tocmai de la ele ceea ce mi se ascundea. De! Nu ştii niciodată de unde sare iepurele! S-ar putea să-i prindă bine şi babacului faptul că ştiu! Oricum, încă un atu nu strică! N-am nici o remuşcare de conştiinţă. Babacu mi-a arătat o nemeritată lipsă de încredere. Să fii înger şi tot te-ai simţi jignit!

Firește că babacu i-a învăţat să ţină în cel mai mare secret ceea ce le-a spus. Eu însă i-am oprit pe Horaţiu şi pe Othello şi le-am cerut să-mi repete ce le-a poruncit gentlemanul cu capul alb, spunîndu-le că mi-era teamă să nu fi uitat ce era mai de seamă. Ca să-mi arate că nu degeaba se întorceau împovăraţi cu daruri îmbelşugate, Othello, care după moartea lui Iago conduce trupa, a obiectat cu înflăcărare: „Vai de mine, sir! N-am uitat nimic! N-am încurcat nimic! Trebuie să-i spunem sfinţiei sale părintelui James că mister Flammery s-a rugat toată noaptea lui dumnezeu ca să-l lumineze arătîndu-i cine a vrăjit pe sir Falstaff Truman şi că dacă a înţeles bine răspunsul celui-de-sus, de vină sînt în primul rînd locuitorii satului Elsinor şi pare-se şi mister Egorîcev, care pentru a-şi continua vrăjile s-a mutat astăzi la Noul Bethleem împreună cu ajutorul său, Smith. Apoi, mister Flammery a poruncit să-i spunem sfinţiei sale părintelui James că mister Egorîcev nu este creştin şi nici nu crede în dumnezeu, ceea ce poate constata uşor dacă-l întreabă chiar pe el.

Cît despre profanarea care a continuat atîţia ani cu sărbătorirea zilei de duminică, dumnezeu l-a lămurit pe mister Flammery că aceasta este un păcat de moarte, pe care nu l-ar fi iertat niciodată dacă mister Flammery nu i-ar fi promis că oamenii din Noul Bethleem şi Buna Speranţă vor face tot ce le stă în putinţă ca întreaga omenire să treacă la singura numărătoare adevărată a zilelor săptămînii, plăcută domnului.

Am fost uimit de memoria lui Othello, care a repetat răspicat, fără să se poticnească măcar o dată, toate aceste fraze lungi. După cît am putut constata, sălbaticii de aici îşi întipăresc din zbor toate cele în minte. Gînsacul spune că asta se întîmplă deoarece creierul lor nu a fost niciodată obosit cu o complicată muncă intelectuală. Acum înţeleg de ce am o memorie atît de slabă.

„Ei, puteţi pleca“ le-am poruncit celor doi ticăloşi buni de spînzurat.

„Am să-i spun lui mister Flammery că v-aţi băgat bine de tot în cap ce v-a spus şi că nu trebuie să fie îngrijorat“.

Bravo babacule! Aş sta de o mie de ori pe gînduri înainte de a mă sfădi cu acest gentleman blajin şi cu frica lui dumnezeu!

Fostul Polonius se ivi în sfîrşit ducînd în laba lui năduşită o legăturică cu daruri. Chipul nu i s-a făcut mai plăcut de cînd se numeşte Romeo. A băgat bine în cap tot ceea ce i-a poruncit domnul cu capul alb? Slavă domnului, da! Cuviosul cu mutră de gangster va pleca de urgenţă la Elsinor, de unde abia a sosit azi dimineaţă. Ce vorbă va duce acolo? Va spune ca de la el (n-a uitat, ca de la el) că gentlemenii albi trimit locuitorilor din Elsinor şi celor din Eldorado şi celor de la Capul Verde binecuvîntarea lor evanghelică şi le făgăduiesc tot ajutorul lor neprecupeţit în clipa cînd vor avea nevoie. Şi asta-i tot? Nu, nu chiar tot. Le va mai spune să nu se încreadă în vorbele celor din Noul Bethleem şi să nu se sperie de ameninţările lor.

Romeo Littletable coborî în fugă valea, încîntat de laudele pe care i le-am adus, iar eu m-am înapoiat fără grabă în peşteră.

Babacu m-a întîmpinat cu privirea lui încrezătoare, senină, plină de blîndeţe şi duioşie. I-am răspuns cu un surîs de două ori mai duios, spunîndu-i:

— Mi-e teamă că între negri să nu izbucnească ceva asemănător cu un război.

Babacu nici nu clipi. Are un sînge rece de adevărat elefant.

— Dragul meu prieten, zău că nu înţeleg ce te-ar îndreptăţi tocmai pe dumneata, să te temi de una ca asta, — îmi zise el, pe un ton de parcă nici prin gînd nu i-ar fi trecut să-mi ascundă discuţia cu cei trei apostoli negri ai săi.

Ca să nu-l sperii de pomană, i-am spus că i-am controlat dinadins pe băieţii aceia atît de cumsecade, ca în grabă să nu fi încurcat ceva.

— Şi? — m-a întrebat babacu. Duhnea a blîndeţe ca apa de colonie cînd intri într-o frizerie.

— E în ordine, — i-am răspuns. — Au o memorie diavolească. I-am pus şi eu să jure că nu vor sufla o vorbă nimănui. Mi-au jurat.

— Ai procedat foarte bine, dragul meu Moobs. Era în intenţia mea să te rog să-i pui la încercare, dar n-ai fost pe aproape.

— I-am prins pe cărare, la prima cotitură, — l-am lămurit eu. — Mi-am dat numaidecît seama că aţi dorit să-i pun la încercare şi că în grabă aţi uitat să-mi spuneţi acest lucru.

— De ce nu mi-ai amintit? Am atîtea griji pe cap! — m-a dojenit el foarte dulceag. — Ştii, pe zi ce trece, te preţuiesc tot mai mult. Ai ceva care îmi inspiră stimă şi încredere.

In sfîrşit, am ajuns pe placul babacului!

Ceratod e dezamăgit. Se aştepta pesemne la un mic scandal între mine şi Flammery. Faptul că babacu şi-a greşit socoteala, trimiţîndu-mă mai depărtişor i-a căşunat un surîs răutăcios. Cînd a văzut că totuşi noi ne-am înţeles prieteneşte, gînsacul s-a căznit să schiţeze pe mutra lui asudată un surîs de o nemaipomenită acreală. Doamne, cît de des se surîde în peştera noastră puturoasă! Dacă toate surîsurile acestea ar putea fi folosite ca un material de consolidare, de pildă, ca cimentul sau cleiul, n-ar exista pe lume un grup mai unit ca acest trio al nostru — Flammery-Ceratod-John Boynton Moobs.

Fremdengut mi-a spus că semăn grozav cu fratele său mai mic, Erich! Ce om plăcut, baronul ăsta!

E aproape miezul nopţii. Toţi, înafară de mine şi Kumacher, dorm. Kumacher păzeşte căile de acces ale platoului nostru. A fost cît pe aci să mă împuşte cînd m-am strecurat pînă la el ca să controlez dacă nu cumva a adormit în post. Aş, de unde! Tresare pînă şi atunci cînd un liliac trece pe lîngă el: se teme de Egorîcev. Am vorbit cu el despre fetele din Germania. Ştie o groază de anecdote porcoase şi le povesteşte cu mult haz. Era să mor de rîs.

Sîntem vecini. M-am mutat în locul baronului în încăperea, în care pînă azi dimineaţă i-am ţinut prizonieri. Aşa am propus chiar eu. Nu e un preţ prea mare pentru prietenia unui industriaş atît de influent. Tocmai cu această ocazie mi-a spus că aduc foarte mult cu fratele său mai mic. Babacului i-a plăcut foar-

te mult gestul meu plin de ospitalitate. Au stat întinşi unul lîngă altul şi mai bine de un ceas au tot sporovăit cu jumătate de glas. Oricît am tras cu urechea, n-am înţeles decît că vorbeau despre afacerile lor dinainte de război. Ce bine ar fi dacă aş putea să fiu atît de sigur de simpatia şi de stima babacului, pe cît este baronul Fremdengut! Dealtfel, mi se pare că încep să-i plac de-a binelea bătrînului. Să dea dumnezeu, să dea dumnezeu...

Am ieşit din nou ca să mă uit înspre îndepărtatul Nou Bethleem, care abia se dezlueşte în semiîntunericul nopţii. N-am auzit şi n-am văzut nimic, bineînţeles. Dar ştiu prea bine: pe zeci de vetre clocoteşte acum furtuna plină de otravă făurită de babacu. Cînd insularii se vor lua de păr de-a binelea, vom fi siliţi să-i împăcăm. Şi cu acest business umanitarist se va putea cîştiga destul de binişor...

Dar unde-i fi acum, prea neînfricate şi prea înţelepte mister Egorîcev? Nu cumva a sosit ceasul să-ţi urez: „Odihneşte-te în pace, în împărăţia cerului"?

VIII

Prima victimă a războiului, care a izbucnit în ziua de 11 iunie 1944 în Insula Dezamăgirilor, a fost tînărul Jacob Kidd din Elsinor, în vîrstă de nouăsprezece ani. Trebuia pentru întîia oară să ia parte la spectacol, în rolul atît de greu al Ofeliei (în Insula Dezamăgirilor, ca şi în Anglia de pe vremea lui Shakespeare, rolurile feminine erau interpretate de tineri). Preocupat de unele probleme ale măiestriei actoriceşti, plecase în duminica aceea fatală din satul natal spre Noul Bethleem, tocmai cu puţin înainte ca Romeo (Polonius) Littletable să fi părăsit Peştera Sfîntă, îndreptîndu-se din nou spre partea de miazăzi a insulei. Trebuie să amintim cititorului că în toate cele trei sate de la miazăzi, lumea socotea că era sîmbătă şi se pregătea să se ducă a doua zi de dimineaţă la spectacolul de la Pîlnia Sfîntă, denumită altădată Piaţa Shakespeare.

Aşadar, nefericitul Kidd o pornise din Elsinor în ajunul debutului său, care nu a avut loc, la o oră timpurie, cînd nimeni nu putea să-l prevină despre evenimentele înfricoşătoare care vor urma.

Pe la amiază, el ajunsese la coliba în care locuia provizoriu Hamlet Brown — partenerul lui de a doua zi. Aveau amîndoi să stea de vorbă o oră sau o oră şi jumătate, cel mult, sau poate chiar să repete cîte ceva împreună, apoi Kidd avea să se înapoieze la Elsinor şi astfel ar fi scăpat poate de trista lui soartă.

Pe Hamlet însă nu-l găsi acasă. Brown era ocupat cu găzduirea celor doi albi, care sosiseră pe neaşteptate în sat, cu toate catrafusele, armele şi proviziile lor.

Gazda ospitalieră îi dădu lui Kidd lapte de cocos răcoritor, îi puse la dispoziţie o pătură de piei de capră şi-l îndemnă să se odihnească după drumul obositor, pînă la întoarcerea lui Hamlet. Şi, deşi acesta se afla prin apropiere, Kidd nu îndrăzni să-l abată de la ocupaţiile lui, atît din delicateţa lui înnăscută, cît şi fiindcă se temea să nu-i supere cumva pe albi. Nu-i văzuse încă niciodată în viaţa lui, dar avusese timp să afle de la stăpîna casei o seamă de lucruri uimitoare, pe cît de misterioase, pe atît de înfricoşătoare.

Rămase să aştepte aşa vreo două ceasuri şi nici nu-şi dădu seama cînd îl fură somnul. După orele două, îl trezi liniştea neobişnuită, care domnea împrejur şi se gîndi că toţi plecaseră la înmormîntarea lui Truman, pe care omenirea îl cunoscuse atîţia ani ca pe un om rău şi prost, dar care cu o zi înainte, spre uimirea tuturor, fusese trecut post-mortem în rîndul sfinţilor. Mai aşteptă o leacă şi, cum Hamlet tot nu se arăta, iar pe de altă parte era prea cald ca să iasă din colibă, se gîndi alene la oamenii albi. De ce oare pielea lor avea o culoare atît de urîtă? De ce nu-şi vopsesc cu negru chipurile? Asta ar fi făcut el negreşit, dacă ar fi fost în locul lor. De ce or fi avînd la picioare cîte două tălpi? (A doua talpă era cea de la ghete.) De ce n-or fi purtînd ca toţi oamenii normali brăţări şi salbe şi nu-şi ridică părul în pieptănături frumoase? De unde or fi venit pe Pămînt — din Lună sau din Soare? Ce vor face la Noul Bethleem şi cum i-or fi întîmpinat oamenii de aici?... Cu aceste întrebări, nu-şi dădu seama cum adormi din nou...

Trebuie să spunem că instalarea lui Egorîcev şi Smith în satul Noul Bethleem nu-i bucură cu adevărat decît pe Hamlet Brown şi pe tînărul Bob Smith, băieţelul care alergase în ajun din porunca lui Ceratod tocmai la Capul Nord după alcool. Flammery, cu neîncrederea-i supărătoare în îndemînarea lui la fugă şi cu mania de a-l transforma într-un curier foarte stilat, nu-i plăcuse. În schimb, mustăciosul şi blajinul său tiz îi făcuse cea mai bună impresie.

Trebuie să mai notăm, că fochistul îi răspundea cu o simpatie tot atît de sinceră. Lui Smith îi era tare dor de familie. La Londra, printre cei patru feciori avea unul foarte vrednic, cu numele de Bob, cam de aceeaşi vîrstă cu tizul acesta negru de pe meleaguri îndepărtate. Între noi fie vorba, Samuel Smith îi mai dăruise cu o zi înainte lui Bob, de la el personal, trei panglici minunate, şi dacă n-am pomenit nimic despre ele pînă acum, apoi a fost numai din pricină că darul s-a făcut în cea mai mare taină. Fochistul se temea că Flammery şi Ceratod au să facă din această pricină o întreagă tevatură.

Ceilalţi locuitori din sat ar fi preferat ca albii cu muschetele lor ultra-rapide, cu preocupările şi obiceiurile lor de neînţeles, oricît de interesanţi şi de darnici se arătau — să se fi aşezat undeva mai departe de ei, fără să le strice liniştea şi orînduirile vieţii săteşti.

Dar legile ospitalităţii intraseră atît de adînc în sîngele insularilor, încît nici unuia nu-i trecu prin minte să-şi arate nemulţumirea.

S-a hotărît ca pînă la construirea unei locuinţe potrivite, oaspeţii neaşteptaţi vor locui într-o colibă cu un acoperiş ţuguiat, povîrnit în două părţi, care ajungea aproape pînă la pămînt şi semăna cu o şură pentru uscarea snopilor, din Rusia Centrală. Bărbaţii din Noul Bethleem se adunau de cînd lumea şi pămîntul în acea colibă pentru a pune la cale treburile obştei sau a petrece în mod civilizat. Coliba se şi numea: Marea Colibă a bărbaţilor. Acolo erau păstrate craniile strămoşilor de vază, măştile de lemn, de lut sau de piei colorate în mod fantastic, pe care şi le puneau în timpul jocurilor magice de paşti, tobele din piei de capră, bîrne uscate dintr-un lemn trandafiriu, bine geluite, care scoteau clinchete de clopote cînd le izbeai, şi nişte buciume de bambus uriaşe, lungi de mai bine de trei metri. (În clipa aceea, buciumele, tobele şi bîrnele-clopote fuseseră scoase pentru înmormîntarea lui Truman). De-a lungul pereţilor acestui club primitiv se întindeau nişte paturi comune, neacoperite, întocmite din crengi de bambus.

Hamlet ar fi vrut să ofere un ospăţ în cinstea mută-

rii oaspeţilor, dar Egorîcev îi convinse să renunţe. Egorîcev deschise cîteva cutii de conserve de peşte şi-i tratâ pe Hamlet, pe Bob Smith şi pe alţi cinci-şase insulari, care îşi lăsaseră treburile gospodăriei pentru a căsca gura la felul în care albii aveau de gînd să se instaleze în noua locuinţă.

Conservele le plăcură foarte mult. Indigenii plescăiră din limbă în semn de aprobare.

— Sînteţi un om bun, sir! — spuseră ei, înainte de a se împrăştia pe la casele lor.

Numai Hamlet şi Bob Smith, care dacă ar fi fost după el, nu s-ar mai fi despărţit de noii lui prieteni, rămaseră cu oaspeţii. Hamlet porni spre casă ca să dea cîteva dispoziţii gazdei, dar nu făcu decît jumătate de drum şi se întoarse trăgînd după el pe Rosenkranz Hegoat, care încerca să se smulgă din mîinile lui.

— Să repete ce-a zis adineauri despre dumneavoastră, sir! — strigă Hamlet, privindu-l pe Hegoat cu nişte ochi plini de ură. — De ce taci? Zi!..

— Nu voi vorbi decît în faţa părintelui James! — şuieră Rosenkranz, încercînd să-şi libereze braţul. — Mi s-a interzis să vorbesc cu altcineva decît cu părintele James!

— Dar mie de ce mi-ai spus?

— Tu eşti capul satului!

— Ei sînt oaspeţii noştri. Oaspeţii sînt mai ceva decît capul satului!

— Lasă-mă să mă duc la părintele James! Auzi? Lasă-mă! Lasă-mă! — zbieră Rosenkranz, încercînd să-l muşte. Dacă nu, am să dau foc mării şi o să-ţi pară rău!

— Bob, adu repede nişte apă! — porunci Egorîcev.

Peste o clipă, băiatul aduse gîfîind o cofă mare de bambus, plină cu apă. Egorîcev umplu cu apă o cutie de conserve.

— Spirtul! — îi spuse Egorîcev lui Smith.

Din sacul fochistului apăru sticla de un litru cu alcool — întreaga rezervă ce se afla în Peştera Sfîntă. Smith se înveseli numai la gîndul ce mutre vor face Flammery şi Ceratod, cînd îşi vor da seama că au rămas fără spirt, s-a isprăvit cu magia lor albă şi neagră!

Se auzi fîşîitul brichetei şi surcelușa ce se nimerise în mîna lui Egorîcev se aprinse cu flacăra galbenă, făcînd puţin fum.

— Poftim! Dacă ameninţi că vei da foc mării, încearcă să aprinzi mai întîi picul ăsta de apă! — zise Egorîcev lui Rosenkranz.

Rosenkranz închise ochii, îngrozit de propria lui putere făcătoare de minuni şi apropie surcelușa de suprafaţa apei. Dar apa nici pomeneală să se aprindă.

— Nu-i nimic! Mai încearcă o dată! — spuse Egorîcev.

Dar nici a doua încercare a făcătorului de minuni din seara trecută nu dădu nici un rezultat.

— Ia încearcă tu, Hamlet! — zise Egorîcev şi făcu deasupra cutiei de conserve cîteva mişcări cu sticla destupată şi puţintel aplecată.

După cum ştim, Hamlet fusese prevenit în ajun că aprinderea apei nu constituia nici un fel de minune şi cu toate că încrederea şi stima lui faţă de tînărul acesta voios şi bun cu barbă galbenă, creşteau mereu — acum, văzînd că i se dă atît de repede prilejul de a controla acest lucru prin propria experienţă — nu se simţea la largul său. Trebui să facă o sforţare serioasă ca să ascundă tulburarea ce-l năpădise şi să întîmpine încercarea aşa cum se cuvine unui om care se respectă. Chipul îi rămase liniştit, numai mîna îi tremura abia vizibil, cînd apropie surcelușa aprinsă de apa plină cu pete ruginii şi grase de tomate, şi o flăcăruie slabă, albastră, se ridică deasupra ei.

Tînărul Smith, care asista pentru întîia oară la acest spectacol nemaipomenit, nu-şi putu stăpîni un strigăt de spaimă .

— Nu te speria degeaba, Bobby, — îi zise moale Hamlet, recăpătîndu-şi curajul, — nu e vorba de nici o minune. De îndată ce focul se va stinge, am să-l aprind din nou. Şi zău, nu e vorba de nici o minune. E adevărat ce spun? — întrebă el, cerînd din ochi ajutorul lui Egorîcev şi al fochistului.

Egorîcev zise:

— Firește că nu-i nici o minune. Minuni nu există, puteţi să mă credeţi pe cuvînt, iar cînd voi avea ocazia, am să vă lămuresc mai pe larg toate acestea.

Acoperi cutia de conserve cu un capăt de pătură. Flăcăruia se stinse. Hamlet apropie din nou — de data aceasta fără să şovăie — surcelușa de suprafaţa apei şi flăcăruia se aprinse din nou.

— N-ai vrea să aprinzi şi tu apa? — îl întrebă el pe Bob.

Bob n-avea nimic împotrivă. Se sfătui din ochi cu fochistul şi cînd acesta îi făcu un gest afirmativ cu capul, băiatul repetă minunea înfăptuită cu o clipă mai înainte de către Hamlet.

— Ai văzut? — îl întrebă Egorîcev pe Rosenkranz, care se simţea doborît.

— Am văzut, — răspunse el cu tristeţe şi rînjind linguşitor.

— Niciodată, auzi tu, *niciodată* n-ai să mai fii în stare să aprinzi apa sau să faci vreo altă scamatorie de acest fel. Să nu te îndoieşti de asta. Ba, dacă ai să urmezi cu încăpăţînarea...

Rosenkranz lăsă capul în jos.

— Spune acum ce trebuia să-i comunici sfinţiei sale părintelui James. Hai, repede! Nu mă înfuria!

Aşa aflară Egorîcev şi Smith ordinele prevestitoare de rele, date de mister Flammery vrăjitorului din Noul Bethleem.

— Cheamă-l numaidecît aici pe părintele James şi pe ticălosul acela de Guildenstern, — zise Egorîcev lui Hamlet. — Spune-i părintelui James că de venirea lui atîrnă bunăstarea întregului sat.

Hamlet o zbughi din colibă.

— Pricepi ce urmăresc ei? — întrebă Egorîcev, întorcîndu-se către Smith. — Îţi dai seama ce urzeală diavolească încearcă să ţească scumpul nostru Flammery?

— După cît înţeleg este o urzeală amestecată cu cel mai bun praf de puşcă. Dar cu ce rost?

— Dezbină şi domneşte! Ai auzit vreodată expresia asta: „dezbină şi domneşte“? Păcat că n-ai auzit-o. Dealtfel, nu avea nici un rost ca Ceratod să-ţi împărtăşească acest secret al principalului sistem de politică colonială. Dumnealui se şi vede ministru al majestăţii sale...

IX

Aşteptară cinci minute, zece. Hamlet nu se înapoia. Atunci Egorîcev îl trimise pe Bob să vadă de ce întîrzie. Bob se înapoie numaidecît.

— Se ceartă, asta e. Hamlet spune nu ştiu ce, iar sfinţia sa părintele James nu e de acord şi Guildenstern la fel. Se ceartă rău de tot, sir.

Cînd Hamlet se dusese să îndeplinească porunca lui

Egorîcev, întreaga populaţie a satului se şi adunase în jurul colibei lui Truman ca să ia parte la înmormîntare. Folosindu-se de lipsa lui Rosenkranz, Guildenstern se grăbi să-şi asume rolul de mare cinste al vestitorului poruncilor gentlemanului cu capul alb. Sfinţia sa părintele James, care nu se îndoia de puterea şi legăturile supranaturale ale lui mister Flammery, nu era totuşi atît de iscusit în subtilităţile diplomaţiei americane pentru a înţelege aluzia din cuvintele lui Flammery ca îndemn pentru o acţiune directă împotriva lui Egorîcev. Faptul că însuşi domnul cu cap alb, care stătea direct de vorbă cu dumnezeu, nu putea să afirme sus şi tare că tînărul gentleman cu barba galbenă se făcuse vinovat de vrăjitorie, precum şi recunoaşterea ascunsă în mesajul verbal al lui mister Flammery a puterii magice pe care o poseda tînărul, îl siliră pe prudentul părinte James să nu aducă la cunoştinţa lumii această parte a mesajului. El comunică enoriaşilor săi cum că se ştie precis că sir Falstaff Truman fusese vrăjit numai de oamenii din Elsinor. Atunci stăpîna colibei, în care locuia deocamdată Hamlet, îşi aminti de oaspetele din Elsinor şi îi pomeni părintelui despre acesta.

Egorîcev se întreba dacă era cazul să apară în mijlocul insularilor tocmai în timpul ritualului înmormîntării. Poate că apariţia unui străin într-o clipă atît de tristă şi de solemnă contravenea obiceiurilor locale. Dar, judecînd după cele spuse de tînărul Smith, în faţa colibei răposatului ticălos se puneau la cale evenimente grave. Se putea oare ca atît de uşor şi atît de repede, provocările blajinului mister Flammery să fi prins rădăcini?

Ieşi din Marea Colibă a bărbaţilor, lăsîndu-l pe Rosenkranz împreună cu bagajele grele şi armele, în paza fochistului. Nu-şi luă nici măcar automatul, înadins, ca să nu se simtă ispitit să se slujească de el, nici chiar în cea mai primejdioasă clipă.

Cînd Egorîcev se ivi în preajma colibei lui Truman, cearta se domoli, pentru o clipă-două, apoi se reaprinse cu o putere nouă.

Egorîcev îşi roti privirile, Guildenstern nu se zărea nicăieri.

— Unde-i Guildenstern? — îl întrebă în şoaptă pe Hamlet, care se apropiase repede de dînsul.

— A fugit să-l aducă pe Kidd.

— Cine-i Kidd?

— Un flăcăiaş din Elsinor. Mă aşteaptă să mă întorc de la înmormîntare.

— Şi pentru ce a venit la Noul Bethleem?

— Joacă şi el în spectacolul nostru. A venit să se sfătuiască cu mine.

— De ce vă certaţi?

— Guildenstern le-a spus oamenilor din Noul Bethleem că domnul cu capul alb s-a rugat lui dumnezeu şi că dumnezeu i-a spus că Iago a murit fiindcă oamenii din Elsinor i-au făcut vrăji şi ei trebuie neapărat să se răzbune. Părintele James zice că trebuie să pornim război împotriva celor din Elsinor pentru a răzbuna sîngele lui Iago şi a-i sili să ne predea pe acela care i-a făcut vrăji, precum şi pentru ca să înceteze de a mai sărbători duminica în ziua de sîmbătă.

— Şi ce spun oamenii din Noul Bethleem?

— Se tem de dumnezeu.

— Dar tu ce crezi: Iago a murit fiindcă i s-au făcut vrăji?

— Eu... eu cred că, socot că... — urmă Hamlet în şoaptă — cred că... Mi-aţi spus doar că nu există nici minuni, nici vrăji... Adevărat spun?

— Foarte adevărat, Hamlet. Eşti un om deştept şi curajos. Ce crezi că ai fi păţit pentru aceste vorbe, dacă minunile şi vrăjile ar fi existat cu adevărat?

— Cred că m-ar fi trăsnit pe loc, sir.

— Ei, şi te-a trăsnit?

— Nu. Am rămas viu şi nevătămat! Este foarte interesant.

— Să te gîndeşti bine la toate acestea, cînd vei avea timp, dragul meu Hamlet.

— Am să mă gîndesc neapărat. Am să mă gîndesc foarte mult de acum înainte.

— Deocamdată însă trebuie să facem ceva ca să nu înceapă zadarnic războiul.

— Şi eu am spus că nu ne trebuie război. Nimeni nu are nevoie de război.

— Înafară de cei care au rămas în Peştera Sfîntă.

— Asta e mai presus de înţelegerea mea, sir, — mărturisi deschis Hamlet.

— Asta e mai presus de înţelegerea oricărui om cinstit şi, totuşi, aşa este şi nu altfel. Domnul cu capul alb şi banda lui au nevoie de război pentru ca oamenii din Insula Dezamăgirilor să se certe de-a binelea între ei. Atunci ei vor fi mai uşor de supus voinţei lor mîrşave.

— Dar asta-i o ticăloşie: să asmuţi oamenii unii împotriva altora ca să tragi foloase din sîngele lor!

— Vai, dragul meu Hamlet, în lumea din care au sosit mister Flammery şi prietenii lui, totul se întemeiază tocmai pe faptul că oamenii de teapa lui Flammery şi a lui Ceratod fac tot ce pot spre a nu-i lăsa pe ceilalţi să trăiască în bună pace şi înţelegere. Numai pe asta se sprijină puterea necinstită şi sîngeroasă a diferiţilor Flammery. Şi tocmai de aceea el urmăreşte să vă tîrască acum într-un război cu Elsinorul.

Văzînd că prea mulţi dintre enoriaşii săi ascultă tot mai atent şi cu bunăvoinţă crescîndă discuţia dintre Hamlet şi Barbă Galbenă, sfinţia sa socoti în clipa aceea că nu mai avea dreptul să stea deoparte şi se amestecă în vorbă:

— Ei i-au făcut vrăji lui sir Falstaff Truman.

— Dar Truman nu s-a înecat în mare? — îl întrebă Egorîcev.

— Dar s-a înecat fiindcă i s-au făcut vrăji, sir. Asta o înţelege şi un copil.

— Eşti un om bătrîn şi înţelept, — îl lăudă Egorîcev, adresîndu-se totuşi mai mult enoriaşilor. — Ştii multe şi ai văzut multe în viaţă. Spune-mi, oamenii din satul vostru mor numai fiindcă cineva le face vrăji?

— Nu, firește, — răspunse vrăjitorul cu prudenţă. — Oamenii mor de bătrîneţe, de boală sau fiindcă sînt necredincioşi.

— Şi atunci, de ce eşti aşa de sigur că Truman s-a înecat fiindcă i s-au făcut vrăji?

— Capul său era întors spre miazăzi.

— Şi dacă trupul lui ar fi fost aruncat cu faţa spre muntele de colo? Acolo nu locuieşte nimeni — zise Egorîcev, arătînd în direcţia strict perpendiculară acelui loc al golfului, unde valurile aruncaseră trupul lui Iago.

— Atunci ar fi fost limpede că nimeni înafară de el însuşi nu poartă vina morţii lui, — răspunse grăbit sfinţia sa părintele James.

— Şi dacă ar fi căzut cu faţa spre Peştera Sfîntă?

— Dar a căzut cu faţa spre miazăzi, — zise părintele ferindu-se de a da un răspuns direct.

— Credeam că înţelegi mai uşor lucrurile, — spuse Egorîcev înciudat. — Dar dacă ai nevoie de cineva

care să-ţi mestece mîncarea şi să ţi-o pună mestecată în gură, apoi eu pot face una ca asta pentru un om atît de respectabil ca dumneata.

Unii dintre băştinaşi surîdeau, căci auzeau pentru prima oară o expresie atît de caraghioasă. Vrăjitorul însă îşi pironi privirea în pămînt, tăcînd cu încăpăţînare.

— Aseară, la ospăţ, mi-aţi dat o băutură din care oamenii se îmbată. Adevărat vorbesc? — întrebă din nou Egorîcev.

— Aşa e, — răspunse vrăjitorul, fără prea mult chef.

— Dar dacă omul bea prea multă băutură de asta şi apoi cade în apă, poate să se înece?

— Poate! — se învoi cu şi mai puţină bunăvoinţă părintele James.

— Atunci aceia care l-au văzut pe Truman plecînd acum trei zile spre golf, să spună dacă era beat sau nu!

— Era beat, beat rău de tot, — întăriră cu voie bună cîţiva indigeni. — Se clătina pe picioare ca o capră bătrînă şi prăpădită.

— Şi atunci de ce e uimitor că un om foarte beat s-a înecat? Apoi, a bătut tare vîntul în ziua aceea, nu? — întrebă Egorîcev. I se părea că aproape îşi convinsese auditorii.

Oamenii recunoscură că vineri, cînd Truman plecase să ia aer curat, fusese un vînt destul de puternic ca să răstoarne barca, mai ales una condusă de un om atît de beat.

— Dar să admitem pentru o clipă ideea absurdă că cineva, nu se ştie pentru care motiv, ar fi vrut să răpună un om din Noul Bethleem, — urmă Egorîcev, încredinţîndu-se tot mai mult că doboară intrigile pline de ură faţă de oameni, ale lui Flammery. — Dacă ar fi vrut cu adevărat să căşuneze un rău satului vostru, şi-ar fi ales, fără îndoială, drept ţintă un om mai respectat şi mai preţios. Nu-i aşa?

— Aşa, aşa, — se învoiră ascultătorii, strîngînd cercul în jurul celor care discutau.

— Oare Truman era un om cu adevărat destoinic şi de preţ?

— Întreaga omenire îl dispreţuieşte pe Truman! Omenirea încă nu a văzut un ticălos şi un pungaş mai mare decît Truman! — strigă Hamlet cu înflăcărare.

— Truman a fost un mare ticălos! — îl susţinură insularii, dar sfinţia sa, cuprins de o groază pioasă, îşi înălţă spre cer braţele şi lumea amuţi. Îşi amintiră că de aseară trebuiau să vorbească cu totul altfel despre mîrşavul răposat.

Egorîcev îşi dădu seama că poate nu mai era cazul să facă aprecieri asupra însuşirilor personale ale primului Quisling din Insula Dezamăgirilor.

— Şi atunci nu este limpede că Truman a murit nu din pricina vrăjilor, ci fiindcă era beat turtă?

— Domnul cu capul alb s-a rugat toată noaptea trecută lui dumnezeu şi cel-de-sus i-a spus lămurit că răposatul sir Falstaff Truman a murit tocmai din pricina vrăjilor şi că aceste vrăji fuseseră făcute de oamenii din Elsinor, cei vrednici de dispreţ, — zise vrăjitorul cu asprime.

— Noaptea trecută, toţi locuitorii Peşterei Sfinte au stat împreună şi nu au dormit. Nici eu nu am dormit şi n-am văzut pe domnul cu capul alb să se fi rugat măcar o clipă. Ne preocupau treburi cît se poate de pămînteşti: am vorbit şi am împărţit avutul şi proviziile.

— Te poţi ruga chiar cînd eşti frămîntat de treburile lumeşti, — zise părintele James.

— De ce nu am presupune mai curînd că domnului cu capul alb i s-a năzărit pur şi simplu că a primit nişte porunci de la dumnezeu?

— Nu se poate, sir.

— Şi dacă v-aş spune că el a minţit categoric şi cu bună ştiinţă? Că a născocit toate acestea ca să vă bage într-un război fratricid?

— Nu se poate! — răspunse vrăjitorul convins. — Dacă un om, fie chiar gentlemanul cu capul alb în persoană, ar spune că i s-a arătat domnul dumnezeu şi ar fi minţit, pentru un păcat atît de grozav focul ceresc l-ar fi pîrjolit numaidecît şi l-ar fi prefăcut într-un morman de cenuşă.

Argumentul acesta le păru convingător insularilor, care dădură din cap.

Îndărătul mulţimii, lîngă coliba împodobită cu coroane funerare, pe o rogojină portocalie se zărea trupul negru şi umflat al lui Truman, strîns în tunica veche şi soioasă de SS-ist. Nimeni nu mai dădea nici o atenţie mortului. Pînă şi mama şi soţia lui încetară să plîngă şi să bocească, neîndrăznind să stinghereasca discuţia.

— Şi totuşi afirm că domnul cu capul alb caută dinadins şi cu bună ştiinţă să vă inducă în... — începu Egorîcev, dîndu-şi seama că era încă foarte departe de victoria definitivă.

În clipa aceea apăru Guildenstern. Broboane de sudoare i se prelingeau pe faţă. Era tulburat şi nu încerca să-şi ascundă tulburarea. Din coşuleţul împletit care-i atîrna, ca şi celorlalţi insulari pe umărul stîng, şi care servea şi ca buzunar şi ca geantă, strălucea ceva metalic, în care Egorîcev recunoscu fără greutate capătul unui mare briceag nemţesc. Un briceag asemănător luase Egorîcev de la Kumacher şi i-l dăruise lui Moobs încă din prima zi a sosirii lor în insulă. Acum briceagul era în posesia lui Guildenstern. Era greu de crezut că Moobs, care, ca toţi acei care nu luaseră parte la operaţiunile militare, se pasiona pentru trofee, îl dăduse din proprie iniţiativă lui Guildenstern. O făcuse probabil la îndemnul lui Flammery. Aşadar, au şi început puţin cîte puţin să-şi înarmeze sateliţii!

— Şi Kidd? — întrebă părintele James, adresîndu-i-se lui Guildenstern.

— E acolo.

— Unde?

— În prag.

— Ce face?

— Şade întins.

— Trebuia să-l aduci aici.

— N-a vrut să vină. S-a împotrivit.

— Trebuia să-l iei de mînă şi să-l aduci.

— M-a zgîriat. M-a lovit. Sînt numai vînătăi din cap pînă-n picioare!

— Şi aceasta te-a speriat pe tine, care eşti ostaş şi căpetenie a satului? Bine, vom trimite pe altcineva care are să ne aducă pe acest băieţandru încăpăţînat.

— N-are să-l aducă, — spuse Guildenstern, pironindu-şi privirea în jos, — nu poate fi adus... El... eu... L-am ucis.

— Ai ucis un oaspe al satului nostru?

— Am ucis pe un duşman al satului nostru. Mi-a spus că urăşte pe oamenii din Noul Bethleem. A spus că ne meneşte moartea la toţi.

— Jură! — strigă Hamlet, repezindu-se la Guildenstern, care începuse să tremure. — Jură că aşa ţi-a spus! Şi că nu a vrut să vină, şi că te-a lovit! Jură!... Îţi dai seama ce-ai făcut?

— Da! Am ucis un slujitor al diavolului şi acum va trebui negreşit să pornim război împotriva celor din Elsinor, fiindcă altminteri ne vor ataca ei ca să-l răzbune pe Kidd. Asta-i mîna domnului.

— Voia domnului! — îl întrerupse părintele James cu asprime.

— Da, el a vrut ca să-l ucid pe Kidd... Domnul cu capul alb a zis că este un semn de la dumnezeu...

— De unde ştie el că l-ai ucis pe Kidd?

— Mi-a zis că dacă voi ucide pe careva din Elsinor, asta-i semn dumnezeiesc.

— De ce nu juri? Şi de ce dacă te-a lovit aşa de rău, pieptănătura şi podoabele tale sînt neclintite?... L-ai ucis pentru că aşa ai vrut tu! — tăbărî pe el Hamlet. — De ce nu juri?

— Gentlemanul cu capul alb care stă de vorbă cu dumnezeu şi serafimii cu şase aripi mi-a spus că slugile diavolului trebuiesc ucise pe loc.

— De ce nu juri? Ai născocit că nu voia să vină... L-ai ucis dinadins pe acest tînăr de treabă, ca să pornim război împotriva celor de la Elsinor!

— Gentlemanul cu capul alb mi-a spus că de acum înainte am să răspund pentru faptele mele numai în faţa lui dumnezeu şi în faţa lui, — spuse Guildenstern prinzînd curaj... — Nu ai dreptul să-mi ceri socoteală. Eşti o căpetenie ca şi mine... Ba încă una mai proastă decît mine.

Hamlet se aprinse:

— Cum? Eu sînt mai prost ca tine?... În întreaga omenire nu se va găsi un om...

— Linişte, Hamlet, linişte! — îl potoli Egorîcev. — Amînă certurile de acest fel pentru mai tîrziu. Eşti un om deştept şi ai să înţelegi.

— Oameni din Noul Bethleem, avem noi nevoie de război?! — strigă atunci Hamlet, adresîndu-se compatrioţilor lui care erau tare posomorîţi.

Insularii dădură negativ din cap. De bună seamă că nu aveau nevoie de nici un fel de război.

— Nu trebuie să vorbeşti aşa, Hamlet! — zise părintele James. — Oare nu trebuie să îndeplinim cu smerenie poruncile domnului? Domnul ştie mai bine decît tine şi decît mine dacă trebuie sau nu să pornim război împotriva celor din Elsinor. Şi dacă el ne porunceşte: porniţi război împotriva nelegiuiţilor din Elsinor, ca să răspundă cum se cuvine pentru moartea iubitului meu rob sir Falstaff Truman şi ca să nu mai cuteze să nesocotească sfînta duminică, atunci trebuie să pornim război.

— Oameni din Noul Bethleem, ascultaţi-mă! — strigă Egorîcev cu disperare, simţind că negrii tot mai şovăie încă între bunul simţ şi teama de a nu mînia cerul. — Dumnezeu, în care credeţi, nu a putut — mă auziţi — nu a putut să vă poruncească să porniţi război împotriva celor de la Elsinor! Dacă nu am dreptate sau vă mint, cea mai cruntă pedeapsă a cerului cadă chiar acum pe capul meu!... Aţi auzit? Cea mai cruntă!...

Lumea încremeni într-o aşteptare încordată. Unii îşi acoperiră faţa cu mîinile, ca să nu fie martorii acestei urgii înfiorătoare. Dar trecură cinci, zece, douăzeci de secunde, se scurse un minut şi Egorîcev rămînea viu şi nevătămat.

— Vedeţi acum că nu eu vă mint? — strigă Egorîcev. — Nici fulgerul, nici trăsnetul nu m-au lovit, uraganul nu m-a smuls din loc, în pămînt n-am intrat!... Oare nici acum nu v-aţi convins de adevărul spuselor mele?

Şi în clipa cînd i se părea că a învins, răsună glasul lui Guildenstern:

— Omul cu barbă galbenă să ne spună mai bine dacă crede sau nu în dumnezeu. Oameni din Noul Bethleem, gentlemanul cu capul alb mi-a poruncit să vă spun că Barbă Galbenă nu crede în dumnezeul nostru şi că s-ar putea să fie el însuşi amestecat în moartea lui sir Falstaff. El sfătuieşte pe oamenii din Noul Bethleem să-l întrebe pe Barbă Galbenă dacă crede în dumnezeu.

— Cred că oamenii trebuie să trăiască drept şi în pace, — zise Egorîcev.

— Nuuu, să ne spună dacă crede în dumnezeu! — urlă Guildenstern triumfător, văzînd impresia pe care cuvintele lui o produseră asupra mulţimii. — Vedeţi, se teme să răspundă făţiş la întrebare.

— Poţi să nu crezi în dumnezeu şi totuşi să fii un om drept, bun şi cinstit, — răspunse Egorîcev, în tăcerea care se lăsă. — Şi poţi spune că crezi în dumnezeu şi totuşi să fii cel mai mare ticălos şi ucigaş, ca... de altfel, sper că toată lumea îşi dă seama ca cine...

— Aţi auzit? Nu crede în dumnezeu!... E sluga diavolului! A fost izgonit din Peştera Sfîntă şi a coborît la noi, în Noul Bethleem ca să ne atragă de partea diavolului! — ţipă Guildenstern, agitîndu-şi victorios pumnii. Briceagul, darul lui mister Flammery — căzu din coşuleţul care i se legăna pe umăr, tocmai la picioarele lui Egorîcev. Pe mîner se zăreau cît colo urme de sînge, urme vădit proaspete. Guildenstern îşi încercase darul de oţel pe seama bietului Jacob Kidd. — Feriţi-vă de Barbă Galbenă! El ne aduce nenorocire şi moarte! El caută să ne piardă!

— Peştera Sfîntă l-a izgonit pe acest trimis al satanei! — urlă, la rîndul său, părintele James, pe deplin încredinţat de dreptatea poruncilor lui mister Flammery. — De ce staţi cu braţele încrucişate, oameni din Noul Bethleem?!

Se năpusti asupra lui Egorîcev. Alţi zece insulari, îngroziţi că fuseseră cît pe aici să se lase ispitiţi de trimisul satanei, se grăbiră să-şi ispăşească şovăirile păcătoase şi primejdioase, luînd parte la această acţiune plăcută lui dumnezeu.

În ceea ce priveşte pe ceilalţi locuitori ai satului, a căror simpatie, împotriva voinţei lor, rămînea totuşi de partea tînărului cel voios şi bun, care-i întîmpinase atît de frumos în Poiana Sfîntă, se purtase atît de blînd cu ei, cu copiii şi familiile lor, le predase fără şovăire pentru a fi judecat, pe omul alb care dăduse foc satului şi ucisese patru insulari — aceştia, deşi nu dădură o mînă de ajutor ca Egorîcev şi Hamlet, care se repezise în ajutorul său, să fie legaţi, nu îndrăzniră să se împotrivească voinţei părintelui James şi a lui Guildenstern.

— Nu vă atingeţi de ei!... Să nu care cumva să vă atingeţi de ei! — urla, cît îl ţineau fragezii lui plămîni, băieţelul Bob, agăţîndu-se de braţele oamenilor care se năpustiseră asupra prietenilor lui. — Sînt oameni buni!... Auziţi, sînt oameni buni! Tare buni!..

Guildenstern îl izbi cu putere peste faţă şi copilul, podidit de sînge, se prăbuşi pe pămîntul dogoritor şi plin de praf.

Dar numaidecît se auzi o lovitură puternică, răsunătoare, peste mutra fioroasă a lui Guildenstern şi noua căpetenie şi apărător al credinţei căzu grămadă lîngă tînărul Bob.

— De cînd ai ajuns atît de curajos, Guildenstern? — îl întrebă aplecîndu-se spre ticălosul doborît la

pămînt, un insular tînăr, chipeş, cu umeri largi. — Te-ai repezit ca un viteaz să dai într-un copil. Ai ucis la fel de viteaz, adică de la spate, pe un flăcău nevinovat şi fără apărare venit din Elsinor. Dacă eşti atît de viteaz, de ce nu te-am văzut niciodată pornind la luptă dreaptă, unul contra unul, cu un bărbat în floarea vîrstei?

Era unchiul lui Bob Smith — Jacob Smith.

— Nu cumva vrei să-ţi măsori puterile cu mine? — continuă el.

Dar Guildenstern nu nutrea de loc această dorinţă. Sări în picioare şi ţinîndu-se cu mîna de obrazul umflat, se feri de Jacob, se apropie în fugă de sfinţia sa, care, ca şi toţi ceilalţi, privea foarte liniştit înfrîngerea noii căpetenii, şi îi şopti la ureche:

— Trebuie să-i ucidem numaidecît pe amîndoi: şi pe Barbă Galbenă şi pe Hamlet. Cap Alb are să fie mulţumit... şi dumnezeu la fel...

— Să nu ne grăbim cu asta, — obiectă vrăjitorul. — Să-i mai ţinem în Marea Colibă. Să-i judece Cap Alb singur. O să-i dăm de ştire mîine şi o să facem după cum are să poruncească.

— Au muschete în colibă, — îi aminti Guildenstern cu teamă.

— Şi Cap Alb are muschete, — spuse sfinţia sa.

Peste cîteva clipe, Egorîcev, Hamlet şi micuţul Bob, zdravăn stîlciţi în învălmăşeală, cu braţele legate strîns la spate, fură împinşi în Marea Colibă a bărbaţilor, iar uşa fu trasă repede în urma lor şi încuiată zgomotos, cu un zăvor mare de lemn.

Cînd fochistul Samuel Smith, auzind larma, voise să iasă din colibă ca să-şi scape prietenii cu ajutorul automatului, Egorîcev, spre uimirea tuturor, îi strigă să se înapoieze liniştit în colibă. Nu voia să recurgă la o vărsare de sînge inutilă.

— Totul o să fie în ordine, te asigur! — murmură Egorîcev, în vreme ce fochistul îi dezlega unul după altul pe cei trei prieteni. — Este apă? Haideţi mai întîi să ne spălăm. După aceea, o să vedem ce-i de făcut... Nu există situaţii fără ieşire. Nu-i aşa Hamlet?

— O să născocim noi neapărat ceva, sir! — răspunse Hamlet, deşi chiar dacă l-ai fi ucis tot nu şi-ar fi dat seama ce se putea născoci într-o astfel de situaţie.

— Ascultă, Hamlet! Vrei să-mi faci o plăcere?

— Cu dragă inimă, sir.

— Atunci, uite ce este: nu mă bucură de loc cînd un om pe care-l stimez şi care mi-e drag îmi spune sir. În ţara mea, oamenii se adresează unul altuia cu cuvîntul „tovarăşe". Spune-mi şi dumneata — „tovarăşe Egorîcev". Ne-am înţeles?

— Bine, tovarăşe Egorîcev, — răspunse Hamlet, zîmbind pe întuneric. — Am să vă spun tovarăşe.

Cît despre Rosenkranz; acesta tăcea chitic, urmărind din ungher cum se spălau duşmanii săi, de parcă nu ei fuseseră aruncaţi într-o temniţă primejdioasă. La început, încercase să tragă cu urechea la ceea ce spuneau ca să înţeleagă motivul neaşteptatului lor prizonierat. Dar după ce-şi dădu seama de cele ce se petrecuseră în preajma colibei lui Iago, fu copleşit de un sentiment de adîncă satisfacţie. În schimb, ghinionistul apostol al lui mister Flammery, posesor al unui auz foarte fin, după ce prinse glasul părintelui James care striga cîte ceva, cînd într-o parte, cînd în cealaltă a colibei, se trînti jos şi izbindu-se cu capul de pămînt începu să bocească nespus de piţigăiat. Reuşiră cu greu să-l potolească. Şi mai greu încă le-a fost să afle de la dînsul ce anume-l adusese în această stare de isterie. Numai o scatoalcă în spate, trasă de palma grea a fochistului Smith îl aduse în simţire şi, scăldat în lacrimi şi zgîriindu-şi faţa cu unghiile murdare, tari ca fierul, ticălosul le aduse la cunoştinţă că — vai! — casa în care erau închişi fusese vrăjită cu cel mai grozav blestem. Oricine s-ar apropia de ea mai mult decît la douăzeci de paşi, va fi trăsnit de focul dumnezeiesc. Aceeaşi soartă o vor avea şi aceia care ar încerca, fără îngăduinţa părintelui James, să părăsească locul ăsta vrăjit...

X

La aceeaşi oră, cînd dezbaterile luaseră sfîrşit în Peştera Sfîntă şi se trecuse la semnarea convenţiei în vederea schimbării numelui Insulei Dezamăgirilor în insula Armoniei, trei războinici din Noul Bethleem, vopsiţi ca pentru luptă, aduseră la Elsinor trupul schingiuit al nefericitului Jakob Kidd. Ca soli, ei se bucurau de o deplină imunitate. După ce aşteptară politicoşi ca toţi locuitorii satului să se adune în piaţă, războinicii din Noul Bethleem explicară mai întîi pentru ce anume a fost ucis tînărul. Apoi fură aduse la cunoştinţa obştească cererile Noului Bethleem, cereri ce trebuiau primite fără discuţie, anume ca satul Elsinor să-şi predea vrăjitorul, pe sfinţia sa părintele Lear şi, drept zălog, cinci căpetenii, care vor răspunde pentru orice rău pornit din satul lor. Afară de aceasta, cei din Noul Bethleem mai cereau ca Elsinorul, precum şi toate satele de la miazăzi, să recunoască imediat că în ziua aceea nu era sîmbătă, ci duminică, şi să îndrepte cum se cuvine pentru viitor numărătoarea zilelor săptămînii. În cazul cînd unul din aceste puncte nu ar fi acceptat, Noul Bethleem — strajă a credinţei adevărate, — declara război sfînt Elsinorului.

Pînă să ia cunoştinţă de toate acestea, părintele Lear şi căpeteniile satului Elsinor aflaseră din gura lui Polonius mesajul lui mister Flammery. Dar chiar dacă nu ar fi primit această încurajare de la Peştera Sfîntă, cei din Elsinorul care, ca şi celelalte sate din insulă, se credea adevăratul apărător al credinţei nu ar fi admis în nici un caz schimbarea numărătoarei zilelor săptămînii. Cît despre vrăjile cărora le căzuse jertfă Iago Truman, trebuiau să mai vadă dacă porneau tocmai de la Elsinor şi, dacă era adevărat că porneau din satul lor, apoi existau destule mijloace încercate în decurs de secole pentru a lămuri cine anume a stîrnit dreapta mînie a oamenilor din Noul Bethleem. Nici părintelui Lear, nici căpeteniilor satului, nu le trecea prin gînd că ar putea refuza predarea celui vinovat de o astfel de crimă. Cererile drepte rămîn drepte, oricît de neplăcute ar fi ele uneori.

Dar cum era vorba de înseşi temeliile credinţei, Elsinorul nu stătu pe gînduri şi, fără să mai încerce de a intra în tratative, respinse ultimatumul neobrăzat şi profanator al Noului Bethleem.

Din clipa aceea, Elsinorul, ca şi Eldorado şi Capul Verde, care i se alăturară imediat, erau în stare de război cu cele două aşezări de la miazănoapte.

Era cel de al treilea război din Insula Dezamăgirilor în ultimele trei sute de ani şi primul care cuprindea toate cele cinci sate.

Numaidecît fură trimişi pe căi ocolite, pe povîrnişurile primejdioase şi de netrecut ale ţărmului, trei soli cu nădejdea că măcar unul va ajunge pînă la Peştera Sfîntă şi va da de ştire că Elsinorul aşteaptă cu recunoştinţă şi credinţă ajutorul făgăduit.

In piaţa principală din Elsinor răsunară trîmbiţele, tobele şi trunchiurile care ţineau loc de clopote şi care nu se deosebeau cu nimic de acelea care a doua zi, la 12 iunie aveau să răsune în pieţele celorlalte sate din insulă.

Noaptea se lăsase de mult cînd sfatul de război unit al căpeteniilor şi păstorilor spirituali din Elsinor, Eldorado şi Capul Verde luă sfîrşit. Ceva mai devreme se încheiase consfătuirea asemănătoare ţinută de reprezentanţii Noului Bethleem şi Bunei Speranţe.

Nimeni, înafară de bătrînii neputincioşi şi de prunci, nu închise ochii în noaptea aceea. Războinicii îşi pregăteau armele, femeile boceau, copiii le ţineau isonul cu scîncetele lor speriate. Vrăjitorii slujeau, stropeau cu apă sfinţită armele luptătorilor şi încercau să-l convingă pe bunul dumnezeu că era în interesul lui să le fie de ajutor în luptă. Şi întrucît era vorba de un război plăcut celui-de-sus, toţi cei cinci păstori spirituali erau la fel de convinşi că izbutiseră să ajungă la o convenţie cu cel atotputernic, în condiţii avantajoase pentru ambele părţi.

După toate slujbele, cele cinci sate se apucară să mute femeile, bătrînii, copiii, avutul şi turmele în peşterile din apropiere. Ar fi fost o greşeală să socotim că aceste peşteri erau nişte construcţii de război speciale. Locuitorii din Insula Dezamăgirilor încă nu ajunseseră la acele culmi ale civilizaţiei apusene, cînd oamenii sînt siliţi să cheltuiască cea mai mare parte din timpul, averea şi activitatea socială pentru scopuri militare. Dacă în lupta lor aspră de fiece zi cu natura, insularilor le rămînea puţin timp liber, ei îl foloseau în mod uşuratic, pentru a-şi împodobi locuinţele, pentru a fabrica instrumente muzicale şi pentru a cînta din aceste instrumente. Se duceau în ospeţie, cîntau. Cît despre peşteri, ele îşi datorau existenţa pe de o parte forţelor oarbe ale naturii, pe de altă parte — necesităţilor crescînde ale materialului pentru fabricat unelte. Fără să se limiteze doar la culesul pietroaielor şi prundişului de cremene, care se găsea la suprafaţa pămîntului, insularii, odată cu trecerea timpului începură să spargă rocile mai preţioase ale stîncilor, acolo unde ieşeau la suprafaţă. Rocile mai moi, în care se întîlneşte de obicei cremenea, puteau fi uşor prelucrate şi insularii găureau stîncile în căutarea cremenei. Aşa, din an în an, au crescut şi s-au lungit nişte peşteri destul de încăpătoare. In ele îşi găseau adăpost oamenii pe ploile torenţiale, adevărate urgii, şi în timpul uraganelor, cînd nu se puteau adăposti sub acoperişurile colibelor obişnuite...

In bezna nopţii pe care zeci de făclii nu erau în stare s-o învingă, şiruri de oameni se îndreptau spre gurile ameninţătoare ale peşterilor, ducîndu-şi copiii, boarfele, alimentele, apa de băut. Caprele, nevoind să se despartă de ţarcuri, behăiau speriate. Bătrînii, gemînd şi podidiţi de sudoare şi lacrimi, trăgeau după ei spre peşteri buştenii scobiţi pe dinăuntru cu basoreliefuri de sfinţi, cu care nu era atît de înfricoşător să pătrunzi în aceste văgăuni adînci şi lungi. Copiii plîngeau şi cereau să fie duşi acasă. Femeile boceau şi ele şi-şi băteau plozii ca să nu supere cu plînsul lor pe cei mari, care şi aşa erau destul de necăjiţi.

Dar dacă luptătorii din Noul Bethleem se gîndeau să treacă la acţiune de îndată ce se va crăpa de ziuă, locuitorii de la miazăzi, deşi dornici să-şi potolească setea de răzbunare pentru moartea lui Jakob Kidd şi să lupte pentru credinţă — nu puteau să înceapă operaţiunile militare decît peste o zi. Pentru ei, a doua zi era duminică, şi duminica oamenii din Insula Dezamăgirilor nu se războiau.

In zori se înapoie la Elsinor singurul sol rămas în viaţă dintre cei trei care fuseseră trimişi la Peştera Sfîntă după ajutor. Cei doi tovarăşi ai lui se prăpădiseră încă în drum spre miazănoapte: unul se prăvălise în prăpastie şi fusese înghiţit de ocean, celălalt pierise în fundul unei strîmtori. Solul aduse o veste bună: gentlemenii albi făgăduiseră să se roage lui dumnezeu pentru victoria curajoşilor apărători ai adevăratei credinţe, ai bravilor locuitori din Elsinor, Eldorado şi Capul Verde.

In ajun, îndată după înmormîntarea lui Iago Truman, omul trimis la aceeaşi Peşteră Sfîntă de către sfinţia sa părintele James adusese la Noul Bethleem aceeaşi veste (cuvînt cu cuvînt) — veste îmbucurătoare şi plină de îmbărbătare: gentlemenii albi făgăduiseră să se roage lui dumnezeu pentru victoria curajoşilor apărători ai adevăratei credinţe, ai bravilor locuitori din Noul Bethleem şi Buna Speranţă.

Luni 12 iunie, după orele şapte dimineaţa, două pîlcuri de războinici din Noul Bethleem şi Buna Speranţă năvăliră dinspre mare şi dinspre uscat asupra Elsinorului, unde plutea tăcerea ameninţătoare a unei aşezări părăsite de către locuitorii ei. Oamenii din Elsinor se ascundeau într-o peşteră. Intrarea fusese închisă cu pietroaie.

O dimineaţă liniştită, senină şi însorită domnea peste Insula Dezamăgirilor.

XI

— Am putea ieşi prin acoperiş, — spuse Samuel Smith, după ce întemniţaţii din Marea colibă a bărbaţilor se încredinţaseră că nu puteau sparge uşa.

— Un acoperiş ca acesta poate fi găurit cu cuţitul.

Scoase din buzunarul pantalonului un cuţit mare de marinar şi voi să se apuce numaidecît de treabă. Dar Egorîcev îi potoli zelul.

— Hai mai întîi să facem o recunoaştere. Luminează-mi!

Smith scoase din rucsac o lanternă de buzunar, Egorîcev smulse un par din patul comun şi-l împinse în sus, spre acoperiş.

In aceeaşi clipă, acoperişul fu străpuns de o suliţă care, pătrunzînd aproape pe jumătate în colibă, se opri în desişul frunzelor de palmier, încă tremurînd.

— Ai văzut? — zise Egorîcev către fochist. — Sfinţia sa părintele James are grijă ca să nu i se calce blestemul, şi-l păzeşte cu ajutorul a vreo zece temniceri. Trebuie să aşteptăm pînă se întunecă. Ce bine că azi e duminică. Duminica nu se duc războaie în Insula Dezamăgirilor, nu-i aşa? — îl întrebă el pe Rosenkranz, care tot mai tremura, iar

ticălosul nefiind în stare să vorbească, îi întări cuvintele mugind puternic.

— Dar de îndată ce va începe ziua de luni, se va dezlănțui un mare prăpăd, — continuă Egorîcev. — Trebuie numaidecît să vedem ce putem face ca să oprim războiul. Avem la îndemînă vreo șase ore. Ba ceva mai mult... Pînă nu apune luna nu putem ieși de aici... Mai întîi să ne calculăm posibilitățile... Cîte baterii de lanternă avem, tovarășe Smith?

— Nouă.

— Hai atunci să riscăm una... Nu te teme, prostuțule! — îi zise el, cu duioșie, tînărului Smith, speriat ca și Rosenkranz de lumina puternică, ce izbucnise din cutiuța neagră și turtită. — Prietenii noștri nu au a se teme de cele ce facem eu și cu nenea Smith. Ai înțeles?

— Am înțeles, — răspunse băiatul, care parcă pentru mai multă siguranță se agăță de mîna aspră a fochistului.

Fîșia de lumină electrică smulse din întuneric căpriorii înalți, care se pierdeau în beznă și paturile de bambus, ce păreau nesfîrșite, iar sus, deasupra lor, pe policioare înguste, se deslușeau lucind stins, cu șiruri egale de dinți, craniile îngălbenite și măștile pentru jocurile de paști, nu mai puțin înfiorătoare. Pe peretele din fund, la vreo doi metri de pămînt, pe o policioară împodobită cu flori și parcă străjuită de două cranii străvechi și de două măști din cele mai înfricoșătoare, se afla o lădiță de culoare cafeniu-închisă. Acest perete cu policioara și lădița de pe ea era despărțit de restul încăperii printr-o perdea groasă de lînă de capră, împodobită din belșug cu coarne și cozi de capră. Deasupra lădiței atîrna o cruce mare din același lemn trandafiriu din care localnicii făceau butucii-clopote.

— Nu intra! Nu-i voie! — strigă îngrozit micul Smith, văzînd că Egorîcev dă deoparte perdeaua zornăitoare. Are să te lovească trăsnetul!... Nimeni nu are voie să intre acolo, înafară de părintele James!...

In ungherul său, Rosenkranz închisese tare ochii ca să nu vadă cum cerul va pedepsi pe neobrăzatul acesta de alb, dar nici nu-i trecuse prin minte să-l prevină de primejdia ce-l pîndea. Dimpotrivă, ar fi fost fericit dacă trăsnetul i-ar fi ucis pe loc pe cei doi albi. Știa că una ca asta nu l-ar supăra cîtuși de puțin pe Cap Alb, pe care Rosenkranz îl iubea cu întreaga ardoare a unui Quisling primitiv, simțind într-însul unicul său sprijin.

— O să vedem noi îndată, dacă are să mă trăsnească sau nu! — zise Egorîcev vesel, trecînd dincolo de perdea. — E cam mult de cînd n-am avut un asemenea prilej.

Ceea ce a urmat după această faptă de sinucigaș, sau mai bine zis ceea ce nu a urmat după ea, întrecu puterea de imaginație a insularilor prezenți: Egorîcev rămase viu și nevătămat!

— Ia vino încoace! — porunci marinarul, adresîndu-se lui Bob. — Nu te teme! Dacă îți spun eu, înseamnă că nu se va întîmpla nimic...

Voia să-l obișnuiască pe copil cu gîndul că nici un fel de vrajă nu-i putea face vreun rău atîta timp cît avea prieteni ca el și ca Smith.

— Hai du-te, caraghiosule! — îl îndemnă mustăciosul său prieten și îl împinse ușurel. — Nu te teme! Dacă vrei, vin cu tine...

— Mă duc singur! — rosti Bob Smith, în timp ce înghițea febril aerul. Apoi, închizînd tare ochii, trecu pe sub perdea, de parcă s-ar fi azvîrlit într-o prăpastie.

— Ești încă viu? — îl întrebă Egorîcev cu șiretenie.

— Așa mi se pare, — răspunse copilul, pipăindu-și mîinile și picioarele. — Sînt viu și nevătămat!...

De atîta bucurie era gata să-i tragă o țopăială pe cinste, dar își aminti unde se află și se sperie din nou.

— Dar tu, Hamlet, ce zici? — întrebă Egorîcev.

Tăcut, Hamlet trecu pe sub ghirlanda sacră de coarne și cozi de capră, și se înapoie tot prin același loc, ca să se încredințeze pe el însuși și pe ceilalți că ceea ce cu puțin înainte i se părea o faptă smintită de sinucigaș era ceva cu totul neprimejdios. Rămase o clipă de partea cealaltă a perdelei, apoi o dădu cu îndrăzneală la o parte și trecu pe lîngă ea, așa cum treci pe lîngă o liană, de care se atîrnă la uscat peștele și carnea de capră.

— Și cînd te gîndești... — zise el, trecînd din nou dincolo de perdea. Apoi se așeză pe patul comun și amuți pentru multă vreme. Trebuia să priceapă ceea ce Egorîcev, să fi fost în locul lui, ar fi numit activitate de lămurire antireligioasă în mijlocul populației locale. De acolo, de pe patul comun, privi — de data aceasta fără pic de emoție — cum Egorîcev luă de pe policioară lădița asupra căreia dăinuia blestemul vechi de trei veacuri al multor generații de preoți localnici.

— Știi, Smith, — zise Egorîcev cu glas tărăgănat, îndreptînd fîșia de lumină asupra lădiței, — mi se pare că lădița e de fier. Ia uite ce ruginită e!

— După cît mi-aduc aminte n-am văzut nicăieri pe insulă vreun obiect de fier, — obiectă Smith, dînd din umeri. — Cred că e dintr-un fel de coajă de copac.

— Tocmai aici e ciudățenia, că-i de fier! Am văzut în viață fier ruginit cît poftești.

Și Egorîcev întinse mîna să ia lădița.

— Nu te atinge de Lădița Sfîntă! — îl preveni mult mai liniștit ca înainte și totuși îngrijorat, băiatul. — *Nimeni* nu are voie să atingă lădița. Nici chiar sfinția sa!

— Nici chiar sfinția 'sa? — repetă Egorîcev. — Vai, vai, ian te uită! Ei, și noi totuși o să riscăm. Ce zici, să riscăm, tovarășe Samuel Smith?

— Da, tovarășe Egorîcev.

— Să riscăm, tovarășe Robert Smith?

Pentru orice eventualitate, băiatul nu răspunse.

— E de fier, cu siguranță! — spuse Egorîcev, luînd cu băgare de seamă lădița, acoperită cu un strat gros de praf. — O lucrătură foarte veche. Piesă de muzeu. Pînă și încuietoarea e o minune de artă veche meșteșugărească!

Suflă un nor de praf de pe capacul lădiței și încercă încuietoarea. Fie de bătrînețe, fie din pricină că lădița nu era încuiată, arcul cedă destul de ușor.

Înăuntru, nu găsi decît un sul de hîrtie îngălbenită de vreme. Sulul era învelit în bucăți de stofă și legat cu un șnur. Acesta, de vechi ce era, se făcu bucăți de îndată ce Egorîcev se atinse de el.

XII

« Eu, Josuah Penticost, născut în orașul Bradford, esquire, magistru în științe, alderman permanent și de onoare al orașului Happytown din Josuahland, America de Nord, fondat de mine, întemeietorul și conducătorul casei bancare „Josuah Squeers și fiii" și al companiei de navigație „Happytown — Noul Am-

sterdam", prin mila lui dumnezeu stăpîn suveran al Insulei Dezamăgirilor, purced cu inimă grea să scriu mesajul următor către cititorii mei necunoscuţi, de-i va fi sortit să fie citit odată şi odată.

„Dacă socotelile mele migăloase de ani şi ani de zile sînt adevărate, atunci astăzi cînd scriu aceste rînduri sîntem în 7 mai 1658. Prin urmare, astăzi eu împlinesc optzeci şi trei de ani. Sănătatea mea, pe care o urmăresc fără amărăciune şi teamă de patru luni şi ceva, nu-mi lasă nici o îndoială că în curînd, chiar foarte curînd, bunul dumnezeu mă va chema la el. De aceea socot că a sosit vremea să las spre ştiinţă, scriind pe hîrtie, fie şi pe scurt, ceea ce am trăit şi am înfăptuit întru slava domnului şi a majestăţii sale regelui Britaniei, în cei treizeci şi unu de ani petrecuţi aici, în această insulă nefericită. Am să fiu scurt, căci nu dispun de prea mult timp şi am numai cîteva foi de hîrtie, pe care am izbutit să le păstrez pentru acest prilej. Mîna îmi tremură, literele nu ies pe hîrtie atît de frumoase şi citeţe, cum aş dori, şi se prea poate că necunoscutul meu cititor nu va reuşi să desluşească numaidecît tot ce am scris. Dar să mă osîndească numai unul ca mine, unul care a ajuns la vîrsta mea, a trecut prin tot atîtea încercări şi şi-a păstrat totuşi un scris dîrz şi citeţ.

„Acum treizeci şi unu de ani, echipajul răzvrătit al corăbiei „Pelerinul", care-mi aparţinea, m-a debarcat pe această insulă. Din cei peste treizeci de negri, care au împărtăşit cu mine această tristă soartă, a luat naştere o populaţie care numără azi două sute unsprezece robi. De aceea mare mi-a fost ispita de a mă numi rege-suveran al acestei insule, pe care, pe bună dreptate am botezat-o Insula Dezamăgirilor. Dar oare păstorul este rege al oilor şi berbecilor lui? Oare stăpînul unei crescătorii de cîini sau de cai de curse este regele cîinilor şi cailor lui? Şi poţi numi om, o fiinţă sălbatică cu piele neagră făcută după chipul şi asemănarea domnului, numai din pricină că merge şi îşi ţine trupul în poziţie verticală şi din timp în timp scoate sunete relativ articulate?

„Iată de ce nu sînt decît stăpînul Insulei Dezamăgirilor şi nicidecum regele ei. Un supus al coroanei engleze sau al unui rege englez nu poate fi decît un om, în înţelesul adevărat creştin al cuvîntului şi nicidecum o fiinţă cu pielea neagră, galbenă sau roşie.

„Presimţindu-mi sfîrşitul apropiat, privesc îndărăt cu ochi pătrunzători şi ageri, la calea lungă şi anevoie străbătută de mine. Mă străduiesc să-mi lămuresc cu ce l-am mîniat într-atîta pe dumnezeu, încît m-a osîndit la o moarte înceată, departe de familie şi de cei dragi, la mii de mile de lumea creştină. Multe nopţi de veghe le-am petrecut într-o singurătate înfiorătoare, cercetîndu-mi de-a-fir-a-păr faptele şi gîndurile şi abia acum, de puţină vreme, am înţeles că m-am făcut vinovat în faţa celui-de-sus de sacrilegiu şi hulă, — căci — aşa cum am ajuns să înţeleg acum — nu există o fărădelege mai cumplită în faţa blîndului Isus, decît săvîrşirea măreţei taine a sfîntului botez la nişte fiinţe în care dumnezeu n-a sădit o părticică din sufletul lui, indiferent dacă aceste fiinţe umblă în patru picioare, cum umblă caii şi cîinii, sau în două ca struţii, negrii, pieile-roşii şi urangutanii.

„Vai şi amar de mine! Am înţeles toate acestea abia atunci cînd nimeni înafara proniei cereşti nu mai putea îndrepta cele făptuite!

„Nu am nici vreme, nici putere, nici hîrtie ca să descriu mai pe larg tot ce am suferit începînd din ziua aceea îngrozitor de îndepărtată, cînd, încă plin de vlagă şi hotărîre am părăsit Plymouth-ul pentru a-mi căuta norocul peste ocean şi pînă în clipa cînd, aşezat aici la o masă primitivă, în faţa peşterii mele, am început să scriu ultima scrisoare din viaţa mea. La judecata de apoi se va ţine seama de toate, totul va fi cîntărit; pentru faptele şi meritele mele mi se va hărăzi pe deplin răsplata cuvenită.

„Scopul acestor rînduri este însă mult mai modest. Vreau ca acela în mîinile căruia — peste un an, peste zece sau peste două sute — va cădea acest trist mesaj, să afle pe această cale că populaţia acestei insule vorbeşte englezeşte, poartă nume creştine şi cîntă psalmi şi imnuri care slăvesc pe domnul dumnezeu numai datorită trudei îndelungate şi neprecupeţite a smeritului rob al lui dumnezeu, Josuah Penticost, care n-a vrut să-şi petreacă restul zilelor în mijlocul unor păgîni nevrednici şi n-a voit să uite pentru totdeauna sunetul dulce al limbii materne. Repet, a fost o faptă eroică, grea şi îndelungată. Cine ştie dacă aş fi izbutit să ating ceea ce mi-am pus în gînd, dacă nu aş fi avut la îndemînă armele de foc, pe care pronia cerească le-a hărăzit slabelor mele mîini.

„Aruncat pe acest ţărm nenorocit, m-am pomenit singur, cu treizeci şi patru de negri bolnavi, care nu ar fi trăit mult, dacă nu le veneam în ajutor cu cunoştinţele mele în medicină. Cinci din ei au murit chiar a doua zi: erau prea istoviţi şi domnul îi aştepta la sînul său. Mă înfiora gîndul că şi ceilalţi ar putea avea aceeaşi soartă şi de aceea i-am îngrijit cu atîta sîrguinţă, cum — să mă ierte dumnezeu — n-am îngrijit niciodată pe nici un om alb. Gîndul de a rămîne cu totul singur în această insulă pustie îmi era de neîndurat.

„Mulţi, ca şi mine odinioară, laudă, plini de admiraţie, stăruinţa şi iscusinţa acelora care izbutesc să înveţe un papagal sau o cioară a rosti cîteva cuvinte omeneşti. Nespus mai multă trudă, mai mulţi nervi, voinţă şi vlagă a trebuit să cheltuiesc, ca să dresez pe cei douăzeci şi nouă de negri rămaşi în viaţă, pînă ce i-am învăţat limba engleză şi i-am obişnuit să se folosească de ea nu numai atunci cînd vorbeau cu mine, dar şi cînd vorbeau între ei.

„A fost o îndeletnicire neasemuit de grea, mai ales fiindcă negrii rîd foarte uşor, sînt lipsiţi de seriozitate şi nu au nici umbră de respect faţă de limba pe care o vorbeşte stăpînul lor.

„Imi amintesc cum au rîs cînd le-am cerut să rostească după mine primul cuvînt englez. L-au repetat, cu o voce cîntată (era vorba de cuvîntul „pistol"), schimonosindu-l în mod revoltător, imposibil de redat, în fel şi chip şi apoi... au rîs! Sigur — lor le venea să rîdă! Băteau din palme, strigau în cor nobila consonanţă engleză pocită de ei şi pufneau de rîs, de parcă diavolul şi-ar fi făcut sălaş în trupurile lor goale.

„Dumnezeu ştie cît am încercat să-i potolesc cu băţul, dar asta n-a folosit la nimic. Atunci dumnezeu m-a învăţat să mă folosesc de pistol. Am ochit dintre dînşii pe cel care rîdea mai tare, dar unul mai slăbănog (căci cei zdraveni îmi trebuiau la gospodărie), şi l-am împuşcat pe loc, pentru ca ceilalţi să nu mai cuteze să-şi bată joc de limba stăpînului lor. Impuşcarea lui n-a întîrziat să-şi arate înrîurirea binefăcătoare asupra celorlalţi. S-au potolit, s-au făcut mai serioşi şi mai ascultători.

„In ziua aceea, n-am izbutit să-i învăţ decît opt cuvinte: „pistol", „tăcere", „muschetă", „cuţit", „li-

niște", „nu se poate" și „te omor!" Apoi, a mers ceva mai ușor.

„După ce elevii au învățat peste cincisute de cuvinte și crezul, am decretat — sub amenințarea osîndei dumnezeiești: pedeapsa cu moartea — limba engleză ca unica limbă îngăduită pe teritoriul Insulei Dezamăgirilor.

„Nu pot ascunde că o oarecare înlesnire în truda mea de misionar a adus-o faptul că cei douăzeci și nouă de negri rămași în viață erau de felul lor din optsprezece sate diferite și printre ei nu existau trei care să vorbească la fel, deoarece fiecare sat de pe meleagurile lor sălbatice africane, are alt dialect, altă limbă. Era o adevărată babilonie. Unii vorbeau în limba volof, alții în limba serer, alții fulba, alții bull, restul menda, cru, ioruba, eve, ibibio, așanti (sau acan), temne, malinke, fon, benin, tiv (sau munci), econ, duala și bacviri. Am agravat situația, făcîndu-i să stea în colibe diferite în așa fel încît în nicio colibă să nu fie doi din același sat. N-aș vrea cîtuși de puțin să mă împăunez cu această metodă înțeleaptă. Ea mi-a fost insuflată de dumnezeu, în nemărginita-i milă.

„Rătăceam dinadins prin insulă, ivindu-mă în locuri și în momente cînd nici nu se gîndeau la mine. Mă ascundeam prin tufișuri, mă furișam pe lîngă focuri, mă tîram noaptea prin preajma colibelor și nu oboseam să trag cu urechea pînă și la glasurile vînătorilor, care răsunau prin pădure — și era vai și amar de aceia care încercau să-mi calce legea. Interziceam să fie îngropați timp de cinci zile, iar trupurile lor erau înmormîntate fără nici o rugăciune.

„Totuși, am fost nevoit să mai irosesc încă patru luni și jumătate pînă am izbutit, în cele din urmă, ca legea mea să fie îndeplinită de toată suflarea, fără cîrtire. Apoi am putut trece la înfrumusețarea accentului.

„Mai lesne mi-a venit cu noua generație născută în insulă. Am hotărît ca noii născuți să fie luați de la mamele lor și i-am dat pe mîna a două negrese, care dobîndiseră cel mai repede accentul corect. La ore statornicite, mamele își puteau lua pruncii pentru a-i alăpta, dar — sub amenințarea celei mai cumplite pedepse divine — ele nu aveau voie să deschidă gura. Nici un fel de mîngîieri! Orice cuvînt adresat urechii simțitoare a pruncului putea să aibă o influență nefastă asupra purității accentului lui.

„Și așa a venit o vreme cînd am fost răsplătit pe deplin pentru truda-mi cu adevărat supraomenească. Era de ajuns să intru în colibele unde erau adăpostiți copiii și să închid ochii ca să mi se pară că aud glasurile puișorilor mei dragi, care creșteau în lipsa iubitorului lor tată tocmai în îngrozitor de îndepărtatul Happytown. Numai cineva care a fost pentru totdeauna sau măcar și pentru un an despărțit de copiii săi poate înțelege și prețui desfătarea amară pe care o resimțeam în clipele acelea.

„Cu cei mari a fost, la început, ceva mai greu. Dar aproape cu toții deveniră peste puțin părinți; aproape toți avură fii și fiice în colibele pentru copii și acest lucru constitui un ajutor serios în educarea lor. Numai aceia care, cu prețul sforțărilor cuvenite, căpătau în sfîrșit accentul corect, aveau voie să-și vadă și din cînd în cînd să vorbească cu progeniturile lor, și numai după ce copilul ajungea la vîrsta de cinci ani puteau să și-l ia acasă. Indemnați de instinctele lor părintești, tații și mamele făceau tot ce puteau ca să ajungă la rezultatul cuvenit. Dealtfel, să fim drepți: negrii, ca și multe dintre păsări, sînt nespus de muzicali și de receptivi.

„Apoi, a sosit o vreme cînd mi s-a părut că țelul trudei mele a fost atins și păcătoasa trufie a pus stăpînire pe sufletul meu. Eram înconjurat de o supunere deplină. Mă încînta ideea că educația discipolilor mei a fost încheiată cu toată reușita și această rătăcire plăcută a durat pînă cînd — aceasta s-a întîmplat acum vreo zece ani și trei luni — plimbîndu-mă devreme într-o dimineață posomorîtă prin pădure, am dat în desiș peste un negru care, în șoaptă, ca un hoț, îi explica fiului său în vîrstă de zece ani, cum se spune mare, cer, copac și capră în limba ioruba.

„A fost ca un trăsnet din senin. Dar era semnul lui dumnezeu și l-am primit cu recunoștință și cu smerenia cuvenită.

„N-am arătat cu nimic că fusesem martorul încălcării strigătoare a uneia din cele mai însemnate și hotărîtoare legi din insula mea. Mai mult decît atît — așa cum ne învață biserica noastră, — am hotărît în sufletul meu să răsplătesc cu bine răul pe care această ființă mîrșavă și nerecunoscătoare mi l-a cășunat atît mie cît și civilizației creștine. Dumnezeu însuși trebuia să hotărască ce era de făcut cu răufăcătorii aceștia, care nu aveau nimic sfînt pe lume. În duminica următoare am adunat pe toți acei care au sosit odată cu mine pe bordul „Pelerinului" și care mai erau încă în viață, pentru a le explica — nu știu pentru a cîta oară! — evanghelia și datoria robului față de stăpîn. Le-am amintit din nou că acela care calcă legile stăpînului său nu-și va putea mîntui sufletul, căci astfel de fiare cu chip de om sînt pedepsite de dumnezeu cu moartea, și pe bună dreptate.

„După aceea, ca să le dovedesc negrilor, care se speriaseră de-a binelea, că am toată bunăvoința față de ei, ca și altădată, și că nu au a se teme de mine, le-am dat cu mărinimie să mănînce carne de capră înăbușită pe care o gătisem cu mîna mea. Chiar și aceasta era pentru dînșii o cinste prea mare și nemeritată. Dar ca să subliniez și mai mult cît de binevoitor eram față de ei și că pentru ei nu-mi părea rău să mă lipsesc de cele mai scumpe lucruri, am pregătit această mîncare sățioasă, gustoasă și foarte hrănitoare chiar în ceaunul de aramă, care m-a însoțit în toate peregrinările mele, încă de la Plymouth și care constituia unica amintire din Anglia mea cea dragă și îndepărtată. Dacă pereții ceaunului prinseseră pe dinăuntru un strat gros de cocleală — aceasta se datora faptului că nu mă folosisem de multă vreme de el, căci era prea mare pentru un singur om. Fără voia domnului, nu numai pereții ceaunului nu se pot oxida, dar nici măcar un fir de păr nu se clintește din capul cuiva. Și cine, dacă nu cel-de-sus, știe cine trebuie pedepsit și cine miluit? Totuși, ca să nu pun la încercare providența, fără să fie nevoie absolută, m-am ferit de a împărți acest prînz copios cu oaspeții mei negri. Cu atît mai mult cu cît, pentru ei, carnea de capră înăbușită era un fel rar de mîncare, pe cînd pentru mine nu fusese niciodată o raritate. Și aici nu putem să nu vedem iarăși un semn al domnului, în această faptă a mea, căci toți aceia care s-au înfruptat în ziua aceea din mîncarea gătită în ceaunul meu de aramă au fost peste cîteva ceasuri chemați de dumnezeu la tronul său, iar sufletele lor și-au părăsit trupurile păcătoase în chinuri cumplite. Anevoie este să vezi în această împrejurare faptul că însuși dumnezeu a avut motive destul de serioase pentru a-i pedepsi cu moar

tea ? Totuşi, ei nu au murit atît de repede, încît să nu fi avut timp să mărturisească celor dragi pentru ce păcate îi pedepsise cu atîta străşnicie bunul dumnezeu. De atunci, nici unul din locuitorii insulei mele n-a mai îndrăznit să se folosească de altă limbă decît de cea engleză. Dealtfel, le-a fost cu atît mai uşor cu cît îndeobşte nimeni nu cunoştea mai mult de zece sau douăzeci de cuvinte în altă limbă, iar pe acestea nu le înţelegeau decît cel mult doi-trei dintre ei.

„Cînd cu anii, a început să-mi slăbească vederea, am învăţat carte pe cîţiva negri tineri, mai serioşi şi mai evlavioşi şi aceştia au rămas pentru restul vieţii lectorii mei. Tot ei notau veniturile şi cheltuielile produselor agricole, ale produselor rezultate din vînătoare şi din meserii casnice, deoarece tot ce era cultivat, pregătit sau obţinut prin vînătoare şi pescuit, tot ce se aduna din tufişurile sau de pe copacii din Insula Dezamăgirilor îmi aparţinea mie şi numai mie, iar negrii, uitînd porunca divină „Să nu furi", încercau într-una să ascundă sau să fure măcar cîte o lipie, o bucată de carne, un pumn de mei, o banană, o nucă de cocos sau o bucăţică de brînză. Tot ei, adică lectorii şi scribii mei — mă ajutau în timpul serviciului religios de duminică şi din zilele de sărbătoare, pe care-l oficiam în biata noastră biserică acoperită cu frunze de palmieri.

„N-aş putea spune că negrilor mei nu le plăceau zilele de duminică şi de sărbătoare. Leneşi şi trîntori din născare, ei respectau cu o desfătare păgînă zilele statornicite de biserică pentru odihnă. Le plăcea muzica şi de aceea au învăţat uşor să cînte psalmii şi imnurile. Mult mai greu mi-a fost să-i fac să nu cînte duminicile cîntece laice (pe care ei le năsocesc într-un număr foarte mare), acestea nefiind pe placul domnului, ca şi jocurile şi distracţiile de orice fel. Dar răbdarea şi munca învinge orice. De treizeci de ani poţi recunoaşte că-i zi de duminică în Insula Dezamăgirilor după liniştea pioasă, pe care nu o tulbură nici veselia păcătoasă, nici cîntecele laice.

„Cinci ani după sosirea mea în insulă, m-a ajutat dumnezeu să descopăr cu prilejul unei vînători întreprinse în apropierea stîncii care se înalţă peste ţărmul înalt al Capului de Nord, o peşteră destul de încăpătoare. Am dat ordin să fie lărgită şi amenajată cum trebuie. Nu au trecut nici opt luni şi am avut fericirea de a rosti prima predică în această biserică nouă de piatră, care amintea într-un chip atît de mişcător tainicele case de rugăciuni ale primilor creştini. Tot acolo, după un perete de piatră, mi-am rînduit locuinţa permanentă, deoarece simţeam povara anilor pe care-i aveam, iar traiul într-o colibă obişnuită devenea tot mai anevoios, mai ales în vremea ploilor.

„Tot atunci, sau ceva mai tîrziu, atenţia mea a fost atrasă de o depresiune destul de întinsă, aproape perfect circulară, pe muntele, care domină partea de miazănoapte a golfului. Aceasta îmi amintea de configuraţia unor teatre romane sau greceşti. În jurul unui platou uriaş, destul de neted, cu iarbă şi copaci rari, se ridica un amfiteatru natural, nu tocmai înalt şi fără povîrnişuri repezi, unde puteau să stea oricîţi spectatori. Atunci mi-a venit ideea că acolo s-ar putea juca pentru mine piese, care ar fi poate dăunătoare pentru norodul simplu de la Londra, dar care erau cu desăvîrşire inofensive pentru sclavii mei negri şi cu atît mai mult pentru mine. Am depus iarăşi destulă trudă pentru a alcătui cu negrii mei cîteva trupe de actori şi aceştia jucau în faţa mea piesele lui Shakespeare şi Ben Johnson, revizuite în mod corespunzător, din care am smuls fără cruţare otrava necredinţei şi am înlocuit-o pe cît posibil cu citate întărind credinţa adevărată. Mă odihneam în timpul acestor spectacole scăpînd de societatea permanentă şi silită a sclavilor mei leneşi şi sălbatici, căci trebuie să fiu drept cu actorii mei negri, recunoscînd că dobîndiseră măiestria de actor cu mare repeziciune şi mulţi dintre ei jucau într-adevăr strălucit.

„Tare mă amăram cînd mă gîndeam că ei ar fi putut să joace cu mult succes în coloniile noastre din America, unde mii din cei mai vrednici gentlemeni albi ar fi plătit scump un loc la teatru ; sau cînd vedeam că de pomană se năşteau, creşteau şi îmbătrîneau zeci şi sute de negri sănătoşi, cucernici şi ascultători, care vorbeau excelent englezeşte. I-aş fi putut vinde foarte avantajos plantaţiilor noastre coloniale dacă... dacă aş fi avut la îndemînă cîteva corăbii. Dar oricît am încercat să construiesc un vas ceva mai mare, toate încercările au dat greş. Îmi lipseau cunoştinţele şi experienţa, negrii nu ştiau să construiască decît nişte bărci micuţe — pirogi, bune pentru pescuit pe lîngă ţărm, dar nicidecum pentru a ieşi cu ele în larg.

„Şi totuşi nu mă părăsea nădejdea că va sosi ziua fericită cînd în Golful Disperării (aşa am botezat golful principal, cel mai mare din golfurile insulei) se vor zări pînzele albe, mult aşteptate, ale vreunei corăbii creştine, că porţile lumii civilizate se vor deschide iarăşi pentru mine că îmi voi relua locul în sînul familiei mele şi îmi voi vinde avantajos, foarte avantajos sclavii, căci nu există un preţ prea mare pentru truda depusă de mine cu dresarea lor.

„Dar iată că am ajuns la capătul cel mai depărtat al zilelor mele şi nu mai am nici o speranţă că mîna unui alb îmi va închide ochii, atunci cînd cel-de-sus va trimite după mine un înger. Degetele mi-au slăbit şi nu mai sînt în stare să apese pe trăgaciul muschetei ; de aceea în insulă nu mai domnesc nici frica lui dumnezeu, nici ascultarea de altădată şi au şi început să se ridice glasurile instigatorilor, care deocamdată rostesc doar de la depărtare cuvinte insolente, chemînd la nesupunere. Ieri, i-am poruncit lui George Potter să-l sugrume pe băieţelul Pitt, care şi-a permis să chicotească în timpul serviciului divin, dar George Potter, în loc să-mi îndeplinească porunca a fugit în munţi. Astăzi, William Black, întors de la pescuit, a mîncat peştele cel mai mare şi cel mai gras care, după lege, îmi aparţinea mie şi nimeni nu l-a ucis pentru aceasta, nu a dat foc colibei sale şi nu a împrăştiat în vînt cenuşa ei.

„A sosit sfîrşitul. Domnul vede că aş da mult ca să mor aşa cum i se cuvine unui fiu credincios al bisericii. Dar negrii nu trebuie să vadă cum moare un alb. Ei nu trebuie să bănuiască măcar că albii sînt muritori. Şi sînt sigur că dumnezeu mă va ierta pentru că voi apropia din proprie voinţă ceasul plecării mele din lumea aceasta de suferinţe şi dureri. Voi porunci să fie legate şi aruncate în mare cărţile mele şi să fie adus la marginea prăpastiei ultimul butoiaş cu praf de puşcă. Iasca, cremenea şi amnarul sînt la îndemînă. Toţi negrii se vor duce jos în vale ! Nimeni nu trebuie să vadă cum voi apropia iasca aprinsă de praful de puşcă, care-mi va sfîşia în bucăţi trupul păcătos şi-mi va elibera sufletul pentru viaţa de apoi.

„Doar să împăturesc mai bine scrisoarea, s-o înfăşor în rămăşiţele hainelor mele şi s-o ascund mai bine în lădiţa de fier care a păstrat altădată într-însa atîtea poliţe şi atîtea pietre preţioase.

Cu aceasta îmi las sufletul în voia domnului.

Amin!

Josuah Penticost, esquire,

Insula Dezamăgirilor

7 mai, anul una mie şase sute cincizeci şi opt de la naşterea domnului nostru preamilostiv Isus Christos.

„Post scriptum: 1) Acela care va citi primul această scrisoare să nu uite: William Black, George Potter şi băiatul Pitt (numele lui de familie e Lazy), precum şi familiile şi prietenii care-i ascund trebuie să fie ucişi numaidecît. Iar dacă pînă atunci vor muri de moarte naturală să fie ucişi urmaşii lor pînă la a zecea generaţie, căci un negru care a călcat porunca stăpînului său alb nu poate fi scutit de cea mai cumplită pedeapsă.

„2) Intreaga populaţie din Insula Dezamăgirilor trebuie transportată numaidecît în Josuahland sau în orice alt punct unde cererea de sclavi negri este mai mare şi vîndută fără grabă, ca să se poată obţine preţul cuvenit pentru robii cei mai ascultători, mai instruiţi şi mai cucernici. Acei pe care, prin sforţări nemaipomenite, i-am învăţat arta actoricească, să nu fie în nici un caz vînduţi unul cîte unul, ci în grup şi cu preţ mai mare. Dacă astfel de preţuri nu vor fi obţinute numaidecît, se va aştepta cît va fi necesar, explicîndu-se cumpărătorilor adevărata valoare a acestor actori, ba chiar se vor da spectacole de probă, firește cu plata corespunzătoare.

„Din sumele obţinute prin vînzare, zece la sută se cuvin aceluia care va îndeplini cu grijă şi la timp ultima mea voinţă. (In această sumă, nu intră cheltuielile de transport, hrană şi întreţinerea negrilor mei pînă în ziua vînzării, cheltuieli care vor fi plătite executorului voinţei mele, cu dobînda obişnuită, de către bancă). Restul de nouăzeci la sută, după ce se vor scădea cheltuielile de transport, hrana şi întreţinerea sclavilor mei pînă în ziua vînzării lor, plus dobînda cuvenită, vor constitui din ziua vînzării venitul casei bancare „Josuah Squeers şi fiii", Happytown, Josuahland, America de Nord.

„*Notă*. Un sfert din dobînda pentru suma care va constitui venitul casei bancare „Josuah Squeers şi fiii" va fi folosit în fiecare an pentru acţiuni de binefacere, de preferinţă ajutîndu-se familiile al căror cap a dispărut fără veste.

„3). Să nu se mire acei care vor auzi din gura negrilor mei despre albul cu barbă galbenă care va pogorî din ceruri pentru a mîntui omenirea. Căci oare nu este limpede pentru orice om cu mintea trează că mîntuitorul va coborî pentru a doua oară pe păcătosul nostru pămînt, sub chipul unui englez şi în nici un caz sub altă înfăţişare? Numai să încerce spaniolii, portughezii şi alţi papistaşi mizerabili cu părul şi barba neagră să-şi bage nasul în Insula Dezamăgirilor, unde este aşteptată sosirea unui alb cu barbă roşcată!

„4) Cît despre soarta Insulei Dezamăgirilor, cel care va citi această scrisoare să procedeze cum va crede de cuviinţă.

Amin!»

XIII

In timp ce Egorîcev, descifrînd anevoios scrisul înflorit, de modă veche, citea cu jumătate glas această spovedanie ciudată şi înfiorătoare a conquistadorului anglo-american din secolul al XVII-lea, Smith îi lumina în tăcere.

Atunci cînd, chiar la început — întîlniră denumirea casei bancare „Josuah Squeers şi fiii", cei doi eroi se uitară unul la altul: aşadar, scrisoarea fusese scrisă de către un strămoş îndepărtat al lui mister Flammery! Ce coincidenţă cu adevărat uluitoare! Samuel Smith, cel ce din fragedă copilărie păstra în fundul sufletului nostalgia comorilor ascunse de piraţii care pînă la urmă cad în mîna eroului pozitiv al romanului, se aştepta ca sulul acesta de hîrtie îngălbenită să vestească existenţa unei comori ce l-ar asigura pe el şi pe Egorîcev pînă la sfîrşitul zilelor lor. Samuel Smith n-ar fi refuzat o comoară! Dar scrisoarea lui Josuah Penticost, esquire, nu pomenea despre nici o bogăţie înafara sclavilor negri şi a descendenţilor lor.

O clipă îi trecu prin minte că mister Flammery poate nu s-ar fi sfiit să pună mîna pe acest document vechi de trei sute de ani care, nu numai că era o extraordinară relicvă de familie, dar şi o dovadă suficientă a drepturilor de proprietate a moştenitorilor răposatului Penticost şi deci a Statelor Unite asupra Insulei Dezamăgirilor — dovadă valabilă pentru nişte judecători nu prea exigenţi şi cîrcotaşi. Spre cinstea fochistului Smith, trebuie să spunem că gîndul de a preda sau de a vinde scrisoarea lui Penticost prea cuviosului său urmaş nu-i trecu nici o clipă prin minte. Dimpotrivă, îi făcea o adevărată plăcere gîndul că în nici un caz Flammery nu va vedea acest mesaj de dincolo de moarte al străbunului său aşa cum nu va ajunge să-şi vadă nici urechile. Şi îşi dădea seama că în această privinţă nu va întîlni nici o obiecţie din partea lui Egorîcev.

— Interesant, ai? — întrebă Egorîcev, înfăşurînd cu băgare de seamă manuscrisul.

— Parcă ar fi un roman de Stevenson! — zise fochistul.

— E ceva mai grozav decît Stevenson! Piraţii săi nu erau magiştri în ştiinţă şi nu răspîndeau creştinismul. Erau nişte bandiţi obişnuiţi şi nu prea inventivi. Dealtfel, cred că nu aveau habar de Shakespeare. Pe cînd Penticost este un adevărat conquistador. Ai auzit vreodată cuvîntul „conquistador"?

— Cinstit vorbind, l-am auzit cîndva, dar nu-mi aduc aminte exact.

— Inchipuie-ţi un amalgam din negustor, pirat, descoperitor de ţinuturi noi şi de ucigaş în masă al populaţiei acestor ţinuturi.

— Pare-se că fătarnicul nostru Flammery este un fel de urmaş direct al acestuia, — zise fochistul după o scurtă tăcere.

— Firește, că din moment ce este vorba de casa bancară „Josuah Squeers şi fiii" el este urmaşul său.

— Şi nu trebuie să te căzneşti ca să vezi cît seamănă între ei membrii familiei.

— Acum multe se lămuresc: şi proveniența negrilor din insulă; şi de ce vorbesc englezește; şi cum şi pentru ce strămoşii lor au fost convertiţi la creştinism; şi cunoaşterea lui Shakespeare şi dragostea lor pentru

teatru; şi cine a locuit acum trei secole în peştera noastră; şi de ce se numeşte Peştera Sfîntă. Ba s-a lămurit şi pentru ce negrii cîntă atît de fals cîntecele religioase...

— Asta, mărturisesc, nu-i prea lămurit pentru mine, — rîse Smith.

— Închipuieşte-ţi, dragul meu, că moşneagul acela respingător aşa avea auzul — şi totul se limpezeşte.

— Stai, stai! Nu cumva vrei să spui că el cînta fals melodiile cînd le preda negrilor şi că ei le-au reprodus întocmai cum le-au auzit?

— Firește! Şi tot aşa de fals le-au transmis şi urmaşilor lor. Au fost de ajuns cîteva generaţii ca ceea ce era fals să se consfinţească şi să devină lege. Dacă vrei, canonizarea falsului este însăşi temelia religiei, a oricărei religii. Dar ştii, Smith, ce m-a zguduit mai mult în acest mesaj?

— Cruzimea acestui Penticost?

— Da. Şi făţărnicia lui cu adevărat fantastică. Şi mai ales cupiditatea lui diabolică. Gîndeşte-te numai: omul acesta avea o şansă la o sută de mii că o corabie va veni vreodată aici. Ce ar fi făcut oricare alt negustor de sclavi, fie el cît de ahtiat de profituri? Ar fi căutat să se înconjoare de dragostea oamenilor cu care îi era sortit să-şi petreacă restul vieţii şi să lase după sine o amintire frumoasă. Ce a făcut Penticost? Treizeci de ani şi mai bine (o treime de secol), el a chinuit, a tiranizat şi a ucis oamenii care-l hrăneau, oamenii fără de care ar fi crăpat de foame, a despărţit părinţi de copii, a prefăcut insula într-o fabrică producătoare de sclavi dintre cei mai muştruluiţi şi deci mai scumpi. Şi toate acestea doar pentru o şansă din o sută de mii, dintr-un milion! Doar, doar i-o surîde norocul mîrşav de negustor şi va izbuti să vîndă avantajos pe cei care îl hrăneau! Numai pentru gîndul acesta i-a silit el să înveţe limba engleză şi să uite pe cea maternă. Pentru asta i-a convertit la creştinism: creştinismul asigură stăpînilor de sclavi robii cei mai smeriţi. Ba, a pregătit pentru export şi trupe de teatru alcătuite din sclavi, cu repertoriul gata învăţat. Şi peste toate acestea se aşterne o pojghiţă groasă, cu multe straturi, de făţărnicie! Calele corăbiei crapă de ticăloşia omenească, dar pe dinafară vasul e alb imaculat. L-ai văzut? Apără cu zel religia, culturalizează masele, formează actori şi îşi adoră într-atît limba maternă încît numai pentru a-i păstra puritatea este gata să trimită pe lumea cealaltă jumătate din oameni...

— N-ai ce zice, vrednic străbun al lui mister Flammery, — zise Smith.

— Şi al lui mister Ceratod, — adăugă Egorîcev.

— S-ar putea, — se învoi fochistul, după o scurtă şovăială. — S-ar putea să fie într-o oarecare măsură şi al lui Ceratod.

— Sper că vom mai avea timpul şi posibilitatea să discutăm problema, — încheie Egorîcev, cu o solemnitate glumeaţă. — Pînă una alta însă, după părerea mea, ar trebui să trecem la problemele zilei de azi. De pildă, socot că am putea pune lădiţa la locul ei. Nici o obiecţie? Se acceptă. — Şi Egorîcev aşează lădiţa ruginită a lui Josuah Penticost pe policioară, între cele două cranii şi cele două măşti prăfuite. — Cît despre manuscris, cred că în interesul insulei, el nu trebuie să fie repus în lădiţă. Nici o obiecţie?

— Ar putea să cadă în ghiarele lui mister Flammery, doamne fereşte! Nici o obiecţie.

— Cuvinte înţelepte! Şi acum, prieteni, hai să vorbim despre treburile cele mai arzătoare...

Egorîcev, Smith şi Hamlet se aşezară într-un colţ, cît mai departe de Rosenkranz, şi stătură de vorbă vreo zece minute. Apoi, Samuel Smith îl sfătui cu duioşie pe Bob să nu mai caşte gura de pomană, ci mai bine să tragă un pui de somn. Şi fiindcă-i plăcea să întărească cuvintele cu propriul lui exemplu, se lungi şi el pe patul comun, icnind de plăcere şi îşi puse rucsacul sub cap. Peste puţin, sforăitul lui puternic îi încredinţă şi pe Bob, şi pe Egorîcev, şi pe Rosenkranz că Samuel Smith niciodată nu-şi dezminte cuvîntul. Sforăitul lui îl linişti pe copil mai bine decît oricîte cuvinte şi, cu inima uşoară, urmă pilda tizului şi ocrotitorului său. Ostenit de emoţiile zilei, adormi în coltul său şi ex-făcătorul de minuni Rosenkranz Hegoat...

Peste două ceasuri, Egorîcev îl trezi pe Smith şi se culcă şi el să se odihnească puţintel.

Cînd, după socoteala fochistului luna apusese, el îl sculă pe marinar şi cu multă băgare de seamă, ca să nu trezească pe un martor de prisos — pe Rosenkranz — îl zgîlţîi pe Bob.

Îl mîngîie pe capul creţ şi îi şopti:

— Tăcere! Poţi să vorbeşti foarte încet?

— Da! — şopti Bob.

— Nu-i aşa că eşti un băieţel curajos?

— Da, — răspunse Bob.

— Îţi dai seama că atîta timp cît eşti cu noi nu există nimic în lume de care ar trebui să-ţi fie teamă?

— Aşa e! — şopti, după o scurtă pauză, tînărul Smith. — Dumneata şi cu domnul cu barbă galbenă sînteţi mai tari decît toţi vrăjitorii din lume. Nu-i aşa?

— Aşa e, — întări Egorîcev. — Şi ştii ceva, spune-mi: „*diadia*[1]) Kostea".

I se făcuse atîta dor de limba rusă, încît nu precupeţi cîteva minute pentru a-l învăţa pe băieţel să rostească aceste două cuvinte ruseşti. Bob se dovedi un bun elev.

— Tu ştii că noi ţinem la tine, fiindcă eşti un băiat bun, deştept şi curajos? — continuă Egorîcev.

— Da, diadia Kostea.

Nici o operă muzicală nu-i făcuse vreodată lui Egorîcev o plăcere atît de mare ca această frază scurtă.

— Înţelegi că nu vrem să-ţi facem nici un rău?

— Da, diadia Kostea.

— Bravo, Bobby, eşti un băiat de treabă! O să-ţi dăm acum o însărcinare şi ai să salvezi de la pieire şi satul tău şi pe toţi ceilalţi locuitori din insula voastră. Vrei să-ţi salvezi satul şi pe toţi oamenii din insulă de la o primejdie de moarte?

— Da, diadia Kostea.

— Atunci stai o clipă liniştit şi nu te teme de nimic!

Smith se sui pe patul comun şi încercă să înlăture cu cuţitul frunzele de palmier, care alcătuiau acoperişul colibei. Fu însă o trudă zadarnică, aşa încît se văzu silit să taie o bucată de acoperiş. Prin fereastruica astfel întocmită, pătrunse în colibă aerul proaspăt al nopţii. Două stele apărură în faţa ochilor fochistului, ca două proiectile trasoare încremenite în zbor. În depărtare, se auzea larmă de voci, scîncet de copii, behăit de capre. Populaţia paşnică a Noului Bethleem se refugia în peşteri. Deasupra colibei fosneau visătoare frunzele copacilor întunecaţi, abia vizibili în bezna adîncă, legănaţi de o briză uşoară. Dacă stăteai să asculţi cu atenţie, în clipele de liniște

---

[1]) *Diadia* — „unchiul" — în ruseşte (N. trad.).

absolută, auzeai răsuflarea somnoroasă a oceanului.

— Acolo se petrece ceva, — şopti fochistul, aşezînd la loc bucata tăiată din acoperiş şi susţinînd-o cu mîna.

— Mă tem că miroase a război, — zise Egorîcev. — Mister Flammery şi Ceratod al dumitale îşi freacă mîinile de bucurie.

— Nu-i al meu. Purtarea lui nu e demnă de un lider al mişcării muncitoreşti britanice. Şi cînd te gîndeşti că-i un vechi laburist!

— Tocmai aici e buba — vechi laburist! Dar acum să ne vedem mai bine de treabă. Bobby!

— Sînt aici, diadia Kostea! — răspunse băiatul încetişor.

După ce Smith acoperise gaura din tavan, în colibă se făcuse din nou beznă de iad.

— Ştii să te caţări pe acoperiş?

— Ştiu, — răspunse băiatul şi din tonul său se simţi jignirea. Nu se aşteptase la această întrebare de la oameni care abia adineauri îl lăudaseră aşa de tare. — Oricare băiat din Noul Bethleem ştie să se caţere pe acoperişuri!

— Nici nu m-am îndoit! — îl linişti Egorîcev. — Atunci, ascultă... Unde ţi-e urechea?

De teamă ca Rosenkranz să nu audă ce-i spune, Egorîcev îi explică la ureche băiatului ce trebuia să facă, după ce va ajunge afară.

— Ai înţeles tot? — îl întrebă Egorîcev drept încheiere.

— Tot, diadia Kostea.

— Şi mai ales, să nu-ţi fie frică... Prin urmare, ce vei spune părintelui James?

Băiatul repetă instrucţiunile lui Egorîcev cuvînt cu cuvînt.

— Ei, dragul meu, acum porneşte la acţiune! — îi zise Egorîcev, sărutîndu-l pe frunte.

Cu ajutorul lui Smith, Bob se căţără cu îndemînarea unei pisici pe acoperiş şi alunecă fără zgomot pe iarbă, apoi gaura fu acoperită şi bezna înăbuşitoare şi caldă învălui din nou Marea colibă a bărbaţilor.

Pe la orele şase şi cîteva minute, răsunară nişte bătăi turbate de tobă, mugetele buciumelor uriaşe şi sunetele stridente şi dese ale unor pari de lemn: Noul Bethleem, după un scurt te-deum, pornea război sfînt împotriva satelor de la miazăzi.

— Şi acum să încercăm să facem o recunoaştere — zise Egorîcev.

XIV

Învăluit în bezna nopţii, tînărul Smith se strecură pe la spatele colibelor în locuinţa vremelnică a lui Hamlet, păşi cu băgare de seamă pragul înalt şi trase cu urechea. Coliba era goală. Faptul nu-l uimi. Ştia că înafară de războinici şi de sfinţia sa părintele James, întreaga populaţie a satului se refugiază imediat, în astfel de ocazii, în peşteri. Şi mama lui, şi bunicul cu bunica, şi fiica lor cea mare, văduvă, cu fetiţa ei Jenny, pe care Bob o ocrotea de obicei, şi cei trei fraţi mai mici ai lui plecaseră şi ei în bejenie. I-or fi purtînd de grijă, firește. De-ar şti ei că acum nu-i mai pasă de blestemele părintelui James, că ştie şi el să facă minuni, că trecuse prin perdeaua din Marea colibă a bărbaţilor şi ieşise de acolo — cu tot blestemul — fără să fie trăsnit de dumnezeu! Eh, dacă ar putea da o fugă pînă la peşteră, ca să-i liniştească şi apoi să purceadă la îndeplinirea a ceea ce l-a cerut Barbă Galbenă! Îşi dădea însă seama că nu-l vor mai lăsa să plece, că va fi reţinut în peşteră ca şi toţi ceilalţi băieţi din Noul Bethleem. Dar parcă el este un băiat oarecare? Acum el ştia să aprindă apa, gentlemanul cu barbă galbenă şi cel cu mustaţa neagră (ce oameni de treabă!) ţineau la el şi îl preţuiau, pe umerii lui apăsa o sarcină de care depindea soarta întregii omeniri!

Călcîndu-şi pe inimă, băiatul rămase în colibă şi, pitulat lîngă ieşire, aşteptă răbdător.

Se făcu ziuă şi războinicii porniră la luptă. Trecură la doi-trei paşi de Bob. Cîntau psalmi vechi de trei sute de ani, întovărăşiţi de sunetele buciumelor şi ale tobelor.

Cu trei sute nouăsprezece ani în urmă, într-o zi de marţi ploioasă a lunii aprilie 1625, Josuah Penticost, chinuit de frigurile căpătate încă pe vremea cînd pribegise de-a lungul Orinocului, băuse o porţie dublă de rom. Zăcuse în neştire peste douăzeci şi patru de ore, dar după ce-şi revenise, crezuse, cine ştie de ce, că nu dormise decît cîteva ceasuri. De atunci, socoteala zilelor în Insula Dezamăgirilor rămăsese în urmă cu o zi. Acum ostaşii Noului Bethleem, îndemnaţi de stră-strănepotul lui Josuah Penticost, porneau să se răzbune pentru acest lucru pe oamenii din satele de la miazăzi.

Iată-l pe tatăl lui Bob — Michael Smith, înalt, vînjos, cu un nas coroiat caraghios, părînd o banană răscoaptă; iată-l pe fratele lui — unchiul Jack, un flăcău vesel şi chipeş (nici nu-ţi venea să crezi că erau fiii aceluiaşi tată), unul din cei mai buni pescari ai omenirii. Mergeau cu capul în piept, posomorîţi ca şi consătenii lor; în schimb, alături de ei păşeau mîndru, aşa cum se cuvine unor oameni asupra cărora a pogorît binecuvîntarea cerului, cele două noi căpetenii ale satului, Guildenstern şi Polonius.

Băiatul mai aşteptă vreo cincisprezece minute şi, luîndu-şi toate măsurile de precauţie, porni în urma războinicilor.

Cînd ajunse în sfîrşit la marginei satului Elsinor, zări pe luptătorii din Noul Bethleem şi din Buna Speranţă, îngrămădindu-se în preajma intrării unei peşteri. Sfinţia sa părintele James, năduşit şi grav, se strecură pînă în dreptul uşii şi strigă peste mormanul de piatră care îngrădea intrarea:

— In numele domnului nostru preacinstit şi prea milostiv! Recunoaşteţi că astăzi e luni!

De după pietroaie se auzi vocea spartă a sfinţiei sale părintelui Lear:

— Ereticilor!... Pîngăritori ai sfintei duminici!... Slugi ale diavolului!...

— Sunaţi din buciume, sunaţi! — urlă sfinţia sa părintele James, cuprins de o sfîntă indignare.

Războinicii începură să joace, iuţind din ce în ce mai mult ritmul şi ajungînd într-o stare de beţie, de deplină îndobitocire, care în Insula Dezamăgirilor, ca şi în multe locuri din lumea civilizată, este socotită ca o apropiere de divinitate — lăudabilă şi plină de făgăduinţi. Tinerii sub şaptesprezece ani nu aveau voie să asiste la aceste jocuri.

Cînd îşi dădu seama că, fără voia lui, călcase peste această opreliştе strictă, tînărul Bob Smith, deşi era un băiat curajos, îşi simţi inima cît un purice. Nu voia să moară, dar ştia prea bine că lui dumnezeu nu-i pasă că Bob călcase interdicţia fără voie. Vă închipuiţi deci uimirea lui, cînd numără pînă la zece, apoi pînă la douăzeci şi chiar pînă la o sută şi totuşi rămase viu şi nevătămat. Incepu să numere din nou

și cînd ajunse iarăși la o sută și nu simți prin nici un semn apropierea morții, triumfă de-a binelea. Se încredință că opreliștea privea numai pe băieții obișnuiți și nicidecum pe acei băieți, foarte puțini la număr, care, ca el, știu să dea foc apei și ies, fără să pățească nimic, din încăperi ferecate de cele mai groaznice blesteme. Cum toată lumea știe că aproape la fel gîndeau și cei doi băieți foarte populari în America de pe la mijlocul secolului al XIX-lea — Tom Sawyer și Huck Finn — nu ne mai simțim datori să expunem amănunțit concluziile lui Bob Smith—băiețelul din epoca de piatră.

Cum, necum, Bob se liniști și se înveseli, desfătîndu-se din plin cu noua și emoționanta privelişte a jocului sacru, iar cînd unchiul său Jack, după ce se învîrtise pînă la nebunie se prăbuși sleit de puteri pe iarbă, aproape de tînărul Smith, Bob îi atinse ușor umărul și îi șopti că avea să-i spună ceva de o nemaipomenită importanță.

Cînd îl văzu la Elsinor, viu și nevătămat pe băiatul pe care-l lăsase cu o seară înainte în Marea colibă a bărbaților, aflată sub blestemul părintelui James, Jacob Smith se dezmetici numaidecît, de parcă ar fi turnat cineva peste el cîteva cofe de bambus cu apă rece.

Unchiul și nepotul se afundară repede în desiș, ceea ce a fost cu atît mai ușor cu cît cei care comunicau în corpore cu divinitatea nu se interesau de asemenea nimicuri. Bob descrise în linii mari unchiului său, plin de admirație, noile minuni săvîrșite de gentlemanul cu barbă galbenă și de cel cu mustăți negre, după ce fuseseră închiși în Marea colibă a bărbaților și-i comunică porunca lui Barbă Galbenă de a-i spune lui Polonius să plece numaidecît la Peștera Sfîntă, unde este așteptat cu nerăbdare de către Cap Alb.

Cînd, cu o seară mai înainte, cei doi albi fuseseră închiși cu atîta brutalitate, Jacob nu se îndoise nici o clipă că vor urma numaidecît o seamă de lucruri nemaipomenite. El credea orbește în puterea supranaturală a gentlemanului cu barbă galbenă. Dar cum focul ceresc nu căzuse asupra capului sfinției sale părintelui James ca să-l pedepsească pe loc și ușile nu se deschiseseră de la sine, sufletul lui Jacob era acum cuprins de o tulburare chinuitoare. Nici nu putea fi vorba, firește, să se strecoare sub vălul nopții sau cu atît mai puțin pe lumină pînă la coliba blestemată și să dea de o parte zăvorul. Din moment ce vraja lui Barbă Galbenă în persoană nu avea putere împotriva blestemului părintelui James, ce putea face un muritor de rînd!

Barbă Galbenă spusese că oamenii din Insula Dezamăgirilor nu aveau pentru ce să se războiască. Jacob avea încredere în el: dacă un om ca el socotește că totul putea fi încheiat prin fratative, fără să fii nevoit să străpungi cu săgeți și sulițe sau să despici cu toporul capul atîtor oameni, înseamnă că într-adevăr nu trebuiau să se războiască. Dar, orice ai zice despre răposatul Iago (era un om rău, fără discuție), el nu murise totuși din altă pricină decît din pricina vrăjilor. Așa a spus Cap Alb; așa a spus albul acela cu nimb în creștetul capului; așa a spus și părintele James, de care ascultau multe — vai, tare multe! — forțe tainice.

Bietul Jacob Smith se frămîntase mult toată noaptea trecută și în dimineața acelei zile, așa că se bucură nespus de cele povestite de către tînărul Smith, văzînd în ele dovada indiscutabilă și categorică a superiorității lui Egorîcev, cel puțin în ceea ce-l privea pe părintele James.

Polonius porni fără zăbavă la drum și de partea cealaltă a trecătorii fu prins de Egorîcev și adus în Marea colibă a bărbaților, pe ușa pe care Barbă Galbenă o deschisese de parcă nici nu ar fi fost blestemată.

Că Egorîcev era liber ca prin farmec, că deschisese foarte liniștit ușa vrăjită și îl împinsese înăuntru pe Polonius, care urla cît îl ținea gura și încerca să se împotrivească din răsputeri, și mai ales faptul că trecînd împreună cu el pragul blestemat, Polonius nu suferise nimic — toate acestea clătinară serios încrederea în sine, încă șubredă, a noii căpetenii din Noul Bethleem. Polonius își pierdu tot curajul, nu mai încercă să reziste și mărturisi nu numai sarcina ce i-o dăduse Cap Alb, dar și cum o dusese la îndeplinire, ba chiar și răspunsul adus de solul trimis la Cap Alb de către sfinția sa părintele Lear din Elsinor.

In lipsa lui Egorîcev, Samuel Smith îl supusese din proprie inițiativă pe Rosenkranz, complet zăpăcit de atîtea minuni ce au căzut pe capul lui, la un interogatoriu suplimentar. Așa a aflat că, în ajunul morții lui Iago, în timp ce Smith și Egorîcev erau la Noul Bethleem, Iago, Rosenkranz și Guildenstern fuseseră în Peștera Sfîntă, își lăsaseră urmele degetelor pe o hîrtie oarecare și dăduseră pe gît, după pofta inimii, o minunată băutură aurie, care te face să fii vesel și pămîntul să ți se legene atît de caraghios sub picioare. Iago băuse mai mult decît ceilalți și, întors acasă beat turtă, plecase să se aerisească cu barca și nu se mai înapoiase.

Cît despre hîrtia pe care-și lăsaseră amprentele, Rosenkranz nu putea să spună nimic.

Dar și așa erau informații suficiente despre resorturile tainice, care dezlănțuiseră războiul. Acum trebuiau să ajungă cît mai repede la Elsinor cu cei doi prizonieri, agenți ai Peșterii Sfinte!

Egorîcev ar fi putut desigur să iasă din Marea colibă a bărbaților înainte de plecarea oamenilor din Noul Bethleem. Dar dacă ar fi făcut-o, ar fi reușit el să oprească războiul? Ce preț ar fi avut în ochii băștinașilor simplele lui afirmații că ei nu sînt decît o unealtă oarbă în mîinile lui Robert Flammery? Ce-l drept, atît el cît și Smith aveau automate și poate ar fi izbutit să-i sperie pe negri care purtau un nemărginit respect armelor de foc. Dar s-ar fi putut la fel de bine ca zelul lor religios să fie mai tare, în cazul de față, decît groaza pricinuită de armele automate. Doar oamenii din Noul Bethleem erau însuflețiți și de binecuvîntarea domnului cu capul alb, pe care-l socoteau un sol trimis de-a dreptul de dumnezeu. Dar înafară de aceasta (nemenționînd faptul că lui Egorîcev nu-i plăcea să folosească armele împotriva unor oameni înșelați în buna lor credință), cînd, și unde s-a pomenit ca amenințarea armei, fie ea cît de înfiorătoare, să lămurească celor înșelați esența erorilor lor? In schimb, acum cînd aveau în mînă fapte de netăgăduit, ar fi fost o crimă să rămînă departe de cîmpul de luptă. Spre deosebire de mister Flammery și de Ceratod, Egorîcev avea încredere în bunul simț al insularilor.

Pentru orice eventualitate, ei trebuiau să-și pună bagajele, armele și proviziile la adăpost de orice priviri și mîini curioase. Egorîcev încuie Marea colibă a bărbaților cu zăvorul, prinse pe ușă o coală de hîrtie și se gîndi ce să deseneze pe ea. Un craniu și

niște oase încrucișate? Altceva, mai înfiorător? Nu, trebuie să fii principial pînă și în amănunte. Nici un fel de misticism, precum și nici un fel de amenințări cu armele! Stătu cîteva clipe pe gînduri, apoi surîse strengărește și scrise cu litere mari în ruseşte: „Închisă pentru inventar" și puse atîtea semne de exclamare groase, cîte încăpură pe bucățica de hîrtie.

Ce-i păsa că la cel puțin zece mii de mile de jur împrejur nu se găsea nici un om care să știe ruseşte! Oamenii din Insula Dezamăgirilor nu știau să citească nici englezește. Le era de ajuns să vadă pe ușă un petic de hîrtie cu semne de neînțeles.

XV

După ce Polonius, măgulit și fericit că fusese invitat la Peștera Sfîntă, plecă de urgență din Elsinor, tînărul trimis al lui Egorîcev ieși și el din ascunzișul lui.

Apariția lui Bob stîrni zarvă mare. Fu lăsat să ajungă în fața sfinției sale părintele James. Vrăjitorul nu se simțea bine: se învîrtise prea tare și acum capul îi plesnea de durere.

Faptul că băiatul nu suferise nimic ieșind —în ciuda blestemului său — din Marea colibă a bărbaților, îl impresionă neplăcut pe venerabilul bătrîn.

— Cum ai ajuns aici? — întrebă părintele James. — Ai rămas doar în Marea colibă a bărbaților? Și cine te-a trimis aici?

— Eu știu să dau foc apei, — se lăudă băiatul. — Barbă Galbenă m-a învățat ieri și am aprins-o o dată iar astă seară am s-o aprind din nou. El m-a trimis aici. El a poruncit să-ți spun ție și tuturor căpeteniilor să încetați războiul pînă la sosirea lui aici cu omul cu mustăți negre. Au să vină în curînd. Barbă Galbenă are să vă spună ceva care vă va deschide ochii și veți înțelege de ce nu trebuie să vă războiți.

— Și de ce trebuie să mă supun lui Barbă Galbenă? — întrebă părintele James. — Eu mă supun lui Cap Alb, care stă de vorbă chiar cu dumnezeu așa... cum stau eu de vorbă cu tine. Oare Barbă Galbenă a stat și el de vorbă cu dumnezeu?

— Barbă Galbenă a trecut ieri dincolo de perdeaua cu coarne.

— Dincolo de perdeaua cu coarne?!

Mulțimea îngrămădită în jurul vrăjitorului și al băiatului fu atît de uimită, încît un val de rumoare trecu de la un capăt la altul.

— Da, dincolo de perdeaua cu coarne, — întări Bob și se îndreptă triumfător de spate. — M-a făcut și pe mine să trec peste ea, ca să mă încredințez cît de puternic e.

— Și n-a murit?!

— N-a murit. Și nici eu n-am murit. Și nici Hamlet. Apoi Barbă Galbenă a deschis lădița aceea pe care nimeni, nici chiar părintele James nu are voie să o atingă, și tot n-a murit! Iar dimineața mi-a dat drumul din colibă și mi-a poruncit să-ți spun ceea ce ți-am spus!

Bob se gîndi puțin și adăugă din proprie inițiativă:

— Ba a mai spus ca oamenii din Elsinor să nu se teamă și să iasă din peșteră fiindcă nimeni nu va îndrăzni să se atingă de ei. Altfel, se vor înăbuși acolo.

Atunci Guildenstern își făcu loc pînă la părintele James.

— Dacă dumnezeu ar voi să încetăm războiul, ne-ar fi dat de știre Cap Alb.

Bob Smith nu era numai un băiat curajos, ci și un băiat deștept. El îi răspunse lui Guildenstern, fără să stea mult pe gînduri:

— Tocmai pentru asta poate că l-a chemat pe Polonius.

Era cît se poate de logic. Dar Guildenstern nu se astîmpără. Rînji cu răutate:

— Spui că știi să aprinzi apa și că ai fi trecut dincolo de perdeaua sfîntă...

— Da. Chiar așa a fost,

— Bine, fie cum zici. Dar dacă am să te străpung cu lancea mea, ai să mori sau nu, tu, mare făcător de minuni?

— Încearcă! — răspunse tînărul Smith și pana galbenă tresări falnic în pieptănătura-i băiețească. — Încearcă și ai să vezi! Dacă focul dumnezeiesc va cădea asupra ta, să nu dai vina pe altul!

Era atît de încredințat de invulnerabilitatea sa, încît Guildenstern nu îndrăzni să-și rişte viața și, smerit, se făcu nevăzut în mulțime.

Tatăl lui Bob, lunganul acela de Michael Smith, mîngîie cu dragoste creștetul fiului: cine din întreaga insulă s-ar putea lăuda cu un fecior ca al lui? Nimeni!

— Bine, atunci să așteptăm venirea lui Barbă Galbenă, — zise părintele James, fără prea multă plăcere. — Spuneți-le ereticilor să iasă deocamdată la aer. Nimeni n-are să se atingă de ei.

Mai întîi, oamenii din Elsinor trimiseră la Peștera Sfîntă doi soli, de data aceasta pe drumul obișnuit și nu pe margine de prăpăstii, pentru a afla de la mister Robert Flammery ce trebuie să facă niște adevărați creștini care au fost atacați în sfînta zi de duminică.

Cînd Egorîcev, Hamlet și Smith își făcură în sfîrșit apariția, aducînd cu ei la Elsinor pe Polonius și pe Rosenkranz, Guildenstern se furișă prin tufișuri și alergă cît îl țineau picioarele spre Peștera Sfîntă după instrucțiuni.

Insularii îi întîmpinară pe albi într-o tăcere încordată.

— Părinte James! — spuse Egorîcev, adresîndu-i-se vrăjitorului. — Poruncește-i lui Guildenstern Black să vie mai aproape.

Atunci se constată dispariția lui.

— Am bănuit eu, — zise Egorîcev, zîmbind. — El poartă vina unei crime groaznice împotriva tuturor oamenilor din Insula Dezamăgirilor și a fugit de teama răzbunării... Cine este păstorul spiritual și căpetenia Elsinorului?

Sfinția sa părintele Lear și patru războinici ieșiră înainte.

— Vă rog să dați de știre oamenilor din Eldorado și Capul Verde ca toți, înafară de bătrîni și de femeile cu prunci în brațe, să vină cît mai repede aici. Am veşti care vor pune capăt războiului vostru nesăbuit, în care fratele omoară pe frate! Să vină cît mai degrabă, dar nu pentru a se război, ci pentru pace și dreptate.

Războinicii Elsinorului aduseră din peșteri tobele, buciumele, butucii-clopote și alternînd bătaia tobelor cu sunetele și mugetele buciumelor, chemară pe locuitorii celorlalte două sate de la miazăzi.

Peste o oră și jumătate întreaga populație băștinașă din Insula Dezamăgirilor, înafară de cei care se ascundeau în peșterile Noului Bethleem, de cei doi soli ai Elsinorului și de Guildenstern Black, se adună în poiana, care la Elsinor servea pentru ospețe și alte ceremonii sărbătorești.

— Și acum, sfinția sa părintele James să ne spună ce i-a comunicat din partea gentlemanului cu capul alb, Guildenstern Black, după ce s-a întors din Peș-

tera Sfîntă, în timpul înmormîntării lui Iago Truman, — zise Egorîcev.

Vrăjitorul din Noul Bethleem, care tot nu-şi dădea încă seama unde voia să ajungă Egorîcev, repetă cuvintele lui Robert Flammery, pe care i le comunicase Guildenstern Black. Şi din nou, nu îndrăzni să repete aluzia lui Cap Alb că şi Egorîcev ar fi amestecat în moartea lui Iago Truman.

— Oare părintele James repetă întocmai cuvintele lui Cap Alb! — îl întrebă Egorîcev pe Rosenkranz.

— Da, sir, chiar aşa le-am auzit şi eu în Peştera Sfîntă.

— Ştiu că şi oamenii din Elsinor au primit un mesaj din partea păstorului spiritual din Peştera Sfîntă. Ştiu cine l-a adus părintelui Lear. I l-a adus acest ticălos, care se numeşte Polonius. Părinte Lear, mint?

— Barbă Galbenă spune adevărul, — răspunse vrăjitorul din Elsinor, în culmea tulburării. — Mă mir cum şi-a trimis binecuvîntarea Cap Alb pentru fapte vitejeşti, în numele domnului nostru, oamenilor din Noul Bethleem, în timp ce Polonius ne aducea şi nouă aceeaşi binecuvîntare... E ceva ciudat la mijloc! Trebuie să ne gîndim la asta!

— Am venit aici tocmai ca să vă fac să gîndiţi bine şi să nu vă avîntaţi în luptă ca nişte ţapi! — spuse Egorîcev înciudat.

Comparaţia îi înveseli pe insulari. Luptele de ţapi înlocuiau în Insula Dezamăgirilor luptele de cocoşi sau de gîndaci din lumea civilizată.

— Nu vi se pare că orice ţap, cînd se repede la luptă, este încredinţat că el are dreptate şi nu adversarul său? — întrebă Egorîcev pe insularii care rîdeau uşor ca toţi oamenii simpli. Ei îi întăriră, rîzînd, spusele! Firește, amîndoi ţapii sînt convinşi de dreptatea lor, altfel nu ar porni la luptă pentru nimic în lume.

— Prin urmare, ţapii nu procedează după voia lor, ci fac ceea ce vor oamenii, care-i aţîţă unul împotriva celuilalt?

— Ei se poartă după placul nostru, — se învoi părintele James, plin de importanţă. — De aceea şi sînt ţapi.

— Dar atunci nu vi se pare că în acest război fratricid voi nu sînteţi decît nişte ţapi care vreţi să vă omorîţi unul pe altul pentru a face pe placul lui Cap Alb?

— Nu, nu ni se pare! — strigară vrăjitorii şi căpeteniile, simţindu-se jigniţi cu toţii — noi luptăm pentru credinţa cea adevărată!

— Gîndiţi-vă atunci de ce oare Cap Alb şi-a dat binecuvîntarea pe furiş ambelor părţi? Rosenkranz, ia zi: tu ştiai ce trebuia să-i comunice Polonius din partea lui Cap Alb părintelui Lear?

— Nu, sir! Cap Alb a vorbit cu dînsul după ce eu şi cu Guildenstern am părăsit Peştera Sfîntă, — răspunse Rosenkranz.

— Dar tu, Polonius, ai ştiut ce poruncă au primit Rosenkranz şi Guildenstern?

— N-am fost lăsat să intru în peşteră, cînd Cap Alb stătea de vorbă cu dînşii.

— Dar solul trimis la Cap Alb ce i-a spus părintelui Lear?

— Cap Alb i-a dat poruncă să ne înştiinţeze că se va ruga pentru noi — aceasta mi-a spus.

— Nu-i adevărat! El a făgăduit că se va ruga pentru noi! — strigă părintele James.

— Dar ce nevoie a avut Cap Alb de toate acestea? — se minună părintele Lear. — Dacă nu sîntem pentru el decît nişte ţapi, de ce nu s-a arătat la Elsinor, ca să se desfete cu priveliştea luptei?

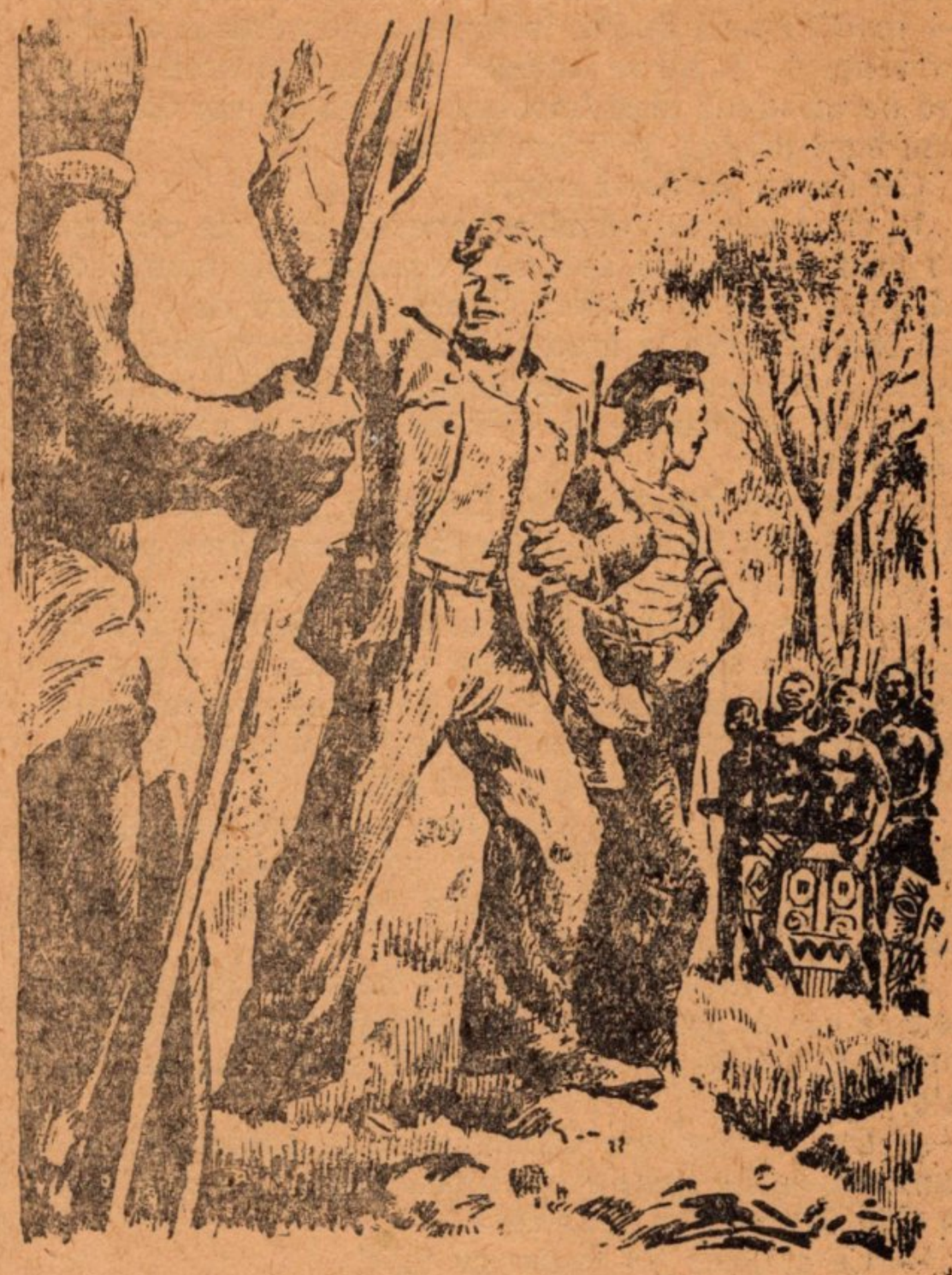

— Pentru ca acei care vor învinge să creadă că izbînda lor se datoreşte rugilor lui şi astfel să i se supună în totul, fără cîrtire. Dacă ţapii cei proşti s-ar gîndi să acţioneze toţi odată, aruncîndu-se de-a valma asupra voastră — nu le-aţi veni de hac şi nu v-aţi putea hrăni din carnea lor. Dar voi sînteţi doar oameni — şi oameni deştepţi. Cap Alb are nevoie de acest război ca să vă supună mai uşor voinţei sale. Oare nu pricepeţi atîta lucru, oameni înţelepţi din Noul Bethleem, Elsinor, Buna Speranţă, Eldorado şi Capul Verde?

Insularii tăceau. Nu era atît de uşor să recunoşti că ai fost tot una cu un ţap, care s-a avîntat în luptă pentru a face pe placul altuia.

— Sînt nişte ereticii Pîngăresc sfînta zi de duminică. Săvîrşesc un păcat foarte mare! — zise în sfîrşit părintele James, dezmeticindu-se.

— Şi de aceea aţi pornit război împotriva lor? Şi cînd va sosi ziua, în care voi socotiţi că e într-adevăr duminică, ceilalţi se vor năpusti neîmpiedicaţi în satul vostru? Aşa e?

— Domnul dumnezeu nu va permite una ca asta, — se încăpăţînă părintele James. — Dumnezeu e drept.

— Bine, — spuse Egorîcev. — Dar ştiţi voi, oameni din Insula Dezamăgirilor, că în timp ce în ţara mea e duminică, în ţara din care a venit mister Flammery e abia sîmbătă? Şi aşa e de cînd lumea şi pămîntul. Dar niciodată oamenii din ţara mea n-au pornit război împotriva acelor ţări, unde duminica întîrzie cu douăzeci şi patru de ore. Nu-i aşa, Samuel Smith? Samuel Smith e marinar, a călătorit prin toată lumea şi poate întări că ceea ce spun este adevărul curat.

— Mister Egorîcev spune adevărul. In ţara mea, în Anglia, este încă duminică, atunci cînd în ţara lui

mister Egorîcev de patru ore a început ziua de luni, — rosti Samuel Smith, în tăcerea mormîntală a celor prezenţi. — Şi nu se întîmplă nimic. Popoarele noastre nu au nimic unul împotriva altuia. Şi noi doi sîntem buni prieteni şi trăim în pace.

Cei doi îşi strînseră mîna.

In clipa aceasta, răsuflînd anevoie ca nişte cai care au băut prea multă apă, se înapoiară solii trimişi de părintele Lear la Peştera Sfîntă. Il luară de o parte şi-i spuseră ceva la ureche. Vrăjitorul se înveseli. Imbrînci mulţimea care-l înconjura pe Hamlet, intră în cercul ce se formase şi, ridicînd mîna ca să se facă tăcere zise:

— Oameni din Elsinor, Eldorado şi Capul Verde! Aflaţi că solii trimişi de mine la Peştera Sfîntă pentru a cere sfaturi cum să procedăm spre a fi pe placul celui-de-sus s-au înapoiat chiar acum. Gentlemanul cu Capul Alb a spus războinicilor noştri că s-a rugat lui dumnezeu şi că dumnezeu l-a vestit că oamenii care luptă pentru credinţa cea adevărată pot lupta şi în zi de duminică, ca în oricare altă zi!...

Din nou se auzi tropotul unor picioare desculţe şi Guildenstern Black, gîfîind şi ud de năduşeală, se strecură prin mulţime, îl apucă de braţ pe părintele James şi îl trase afară din cerc.

— Guildenstern să spună fără teamă şi cu glas tare cele ce are de spus, ca să fie auzit de toată lumea! — strigă Egorîcev. — S-o fi repezit şi el pînă la Cap Alb, nu?

— Da, — răspunse Guildenstern cu obrăznicie, ascunzîndu-se în spatele părintelui James. — Am fost la Cap Alb şi mi-a spus ceva.

— Ce anume? Să auzim cu toţii!

— Cap Alb m-a prevenit cu asprime că ceea ce a spus nu trebuie să fie auzit de ereticii din Elsinor, Eldorado şi Capul Verde.

— Aţi auzit, oameni din Insula Dezamăgirilor? Siliţi-l să vorbească şi veţi auzi ceva de mare importanţă.

— Vrem să auzim cu toţii! — strigară cei de la miazăzi. — Părintele Lear nu v-a ascuns ceea ce i-a comunicat Cap Alb!

— Nu pot, fiindcă voi fi trăsnit pe loc! — strigă Guildenstern, ascuns mai departe îndărătul vrăjitorului.

— N-o să te lovească trăsnetul, nu te teme, — zise cu blîndeţe Samuel Smith, strecurîndu-se pînă la el şi punîndu-i mîna puternică pe umăr. — Dar dacă ai să taci şi te încăpăţînezi, am să te fac praf, canalie, şi fără trăsnetul divin!

— Dacă-i aşa, am să vorbesc, dar păcatul ce-l săvîrşesc cadă asupra capului tău! — răspunse Guildenstern plîngînd.

— De acord! Dă-i drumul, pe răspunderea mea, — zise fochistul. — Dar ferească dumnezeu să minţi!

— Cap Alb a spus că s-a rugat lui dumnezeu şi că dumnezeu i-a spus că oamenii din Noul Bethleem şi Buna Speranţă sînt pe placul inimii sale. Cauza lor este o cauză dreaptă. De aceea ei să nu se lase influenţaţi de cuvintele lui Barbă Galbenă, fiindcă Barbă Galbenă este un necredincios, un comunist. Iată ce a zis Cap Alb. Ba a mai zis că...

Dar Samuel Smith îl întrerupse la timp:

— Dacă eşti atît de gureş, ticălosule, să ne spui ce aţi făcut tu, Rosenkranz şi Iago în Peştera Sfîntă, vineri, în timp ce eu şi cu mister Egorîcev ne aflam la Noul Bethleem?

— Aţi fost vineri în Peştera Sfîntă? — se minună părintele James. — De ce nu mi-aţi spus nimic?

— N-am avut voie să spunem, — şopti Guildenstern, pălind.

— Cap Alb ne-a interzis să spunem orişicui, — lămuri Rosenkranz.

— Chiar şi mie?

— Chiar şi sfinţiei tale, părinte James. Nu fii supărat, fiindcă n-am avut voie.

— Să spună pentru ce au băut coniac şi s-au ales cu daruri multe, — insistă fochistul. — Ştiţi de ce tac? Se tem să spună adevărul.

— Aş spune, dar nu-mi aduc aminte. De îndată ce mi-au mînjit degetul cu apa aia neagră, şi mi l-au apăsat pe ceva alb, m-am speriat atît de rău, că am uitat tot, — mărturisi Rosenkranz.

— Şi eu la fel, — întări Guildenstern, clănţănind din dinţi. Ţin minte numai că eu, Iago şi Rosenkranz am fost înaltele... Ah, ce păcat! Nu ţii minte, Rosenkranz, ce am fost noi doi şi cu Iago — ceva foarte înalt?

— Am fost înaltele părţi discutante, — zise Rosenkranz, înviorîndu-se. — Asta îmi aduc şi eu aminte.

— Poate contractante şi nu discutante, înaltele părţi contractante? — îi întrebă Egorîcev.

— Vezi, Guildenstern, cît de pătrunzător şi de înţelept este gentlemanul cu barbă galbenă! — strigă Rosenkranz, plin de o admiraţie linguşitoare. — Chiar aşa am fost numiţi în Peştera Sfîntă: înaltele părţi contractante! Nu-i aşa Guildenstern?

— Tot nu înţelegeţi ce au făcut aceştia doi? — întrebă Egorîcev adresîndu-se negrilor. — După părerea mea ei v-au trădat, dăruindu-i lui Cap Alb întreaga insulă cu toţi locuitorii ei pentru cîteva înghiţituri de coniac şi nişte cămăşi vechi tricotate.

— N-am vrut să fac nici un rău! — strigă îngrozit Guildenstern. — Credeţi-mă, oameni din Noul Bethleem, n-am vrut să fac nimic rău!

— Omul care-şi ascunde faptele în faţa poporului său — este un om rău, — rosti cu asprime Hamlet Brown. — N-am dreptate, oameni din Insula Dezamăgirilor?

Sfinţia sa, părintele James, ar fi vrut să-l pună la locul lui pe Hamlet, dar ţinu seama de starea de spirit a războinicilor şi se stăpîni.

— Ar trebui să-i aruncăm în mare pe toţi trei, — strigă Jacob Smith. — Pe toţi trei: şi pe Guildenstern, şi pe Polonius, şi pe Rosenkranz!

Propunerea găsi cea mai vie aprobare printre războinicii Noului Bethleem.

— Asta o vom hotărî, cînd ne vom înapoia acasă, — spuse părintele James. — Firește, nici unul din ei nu s-a arătat vrednic de cinstea de a fi fost numit căpetenie. — Asta-i de netăgăduit.

— Guildenstern l-a ucis pe Jacky Kidd, — spuse părintele Lear. — Trebuie să fie judecat de către căpeteniile Elsinorului.

— Să-l predaţi mai întîi pe acela care i-a făcut farmece lui Iago. Unul din oamenii Elsinorului poartă vina morţii sale.

— Cine ţi-a mai spus-o şi pe asta? — se repezi la el părintele Lear, simţind că va găsi în cei doi albi un sprijin atotputernic. — Ce dovezi ai?

— Faţa lui Iago privea spre miazăzi, — răspunse cu încăpăţînare vrăjitorul din Noul Bethleem.

— Dar Buna Speranţă nu-i şi ea la miazăzi de Noul Bethleem?

— Cap Alb a spus că Iago a fost ucis de către un om din Elsinor.

— Tot îi mai dai crezare? — îl atacă din nou pă-

rintele Lear. — N-ăţi văzut ce încredere puteţi avea în spusele lui Cap Alb?

— Şi celălalt alb, cel cu nimbul în creştet, a spus acelaşi lucru, — continuă cu îndărătnicie părintele James.

— Bine, ajunge, — întrerupse Egorîcev cu hotărîre discuţia. — Văd că părintele James nu vrea să recunoască o seamă de lucruri evidente. De aceea propun ca mister Flammery şi mister Ceratod să fie poftiţi la Noul Bethleem, ca să descurcăm împreună cine poartă vina morţii lui Iago şi a morţii lui Kidd şi să vedem dacă dumnealor tot mai insistă că oamenii din Insula Dezamăgirilor trebuie să se nimicească unii pe alţii. Totodată, o să-i rugăm să ne lămurească ce hîrtie a fost semnată de Rosenkranz, Guildenstern şi Truman. Şi cu asta, basta! Toţi, înafară de părintele James, au văzut limpede în ce groapă sîngeroasă a încercat să vă împingă mister Flammery, pe care voi îl numiţi Cap Alb. Acela care va îndrăzni să calce porunca mea, va avea de-a face cu mine şi cu prietenul meu Samuel Smith. Dealtfel, dacă cineva are prea mare chef să se războiască, n-are decît să o spună!

Mulţimea aceea, alcătuită din mii de oameni, aproape întreaga populaţie matură a insulei, răspunse la întrebare cu un zîmbet larg. Nimeni nu voia război. Oamenii erau fericiţi că izbutiseră să scape fără vărsare de sînge.

— Atunci să alegem pe aceia care o să plece de îndată la Peştera Sfîntă, ca să poftească pe cei doi gentlemeni albi la Noul Bethleem, la sfatul unit al căpeteniilor celor cinci sate. Poporul Insulei Dezamăgirilor să spună dacă este de acord cu propunerea mea. Toţi cei care sînt de acord, să ridice mîna dreaptă!

Pentru întîia oară în istoria Insulei Dezamăgirilor populaţia ei vota în comun prin ridicare de mînă, astfel că inima lui Egorîcev se umplu, pe bună dreptate, de mîndria pe care i-o conferea propria conştiinţă, că tocmai după propunerea lui, a unui om sovietic, se votează pe acest petic de pămînt, pierdut pe întinderile oceanului, şi se votează pentru pace.

— Şi acum, în ceea ce priveşte pe Guildenstern, Polonius şi Rosenkranz... — continuă Egorîcev. — Dar unde sînt?

— Îi caut demult, tovarăşe Egorîcev, — răspunse Hamlet, gîfîind şi îmbrîncind într-o parte mulţimea. — Eu cred că au dat bir cu fugiţii. Trebuie să punem numaidecît mîna pe ei. Altfel se vor refugia la Peştera Sfîntă şi nu-i vom mai putea judeca.

— Jacob Smith, ia cinci războinici şi urmăreşte fugarii, — porunci părintele James în grabă, căutînd ca măcar într-o oarecare măsură să-şi recapete din autoritatea ştirbită.

Nu trecu nici un minut şi micul detaşament o porni în urmărirea celor trei fugari.

Apoi, fără prea multă zăbavă, fu aleasă o delegaţie alcătuită din cinci bătrîni, cîte unul din fiecare sat, care porni numaidecît la drum. Pînă la Noul Bethleem delegaţia a fost însoţită de către căpeteniile celor cinci sate, care trebuiau să aştepte în Marea colibă a bărbaţilor întoarcerea ei şi întîlnirea cu Flammery şi Ceratod, dacă vor catadicsi să vină la această întîlnire. La Noul Bethleem îl găsiră pe Jacob Smith, foarte abătut fiindcă nu izbutise să-i ajungă din urmă pe fugari. Aceştia avuseseră timp să ajungă la Peştera Sfîntă.

In timp ce căpeteniile aşteptau înapoierea delegaţiei, Samuel Smith, ajutat de Hamlet, Bob şi de cîţiva voluntari, mută din Marea colibă a bărbaţilor în peştera toate lucrurile, armele şi muniţiile. Egorîcev nu se hotăra să lase căpeteniile singure, temîndu-se mai ales de agresivitatea zăludă a părintelui James.

Delegaţii se înapoiară cam peste un ceas, jigniţi şi revoltaţi. Flammery îi întîmpinase cu multă asprime şi, foarte brutal, ţipase la ei, declarînd că locuitorii Insulei Dezamăgirilor nu sînt demni de binecuvîntarea creştinească şi de rugăciunile pe care el le-a înălţat zi şi noapte pentru dînşii — ca cel mai mare tîmpit din lume; că nici el, nici prietenul său, Ceratod, nu au de gînd să vină; că nu doresc să se întîlnească şi să se sfătuiască cu nimeni, cîtă vreme Noul Bethleem va fi condus de ateul, slugă a diavolului şi comunistul Egorîcev, după care de multă vreme tînjeşte spînzurătoarea; că este o adevărată neobrăzare faptul că oamenii se leagă fără nici un motiv şi se poartă grosolan cu bieţii Guildenstern, Rosenkranz şi Polonius, pe care el nu-i numea altfel decît „fraţii mei iubiţi întru Christos“ şi care din vina ticălosului acela de Egorîcev şi a unor căpetenii fără minte din cinci sate puturoase sînt siliţi să ducă traiul amărît al unor refugiaţi în Sfînta Peşteră, departe de vetrele natale şi de consătenii care i-au trădat. Apoi, i-a gonit pe delegaţi, spunîndu-le drept bun rămas că insularii n-au decît să încerce de acum înainte să afle ei înşişi voinţa lui dumnezeu, căci el, Flammery, nu mai vrea să supere pe domnul pentru nişte dobitoace nerecunoscătoare cum sînt negrii.

Raportul delegaţiei îl făcuse acel bătrîn din Noul Bethleem, care abia cu trei zile înainte îi explicase lui Egorîcev deosebirea dintre un sfînt şi un personaj, iar Egorîcev admiră fără să vrea demnitatea cu care bătrînul descria primirea ce li se făcuse la Peştera Sfîntă.

— Dacă într-adevăr Cap Alb ar fi simţit că are dreptate, — zise bătrînul (numele său era Walter) — el nu s-ar fi purtat aşa. Ţipa tocmai pentru că ştia că nu are dreptate. Cred că a vrut să ne înspăimînte cu strigătele şi înjurăturile lui, dar a refuzat să ne lămurească cu privire la sfaturile viclene pe care ni le dăduse atît nouă cît şi celor de la Elsinor. Noi, solii voştri, socotim că dumnealui este foarte supărat fiindcă purtarea-i necinstită faţă de noi a fost dată în vileag, dar nu credem că are de gînd să-şi îndrepte fapta urîtă. Pe cît ne-am putut da seama, Cap Alb n-a avut încă răgazul de a născoci un nou mijloc pentru a ne induce în eroare şi a ne face să ne certăm între noi. Aşa i-am şi spus. Ba, i-am mai spus că nu ne place de loc să ni se zică dobitoace şi că a avea fraţi de teapa lui Guildenstern, Polonius şi Rosenkranz nu-i o fericire aşa de grozavă încît s-o strigi în gura mare, aşa cum a făcut mister Flammery. Iar atunci cînd ne-a vorbit despre Barbă Galbenă, i-am spus că unora le place gustul nucii de cocos, iar altora căcăreaza de capră. Cît despre noi, ştim să deosebim nuca de cocos de scîrnă. Să nu fi fost Barbă Galbenă, prietenul său Smith şi consăteanul nostru Hamlet, ne-am fi luat azi la bătaie ca nişte ţapi fără minte şi mulţi oameni din Insula Dezamăgirilor ar fi murit din vina lui mister Flammery, căruia îi place gustul de scîrnă, şi cu care — judecînd după vorbele sale — se şi înrudeşte.

Ceilalţi patru bătrîni îşi clătinară capetele arătînd că sînt în totul de acord cu bătrînul Walter.

După aceea, căpeteniile păstrară tăcere cîteva clipe pentru a cîntări cele auzite. Apoi, se ridică Hamlet şi arătă cum Cap Alb îi aminteşte prin purtarea sa pe regele danez Claudiu, care de asemenea a vrut să-şi

clădească fericirea pe nenorocirea şi pe sîngele altora şi că-i pare nespus de rău că oameni de soiul lui Cap Alb şi-au făcut sălaş în Insula Dezamăgirilor. Mai spuse că-l doare că acest om rău şi prost (prost, căci un om deştept nu ar fi vorbit aşa de necumpănit, ca dînsul) i-a numit pe oamenii din insulă dobitoace. Să numeşti dobitoc un om! *Un om!* Apoi cită din Shakespeare: „Ce fiinţă uimitoare este omul! Cît de nobil e prin raţiunea lui! Cît de infinite îi sînt putinţele! Cît de expresiv şi de minunat e prin chipul şi mişcările lui! În faptele lui este aidoma unui înger; datorită raţiunii — aidoma lui dumnezeu! E frumuseţea lumii! Întruchipare a tot ce este viu!"

— Oameni din Insula Dezamăgirilor! — îşi încheie el cuvîntarea. — Gîndiţi-vă, după toate cîte am auzit acum din gura lui Walter, se cuvine să-i mai dăm lui Cap Alb şi complicilor săi fructe, carne şi apă? Părerea mea este că nu se cuvine. Să-i fie ruşine aceluia care va uita măcar pentru o clipă, insulta pe care Cap Alb ne-a adus-o nouă, oamenilor din Insula Dezamăgirilor — omenirii întregi!

Se hotărî în unanimitate că Hamlet avea dreptate şi că nici un om din insulă nu va mai furniza fructe, carne şi apă locuitorilor Peşterii Sfinte, dacă nu vrea să fie izgonit cu ocară din rîndurile omenirii.

Acum Egorîcev era mulţumit. Nimeni, nici chiar părintele James, nu mai pomeni de Iago şi de răzbunarea morţii lui Căpeteniile noului Bethleem îi anunţară pe cei de la Elsinor că ucigaşul mîrşav al lui Jacob Kidd le va fi predat, de îndată ce vor izbuti să pună mîna pe el.

In general, Egorîcev îşi dădea seama limpede şi Smith îi împărtăşea pe deplin părerea, că atîta timp cît Flammery, Ceratod şi ajutoarele lor vor fi liberi, deasupra insulei va pluti mereu primejdia unor noi provocări la război. De aceea Smith propuse chiar ca locuitorii Peşterii Sfinte să fie izolaţi, adică, vorbind mai simplu, să fie arestaţi pînă la sosirea primului vapor. Egorîcev nu putea să accepte una ca asta, dar nu fiindcă ar fi fost ceva greu de îndeplinit. Cu ajutorul lui Hamlet şi al cîtorva insulari n-ar fi fost cine ştie ce anevoios să pui mîna pe cei cinci indivizi sinistri, care îşi făcuseră cuibul la Capul de Nord şi care trebuiau izolaţi de restul societăţii ca nişte cîini turbaţi. Dar Egorîcev îşi dădea seama că nu puteau s-o facă pentru o seamă de motive care nu aveau o legătură directă cu evenimentele din Insula Dezamăgirilor. De îndată ce un vapor ar sosi în golf, pentru a lua de pe insulă pe „rezidenţii albi", indivizii aceştia ar dezlănţui imediat o cumplită propagandă antisovietică în lumea întreagă, povestind cum comisarul bolşevic şi-a permis să-şi bată joc într-un mod nemaipomenit de nişte ofiţeri aliaţi. Nu, în nici un caz nu trebuia să dea cel mai mic motiv pentru o asemenea campanie calomnioasă. Trebuia să născocească altceva, iar pentru aceasta era nevoie de timp.

Ar mai fi avut de vorbit despre multe cu căpeteniile celor cinci sate — căci pentru întîia oară, de cînd Insula Dezamăgirilor era locuită de oameni, reprezentanţii întregii populaţii se adunaseră la o consfătuire amicală — dar după unele semne se apropia furtuna şi acei care veniseră de departe trebuiau să-şi grăbească plecarea acasă dacă nu voiau să înnopteze în Noul Bethleem. Amînară deci celelalte probleme pe a doua zi, şi, fără să piardă vremea, plecară spre satele lor.

Mai trecură vreo două ore şi mai bine pînă cînd un fulger alb-albăstrui brăzdă bolta ce se întunecase de la un capăt la altul. Bubuitul tunetului răsuna ca explozia a sute de bombe şi primele picături, mari şi grele ca nişte pietricele, căzură pe pămînt. Peste o clipă şuvoaie de apă călduţă porniră de sus şi, mai sigur decît oricîte zăvoare, închiseră pe Egorîcev şi pe Smith în peşteră, pe insulari în colibele lor, iar soarele, dincolo de acoperămintele masive, de ciclopi, ale norilor deşi, negri-violeţi, care se lăsaseră foarte jos.

XVI

— Ascultă-mă, Smith, — zise Egorîcev cînd cei doi prieteni rămaseră în sfîrşit singuri, — vreau să stăm de vorbă într-o chestiune foarte serioasă.

Fochistul bătu un cui mare într-o crăpătură de stîncă şi atîrnă felinarul. Lumina slabă a lămpii smulse din întuneric cîţiva metri pătraţi din pardoseala neregulată de piatră a peşterii, îndulcindu-i totodată aerul stătut cu mirosul pătrunzător şi atît de familiar al gazului. Afară turna cu găleata.

Smith se aşeză pe o ladă cu conserve, îşi aprinse o ţigară şi zise:

— Iţi stau la dispoziţie, tovarăşe Egorîcev.

— Aş vrea să vorbim despre misiunea de luptă pe care au avut-o hitleriştii aici în Insulă.

— Ah, asta e... — rosti fochistul tărăgănat şi dezamăgit. Se aşteptase la o discuţie mai serioasă.

— Nu te-ai gîndit niciodată la această problemă? — îl întrebă Egorîcev.

— Ca să-ţi spun cinstit, nu prea.

— Şi eu am crezut aşa. Nu trebuie să te simţi jignit, prietene, dar pînă acum n-am îndrăznit să-ţi împărtăşesc gîndurile mele în privinţa aceasta.

— N-aţi avut încredere în mine? — întrebă Smith surîzînd.

— Da. N-am avut destulă încredere. Dar de ieri mă încred în dumneata ca în mine însumi.

— Puteţi avea încredere deplină în mine, tovarăşe Egorîcev.

— Ştiu. Şi mă bucur.

— Prin urmare, aveţi presupuneri serioase în această privinţă? Cinstit vorbind, am crezut că...

Smith tăcu stingherit şi trase grăbit din ţigară.

— Vezi dumneata, cînd l-am interogat pe Kumacher, am aflat un amănunt foarte ciudat, — zise Egorîcev. — Cînd au debarcat în insulă, s-au pierdut cîteva lăzi încărcate, care chipurile, ar fi fost pline cu un fel de nimicuri, destinate negoţului de schimb cu populaţia locală.

— Nu văd nici o legătură cu misiunea lor de luptă aici, — observă Smith.

— Nici eu n-am văzut de la bun început. Mai tîrziu însă, unele amănunte m-au pus pe gînduri. Să începem cu faptul că lăzile cu încărcătură mai puţin importantă au fost transportate pe ţărm în primul rînd înainte de aparatul de radioemisie-recepţie, înainte de muniţii, arme şi provizii.

— Aşa se întîmplă cînd oamenii se grăbesc, — observă Smith.

— Eu mă îndoiesc şi am motive serioase. De obicei, se debarcă mai întîi încărcătura principală. Este o regulă elementară de luptă, mai ales atunci cînd oamenii se grăbesc. Asta în primul rînd. In al doilea rînd, Fremdengut, căruia nu-i place să se obosească cu nici un fel de muncă grea, n-a vrut totuşi — cine ştie din ce motiv — să încredinţeze altcuiva debarcarea acestor lăzi. Cei trei bandiţi ai lui rămăseseră

pînă atunci, adică vreo două ceasuri bune, pe bord, iar el a plecat singur pe țărm tocmai cu aceste trei lăzi și tocmai acestea s-au scufundat la debarcare...

— Interesant. N-am știut asta, — zise Smith.

— In al treilea rînd, lăzile încărcate cu panglici și alte articole de galanterie nu se pot scufunda. Să presupunem chiar că erau încărcate cu cuie, cîrlige, cuțite, într-un cuvînt cu obiecte de metal. In acest caz s-ar fi putut duce la fund. Dar bărcile submarinelor, fie ele cît de mari, au pescaj mic. Prin urmare descărcarea s-a făcut aproape de mal. Acolo, apa îți ajunge pînă la genunchi. Să presupunem că, împotriva oricărei logici, descărcarea nu s-a făcut de la proră, ci de la pupă. Să presupunem chiar că acolo apa trecea de statura unui om („cu toate că în acest caz nu ar fi putut să descarce"). Pînă și în acest caz, nu ar fi fost cine știe ce greutate să scoți lăzile căzute în apă. Nu-i așa?

— Ai dreptate, — încuviință fochistul. Era vădit că concluziile lui Egorîcev îi treziseră interesul. — Totuși, ce legătură ar putea fi între niște lăzi cu panglici și o misiune de luptă, de mare răspundere? Dealtfel, se prea poate că Fremdengut, silit să debarce lăzile într-un termen atît de scurt, n-a mai avut timp să se ocupe și de acelea cu încărcătură mai puțin importantă. Nu ți-a trecut prin minte una ca asta?

— Ba da, răspunse Egorîcev. — Bine, să presupunem că era grăbit. Dar după ce submarinul a plecat și avea timp berechet, ar fi putut, nu-i așa, să se ocupe de scoaterea lăzilor scufundate. Ce l-ar fi împiedicat să dea dispoziție subalternilor săi, care n-aveau mare lucru de făcut, să se afunde pînă acolo unde căzuseră lăzile. Fremdengut însă n-a făcut nimic. S-a împăcat — în mod suspect de ușor — cu paguba. Dar asta încă nu ar fi fost nimic. Kumacher mi-a spus că timp de două ore caporalul Schwartz s-a dat la fund din proprie inițiativă ca să le caute prin apă și n-a descoperit nimic.

— Poate că lăzile au fost duse în larg de valuri, — obiectă Smith.

— Vai de mine, bătrîne, dar ce valuri are un golf aproape cu desăvîrșire închis?

— Ei, poate că în ziua aceea marea a fost foarte agitată.

— De acord. Dar atunci rămînea cazmaua.

— Care cazma? — întrebă Smith mirat.

— Cazmaua cu teacă de prelată, care a dispărut odată cu lăzile. Kumacher l-a văzut pe baron luînd cu el în barcă o cazma învelită în prelată.

— Dă-mi voie. Nu cumva vrei să spui că lăzile nu s-au înecat, ci că au fost... — începu Smith, înviorîndu-se.

— ...îngropate undeva cu ajutorul cazmalei? Chiar așa. Și acum mă întreb unde este cazmaua? De ce Fremdengut a pierdut si cazmaua? Dar dacă admitem că încărcătura din cele trei lăzi era atît de secretă încît Fremdengut n-a îndrăznit să pomenească despre ea nici măcar unor SS-iști aleși pe sprînceană ca ajutoarele sale, problema dispariției cazmalei se lămurește. In acest caz, cazmaua a fost mai curînd ascunsă într-un loc ferit pentru ca, la un moment dat, cu ajutorul ei și iarăși fără știrea subalternilor, Fremdengut să poată dezgropa lăzile, atunci cînd va avea nevoie de ele. Dealtfel, așa devine clar și un amănunt atît de secundar la prima vedere, ca învelișul cazmalei. Dacă pe meleagurile acestea vrei să ții o cazma sub cerul liber, trebuie să iei măsuri serioase ca ea să nu rugînească.

— Toate acestea aduc cu adevărul, — zise fochistul, — dar și mai mult aduc cu un roman de aventuri.

— Și pe mine ideea aceasta m-a cam pus în încurcătură în primul moment. De aceea, am hotărît să renunț vremelnic la ipoteza dispariției lăzilor. Intr-adevăr, de ce n-am presupune că banda lui Fremdengut a fost debarcată în insulă tocmai pentru că nemții ar avea de gînd să construiască aici, să zicem, o bază secretă pentru submarine? Ceva mai bun ar fi greu de găsit: insula nu figurează pe nici o hartă, se află dracu' știe la ce distanță de obișnuitele căi comerciale, are un golf adînc, foarte lesnicios, apărat de vînt și de valurile oceanului. Dar dacă-i așa, mă întreb de ce a fost debarcat un grup atît de puțin numeros? Pentru a face doar o recunoaștere prealabilă și a elabora măcar schița proiectului? Dar printre cei patru nemți nu se află nici un geolog, nici un topograf și nici un constructor. Aveau sarcina de a pregăti cu ajutorul populației locale materiale de construcție pentru constructorii care vor sosi ulterior? Dar au stat aici, înainte de sosirea noastră, aproape două săptămîni și n-am văzut să se fi pregătit măcar un metru cub de piatră, de nisip sau de lemn de construcție. Judecînd după cele ce am vorbit cu Hamlet, n-au dus nici un fel de tratative preliminare în acest sens cu insularii. Mai mult decît atît, înafară de Smorke și de Schwartz, nimeni nu părăsea de obicei Capul de Nord, iar cei doi caporali veneau în vale numai ca să ia provizii și apă. Poate că au avut de gînd să construiască aici un post de radiorecepție-emisie special? Foarte, foarte puțin probabil. In primul rînd, locul ar fi putut fi reperat foarte ușor prin radiogoniometrie. In al doilea rînd, aveau un singur radiotehnician și un aparat foarte obișnuit. Nu! După cum vezi, Smith, oricum am suci-o și am învîrti-o, trebuie să revenim la afurisitele acelea de lăzi. Află că am răscolit toată poiana în lung și în lat și că nicăieri n-am descoperit vreo urmă de pămînt proaspăt săpat, care ar arăta că acolo s-a îngropat ceva. Am ciocănit peștera centimetru cu centimetru — asta mai mult ca să fiu cu cugetul împăcat, căci în cele două ore pe care Fremdengut le-a petrecut pe insulă fără subalternii săi — i-a fost cu neputință să sape în pereții sau în pardoseala peșterii o nișă atît de mare în care să poată ascunde cîteva lăzi. Atunci am început să-l urmăresc pe baron în timpul plimbărilor. Imi ziceam că fața lui va oglindi ceva atunci cînd se va apropia de locul unde i se afla ascunsă comoara. Dar în orice colț al poienii îl duceam, rămînea la fel de impasibil. Știi, la un moment dat am crezut că dădusem greș cu acest procedeu. Dar iată că, dacă îți aduci aminte, acum două zile, cînd i-ai scos pe prizonieri la plimbare, ți-am propus ca „divertisment" să-i plimbi pe cărarea care duce la rîu și la Noul Bethleem. Pot jura că mutra lui Fremdengut s-a arătat timp de o clipă foarte neliniștită. Ce-l drept, s-a stăpînit numaidecît. Aveam însă nevoie de dovezi mai palpabile. Poate că s-a speriat, crezînd că pe cărarea aceea, departe de privirile binevoitoare ale bandei lui Flammery, s-ar fi putut să-l împușcăm „fiindcă încercase să fugă de sub escortă". In unitățile SS acesta era pretextul favorit de a sfîrși cu prizonierii. De aceea, pe cînd dumneata îi conduceai pe platou, eu mi-am permis o mică înscenare: m-am culcat nu departe de peșteră, la umbra unui copac, de care am sprijinit cele două cazmale pe care le aveam în peșteră pe lăzile cu grenade. Eu m-am prefăcut că dorm, iar dumneata mergeai în urma lor, așa că lui Fremdengut nu-i putea trece prin minte că cineva i-ar

cerceta expresia feţei. Abia atunci m-am încredinţat că bănuielile mele erau întemeiate. Fremdengut s-a speriat grozav, văzînd cele două cazmale. Nu şi-a putut lua ochii de la ele, tot timpul cît i-ai plimbat prin poiană. Bănuia, probabil, că aveam de gînd să pornim undeva cu cele două cazmale. În orice caz, am vrut să-i dau această impresie.

— Şi dacă într-adevăr... — începu Smith.

— Sînt aproape sigur că mă aflu pe calea cea bună.

— Dar ce ar putea conţine acele lăzi misterioase?

— Iată ceea ce nu ştiu nici eu. Mai întîi, am crezut că ar conţine cine ştie ce documente secrete, de importanţă excepţională sau bijuterii de mare valoare. Dar bijuteriile nu trebuie să le ascunzi atît de departe; le poţi îngropa şi undeva în reich. De asemenea, pot fi predate spre păstrare oricărei bănci din aşa zisele ţări neutre: Elveţia, Spania, Portugalia, Turcia, Suedia, Argentina etc. Prin urmare, chestiunea bijuteriilor cade. Cît despre documente secrete, deocamdată încă n-a sosit clipa cînd ar fi necesar să le ascunzi la o distanţă atît de mare de Germania. Şi apoi iarăşi ar fi fost mult mai simplu să fie ascunse undeva mai aproape. Prin urmare, lăzile dispărute conţineau ceva ce nu putea fi încredinţat nici băncilor „neutre", nici prietenilor „neutri". Şi ştii ce mi-a venit aseară în minte, Smith? Ce ar fi ca lăzile să conţină ceva în legătură cu faimoasa „nouă armă" despre care ziarele naziste au urlat atîta în ultimele luni? Ce crezi? Sînt curios să-ţi aud părerea.

— Grea problemă îmi pui, n-am ce zice! — răspunse dezorientat fochistul, ridicînd din umeri.

— Eh, dragă prietene, mi-am pus singur problema asta!

Cei doi prieteni tăcură, ascultînd furtuna de afară, care vuia cu aceeaşi putere. Apoi, Smith zise:

— Dar în cazul acesta, poate că nu trebuia să plecăm de acolo, de sus.

— Trebuia să plecăm din toate punctele de vedere. Puteau să ne închidă, fără să ne dea nici apă. Şi lucrul cel mai important e că, în lipsa noastră, Fremdengut se va folosi de prima ocazie ca să se încredinţeze dacă lăzile au rămas intacte. Şi tocmai atunci îl vom putea prinde asupra faptului.

— Dar dacă a făcut-o încă de ieri?

— Tot ce se poate, deşi mă îndoiesc. Dacă lăzile există cu adevărat şi nu numai în închipuirea mea şi dacă existenţa lor trebuia tăinuită chiar şi propriilor săi subalterni, oameni cu aceleaşi vederi politice, cu atît mai puţine motive avem să presupunem că va voi el să-şi dezvăluie taina americanilor sau englezului. De aceea, chiar dacă ei i-au dat drumul ieri, fapt de care nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin, nu cred totuşi ca Fremdengut să fi riscat să se depărteze chiar din prima zi de poiană.

— Credeţi că le-a îngropat undeva pe cărare?

— Cam prin preajma ei.

— Ştiţi ceva? N-aş avea nimic împotrivă să pornesc într-o mică recunoaştere. M-aţi făcut curios la culme.

— Nu se poate. Pentru nimic în lume! În cel mai bun caz ai să-l sperii pentru mult timp. În cel mai rău, are să te împuşte pe loc.

— Rămîne de văzut care pe care, — se înfurie Smith.

— Trebuie lăsat să trăiască, cel puţin pînă cînd îi vom afla secretul. Şi apoi noi doi, bătrîne prieten, sîntem poate prea mătăhăloşi pentru o recunoaştere atît de complicată. Cred că ar trebui să stăm de vorbă mîine cu Hamlet în această privinţă. Are să ne găsească el vreun băieţel deştept, cam de vîrsta lui Bob al nostru. Din păcate, Bob nu poate fi folosit în acest scop. Raporturile lui cu sfînta treimea aceea de ticăloşi sînt prea încordate; dacă le-ar cădea în mînă, l-ar răpune fără să stea prea mult pe gînduri... Şi acum, hai să ne culcăm! Nu e rău să ne mai odihnim puţin. Auzi ce ploaie torenţială e afară?

Deasupra norilor, soarele era la zenit. Dedesubt însă era întuneric ca noaptea şi se părea că norii nu se vor împrăştia niciodată, lăsînd să strălucească din nou cerul senin deasupra capetelor omeneşti. Norii atîrnau deasupra insulei şi a oceanului ca nişte plăci de plumb grele şi nespus de groase.

Pe înserat, vîntul puternic de miazăzi stîrni şi duse de-a lungul ţărmului nisipul, iar printre nori, aproape de orizont, se strecură discul galben, cu conturul neprecis şi lipsit de strălucire, al soarelui. Nisipul era purtat de vînt, ca zăpada în timpul viscolului. Apa neagră a oceanului se legăna ostenită, brăzdată de valurile înspumate, în dungi posomorîte şi foarte late. La dreapta soarelui se prefiră şi se lăţi sfios o fîşie de cer senin, de un gingaş albastru-verzui. Cîţiva nori, luminaţi de soare, îşi împodobiră marginile şi părţile de jos cu strălucitoare reflexe roşietice-cafenii, semănînd cu valurile.

Insula era însă tot cufundată în întuneric. Şi numai acolo unde, pe pietrişul umed, valurile mîngîiau ţărmul, se răsfrîngea discul auriu al soarelui. În cele din urmă, contururile lui se întinseră parcă într-o dungă subţire de-a lungul ţărmului, trecînd la un roş arămiu, pînă dispărură cu totul. Soarele coborî după orizont. Se întunecă mai curînd ca de obicei. Cînd, peste vreo douăzeci de minute Egorîcev ieşi din peşteră, văzu cerul senin şi înstelat. Ploaia încetase. Şi, odată cu ea, luară sfîrşit şi clipele de răgaz.

XVII

Faptul că, în loc să intimideze delegaţia, reuşise să o indigneze, îl năuci oarecum pe capul noului guvern din Insula Armoniei. Faptul era în contradicţie cu noţiunea pe care o avea el despre felul în care negrii trebuiau să primească înjurăturile şi ameninţările unui alb. Firesţe, nici prin gînd nu-i trecea că insularii numai din delicateţe înăscută şi din respect al ospitalităţii nu arătau nici un semn de compătimire oamenilor sorţiţi să se împace toată viaţa cu culoarea aceea nefirească şi urîtă a pielii (albicioasă ca miezul unei nuci de cocos!). Crescut într-o ţară care îi patronează pe adepţii lui Lynch, el ar fi socotit o mistificare naivă dacă ar fi auzit că insularii nu resimt nici un fel de teamă sau veneraţie faţă de albi ca atare, adică faţă de albii lipsiţi de automate şi de alte arme ucigătoare de acest fel.

Dar, oricît de departe era de această idee, n-a putut să nu-şi dea seama că bătrînii insulari părăsiseră Capul de Nord nu atîta speriaţi, cît jigniţi şi mînioşi. Mister Flammery trecu rezultatul atît de trist al tratativelor sale pe seama activităţii de subminare a lui Egorîcev. La aceeaşi concluzie ajunseră şi Ceratod cu Fremdengut (Moobs şi Kumacher nu fuseseră invitaţi la schimbul de păreri).

— Mi se pare, — zise Flammery, — că în virtutea împrejurărilor vom fi siliţi să luăm hotărîri extrem de importante.

La auzul acestor cuvinte, Moobs îi făcu cu ochiul lui Kumacher şi cei doi noi prieteni, plini de tact, se

depărtară şi începură să urmărească pe Rosenkranz, Guildenstern şi Polonius care, după ce-şi aleseră un loc mai ferit, de partea cealaltă a peşterii, se apucară să-şi construiască în mare grabă o colibă. Fostelor căpetenii li s-a dat a înţelege că nişte oameni cu piele neagră ca ei nu puteau spera să stea, fie cît de puţin, sub bolta Peşterii Sfinte.

Rosenkranz şi fîrtaţii lui erau prea deprimaţi de situaţia de emigranţi, în care ajunseră pe nepusă masă, ca să încerce să precizeze de ce culoarea neagră — firească şi frumoasă a pielii — ar constitui o piedică de netrecut pentru a locui împreună cu albii sub acelaşi acoperiş, chiar dacă peste o oră sau cel mult două o ploaie torenţială avea să se dezlănţuie deasupra insulei. Erau înclinaţi să atribuie mai curînd trădării lor sila cu care se purtau cu ei locuitorii Peşterii Sfinte. Erau conştienţi de faptul că oamenii, care şi-au trădat satul natal, merită nu numai dispreţ, dar chiar moartea, şi de aceea erau gata să întîmpine cu smerenie ploaia şi apoi noaptea umedă şi rece, sub acoperişul şubred al colibei construite în grabă.

In timp ce cei trei renegaţi, urmăriţi de privirile batjocoritoare şi curioase ale lui Moobs şi Kumacher, se grăbeau să-şi isprăvească coliba înainte de începerea ploii, la cel mult o sută cincizeci de metri de partea cealaltă a peşterii, în penumbra răcoroasă de sub coroana măreaţă a unui copac secular, se ţinea consfătuirea pe care Flammery, cu aprobarea celorlalţi participanţi, a caracterizat-o drept istorică pentru relaţiile dintre guvern şi populaţia Insulei Armoniei.

— Gentlemeni, — începu Flammery, după ce Moobs şi Kumachér dispărură de partea cealaltă a peşterei. — Trebuie oare să mai spun că ne leagă o anumită solidaritate şi că solidaritatea aceasta ne arată datoria pe care o avem de îndeplinit?

Gentlemenii se grăbiră să-l încredinţeze că nu era necesar s-o mai repete.

— Presimţirile noastre cele mai negre s-au adeverit, — urmă mister Flammery, în marea lui durere pentru omenire. — Şi s-au adeverit mult mai devreme decît ne-am aşteptat. Acest fapt îmi umple inima — ca şi inimile voastre, sper — de cea mai adîncă durere...

Fremdengut şi Ceratod se grăbiră să confirme că şi inimile lor erau cu adevărat pline de tristeţe şi numai de tristeţe.

— Anarhia se răspîndeşte în insulă cu o repeziciune înfiorătoare. Respectul faţă de ordine, faţă de superiori, faţă de instituţiile elective, faţă de autoritatea omului sînt călcate în picioare, fără să se ţină seama că toate acestea constituiesc un sacrilegiu. Vai, dacă nu peste insula întreagă, cel puţin peste nefericita populaţie a Noului Bethleem domnesc acum demagogii şi teroriştii marxişti. Tocmai datorită intrigilor drăceşti ale lui Egorîcev, pe care-l cunoaştem cu toţii, au fost izgonite din Noul Bethleem căpeteniile alese de curînd în unanimitate şi cărora noi, ca buni creştini, le-am oferit adăpost în zona peşterii noastre. Nu ne aşteptăm la recunoştinţa bieţilor exilaţi, căci n-am făcut decît ceea ce ne dicta datoria. Aşadar, alături de noi se află acum primele victime ale acelei triste lipse de autoritate, care ameninţă să se transforme într-o adevărată nenorocire pentru întreaga insulă. Mai putem oare sta deoparte, noi cei care purtăm răspunderea morală în faţa lui dumnezeu pentru pacea şi bunăstarea acestei insule? Oare, cedînd insistenţelor fierbinţi ale celor mai buni şi mai dornici de civilizaţie reprezentanţi ai populaţiei indigene, n-am pus noi semnăturile noastre pe convenţia de la 9 iunie anul curent? Şi n-am ratificat această convenţie în sufletele noastre, dragă mister Ceratod? (Mister Ceratod îşi permise să întrerupă pe orator pentru a confirma că într-adevăr a întreprins ratificarea convenţiei în sufletul său, numaidecît după semnarea ei). Nu, dragii mei prieteni, nu, nu şi nu; nu avem dreptul să ne înşelăm pe noi înşine, şi cu atît mai mult nu trebuie să înşelăm pe fraţii noştri negri întru Christos,cu speranţa că ne-am putea sustrage de la îndatorirea pe care ne-am luat-o singuri pe umerii noştri slabi, semnînd această convenţie. Şi ce ne-a spus dumnezeu?...

Timp de cinci minute, mister Flammery cită diferite pasaje din sfînta scriptură şi auditoriul suportă acest dezgustător acces de făţărnicie cu un stoicism şi o înţelegere demnă de invidiat.

Apoi urmă un schimb de păreri, pe care din economie de timp îl vom reda în trăsături generale.

Baronul von Fremdengut a recunoscut că ideea lui mister Flammery de a îngrădi cît mai curînd anarhia, cel puţin înainte de răspîndirea ei în celelalte sate, chiar dacă a avut timp să prindă rădăcini adînci în Noul Bethleem, este foarte preţioasă şi venită la momentul oportun. Din partea sa, baronul îl pofti pe mister Flammery şi pe mister Ceratod să-şi arunce o privire în suflet pentru a se încredinţa definitiv că nu există preţ prea mare pentru nimicirea anarhiei şi statornicirea unei sănătoase ordini creştineşti.

— Focul trebuie înăbuşit de la început şi cu orice preţ! — îşi încheie el, energic, considerentele. — Populaţia insulei aşteaptă de la ocrotitorii şi conducătorii ei albi ajutor în lupta împotriva pericolului slav ce o ameninţă! Vom cuteza oare să-i refuzăm acest ajutor? Iată ceva cu neputinţă!

Mister Ceratod nu găsi nimic important de obiectat în expunerile oratorilor precedenţi. Ceru doar asigurări solemne că vărsarea de sînge — dacă va fi necesară — va fi minimă, iar măsurile care se vor lua pentru restabilirea ordinei nu vor avea nimic comun cu imperialismul.

I s-au dat pe loc asigurările corespunzătoare.

Apoi, toţi trei intrară în peşteră, îl chemară pe Moobs, care murea de curiozitate, şi trecură la formularea în scris a înţelegerii la care au ajuns.

Peste puţin, începu ploaia torenţială, dar cei cinci apărători ai civilizaţiei apusene se simţeau foarte bine şi cu sufletele împăcate sub bolta groasă a peşterii, tocmai pentru că abia la cîţiva paşi de ei, de partea cealaltă a intrării în peşteră, tremurau, la adăpostul relativ al bietei lor colibe, emigranţii din Noul Bethleem, uzi leoarcă.

Şi dacă, din cînd în cînd, privirile lui Flammery şi ale lui Ceratod erau străbătute de nelinişte, această nelinişte nu avea nici o legătură cu grija pentru sănătatea gentlemenilor aproape goi, care se înghesuiau abătuţi sub acoperişul firav, ce lăsa fără milă să treacă ploaia. Mister Flammery şi mister Ceratod erau frămîntaţi de altceva, anume de îndoiala cu privire la rezultatul operaţiunii pe care voiau s-o întreprindă a doua zi. Le era însă de ajuns ca privirile lor să cadă pe Fremdengut şi Kumacher pentru ca sufletele lor să se simtă din nou uşoare şi liniştite. Ai fi zis că cei doi SS-işti aveau darul de a radia, pentru binele nervoşilor lor prieteni anglosaxoni, nişte unde puternice şi palpabile de fermitate, de rezistenţă şi încredere netulburată în succes.

Apoi, cu toţii se culcară devreme ca să se odihnească mai bine.

Odată cu primele raze ale soarelui, Guildenstern fu chemat în peşteră. Se strecură în ea, sfios, ud, rebegit, nedormit, vrednic de milă în toată umilinţa lui. Moobs avea dreptate: cu burticica lui fleşcăită, cu picioarele-i lungi şi braţele scurte, Guildenstern aducea cu un cangur.

Ii dădură cafea fierbinte şi o farfurie plină cu carne de porc fiartă în zeama ei. Mîncă, bău, se mai încălzi şi — învie.

Abia după toate acestea, Flammery îi comunică misiunea ce-i revenea şi care fusese elaborată pentru el de geniul strategic al lui Fremdengut. Guildenstern îngheţă din nou. Nemaifiind în stare să rostească nici un cuvînt, îşi înălţă rugător spre mister Flammery, cel imperturbabil şi plin de blîndeţe, mînuţele cu degetele scurte şi butucănoase, împodobite cu inele împletite din iarbă.

— Bine! Nu-mi stă în obicei să silesc oamenii să facă ceva ce nu le place, — rosti Flammery, plin de bunăvoinţă. — Ar fi inuman. Dragă prietene, n-ai decît să socoteşti că n-ai primit nici un fel de însărcinare...

Guildenstern răsuflă uşurat.

— Dar acum vedem cu toţii că în ceea ce te priveşte a avut dreptate, din păcate, nu eu, ci mister Egorîcev, — continuă Flammery, cu aceeaşi voce egală. — Intr-adevăr, nu eşti vrednic să fii căpetenia satului şi cu atît mai puţin căpetenia întregii insule. M-am rugat chiar acum domnului nostru şi el mi-a poruncit să te predau consătenilor tăi. Ne vom ruga cu toţii ca moartea să-ţi fie uşoară. Du-te în pace, deocamdată, şi trimite-l aici pe Rosenkranz. Se vede că dumnezeu i-a hărăzit lui locul de frunte printre căpeteniile satului Noul Bethleem.

Guildenstern îşi roti de jur împrejur privirile chinuite. Ceratod şi Moobs îl cercetau cu o curiozitate glacială. Fremdengut şi Kumacher nu-i dădeau nici o atenţie. Preocupaţi, ei discutau ceva în nemţeşte. După ce isprăviră ce aveau de vorbit, Kumacher ieşi afară: se grăbea cu gimnastica de dimineaţă.

— Nu trebuie să-l chemaţi pe Rosenkranz, sir — zise Guildenstern, înghiţind aerul cu gura deschisă ca un peşte. — Am să fac ceea ce mi-aţi spus...

Amuţi, se lăsă pe vine şi se uită linguşitor, de jos în sus în ochişorii spălăciţi, ca o ciocolată diluată, ai acestui înfricoşător Cap Alb.

— Şi am să fiu din nou căpetenia Noului Bethleem?

— Vai, vai, vai! Nu ţi-e ruşine să te îndoieşti de promisiunile mele, Guildenstern! — răspunse Flammery, dojenindu-l cu blîndeţe. — Ai să fii căpetenia Noului Bethleem... Ai să fii ministru peste întreaga insulă... Martor mi-e mîntuitorul nostru, care a murit în chinuri pe cruce ca să ispăşească păcatele noastre. Du-te, frate, şi îndeplineşte întocmai tot ce ţi-am spus — auzi, întocmai! Vei fi ministru. S-ar putea chiar — dacă vei fi şi de acum înainte sîrguincios şi cu frica lui dumnezeu — ca cel-de-sus să-mi poruncească să te fac rege peste întreaga insulă. Du-te cu dumnezeu!... Imi pare bine! Sînt fericit că înaltele tale însuşiri morale nu m-au înşelat, frate mult iubit!...

Şi mister Flammery, într-un nemaipomenit avînt de înălţare spirituală, făcu peste capul lui Guildenstern, cu desăvîrşire aiurit, semnul larg al crucii, aşa cum îl fac preoţii.

XVIII

De îndată ce se lumină de ziuă, Hamlet Brown se duse la cea de a doua peşteră, cea din vale, ca să ureze lui Egorîcev şi Smith bună dimineaţa şi să-i întrebe dacă nu au nevoie de ajutorul său. Aduse cu el vreo douăzeci de banane frumoase şi lapte de cocos. Mîncară împreună. Egorîcev îi servi lui Hamlet din conservele de peşte, care îi plăcuseră atîta cu două zile mai înainte în Marea colibă a bărbaţilor. Făcură la spirt uscat nişte cafea şi o gustară cu lapte de cocos, dar nu le plăcu. Atunci deschiseră o cutie cu lapte condensat. Se sfătuiră cu Hamlet cu privire la băiatul care putea fi însărcinat să-l urmărească pe Fremdengut. Hamlet făgădui să stea de vorbă numaidecît cu cîte cineva şi să le trimită doi-trei, ba chiar cinci băieţi deştepţi şi curajoşi, ca să aibă de unde alege.

Apoi, Egorîcev şi Hamlet se duseră să controleze dacă mai veghează santinelele pe care le aşezaseră spre a păzi căile de acces ale satului, încă cu o seară înainte, de îndată ce se sfîrşise cu ploaia torenţială. Descoperiră că posturile rămaseră numai la paza căilor de acces dinspre sud şi est. Cele de la nord fuseseră scoase de către părintele James, cu de la sine putere, în cursul nopţii, căci sfinţia sa era încredinţat, ca şi mai înainte, că primejdia ameninţa satul numai dinspre Elsinor, Eldorado şi Capul Verde şi nicidecum dinspre Peştera Sfîntă.

In timp ce Hamlet alerga să restabilească posturile de pază, Egorîcev se grăbi să ajungă la peşteră. Trebuia să-l prevină pe Smith ca nu care cumva să iasă dezarmat (dracu' ştie de ce mîrşăvie mai sînt în stare Flammery şi Ceratod, mai ales cu ajutorul iscusit al lui Fremdengut!). Inafară de aceasta, trebuiau să se înţeleagă între ei ca să nu lase, în nici un caz, fără pază muniţiile, ca nu cumva „comandamentului aliat" să-i vină ideea să-şi mărească, pe socoteala lor, puterea de luptă.

La cel mult cincizeci de paşi de peşteră, Egorîcev auzi în spate un foşnet uşor. Se răsuci brusc şi-l văzu, răsărind din desiş, pe Guildenstern, cuprins de furia jalnică a disperării. In mîna dreaptă, prea iubitul frate al lui Flammery ţinea briceagul cu mîner plat de oţel, acelaşi briceag cu care ucisese cu o zi înainte pe bietul Jacob Kidd.

Egorîcev n-avu vreme să-şi scoată revolverul din toc. Sări deci laoparte, îl apucă pe Guildenstern de braţ, încercînd să-i smulgă cuţitul şi în acelaşi timp îi puse o piedică. Guildenstern se prăbuşi moale în iarbă, trăgîndu-l după el. Izbuti, în sfîrşit, să-şi libereze mîna. O ridică neîndemînatic şi îl lovi pe Egorîcev mai întîi în piciorul drept, apoi reuşi să dea cu cuţitul peste acel loc al tunicii unde, sub ordinele şi medaliile care zornăiră uşor, îi zvîcnea cu turbare inima.

Durerea pătrunzătoare îl făcu pe Egorîcev să-şi piardă cunoştinţa pentru cîteva clipe. Guildenstern însă, convins de infailibilitatea armei pe care i-o dăduse Cap Alb în persoană, se gîndi că adversarul era mort. Sări în picioare, duse două degete la gură şi fluieră pătrunzător. Era un semnal pentru Fremdengut, care se afla pitit pe cărarea din pădure, aproape de marginea satului, şi care trebuia să-i anunţe că prima şi poate cea mai hotărîtoare parte a campaniei împotriva anarhiei şi ateismului din Insula Dezamăgirilor fusese dusă la bun sfîrşit. Instigatorul şi teroristul marxist, Konstantin Egorîcev, nu mai stătea în calea civilizaţiei apusene. Impotrivirea la înainta-

rea ei victorioasă în Insula Dezamăgirilor fusese lipsită de conducere.

Ah, ce fericit era în clipa aceea Guildenstern Black! Aşadar, avea să ajungă negreşit căpetenia, primul, cel mai mare, cel mai important! Mai important decît Polonius şi decît prostănacul acela de Rosenkranz!..

Ar fi vrut să se desfete din plin privind pe Barbă Galbenă, căruia îi venise de hac, pe Barbă Galbenă care i-a căşunat atîtea griji şi supărări, dar nu mai putea să întîrzie. Trebuia să se grăbească ca să ajungă cît mai repede la albii lui atotputernici, la noul său prieten cu mustăcioară şi cărare albă de-a lungul creştetului şi la celălalt prieten, cu pete galbene pe faţa roşie, şi la celălalt prieten gras, foarte, foarte gras, cu nimb în creştetul capului... Avea ordin să zboare numaidecît la ai lui de îndată ce Barbă Galbenă va fi ucis!

Dacă Samuel Smith, auzind fluieratul triumfător al lui Guildenstern ar fi dat buzna afară cu două secunde mai tîrziu, Guildenstern ar fi rămas în viaţă.

Dar nici chiar faptul că acesta s-a prăbuşit la pămînt cu craniul sfărîmat n-a împiedicat desfăşurarea mai departe a operaţiunilor elaborate cu atîta grijă, în ajun, la Peştera Sfîntă.

De îndată ce semnalul, care anunţa moartea lui Egorîcev, ajunsese la urechile zgîrcioase, lipite de craniu, ale lui Fremdengut, detaşamentul de avangardă al civilizaţiei apusene, condus de maiorul din SS, Fremdengut, se năpusti de pe cărarea cea îngustă pe cîmpul de operaţii al spaţioasei piete din Noul Bethleem, unde iarba crescuse din belşug. Fremdengut, cu revolverul întins, urmat de Moobs şi Kumacher cu automatele în mînă, se repeziră în primul rînd spre Marea colibă a bărbaţilor. Acolo însă nu dădură peste nici o urmă nici a lui Smith, nici a muniţiilor, nici a bagajelor. Informaţiile pe care cei trei renegaţi le dăduseră lui Fremdengut, pesemne că se învechiseră. Judecînd după toate, Egorîcev şi Smith avuseseră prevederea să se mute cine ştie unde.

Insularii care, atraşi de zgomot, îşi scoseseră capetele afară şi zăriseră pe oamenii în haine negre, dispărură numaidecît în fundul colibelor.

Numai sfinţia sa părintele James, deşi ar fi dorit şi el să se ascundă de aceşti oaspeţi nepoftiţi, îşi făcu curaj şi se apropie de dînşii ca să le ureze bun sosit la Noul Bethleem şi să-i întrebe dacă nu le poate fi de folos cu ceva.

— Unde au dispărut? — întrebă Fremdengut, abia răspunzînd la salutul vrăjitorului. Ca totdeauna în operaţiuni de soiul acesta, maiorul era zgîrcit la vorbă şi preocupat ca un adevărat profesionist în exerciţiul meseriei sale.

— Cine, sir? — întrebă bătrînul, căutînd să cîştige timp ca să-şi adune gîndurile. Neliniştit, îşi roti privirile prin piaţă. Dacă nu ţinea seamă de cei sosiţi de la Capul de Nord, de Polonius şi de Rosenkranz care îşi scoteau hoţeşte capetele pe cărarea din pădure — piaţa era pustie. Firește, dacă era vorba de cei mari. Ştrengarii satului nu intrau la socoteală, deşi erau vreo cinci la număr; răsăriseră ca din pămînt şi şuşoteau îngrijoraţi, ţinîndu-se la o distanţă respectabilă de albii cei furioşi, care îşi agitau în aer muschetele ameninţătoare. Trebuie să mai spunem oare că şi tînărul Bob Smith se afla printre ei?

— Ştii foarte bine despre cine vorbesc, — zise Fremdengut. — Spune, vulpoi bătrîn, unde s-au mutat? Avem nevoie de ei, de cei doi albi ai voştri...

— Aţi venit cu gînd bun sau cu gînd rău? — întrebă părintele James, simţind că i se moaie genunchii.

— Nu-i treaba ta, cap sec! — strigă Moobs, gîdilîndu-l cu gura automatului. Bătrînul încremeni de groază. Cînd un alb te întreabă ceva, trebuie să răspunzi fără să te codeşti.

— Sînt oaspeţii Noului Bethleem, — zise părintele James.

— Nu cumva îţi arde de glumă, vită bătrînă?! — întrebă Fremdengut, surîzînd politicos, şi trase piedica revolverului. Îl neliniştea prezenţa pe undeva, pe aproape, a lui Smith cu automatul său.

— Sînt oaspeţii Noului Bethleem, sir! — repetă cu dîrzenie bătrînul, care îşi dădu seama prea tîrziu că nu trebuise să scoată sentinelele de la posturile dinspre miazănoapte. — Nu stă în obiceiurile Noului Bethleem ca să-şi lase oaspeţii pradă primejdiei. Şi apoi...

— Ce mai e? Ce mai e? — strigă Fremdengut, dîndu-şi frîu liber nervilor.

— Am vrut să mai spun, sir, că sînt un om şi nu o vită, căci omul este creat după chipul şi asemănarea...

Nu izbuti să spună după chipul şi asemănarea cui e făcut omul, fiindcă maiorul von Fremdengut, cu un foc tras în plin, îl culcă la pămînt.

Impuşcătura făcuse uimitor de puţin zgomot, aşa cum se întîmplă de obicei cînd gura revolverului este lipită chiar de pieptul omului. Şi de aceea, nu-i de mirare că nici Egorîcev, nici Smith, aplecat peste trupul prietenului său, abia revenit din leşin, nu auziră nimic.

Tocmai în clipa aceea, venind de pe cărare în piaţă, îşi făcu apariţia mister Ernest Ceratod. De emoţie, se simţea rău la stomac. Iar cînd îl zări pe vrăjitorul ucis zăcînd în faţa Marii colibe a bărbaţilor, fu cît pe aci să leşine: mister Ceratod făcea parte din acea pleiadă, destul de numeroasă, de ofiţeri britanici, care au izbutit în cursul celor cinci ani de război să nu dea nici o clipă cu ochii de vreun mort. Cu o nemaipomenită concentrare a voinţei izbuti totuşi să se stăpînească!

S-ar fi simţit mult mai bine, dacă măcar un reprezentant al populaţiei locale s-ar fi aflat în piaţă, dar pînă şi băieţii, auzind împuşcătura, o luaseră la sănătoasa. Ar fi putut, de bună seamă, să adune lumea, dar ar fi trebuit să piardă mult timp, iar timpul era preţios. Intreaga operaţiune se baza pe surpriză, pe o înaintare vijelioasă şi pe dispreţul superiorităţii numerice copleşitoare a populaţiei indigene. Dar undeva, prin apropiere, se afla fochistul Smith şi „vechiul socialist“ se simţea prost la gîndul că ar putea fi împuşcat şi încă de nimeni altul decît de unul din membrii propriului său sindicat, care nu mai voise să-i dea ascultare. Inafară de aceasta, oricît de siguri erau autorii planului operaţiunilor că nu aveau a se teme de o rezistenţă din partea băştinaşilor, era limpede că primejdia aceasta creştea cu fiecare clipă. Trebuiau deci să se grăbească. Cu atît mai mult, cu cît piaţa nu era chiar atît de mare, dimineaţa se dovedea uimitor de senină şi nu exista nici o îndoială că toţi locuitorii Noului Bethleem se pitiseră îndărătul intrărilor în colibe ca să audă şi să vadă tot ceea ce se petrecea afară.

— Ascultaaaţi! Ascultaaaţi cu toooţii! — strigă Moobs, plăcut emoţionat, punîndu-şi palmele pîlnie la gură. — Ascultaţi, locuitori ai Noului Bethleem! Se

va citi manifestul lui mister Rooobeeert Flammery, pe caaare voi îl numiiiți Cap Alb...

La aceste cuvinte, mister Ceratod scoase din buzunarul pantalonilor o foaie de hîrtie împăturită, o desfăcu o netezi cu mîinile tremurînde și citi cu glas tare și răspicat următoarele:

— „Preaiubiții mei frați întru Christos, dragi cetățeni ai Noului Bethleem! Eu, Robert Flammery, poreclit de voi Cap Alb, vă trimit salutul și binecuvîntarea mea de păstor spiritual. Tulburările și dezordinile, aduse în viața voastră pașnică de slujitorul diavolului, Barbă Galbenă și de complicii lui, Samuel Smith și Hamlet Brown, îmi umplu sufletul de adîncă durere. Nevoind să dați ascultare sfaturilor mele părintești, v-ați lăsat conduși — vai! — de Barbă Galbenă. În pofida principiilor fundamentale ale democrației și lăsîndu-vă iarăși montați de Barbă Galbenă. în mod samavolnic ați nesocotit titlul de căpetenii al celor mai vrednici cetățeni ai voștri, aceia pe care după merit i-ați ridicat la acest rang abia sîmbăta trecută. Ce sînt toate acestea dacă nu anarhie, dezordine și război civil? Ce înseamnă toate acestea dacă nu cea mai gravă insultă adusă mie? Căci cine nu știe ce părere bună am eu despre Guildenstern, Rosenkranz și Polonius! Mai mult decît atît: ieri seară, cinci bătrîni, induși în eroare de același Barbă Galbenă și de complicii lui, au venit la Peștera Sfîntă pentru a mă insulta, învinuindu-mă de niște fapte care nu sînt decît scorniri ale unor oameni care-mi sînt profund dușmănoși.

„Pot oare lăsa nepedepsite așa cum se cuvine păcatele voastre săvîrșite cu voie sau fără voie? M-am rugat toată noaptea lui dumnezeu, l-am implorat să vă ierte, căci voi sînteți fără minte, iar slugile diavolului sînt viclene și perfide. Dar domnul dumnezeu îmi cere să iau măsuri aspre și singurul lucru pe care l-a admis, în urma rugăciunilor mele fierbinți, este să îndulcesc oarecum pedeapsa, dar numai în cazul cînd veți îndeplini fără cîrtire următoarele:

„1. Îmi veți preda numaidecît pe mister Konstantin Egorîcev, poreclit de voi Barbă Galbenă (mort sau viu), precum și pe suspomeniții Samuel Smith și Hamlet Brown. Samuel Smith și Hamlet Brown trebuiesc aduși în Peștera Sfîntă, legați, împreună cu toate lucrurile pe care Smith împreună cu Egorîcev le-au luat din Peștera Sfîntă.

„2. Prea iubiții mei frați Rosenkranz, Polonius și Guildenstern trebuie să devină din nou căpeteniile satului vostru și vor rămîne singurii conducători ai Noului Bethleem pînă la deplina voastră îndreptare.

„3. Întreaga populație adultă din Noul Bethleem trebuie să presteze pe loc jurămînt solemn de credință democrației, dreptății și legilor de supunere absolută în fața căpeteniilor Polonius, Guildenstern și Rosenkranz și prin intermediul lor, de supunere absolută mie, care în virtutea convenției de la 9 iunie anul curent, nu urmăresc alt țel decît bunăstarea și înflorirea voastră, și nu am altă misiune decît civilizarea și pregătirea insulei pentru independență, ca scop final.

„Pentru ca să îndepliniți tot ce s-a arătat mai sus, vă dau termen pînă mîine în zori.

„Dacă pînă la termenul arătat nu veți îndeplini cererile mele, veți avea soarta pe care o meritați.

„Originalul acestui manifest a fost semnat de Robert Gilbert Flammery, conducător suprem al Insulei Armoniei, căpitan în serviciul sanitar al forțelor armate ale Statelor Unite ale Americii și iubitorul vostru frate întru Christos.

„Scris în Peștera Sfîntă, la 13 iunie, în vara anului una mie nouăsute patruzeci și patru de la nașterea preamilostivului nostru mîntuitor".

— Hei, voi frățiori prea iubiți, lua-v-ar naiba să vă ia! — urlă cu voioșie Moobs, în timp ce Ceratod, nădușit și obosit peste măsură, isprăvea cu cititul, împăturea atent hîrtia cu degetele încă tremurătoare și o băga în buzunar. — Ați înțeles ce vi s-a citit? Țineți minte: totul să fie făcut pînă mîine în zori!... Iar deocamdată, gentlemeni, cu permisiunea dumneavoastră vom da foc la cîte o colibă din trei, ca să știți că domnul dumnezeu nu are de gînd să joace ping-pong cu voi... Și dacă cumva, ferească sfîntul, nu veți face pînă mîine dimineață ceea ce v-a poruncit mister Flammery, vă puteți căuta locuințe noi, în altă parte!... Și acum, băieți, cu dumnezeu înainte!...

La aceste cuvinte, Polonius și Rosenkranz, rotindu-și privirile speriate, ieșiră în fugă din penumbra cărării, purtînd niște torțe primitive, întocmite cu pasiune de către plutonierul Kumacher, din bețe înfășurate la un capăt cu niște cîrpe stropite din belșug cu gaz. Bricheta scăpără și torțele se apriseră cu o flacără gălbuie, puțin strălucitoare, înconjurată cu un nimb negru de funingine.

— Una din trei! — aminti Fremdengut. — Și mai repede!...

Însoțiți de Kumacher, care surîdea blajin, Rosenkranz și Polonius se repeziră cît îi ținură picioarele la cea de a treia colibă de la marginea apuseană a satului. Ca și cum întreaga lor viață nu ar fi făcut decît să dea foc caselor, Rosenkranz se apropie vioi din stînga de acoperișul povîrnit, care ajungea aproape de pămînt, iar Polonius, fără să se fi înțeles în prealabil cu dînsul, se opri în dreptul colibei. Atinseră de cîteva ori cu făcliile acoperișul galben-cenușiu, uscat ca praful de pușcă, și mici flăcări, abia vizibile, însoțite de niște pîrîituri amenințătoare, se întinseră în toate direcțiile, spre creasta lui înaltă, înghițind învelișul din frunze de palmier, care se înnegrea numaidecît. Stăpînul casei, Benedict Dark, un bărbat între două vîrste, pirpiriu, cu claviculele proeminente, dădu buzna afară, trăgîndu-și de braț soția, care se împotrivea, și un băiețel de vreo șapte ani. Femeia, înnebunită de groază, își strîngea convulsiv la piept celălalt copil, micuț de tot. Nimeni, nici cei mari, nici copiii, nu scoaseră nici măcar un strigăt, căci erau prea covîrșiți. Benedict își duse cu băgare de seamă soția și copiii mai la o parte; după aceea se repezi să zmulgă cu mîinile goale stratul superior de frunze uscate, cuprins de flăcări.

— Halt! — îi spuse blînd Kumacher, apropiind de spinarea lui slabă cu omoplații ieșiți înafară, gura rece a automatului. — Lasă să ardă! Nu trebuie să stingi focul!...

Atunci Benedict se repezi în colibă și peste cîteva clipe ieși încărcat cu niște piei de capră și cu boarfele ce-i căzuseră sub mînă.

— Halt! — rosti Kumacher tot atît de blajin, amenințîndu-l cu arma. Cu mîna-i stîngă, luă din brațele indigenului, care nici nu încercă să se împotrivească, lucrurile și azvîrli treptat în foc tot ceea ce acesta intenționase să salveze. — Nu ți-am spus, prostuțule, că-i oprit?... N-ai voie să faci nimic...

Atunci, stăpînul bîrnelor pe care le înghițea focul și al vechilor frunze de palmier presate, sări pentru a treia oară în coliba lui condamnată și apăru din nou din flăcări, gîfîind, pe jumătate orbit, ars, cu părul cuprins de foc. De data aceasta ținea în mînă un sin-

gur obiect — sulița. Își făcu vînt și o azvîrli în Kumacher. Dar sulița zvîrlită de omul pe jumătate orbit, își greși ținta.

— Rezistență! — declară Kumacher pe un ton de parcă nefericitul negru i-ar fi făcut un mare serviciu personal și cu o serie scurtă, foarte economică de automat îl culcă la pămînt pe fostul proprietar al locuinței care acum nu mai exista.

— Următoarea! — comandă el, adresîndu-se purtătorilor de făclii. Îi urmă în trap, privind reprobator spre văduva și copiii celui ucis, care stăteau muți, cu fețele încremenite, cu ochii ațintiți la acela care cu o clipă mai înainte fusese soțul și tatăl lor. „Ce dobitoace nesimțitoare!" își zise plutonierul, strîmbîndu-și cu dispreț buza de jos și așa răsfrîntă. „Bine zis, rasă inferioară!" Și își închipui cu mîndrie, înduioșat și adînc mișcat, ce ar mai fi plîns și i-ar fi acoperit trupul de sărutări soția *lui* și copiii *lui*, dacă ar fi fost — doamne ferește! — martorii morții lui.

La coliba următoare sortită să fie arsă se iscă o mică încurcătură.

— E coliba mea, — îi șopti Polonius, plin de încredere, lui Kumacher.

— Ei și? — întrebă plutonierul, ridicînd din umeri.

— E coliba lui, — îl lămuri Rosenkranz, — e coliba lui Polonius... Nu trebuie să-i dăm foc...

— Spune familiei tale să iasă la aer, — zise Kumacher.

— Au plecat nu știu unde... Sînt plecați cu toții... — răspunse Polonius.

— Una din trei colibe trebuie să fie arsă, — zise Kumacher. — Nu-ți aduci aminte ce a poruncit domnul maior?

— Dar e coliba mea... — protestă Polonius și amuți la jumătatea frazei, căci Kumacher își ridicase arma.

În clipa aceea, în spatele lor, lîngă coliba aproape mistuită de flăcări, se auzi un strigăt sfîșietor de femeie, bocete și plînsete de copii. Văduva și fiul mai mare a lui Benedict Dark își veniseră, în sfîrșit, în fire, și se repeziră să îmbrățișeze trupul, care încă nu se răcise, al celui ucis.

— Am poruncă să trag în aceia care vor opune rezistență la nimicirea locuințelor! — îi comunică pe ton profesoral plutonierul lui Polonius. — Vom da foc la cîte o colibă din trei, oricui ar aparține. E cît se poate de drept... Și nimeni nu se poate simți jignit...

— Dă-i foc! Ce mai stai? — îl sfătui cu vioiciune Rosenkranz pe Polonius. N-avea grijă pentru coliba lui: era a opta de la margine. — Dă-i foc! O să punem să-ți ridice una mai frumoasă...

Și apropie făclia de acoperișul, care se aprinse numaidecît. Dar se aprinse numai dintr-o parte, adică din stînga. Așa nu putea să meargă: aceasta însemna dezordine.

— Ei? Hai, nu mai face pe prostul, Polonius!... Nu mă înfuria!... — îi zise Kumacher lui Polonius, răbdător, dar sever.

Și iarăși începu să ridice încet gura neagră a armei, din care abia zburase duhul morții.

Și tot atît de încet, neputînd să-și ia ochii de la țeava aceea înfiorătoare, Polonius se apropie, cu picioarele-i parcă țepene, de povîrnișul stîng al acoperișului. Cîteva lacrimi tulburi îl podidiră repede și se prelinseră fără să se oprească, pe fața lui nădușită. Încerca să se convingă că nu era nimic înspăimîntător, că de îndată ce va redeveni căpetenia satului va pune pe compatrioți să-i ridice o colibă nouă, mai frumoasă... Iar dacă vor încerca să se opună, îl va

chema pe Kumacher cu automatul sau chiar pe Cap Alb și i-o vor ridica negreșit... Totuși, era păcat, mare păcat!... Rosenkranz putea ușor să-i dea sfaturi... Ar vrea să-l vadă dînd foc propriei lui colibe... Dealtfel, ce să mai stea pe gînduri: E prea tîrziu! Acoperișul a și fost mistuit de flăcări... Poate că au greșit socoteala și vor da foc și colibei lui Rosenkranz?!...

La acest gînd își simți sufletul ceva mai ușurat. Atinse streașina cu făclia aprinsă, privi buimac acoperișul și pereții scunzi de bambus, care ardeau, oftă, și se întoarse plin de dorința nebună de a da foc mai repede și cît mai bine la toate colibele sortite pojarului, ca nu numai el să rămînă fără adăpost.

— Următoarea? — îl întrebă el pe Kumacher.

— Următoarea, băiete, următoarea.

— Interesant, unde o fi Guildenstern?

— Chiar așa. Ar fi avut tot timpul să se arate, — zise Kumacher.

— S-o fi ascuns în vreun desiș, — chicoti Rosenkranz. — O să doarmă tun cîtă vreme noi muncim.

— Dați-i zor! Dați-i zor! — se răsti la ei Fremdengut, de departe. — Nu cumva aveți de gînd să înnoptați aici?

Ascultători, incendiatorii trecură la ritmul cel mai rapid.

Fremdengut cu revolverul, Moobs cu automatul și Ernest Ceratod neînarmat, dar plin de încredere în puterea lui, stăteau în mijlocul pieții, observînd ca nimic să nu stînjenească îndeplinirea ordinului.

Cîțiva bărbați și vreo cinci băieți fugiră din colibe și dispărură în spatele lor. Le-ar fi fost cu neputință să-i oprească și mai cu neputință să-i ajungă din urmă. Numai Moobs, care ardea de nerăbdare să tra-

gă în oameni, trimise o serie destul de lungă după un copil. Dar ieşind din colibă, băiatul cotise brusc şi dispăruse după liziera deasă a pădurii virgine. O făcuse cu repeziciunea unui lăstun, de parcă s-ar fi scufundat în mare. A doua oară, Moobs fu cît pe-aci să nimerească pe un bărbat de vreo treizeci şi cinci de ani. Ce rău îi păruse că greşise ţinta! Îi fusese ruşine de Fremdengut. Ne putem închipui ce rău i-ar fi părut, dacă ar fi ştiut că ţinta aceea fusese tocmai Hamlet Brown! I se păruse chiar că omul acela avea un arc şi nişte săgeţi în mînă, ceea ce i-ar fi agravat vina, şi de aceea nu-i împărtăşi lui Fremdengut bănuielile. Dealtfel, în clipa aceea maiorul privea, din fericire, într-altă parte.

Baronul era nervos. Îl neliniştea dispariţia lui Guildenstern. Acesta trebuia de mult să fi fost printre ei. Îl neliniştea şi tăcerea care domnea primprejur. Mult mai just procedau ei în Europa: adunau toţi locuitorii într-un loc şi abia după aceea dădeau foc caselor. Poate că nici acum nu procedaseră bine, anunţînd că vor da foc la o casă din trei. Procedeul acesta lungea operaţiunea. Locuitorii aveau prea mult timp ca să se gîndească. Se pierdea efectul surprizei, iar suferinţele populaţiei căpătau un caracter prea tărăgănat, în loc să devină un şoc brusc, aproape instantaneu!... Dacă ar putea găsi un pretext ca să plece din Noul Bethleem!...

— Daţi-i zor! Lua-v-ar dracii! Daţi-i zor!...

Numai cîţiva paşi îi mai despărţeau pe incendiatori de cea de a noua colibă. Deodată, Polonius se prăbuşi din mers cu faţa la pămînt în iarba înaltă, zmălţuită din belşug cu minunate flori de toate culorile. Căzu şi pare-se că nu mai avea de gînd să se scoale. Nu cumva idiotul şi-a rupt un picior? Doar asta mai lipsea...

Dar nu, pare-se că era altceva la mijloc. Rosenkranz şi Kumacher se aruncară şi ei în iarbă. Kumacher trăgea spre desişul pădurii prin intervalul larg dintre coliba a opta şi cea de a noua, sortită să fie arsă.

Fremdengut, Moobs şi Ceratod se repeziră spre Kumacher. Primii doi deschiseră un foc viu, fără ţintă, iar Ceratod se trînti la pămînt, vîrîndu-şi nasul în iarba aromată şi părîndu-i rău că a consimţit să participe la expediţia aceasta de reprimare. Moobs ar fi putut foarte bine citi manifestul în locul său. Flammery, firește, găsise un pretext spre a nu părăsi Capul de Nord. Auzi, dumneata, nu putea lăsa peştera fără pază!... Una din două — ori eşti conducătorul insulei, ori paznic... Şi Ceratod trebuia să fi născocit ceva asemănător. La urma urmelor, care din ei era căpitan şi care maior? Cum, în cazul de faţă, era vorba de o operaţiune militară, el, ca maior, avea cu prisosinţă dreptul de a rămîne în peşteră... La nevoie, ar fi putut rămîne amîndoi.

Ceratod îşi ridică puţintel capul şi la cinci paşi zări trupul nemişcat al lui Polonius, cu o săgeată înfiptă între omoplaţi, ca lujerul unei flori necunoscute, dar grozav de neplăcute. Brrr! Ce lucru scîrbos!...

Focul îmbelşugat al celor două automate şi al revolverului nu atrase ca răspuns nici o săgeată din spaţiul în care trăgeau. În schimb, săgeţile începură să zboare din flancuri. Se trăgea de după colţurile colibelor vecine. Moobs şi Kumacher îşi mutară tirul spre flancuri. Dar deodată se pomeniră din spate cu focuri de automat! Cum Egorîcev murise, era vădit că trăgea Samuel Smith.

În mare grabă, Fremdengut făcu o nouă dizlocare a forţelor. Kumacher fu amplasat împotriva lui Smith, iar flancul stîng şi-l luă pe seama sa.

John Boynton Moobs scoase o exclamaţie slabă şi izbucni într-un torent de înjurături crunte. Simţise intrîndu-i un glonţ ceva mai jos de şale. Glonţul abia îl atinsese, dar îl durea... Îşi atinse uşor rana cu mîna, şi privi palma: era mînjită cu sînge, de parcă ar fi băgat-o într-un butoi cu vopsea roşie. Se sperie la gîndul că ar putea căpăta o septicemie. Dar dacă se îmbolnăveşte de tetanos? Frica îl făcu să turbeze. Trase într-un băieţel de vreo nouă ani, care îşi scosese imprudent capul din colibă, ca să vadă ce se petrece în piaţă. De data aceasta focul nimeri în plin. Era primul succes militar al lui John Boynton Moobs. Băiatul se prăvăli cu umărul zdrobit şi rămase atîrnat de pragul înalt al colibei. Sîngele îi curgea şiroaie din umăr. Dar copilul nu plîngea. Poate că-şi pierduse cunoştinţa. Din fundul colibei însă izbucniră nişte bocete. Bocete de femeie. Mai mult moartă decît vie de durere şi de groază — se temea să scoată capul afară, sub focul automatului — femeia se ivi plîngînd în pătratul negru al uşii. Căutînd să nu se uite acolo de unde veneau împuşcăturile, ea se aplecă, apucă încet copilul de subţioară şi dispăru cu el în semiîntunericul salvator al colibei. Moobs simţi o năpraznică dorinţă s-o împuşte şi pe ea, dar în clipa cînd ochi, pe deasupra capului său, încrucişîndu-se şi vîjîind prin iarba înaltă, trecură una după alta două săgeţi; apoi încă una. Fără voie, Moobs închise ochii şi scăpă o ţintă atît de uşor de atins.

Deodată, din depărtare, dinspre, miazăzi, se auzi larma crescîndă a unor glasuri care se apropiau. Rosenkranz trase cu urechea, se întunecă, se tîrî repede pînă la Fremdengut şi îi şopti ceva la ureche.

— Prostii! Nu vor îndrăzni, — zise Fremdengut.

— Nu, sir, aşa e. Vin totdeauna în ajutorul nostru, dacă o colibă ia foc... Cu topoare şi cängi, aşa cum se cuvine...

— Nu sînt primejdioşi dacă vin cu topoare...

— Uite-i! Vin, vin! — şopti Rosenkranz cu înfrigurare şi se făcu pămîntiu de emoţie. — O, nu sînt cu topoare!

Aşa şi era. Vreo patruzeci de negri înarmaţi dădură năvală pe cărarea dinspre miazăzi. Erau cei din Buna Speranţă. Oprindu-se la marginea de miazăzi a pieţii aşteptau să vină şi ceilalţi. Fremdengut îşi dădu seama că aceştia vor încerca să-i încercuiască din flancuri şi că dacă vor izbuti să ajungă înaintea albilor la cărarea opusă, le vor tăia complet retragerea spre Capul de Nord.

— Retrăgeţi-vă spre cărare!... Iute!... In salturi, unul cîte unul! — porunci cu glas scăzut Fremdengut.

Primul trecu în fugă Kumacher. El urma să acopere cu focul său retragerea celorlalţi membri ai expediţiei de reprimare. Imediat după el se aruncă pe drumul acela primejdios maiorul Ernest Ceratod. Broboane de sudoare îi năpădiseră din belşug faţa. Inima îi bătea, gata să-i spargă pieptul. Încă o clipă, şi va avea un atac de apoplexie. Săgeţile zburau în urma lui, dar cădeau neputincioase, fără să-l atingă. Fugea în zigzag, ca un iepure, se lipea de pămînt, se tîra de-a buşilea scoţînd deasupra ierbii partea moale a trupului său, gras şi mătăhălos, sărea în picioare şi se prăbuşea din nou în iarbă... Uf! Slavă domnului! A ajuns cu bine!...

Fremdengut se grăbea. Trebuia să ajungă la cărarea dinspre miazănoapte mai înainte ca fochistul răs-

culat, Samuel Smith, să străbată pînă acolo prin desișul neumblat.

În sfîrșit, Fremdengut și Rosenkranz trecură. Moobs rămase singur, dacă nu mai punem la socoteală pe Polonius, care zăcea alături și al cărui cadavru se și răcise. Moobs calculă cu febrilitate cum să se strecoare la ai lui riscînd cît mai puțin. Privirea îi căzu pe făcliile care zăceau în iarbă, dar care încă nu se stinseseră. Funinginea neagră și deasă se ridica peste iarbă și flori, ca limbile înveninate ale unor monștri invizibili. Moobs se ridică puțintel și azvîrli una după alta făcliile în colibele cele mai apropiate.

De partea cealaltă a pieții, Rosenkranz scoase un strigăt ușor: una din colibe, cea din dreapta, era tocmai a lui.

— Nu-i nimic, Rosenkranz! — îl liniști Kumacher. — Ai să pui să ți se construiască o colibă mai frumoasă.

Rosenkranz era de două ori neconsolat: aceleași cuvinte i le spusese el cu puțin înainte răposatului Polonius. Semn rău! Vai și amar de el! Ce semn rău!...

Calculul lui Moobs se dovedi a fi just. Atenția adversarilor fu atrasă de făcliile care amenințau să ardă cele două colibe. Cîțiva oameni se cățărară pe acoperișuri și stinseră focul. În vremea aceasta, Moobs trăgînd ca să-și acopere retragerea și blestemînd groaznic și pe afurisiții de negri, și pe gînsac, și pe Fremdengut și pe babacu, și pe măcelarul acela de Kumacher, gata să crape de atîta îngîmfare — scăpă de urmăritori și, peste puțin, gîfîind furios, dispăru în penumbra răcoroasă a cărăruii povîrnite dinspre miazănoapte.

Trebuia să-și panseze rana. Dar din mers nu se putea, și să se oprească nu era cazul, căci l-ar fi ajuns din urmă dușmanii. Fremdengut îi dădu batista sa (din toate materialele propuse pentru a fi folosite ca pansament, era cea mai curată) și Moobs o ținu tot drumul strîns lipită de rana pe care o avea mai jos de șale.

Cînd ajunseră în sfîrșit pe platoul Capului de Nord, mister Ceratod se repezi cu lăcomie să bea apă. Între cel de al cincilea și al șaselea pahar, el îi spuse lui Flammery:

— Trebuie să născocim numaidecît ceva mai hotărîtor și care să aibă mai mult efect, dacă ținem la autoritatea noastră în ochii populației locale... Și în primul rînd trebuie să-l nimicim pe Samuel Smith... S-a vîndut definitiv bolșevicilor.

— O să ne sfătuim numaidecît, — zise mister Flammery. — N-aveți nici o obiecție, domnule baron?

Fremdengut dădu din cap în semn de aprobare.

XIX

Cînd zgomotul luptei în apropierea peșterei ajunse la urechile lui Smith, fochistul își luă automatul, dădu buzna afară și îl văzu pe Egorîcev întins nemișcat într-o baltă de sînge, iar pe Guildenstern aplecat asupra lui, gata să-l mai lovească de cîteva ori cu cuțitul, numai așa, din plăcere.

— Stai! — strigă fochistul. — Stai sau trag!...

Guildenstern nu se aștepta să vadă pe cineva în acest loc ferit și, firește, cu atît mai puțin visa să dea peste Smith. Curajul jalnic al disperării, care îi dăduse puterea să atace și să lovească pe la spate un om, de fapt fără apărare, îl părăsi imediat ce zări pe mustăcios repezindu-se spre el. Cine știe ce întorsătură ar fi luat lucrurile, dacă ar fi ascultat somația. Dar odată cu curajul îl părăsi și rațiunea. Și în loc să fugă la stînga, pe calea cea mai scurtă care ducea spre piață și unde expediția de reprimare a lui Fremdengut își începuse operațiile, el se repezi la dreapta la deal, pe un drum mai lung, care ducea spre trecerea îngustă prin desiș, pe unde se strecurase ca să-l atace pe Egorîcev.

Smith îl ajunse, atunci cînd Guildenstern, aplecîndu-se pînă la pămînt, încerca să dispară în trecătoarea aceea îngustă...

Fără să șteargă patul armei, Smith alergă la Egorîcev, care zăcea ca și înainte, nemișcat, cu ochii închiși și chipul galben.

„Mort!" își zise Smith. Și inima i se strînse.

Englezul acesta taciturn și vîrstnic, care nu era de loc înclinat spre înflăcărare și pe care viața plină de trudă, deziluzii și nesiguranța amară a zilei de mîine, îl dezvățase, încă din anii adolescenței, de prieteniile prea rapide, — în mai puțin de două săptămîni nu numai că nutrea o stimă adîncă față de tînărul ofițer rus, dar, oricît de uimitor i se părea lui însuși, se atașase cu adevărat de dînsul. Obișnuit să-și dea seama de fiece faptă și stare sufletească proprie — el se gîndea tot mai des ce anume trezise în sufletul său sentimentul acesta frumos față de Egorîcev. La început, își închipuise că-l lega meseria comună, adică era atras ca un marinar de alt marinar. Apoi, i s-a părut că principalul la Egorîcev nu era faptul că era marinar, ci că era un om cinstit, cu sufletul deschis și hotărît, un tovarăș bun și vesel. Peste puțin, la lista însușirilor pozitive Smith adăugă încă trei trăsături foarte importante din punctul său de vedere: antifascist, cinstit, drept și dezinteresat, în toate faptele și cuvintele sale. Spre marea lui părere de rău, după o judecată matură, Smith trebui să renunțe a mai atribui aceste calități pînă și lui Ernest Ceratod. Fără să mai vorbim de Moobs și Flammery.

Se prea poate ca un altul, în locul fochistului nostru, să se fi mulțumit cu aceste concluzii. Dar Smith continuă să judece mai departe și, de fapt, tocmai aceste gînduri îi umpleau îndelungatele ore de gardă la Capul de Nord. Găsise, printre oamenii pe care îi cunoștea, cel puțin cîțiva care posedau toate calitățile de mai sus. De pildă, doctorul Perkins, care îi tratase aproape fără bani soția, cînd fusese bolnavă de pneumonie. Sau dacă îl lua pe Pat O' Brien, mecanic de cală, cu care se împrietenise pe bordul vasului „Iron Bull". Ce le lipsea totuși, acestora, dacă îi comparai cu noul său prieten Konstantin Egorîcev?... Astfel, după multe reflecții, Smith ajunse la o concluzie cu totul nouă din punct de vedere principial și anume că toate faptele și cuvintele lui Egorîcev erau pătrunse de ideologia socialistă, în mod organic și de nezdruncinat.

Tocmai de aceea nimeni nu va fi uimit că Smith era gata să vadă în moartea lui Egorîcev moartea celui mai apropiat și drag om. In clipele care s-au scurs de cînd Smith, zdrobit de durere, îngenunchiase în fața lui Egorîcev, care zăcea într-o baltă de sînge, ca să-i asculte bătaia inimii și pînă cînd marinarul sovietic deschise încet ochii — în mintea fochistului se perindară cîteva idei de mare însemnătate. Dar nici un moment nu i-a trecut prin cap că în noua situație, vrînd-nevrînd va trebui să se întoarcă în Peștera Sfîntă, la ai „lui". Își dădea bine seama că Guildenstern, înfigîndu-și cuțitul în Egorîcev, nu făcuse altceva de-

cît să aducă la îndeplinire voinţa lui Flammery şi a lui Ceratod, şi astfel ura lui faţă de ei creşcu şi mai mult. Se gîndea cu tristeţe că opoziţia indigenilor împotriva uneltirilor mîrşave ale celor doi gentlemeni se complica şi mai mult odată cu moartea omului care ajutase cu atîta bărbăţie şi uitare de sine pe oamenii din Insula Dezamăgirilor. Şi se mai gîndea că deşi el, Smith, îşi va da toată silinţa, nu va putea niciodată înlocui în această cauză nobilă pe tovarăşul Egorîcev. Va căuta totuşi să procedeze întotdeauna aşa cum ar fi procedat tovarăşul Egorîcev, dacă ar fi fost în locul său. Fochistul englez, om aspru şi mai puţin decît orice înclinat spre patetism, îşi jura solemn în gînd să facă toate acestea.

Dar tocmai atunci Egorîcev deschise ochii.

— A, bătrîne prieten, — zise el. — Dumneata erai!... Guildenstern e aici...

— Trăieşti! Dacă ai şti ce om de treabă eşti că ai rămas în viaţă! — îi strigă fochistul încîntat.

— Sînt gata să cred la fel... Înţelegi, afurisitul acela de Guildenstern...

— E mort de cinci minute... Doamne, de ce am încremenit locului!... Trebuie să te pansez...

Se cade să facem dreptate spiritului de prevedere al lui Egorîcev: încă pe vremea cînd se aflau la Capul de Nord, el îi predase lui Smith, care surîdea neîncrezător („Zău, n-are nici un rost, mister Egorîcev!") regulile fundamentale ale primului ajutor în luptă.

Rana de la picior sîngera mai tare şi tocmai cu ea îşi începu Samuel Smith prima îngrijire a rănilor din viaţa lui. Dar, înainte de toate, descheie tunica şi tăie maioul pentru ca, pînă una alta, Egorîcev să poată închide cea de a doua rană măcar cu o bucată de vată.

Era linişte. Fluturi uriaşi, cu nişte aripioare neverosimil de viu colorate, zburau în tăcere. În preajmă, ţîrîiau plăcut nişte rude apropiate ale greierilor noştri, iar coroanele zburlite ale cocotierilor stăteau neclintite sus, deasupra capului lui Egorîcev. Ar fi fost greu să-ţi imaginezi o dimineaţă mai tihnită...

Şi, deodată, dinspre stînga, acolo unde se afla piaţa Noului Bethleem, ţăcăni o scurtă serie de automat.

— Automat! Ai auzit, Smith? — se nelinişti Egorîcev.

Privi pieziş spre sat şi zări două coloane de fum.

Incercă să se ridice, dar nu fu în stare.

— Haide, du-te! — ordonă el, văzînd că Smith nu îndrăzneşte să-l lase singur. — Tîrîş... Ca plastunii!...

Fochistul coborî iute drumul în pantă, care ducea spre marginea Noului Bethleem şi se înapoie tot atît de iute.

— Au atacat satul!

— Dă-mi pansamentele şi du-te!

— Eşti rănit. Trebuie să te pansez.

— Ai să-mi trimiţi o bătrînă... Du-te!... Arma dumitale este necesară, în momentul de faţă, nu numai ca armă, ci şi ca un factor moral... Ia-ţi cît mai multe cartuşe şi fugi repede... Dă-i zor, tovarăşe Smith!

— Alerg, tovarăşe Egorîcev!

In vremea aceasta, ceva mai jos, acolo unde povîrnişul se lărgea, devenind piaţa largă a Noului Bethleem, săgeata trimisă cu îndemînare de către Hamlet Brown curmă pentru totdeauna activitatea civilizatoare a lui Polonius. Cele două automate şi revolverul expediţiei de reprimare ţăcăniră cu repeziciune, iar puţin mai tîrziu Smith intră în luptă cu arma lui.

Dinspre sat se auzeau desluşit acum strigătele războinicilor, bocetele femeilor şi plînsetele copiilor.

Peste alte două-trei minute se auziră nişte paşi uşori şi o bătrînă vînjoasă, cu faţa lăţăreaţă şi blajină se aplecă asupra lui Egorîcev, care zăcea neputincios, strîngînd revolverul în mîna lui vlăguită.

— Trăieşti, Bărbă Galbenă?

— Ajută-mă să mă scol!

Scrîşnind din dinţi de durere, se ridică în picioare cu ajutorul ei.

— Du-mă la peşteră... te rog! — zise el.

Bătrîna îl prinse cu mîna dreaptă de mijloc, iar cu stînga îl apucă de cotul stîng, ca şi cum ar fi avut de gînd să danseze cu dînsul o polcă. Egorîcev se sprijini greoi de braţele ei vînjoase şi amîndoi o porniră la un drum chinuitor de încet.

— Cine te-a lovit? — întrebă bătrîna.

— Guildenstern.

— Zace lat undeva, prin apropiere. Tu l-ai ucis?

Egorîcev bolborosi ceva în sens negativ.

— Bine că a fost ucis, — zise bătrîna. — Oamenii din Noul Bethleem au să se bucure, cînd or afla că e mort...

Bătrîna îl aşeză frumuşel pe Egorîcev la intrarea peşterii, sprijinindu-l cu spatele de stînca răcoroasă şi îi aduse automatul şi cîteva grenade. Focoasele pentru grenade, după un vechi obicei căpătat pe front, le purta totdeauna la el, în buzunarul de sus al tunicii. Încărcă grenadele, le aşeză aşa încît să-i fie la îndemînă şi zise:

— Mulţumesc!... Să poftească acum!

Era însă foarte incomod să ţii la piept, cu mîna stîngă bucata de vată îmbibată de sînge. Îl stînjenea acum tunica, scorţoasă. Egorîcev se ghemui de durere.

Bătrîna îi zise:

— Hai să-ţi scot... — se opri neştiind cum să spună la tunică — straiul... Are să-ţi fie mai uşor...

— Te rog, scoate-mi-o, — răspunse Egorîcev.

Se simţea foarte slăbit din pricina pierderii de sînge. Îi venea să adoarmă.

In sat se făcuse linişte. Egorîcev şi bătrîna ascultau neliniştiţi. Apoi, auziră strigătele triumfătoare a zeci de glasuri. Egorîcev îşi simţi inima mai uşoară.

— I-au gonit, — ziše bătrîna, zîmbind larg şi începu să tragă neîndemînatic, de pe el, tunica îmbibată de sînge. Egorîcev căuta să se mişte cît mai puţin. Pata lipicioasă şi întunecată de pe maiou creştea încet. Vata absorbea sîngele şi se făcea tot mai grea. Ar fi trebuit s-o schimbe, dar avea prea puţină. Trebuia să facă economie. Atunci, cît mai puţine mişcări şi pierderea de sînge va fi mai mică. Ştie că are sînge bun, care se coagulează repede. L-au lăudat încă la spitalul Inkerman de lîngă Sevastopol. Sevastopol... „Cît de departe e: Se-vas-to-pol"... se gîndea Egorîcev, simţind că adoarme. „Nu mi-e îngăduit să adorm. Mai întîi trebuie să stau de vorbă cu Smith, cu Hamlet, şi cu toţi aceia care i-au respins pe atacanţii de la Peştera Sfîntă. Bravo băieţi!... Vulturi!... Să nu se liniştească însă, cu victoria dobîndită! Flammery şi Fremdengut nu sînt dintr-aceia care se potolesc... Or fi siguri că Guildenstern mi-a venit de hac..."

Văzînd că ochii lui Egorîcev se închid încetişor, bătrîna se sperie. I se păru că-i gata să moară. Un om atît de bun!

Îi puse uşor mîna pe umăr. Egorîcev deschise ochii.

— Nu vrei să bei ceva, Bărbă Galbenă? — îl întrebă bătrîna.

— Ba da, te rog dă-mi să beau, — răspunse Egorîcev.

Bău cu nesaţ un pahar de apă călduţă, adus de bătrînă din peşteră. Drăcie! Şi el care crezuse că nu mai aveau aici apă! Se simţi ceva mai în puteri.

Egorîcev aşeză pe iarbă revolverul, pe care nici cînd fusese gata să adoarmă nu-l lăsase din mînă, desfăcu acul de siguranţă şi scoase din buzunarul stîng al tunicii carnetul gros, care pînă în 6 iunie, anul curent, aparţinuse lui Fremdengut. Abia acum înţelese de ce lovitura lui Guildenstern, dată drept în inimă îl lăsase totuşi în viaţă. Cuţitul străbătuse scoarţa groasă de piele, dar nu putuse să treacă uşor prin cele două sute de file subţiri, şi alunecînd, în loc să-l rănească de moarte, îi pricinuise o rană dureroasă, dar neprimejdioasă, la suprafaţă. Dacă ar şti baronul Fremdengut că Egorîcev nu numai că a rămas în viaţă, dar că-şi datorează salvarea tocmai carnetului său de notiţe!...

Egorîcev ceru bătrînei să-i aşeze tunica la spate, ca să-i fie mai moale, şi începu să-i explice răbdător cum trebuia folosit iodul şi pachetul individual pentru pansarea rănii.

Aşa i-au găsit Samuel Smith, Hamlet Brown, tînărul Bob şi vreo douăzeci de insulari, printre care toate căpeteniile Noului Bethleem şi ale Bunei Speranţe.

Cedîndu-i lui Hamlet plăcerea de a-l pune pe Egorîcev la curent cu evenimentele, Smith mulţumi bătrînei şi se apucă singur să panseze cea de a doua rană a prietenului său. Îşi spălă mîinile cu alcool, curăţă cu băgare de seamă rana cu o bucăţică de tifon, o unse cu iod şi fu gata să-l panseze, cînd Egorîcev îi aminti de praful de sulfamide. Smith scoase din cutiuţa de pergamoid a farmaciei de campanie un flacon cu praf de sulfamide şi presără din belşug rana. După ce isprăvi cu cea de a doua rană, se apucă din nou de prima. De data aceasta trebuia să o panseze fără grabă, aşa cum cere ştiinţa. Îndeplini totul cu o plăcere vădită, s-ar putea spune chiar cu multă aplicaţie. Ascultînd ce-i spunea Hamlet, Egorîcev se gîndea că dacă Samuel Smith s-ar fi născut în Uniunea Sovietică ar fi fost de multă vreme medic şi probabil un medic destul de bun.

In vremea aceasta, Hamlet îi povesti cum, folosindu-se de un moment prielnic, s-a strecurat afară din colibă, cum a fugit să ia santinelele care păzeau căile de acces spre miazăzi şi răsărit, cum s-a înapoiat pe furiş împreună cu ele şi a deschis lupta şi cum a ucis mai întîi pe ticălosul de Polonius. A mai povestit cum pe drum s-a întîlnit cu tînărul Bob Smith, care a cerut să i se dea neapărat şi fără întîrziere o misiune de luptă şi a propus el singur să fie trimis la Buna Speranţă după ajutoare. L-a trimis pe Bob în satul vecin şi i-a cerut să le spună căpeteniilor de acolo să pornească de îndată şi cu curaj împotriva duşmanilor din Peştera Sfîntă, fiindcă Barbă Galbenă şi Mustăciosul sînt de partea Noului Bethleem şi au şi ei muschete, chiar mai bune decît Cap Alb.

Bob Smith tot încerca să-i dea amănunte suplimentare. Egorîcev îi promise că-l va asculta de îndată ce căpeteniile vor pleca. Apoi, întrebă pe cei de faţă dacă s-au gîndit ce au de făcut de acum înainte şi dacă erau siguri că domnul Cap Alb şi cu banda lui se vor astîmpăra după lecţia primită.

Află că tocmai despre asta au vorbit între ei, în timp ce urcau spre peşteră. In numele căpeteniilor celor două sate, Hamlet spuse că ar trebui să trimită imediat soli în cele trei sate de la miazăzi pentru ca şefii lor să vină fără zăbavă, chiar azi, şi încă cu mult înainte de amiază, spre a stabili împreună planul comun de acţiune pentru viitor. Dacă Egorîcev nu avea nimic împotrivă, ar trebui trimişi chiar acum nişte alergători.

Egorîcev asculta cu nespusă plăcere cuvîntarea lui Hamlet Brown. Era vesel, dar în colţul ochiului simţi o lacrimă trădătoare. („Ehei, de ce te-ai muiat aşa, tovarăşe Egorîcev!") „Ce oameni! se gîndea el, cu respect şi bucurie — adevăraţi oameni mîndri şi iubitori de libertate! Cît de mărunţi par alături de ei Flammery, Fremdengut şi slugile lor!..."

Firește, nu avea nimic împotriva propunerii căpeteniilor. Ba fusese gata să facă şi el aceeaşi propunere.

Fură aleşi şase alergători, dintre cei mai buni, care porniră numaidecît la drum.

Egorîcev află despre băieţelul rănit. Samuel Smith, bucuros să-i dea ajutorul său calificat, îşi luă tot ce-i era necesar şi, condus de Bob, care propusese să-i arate unde se află rănitul, coborî în sat.

Cînd, în faţa peşterii, nu rămaseră decît Hamlet şi Egorîcev, aceştia ţinură o consfătuire strict secretă despre băieţii care trebuie să-l urmărească în mod special pe Fremdengut.

Peste o jumătate de oră, doi băieţi, pitindu-se cu îndemînare în tufişul des, se aşezară la pîndă în preajma rîuleţului care desparte Capul de Nord de masivul insulei. Unul din ei fusese trimis de Hamlet Brown, celălalt i se alăturase pe drum. Trebuie să mai spunem că cel de al doilea nu era altul decît Bob Smith? Băiatul avea un grozav miros de copoi, cînd era vorba de însărcinări primejdioase şi pline de răspundere...

Trecuse de ora şapte, în dimineaţa de 13 iunie.

XX

Pe la opt şi jumătate, în Peştera Sfîntă planul celei de a doua operaţiuni era elaborat. Ea trebuia să răscumpere nereuşita primei operaţiuni, s-o întreacă prin repeziciune şi lipsă de cruţare şi să arunce odată pentru totdeauna la picioarele guvernului Robert Flammery întreaga populaţie, solul, subsolul şi celelalte bogăţii de pe insula Armoniei.

De data aceasta, atacul trebuia să fie dezlănţuit noaptea.

— Surpriza trebuia îmbinată cu iuţeala fulgerătoare; înaltul grad de organizare — cu o tăcere deplină şi cu secretul cel mai strict — lămuri autorul planului, maiorul von Fremdengut. — Toate colibele Noului Bethleem trebuie să ia foc aproape în aceeaşi clipă, înainte ca locuitorii să se trezească. Iar atunci cînd, pe jumătate adormiţi, vor începe să dea năvală afară, vor fi împuşcaţi; împuşcaţi şi nimiciţi ca lăcustele, fără nici o cruţare, indiferent de sex şi de vîrstă. Nu va trebui însă să ne pierdem capul de pe urma succesului: de îndată ce băştinaşii vor da primele semne că încep să înţeleagă situaţia, vom dispărea tot atît de tainic, tot atît de repede şi fără zgomot, după cum am apărut. Dacă vom acţiona întocmai, succesul este asigurat. Răspund cu întreaga mea experienţă.

Nu preciză despre ce fel de experienţă era vorba şi de altfel nimeni nu-i ceru nici o precizare.

— Această parte a acţiunii de însănătoşire, noi, albii, trebuie să ne-o luăm asupra noastră, — urmă Fremdengut, încredinţat că nimeni nu se împotriveşte.

— Cît despre omul nostru de culoare, va trebui să caute ca, fără zarvă inutilă, să trimită pe lumea cealaltă pe fochistul dumneavoastră, mister Ceratod, pe Hamlet Brown şi, dacă va avea timp, pe toate celelalte căpetenii, în general pe toţi aceia care ar putea să se aşeze în fruntea vreunei rezistenţe armate... Dar veţi fi, desigur, de acord cu mine, gentlemeni, ca — în interesul secretului deplin — sarcina să-i fie comunicată lui Rosenkranz abia cu cinci-zece minute, înainte de plecarea în expediţie.

Gentlemenii se învoiră şi cu această propunere.

Numai problema fixării nopţii şi forţelor care vor pune în aplicare planul acceptat în unanimitate, stîrni discuţii aprinse.

Fremdengut şi Flammery insistau că Noul Bethleem nu trebuia în nici un caz lăsat să-şi vină în fire, după atacul de dimineaţă, şi de aceea, cu toate că era şi un oarecare risc, atacul al doilea trebuia dat chiar în noaptea următoare.

Cît despre Ceratod, n-am putea spune că nu se învoia cu aceste argumente, dar era îngrijorat de numărul redus al forţelor civilizatoare. De aceea, el propunea să se mai aştepte niţeluş, pentru a se încerca să se completeze forţele democraţiei măcar cu vreo cinci-şase băştinaşi. După părerea lui, aceştia puteau fi atraşi cu daruri bogate, cu făgăduieli de ranguri înalte în viitoarele instituţii elective ale Noului Bethleem şi, în cazul extrem, ameninţîndu-i cu moartea. Din punctul de vedere al lui Ceratod, această soluţie era mult mai umană, deoarece garanta viaţa acestor cinci-şase băştinaşi şi a familiilor lor. Pe deasupra, era şi o soluţie indiscutabil democratică, deoarece în lupta cu influenţele dăunătoare din Noul Bethleem ar fi fost atrase, într-o măsură mai mică sau mai mare, şi forţele locale.

Totuşi, învinse primul punct de vedere.

Kumacher, în sufletul căruia sălăşluia vocaţia de ordonanţă SS model, fierse între timp cafeaua, pregăti gustarea de dimineaţă şi îşi exprimă dorinţa de a îndeplini orice ordin pe care vor binevoi să i-l dea domnii ofiţeri.

Domnii ofiţeri şi cu Moobs, care era şi el asimilat ca ofiţer şi, în calitatea lui de unic rănit, se simţea oarecum ca un sărbătorit, binevoiră să treacă numaidecît la masă, ca după aceea să se odihnească bine, o oră sau două, pe răcoare.

Zis şi făcut. Primul care se culcă şi adormi îndată a fost Fremdengut; ca adevărat profesionist, el era învăţat să doarmă bine înainte de „astfel" de operaţiuni. După aceea adormi şi Moobs. Era nevoit să doarmă pe burtă. Şi cum adormise pe burtă, după o masă copioasă şi grasă, nu avu vise urîte, ci adevărate coşmaruri. Se făcea că băiatul pe care-l împuşcase în umăr în dimineaţa aceea, şedea deasupra lui cu suliţa în mînă şi el nu era în stare să-şi mişte nici măcar un mădular. Ţipă prin somn, băiatul dispăru, dar în locul lui îşi făcu apariţia mister Flammery, care îl lovi cu degetul în piept, scoase limba la el, îi dădu cu tifla şi-i strigă: „De ăştia îmi eşti, John Boynton Moobs! Va să zică ţii un jurnal secret şi mă numeşti babacă-tu tocmai pe mine, binefăcătorul şi dascălul tău... Bine, tu ţi-ai făcut-o, cu mîna ta! S-o ştii de pe acum: zadarnic te mai osteneşti cu cartea ta. Mă-apuc chiar eu să scriu despre aventurile noastre. Fii sigur că lumina zilei are s-o vadă cartea mea şi nu a ta. Ţi-o garantez..." În vis, Moobs vărsă şiroaie de lacrimi, căzu în genunchi, încercă să-i sărute mîinile lui Robert Flammery, implorîndu-l să vadă ultimele file ale jurnalului, unde îl preamărea şi îşi arăta admiraţia sinceră faţă de dînsul. Dar mister Flammery îi dădu un ghiont în spate, îşi împreună ca pentru rugă mîinile, se ridică în slavă şi se mistui în azurul cerului... Apoi răsări, nu se ştie de unde, Egorîcev, palid, plin de răni sîngerînde, dar surîzător. Se uită la Moobs, iar Moobs se îngrozi. Începu să urle, mai întîi încetişor, apoi mai tare şi mai tare. Urla cît îl ţinea gura... „Nu face pe idiotul, — îi zise Egorîcev, deşi se pare că asta nu depinde de dumneata!..."

— Nu face pe idiotul, deşi se pare că asta nu depinde de dumneata, — îi spuse Robert Flammery, trezindu-l. — Urli de parcă te-ar duce la scaunul electric...

Mister Flammery nu putea să doarmă. Poate fiindcă în timp ce ceilalţi fuseseră la Noul Bethleem el trăsese un pui de somn.

Nici mister Ceratod nu putea să doarmă. Era frămîntat de ideea expediţiei nocturne. S-ar putea să se dovedească tot atît de primejdioasă ca şi cea de dimineaţă. Ce bine că partea tehnică era condusă de un specialist atît de încercat şi de curajos ca Fremdengut! Păcat că făcea parte din unităţile SS. Faptul acesta nu era prea convenabil. Dealtfel, faţă de cine s-ar putea simţi el stînjenit? Faţă de Flammery? Sau faţă de Moobs?...

Această idee îl înveseli pe „vechiul socialist", care îşi simţi inima mai uşoară. Peste o clipă aţipi, sforăind uşor. Dar fu trezit de Flammery.

O delegaţie alcătuită din doi bătrîni răsări pe neaşteptate pe platou. Apăruseră de după ultima cotitură, neînarmaţi, cu un steag alb în capătul unui băţ de bambus, dar cu o înfăţişare care nu era de loc umilă. Cu paşi hotărîţi şi uşori se apropiară de mister Flammery şi îi înmînară un plic, pe care scria „Robert Flammery şi Ernest Ceratod, *personal*". Cuvîntul personal era subliniat de două ori.

Înmînîndu-i plicul, bătrînii comunicară şi verbal că cele cuprinse înăuntru sînt adresate lui Flammery şi Ceratod personal şi că Barbă Galbenă îi sfătuieşte să nu arate cele scrise nici unuia din complici, înainte de a lua cunoştinţă de ele. Bătrînii spuneau textual „complici".

— Barbă Galbenă?! — exclamă Flammery, sărind în picioare cu o vioiciune neobişnuită pentru vîrsta lui. — Aţi spus: Barbă Galbenă?... Ce, trăieşte?

— Desigur, — răspunseră delegaţii. — E viu ca noi şi ca dumneavoastră. În schimb, Guildenstern e mort...

— Aţi auzit? — îi spuse Flammery lui Ceratod, pe un ton tragic.

Ceratod zîmbi cu amărăciune. Firesţe, era de aşteptat... De fapt, el fusese cu totul îndepărtat de la conducere. Mister Flammery, cel prea mulţumit de sine şi setos de putere, luase totul asupra sa. Dacă Ceratod ar fi fost lăsat să-l instruiască pe Guildenstern, în clipa de faţă Egorîcev ar fi fost un fenomen complet inofensiv, din cealaltă lume.

Aşa se gîndea Ceratod, dar nu scoase nici o vorbă. Surîse cu amărăciune şi ridică din umeri.

Fără să aştepte ca Flammery să deschidă plicul, bătrînii îi întoarseră spatele fără pic de teamă, trecînd prin faţa lui Kumacher, cu desăvîrşire zăpăcit, şi cu paşi liniştiţi şi măsuraţi, începură să coboare pe cărare, fără să-şi întoarcă măcar o dată capetele. Ce-i drept — la cea de a treia cotitură dispărură deodată, de parcă ar fi intrat în pămînt. Dar nu din laşitate. Urmau întocmai instrucţiunile date de Hamlet. Era

un act de firească prudenţă, deoarece nimeni n-ar fi putut garanta că, după ce va lua cunoştinţă de cuprinsul plicului, mister Flammery nu se va simţi îndemnat să-i păstreze ca ostateci.

Flammery deschise plicul şi citi cu jumătate de glas:

— *«Capul de Nord.*

Domnului maior al armatei britanice, Ernest Ceratod.

Domnului căpitan din serviciul sanitar al armatelor americane, Robert Flammery.

Căpeteniile celor cinci sate din Insula Dezamăgirilor, liberă şi independentă, s-au întrunit astăzi, 13 iunie, la orele 9,30 în Noul Bethleem, pentru a asculta comunicările lui Hamlet Brown şi ale altora referitoare la atacul barbar şi nejustificat, săvîrşit împotriva acestui sat de către oamenii dumneavoastră, sub conducerea maiorului Fremdengut din unităţile SS ale armatei hitleriste. Căpeteniile au dezbătut situaţia creată şi au căzut de acord asupra măsurilor ce se vor lua în legătură cu evenimentele singeroase din dimineaţa zilei de azi.

Sîntem însărcinaţi să vă comunicăm în scris hotărîrile acceptate în unanimitate de către consfătuirea căpeteniilor în ceea ce vă priveşte.

Nu mai tîrziu de orele opt ale zilei de mîine trebuie:

1. Să predaţi, pentru a fi judecaţi şi pedepsiţi, pe criminalii de război — maiorul din unităţile SS Fremdengut, plutonierul din unităţile SS Kumacher şi locuitorul din Noul Bethleem, trădătorul şi incendiatorul Rosenkranz Hegoat.

2. In acelaşi termen, veţi preda în bună stare tot armamentul şi muniţiile ce se află în posesia dumneavoastră.

In acest caz, viaţa dumneavoastră va fi asigurată.

Aceasta nu înseamnă însă, că locuitorii insulei ar fi de părere că nu aveţi nici o legătură cu evenimentele sîngeroase de azi dimineaţă. Dimpotrivă, nu există nici o îndoială că atacul asupra Noului Bethleem a fost inspirat şi organizat tocmai de dumneavoastră.

Insufleţite, însă, de dorinţa de a evita o vărsare de sînge inutilă, căpeteniile au găsit de cuviinţă să vă lase în viaţă, cu condiţia ca în termen de trei zile să părăsiţi insula. In acest scop, vi se va pune la dispoziţie o plută solidă şi destul de încăpătoare, prevăzută cu pînze, vîsle şi provizii corespunzătoare de alimente şi apă de băut. John Boynton Moobs trebuie să părăsească insula odată cu dumneavoastră.

Ar fi o tristă eroare din partea dumneavoastră dacă aţi presupune că hotărîrea mărinimoasă a căpeteniilor este rezultatul fricii sau al lipsei lor de siguranţă. De pe acum, mai bine de o sută cincizeci de războinici din satele Noul Bethleem şi Buna Speranţă aşteaptă cu nerăbdare semnalul pentru a începe operaţiunile împotriva oamenilor care au adus atîta rău Noului Bethleem şi care au încercat să provoace un război civil. în întreaga insulă. Peste două ore, numărul acestor războinici va ajunge la şase sute cincizeci.

Apelăm la prudenţa dumneavoastră. Avem acelaşi număr de arme de foc. Dar nu aceasta este principalul. Principalul este că locuitorii insulei s-au convins din proprie experienţă că albii înarmaţi cu automate au fugit ca nişte iepuri în faţa unor oameni înarmaţi cu suliţe şi săgeţi şi avînd voinţa dîrză de a lupta pentru dreptate şi libertate.

Vă repetăm din nou: fiţi prudenţi şi veţi rămîne în viaţă.

In cazul cînd aţi voi în prealabil să staţi de vorbă cu noi, veniţi azi, la ora treisprezece precis, în aşa numita Pîlnie Sfîntă. Locul este destul de deschis şi de încăpător pentru a ne putea întîlni fără teamă că o parte ar întinde o cursă celeilalte. Cuvîntul nostru de onoare constituie garanţia deplinei dumneavoastră siguranţe în timpul întîlnirii. O condiţie: veţi veni neînarmaţi. Şi bineînţeles, veţi lăsa pe sus-arătaţii criminali de război în Peştera Sfîntă.

Cu respectul pe care-l meritaţi.

Căpeteniile suveranei Insule a Dezamăgirilor.

Noul Bethleem 13 iunie».

— Bluff! — exclamă Flammery, isprăvind lectura. — Mofturi bolşevice!... Ticăloşii ăştia...

— Ssst! — îl opri Ceratod, arătînd cu capul spre Kumacher, care cu automatul de gît, după o veche modă a unităţilor SS, se plimba în faţa coborîşului spre vale. — Avem tot timpul să-l informăm pe scumpul nostru baron.

— Ticăloşii ăştia vor să stîrnească discordia în mijlocul nostru, — urmă Flammery, coborînd vocea.

— Şi apoi cum am putea numai noi trei să conducem pluta? — îl susţinu Ceratod.

— Exact... O sută cincizeci de războinici!... Şase sute cincizeci de războinici!... De-ar fi şi o mie! Fără Egorîcev şi Smith sînt o turmă de oi şi nimic mai mult!...

— Da, dar Egorîcev şi Smith sînt din păcate cu ei!

— Prin urmare, trebuie să facem în aşa fel ca să nu mai fie!

— Cînd ne vom întîlni în Pîlnie?

— In cel mai rău caz, la noapte.

— Şi dacă nu vom izbuti nici la noapte?

— Ce, eşti copil, Ceratod? Nu este vorba numai de mărinimia lor, jignitoare pentru oricare alb (vorbesc bineînţeles de un alb adevărat). Egorîcev este un romantic. Ne consideră încă ofiţeri ai armatelor aliate. Pe cît îmi dau seama, nu vrea de fel să-şi ia răspunderea morţii a trei cetăţeni ai statelor aliate.

— Crezi?

— Sînt sigur, — răspunse Flammery, care avea în adevăr un miros fără greş, de şobolan bătrîn, rău şi viclean, atunci cînd era vorba de ceva care îi ameninţa pielea. Pentru orice eventualitate însă, continuă în şoaptă : — In orice caz, în cazul cel mai trist şi extrem...

Şi cei doi ofiţeri ai celor două armate aliate, ferindu-se de urechi indiscrete, elaborară un plan, care avea la bază caracterul „romantic" al ofiţerului celei de a treia armate aliate.

Iată ce au hotărît:

1. Să nu se dezvăluie lui Fremdengut şi cu atît mai puţin lui Kumacher conţinutul adevărat al ultimatumului primit.

2. Să li se spună că Flammery şi Ceratod vor duce tratative cu Egorîcev şi Smith numai pentru a afla, pe cît posibil, planurile adversarilor.

3. Să se atragă atenţia baronului că Egorîcev şi Smith, potrivit condiţiilor puse — vor veni la întîlnire indiscutabil neînarmaţi. In felul acesta, i s-ar prezenta o ocazie minunată de a-i împuşca pe amîndoi.

4. Dacă din cine ştie ce motive (de pildă, dacă lui Egorîcev îi va trece prin minte să aducă din prudenţă în apropiere un detaşament mai mare de băştinaşi înarmaţi), Fremdengut nu va putea deschide focul împotriva trădătorilor civilizaţiei apusene, el şi cu plutonierul se vor retrage încetişor la bază, adică în

peşteră. In acest caz, Flammery, ajutat de Ceratod, se va preface că e tulburat, că-i pare rău etc, şi va făgădui lui Egorîcev să ia toate măsurile ca în aceeaşi noapte să-i lege burduf pe cei doi SS-işti şi pe Rosenkranz în timpul somnului şi să-i predea aşa cum cerea ultimatumul.

5. Aceasta nu împiedică încă cu nimic ca în aceeaşi noapte, cei doi SS-işti, Rosenkranz şi Moobs (oricît de trist ar fi, în cazul extrem îl vor sacrifica şi pe acest flăcău; în schimb, Flammery îşi lua solemn obligaţia de a asigura cu o pensie frumuşică pentru tot restul vieţii pe bătrîna lui mamă), să se ducă la Noul Bethleem şi să realizeze planul execuţiei, elaborat după întoarcerea din expediţia de dimineaţă. Dacă totul va decurge aşa cum a fost plănuit, nu le va rămîne decît să se felicite pentru victoria hotărîtoare şi deplină. Atunci insula, cu întreaga ei populaţie rămasă în viaţă, va fi în mîinile guvernului Insulei Armoniei.

6. In cazul cînd operaţiile din cursul nopţii sau focul deschis asupra lui Egorîcev nu vor duce la rezultatul dorit, sînt posibile două variante:

a) Cei doi SS-işti vor muri. In acest caz, Flammery şi Ceratod vor preda armele, vor declara că regretă cele întîmplate, şi vor spune că atacul s-a produs fără ştirea lor.

b) In cazul cînd atacul de noapte nu va reuşi, dar participanţii vor izbuti să se refugieze la Capul de Nord, Flammery şi Ceratod îi vor întîmpina cu focuri de revolver. Dacă vor izbuti să-i omoare — bine Dacă nu — vor spune că pe întuneric i-au luat drept Egorîcev şi Smith. In acest caz vor trebui să aştepte pînă ce vor adormi, ca să-i ucidă în somn pe toţi, înafară de Moobs, bineînţeles. E mult mai sigur decît să încerci să-i legi.

7. Dacă nici aceasta nu va reuşi şi băştinaşii vor trece la ofensivă, vor căuta un moment prielnic ca în toiul luptei să-i ucidă pe Fremdengut şi pe Kumacher, să-l lege pe Rosenkranz şi să arboreze steagul alb.

Dar Flammery, ca şi Ceratod, era înclinat să creadă că lucrurile nu vor ajunge pînă acolo.

Fără să piardă din timpul preţios, Mister Ceratod se duse în peşteră şi alcătui o nouă variantă a scrisorii lui Egorîcev, ca să nu trezească bănuielile baronului în ce priveşte primejdia ce-l aştepta din partea prietenilor lui anglo-saxoni. Ceratod semnă pe Egorîcev, cu atît mai mult cu cît Fremdengut nu cunoştea nici scrisul său, nici scrisul lui Egorîcev.

Apoi îl treziră pe Fremdengut, îi spuseră despre sosirea delegaţiei, îl lăsară să ia cunoştinţă de scrisoarea abia fabricată şi care nu conţinea acum decît propunerea unor tratative pentru a se evita o vărsare de sînge inutilă. Totodată, îi atraseră atenţia că poate nici nu se va mai prezenta o ocazie atît de prielnică de a isprăvi dintr-o lovitură şi cu Egorîcev şi cu Smith.

Fremdengut găsi punctul de vedere absolut just şi făgădui să plece cu Kumacher din timp, la locul de întîlnire, pentru a nu scăpa o împrejurare atît de favorabilă...

Pe la douăsprezece şi douăzeci, la marginea de miazănoapte a Noului Bethleem se ivi Bob Smith alergînd cît îl ţineau picioarele. iar la vreo zeçe paşi în urma lui celălalt băiat însărcinat cu supravegherea lui Fremdengut. Trecură ca două fulgere prin faţa colibelor, în faţa cărora războinicii preocupaţi îşi pregăteau armele, prin faţa Marii colibe a bărbaţilor unde se şi aflau primele detaşamente de războinici din Buna Speranţă şi celelalte sate, prin faţa fochistului mustăcios, care îi pregătea lui Egorîcev o surpriză excepţională (îl învăţa pe Hamlet Brown, pe veselul unchi al lui Bob Smith şi pe alţi doi locuitori din Noul Bethleem să mînuiască automatul), prin faţa bătrînilor şi bătrînelor, care împodobeau în tăcere pentru ultimul drum pe cele două victime ale gloanţelor hitleriste. Trecură în goană prin faţa colibei, în care tînărul Bob Smith văzuse lumina zilei şi trăia şi în ziua de azi.

Mama îl strigă: încă nu luase nimic în gură de dimineaţă.

— Mai tîrziu, mai tîrziu! — răspunse băiatul din fugă. — Sîntem grăbiţi! Trebuie să ajungem la Barbă Galbenă!...

Cei doi băieţi suiră în fugă urcuşul, destul de anevoios, şi năduşiţi, gîfîind, dar fericiţi, dădură buzna în peştera unde zăcea Egorîcev. Răsuflau des, cu gurile deschise, în care străluceau şiragurile egale de dinţi albi ca zăpada. Nu era glumă să faci tot drumul de la Pîlnie la sat în goana mare, fără o singură oprire! Nici nu putură să vorbească dintr-odată, întratît îşi pierduseră suflul.

— Aveţi noutăţi? — întrebă Egorîcev.

— Aha! — mormăi tînărul Smith, căutînd să-şi stăpînească răsuflarea. Prietenul său se zăpăcise. Nu cuteza să vorbească aşa, de-a dreptul, cu însuşi Barbă Galbenă şi-i cedă locul celuilalt. — I-am văzut... pe amîndoi... Au urcat sus pe munte... Au adus cu ei trei... trei... cum le zice?

Bob arătă cu degetul o ladă, care se afla prin apropiere.

— Trei lăzi? — îi suflă Egorîcev, surescitat.

— Aha, trei lăzi... Aveau o cazma îmbrăcată... Au dezbrăcat-o, au îngropat cele trei lăzi... şi au luat-o la goană în jos, iar noi...

In clipa aceea o vîlvătaie nemaipomenit de orbitoare lumină bolta cerului, scoţînd din întuneric pînă şi ungherele cele mai îndepărtate ale peşterii spaţioase, şi un bubuit înfiorător, care nu putea fi asemuit cu nimic, zgudui din temelii întreaga insulă.

XXI

Marţi, 13 iunie, puţin după amiază, două vase care se aflau aproape unul de altul în partea de sud a oceanului Atlantic, dar care nici nu bănuiau măcar acest lucru, se pomeniră în cîmpul vizual al unui fenomen atmosferic nemaiîntîlnit, de o putere neînţeleasă, dar formidabilă.

Unul din ele era iahtul rapid argentinian „Carmencita", cu o deplasare de patru sute douăzeci de tone, comandat de proprietarul lui, don Largo Prietto, respectabilul comerciant în retragere şi iahtsmanul pasionat, despre care am mai vorbit.

Celălalt vas, „Carioca", goeleta cu pînză şi motor, înregistrată, după cum de asemenea îşi aduc aminte cititorii, în portul Rio-de-Janeiro, părăsise portul în noaptea de sîmbătă 10 iunie, îndreptîndu-se spre Antilele Mici. Dacă n-am fi ştiut că după cîteva ceasuri „Carioca" şi-a schimbat cursul, ne-am fi minunat, desigur, întîlnind-o la această latitudine. Dealtfel, acelaşi lucru am fi putut spune şi despre „Carmencita".

Cei care ar fi avut posibilitatea de a urmări „Carioca" în ultimele şaptezeci şi două de ore şi-ar fi făcut poate o părere destul de proastă despre căpita-

nul ei, senor Pedro Cargas. Într-adevăr, vasul ar fi avut de nenumărate ori prilejul să folosească pînzele, dar în toată îndelungata-i călătorie, „Carioca" se folosea numai de motoare. Şi acestea erau uimitor de puternice. Vă închipuiţi ce de combustibil înghiţeau!

Dar oamenii care-l cunoşteau, fie şi din auzite, pe căpitanul Cargas, ar fi ghicit numaidecît că erau în joc motive foarte serioase ca să-l silească pe acest căpitan experimentat şi econom, aproape zgîrcit, să nesocotească puterea gratuită a vîntului. Să fim drepţi: ca şi motoarele „Cariocăi", Pedro Cargas şi-ar fi putut face perfect serviciul pe un vas mult mai mare.

Era cît pe aci să uităm faptul că el cunoştea destul de bine arma artileriei. În luptele de la Madrid, în sectorul cetăţii universitare, bateria locotenentului Pedro Cargas din armata franchistă a servit pe măsura puterilor sale cauza contrarevoluţiei spaniole. Pe vremea aceea, Cargas avea treizeci şi cinci de ani. Prin urmare, acum trecuse de patruzeci. I se propusese să rămînă în armata lui Franco şi desigur că ar fi ajuns pînă acum cel puţin la gradul de maior, dar din motive pe care nu le cunoştea decît el şi doctorul inginer Hugo Schmáltz care lucra pe atunci la statul major al generalului Franco, Cargas a preferat să se înapoieze în Brazilia şi să se angajeze căpitan pe o goeletă modestă, cum era „Carioca".

Cargas era gras şi scund, dar lat în umeri. Avea o faţă rotundă, simpatică, veselă ca a unui băiat de treabă, şi un suflet de ucigaş. Era cam vorbăreţ din fire, dar nici cei care îl cunoşteau îndeaproape (prieteni nu avea) n-ar fi putut spune dacă vorbăria lui era pricinuită de o zdruncinare a zdravănului său sistem nervos, sau un mijloc de a-şi ascunde gîndurile. În orice caz, nimeni n-a găsit niciodată motive să creadă că vorbăria acestui „braziliero" neobosit şi foarte vioi ar fi vecină cu prostia şi cu atît mai puţin cu laşitatea.

Poate pentru a nu-şi uita specialitatea militară, Cargas poruncise să se aşeze la proră un tun foarte modern, cu tir rapid, de obicei ascuns sub o scheläríe de lemn. Dealtfel, trebuie să spunem că atunci cînd Cargas comanda focul de artilerie, el devenea tăcut şi numai din cînd în cînd se plesnea cu palma peste pulpă, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că nu-i lipseşte nimic din buzunar.

Înafară de căpitan, de motoarele foarte puternice, de tunul nou-nouţ, de două mitraliere de calibru mare, montate pe suporţi şi ascunse deobicei sub prelate, şi de alte lucruri care nu se prea întîlnesc pe goelete obişnuite cu pînze şi motor — „Carioca" mai poseda ceva ce putea fi descoperit, dacă cercetai mai insistent şi care aducea uimitor cu o instalaţie de radar. Cred că sînteţi de acord că numai împrejurarea aceasta din urmă era de ajuns ca autorul să acorde descrierii „Cariocăi" şi căpitanului ei un spaţiu de două ori mai mare decît i-a acordat.

Tocmai datorită acestei instalaţii, căpitanul Cargas aflase pe la orele douăsprezece, în ziua de 13 iunie, că la vreo opt mile şi ceva la sud-sud-vest un vas necunoscut se îndrepta spre aceeaşi insulă ca şi „Carioca".

Credincios pasiunii sale pentru exerciţiile militare, senor Pedro Cargas porunci să se dea semnalul de alarmă şi porni spre vecinul său neaşteptat şi nepoftit.

Socotim că merită să menţionăm că era o vreme uimitor de senină. Pe cer nu se zărea nici o urmă de nor. Cargas, care de cîţiva ani îşi păzea vederea, stătea pe dunetă, cu ochelari negri. Oceanul, cerul, punteа, sticlele aparatelor, toate străluceau orbitor, în bătaia soarelui la zenit.

„Carioca" nici n-avu timp să străbată cinci ancabluri pe drumul cel nou, cînd se petrecu acel nemaipomenit fenomen atmosferic despre care am vorbit la începutul capitolului.

În stînga vasului, pe linia orizontului, se ivi deodată şi se înălţă în sus o vîlvătaie orbitor de albă. O sferă de foc gigantică, neregulată, se învolbura, creştea în sus şi orizontal, apoi deveni ca o ciupercă sau o cască de ostaş. Casca se întinse şi se transformă într-o coloană strălucitoare de cel puţin zece kilometri înălţime, care apoi se făcu cenuşie şi dispăru undeva aproape de stratosferă. Şi abia atunci îţi puteai da seama cît de strălucitor fusese acest fenomen misterios al naturii: îndată ce flacăra uimitoare se stinse, *senina amiază tropicală dădea impresia amurgului!* Flacăra *fusese mult mai strălucitoare decît soarele!*

Mare lucru şi reflexele la om! Cargas fusese uluit de vîlvătaia aceea ameninţătoare şi de neînţeles, cel puţin tot atît cît şi restul echipajului şi totuşi reflexele artileristului au funcţionat perfect. În clipa cînd izbucnirea focului lumină amiaza senină şi însorită a tropicelor, Cargas, dintr-o veche obişnuinţă, se uită instinctiv la ceas.

Trecuse mai bine de un minut şi jumătate; mai exact — nouăzeci şi trei de secunde s-au scurs într-o tăcere deplină, subliniată doar de uruitul egal al motoarelor, pînă cînd, în sfîrşit, s-a auzit bubuitul, care a însoţit această nemaipomenită orgie de foc. Bubuitul, tunetul, vuietul acesta (ar fi fost greu să-l definieşti exact, în clipa aceea) putea fi comparat ca intensitatea poate dar cu zgomotul produs de cîteva mii de tunuri grele, în clipele unei intense canonade.

Sunetul străbate aproape o treime de kilometru pe secundă. Prin urmare, în nouăzeci şi trei de secunde el a străbătut aproape treizeci şi unu de kilometri. Cam la aceeaşi distanţă de „Carioca", după socoteala lui Cargas, trebuia să se afle insula către care se îndrepta de atîta timp cu viteza maximă. Prin urmare, fie chiar pe insulă, fie în apropierea ei, izbucnise acest potop monstruos de foc. Curiozitatea aventurierului, tenacitatea maniacului şi inspiraţia carieristului care presimţea că tocmai acum şi aici i se înfăţişa unica şansă în viaţă de a urca la înălţimi nebănuit de măreţe (cavaler al Crucii de fier, ranguri înalte, recompense bogate, recunoştinţa personală a führerului) — toate acestea îl făcură pe căpitanul Pedro Cargas să învingă primul sentiment de teamă în faţa fenomenului atmosferic necunoscut şi de aceea cu atît mai înfricoşător. Porunci să revină la drumul anterior şi se îndreptă spre insulă.

Echipajul „Cariocăi" era bine muştruluit. Şi totuşi, pentru a-i ridica moralul, zgîrcitul de Cargas porunci să se dea numaidecît o porţie dublă de alcool.

— Cu toată viteza, înainte!...

Dracu să ia vasul acela necunoscut! Cargas simţea că fiecare clipă era preţioasă. Dar şmecher mai fusese şi blestematul acela de doctor-inginer! La Rio-de-Janeiro, Hugo Schmaltz i-a spus cîte în lună şi-n stele; i-a vorbit şi de importanţa excepţională a misiunii sale; şi ce să-i spună şi cum să-i spună baronului acela, cum dracu' îi zice? — baronul Fremdengut; şi cum să împacheteze şi să păstreze în locuri diferite lăzile, pe care trebuia să le încarce pe „Carioca" din primul moment al întîlnirii cu baronul şi sub supra-

vegherea lui personală; i-a recomandat şi cum trebuia să procedeze cu încărcătura aceea misterioasă, dacă la întoarcere vreun vas militar englez sau american ar da peste el şi ar voi neapărat să facă o inspecţie pe „Carioca". I-a spus chiar în ce ordine să zvîrle în apă lăzile, în cazul cînd ar exista ameninţarea de fi capturate de inamic: mai întîi lada numărul unu — de pe un bord, apoi lada numărul doi — de pe celălalt bord şi la cel puţin două-trei ancabluri de prima. Dar că vasul său putea da în insulă peste nişte jocuri de artificii atît de bogate şi care, după cît se părea, erau destul de primejdioase — în privinţa aceasta, dumnealui n-a binevoit să-i sufle nici măcar o vorbă! Nu cumva civilul acela se îndoia de curajul său? Se temea poate că Pedro Cargas se va eschiva, se va speria, şi va refuza să îndeplinească ordinul? Dacă totuşi avea încredere într-însul, atunci de ce nu i-a spus totul în mod cinstit şi răspicat, fără să facă pe prostul? Se prea poate că acest curcan umflat în pene, nu ştia nici el însuşi la ce primejdie mare trimite „Carioca"? Dar atunci faimoasa organizaţie condusă în Brazilia de către doctorul-inginer Hugo Schmaltz nu face nici o para chioară! Nu-i nimic! Şi într-un caz şi în celălalt are să-l coste scump! Să nu-i zică pe nume, dacă...

Flacăra nu mai reapăru. Din nou soarele dogorîtor strălucea ca totdeauna, paşnic, în înaltul nemărginii şi azuriu al cerului. Puţin cîte puţin, echipajul „Cariocăi" îşi veni în fire. De multă vreme apăruse în zare şi creştea în lăţime şi în înălţime, insula necunoscută, de-un verde închis, ţelul misterioasei lor călătorii! Deasupra capătului ei de la miazănoapte atîrna nemişcat un nor gros şi argintiu, care aducea cu un cocean de conopidă, un singur nor pe toată bolta uriaşă a cerului, parcă decolorată de căldura dogorîtoare a soarelui.

Acum, cînd „Carioca" mai avea doar două sau trei mile pînă la intrarea în golf, Cargas se gîndi că-i bine să se ocupe totuşi de vasul acela necunoscut. Porni înspre el. La îndeplinirea unei misiuni ca aceea pe care o avea „Carioca" nu trebuia să ai martori de prisos, chiar dacă aceştia nu ar fi decît nişte iahtsmeni inofensivi. In general, nu trebuia ca absolut nimeni, înafara persoanelor însărcinate în mod special de statul major al marinei celui de al treilea reich, să ştie de existenţa insulei. Cu golful ei admirabil, orînduit de providenţa însăşi spre a servi ca bază pentru submarine, insula va fi necesară în viitorul război, dacă cel prezent era sortit să fie pierdut.

Greşeala fatală a lui don Largo Prietto a fost că nu a dat cuvenita importanţă „Cariocăi". Pînă şi la distanţa de cinci ancabluri, el tot mai credea că este doar un demodat şi mic vas de pescari. Nici nu-i trecuse prin minte să dea semnalul de alarmă.

Cînd distanţa între cele două vase se micşoră întratît încît pînă şi cu ochiul liber puteai deslusi pe duneta elegantului iaht silueta impunătoare a căpitanului său, Cargas nu precupeţi douăzeci de obuze brizante şi incendiare ca să trimită iahtul cît mai iute în fundul oceanului.

Cîţiva oameni de pe bordul „Carmencitei" izbutiră să sară în apă. Metodic şi conştiincios — însuşiri care i-au fost de nenumărate ori recunoscute în foile calificative ale serviciului — căpitanul Cargas nu părăsi locul naufragiului „Carmencitei" înainte de a fi secerat cu mitraliera pe toţi aceia care încercaseră să se salveze.

Acum putea pătrunde cu sufletul împăcat în golf. Dar pare-se că Hugo Schmaltz „uitase" să-l prevină pe Cargas asupra unui amănunt de mică importanţă: în insulă se afla un vulcan în plină erupţie. Vă închipuiţi ce panică se iscă pe bordul „Cariocăi" cînd echipajul, după ce se desfătase cu spectacolul pricinuit de scufundarea iahtului necunoscut, văzu că norul din partea de miazănoapte a insulei nu era altceva decît rotocoale de abur şi fum, care ieşeau din străfundurile pămîntului.

N-am putea spune că această constatare îl bucură nespus pe Cargas, dar nici nu-l sperie cine ştie ce. Din 1930 şi pînă în 1940 avusese prilejul să viziteze de mai multe ori Italia lui signor Benito Mussolini. Văzuse vulcanii de acolo — Vezuviul, Etna, Stromboli. Scoteau fum, aruncau foc dinăuntrul lor, dar la poale, prin grădini, se jucau copiii, iar ţăranii munceau pe ogoare şi în viile bogate din preajmă.

— V-aţi speriat de un vulcan! — strigă el, ironic, văzînd semne de nelinişte pe chipurile subalternilor săi. — Helmut, ia dă o fugă pînă în cabină şi adu-mi aparatul fotografic! Face să trag cîteva poze. N-am văzut încă o erupţie atît de frumoasă!

Helmut, un neamţ cu picioare lungi şi cu un cap mititel, ras chilug, alergă cît îl ţineau picioarele pînă în cabina căpitanului şi se înapoie cu aparatul fotografic. Cu un calm înadins accentuat. Cargas făcu cîteva fotografii. Ar fi putut, desigur, şi de data aceasta să recurgă la băuturile spirtoase. Dar tocmai pentru că nu găsise de cuviinţă să procedeze de data aceasta astfel, precum şi datorită calmului cu care îşi îndeplinea îndeletnicirile de fotograf încercat, echipajul îşi recăpătă cumpătul.

Pustietatea ţărmului nu-l uimi pe Cargas. Ştia că populaţia insulei nu era prea numeroasă şi îşi închipui că pe băştinaşi îi goniseră mai mult ca sigur în văgăunile lor salvele trase de pe „Carioca". Cît despre Fremdengut şi grupul său, aceştia aşteptau desigur ca vasul să înalţe pavilionul reichului. Cargas îşi aminti cît se poate de bine că trebuia să ridice pavilionul încă la cinci mile depărtare de insulă, dar atunci ar fi speriat iahtul pe care „Carioca" izbutise să-l scufunde atît de uşor şi de bine. Nu! Cargas era cu conştiinţa împăcată (dacă se poate vorbi despre existenţa unei conştiinţe la căpitanul „Cariocăi"). Acum nimic nu-l mai împiedica să se îndrepte liniştit spre partea nord-vestică a golfului, acolo unde rîuleţul care separă Capul de Nord de restul insulei cădea în mare dintr-o trecătoare adîncă şi lată.

Potrivit instrucţiunilor primite, nu trebuia să piardă nici un minut. In timp ce aruncau ancora, doi marinari coborîră pe apă unica şalupă aflată pe „Carioca", iar mitraliorul Helmut trimise în aer o serie scurtă, care trebuia să-l cheme din peşteră pe baronul von Fremdengut şi pe subalternii săi.

Totuşi, nici un semnal de răspuns nu se ivi de pe insulă. Helmut trase încă o serie. De data aceasta, sus, pe marginea prăpastiei apărură două siluete minuscule, care îşi agitară braţele, traseră cîteva focuri în aer cu automatele şi dispărură.

— Aha! In sfîrşit! — exclamă Cargas, mulţumit, coborînd în şalupă împreună cu Helmut şi cu încă un matelot, ca să pornească spre ţărm.

Nu avură însă timp să se depărteze de goeletă, cînd se auzi glasul neliniştit al secundului:

— Senor Pedro! Priviţi! Acolo, sus, e un nor foarte ciudat!

— Un nor ciudat! Un nor ciudat! — mîrîi Cargas, furios. — Ia puţină valeriană, muierceo!

Totuşi, ridică puţin capul şi cëea ce zări îl făcu să se repeadă din şalupă înapoi pe goeletă.

— Ridicaţi ancora! — urlă el marinarilor îngrămădiţi pe punte. — Repede!... Fiecare la postul său! Daţi-i zor, dacă nu vreţi să ajungeţi curînd în iad!...

Norul de deasupra vulcanului se întuneca repede. Iată-l cenuşiu ca spuza, plumburiu, negru. Se auzi un bubuit asurzitor, apoi alte bubuituri mai slabe şi o coloană de fum negru se ridică spre cer. Cargas n-avu timp să-i calculeze înălţimea. Dar dacă ar fi avut cîteva clipe de răgaz, ar fi precizat cu uşurinţă că înălţimea coloanei era de cel puţin zece kilomëtri. Creştetul lătăreţ, aidoma unui nor, al acestei coloane ameninţătoare, atîrna înfricoşător sub stratosferă.

Apoi răsună încă o bubuitură şi chiar deasupra craterului apăru un alt nor, aproape negru. Era desigur prea greu pentru a se ridica în aer. Vîntul puternic de sud nu-l putea urni din loc. Cîteva clipe norul se legănă peste vîrful muntelui, ca o masă gigantică de gelatină, apoi cu viteza unui uragan se rostogoli la vale, prin strîmtoarea care servea de făgaş rîului. Marginile lui treceau de marginile strîmtorii. Aveau o formă rotundă, sferică, iar suprafaţa-i moale se umfla. Acum părea negru ca smoala şi era brăzdat mereu de fulgere. Deasupra „Cariocăi" cerul fu acoperit de un văl des. O clipă mai luci printr-însul soarele vişiniu-închis, împîclit. Apoi, nu se mai văzu nimic. O beznă neasemuită se lăsă peste vas. Numai norul acela înfricoşător, care şi ajunsese la golf, mai era brăzdat de fulgere, iar pălălăi uriaşe de foc purpuriu, ale căror forme aminteau protuberanţele solare, se înălţau peste craterul vulcanului.

În acelaşi timp, deasupra „Cariocăi" se aprinseră nişte stele roşietice, atît de mari, încît nu-ţi venea să crezi că sînt adevărate. Bezna înăbuşitoare, dogorîtoare şi de nepătruns fu străbătută de un şuierat înfiorător, care îţi sfîşia inima. („Parcă ar fi nişte bombe aruncate din avion" mai avu timp să gîndească Cargas). Parcă un baros uriaş izbi „Carioca" şi o avalanşă de pietre încinse şi de cenuşă fierbinte căzu peste punte. Goeleta se aprinse atît de repede, de parcă ar fi fost construită din scînduri uscate, îmbibate cu un amestec inflamabil.

„Cu toată viteza, înapoi!" voi să strige Cargas, dar gura, nările, plămînii, ochii, urechile, totul i se umplu de cenuşa înăbuşitoare atît de încinsă, încît corpul omenesc nu putea să reziste la această temperatură. Pierzîndu-şi cunoştinţa, Cargas apucă mînerul telegrafului şi se fripse. Nu mai simţi însă arsura. Se prăvăli cu toată greutatea trupului peste telegraf şi îl mută în poziţia „cu toată viteza, înapoi". Dar pe bord nu mai exista nimeni care să asculte comanda. De altfel ar fi fost şi inutil. Echipajul „Cariocăi" murise.

Tocmai de aceea nimeni nu auzi (căci de văzut nu puteai vedea în bezna aceea de iad decît fulgerele cele mai puternice) cum un talaz înalt de cîteva zeci de metri se apropie cu vuiet surd, răsturnă uşor, cu cala în sus, ca pe un caiac, scheletul aprins al „Cariocăi" şi se retrase în goană îndărăt, spre apus, spre ţărmurile Americii de Sud.

XXII

Iată ce se petrecea în vremea aceasta pe insulă.

Baronul Walter Friedrich-Gottlieb von Fremdengut, cetăţean al Insulei Armoniei, ieşind din Peştera Sfîntă spre Poiana Sfîntă, pentru a face — în calitatea lui de expert tehnic militar al noului stat creat şi condus de mister Robert G. Flammery — recunoaşterea noii situaţii de luptă — găsi de cuviinţă, înafară de program, să cerceteze cu binoclul şi graniţele maritime ale insulei. Ar fi greu de spus ce considerente îl mînau în acel moment. Poate că nu pierduse definitiv speranţa în sosirea submarinului, care ar fi modificat din temelii situaţia nu numai din insulă, în înţelesul larg al cuvîntului, dar şi situaţia din interiorul Peşterii Sfinte. Nu este exclus totuşi ca el să se fi temut de debarcarea unor forţe, conduse de Egorîcev, cum s-ar spune din spatele frontului, adică de pe ţărm.

Fapt este că Fremdengut cerceta cu binoclul întinderile oceanului şi era gata să-şi mute privirea asupra uscatului, cînd văzu la orizont un punct negru. Fiind pedant şi prudent din fire, Fremdengut îşi chemă într-ajutor toată logica şi stăpînirea de sine. Aşteptă ca punctul să se transforme într-un vas cu contururi precise şi se încredinţă că silueta ivită în depărtare nu aducea cîtuşi de puţin cu un submarin care înainta pe luciul oceanului. Se apropia de insulă un vas obişnuit, cu două catarguri înalte, dar cu pînzele neîntinse.

La timpul său, încă la Algesiras, reprezentantul comandamentului îi repetase din nou şi cu multă insistenţă că spre această insulă vor fi trimise numai submarine şi nu vreun alt fel de vase.

Fremdengut înţelegea că, în ultima vreme, situaţia militară a Germaniei se schimbase atît de categoric în rău, încît un submarin putea să dea în drum peste piedici tot mai mari, care i-ar pricinui întîrzieri serioase.

Inafară de aceasta, ştia că în Brazilia, sub ocrotirea binevoitoare a guvernului de acolo, funcţiona activ, de fapt chiar pe faţă, un puternic centru de spionaj şi propagandă al partidului naţional socialist din Germania. Cu unul dintre cunducătorii acestui centru, un oarecare doctor-inginer Hugo Schmaltz, făcuse chiar cunoştinţă la Nürenberg, la un „parteitag" nazist înainte de război. Fremdengut punea deci şi ipoteza că, din motive excepţional de neprielnice, comandamentul său putea fi nevoit să se folosească, în loc de submarine, de mijloacele navale ale centrului de spionaj brazilian. (Trebuie să ţinem seamă că nici Flammery, nici Ceratod şi cu atît mai puţin Fremdengut nu socoteau că Germania era în ajunul înfrîngerii definitive).

Dar chiar şi în cazul cel mai rău, orice vas ar fi venit din ordinul statului major al reichului, trebuia — după cum i se comunicase lui Fremdengut — să apară în cîmpul său vizual sub pavilion nazist.

Vasul care se apropia, avea însă un alt pavilion.

Starea de nelinişte pricinuită de această împrejurare se prefăcu în sentimentul unei catastrofe depline, cînd Fremdengut descoperi la cîteva mile spre stînga de primul vas, un altul, mult mai mare şi care, de asemenea, nu purta drapelul nazist.

Totul era clar! Radiogramele lui Egorîcev au fost recepţionate şi descifrate, iar locul a fost reperat de către comandamentul aliat, prin radiogoniometrie. La orizont, navigau aşadar două vase de luptă inamice. Peste o oră, o oră şi jumătate, unităţile aliate vor debarca pe insulă. Fremdengut şi Kumacher vor ajunge din nou în situaţia unor prizonieri de război şi atunci scopul pentru care a fost debarcat aici cu grupul lui tot va fi descoperit de către duşman, mai devreme sau mai tîrziu. Un altul poate s-ar linişti, dar nu Ego-

rîcev! Acesta nu se va lăsa, pînă nu-şi va atinge ţelul. Judecînd după toate, bolşevicul a şi mirosit ceva...

In fapt, nu era vorba nici mai mult nici mai puţin decît de o variantă germană a bombei atomice. Primul exemplar, de probă, era gata. Inainte de a se începe producţia în serie, trebuiau făcute experienţele de verificare. Dar atunci cînd, cu preţul unor cheltuieli uriaşe, prima bombă fu gata, nemţii dădură peste o nouă greutate: cum să o experimentezi fără să afle spionajul aliaţilor? Orice localitate din reich era exclusă cu desăvîrşire: pînă şi zonele cele mai pustii erau totuşi prea populate. Să muţi populaţia? Aceasta ar fi insemnat să depopulezi o suprafaţă atît de uriaşă încît acest simplu fapt ar fi atras numaidecît atenţia mărită a spionajului aliaţilor şi, în primul rînd, a spionajului sovietic. Şi doar tocmai de ruşi, împotriva cărora avea să fie folosită bomba atomică hitleristă, trebuia deocamdată să ascunzi cu toată băgarea de seamă „noua armă". Acest lucru era necesar pentru obţinerea „efectului psihologic" corespunzător. Problema locului unde se va face experimentarea, preocupa statul major german cu multă vreme înainte de a fi fost gata exemplarul de probă. Şi deodată, unul din iahturile „de plimbare" ale centrului de recunoaştere şi propagandă din Brazilia — care rătăcea prin părţile cele mai pustii ale oceanului, pînă atunci neumblate, şi avînd cu totul altă însărcinare — dăduse peste o insulă care nu figura pe hartă, o insulă ideal izolată, cu o populaţie indigenă gata pentru uciderea experimentală!

Se înţelege, deci pentru ce fusese numit comandant al grupului SS, debarcat în Insula Dezamăgirilor, un om atît de influent în cercurile de afaceri şi în cele ale unităţilor SS, ca maiorul von Fremdengut, de ce el îşi tăinuia misiunea faţă de subalternii săi, de ce era atît de sigur că submarinul cu comisiunea şi cu întreaga aparatură necesară experimentării va răzbate pînă la insulă cu orice preţ şi de ce, în sfîrşit, „Carioca" distrusese fără nici o cruţare „Carmencita".

Potrivit instrucţiunilor primite, în cazul cînd bomba era ameninţată să cadă direct în mîinile adversarului, maiorul Fremdengut răspundea cu capul pentru distrugerea ei imediată.

Şi acum sosise clipa aceea fatală, cînd Fremdengut trebuia, contrar voinţei sale — să îndeplinească acest punct al instrucţiunilor.

Timpul era limitat. Trebuia să acţioneze fără întîrziere.

Luîndu-şi o expresie de om nepăsător, băgă capul în peşteră şi ordonă calm:

— Plutonier Kumacher! Ia-ţi arma şi vino cu mine! Vom face o plimbare, ca să inspectăm unele puncte, — zise el şi adresîndu-i-se lui Flammery, ca unui comandant suprem, urmă: — Apoi, cu permisiunea dumneavoastră, voi avea onoarea să vă raportez cum se prezintă situaţia.

— Ceva grav, baroane? — întrebă cu nelinişte capul guvernului din insula Armoniei.

— Totul se desfăşoară cum nu se poate mai bine, sir, — îl linişti Fremdengut. — Nici un motiv de nelinişte... Imi permiteţi să plec?

— Mă voi simţi nespus de îndatorat faţă de dumneavoastră. Mă bucur din suflet. Drum bun! — răspunse căpitanul Flammery cu o profundă civilitate la formulele reglementare ale baronului.

— Orice ai zice, — sublinie el, lăfăindu-se în pat, după plecarea celor doi SS-işti — dar tocmai *astfel* de aliaţi de luptă ca baronul şi poate ca plutonierul său, sînt o adevărată comoară pentru noi. Cu cît este el mai politicos, mai disciplinat, fără să mai zic mai cult, decît încăpăţînatul acela de comisar! Mă gîndesc la Egorîcev.

In timp ce în peşteră se discutau în fel şi chip însuşirile SS-iştilor, ca ajutoare militare ale adevăraţilor gentlemeni anglo-saxoni — Fremdengut şi Kumacher coborau în grabă cărarea.

— Permiteţi-mi să vă raportez, domnule maior, — zise Kumacher, care nu se mai putea stăpîni. — Să nu ne nimerească vreo săgeată de acolo, de jos!

— Totdeauna ai fost o otreapă! — îi răspunse Fremdengut, grozav de enervat. — De data asta, însă, va trebui să te stăpîneşti. Este vorba de ceva mai preţios decît viaţa dumitale.

Kumacher se îndoia că ar exista pe lume ceva mai preţios decît viaţa lui, dar nu crîcni nimic, căci maiorul ar fi fost în stare să-l împuşte pe loc.

— Imi permiteţi, domnule maior. Mă gîndeam la viaţa dumneavoastră.

— Gîndeşte-te mai bine la viaţa dumitale. Şi pentru dumnezeu, ţine-ţi gura, Imi calci pe nervi.

Kumacher se gîndi în tăcere la viaţa lui şi din nou ajunse la concluzia că ar fi foarte trist ca vreo săgeată rătăcită să-i curme firul. Dar n-avea încotro; trebuia să se supună.

Coborau cu repeziciune, ţinîndu-se mai la stînga de marginea stîngă a cărării, ca să nu poată fi zăriţi nici de sus, de la Capul de Nord, nici din vale, unde poate că stăteau la pîndă santinelele din Noul Bethleem; apoi trecură prin apă pînă la genunchi, prin rîul zgomotos, mult mai sus de gura lui, şi fără nici un popas începură să suie pe o cărare lată, acoperită complet cu iarbă, foarte povîrnită şi care şerpuia tocmai pe marginea prăpastiei.

Pe la jumătatea urcuşului cotiră la dreapta şi făcură vreo optsprezece paşi, printr-un tufăriş aproape de netrecut. Acolo, sub un copac lovit de trăznet, găsiră o cazma cu un înveliş de pînză impermeabilă şi bine unsă cu ulei. Invelişul trebuia să o apere măcar cît de cît de ploile torenţiale şi de rugină. Pînă atunci Kumacher ar fi fost gata să jure că în tot timpul de cînd se aflau pe insulă, maiorul nu părăsise niciodată neînsoţit Poiana Sfîntă. In concluzie, domnul maior binevoise să viziteze acest loc, încă înainte de debarcarea celor trei subalterni ai săi. Acum înţelegea de ce caporalul Schwartz, oricît s-a afundat în apă, n-a mai găsit pe fundul golfului lăzile pierdute. Nu ar fi putut fi descoperite acolo nici de o sută de scafandri, cu costume speciale, fiindcă lăzile nu căzuseră în apă.

Erau îngropate acolo sus, iar cazmaua fusese lăsată prin apropiere, ca lăzile să poată fi dezgropate, fără a se atrage atenţia cuiva.

Kumacher se gîndi că Egorîcev şi-ar fi dat cu plăcere salariul pe un an de zile ca să ajungă la aceste lăzi şi rînji cu răutate.

— Nu mai rînji! — se răsti la el Fremdengut. — Ia cazmaua şi sapă aici. Nu, nu aşa! Mai încet. Doamne, ce nătărău!

Făcură două gropi nu tocmai adînci, la cinci paşi una de cealaltă. Scoaseră din prima o ladă destul de grea, îmbrăcată în plăci de plumb; din cea de a doua, o ladă asemănătoare şi apoi încă una, aceasta mai uşoară, în ambalaj de carton gros.

Fremdengut luă cazmaua şi lada mai uşoară, iar pe celelalte două le lăsă pe seama lui Kumacher.

Maiorul avea o mutră atît de furioasă, încît plutonierul se gîndi că, oricît de grele ar fi lăzile, nu trebuie să rămînă în urmă cu nici un pas. Spre marea lui uimire însă, primi ordin să se ţină la o distanţă de cel puţin cinci paşi.

Nu trecuseră nici patruzeci de minute din clipa cînd Fremdengut zărise la orizont cele două vase, că el se şi afla împreună cu plutonierul — care gîfîia şi era ud leoarcă de sudoare — în vîrful muntelui. Acolo, Kumacher văzu pentru întîia (dar şi pentru ultima oară) platoul întins, înconjurat din trei părţi de un amfiteatru natural, care de mai bine de trei sute de ani servea locuitorilor Insulei Dezamăgirilor pentru festivalurile teatrale anuale. In cea de a patra parte, chiar deasupra strîmtorii, pîlnia aceasta relativ puţin adîncă şi acoperită cu iarbă înaltă, avea o deschizătură de o jumătate de kilometru lăţime. Atragem atenţia cititorului asupra acestui amănunt, întrucît, peste puţin timp, tocmai prin deschizătura aceasta, se va rostogoli în mare, prin strîmtoarea care servea de făgaş rîului — norul negru de gaze şi cenuşă încinsă.

Nu vom spune ce anume a făcut Fremdengut cu cele două lăzi grele, înainte de a le coborî în groapa săpată la repezeală. Menţionăm numai că în lada cea uşoară se afla un mecanism de ceasornic. Dacă plutonierul Kumacher ar fi rămas în viaţă, el ar fi confirmat că atunci cînd el şi cu maiorul s-au repezit în fugă, înapoi, pe cărarea care ducea în vale, se auzea un tic-tac puternic de ceas.

Maiorul cel uscăţiv şi ajutorul său grăsun aveau la dispoziţie exact o jumătate de oră. N-aveau timp să caşte gura la cele ce se petreceau împrejur. Alergară pe cărare la vale, apoi în sus, spre Capul de Nord, aşa cum pot alerga numai oamenii care ştiu că de iuţeala picioarelor lor depinde salvarea de la o moarte sigură, şi dădură buzna în Peştera Sfîntă după douăzeci şi trei de minute din clipa cînd mecanismul de ceas din lada cea uşoară îşi începuse tic-tacul acolo sus, în mijlocul pîlniei care aducea cu un măreţ stadion natural.

— Culcaţi-vă jos, gentlemeni! — strigă maiorul Fremdengut, gîfîind, şi se repezi să închidă uşa de la intrarea în peşteră. — Jos, repede! La pămînt!... Dacă ţineţi la viaţă, culcaţi-vă imediat, fără întîrziere!... Acum explodează!...

In peşteră se făcu întunerec. Prin crăpăturile înguste ale uşii cădeau lungi fîşii de lumină aurie pe pardoseala peşterii.

— Ce explozie?

— Despre ce-i vorba?...

— De ce să ne culcăm?...

— Culcaţi-vă! Culcaţi-vă jos, gentlemeni! — murmură Fremdengut, răsuflînd anevoie. Am să vă explic totul mai tîrziu!... Mai tîrziu!... Acolo, cît mai departe de uşa de intrare!

Toţi cinci se vîrîră în colţul cel mai îndepărtat al peşterii şi se întinseră pe pardoseala răcoroasă.

— Mai sînt cinci minute! — şopti Kumacher, uitîndu-se la cadranul luminos al ceasului.

— Pentru numele lui dumnezeu, despre ce-i vorba? — întrebă Flammery. — Ce explozie?... De ce taci, baroane? M-auzi?... Iţi ordon să vorbeşti, la urma urmelor!

— Ce-i asta, ce-i asta?... — şopti el, deodată, schimbîndu-se la faţă. — Cineva dă să spargă uşa.

Intr-adevăr, cineva bătea cu pumnii şi cu picioarele în uşa încuiată, fără să înceteze o clipă, şi tot mai tare.

Nu cumva forţele unite ale celor cinci sate s-au năpustit asupra Capului de Nord?

La acest gînd, toţi cei din peşteră îngheţară de groază. Dacă era aşa, se aflau prinşi ca într-o cursă de şoareci din cele mai înfiorătoare: fără apă, fără aer, ba chiar fără speranţa de a ieşi din această peşteră.

Ascultară cu atenţie. Zgomotul era acum urmat de urlete.

— Lăsaţi-mă înăuntru!... Lăsaţi-mă! — îşi spărgea pieptul de partea cealaltă a uşii un om cu glas strident, cuprins de groază, furie şi disperare. Uşuraţi, recunoscură glasul lui Rosenkranz Hegoat. — Nu mă lăsaţi singur!... Daţi-mi drumul înăuntru!...

Văzînd cît de vijelios se năpustiseră în peşteră cei doi SS-işti şi cum au încuiat numaidecît uşa în urma lor, Rosenkranz bănui că miroase a rău, iar îngrozitoarea perspectivă de a da piept singur cu o primejdie necunoscută îl scosese din minţi. Ce-i drept, în jur era linişte; dar liniştea îl îngrozea şi mai tare.

— Nu răspundeţi! — zise Flammery. — N-are ce căuta aici.

— Au mai rămas patru minute! — şopti din nou Kumacher, clănţănind din dinţi.

— N-o să mai aveţi cu cine duce tratative, — zise Fremdengut, în sfîrşit. — Nici o urmă, nici un nasture măcar n-are să mai rămînă din Egorîcev şi din Smith!... Dacă au ajuns acolo... Acum se va dezlănţui explozia!... Cei care vor rămîne în viaţă, ne vor zeifica!... Mein Gott! Ce explozie!... Dacă noi doi, mister Flammery, am avea măcar jumătate din cît a costat... Şase miliarde şi jumătate de mărci!... Mein Gott! Ce explozie!... Şase miliarde şi jumătate de mărci, de reichsmărci grele, de aur!...

— A înnebunit! — exclamă Ceratod, răsucindu-se îngrijorat înspre Flammery.

— Aşa s-ar părea... Dar amîndoi deodată...

— Trei minute! — gîngăvi Kumacher.

— Lăsaţi-mă înăuntru! — urla Rosenkranz. — Lăsaţi-mă înauntru!

— Vă daţi seama, baroane, că nici eu, nici mister Flammery nu avem nimic de obiectat dacă voiţi să-i învăţaţi minte pe oamenii de aici, — rosti Ceratod pe un ton cordial. — Civilizaţia cere victime. Dar spuneţi-ne cel puţin unde se va petrece această explozie.

Fremdengut îşi recăpătă în sfîrşit graiul.

— Sus... pe munte... Exact acolo unde aveaţi întîlnire cu Egorîcev... In pîlnia aceea.

— Da? Păi de aici şi pînă acolo, în linie dreaptă, e cel puţin un kilometru!... — rîse Ceratod şi, uşurat, se ridică de jos şi începu să se scuture de praf cu ba-

tista. — Ciudat că tocmai dumneavoastră, un militar, nu v-aţi gîndit la asta...

— Culcă-te jos, cînd îţi spun! — urlă Fremdengut, isteric. — Nu fii idiot!... Dealtfel, lua-te-ar dracu, n-ai decît să crăpi, dacă ai poftă!

— Adevărat, Ceratod, de ce n-ai sta culcat puţin? — îl sfătui Flammery, împăciuitor.

— Un minut! — gemu Kumacher, astupîndu-şi urechile, cu palmele tremurînde.

— Uuuu! — răcnea Rosenkranz, continuînd să izbească cu pumnii, picioarele şi capul în uşă. — Uuuu!

— Mă supun în faţa violenţei, — rosti cu ifos Ceratod, speriat totuşi.

Abia avu timp să se întindă, cînd fîşiile de lumină de pe pardoseală căpătară deodată o sclipire orbitoare şi se auzi un bubuit atît de grozav, încît părea că toţi munţii din Insula Dezamăgirilor se prăbuşiseră în neant. Suflul exploziei zvîrli înăuntru uşa de la intrarea peşterii — şi asta atît de uşor ca şi cum ar fi fost capacul unei cutii de chibrituri. Peste cei culcaţi adie dogoreala suflului şi se pomeniră în cîteva clipe acoperiţi de nisip şi frunze veştejite.

Cîteva minute rămaseră cu toţii culcaţi cu faţa la pămînt, temîndu-se să facă cea mai mică mişcare. Cînd îndrăzniră, în sfîrşit, să-şi ridice capetele, totul în peşteră şi afară era scăldat într-o lumină monstruoasă, orbitoare.

Peste cîteva secunde sau minute (nimeni nu se mai gîndise să cronometreze timpul) reapăru în sfîrşit obişnuita lumină gălbuie a unei zile însorite normale.

— Nu sînt supărat pe dumneavoastră, — declară Ceratod cu mărinimie, ridicîndu-se în picioare şi scuturîndu-se. I se adresa lui Fremdengut, care şedea tot trîntit pe jos, strîngîndu-şi capul în palme. — Aţi vrut să mă salvaţi de invaliditate şi n-aveaţi timp să vă alegeţi expresiile. Aţi procedat ca un adevărat gentleman, sir!

Fremdengut tăcea.

— Voi încerca să ies afară, — zise Moobs. — E interesant după o explozie ca asta...

— ...şi poate înaintea celei care va urma... — se amestecă Flammery, arţăgos. — Eu, personal, nu ştiu cîte explozii vor fi. Aşa încît, înainte de a sta de vorbă cu baronul, nu te sfătuiesc să ieşi.

Fremdengut continua să tacă.

— Îmi închipui ce de negri or fi murit! — chicoti Moobs. Încercările prin care trecuseră erau prea puternice şi neobişnuite pentru ca un om ca John Boynton Moobs să poată tăcea din gură. Avea chef să vorbească, să vorbească, să vorbească, ca să scape de încordarea ce-l stăpînise de mai bine de cinci minute. — Şi ce panică! Închipuiţi-vă, o flacără atît de mare şi un bubuit atît de năpraznic!... Şi asta pe o zi cu cer senin, fără urmă de nori!... S-or fi sucit şi răsucit fiumos, drăguţii de ei!... Să fi fost în locul lor...

— Johnny, dragul meu, mai tacă-ţi gura! — apelă cu blîndeţe la el Flammery, apoi cu şi mai multă blîndeţe i se adresă lui Fremdengut, rămas în poziţia lui de mai înainte: — Ce materie a explodaţ, dragul meu baron? A fost într-adevăr o explozie de o putere fenomenală.

Dar nici de data aceasta Fremdengut nu deschise gura. Suferea în tăcere, fiindcă cu propria lui mînă prefăcuse în fum atîtea reichsmărci.

— Poate că dumneata, dragul meu Kumacher, vei binevoi să răspunzi la întrebarea prea plecatei dumitale slugi? — întrebă, oarecum enervat, conducătorul insulei Armoniei, pe cel mai neînsemnat dintre supuşii săi albi. — Ce substanţă cu totul neobişnuită aţi făcut să explodeze, dumneata şi cu baronul?

— Lăzile, — răspunse plutonierul cu un glas leşinat.

— Lăzi?! Ce lăzi?... Lăzi cu ce?... Cîte! O sută, o mie, zece mii?

— Două lăzi, domnule căpitan.

— Chiar dacă ar fi sărit în aer un depozit de muniţii sau de dinamită... — începu din nou Moobs şi tăcu, întîlnind privirea glacială a compatriotului său.

— E ruşinos să minţi, Kumacher !— spuse dojenitor Flammery.

— Nu, zău că au fost două lăzi... Şi încă una mai uşoară...

— Nu mai înţeleg nimic! — se minună Flammery, dînd din umeri. — Dar dumneata, Ceratod?

Ceratod ridică şi el din umeri.

— Două lăzi nu pot costa şase miliarde şi jumătate de mărci aur, — observă Moobs, uitîndu-se cu teamă la mister Flammery, dar de data aceasta neîntîlnind un gest care să-l oprească, îşi continuă ideea: — Doar poate în cazul cînd ar fi încărcate doldora cu briliante de prima calitate. Dar briliantele nu au putere explozivă...

— Stai! Stai! — bolborosi Flammery la gîndul neaşteptat ce-i fulgerase prin minte şi care îl copleşea cel puţin tot atît cît şi explozia de mai înainte. — Dacă mister Fremdengut n-a exagerat (la auzul acestor cuvinte, baronul îşi ridică jignit capul de jos) ceea ce n-a fost niciodată capabil să facă — fiind un om prea onorabil, un om de afaceri — atunci...

Chipul cu buze subţiri al lui mister Robert G. Flammery se lumină de un surîs înţelegător.

— Ştii, baroane, pentru primul exemplar, ea nu a costat prea scump!

— Vă cer iertare, sir! — strigă Fremdengut, sărind în picioare cu vioiciune. — Despre ce vorbiţi? Care ea?... E o neînţelegere la mijloc!

— Nu-i vorba de o persoană, ci de un obiect! — rosti Flammery, zguduit de descoperirea sa. Fusese cît pe aici să spună că sora americană a bombei care abia explodase va costa — după calculele preliminare — ceva mai ieftin, dar se abţinu, prudent.

Nu era nimic uimitor în faptul că un reprezentant de vază al cercurilor americane de afaceri, pe deasupra conducătorul unuia din trusturile care aparţineau fiicei lui Dupont, ştia că în Statele Unite se apropiau de sfîrşit lucrările de fabricare ale primului exemplar de probă al bombei atomice. Tot atît de puţin uimitor era şi faptul că mister Flammery, care avea un excepţional fler în privinţa a tot ceea ce era legat de lupta de concurenţă, atît în interiorul ţării lui, cît şi dincolo de graniţele ei — ghicise relativ uşor ce anume explodase cu zece minute mai înainte, pe pajiştile înverzite ale Pîlniei Sfinte. Şi la fel de puţin uimitor era şi faptul că el refuză categoric să-şi împărtăşească presupunerile în această privinţă nu numai lui Moobs, dar pînă şi lui mister Ceratod.

— Este o mică taină a mea şi a baronului, — zise el surîzînd cu diplomaţie, drept răspuns la întrebarea maiorului din armata regală.

— Este o greşeală la mijloc! — protestă zbătîndu-se Fremdengut. — Vă asigur, gentlemeni, că eu şi cu mister Flammery nu avem nici un fel de taine!

Dar tulburarea de pe chipul baronului îl trăda într-atîta, încît cu toţii pricepură că mister Flammery izbutise să afle ceva extraordinar de important şi că nu

avea de gînd să-şi împărtăşească descoperirea nici acum, nici pe viitor celor doi colegi anglo-saxoni.

— Ce taină poate exista între conducătorii Insulei Armoniei! — exclamă mister Ceratod cu o nobilă indignare, deşi îşi dădea perfect de bine seama că dacă ar fi fost în locul lui Flammery, ar fi procedat întocmai. — N-aş vrea să fac în această privinţă un protest oficial, dar...

— Gentlemeni! Ce nor nemaipomenit! — îl întrerupse Moobs, care nu se putuse stăpîni să nu-şi scoată capul afară din peşteră.

Flammery, încîntat de prilejul de a scăpa măcar pentru cîtva timp de curiozitatea supărătoare a lui Ceratod, se duse repede la uşă. Ceilalţi îl urmară.

Intr-adevăr, nu deasupra, ci chiar în însăşi Pîlnia Sfîntă se întindea un nor argintiu, foarte mare şi foarte înalt, care aducea cu o conopidă. Şi dacă răposatului Pedro Cargas (în clipa aceea era încă în viaţă, dar aceasta nu schimbă lucrurile) i s-a părut de departe că norul era nemişcat — din pragul Peşterei Sfinte se vedea lămurit că norul se ridică chiar din locul exploziei. Pîlnia fumega!

Este puţin probabil că pînă şi unor oameni mai iniţiaţi într-ale geologiei le-ar fi trecut numaidecît prin minte adevărata explicaţie a acestui fenomen al naturii, într-adevăr măreţ, dar de neînţeles şi înfricoşător. Cît despre Flammery şi ceilalţi locuitori ai Peşterii Sfinte, nimeni (înafară de Fremdengut,) nici chiar sub ameninţarea cu moartea, nu ar fi ştiut să deosebească de pildă un geosinclinal de un seismograf. De aceea ei ajunseră la o concluzie care, în mod fatal, ridica alte întrebări ce nu puteau fi explicate în nici un fel. Ceva ardea după explozie. Dar ce anume putea să ardă pe platoul despădurit ? Ardea ceva prin apropiere? Dar din trei părţi, pereţii amfiteatrului natural ar fi oprit în mod indiscutabil acele torente de foc, care în clipa exploziei ar fi putut aprinde masivele împădurite. Şi apoi cea mai apropiată pădure se afla la vreo patru kilometri de locul exploziei şi mult mai la vale.

Pîlnia Sfîntă era locul cel mai înalt al insulei. Ce-i drept, arseseră copacii care despărţeau deschizătura amfiteatrului de strîmtoarea prin care curgea rîul. Dar copacii arseseră şi, prin urmare, nu mai puteau să fumege. Atunci poate că ardea pămîntul?

Ei ar fi putut căpăta răspuns la aceste întrebări numai ducîndu-se la locul exploziei. Dar nu se găsi nici un amator care să-şi manifeste dorinţa de a se duce într-acolo, mai ales după ce Fremdengut declară că vizitarea locului *unei astfel de explozii* prezintă o primejdie indiscutabilă pentru viaţă cel puţin timp de două-trei săptămîni.

Inafară de toate celelalte, reieşea că dacă în clipa exploziei nimeni nu fusese prin apropiere, atunci se prea poate să nu fi fost nici o victimă. Nu se ştia dacă delegaţii băştinaşilor se aflau acolo. Ar fi putut întîrzia, ar fi putut nici să nu se ducă acolo, ci să trimită doar cercetaşi.

— Mă tem că te-am lăudat prea mult pe ziua de azi, — zise Flammery cu asprime, dar cu jumătate glas, ca să nu-l audă ceilalţi, lui Fremdengut, ale cărui gînduri erau din nou frămîntate de vasele care se apropiau implacabil de insulă. — In lipsa dumitale, mi-am permis să-ţi laud în mod necugetat spiritul de disciplină şi înţelegerea subordonării, fapt pe care îl regret din suflet. Dumneata ai săvîrşit, sir, ceva care contrazice din temelie paragraful al doilea din convenţia noastră din 11 iunie anul curent, conform căreia erai însărcinat numai cu probleme *tehnico* — militare (subliniez — tehnice), fără dreptul de a lua hotărîri cu de la sine putere...

Cum Fremdengut nu catadicsi să răspundă conducătorului Insulei Armoniei, Flammery îşi urmă cu amărăciune mustrarea:

— Ce bubuituri, cît foc şi, de fapt şase miliarde şi jumătate de mărci aur aruncate în vînt! Să totalizăm rezultatele, fără să ţinem seama de frumuseţea pur pirotehnică a exploziei. Cîţiva copaci de pe marginea strîmtorii arşi, biata uşă a peşterii noastre dărîmată, vîrfuri ofilite de copaci în poiana noastră şi asta-i totul — pare-mi-se !

— Platoul nostru se află mult mai jos decît locul exploziei, — răspunse Fremdengut, care se simţea jignit pentru bomba lui.

— Sper că nu-ţi pare rău de asta! Mărturisesc, baroane, că nu te mai recunosc. Unde este spiritul dumitale de disciplină? Unde-i loialitatea semnăturii puse pe un document de prima importanţă ? Unde sînt înţelegerea adîncă a situaţiei şi înclinaţia dumitale spre analiză şi elaborare de planuri? Mă rog, mai ai în rezervă şi alte bombe de acest fel, care se bazează pe dezagregarea atomică? Pentru dumnezeu, nu încerca să negi — da, e vorba de bombe, de bombe! Chiar dacă n-ai fi suflat nici o vorbă despre preţul ei, oricare om fără idei preconcepute şi care şi-a închinat viaţa negoţului de materii explozive, ar fi înţeles că a explodat un proiectil extraordinar de puternic, care încă n-a fost pus în practică. Şi apoi, degeaba subapreciezi posibilităţile spionajului american. Eram de mult informaţi că pregătiţi războiul atomic. Dar nu aceasta are importanţă acum. Aşadar, *noi doi* am avut o singură bombă atomică. Poţi afirma, oare, că am folosit-o cît se poate mai raţional? In loc de a mătura de pe suprafaţa pămîntului fie şi un singur sătuc de aici şi prin aceasta să transformăm pe veci în adevărate puncte de sprijin ale civilizaţiei toate celelalte sate, dumneata ai folosit bomba noastră — să-mi fie cu iertăciune — ca un copil! De ce nu te-ai sfătuit cu mine, conducătorul insulei? Pentru ce, în general, această grabă? Totul s-ar fi putut desfăşura potrivit planului. Planul pe care l-am elaborat împreună, şi ţinînd seama de observaţiile dumitale. De ce atunci atîta grabă şi această întrebuinţare nepotrivită a unui produs atît de extraordinar al geniului omenesc?... Il implor pe domnul să mă oprească de la expresii prea tăioase, dar sînt foarte, foarte supărat pe dumneata!...

Fremdengut tăcea.

— Gîndeşte-te numai, — continuă Flammery. — Obosește-ţi creierul o singură clipă şi închipuie-ţi ce minunat ar fi fost, dacă în loc să cheltuieşti în zadar, în loc să arunci în vînt o operă atît de măreaţă a geniului uman, am fi îngropat astă noapte acest produs în piaţa afurisitului acela de Noul Bethleem. In tăcere, pe furiş cu băgare de seamă, fără focuri de armă şi cuvîntări de prisos... Explozie, bubuit, flăcări şi din întreg satul, din toate colibele şi din toţi locuitorii lui nu ar fi rămas nici urmă!... Ni-ci ur-mă!... Şi nici o urmă de instigatori şi de duşmani ai civilizaţiei... Şi nici o urmă de nesupunere din partea celorlalţi locuitori ai insulei! Numaidecît s-ar fi înscăunat liniştea, progresul, înflorirea paşnică, ocrotită de instituţiile democratice! Ci-vi-li-za-ţie, sir! Dar pentru motivul că acolo sus, unde oamenii nu se duc decît o dată pe an, a explodat şi a bubuit ceva — să nu crezi că situaţia se va schimba în favoarea noastră. Absolut nimic...

Dovedeşte-le dacă poţi, că explozia a fost înfăptuită de mîna noastră! Au să ne creadă la sfîntul Aşteaptă... Da, dragul meu baron... Taci?... Taci pentru că nu ai ce spune în apărarea dumitale... Ce să-i faci? Se vede treaba că domnul dumnezeu a binevoit să-mi trimită încă o grea încercare. Gentlemeni, vă rog să poftiţi în peşteră. Trebuie să ne consfătuim cît se poate de serios...

Flammery intră primul în peşteră, căutînd să nu se uite la grămada de carne şi de oase care zăcea la vreo cincizeci de metri şi care cu cîteva minute mai înainte, fusese Rosenkranz Hegoat.

Nu trecură nici douăzeci de minute, cînd dinspre mare răsunară nişte bubuituri dese de tun. Cu toţii dădură buzna afară şi zăriră la vreo patru mile de insulă un vas trăgînd de aproape într-alt vas; peste puţin, unul din vase dispăru sub apă. Primul vas mai trase, nu se ştie pentru ce, cu mitraliera, şi se îndreptă repede spre golf.

Ai fi zis că totul era un vis. Toată lumea, înafară de Fremdengut şi de Kumacher, care după chipul superiorului îşi dădea seama că nu aveau nici un motiv de bucurie, fu cuprinsă de frenezie. Apoi veni îndoiala: dar dacă vasul era hitlerist? Perspectiva prizonieratului hitlerist însă nu sperie pe nimeni. Se purtaseră cu atîta atenţie faţă de cei doi SS-işti încît aveau tot dreptul să se aştepte la concursul cel mai binevoitor din partea lui Fremdengut. Dar şi în acest caz nu avea nici un rost să se arate un timp pe platou. Pentru ce să-l zăpăcească pe comandantul vasului? Dacă telemetristul îi va raporta că la Capul de Nord se zăresc nişte indivizi în uniforme străine?

Hotărîră deci: să rămînă vreo zece minute în peşteră, ca să-şi pună la punct ţinuta. Iar atunci cînd vasul va arunca ancora, îl vor ruga pe baronul Fremdengut şi pe plutonierul Kumacher să fie atît de amabili să se ducă pînă la marginea platoului şi să comunice de acolo celor de pe vas ca să ştie unde să-i caute. Dacă se va constata că vasul poartă pavilion american, englez sau vreun pavilion neutru, atunci mister Flammery şi prietenii săi, mister Ceratod şi Moobs, îşi vor lua asupra lor sarcina de a ieşi în întîmpinarea celor de pe vas.

Gîndul că în amîndouă cazurile lui Egorîcev şi „tovarăşului" Smith n-are să le meargă bine, îi bucura nespus.

Moobs nu-şi mai găsea astîmpăr. Aşadar, azi-mîine vor părăsi insula. Mai mult ca oricînd era preocupat de cartea lui. Trebuia să se folosească de fiece clipă, ca să adune pînă la urmă cît mai multe impresii. Îşi dădea seama ce senzaţie va produce capitolul pe care-l va intitula „O explozie cum n-a fost încă niciodată". Capitolul cerea amănunte şi iar amănunte.

Se furişă deci afară ca să vadă ce s-a făcut cu norul, care aducea cu conopida şi cum arăta întreaga privelişte.

Norul nu se schimbase prea mult ca dimensiune, dar se întunecase vizibil... Moobs ar fi fost în stare să jure că auzea un fîsîit ca şi cum o sută de locomotive ar fi dat simultan drumul la aburi. Fîsîitul era sacadat. Uneori slăbea, devenind aproape imperceptibil, apoi răsuna ceva, care aducea grozav cu pocnitura dopului unei sticle de şampanie, şi fîsîitul devenea mai tare.

Moobs notă sîrguincios atît fîsîitul, cît şi pocniturile care îi aminteau atît de viu de chefurile sale la toartă, apoi îşi ridică privirea de pe carnetul cu notiţe, ca să prindă alte amănunte şi deodată văzu în interiorul norului, în partea de jos, ceva auriu. „Ca nişte fulgere mici" îşi zise el şi notă această comparaţie poetică ce îl bucură nespus, dar peste cîteva clipe se încredinţă că nu era vorba de o comparaţie sau de o imagine, ci chiar de fulgere autentice şi care nici măcar nu erau mici. Şi dacă te uitai mai bine, puteai zări la baza norului nişte scîntei de un roşu aprins, care săreau în sus şi în jos ca nişte mingi prinse într-o puternică ţîşnitură de fîntînă arteziană şi în care — printr-o revelaţie înfiorătoare — recunoscu nişte pietre incandescente.

— Aaaaaa! O erupţie!... O erupţie!... zbieră John Boynton Moobs, ca într-un coşmar şi dădu buzna în peşteră, ca un nebun.

— Pentru o erupţie se cere cel puţin un vulcan! — bolborosi Ceratod, apropiindu-se îngrijorat de ieşire. — Incetează cu ţipetele, Moobs! O să vedem numaidecît ce te-a speriat în aşa hal. De unde pînă unde un vulcan aici? Vulcanii nu pică din cer.

In clipa aceea, dinspre golf răsună o serie scurtă.

— Interesant! Cine o fi trăgînd? Egorîcev sau Smith? — rosti Flammery, fără să arate prin cel mai mic semn că ar vrea să părăsească cel dintîi peştera. — Şi în cine trag atît de aproape?

— Îmi pun capul că nu este un automat, ci o mitralieră de calibru mare, — observă Kumacher respectuos.

— Daaa!... — rosti tărăgănat mister Flammery cu o mutră acră, fără să dea cea mai mică atenţie vorbelor plutonierului. Prudent, îşi scoase capul afară şi rosti şi mai acru: — Intr-adevăr, un fenomen cît se poate de ciudat...

— Este cea mai autentică erupţie, sir! — insistă Moobs plîngăreţ. — Vedeţi, acolo, la vale, cum zboară pietrele?... Şi cred că e de-abia începutul! Am văzut un film care arăta o erupţie identică... Era un film cu o fată care se amorezase de un gangster, dar el n-o iubea şi ea s-a aruncat în crater.

— Nu ştiam că eşti un cunoscător atît de precis al vulcanilor. Pentru orice eventualitate, gentlemeni, să intrăm cît mai iute sub bolta salvatoare a peşterii noastre şi să ne încredinţăm vieţile în mîinile domnului...

O piatră incandescentă trecu în zbor, şuierînd, sus de tot, peste Capul de Nord şi cu toţii se repeziră înapoi în peşteră.

Dinspre golf se auzi încă o rafală de mitraliere. De data aceasta, era ceva mai lungă.

— Îndrăznesc să raportez, domnule maior, că este o mitralieră de calibru mare! — şopti Kumacher cu înflăcărare la urechea superiorului său.

— După părerea mea, vasul care a sosit dă un semnal, — se alarmă Fremdengut. — Dacă este vorba de o erupţie şi erupţia este abia la început, atunci vasul a fost trimis de providenţa însăşi pentru salvarea noastră de la pieire.

Ca inginer chimist, care cunoştea îndeaproape producţia de explozibile şi se pricepea întrucîtva la geologie, Fremdengut — singurul dintre cei cinci — începea să-şi dea seama ce se petrecea acolo sus în Pîlnie. Abia acum înţelese ce anume îi amintise vag, de la prima vedere, pîlnia aceea largă, acoperită cu un strat foarte subţire de pămînt. Îi amintise craterul unui vulcan, temporar inactiv. Şi chiar aşa şi era. In acest caz, era limpede pentru ce fuseseră siliţi să sape în mai multe locuri pînă izbutiseră să dea de un strat destul de adînc unde să îngroape lăzile. Le îngropaseră într-o crăpătură din scoarţa groasă a

craterului. Forţa monstruoasă a exploziei se îndreptase în mare măsură spre interiorul pămîntului şi trezise vulcanul adormit. Mai fuseseră oare pînă atunci astfel de cazuri? Dar bomba atomică explodase pentru întîia oară în istoria omenirii. Moobs avea dreptate: era abia începutul unei erupţii. Singura salvare era să încerce să plece cu vasul (indiferent cui ar fi aparţinut), să fugă numaidecît din insulă.

— Grăbiţi-vă, prieteni, cu dumnezeu înainte! — îi zori Flammery pe Fremdengut şi pe plutonier. — Daţi semnalul celor de pe vas ca să ştie că sîntem aici şi că vom coborî numaidecît!

Cei doi SS-işti luară automatele, dădură năvală afară pe platou, se apropiară de marginea lui şi văzură ancorînd la vreo cincizeci de metri de mal un vas mic, cu un tun la proră şi.. cu pavilionul nazist pe catarg!

Nu era nici o îndoială că vasul venise nu atît ca să-i ia pe baron şi pe Kumacher, cît pentru cea mai preţioasă bombă, pe care cu mai puţin de o oră înainte o nimiciseră orbeşte, cu propriile lor mîini! Trei zguduituri ca acestea în mai puţin de o oră! Era prea mult. Fremdengut simţi că înnebuneşte.

Trebuia însă, în primul rînd, să răspundă vasului sosit. Cei doi SS-işti ridicară armele şi sloboziră în aer cîte o serie lungă. Şi acum, în peşteră, cît mai iute! Trebuiau să facă ceva care, fie şi într-o mai mică măsură, să micşoreze vina gravă a maiorului din unităţile SS, baronul Walter von Fremdengut! Suflă cîteva cuvinte la urechea lui Kumacher şi se repeziră înapoi în peşteră cu armele de gît.

— Ei, ce se aude? — îi întîmpină Flammery, îngrijorat; al cui e vasul? E german? Sau să ies eu cu mister Ceratod?

— Nu face să vă obosiţi, sir! — răspunse politicos baronul Walter von Fremdengut. — Vasul e german. Heil Hitler!

Şi vreo cincisprezece gloanţe mici, de automat, trase cu grijă, însemnară cu o linie punctată în roşu, pieptul impunător al conducătorului Insulei Armoniei şi vechiului corespondent al firmei „Dinamit A. G. Köln", mister Robert G. Flammery.

— Heil Hitler! — îi ţinu sîrguincios isonul plutonierul Kurt Kumacher, culcînd la pămînt pe vicepreşedintele Insulei Armoniei, „vechiul socialist", Ernest Ceratod.

John Boynton Moobs, secretar, primul candidat la postul de guvernator al Insulei Armoniei, fără să mai aştepte să-i vină rîndul, se aruncă la pămînt şi încercă, zvîrcolindu-se îngrozitor, să se strecoare sub pat. Ar fi o exagerare nepermisă pentru cel mai binevoitor necrolog să se spună că John Boynton Moobs a înfruntat pieptiş moartea trimisă dintr-un automat hitlerist. El o întîmpină cu o altă parte a trupului.

— Aşa! Şi acum... — rosti maiorul din unităţile SS, baronul Walter von Fremdengut, cînd isprăviră cu cei trei aliaţi.

Ce a voit însă să spună după acest „acum", a rămas pentru veşnicie o taină.

Norul negru şi încins, rostogolindu-se vertiginos prin strîmtoare, atinse cu aripa-i dreaptă Poiana Sfîntă şi peştera în care cei doi SS-işti stăteau aplecaţi asupra a trei cadavre calde încă. După opt minute, cînd norul dispăru, în peşteră zăceau cinci cadavre arse, care nu mai puteau fi recunoscute.

De fapt, cu aceasta se isprăveşte povestirea noastră.

Dacă autorul şi-ar fi propus să scrie un roman de aventuri, ar fi avut sens poate să descrie amănunţit, cum populaţia, insulei, îngrozită de explozie, se repezise să-şi caute salvarea în peşteri şi rămăsese acolo, îndurînd foamea şi setea pînă în dimineaţa zilei de 15 iunie; cum Smith, auzind bubuitul tunului de pe „Carioca", alergase pe ţărm, zărise goeleta ce se apropia şi se înapoiase din prudenţă la peşteră şi de aceea nu văzuse cum o coloană puternică de fum izbucnise din vulcanul, trezit de bomba atomică, pînă aproape de stratosferă şi cum apoi un nor negru şi dogorîtor se rostogolise pe făgaşul rîului, arzînd totul în calea lui; cum, spre marea tulburare a insularilor, solul se cutremurase de cîteva ori simţitor sub picioare şi cum un talaz uriaş, înainte de a se îndepărta spre ţărmurile Americii de Sud, unde a făcut multe rele, se năpustise cu zgomot peste ţărmul Insulei Dezamăgirilor şi măturase de pe ea tot ce fusese construit de mîna omului sau crescut de natură, pînă la o înălţime de cel puţin treizeci de metri deasupra nivelului oceanului; cum în bezna înăbuşitoare de iad s-a dezlănţuit o furtună nemaipomenită, care a durat aproape patruzeci şi opt de ore. Şi aşa mai departe, şi aşa mai departe.

Dar autorul, atunci cînd a început să descrie nemaipomenitele întîmplări ale lui Konstantin Egorîcev, Samuel Smith, Robert G. Flammery, Ernest Ceratod, John Boynton Moobs şi ale celor doi SS-işti, nici nu se gîndise măcar să scrie un roman de aventuri. I s-a părut că evenimentele care s-au petrecut pe necunoscuta Insulă a Dezamăgirilor între 6 şi 13 iunie 1944 înfăţişează un interes cît se poate de actual, care se leagă stăruitor şi în fel şi chip de multe probleme arzătoare ale prezentului.

Tocmai de aceea autorul crede că are dreptul ca, în acest capitol final, atunci cînd principalele şi hotărîtoarele evenimente s-au şi încheiat, să se mărginească doar la enumerarea în linii mari a celor ce s-au petrecut mai tîrziu.

Am spus că, pînă în dimineaţa zilei de 15 iunie, o ploaie torenţială, nemaipomenită, bîntuise insula. Ea a pricinuit locuitorilor multe pagube vremelnice, dar simţitoare, însă le-a fost şi folositoare. Ploaia a cărat în golf cenuşa vulcanică şi a zădărnicit întinderea focului. Ce-i drept, un serviciu mare a adus insularilor şi vîntul puternic de miazăzi care a purtat cea mai mare parte a cenuşei spre nordul insulei. De fapt, regiunea care a avut cel mai mult de suferit de pe urma norului de foc a fost cea a Capului de Nord. Intreaga vegetaţie din Poiana Sfîntă, de la ierburi la copacii seculari, a dispărut cu desăvîrşire, ca şi cum norul fatal ar fi ras-o şi ar fi dus-o în golf. Înăuntrul peşterei Sfinte, toate obiectele de lemn, pînză, piele, hîrtie, cu excepţia cîtorva file din ciornele cărţii lui John Boynton Moobs, căzute întîmplător sub o ladă de zinc cu conserve, au ars fără urmă.

Trebuie să menţionăm că, într-adevăr, cutremurul submarin care i-a speriat atît de rău pe locuitorii Insulei Dezamăgirilor, a schimbat simţitor relieful fundului mării din această zonă. Un lanţ de stînci golaşe şi ascuţite, ridicat de această zguduire seismică a solului la suprafaţa oceanului, a închis pentru totdeauna intrarea în golf şi, prin urmare, şi accesul în insulă al vaselor mari şi mici. Trecerea rămasă era atît de

îngustă şi atît de plină de stînci ascunse sub apă, încît Egorîcev şi Smith au nădușit zdravăn pînă au izbutit să treacă cu pluta lor cu care în ziua de 10 iulie porniră într-o călătorie lungă şi primejdioasă spre ţărmurile Americii de Sud.

Au putut pleca liniştiţi: rănile lui Egorîcev se vindecaseră, iar pluta fusese construită după cum se cuvenea. De data aceasta, era prevăzută cu o pînză. Pentru construirea ei, au fost folosite şi butoaiele de fier, rămase de la pluta cea veche, pe care Hamlet Brown le păstrase într-o peşteră la Noul Bethleem, şi cîte ceva de la „Carioca", al cărei schelet mutilat şi pe jumătate ars, fusese zvîrlit pe stîncile ţărmului de către talazul acela gigantic.

În timp ce se vindecau rănile lui Egorîcev şi se construia pluta, eroul nostru vizitase de cîteva ori cele cinci sate şi stătuse de vorbă îndelung şi de repetate ori cu locuitorii, cu bărbaţii şi femeile, cu tinerii şi bătrînii din aceste aşezări. Află multe lucruri din viaţa lor de toate zilele, le cunoscu obiceiurile, legendele şi moravurile şi nu numai că le cunoscu, dar şi înscrise totul cu grijă într-un caiet gros, cu scoarţe de muşama. (Acestui caiet îi datorează autorul povestirii multe amănunte de mare însemnătate şi se foloseşte de acest prilej pentru a-şi arăta profunda recunoştinţă căpitanului de rangul doi Konstantin Vasilievici Egorîcev). A însemnat de asemenea şi multe cîntece vesele şi melodioase pe care le îngînă acest mic popor mîndru, inteligent, talentat şi iubitor de libertate, iar el, la rîndul său, i-a învăţat pe locuitori să cînte multe cîntece ruseşti şi sovietice. Aşa încît, dacă vreunul din cititorii noştri va avea vreodată ocazia să ajungă în insulă (deşi autorul nu încearcă să ghicească cum ar putea s-o facă) să nu se mire, auzindu-i pe oamenii de acolo cîntînd „Katiuşa", „Matrozul Jelezneak" sau „Se întinde marea largă". I-a învăţat Egorîcev. Şi dacă veţi auzi cîntece ale marinarilor englezi, să ştiţi că aceasta se datoreşte sforţărilor credinciosului şi curajosului prieten al lui Egorîcev — destoinicul fochist englez, Samuel Smith.

Se prea poate să aveţi norocul deosebit de a nimeri în insulă tocmai în ziua vreunui spectacol shakespearian, fiindcă din momentul cînd insularii au pierdut pofta de a se mai duce în Pîlnia Sfîntă, aceste spectacole, după propunerea lui Hamlet Brown, se dau de cîte două ori pe lună, la rînd, în fiecare din cele cinci sate.

Veţi fi înconjuraţi de oameni binevoitori, care nu vă vor plictisi cu insistenţa lor, dar care vă vor descoase cu privire la Egorîcev şi la fochistul Smith. Spuneţi-le că amîndoi au ajuns cu bine, deşi nu fără peripeţii, cu pluta lor la ţărmul Americii de Sud — şi de acolo acasă. Spuneţi-le că şi în patria lor continuă să lupte pentru cauza pentru care au luptat în mod atît de dezinteresat şi cu abnegaţie în Insula Dezamăgirilor. Ei luptă pentru pace în lumea întreagă, aşa cum au luptat la timpul cuvenit pentru pace în Insula Dezamăgirilor. Spuneţi-le că duşmanii păcii, acolo, departe de graniţele insulei, fraţi buni ai lui Cap Alb şi ai bandei lui, sînt aceiaşi Flammery, Ceratozi, Moobşi, Fremdenguţi şi Kumacheri şi că ei vor pieri aşa cum au pierit şi predecesorii lor în Insula Dezamăgirilor, din pricina propriilor lor bombe atomice, dacă în marea lor nebunie şi ură pentru omenire vor îndrăzni să le folosească.

1947—1950

SFÎRŞIT

Responsabil de carte: Al. Ştefănescu
Tehnoredactor: V. Iliescu
Corector: V. Osnaga

Dat la cules 2 X 1954. Bun de tipar 13 XI 1954. Tiraj 20.000+100 ex. Hîrtie tipar rotativă 65 gr./mp. Ft. 63× 88/8. Coli editoriale 24,40. Coli tipar. 18 Comanda 117. A. 03018. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 S. Pentru bibliotecile mari indicele de clasificare 8 S-32.

Tiparul executat la Întrepr. Poligrafică nr. 2
Str. Brezoianu, Bucureşti - R. P. R.

Lei 3,50